MEDIOLA-NENSIVM STATVTA

Olim à Iureconsulto Catelano Cotta Scholijs illustrata, & ab Antonio Rubeo Annotationibus locupletata:

In hac verò postrema Editione ipsius Antonij Rubei Annotationes, quæ in calce ipsorum Statutorum reperiebantur, suis locis collocatæ.

Index præterea copiosissimus, ac fidelissimus.

Bergomi, Typis Comini Venturæ, clↄ Iↄ [illegible]III.

Sumptibus Antonij de Antonijs Bibliopolæ Mediolanensis.

EXCELLENTISSIMO Mediolanensium SENATVI

ANTONIVS DE ANTONIIS S. D.

INstituta Maiorum meorum persequens, qui vt publicæ utilitati consulerent, non modò vndequaque omnium sciẽtiarum libros in hanc Vrbem introduxerunt, verumetiam quamplurima typis opera excudenda curarunt, inter quæ Mediolani Constitutiones, huiusq; Excellẽtißimi Senatus Ordines, quibus summa eius prudentia in hac administranda Prouincia maximè elucet, extitere; nonnullos ego quoque libros his duobus annis imprimi meo sumptu feci. & nunc huius Vrbis Statuta iampridem impressa, faciliori ordine, ac forma in lucem edere volens, in qua Catelani Cottæ, & Antonij Rubei Iurisconsultorum lucubrationes (olim in calce libri positas), suo quasque

loco

loco reponi curaui, animoq; uolutans cuinam Impreßionem hanc nouam dicarem, iure optimo Vobis P. C. (à quorum autoritate omnis Statutorum poteſtas pendet) nuncupandam cenſui: vt etiam hac parua re aliquod meæ erga veſtrum Illuſtrißimum ordinem ſingularis obſeruantiæ ſignum darem, quo cuncti mortales intelligerent me non ignorare, quàm piè et ſanctè colendi ſint illi viri, qui pro Reipub. ſalute ſibi à Philippo Rege Optimo, et Potentißimo commiſſa, ita inuigilant, & laborant, vt Patres Patriæ appellari digni ſint, et ſæpe appellentur. Obſecro Vos P. C. hanc meam voluntatem gratam vobis eſſe oſtendite, fauendo captis meis; vt veſtro adiutus præſidio, maiora ad commune commodum, quod aßidue meditor, præſtare poſsim: veſtro enim fauore adiutus, nihil arduum putabo, & aliquid fortaſſe aggrediar, quod veſtra Amplitudine non erit penitus indignum. Interim Deum Optimum Max. ſupplex oro, vt Vos pro communi vtilitate, et Patriæ gloria diutißimè conſeruet, & felices faciat.

Dat. Mediolani Idibus Iunij. CIↃ IↃ XCIIII.

Nomina eorum, qui nunc in Excellentiſſ. Senatu Mediolani ſedent.

Ill.^mus D. IACOBVS RICCARDVS *Decessit die 23 Iulii 1596*
PRAESES *Bartol. Bruy. Praeses. [illegible] 1597. decessit die [illegible] 1603.*

Ill.dd. ALOYSIVS BELLONVS *Decessit de mense 8bris 1599*

Senatores
GALEAZIVS VICECOMES
FRANCISCVS SESSE *depositus de anno 1603.*
CAMILLVS TROTTVS *decessit die [illegible] aprilis 1598.*
HIERONYMVS GIRARD' *Decessit die 14 7bris 1597.*
IOAN. BAPTISTA CAPRA *decessit die 26 Iul. 1598.*
LVDOVICVS MADIVS
MARIVS CONRADVS
CAESAR GALLARATVS
RFANCISCVS GLVSSIAN'
IACOBVS MAINOLDVS *In supremum reg. Ital. cons. apud S. C. M. consil. ca[illegible] anno 1597.*
LVCIVS ALBRICIVS.

Martinus Verastigius 1596 – decessit 1603
Laurentius Polus 1596. Preses Magistri [illegible] 1603
Hier. Santonus. [illegible] 1597.
Georgius Ripa 1598 decessit de anno 1602.
Alex. Rondinus 1598.
Papirius Cattaneus 1599.
[illegible] Aurelius. 1601
[illegible] 1603

RVBRICAE GENERALES
PRIMI VOLVMINIS.

RV-

RVBRICAE GENERALES SECVNDI VOLVMINIS.

tariorum

INDEX MATERIARVM
SPARSIM
In Statutis Mediolani contentarum
Alphabetico ordine compactus.

a cap.

Abba-

Aesti-

Auten-

B

Bla-

C

Ca-

Cane-

Cap-

Cessio

Com-

Con-

Con-

D

De-

De-

Dies.

E

Eman-

F

Fe-

G

H

I

Instan-

In-

f *Inte-*

Iu-

Indi-

Iura-

L

Libel-

Loca

quam

Ne-

Nota-

Obla-

O

P

Pigno-

Pra-

Præ-

Pro-

Q

R

S

Sala-

Sen-

Serui-

De Socijs Cap. 483 vol. 2.

Sin-

T

Tran-

V

Vendi-

Vi-

FINIS.

RVBRICA GENERALIS DE CITATIONIBVS.

De Forma Citationis in ciuilibus, & ordine Citandi. Cap. I.

IN Primis statuitur, ꝙ Citationes, & Requestæ, posthàc, per Iusdicentem, Arbitros, & Arbitratores faciendæ, & portandæ (in Ciuilibus Caussis, Quæstionibus, & Controuersijs tantùm) per aliquem Seruitorem Cōmunis Mediolani, debeant in se continere.
Intentionem, seu Caussam insertam, & scriptam, proptèr quam Citatus, seu Citandus in Ius vocatur.
Et Nomen Iudicis,
Et eius, ad cuius Petitionem fit Citatio,
Et ipsius Citati, seu Citandi,
Et Seruitoris,
Et eius, qui Citationem scripsit,
Et Coràm quo Iudice Citandus comparere debeat,
Ac Terminum Comparendi.
Et, ꝙ prædicta Nomina, & Cognomina, clarè, & distinctè scribantur, vt facillimè intelligi possint.
Et, quòd Citationes ipsæ non possint ampliùs Cuiquam transmitti pro Actu aliquo faciendo, aut Sententia ferenda, vel comparendo eadem Die, nisi in TERTIIS transmittantur.
Et Terminus Actum faciendi, aut Sententiæ proferendæ, ac Comparendi in VESPERIS eiusdem Diei, Statuatur, vel nisi in VESPERIS vnius Diei transmittantur, & Terminus Actum faciendi, & Sententiæ proferendæ, seu Comparendi in TERTIIS, vel VESPERIS alterius Diei immediatè sequentis, saltem statuatur.
Et hoc quidem, si Citandi, seu Vocandi in Vrbe Mediolani, vel extrà ipsam Vrbem, infrà tamen Corpora Sanctorum habitent.
Si verò extra Vrbem ipsam, & Corpora sanctorum habitent, in Ducatu tamen vrbis ipsius, Citationes ipsæ fieri debeant cum Termino trium Dierum, computato in eo Termino, Die comparendi ad prædicta.
Dimittanturq; Citationum ipsarum Copiæ ijs, Quibus transmittuntur, si per-

¶Citationes Trāsmitti, & earū Relationes fieri possūt tēpore feriato, vel suspenso, vt latè habetur in Nouiss. Cap. 214. AD TOLLENDUM.
¶De Relationibus faciendis, & intrà quæ Tēpora, & quid in eis Seruandum sit, Vide infra. Cap. 205. QVILIBET. & in Nouiss. Cap. 192. RELATIONIS.

¶Adde, ꝙ etiā in eis Dies præcisa ponēda est, cū nomine Diei, & quoto Die Mensis, & Hora præcisa, in TERTIIS, vel in VESPERIS, sic Dispo-nen. Const. sub tit. de IVDICIIS. §. IN CITATIONIBVS. 1.73.
¶Hęc, & Sequētia nō habēt locū in Caussis Cridarum, vt dicetur in fine istius Capitis.

sonaliter inuenti fuerint, aut Domi eorum Habitationis, aut in Locis, ad quæ transmittuntur, & vbi Citationes ipsæ fieri debuerint, si Personaliter inuenti non fuerint, vt de Citationū ipsarum Caussis, Notitia haberi possit.
Et Citationes, hoc modo, factæ, valeant, cum Sequutis exindè.
Et, si alitèr factæ fuerint, non valeant, nec Sequuta exindè.
Et Seruitor ipse, si prædicta sibi Incumbentia non seruauerit, incurrat, Ipso facto, pęnā Solidorum quadraginta Imperialium, Quam pęnam Iudex teneatur, pro qualibet vice, qua, Seruitor in prædictis, vel aliquo prædictorū contrafecerit, vel neglexerit, absq; alia Condemnatione, & Processu, omnibus Iuris remedijs, applicare, pro Dimidia Communi Mediolani, & pro alia Dimidia, Parti, in cuius præiudicium Seruitor ipse, in prædictis contrafecerit, vel ea non obseruauerit.
Suprascriptaq;, in præsenti Statuto, ordinata, DE CITATIONIBVS, non habeant locum in Citationibus in Caussis Cridarū transmittendis in vltimis quindecim Diebus Terminorum, ex Prouisionibus superinde æditis præfixorum, ad dandum Iura in Scriptis, & Reliqua abindè dependentia facienda.
Quoniam, in huiusmodi Caussis, angustia, sæpe, temporis, longas Dilationes non patitur.

¶ Nullitas ex defectu Citationis, pôt semper deduci, non obstante Statuto, Dec. consi.38. circa primū, col.pen. Paris, in c. Dilecto filio, in 52.q.c3. limit. de appellat.
¶ De forma Stat. data Citationibus obseruanda, Alex.cōs.137. in Caussa, col.4. lib.2
¶ Adde etiam, q ad Contradictiones faciendas, Citationes possunt trāsmitti pro qualibet hora, nulla in hoc seruata forma Constitutionum, vel Iuris municipalis, vt dicitur in Const. sub tit. Bon. Ad Crid. Ponen. §. Ne Quispiam. col. 95.

Statuta sunt Leges priuatorum Iudiciorum, secundùm Bal. in L.2. in fi. C. qui Testa. facere pos. vbi D. Ias. in pe. & vltima col. declarat hæc verba, quæ, (vt dicit Brun. consil. 20. Requisit. col.2.) Ideò dicuntur priuatorum Iudiciorum, Quia facta sunt pro vsu illius Vrbis, quæ ea condidit, non autem aliarum Ciuitatum.
Statuta non comprehendunt Bona Feudalia, nisi expressè dicatur. Ias. cons. 152. libro 4.
Quicquid dicant Leges, seruari debent Statuta, Teste Bal. in L. 1. ad fi. C. de Arbit. Ias. consi. 28. ad fi. lib. 3. quia Dispositio Statutorum, dicitur esse Iuris præcisi, vt latè per Ias. cōs. 188. ad fi. lib. 2. Recipiunt tamen Interpretationem à Iure Communi, Alex. cons. 50. ad fi. lib. primi, & debent intelligi strictè, & strictissimè, vt minùs lędant Ius Commune, quantùm fit possibile, vt tradit Brun. consil. 72. col. 2.
Aduerte ad vnum, quod quotidie contingit, & pauci aduertunt, quòd citationes fiunt sine mandato Iudicis, contra formam iuris, vt habes per Ias. in §. quadrupedi in 2. col. nu. 12. Inst. de act. Nec hoc statutum disponit, q Citationes valeant sine mandato Iudicis, immo videtur dicere contrarium, ponderando verba illa, in Princ. statuti, ibi per iusdicentes, vel arbitros, respondere potest, q consuetudine sustinentur, Sed in contrarium facit, q prohibet statutum consuetudinē allegari. Tu cogita si dici potest 2. modo, quod hic est Stilus, non consuetudo. Et limita non procedere hanc consuetudinem, quando, Quis non posset citari, nisi petita venia, vt per Cast. in l. Sed si hac §. Prætor ait. ff. de in ius. voc.
Ibi debeat continere causam insertam, dic idem esse de iure cōmuni, ut per Alex. in l. Filius fami. §. Diui. nu. 71. ff. de leg. p. vbi habetur non valere citationem, in qua continetur, quòd quis compareat ad audiendum intentionem Iudicis, non adiecta causa.

De Citatione absentis, ac etiam illius, cuius Porta reperiatur clausa. Cap. 2.

¶ De Citatiōe Absentis, vide Constitutiones. §. vbi contingat. fol. 73. & 99. Brun. d. cōs. 20. col. 2. Et de illo, cuius porta inuēta fuit clausa. Socy. in Tract. de Citationibus in 17. Actione, in 6. col.
¶ Statutum in Nouiss. sub Rubrica de Reuocatione Statuti, & addidit post verba ista, Debito publico, vel priuato, Vel A-

Qvod quilibet, Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, qui se cum Familia, vel maiori parte Familiæ, vel non relicta aliqua Familia, absentauerit à Ciuitate, & Ducatu Mediolani. Possit, pro quolibet Debito publico, vel priuato, vel Actione merè Reali, vel Mixta, requiri.
Et Citari ad Domum, vbi habitabat, tempore Absentationis, si Habitationem habebat.
Et, si Habitationem non habebat, vbi consueuit habitare.
Et publicè in Contrata, in qua sit ipsa Domus.

Et,

Et vltra ad Scalas Palacij Communis Mediolani, Spacio octo dierum, ad minus, assignato.
Et dicta Citatio in ipsis tribus Locis, sic facta, habeatur pro legitima Citatione.
Et omnes Processus, contrà taliter Citatum, facti, valeant, & teneant, & Exequutioni mandentur, ac si legitimè esset Citatus.
Talisq; Citationis Copia, eodem Die, quo facta fuerit, vt supra, Portetur.
Et Dimittatur per Seruitorem ad Officium Statutorum Communis Mediolani.
Et Gubernator ipsorum Statutorum teneatur talem Citationem recipere, & in Filo ponere, ac conseruare, absq; alia Solutione, sub pœna librarum octo Imperialium, Communi Mediolani applicanda.
Et, si, se non absentauerit à Ciuitate, & Ducatu Mediolani, sed Ianua, seu Porta Domus Habitationis ipsius Citati, à Seruitore clausa reperta fuerit, de cuius clausura credatur eiusdem Seruitoris Relationi.
Prima Citatio, seu primus Actus Iudicialis.
Fieri possit.
Et debeat, hoc modo, videlicet, quòd Ipsa.
Prima Citatio, seu.
Primus Actus Iudicialis.
Fiat, seu intimetur.
Ad Domum ipsam, seu Portam.
Cum Termino trium dierum assignato Citato ad comparendum.
Debeatq; etiam Seruitor ipse Citationis ipsius, vel alterius Actus Iudicialis.
Aliam Copiam portare. D. Parochiano Parochiæ Citati.
Et de omnibus.
Relationem facere.
Eadem die, vel sequenti Iuridica.
Et quæ Citatio, seu Intimatio sic facta.
Habeatur pro legitima Citatione, seu Intimatione ipsius sic Citati, vel cui facta fuerit Intimatio.

CTIONE MERE REALI, VEL MIXTA.
Ista verba addita sunt Statuto isto.

De Citato legitimè, qui postea se absentauerit, quod valeat Citatio de habitantibus in domo, vel posita in fixura, dummodo nō sit peremptoria, Prouisum fuit per Ordinationē Collegij Notariorum, vbi etiam disponitur circa illius absentationem, ad cuius Domum, electum fuit habitaculum.

¶ Aliter Sequestrum non valet, vt infra Cap. 23. §. Relationes.

De Eodem. *Cap. 3.*

Item, quòd quilibet Absens, qui conueniri possit in Ciuitate Mediolani, qui non habeat, nec habere consueuerit habitationem in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, possit Citari, hoc modo, videlicet.
Quòd Citetur ad Scalas Palacij Communis Mediolani.
Et ad Arengheriam, seu Lobiam de Oxijs, positam in Broleto Mediolani.
Et ad Fores Ecclesiæ maioris Mediolani.
Sono Tubæ præmisso.
Hora Sextæ, aut Vesperarum, vel circa.
Dimissis Copijs Citationis in qualibet Parte suprascriptorum Locorum.
Quæ eodem Die, quo, facta fuerit, portari debeat ad Officium Statutorum Communis Mediolani.
Et per Gubernatorem Statutorum infilciari, vt supradictum est.

¶ Istud Statutum non comprehendit Forensem, vt in Terminis consuluit. Brun. cons. 20. vbi in 2. vol. dicit quòd debet Citari personaliter, vel per Literas in Subsidium Iuris, vel quòd si Procuratorem dimisit, talis Procurator, Citari potest.

Citatoq; assignetur Terminus octo dierum ad comparendum coràm Iudice ex cuius Parte citabitur.
Ad respondendum de Iure.
Et ad eligendum Habitaculum, vbi possit Citari, occasione
Contentorum in dicta Citatione, & si non comparuerit in dicto Termino, vel si comparuerit, & Habitaculum non elegerit, possit, & debeat Iudex, cuius Parte fuerit Citatus, eligere Habitaculum, in quo, Talis absens Citari possit ad Quæcunq; expedientia, occasione Contentorum in dicta Citatione, & quæ sequi possent ex ea.
Etiam vsq; ad Sententiam Diffinitiuam inclusiuè.
Peremptorium tamen transmittatur, si Citandus habitauerit in Dominio Illustrissimi Principis nostri in Lombardia, secundum formam Statuti, DE CITATIONE PEREMPTORIA.
Et quòd, facta dicta Citatione.
Et facta dicta Electione, possint omnia, circa prædicta expedientia, fieri, & expediri, sicuti posset, tali Citato præsente.

¶ Vide Infra Cap. 5. SI DE CAETERO CONTINGAT.
¶ Istud Statutũ est reuocatum in Nouiss. in Statuto quod incipit STATVTVM.

C. 184.

De Eodem. *Cap. 4.*

SI de cætero contigerit per aliquem de Ciuitate, vel Ducatu Mediolani moueri aliquam Litem. Reliqua non imprimuntur.

¶ Circa istud Statutũ vide moderationem in Nouiss. quòd incipit STATVITVR VOLENS EMANARE, vbi conceditur facultas Iurãdi quòd Actor ignorat vbi Citãdus moram trahat.
¶ Relatio Perẽptorij põt fieri post Sniam, intra v. Dies post Terminũ comparendi, in Nouiss. in Stat. quod Incip. RELATIONES FACIENDAE.
¶ Pñs psumit Citatus Bal. in l. 1. col. 2. de Sẽtẽ. Dec. ps. 42. in. 6. lib.
¶ Sufficit comparere ad vltimũ Terminũ, si in Perẽptorio adsint plures Termini. Bal. in l. psentaneũ, in ç. no. C. quõ & qñ Iu.
¶ Est primum in hoc Volumine.
¶ XXVII. casus, in quibus nõ requiritur

C. 190. C. 192.

De Citatione, seu Peremptorio ad audiendum Sententiam. *Cap. 5.*

LIcet Lis sit contestata, seu habita pro contestata, tàm de Iure Communi, quàm ex Forma Decretorum Ducalium, seu etiam Statutorum Communis Mediolani, cum Procuratore, Actore, Syndico, vel Defensore.
Nihilominus ante tempus Sententiæ Diffinitiuæ, seu Interlocutoriæ, habentis vim Diffinitiuæ, & non expectantis aliam Sententiam in eadem Caussa, post se, ab eodem Iudice ferendam.
Debeat fieri Citatio Peremptoria, ad audiendum Sententiam.
Præsentanda Principali Personæ, & Consulibus, vel Alijs, qui regunt Vniuersitatem; vel Alicui eorum Consulum, vel Aliorum, qui regunt Vniuersitatem, vel alicuius eorum.
Et, quòd Seruitor teneatur dimittere Peremptorium, siue Citationem Peremptoriam, in scriptis, Principali Personæ, seu eius Familiæ, vbi habitat, Conuallibus, vel alijs, qui regunt Vniuersitatem, vel Alicui eorum, vel Domui habitationis eorum, vel Alicuius eorum.
Et ea facere, quæ continentur in Statuto, incipiente. IN PRIMIS STATVITVR, QVOD CITATIONES, ET REQVESTAE, ET CAETERA.
Et, quòd peremptoria Citatio fieri possit per quemlibet Seruitorem approbatum

batum, & Consuetũm in Ciuitate Mediolani, Et in ea apponi debeat.
Terminus ad audiendum Sententiam, vt in prædicto Statuto incipiente, STATVITVR, ET CAET. continetur.
Et prædicta Peremptoria Citatio, aliter facta, non valeat.
Et prædicta de Citatione Peremptoria, Locum habeant, præterquàm, vbi Citandus Peremptoriè habitet extra Iurisdictionem Ciuitatis Mediolani.
Sed tamen in Dominio prælibati Domini in Lombardia.
Quo in casu, Statuitur taliter Citandus, Citari debere per Literas in Subsidiũ Iuris, habentes inclusum Peremptorium, transmittendum per Iudicem Caussæ, ad Iudicem Loci Habitationis Citandi, cum Termino assignato ipsi Citando, comparendi corãm Iudice Caussæ, vnius Diei pro singulis, ad minus, viginti milliaribus.
Et quæ Citatio aliter facta, singula singulis congruè referendo, non valeat.
Saluo, quòd si taliter Peremptoriè Citandus reperitur personaliter in Ciuitate Mediolani, Isto casu.
Possit citari Peremptoriè, ijs Modo, & Forma, quibus proximè dictum est de Ciue Mediolani.
Item, & Saluò, q̃ in Citatione Peremptoria illius, cuius Porta reperiretur clausa.
Cuius Citatio valeat Peremptoriè facta, secundum Formam Citationis illius, cuius porta clausa reperta est, de qua, in Statuto præcedenti, dictum est.

Dum ibi dicitur, ꝙ principali personæ, &c. aduerte ꝙ accidit de facto, ꝙ mortuo principali ignorabatur quis esset Hæres, & dubitabatur, an sufficeret citare dominum Litis Aduocati Mediolanenses varia sensere alii ꝙ curator esset dandus Hęreditati iacenti, quæ repręsentat personam defuncti, & sic, ipsa, seu eius curator, uti Principalis, esset citandus attenta, forma Statuti, alii senserunt Statutum loqui, quando adest principalis, sed eo mortuo, casum remanere in dispositione iuris communis, quo cautum est dominum Litis citandum l. Nulla C. de Procur. Tandem Iudici illi ostensa fuit Decisio. Calcan. consi. p. col. 2. volentis Statutum loquens, de aliquo, non verificari in Hęreditate vacante, quia ficte defunctum repræsentat. & statutum debet intelligi in casu uero, & ꝙ Hæreditas dicatur persona ficta. Castr. in l. Si sorori C. de iur. delib. Bald. in auth. Defuncto col. p. in fi. in prin. seq. C. ad Tertul. Ias. in l. Si is, qui pro emptore, in 8. Not. ff. de usucap.
Ibi si dimittat Copiam Perhemptorii Consilibus, Quid si vni tantum Consuli, An sufficiat. Ang. consi. 289. col. prima. circa princ.

Perẽptoriũ, refert Socy. in Fallẽ. Reg. 352

¶ Peremptorium ante Citationem ad allegandum trasmitti nõ debet, Paul. cons. 50. in Caussa, quæ vertitur, col. 3. in Antiquis.

¶ De Citando Subdito pro Rõne Rei sitæ extra Iurisdictionem habitante, per Literas in Iuris subsidium, Socy. in c. 3. col. vlt. de Foro compet.

In quibus partibus fieri possint Denunciationes, & Oblationes. Cap 6.

DEnunciationes, & Oblationes Extraiudiciales fieri possint, & debeant personaliter, & in Locis, vbi ex forma præsentium Statutorum fieri debent Citationes, & Intimationes.

De Citato ad eundem terminum pro diuersis Caussis, & Comparente. Cap. 7.

CItatus ad eundem Terminum, pro diuersis Caussis.
Si compareat, teneatur, qui citari fecit, super omnibus, vel illis ex Causis, pro quibus ipsum Citari fecit, eodem contextu, & ipso Citato præsente.
Exprimere, & requirere, ac in Actis poni facere ea, quæ, & si quæ sua putat interesse.

¶ De Forma Instrumẽti, Denunciationis cap. 76. QVICVNQVE

¶ De Citationibus, supra fol. 1.

¶ Circa Electionem habitaculi, circa hunc casum in Nouis. c. 98. QVILIBET.

¶ Denũtiatio Extraiudicialis requirit Diẽ certum. Alex. cõs. 90. in fi. lib. 5.

Et, si ipse Citari Faciens nihil de omnibus, vel aliquibus ex ipsis Causis dixerit ipso contextu, & Citato pręsente.

Quod reponi faciat, & appareat in Scriptis, Non reputetur Citatus Contumax, respectu illarum Caussarum, seu Caussę, quæ tunc in Scriptis, & Actis expressæ non fuerint à Citari Faciente, licet in Citatione comprehensæ fuissent.

¶ De Pęna Diuidētis Creditū suum in Nouiss. cap. 98. QVOD NVLLVS. ¶ Et q d si Causa pendeat coram Arbitro, Vide sub. cap. i i § SI DE CAETEROS. § PETITO. Ias. in L. Pecuniam, quam, col. 4. ff. si cer. pet. ¶ Vexans aliquē corā diuersis Tribunalibus, an perdat Litē, Ang. in. L. quamuis. ff. de Dam. inf. Guid. Pap. q. 421. & declarat Ias. cōs. 9. el. 2. col. 1. lib. 1. Lancel. in. L. vbi ceptum. ff. de Iud. Socy. cons. 41. col. 1. & 2. lib. 1. vbi testatur de Communi. ¶ De exequutione expeñ. & earum Taxatione infra. capit. 56. SI QVIS, ¶ Vide infra c. 148. AB ALIQVIBVS,

De Pœna facientis aliquem Citari pro eadem re, vel negocio sub diuersis Iudicibus, vel Officialibus. Cap. 8.

SI quis fecerit aliquem Citari, vel requiri, quouismodo, durante Instantia, pro eadem Re, vel Negocio, sub diuersis Iudicibus, vel Officialibus Communis Mediolani, condemnetur, qualibet vice, in libris octo Imperialium, applicandis, ipso iure, & facto, absq; alia condemnatione, vel processu, pro dimidia parte Communi Mediolani, & pro altera dimidia, citato.

Et processus non valeat, nec teneat, nec Citato præiudicium generare debeat.

Et teneatur Contrafaciens expensas restituere, de quarum Summa stetur Iuramento talis Citati, Iudicis tamen taxatione præmissa.

A qua Taxatione non possit appellari,

Quod Caussa Processuum pendentium, non possint sub alio Iudice ventilari. Cap. 9.

SI contingat aliquem, contrà quem sit impetrata aliqua Exequutio, Citari facere eum, qui impetrauerit Exequutionem, vt ipse Citatus compareat cum Actis, Bannis, Processibus, & Pignoribus, vel cum similibus.

Non possit illa Caussa ventilari, Parte, expresse contradicente, nisi coràm illo Iusdicente, coràm quo fuerit impetrata Exequutio, vel cuius Præcepto facta fuerit Pignoratio, vel alia Exequutio, vel sub quo Processus factus, vel Relatio facta fuerit.

Sub pœna librarum decem Imperialium, applicāda Parti, quæ contra formam præsentis Statuti, Citata fuerit, & quæ pœna exigi possit de Facto, & omnis Processus exinde sequutus, sit, Ipso Iure, nullus,

RVB. GEN. DE IN IVS VOCANDO ET CONTVMACIBVS.

Quòd præteritus in Banno, seu Contumacia non audiatur, nisi prius restitutis expensis Banni, seu Contumaciæ. Cap. 10.

SI quis Bannitus, vel Contumax fuerit, de ipso Banno non cancelletur, nec audiatur contrà eum, ad cuius Petitionem fuerit Bannitus, vel in Contumacia constitutus, etiã si dicat se Paratum soluere Debitum, nisi prius restituerit Actori omnes Expensas Citationis, & alias sequentes pro Relatione, Banno, vel Contumacia, & vsq; ad suam Comparitionem inclusiuè.

De quibus expensis stetur Iuramento Actoris, Iudicis tamen Taxatione præcedente, sine alio Processu, omni Appellatione, Reclamatione, & Nullitate, remotis.

Audiatur tamen, vt petere possit, Facta dicta Solutione expensarum exemplum, Banni, vel Contumaciæ, & Copiam Iuramenti Expensarum, & Taxationis Iudicis, & totius Processus, ac omnium, quæ asseruntur facta, occasione Citationis, & Relationis, Banni, & Contumaciæ, & Exhibitionis Pignorum, & Processuum Exequutionis.

Et, eo casu, quo purgauerit, vel per Actorem steterit, quominus possit purgare Reus suam Contumaciam, vel Bannum, audiatur, & possit se facere cancellari de dicto Banno, vel Contumacia, & ad talem exhibitionem Banni, vel Contumaciæ, & Processuum, compellatur Aduersarius, etiam sine Libelli Oblatione, & non obstante Statuto DE SAPIENTIBVS DANDIS.

¶ Vide infra cap. [illegible] IN QVALIBET CAVSA.

Et disposita in præsenti Statuto, non habeant locum, vbi agatur per viam Libelli, Petitionis, seu Supplicationis summariè, vel ordinariè.

In quo Banno, vel Contumacia Citari Faciens Pariformiter constitui possit ad Petitionem Citati, ipso Faciente, non comparente in Termino, & Citatio ipsa habeatur pro circunducta, & non audiatur Citari Faciens, nisi prius per eum solutis expensis, Modo, & Forma suprascriptis, DE EXPENSIS CITATI.

Quòd Bannum, vel Contumacia data diuersis personis simultanee, & pro eadem Caussa, reputetur tantum pro vno Banno, vel Contumacia. Cap. 10.

¶ Bannum Diuersimodè accipitur, vt declarat Brun. consil. 95. Viso.

SI fuerit datum Bannum, vel Contumacia accusata diuersis personis, pro vno Debito, vel Caussa Ciuili.

Quòd illud Bannum, seu illa Contumacia, pro vno Banno, vel vna Contumacia reputetur, quot, quot sint Banniti, vel Contumaces numero.

Idem seruetur, si datum fuerit Bannum, vel Contumacia Consulibus, Syndicis,

Pro-

Procuratoribus, vel singularibus Personis alicuius Vniuersitatis simultaneè, vel alicui Communi, vel Vniuersitati, vel pluribus Communibus, vel Vniuersitatibus, ex eadem Caussa ciuili.

Quòd illud Bannum, vel contumacia, pro vno Banno, vel Contumacia, reputetur.

Qui Banniti, vel Contumaces non audiantur, nisi solutis Expensis, modo, & formà comprehensis in proximè præcedenti Statuto.

Et prædicta, dicta de Bannis, & Contumacijs, intelligantur de Ciuilibus.

Quòd in Banno Ciuili non apponantur verba continentia, de quo Banno non eximatur, nisi in certis casibus.

Cap. 11.

NON possit in Ciuili Caussa apponi alicui Banno, hæc Additio, DE QVO BANNO EXIMATVR, vel aliud Aequipollens, nisi sit Bannum, quod detur propter Præceptum Iudicis non seruatum. Quòd Præceptum contineat aliud, quàm, quòd simpliciter comparreat coràm Iusdicente.

¶ Idem seruari debet, etiam coràm Cõsulibus Iusticiæ, vt habetur in Nouiss. Cõsules, el 3. in vers. Et, ꝙ curabunt.

Quòd fiant Memorialia per Notarios Iusdicentium de Cridaturis Contumaciarum, & Corroborationum.

Cap. 12.

AD Fraudes Amouendas, Notarij Iusdicentium teneantur, sine aliqua Remuneratione, facere Memoriam de omnibus Cridaturis Contumacijs, & Corroborationibus incontinenti cùm cridatæ, seu factæ fuerint, scribendo ad eius Petitionem, & contrà quem factæ fuerint, & hoc sub pœna librarum decem Imperialium, applicandarum pro Medietate Communi Mediolani, & pro altera Parti requirenti.

Et non debeant subscribere postea aliquam scripturam ex prædictis, nec in libro ponere, nisi sedente Iudice, facta fuerit ipsa Memoria, sub pęna prædicta, applicanda, vt supra.

Et prædicta scribantur per vnum Notarium tantùm, ad Bancum ipsius Iudicis commorantem, vel eius Notarij Coadiutorem, ibidem Commorantem.

Et non recedat Iudex à Banco, donec Contumaciæ ipsæ per ipsum Notarium, vel Coadiutorem, vt supra, proximè cridatæ fuerint.

Quæ cridentur quando vult de Banco descendere.

Et hoc sub pęna librarum decem Imperialium, ab ipso Iudice auferenda, & Communi Mediolani in casu Inobseruationis, pro singula vice, applicanda.

Infra

Infra quòd tempus potest dari Bannum, & Possessio. *Cap. 13.*

PRæteritis octo diebus, post Terminum comparendi assignatum, non possit dari Bannum, nec Possessio, quæ datur loco Banni, occasione illius Citationis, siue Termini. Infra illos autem octo Dies, possit dari Bannum, siue Possessio Contumaci, ad Petitionem eius, qui comparuerit in Termino.

De Possessionibus Tedialibus. *Cap. 14.*

IN Possessionibus Tedialibus, quæ dantur contra Minores, Mentecaptos, Furiosos, vel Bona vacantia, vel contra Eos, quibus non datur Bannum, seruetur prout in Statuto posito sub Rubrica, QVOD PRAETERITVS IN BANNO, ET CAETERA. Incipiente, SI QVIS BANNITVS, VEL CONTVMAX FVERIT, & cætera. vt supra cap.8.

¶De Possessione Tediali, vt Reus compareat, est Tex. i C. Quã frequẽter. §. si Reali, vt Lite non conte. Vide infra cap. 154. NON DEBEAT. Vide etiã in seq. Stat.

De Banno super Termino, vel Præcepto dando, de Comparente in termino, Iudice pro tribunali sedente, & quòd non detur Bannum, & Possessio ex Citatione, Nisi Relatio Seruitoris fuerit redacta in actis. *Cap. 15.*

ITA possit dari Bannum, seu Contumacia super Termino, vel Præcepto, sicut super Citatione.

Et, si quis, Iudice pro Tribunali adhuc sedente, comparuerit in Termino, & reperiatur ipsum esse, ea hora, in aliquo Banno, seu Contumacia Cridarum, vel Scriptum fore, audiatur, ipsa Crida, vel Scriptura non obstante, Ipso tamen, Comparente, Soluente Denarios decem octo Imperialium Parti, ad cuius Instantiam, Bannum ipsum, seu Contumacia, data fuerit, modò tamen Denarij ipsi Notario iam soluti, reperiantur.

Et, ꝙ nullus in Banno, nec Contumacia esse censeatur, prætextu Citationis, vel præcepti, nisi Relatio Seruitoris reperiatur prius esse redacta in Actis Iudicis.

Neq; Possessio Tedialis prætextu Citationis censeatur esse data contra Hæredem, nec Minorem, nec Aliã Personam, nec Vniuersitatem, Quibus non datur Bannũ, nisi Relatio seruitoris reperiatur prius esse redacta in Actis Iudicis.

Nec aliter valeant Bannum, Contumacia, nec Possessio Tedialis.

Quod certa Banna posſint caſſari, ſi placuerit Actori. *Cap. 16.*

¶Iſti Banniti de Fide iuſſoria, nō ꝑpea sūt prohibiti Teſtimoniū ꝑhibere, vide in Stat. vlt. ꝑūis Rubr. quod incipit BANNITI. idest cap. 18.

BAnnum Ciuile, & Banuum Fideiuſſorium, & Bannum Fugæ, ſiue ſuſpectæ Perſonæ, poſsint caſſari, ſi placuerit Actori, vel ſuis Hæredibus.

Quod pro eodem Debito, plura Banna non dentur. *Cap. 17.*

NVllus, qui de cætero habebit Debitorem ſuum in Banno, in quo fuerit præteritus, donec in eo fuerit, faciat pro eodem Debito, aliud Bannum ei dari per Requiſitionem, ſiue per Terminum collocatum.

Pro Condemnatione verò, quæ poſtea fiat per Iuſdicentem, occaſione illius debiti, poſsit, eidem vnum aliud Bannum tantùm dari facere per illam Condemnationē. Et donec in eo fuerit, non poſsit aliud Bannum, ea occaſione, dari facere.

Et qui contrafecerit, eum ſine expenſa de Banno eximi facere, teneatur.

Quod Banniti de Maleficio, non admittantur ad Petitionem ſui iuris, nec ad Teſtimonium. *Cap. 18.*

¶Bannitus an debeat audiri ſup accuſatione añ Bannū cępta. Bar. in l. vtam' col. vl. ff. de fideiuſſ. vbi Alexan. in addit. poſt Ange. & latè Imo. in pe. col. vbi declarāt hoc Stat. & Albe. in 4. par. Stat. in 3. quęſt. Nell. in tract. Bannit. in prima par. 2. q. 59.

¶Bannitus ꝑꝑ contumaciam, non dř bannitus de maleficio, vt cōprehendatur in Statuto de Bannitis. Bal. Alex. & alij in l. ſi mora. ff. ſol. matr. Secus ſi eſſet bannitus ꝑꝑ delictum, vt ꝑ Bar. in l. Oē delictum. ff. de re milit. Bal. in l. vlt. de crim. Stell.

¶Snia pro Bannito lata, an valeat. Iaſ. conſ. 167 & ſeq. lib. 2.

BAnniti de Maleficio non admittantur ad Petitionem ſui Iuris, nec ad aliquod Teſtimonium reddendum.

Banniti verò de Maleficio, & Fideiuſſoria, perhibere Teſtimonium poſſint, niſi aliàs prohibeantur à Iure.

RVB. GENER. DE IVDICIIS.

De ordine procedendi in Cauſsis Ciuilibus. *Cap. 19.*

Quòd non iuretur de calūnia infra cap. 167.

QVÒD IN QVALIB.

STatuitur pro minori Litigantium Diſpendio, & eorum Commodo, & ad Cautelas, & Fraudes Malignantium refrenandas, & vt vnicuiq; Iuſticiæ Debitum miniſtretur.

Quòd Omnes, & ſingulæ Lites, Quæſtiones, Cauſſæ, & Controuerſiæ Ciuiles, ſeu, quæ Ciuiliter agitentur, & de cætero moueri contigerint coràm quocunque Iuſdicente, Magiſtratu, vel Aſſeſſore ſæculari, Ordinario, vel Delegato Ciuitatis, & totius Diſtrictus Communis Mediolani, per, & intèr

ter quafcunque Perfonas fæculares, Communia, Collegia, Confortia, vel Vniuerfitates, vel inter aliquam fingularem Perfonam, & Communitatem, vel Vniuerfitatem, & vt fuprà, quouis modo, & ex quauis Caufſa, cognofcantur, decidantur, & fine debito, Terminentur, iuridicè, & feruatis Statutis Communis Mediolani, & reiectis Cauillationibus, & friuolis Exceptionibus quibufcunque, per illum Iufdicentem, Ordinarium, vel Delegatum, Magiftratum, vel Affefforem, coràm quo ipfa Lis, Quæftio, vel Cauſſa, vel Controuerfia mota fuerit.

Et hoc infrà Terminos, fuper hoc inferiùs limitatos, & declaratos.

Sub pena, Iufdicenti, Ordinario, vel Delegato, Magiftratui, vel Affeffori, coràm quo Lis, Quæftio, Cauſſa, vel Controuerfia agitabitur, Omittenti ipfam Quæftionem, Litem, Cauſſam, feu Controuerfiam TERMINARE infrà Terminos inferiùs limitatos, & fimilitèr cuilibet Cōmiffario, & Confultori Omittenti DARE CONSILIVM fuum in Scriptis infrà Terminos inferius Limitatos, Librarum centum fexaginta Imperialium, Ducali Cameræ applicandarum, & reficiendi Expenfas Litis, vtriq; Parti.

¶ Intelligit tñ, fi pars petat cauſſam expediri, vt per Iaf. in l. ꝑperandum. in prin. in 3. col. C. de Iudic.

¶ Hæc pœna nunc eſt centum Aureorū, vt in Conſt. ſub titulo. DE IVDICIIS, §. SED OMNES. fol. 66.

De eodem. Cap. 21.

Termini cognofcendi, & Terminandi ipfas Lites, Quæftiones, Cauſſas, Controuerfias, & in eis procedendi hoc Ordine, Limitentur, & Limitati effe intelligantur.

Videlicèt, quod Inftantia Cauſſæ Principalis ordinariæ, non duret, nec durare poſsit, nec debeat, vltrà Tempus, & Spacium quadraginta Dierum vtilium, à Die Litis inceptæ, computandorum.

Quæ incæpta intelligatur, Petitione porrecta, & in Actis dimiſſa, & Parti legitimè notificata, vbi per viam Libelli, vel Petitionis proceditur.

Qui Libellus, vel Petitio qualifcunque fit, dummodò fit Tolerabilis, admittatur, & admiffa effe intelligatur, Ipfo iure.

Et tolerabilis effe intelligatur, fi contineat Perfonam Actoris, & Rei, Quantitatem, Rem, feu Ius, quæ petuntur, & Cauſſam Petitionis.

Et, a Die Contradictionis, feu Comparitionis, Oppofitionis, feu Querelæ notificatæ Parti, vbi per viam Contradictionis, Comparitionis, Oppofitionis, feu Querelæ proceditur.

¶ An Inſtātia de qua in hoc Statuto, procedat in Cauſſis Fiſci, Aret. conſ. 109. ad fin.

¶ Ad Diſpoſita per iſta Statuta, & ſequentia, ſub Rubrica de Iudiciis per totum, Vide omnino Conſt. ſub. d. tit. de IVD. vbi plurima dñr, ſine quibus hanc materiam pfectè nūq̄ ſcire poteris. fol. 66.

¶ Circa Cōputationē Dierum Vul. vide infrà c. 25. CAVSSAE. & in Nouiſſ, cap. 204. STATVTVM.

¶ Inſtantia Statutaria ſuccedit loco Inſtantiæ Iuris Cōis, & an poſſit prorogari, vel ſuſpēdi. Alex. cōſ. 42. In Cauſſa. col. 1. lib. 3 & conſ. 24. ad fi. lib. 4. Iaſ. in l. ꝑperandum. in fi. in 4. col. C. de Iudic.

De eodem. Cap. 22.

Termini Deliberandi, & Refpondendi Petitioni, & Probandi, & Reprobandi, & alia Faciendi in Litibus, Quæftionibus, Caufsis, & Controuerfijs antedictis, diuidantur, & Ordine congruo limitentur, vt infrà.

Et nè Productiones Iurium, & Probationes cautelofæ, & in fraudem, vfque propè finem Litis differantur.

Statuitur, quòd statim, Petitione porrecta, & in Actis dimissa, in Caussa Principali, & Parti notificata, vt suprà.

Statutus sit, & esse intelligatur, Ipso Iure, Terminus vnius Diei vtilis, immediatè sequentis, REO, deliberandi, & respondendi dictæ Petitioni.

Quo Termino elapso, siue Reus responderit, siuè non, habeatur Lis pro contestata.

Et elapso dicto Termino vnius Diei vtilis, vel Contradictione legitimè facta, vbi per viam Contradictionis, Comparitionis, vel Quærelæ proceditur, statim.

Statutus sit, & esse intelligatur, vtriq; Parti, videlicet, Actori, & Reo, Terminus quindecim dierum vtilium excipiendi, opponendi, petendi, & probandi per omne genus Probationum, ac producendi,& ostendendi quicquid dictæ Partes, & quælibet earum voluerit in dicta Caussa.

Ipsoq; Termino elapso, statim, quæcunq; Agitata, Producta, & Ostensa in dicto Termino probatorio, intelligantur, & sint, Ipso Iure, publicata.

Ita, quòd de eis fiat Copia, si fuerit Requisita.

¶ Ista verba declarat Alex.cons.100.col.1. & seq.lib.5. & stantibus istis verbis,nõ potest Libellus emẽdari, vt tradit Bal. Rela. p Fel. in c.20.col.11. versic.Fallit nono. de libel.ob. Et dicit Pau. ꝑs. 17.in Caussa.col.3 versic.Nunc restat,in Antiq.ꝙ stãte isto Statuto, nulla Exceptio impedire põt Lit.Cõtestationem. Et dictũ Consil. habetur in Nouiss. cons.257. in 2. par.

¶ Circa Istas Productiones Iurium, quo tempore fieri debeant, Vide in Nouiss. cap.184. Si CONTINGAT.

¶ De scripturis semel exhibitis, iterum exhibendis infra cap.35. QVALIBET.

Quòd Exceptiones sint saluæ in fine litis.

Cap. 23.

STatuitur quoque, quòd omnes Exceptiones, Replicationes, & Triplicationes Dilatoriæ, Declinatoriæ, Peremptoriæ, & cæteræ cuiuscunq; generis sint, de quibus non sit Cognitum, & Decisum inter Partes.

Sint Saluæ, vtriq; Parti, in Fine Litis, tempore Disputationis, ne ob hoc, Processus Caussæ, differatur.

Quæ quidem Exceptiones Dilatoriæ, & Declinatoriæ, & similes, reiectæ intelligantur, Si de ipsis, in Sententia, vel Arbitrijs, vel Arbitramentis, vel in Pronunciatione ferenda, facta Mentio non fuerit.

Et intelligatur Cognitum, & Decisum per Sententiam, quæ in Rem transiuit Iudicatam, vel aliàs Emolegatam per Partes, vel per Arbitramenta, quæ in Rem transiuerint Iudicatam, vel alias per Partes Emolegata.

Et intelligantur Arbitramenta transiuisse in Rem Iudicatam, quando de eis de Iure, vel ex Forma præsentium Statutorum, peti non potest Reuisio, vel per Iuramentum delatum a Parte Parti, & præstitum, vel habitum pro Relato, & exinde per Partem Iurato coràm Iudice, vel Arbitro, vel Arbitratore, vel Consultore, vel per Transactionem iuratam.

¶ Istud Stat.vr cõcordare cum.c.1.de Lit. Contest. lib.6. & declarat Bar.in l.cũ quærebat,in prin.ver.vltimo aduerte.Iud.sol.

Et ꝙ Iudex debeat Exceptiones reseruare Bar. i l.ille à quo.§.1. in fi.ff.ad Trebell.vbi Alex.col.1.& Fely.in c.cum contingat. col. fi.de off. deleg.

Et ꝙ istud Stat. non procedat qñ opponit exceptio Incõpetẽtiæ Iud. Abb.in terminis cõs.14.lib.1.post Bal. in l. Exceptionẽ, col. fi. ver. Sed pone Stat. C.de ꝓbat. Aret.cõs. 75.col.5.versi.Primo quidem cum his. q latè tradit Fel. in c. ex parte. 2. col.6. in 18. Limita. de off. deleg.

Et an istud Statutum procedat quando exceptio est notoria, vel quando Excipiens offert se incontinenti probare. Fel. in c.ex parte. col. fi. in 1.& 2. Fal. de testib. Ias.in l.nam & postea,ad fi.prin. de Iu.iu. post Aret.cons.98.& Abb.consil.44. col.vlt. lib.1.

An hoc Statutum comprehendat Exceptiones, quæ Litis ingressum impediunt, vt est Transactio. Fely.in c. sicut. col.1. de Re iud.

De

De eodem. Cap. 24.

POst Terminum, Actori, & Reo Statutum, vt supra immediatè, Statutus sit, & esse intelligatur, vtriq; Parti, Terminus decem Dierum Vtilium, reprobandi, & impugnandi quæcunq; Producta, Probata, & Ostensa in dicto Termino Probatorio.

Et, si Aliqua Partium, in ipso Termino Reprobatorio produxerit Articulos, vel Capitula tendentia ad reprobandum Probata, vel Producta per alteram Partem in primo Termino Probatorio, tunc liceat illi Parti, contra quam Producti fuerint, & Cuilibet alteri, cuius intersit, coadiuuare, & corroborare per legitimas Probationes, Probata, & Producta in dicto primo Termino.

Quo termino Reprobatorio elapso, quæcunq; Agitata, Producta, & Ostensa in ipso Termino, intelligantur, & sint, Ipso Iure, & Facto, Publicata, & de ocis, fiat Copia, vt supra.

Et totus Processus, vtriusq; partis intelligatur, & sit publicatus.

Et prædicta omnia in præsenti Statuto de Iudicijs Comprehensa, habeant etiam Locum in Caussis Ordinarijs, quæ per Literas Ducales fiunt summariæ.

¶ De Noua Iuriũ productione, in Nouiss. cap. 184. SI CONTINGAT.

¶ Omissio publicationis, non reddit Sententiam nullam. Ancha. cōs. 53. Omissio.

De eodem. Cap. 25.

CAussæ autem, quæ de sui Natura, Vel forma Statutorum Communis Mediolani, vel Decretorum Ducalium, sunt summariæ, habeant, & habere intelligantur, Terminum, & Instantiam quadraginta Dierum Vtilium, quorũ, Ipso Iure, & Facto, a die Litis contestatę, vel habitę, pro cōtestata, intelligantur Actori assignati decem Dies vtiles, ad petendum, excipiendum, opponendum, & probandum per omne genus Probationum, Et ad Producendum, & ad Ostendendum quicquid voluerit in dicta causa summaria.

Quo termino elapso, intelligatur etiam, Ipso Iure, & Facto Statutus esse Reo Terminus aliorum similium decem Dierum Vtilium ad Probandum, & Impugnandum, & probatum habendum quicquid voluerit per omne genus Probationis, & prout in proximo Termino Actoris, dictum est, & Isto Termino elapso, intelligatur, Ipso Iure, & Facto esse vtriq; Parti Statutus Communis Terminus aliorum similium decem Dierum Vtilium ad reprobandum, & impugnandum, coadiuuandum quæcunq; producta, probata & ostensa in dictis Terminis, vel Altero eorum per ipsas partes, vel Alteram ipsarum partium.

Et Omnes dies intelligantur Vtiles in prædictis Caussis summarijs, quæ de sui Natura, vel Forma Statutorum Communis Mediolani, vel Decretorum Ducalium sunt Summariæ, nisi sint Dies Feriati ex Forma præsentium Statutorum, in Honorem Dei, vel Sanctorum, vel sint Feriæ repentinæ.

Quæ intelligantur, si de Mandato Principis fiant.

Ibi, per omne genus probationum, sublata fuit difficultas, per Constitutiones quæ quandoq; fiebat, an

¶ Qñ Instãtia currat in Caussis summarijs, vbi Lis non contestat Stat. nō disponit, sed Qñ incipiat Instãtia in Caussa litterarum, vide in Nouiss. c. 191. INSTANTIA.

Item in Sũmarijs, Testes publicati sunt, Ipso Iure, Lapsis tpibus Probationum debitè referendo. & in Nouiss. c. 194. TESTES.

¶ Tradit Ias. post alios in l. properãdum. in prin. in 6. not. C. de Iud. Soc. cōs. 95. col. 2 lib. 1. vbi attestatur de communi.

¶ Snia lata extra tp̃s, de quo in hoc Stat. nō valet, vt in Terminis Statuti cōsuluit Abb. cons. 16. col. pe. lib. 2.

¶ Oēs dies intelligantur Vtiles, vide in Nouiss. c. 202. IN CAVSSIS. §. ITEM licet.

¶ Declaratio hui9 Statuti, Quæ habetur in Nouiss. c. 204. STATVTVM

an instrumenta, lapso termino ad probandum, produci posset, uel testes iurati in termino, possent postea examinari, Quia in eis adduntur, Illa uerba, & probatum habendum, Quæ tollunt, omnino, lapso termino, vel examen testium tempore debito iuratorum, vel Iurium productionem, vndè inoleuit communis practica, ꝙ habetur recursus ad Senatum Excellentissimum conceden. litteras ad producendum, Termino dierũ trium, vel deponen. vbi in termino, Iurauerint.

ZVTVM. Videlicet. ¶ Statuitur, ꝙ qñ semel tm̃ in Die Iusreditur, Duo Dies Vtiles, cõputent pro vno Die Vtili, exceptis Caussis comprehensis in Statuto, quod incipit, Dominus Potestas, & quilibet exercens Iurisdictionem, &c. infra c.49.

Et Caussis Cridarum, Quæ fiunt pro Bonis Immobilibus Vendendis, & Caussis Compromissorum, in quibus, Quælibet Dies, habeatur pro Die vtili Integra, Exceptis Ferijs Introducti in Honorem Dei, & Sanctorum.

De eodem. Cap. 26.

NO si sit tamen Iudex in Caussis summariis, vt supra, inspecta qualitate Personarum, & Caussæ, dictos Terminos, & Dilationes, abbreuiare, à qua Abbreuiatione, per aliquam ipsarum Partium, appellari, querelari, grauari, nec de Nullitate dici, neq; Consilium Sapientis peti, aliquo modo, possit.

De eodem. Cap. 27.

DEinde Iusdicens, Magistratus, vel Assessor Ordinarius, vel etiam Delegatus, Coràm quo, Caussa, Lis, Quæstio, vel Controuersia vertetur, teneatur, & debeat.

Infra duos Dies Vtiles immediatè sequentes ipsa.

Tempora Probatoria, & Reprobatoria, ad requisitionem dictarum Partium, vel alterius earum.

Committere ipsam Litem, Quæstionem, Caussam, seu Controuersiam vni Iurisperito, de Confidentibus vtriusq; Partis, eligendo, vel vnius Partis, in Contumaciam alterius.

Possit tamen Consentientibus Partibus, Commissio fieri, Durantibus dictis Terminis.

Et, quòd deinceps, dentur solummodò Confidentes, & non suspecti, in qualibet Caussa, residentes in Ciuitate, & in Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani.

Et petito ipso Consilio Sapientis, Iusdicens, Magistratus, vel Assessor, non possit sine ipso Consilio Sapientis Sententiam Diffinitiuam proferre in Caussa Principali, Aliter Sententia, Ipso Iure, fit nulla.

Quò verò ad Consilium Sapientis, circa Interlocutorias, & modum procedendi, seruetur Statutum de Sapientibus Dandis, exceptis Caussis, in quibus sublatum est Consilium Sapientis per Statuta Communis Mediolani, vel Decreta Ducalia.

¶ Petita Commissione, non currunt Tempora, Vide in Nouiss. c. 99. IN CASIBVS.

¶ Circa Commissiones faciendas Partiũ Confidenti, Vide in Constitut. IIS PRÆACTIS. fol. 68.

¶ Quid si post istos Duos Dies Partes litigant spontè coram Ordinario? an videtur renunciasse Cõsil. Sapient. Ang. consil. 132. col.4 vers.2. est obiectum, Ampl. etiã hoc procedit in illis Caussis, in quibus ex forma Statuti proceditur Summariè, Secund. Alex. cons. 175. perspectis, col. 6. circa medium, libro 5. & tunc possunt fieri omnia corãm Consultore, Quæ possunt fieri corãm Ordinario, vt infra, cap. 57. IN QVALIBET CAVSSA, SVB RVBRICA DE SAPIENTIBVS DANDI.

Et, quòd Statut. requirens Cons. Sapient. censeatur pro Forma. Fel. in c. cum Dilecta. col.9. de rescriptis.

De

De eodem. Cap. 28.

QVI Commissarius ipsam Commissionem, omnibus Iuris remedijs, statim acceptare, cogatur.
Nec possit assumi vltrà dictum Commissarium, nec sibi dari debeat aliquis alius Socius ad examinandum dictam Quæstionem, nec Consulendum super ea, nisi fuerit de ambarum Partium voluntate, ne Partes, vltrà Debitum, vexentur laboribus, & expensis.

¶ Vt Commissarius Iuret, Vide Cōstitut. §. QVI COMMISSARIVS

De eodem. Cap. 29.

POstea verò, dictæ Partes, Statim compareant coram dicto Commissario, & sibi deferant, seu deferri faciant Processus, & omnia Acta agitata, & producta in Lite, & Caussa prædicta, intra Dies quatuor, post factam Commissionem.
Quibus visis, & diligenter examinatis, per dictum Commissarium, & auditis Allegationibus, quæ coram eo fieri voluerint per Partes, & earum Aduocatos, quæ non excedant duas pro singula Parte, teneatur, & debeat dictus Commissarius præsentare, vel præsentari facere Consilium suum in scriptis, eius manu propria subscriptum, super Quæstione sibi commissa, ad Banchum dicti Iusdicentis, Magistratus, vel Assessoris, vt supra, coràm quo, Quæstio prædicta vertetur, ante finem dicti Termini quadraginta Dierum Vtilium, De qua Præsentatione, fiat subscriptio in dicto Consilio, manu Notarij, Caussæ, per quem, & qua Die, præsentatum fuerit.
Ita, quòd dictus Iusdicens, Magistratus, vel Assessor iuxtà formam dicti Consilij, possit, teneatur, ac debeat suam Diffinitiuam Sententiam, proferre, & publicare, super Quæstione prædicta, intrà Terminum prædictum.
Quæ Pronunciatio, & Publicatio, facta esse intelligatur, Ipso Iure, si Iudex Caussæ omisserit, vel neglexerit proferre, & publicare, vt supra, & intelligatur omisisse, vel neglexisse, præsentato dicto Consilio, si Sententia lata non fuerit, ea hora, qua præsentatum fuerit Consilium.

¶ Intra decē Dies deferendæ sunt Scripturę, Vide Cōstit. HVIC CONFIDENTI

Est magna Pręposteratio Transmittere Peremptoriū ante Citationem ad Allegandum. P. cons. 50. col. 3. in Antiquis.

¶ Vide Infra, c. 139. ITEM QVOD OMNES,

¶ Sententię, & Consilia proferantur, & dētur Clarè. Vide Cōstitut. OMNES IVS DICENTES.

¶ Quid seruandum in examinandis Test. extra Teritorium, Vide ibi, ET QVIA.

De eodem. Cap. 30.

ET prædicta, etiam habeant locum, & obseruentur in quibuscunq; Caussis Delegatis, & in Caussis Compromissorum, in quibus electus fuerit Consultor Confidens Partium, vel vnius in Contumaciam alterius.
Quo in casu, præsentato Consilio Consultoris, ipsi Delegato, vel ipsis Arbitris, vel coràm Notario Caussæ, vel coràm Ordinario, Citatis tamen ipsis Delegatis, vel Arbitris, vel Arbitratoribus, Sententia, & Arbitramenta habeantur pro pronunciatis, & factis, modo, & forma, vt sup. debitè referēdo.

¶ Declara, vt per Statutũ in Nouis.c.204. §. ITEM AD CLARIOREM fol. 152.

Et Notarius ipsius Ordinarij non posit pro tali Præsentatione, & Expletione ipsius Præsentationis accipere, vltrà Soldos decem Imperialium, pro singula vice.

De eodem. Cap. 31.

POssit tamen in dictis Iusdicens, Magistratus, vel Assessor dictam Quæstionem cognoscere, decidere, & terminare intrà dictum Terminum, per se tantum, & absque aliquo Commissario eligendo, si fuerit de Partium voluntate expressa.

¶ Vide infra, LATA SENTENTIA, c.17.

Et, quòd dictus Iusdicens nullum posit, nec debeat recipere Salarium, seu Emolumentum, sub pœna quadrupedi, de qua posit, & debeat Syndicari, etiam durante Officio.

¶ Vide Constitut. §. POSSINT, fol. 69. c. de Iud.

Quæ pæna applicetur pro medietate Parti, & altera Cameræ Ducali.

Quòd Ordines Prædicti, positi sub Rubrica præsenti Generali de Iudicijs, non habeant locum in infrascriptis Caussis, & Casibus. Cap. 32.

¶ Ex isto Statuto, an videâtur Foréses excludi ab Istis Ordinibus, Vide Biun.cons 20.col.2.

¶ De Instantia Literarum Ducalium, Vide in Nouis. cap.491. INSTANTIA CAVSSAE.

ORdines positi in præsenti Rubrica generali de Iudicijs, & disposita in eis, nisi fuerint de Partium voluntate, non vindicent sibi locum in Quæstionibus Datiorum, sed in eis pacta Datiorum, & Ordines Ducales, necnon Statuta super ipsis ædita, obseruentur.

Nec etiam in Caussis, Quæstionibus, seu Controuersijs moris, vel mouendis, occasione Exclamationum, quæ fiant pro Bonis vendendis ad Cridas, vel accipiendis in Solutum, sed in ipsis seruentur Prouisiones super ijs specialiter æditæ, & Termini Statuti in eis.

¶ In quibus Instãtia Durat. Dieb. 20. Vulib. vt in Statuto Mercat. q incipit, ITEM QVIA DECRETVM. ¶ Itẽ in Nouis. Constit. §. CAVSSAE, de Offic. Ab.b. & Cons. Merca. Medio. sub capite 68. ABRATVM. Vide Infra, Cap. 13. SI DE CAETERO. Versic. ET FACTO COMPROMISSO.

Nec etiam in Caussis Mercatorum, quæ vertuntur corãm Consulibus Mercatorum in Mercatores, & ex Caussa Mercantiæ, sed in ipsis seruentur Statuta ipsorum Mercatorum.

Nec etiam in Compromissis factis per Partes, vel ex forma præsentium Statutorum.

Nec etiam in Caussis agitandis corãm Magistris Ducalium intratarum ordinariarum, vel extraordinariarum.

Nec etiam corãm Senatoribus Ducalibus Secreti, vel Iustitiæ.

Nec aliquibus ex eis Senatoribus, ipsis Senatoribus Commissis, vel committendis per Illustrissimum Principem nostrum, Immo ipsæ Caussæ nullam habeant instantiam.

Quan-

Quando mouetur Lis, vel Caussa contra Absentem. Cap. 33.

SI de cætero contingat aliquam Litem, Quæstionē, Caussam, seu Controuersiam moueri contra Absentem, extra Territorium Ciuitatis Mediolani, Iusdicens teneatur dare, & assignare tali Absenti, vt supra, Citato, vel Citando, facta prius fide summatim, prout Iusdicenti videbitur de tali absentia Terminum competentē ad Comparendum, per se vel legitimum Procuratorem, videlicet, ad Computum vnius Diei, pro singulis viginti Miliaribus, pro eundo, & totidem redeundo, & vltra Arbitrio Iudicis, dummodo ipsum Arbitrium non excedat Terminum vnius mensis continui.

Quo Termino elapso, & non ante, incipiant currere tempora prædicta.

¶ Forensis an possit Citari hoc mō, Brun. consi. 20. col. 1. & 2.

¶ Vide Constit. Vbi Contingat. & sub cap. 34. Ne Lites.

¶ Vide Constitu. no. sub cap. 23. Et Si Iure.

De Curatore dando ad litem. Cap. 34.

SI deinceps contingat vllam Litem, Quæstionem, Caussam, seu Controuersiam moueri alicui Pupillo, vel Minori, Furioso, vel Mentecapto, aut similI Personæ, Tutore, vel Curatore Carenti, ne talis Persona remaneat Indefensa, nec Ius suum pereat propter Carentiam legitimi Defensoris, teneatur, & debeat agere Volens contra aliquem ex prædictis, Prius Citari, & moneri facere aliquos ex Proximioribus eius Agnatis, vel Attinentibus, & qui erunt præsentes.

Et, si non adessent aliqui ex Proximioribus, aliquos ex Amicis, & Vicinis eiusdem, & vnà cum eis, vel saltim, eis præsentibus, aut legitimè Citatis, Instare, & Requirere coram Iudice competente, quòd ei contrà quem ipsam Litem mouere voluerit, detur, & decernatur per dictum Iudicem Curator idoneus, secundum Condictionem Personæ, cui decernendus erit specialis ad Litem prædictam, cum quo possit Iudicium inchoari, & qui Iura illius, qui dabitur, defendere debeat.

Qui Iudex teneatur intrà Dies decem continuos, a die Requisitionis sibi factæ, computandos, prouidere eidem, vt suprà, de idoneo Curatore, vt suprà.

Et dictis, vt suprà, Citandus, Recusantibus, vel negligentibus Curam specialem acceptare, Iusdicens ipse possit curam ipsam specialem, ex Officio suo, decernere Extraneo, prout sibi videbitur.

Quo autem ad Tutelam, vel Curam generalem, seruentur disposita ex forma Decreti Ducalis, æditi anno. M.CCCCLV. die xxiiij. Mensis Nouembris.

¶ Officiū hoc, An sit Voluntariū, Aret. cōs. 29. Col. 3. vers. his Tū An Detur Bonis, An Liti, qū Debitor est Absens, Fulg. cōs. 114 ¶ quene.

¶ Dationē Cur Furiosi, q̄ requirant De Iure Cōi, Alex. cons. 86. p tot. lib. 2. Anch. cōs. 314. Vbi habes eius authoritate def. Impuberi, ēt de Iure, Cōm. An def Cur. Iste ēt ad Contract. Alexā. 122. Videtur, per totum lib. 1.

An Æquiparētur hæ oēs Personæ, Prodigis? Et quibus Bonis ē interdictū. l. si Cur. Habens, Vbi gl. declarat C. de in Integr. restit. Bart. in L. Imper. de Re Iud.

Bona huius Cur. an Sint Tacitè obligata Minori, Sicut Bona Tut. & Cur. General. Ias. in L. Properan. §. 6. In 4. no. per illū Tex. C. de Iud.

¶ De exib. Instrumẽtis, & alijs, vide infra cap. 78. ET TRIBVS Seq.

An Aduersarius poss. Vti Instrumẽtis pductis, ẽt in Parte, Vide Ifra Cap. [illegible]. SI INSTRVMENTVM.

Vide, Lud. cons. 51. Vbi, allegat, Caussa. l. fi. de fid. Instr.

Vide Constit. §. SI QVIS, sub capit. 24. NE LITES.

Põt Iudex Eã cogere Captis Pignoribus, & Multa Indicta, ẽt per Personę Dẽtẽtionẽ, Scdm, Bal. i l. Vnica. col. 2. in 5. q. C. de lit. Contest. Innoc. & Alij relati, per Ias. in l. 1. §. fi. in 1. no. ff. de eden. Vide Innoc. in cap. 61. Perpetuus, ad fi. de fi. Instr. & hoc vidi praticari.

Vide Statut. de Relationibus, Cap. QVILIBET.

De Instrumentis, et Scripturis semel productis, iterum exhibendis. Cap. 35.

Qvalibet Partium, quæ in Iudicio produxerit aliqua Instrumenta, Acta, vel Scripturas, teneatur, & debeat, non obstante Productione semel facta, quandocunq; ad Instantiam Partis, & cuius intersit, ea, vel eas reprobare volentis, & Iurantis per se, vel Procuratorem suum specialem, vel generalem, se non Dolo, nec Calumnię Caussa hæc petere, ipsa Instrumenta, Acta, vel Scripturas, quibus alias vsa fuerit, iterum, & Denuò, ostendere, vel exhibere & Copiam offerre cum effectu, & ad hoc cogatur, & cogi possit per quemcunque Iusdicentem omnibus Iuris remediis, etiam per Personalem Detentionem, etiam non obstante Statuto de Sapientibus dandis.

De Actis Portandis extensis. Cap. 36.

Acta coràm Iusdicente, tàm Ordinario, quàm Delegato, vel alio Iudice, seu Arbitro, vel Arbitratore, aut Consultore, Memoria alicuius Contradictionis, Petitionis, Replicationis, Productionis, seu cuiuslibet alterius Actus in Ciuili, possit ille, ad cuius Instantiam facta fuerit, vel Procuratoris sui, dictam Memoriam extensam portare corã eo Iusdicente, vt supra, quandocunq; voluerit, durante Instantia Caussæ in qua facta fuerit memoria, nisi prius fuerit sibi Statutus Terminus per Iudicem in Actis, ad ipsum Actum portandum extensum, & sequuta fuerit Contumacia, vel nisi emanata fuerit Citatio illi, qui Actum ipsum per Memoriam fecerit, ad ipsum portandum extensum, cuius Citationis Terminus non sit minor duobus Diebus vtilibus, & accusata fuerit Contumatia in Termino dictę Citationis contrà talem non Portantem ipsum Actum extensum.

Quibus casibus, vel altero eorum non possit postea amplius talis Memoria portari extensa.

Et si portata fuerit, non valeat. Notarii autem teneantur scribere apud Memorias, tempus, quo Acta portabuntur extensa, sine alia Solutione.

Notandum est ad vnum, quod in practica quotidie contingit, quòd productionis generalis, quæ non fuerit facta cum protestatione, videlicet, in punctis, & Articulis ad victoriam caussæ facientibus, valet, & reuelat producentem etiam, quòd non sit specificata, Aliter si facta sit in punctis, & vt supra, prout est communis practica, debet specificari, Ita voluit Bar. in l. Si finita §. Iulianus num. 12. ff. du Dam. Insec. & in l. accipientis, de Aut. Tut. Fel. in c. impurari, de fid. instrum. Rom. sing. 310. incip. Hæsitatum fuit multum.

Quòd

Quòd Acta caussa habentur pro Productis. Cap. 37.

ACta verò cuiuslibet Caussæ habeantur, Ipso Iure, pro productis in illa Caussa, in qua fuerint agitata, & quod etiam Acta facta in Caussa principali, etiam Sententia, intelligatur producta, Ipso Iure, in Caussa Appellationis, & eodem modo, in Caussa querelæ, Nullitatis, & cuiuslibet Grauaminis, & etiam Acta, & Actitata in Caussa principali, & primæ Appellationis, Ipso Iure, pro productis habeantur in illa Appellatione, & eodem modo in Caussa cuiuslibet legitimę Appellationis.

¶ Vide Infra Cap. 136. POSTQVAM STATIM.

Et Acta facta in Caussa cuiuslibet Compromissi, Ipso Iure, habeantur pro productis in Caussa Reuisionis, & eodem modo, Acta facta in Caussa cuiuslibet Reuisionis, & etiam Arbitramenta, vna cum Actitatis in prima Caussa Compromissi, Ipso Iure, habeantur pro productis in Caussa cuiuslibet Appellationis succedaneæ.

¶ Iud. præsumitur vidisse non tm Iura Partiũ, sed & earum exceptiones, Peruſ. in cap. ex parte. M. col. pen. de Appell.

De electione Habitaculi facienda per illos, qui habitant extrà corpora Sanctorum Mediolani. Cap. 38.

An Quilibet teneatur rñdere, cui Foro immediatè sit subiectus, & eligere Domiciliũ, Vide infra. c. 77. QVILIBET. Et, cap. 176. NON CONCEDATVR.

Denunciantes, & facientes Oblatio. teneãtur eligere Habitaculum, Vide in Nouiss. ca. 198. QVILIBET NON HABITANS. Vide infra, cap. 77. QVILIBET IN IVDICIO. Et cap. 176. NON CONCEDATVR.

OMnes, & singuli Habitantes, & qui per tempora habitabunt extrà Corpora Sanctorum Mediolani, Volentes Caussari in Mediolano, vel aliqua Præcepta Exequutiua, vel Sequestra impetrare ab aliquibus Iusdicentibus Mediolani, teneantur prius in Actis Iudicis, vel Magistratus, sub quo Caussari voluerint, vel Sequestra, vel Præcepta impetrare, eligere Habitaculum in pręsenti Ciuitate Mediolani, vel intrà Redefossa eiusdem, vbi possint, & valeant Citari, & requiri, ad instantiam Aduersarij, vel Aduersariorum suorum.

De qua electione, fiat mentio in Petitione, vel ipsis Præceptis, aut Citationibus primitus transmittendis.

Aliter Processus non valeat.

Idem habeat locum in Habitantibus extrà Terras, Oppida, vel Loca Ducatus Ciuitatis Mediolani volentibus Caussari, vt suprà contrà inibi Habitantes, vel Suppositos ipsi Iurisdictioni, vel Præcepta impetrare, vt suprà, à Iusdicentibus suis.

¶ Alex. cons. 64. Et si celeberrimè, in princip. lib. 3.

Idem habeat locum In Reo Comparente ad contradicendum, opponendum, vel reconueniendum.

Idem etiam in Tertio comparente, ratione sui Iuris, vt supra.

Saluò, si Reus ipse, vel Tertius, per Procuratorem Habitantem in Ciuitate, vel Loco, vbi Iudicium agitari contingat, comparere voluerit, & dederit mandatum solemne, tunc non teneatur eligere Habitaculum, vt suprà.

¶ De hoc est Tex. In Auth. Si tñ, i Medio. c. de Tép. Appella. gl. i c. ex rõne de Appel. Alex. cons. 72. col. 3. lib. 3. vide etiam Bar. cõs. 67. in e. par. Clemétis. Dei Patris.

Quòd durante Instantia compromissi non curat tempus instantia Caussa Principalis, nec alterius Caussa.
Cap. 39.

¶ Qui possint cogi, Vide infra cap. 115. Si De Castero.

¶ Vide infra c. 58. In Quibuscunque.

Vòd facto Compromisso, per Partes, tàm voluntario, quàm necessario; vel per Iusdicentem, secundum Formam præsentium Statutorum, & durantibus eius Prorogationibus non currat Tempus alicuius Instantiæ Caussæ Principalis, aut Appellationis, Nullitatis Querelæ, Supplicationis, nec alicuius alterius Instantiæ, vel Dilationis indultæ, siue à quouis Iure, siue ab homine sit, & siue Caussa sit Ciuilis; siue Criminalis, Ciuiliter mota.

Vt cognoscere scias: an istud Statutum sit correctorium iuris communis, in totum, vel in parte, Panor. c. pen. numero 14. cum ibi not. de iud. Ias. in l. properandum. col. 5. num. 23. C. de iud. tenet quòd vbi non esset statutum, bene curreret instantia caussæ principalis, secus in caussa appellationis, vt ibi, per eum.

Quòd tempus Instantia nō currat in infrascriptis casib. Cap. 40.

Acta Commissione cuiuslibet Caussæ, siue per viam Assumptionis Consilij Sapientis, siue per viam cuiuslibet Commissionis, siue per viam Delegationis, siue per viam Compromissi, tam in Caussa principali, quàm in Caussa cuiuslibet Appellationis, vel Nullitatis, seu Querelæ, vel Grauaminis, vel Reuisionis Arbitramentorum, siue cuiuslibet alterius caussæ.

¶ Late Declarat Dec. In c. ex Rône, col. 3. & 4. de Appel. vbi in penul. col. Tract. An diligētia Appellantis constare debet. Et tradit Bart. in l. qui Cōmeat. ff. de Re mil. De Prorogatione, & suspen. Vide in Nouiss. cap. 193. Si Contingat.

¶ Et i. Nouiss. Cōstit. in Titul. de Iud. §. Et Quia Saepissime.

An Statut. circa modū procedendi, extendatur ad modū Iudican. Dec. in l. Et si Pretor. in 1. no. ff. de Off. eius.

Quòd Caussa, Appell. quindecim dierū vel. [illegible], decidat sup Actitatis [illegible] vide infra cap. 15 [illegible] Si Contingat.

Non currat tempus aliquod, alicuius Instantiæ, nec Terminorum probatoriorum, & reprobatoriorum, nec cucurrisse intelligatur pro eo tempore, quo ille, cui dicta Quæstio fuerit Commissa, vt supra, steterit impeditus, Caussa, vel Facto Illustrissimi Domini Domini nostri Ducis Mediolani, vel Reipublicæ, vel steterit infirmus, Saluò, si illud tempus impedimenti excederet, vltra Dies triginta continuos.

Quo casu, Commissio illa respectu Partium ipsius Commissarij, sit in fine, nisi fuerit de expresso Partium consensu, possit, & debeat Loco ipsius, alius subrogari, & de tempore impedimenti, & infirmitatis, stetur Iuramento ipsius Commissarij, de eius Credulitate, vel vt supra, remota omni Appellatione, Querela, & Reclamatione.

Et prædicta non habeant locum in Impedimentis, nec Infirmitatibus Iusdicentium Ordinariorum.

Quòd Commissio Interlocutoria, eliciatur ex Actitatis, per Partes. Cap. 41.

Commissio Interlocutoria, eliciatur ex Actitatis per Partes, & nullum extraneū interseratur in Cōmissione Interlocutoriæ Quæstionis, & quod Succūbens in totū, in ipsa Interlocutoria, cōdēnetur in duplicatis Expensis.

De

De Exequutione Instrumenti, & scripti manu Debitoris Facti, vel subscripti. Cap. 42.

SI quis, prima Facie, apparuerit aliquid habere debere per Chartam, vel per Scripturam, propria manu Debitoris factam, vel Subscriptam, & verificatam.

Et volens, via præsentis Statuti vti, & eius virtute postulauerit exequutionem Debiti fieri contrà Debitorem, vel Fideiussorem, vel eorum, vel alicuius eorum Hæredem, facta fide summatim, ꝙ sit Hæres, teneatur, & debeat Iusdicens per se, vel alium de eius Mandato, ei, seu eis, in Iudicio, vel extrà constitutis, præcipere, vt infrà Dies quindecim Vtiles soluant, & soluisse debeant Creditum, aut probent quicquid velint, per omne genus probationum, quare soluere non teneantur.

Qui Terminus non currat, nisi facta Productione de Instrumento, vel scriptura, de quibus in Præcepto fiet mentio, cum Oblatione Copiæ facta in Actis.

Quo Termino elapso, si Debitor, vel eius Hæres, Testes, vel alia Iura non produxerit, compellatur, omnibus Iuris Remedijs, omni Exceptione remota, soluere, & satisfacere Creditori, & Exequutio fiat, sine aliqua Censura, nec Oppositione, nec Statuto de Sapientibus dandis.

Si verò Debitor, vel eius Hæres, Testes, vel aliqua Iura, in dicto Termino produxerit, tali casu, liceat etiam Creditori, infrà decem Dies Vtiles, tunc proximè, & immediatè sequentes, probare, & coadiuuare eius Intentionem, & deducta in Præcepto suo, nec non impugnare contrà eum Producta, vel probata per Debitorem, vel eius Hæredem, in quo etiam Termino decem Dierum, possit quoq; ipse Debitor, vel eius Hæres per eum Probata, coadiuuare.

Et per Creditorem contrà eum probata, impugnare.

Et super prædictis, & in Caussa ipsa, possit per vtranque, vel alteram Partem, Consilium Sapientis peti, & petitum, Iudex teneatur assumere.

Et, si per Creditorem steterit quominus, is, qui petit Copiam, habeat de Diebus prædictis, non computetur illud tempus Debitori, in prædictis diebus quindecim Vtilibus, quibus steterit per ipsum Creditorem, quominus, ipsa Copia, fiat.

Saluò, quòd, si quis velit probare per Testes, quos dicat esse extrà Ducatum Mediolani, tunc seruetur, prout in præsentibus Statutis de Testibus, & Iuribus existentibus extra Ducatum, Loquentibus, continetur.

Si verò alter ipsorum Creditoris, vel Debitoris in caussis suprascriptis, vel altera earum Compromissum petierit, seu denunciauerit inter compulsos, ex forma Statutorum Communis Mediolani, illud infra Dies quatuor Vtiles immediatè sequuturos post Productionem Instrumenti, vel Scripturæ, petere, & denunciare teneatur, & eis elapsis, amplius ad Compromissi Petitionem, vel Denunciationem, non admittatur.

Et facto dicto Compromisso, & per Arbitrium, vel Arbitratorem, seu Arbitros, vel Arbitratores, acceptato, quod acceptari debeat infra quatuor Dies continuos, post factum Compromissum.

Et

De Cõmissione Articuli, vide Infra, c. 58. IN QVIBVSCVNQVE. & in princ. Vide infra cap. 96. OMNES. Et cap. 118. QVOLIBET.

In Caussa Exequutiua, vel Sequestr. non Datur Consi. Sap. vel Cõpromissum, Vide c. 201. STATVITVR. Qñ nihil ꝓbatũ est. Vide Cõstit. SI PARAPPARENTIAM.

Qñ dicat prima facie, apparere debere, Soey. cõs. 89. col. 2. in Nouiss. vol. 3. & Paul. cons. 301. colum. 1. in Antiquis.

An Requirat Partis Citatio. Ang. i l. si Sic. i Princ. de leg. 1. Alex. post Bal. i l. 53. Si hac. §. Liberos in fine de in Ius vocando.

Quid si appell. à tali Præcepto, Capit. 152. SI CONTINGAT.

Et an possit ab Interpretatione appell. Fel. in Capit. Super quæstionum in princ. C. de Off. deleg.

Qñ dicat ꝓbatũ, Soey. cõs. 114. col. 3. lib. 2. post Bal. in L. admonedi. col. 4. Vers. Qñ qñ, de Iur. Iur.

Terminus leg s, & Statuti, ẽ Peréptori', Ita, ꝙ vlterius nil ꝓponi pót. Ita sing. Innocẽti. In c. Cũ i Accus. pñt. & pro Sing. Citat. Lanfre. in Rep. c. qm contra Fals. col. 70. vers. Quæro vlterius, de Prob.

An tñ poterit Partiũ cõsensu ꝓrogari, vel suspẽdi. Alex. Ia. cõs. 24. ad finem, lib. 4.

Pót Iuramẽtũ deferri a Parte. Parti post lapsum qndecim Dierũ Vtiliũ, in Nouiss. sub c. 201. STATVITVR. & in fine. §. Ita tñ.

Et ab eius Sententia appellaſ, & cognoſcitur, ſup actitatis, Cap. 152. SI CŌTINGAT.
Cōpromiſſum habeſ p acceptato ex forma Statuti, Incip. COMPROMISSA. vt infra cap. 119, 120.
Et in Nouiſſ. c. 204. §. ITEM PRO.
De Iure Cōi an videaſ acceptare, ſi eſt præſens, qñ eligitur, vel ſi eſt Abſens, & q̄ primū ſciuit ſe electū nō cōtradixit. Spec. in 1. Parte Tit. de Arb. & Arbitr. §. ſequiſ. Verſ. 53. Nunquid Arbitr. ſequiſ Alex. conſi. 81. col. 1. circa med. lib. 5 vel ſi Aliquā Petitionē admiſit. Anch. cōſ. 261. circa prin. Alex. cōſ. 84. circa fi. vol. 5. Vide in Nouiſſ. c. 182 SVPER STATVTO.

Et vbi in dicto Termino non fuerit per ipſos Arbitros, & vt ſupra, acceptatum, quòd tunc, & eo caſu, dictum Compromiſſum pro non facto habeatur, & amplius peti non poſsit.

Et, ſi acceptatum fuerit per alterum ex ipſis Arbitratoribus tantùm, quòd in eum ſolum, eſſe intelligatur, per omnes Partes, Compromiſſum factum, & Partes ipſæ, nec altera earum, aliud tempus non habeant ad probandum, nec producendum in Cauſſa ipſius Compromiſsi, niſi illud, quod, Tempore Petitionis, ſeu Denunciationis dicti Compromiſsi, ſupererat ex dictis diebus vtilibus dictorum Terminorum, ſaluò, vt ſupra.

Et, ſi intra dictum Terminum quindecim Dierum Vtilium, nihil fuerit Productum, vel Probatum, vt ſupra, fiat Exequutio per Ordinarium, non obſtante dicto Compromiſſo nec pendentia eiuſdem.

Et, ſi contingat Sententiam ferri, vel Arbitramenta proferri ſuper dicto Præcepto quindecim Dierum Vtilium, & ab ea appellari, vel ab ipſis Arbitramentis, quòd Pars contra quam emanatum fuerit dictum Præceptum quindecim Dierum Vtilium, nihil poſsit de nouo Probare, nec Producere contrà dictum Præceptum, & contenta in eo.

Hoc addito, ꝙ per hoc Statutum non excludantur, nec aliqualiter immutentur ea remedia, quibus, ex aliqua lege Municipali, vel aliter celerius Creditoribus, vel quibuſuis, ſpectat, conſultum ſit, vel conſuli poſsit.

Si verò, ſatisfacto Creditore, infra triginta Dies Vtiles, à die Solutionis connumerandos, indebitè exactam, à ſe pecuniam, Debitor, ſeu Indebitum, ſoluiſſe probauerit.

Quæ tamen Probatio, breui Termino, nequaquàm obſtante, admiſſa, Ipſo Iure cenſeatur, ad duplum computata ſorte de eius, quod indebitè exactum conſtiterit, Debitori reſtituendum, Creditor ipſe irremiſsibiliter compellatur, ſi in eius perſonam Creditum, aut alium pro eo, cauſatum ſit, Aliter, ad exactum indebitè, dumtaxat retrodandum, niſi appareat ipſum ſciuiſſe Debitum fuiſſe ſolutum.

Quo caſu, ad duplum retrodandum teneatur, vt ſupra, ſorte computata.

Hoc etiam intellecto, quòd ſi infra illud tempus quindecim Dierum Vtilium repertum fuerit Creditum fuiſſe minoris Quantitatis, pro ea minori Quantitate valeat Præceptum, & fiat Exequutio, vt ſupra.

Vbi autem contingat tranſmitti Citationem pro eligendo Tertio Arbitratore, non currat Tempus ipſorum quindecim Dierum Vtilium, donec fuerit aſſumptus.

Frequentatur in foro iſtud ſtatutum, & vidi multos Procuratores male formaſſe proceſſus, cum maximo Clientum ſuorum diſpendio, in materia iſtius Statuti, & propterea aduertendum eſt in primis, ꝙ Statutum iſtud dicitur eſſe exorbitans, a iure communi. ideo ſtricte intelligatur, Laur. Calc. conſi. 17. & aduerte, ꝙ Statutum dans exequutionem inſtrumento, eſt intelligendum de liquido. Alex. conſi. 158. col. 2. numero primo, volu. ſecundo. & ideo, vbi eſſemus in caſu requirente menſuram, priuſquam menſuretur contractus ille non diceretur perfectus Paul. de Caſt. in, l. ſi ſeruum. §. ſi modus. ff. act. emp. & ideo non poſſet intentari remedium huius ſtatuti, non facta prius menſura, prout iis diebus proximis factum fuit, in cauſſa quadam pendente adhuc coram iudice, pro qua eram aduocatus, & fuit neceſſe recurrere ad Senatum, qui poſtea diſpenſauit, & ſic de ſimilibus, vt puta, conſiſtentibus pondere, vel numero, vel requirente calculum. Dec. conſi. 618. nume. 5. fol. 12. lib. 5.

Succeſsiue vidi dubitare, conceſſum erat præceptum, & intimatum parti aduerſę, tanquam hæredi, an iſta qualitas poterit verificari in termino dierum. 15. vtilium, vide Paul. in conſi. 91. num. 6. lib. primo, ſecundum no. impreſſ. & conſidera ſtatutum noſtrum, ibi, facta fide ſummatim, teneatur

tur iusdiceat. Sed qui, si pars non opponeret, contra aliquem agentem, vti Hæredem, dic ꝙ etiam parte non apponente, antequam vlterius procedat, debet, se ostendere hæredem. Socy. consi.89.vol.3. Dec.consi.61.in prin. filius tamen iudicatur, prima facie debitor, licet non appareat, ꝙ sit hæres patris, vt per Bar.in l. necessarijs. ff. de acquir. hæred.& Castr. in l. filio patre.ff. de leg. primo.

Item adde, quòd etiam Statutum istud procedit in instrumentis conditionalibus, post purificatam conditionem, vt per Ang.in l.fin.§.primo cum ibi not.ff.de vulg.& pup. & per Dec.consi.7.col.3.

Sed, quid de cessionario creditoris. an beneficio statuti præsentis, vti posit, vide Bald. in l.plane, el primo.ff.famil.hercis.& Alex.post Castr.in l.postulanti.num.9.ff.ad Trebell.

Pro declaratione Statuti, adde, Quia fui interrogatus a quodam Magnifico doctore contemporaneo, quomodo intelligerem verba illa, quem, Prima facie esse creditorem, respondi videndum esse tex.cum gl.in l.quinquaginta.ff.de probat.& in l.2.C.edic.diui.Adr.tol. Addidi postea Innoc. in c.cum venissent, extra, de int.rest. Sed nouiter reperi. Aretij.consi.66.col.pen.in fi.& seq. prædicta verba. Prima facie, declarantem, addo Bar.in extraua. ad reprim.§.summarie. versi. & ista probatio, col.3.nu.9.& nu.10.& Soc.in consi.89.versi.3.& vlt.lib.3.

Et videtur, ꝙ huiusmodi probatio possit fieri parte non citata, ex quo dicitur, ꝙ si quis prima facie, & facta fide summatim, vide Bart.in extrau.ad reprimen.§.summarie.colum.4.vers. ex prædicta. Alex.in l.postulante in prin.col.3.ff.ad trebell. & quòd parte absente, possit fieri tenet. Ang.in l.p.ff.quib.mo.in pos.ca.

De Damno, & Interesse. Cap. 43.

IN casibus, in quibus de Iure Canonico potest peti Interesse, Sacramentum Petentis factum coràm Iusdicente, seu Arbitro, vel Arbitratore, Parte præsente, vel per Contumaciam Absente, habeatur pro plena Probatione Interesse, vsq; ad denarios sexdecim in anno, pro libra.

Et hoc, quando Creditor, & Debitor, qui ipsum Creditũ, & Debitum contraxerunt, tempore præstiti huiusmodi Iuramenti, viuant.

Si autem ante præstitum dictum Iuramentum moriatur Creditor, superstite dicto Debitore, ꝙ Hæres Creditoris possit Iurare ipsum Interesse, pro tempore ipsius Hæredis, ad Computum, vt supra.

Si verò Debitor moriatur, superstite Creditore, qui Creditum contraxit, possit ipse Creditor contra Hæredem Iurare de Interesse, pro eo tempore, quo Debitor, qui Debitum contraxerat, vixit, ad Computum, vt supra.

Sed post eius Mortem, non possit contra Hæredem Debitoris, nec Extraneum Possessorem Iurare, vt supra, nisi à tempore Scientiæ ipsius Hæredis, vel Extranei Possessoris, vel Interpellationis eorundem, congruè referendo.

Vbi verò moriatur vterq;, Creditor, & Debitor ante præstitum dictum Iuramentum, possit Hæres dicti Creditoris Iurare contra Hæredem Debitoris, & Extraneum Possessorem pro tempore ipsius Hæredis, & modo, quo suprà, & pro tempore ipsius Hæredis Debitoris, vel Extranei Possessoris, solum a tempore Scientiæ, vel Interpellationis eiusdem, congruè referendo.

Et disposita in præsenti Statuto habeant locum etiam in Caussa Depositi pecuniæ realiter, & actualiter Facti, & Reali, & Actuali mutuò, post contractam moram.

¶ Realiter qñ dicat, Soc.cõs.19.col.1.lib.2. Augmẽtũ regulat̃ sm Naturã Dotis. l. ẽt in fi. C. de Iur.dot. Iux. Dispositioné Stat. primi Indicti de Alimẽ.

In Credito verò Dotis, & Iurium Dotalium, Mulier non possit habere, nec Iurare Interesse ipsius Dotis, nec Iurium suorum Dotalium pro eo tempore, pro

eo

eo tempore, pro quo, ipsa Mulier, alimentata fuerit, à Debitore Dotis, vel aliter ex Bonis ipsius Debitoris, siue Alimenta, sibi debeantur, ex Testamento, siue ab Intestato.

Et præsens statutum non comprehendat Caussam Cambij pecuniæ.

Paucis ab hinc diebus fui, a quodam Cliente, de hoc sæpius interrogatus, an contra iurantem super interesse, ex forma huius statuti, posset probari in contrarium, vidi Alex. late differen. e.n in l. qui bona. §. damni. ff. de dam. infect. & in l. 1. § si absens. ff. si ex nox. ca. ag. & respondi, quòd non maxime attentis illis verbis, habeatur pro plena probatione, vt per Alex. in addit. ad Bar. in l. si quando. C. vnde vi.

An īt cōputentē fructus in Sorté. Alex. in l. si cōstāte, col. añpe. vers. Itē iq̄tiū. Sol. ma. & cōs. 141. col. 2. lib. 5

An liget Clericos, Alex. cōs. 93. col. 1. & 2. lib. 2. Cōm. ps. 139. Sal. in Auct. Gnaliter, col. 1. C. de Epis, & Cler. Soc. in c. q̄ Clericis, col. pe. d̄ fo. cōp.

Vide infra, Cap. 172 Nō Concadatvr.

Vide etiam Cap. 64. Mvlier Qvae.

Vide in Nouis. c. 179. In Omnibvs Praeparatoriis

Vide in Nouis. Cap. 488. Qvilibet Civitatis.

De Satisdatione præstanda per non suppositum. Cap. 44.

Si quis non Suppositus de Iure, Iurisdictioni Domini Potestatis, & Communis Mediolani, conuenerit aliquem Suppositum Iurisdictioni Domini Potestatis, & Communis Mediolani, teneatur, idoneè satisdare de expensis restituendis, si succubuerit in Caussa, & de omni pœna soluenda, in quam incurreret, occasione Contumaciæ, seu Inobedientiæ, & de non declinando Forum, ratione præmissarū expensarum, & pęnarum, & si reconueniatur, Dato prius Libello, & præstito Sacramento per Reconuenientem, q̄ non calumniandi animo sit Reconuentio, teneatur taliter Reconuentus satisdare, vt supra, de Iudicio sisti, & de Iudicato soluendo. Alioqui taliter non Suppositus ab agendo repellatur.

Idem sit in eo non Supposito, vt suprà, qui comparuerit, ratione sui Iuris, & Interesse, vel alio modo, ad contradicendum, vel suscipiendum Defensionem alicuius Rei. Et idem etiam habeat locum in quolibet non Supposito, vt suprà, coràm quocunq; Iusdicente, Officiali, vel Exequutore.

Et prædicta habeant etiam locum in quibuscunq; Terris Ducatus Mediolani separatam, vel limitatam Iurisdictionem habentibus, singulariter referendo.

¶ Vide ēt circa satisdationē [illegible] Constit. sub Tit de foro Cōp. 58.

Vide supra Cap. 31. Ordines positi.

Idonea Cautio, est arb. Iudici, Bart. Sing. in l. vniuersa. C. de p̄cib. Impat. Off. col. fi.

An p̄cessus eñ fact⁹ valeat, Alex. in term. hui⁹ Stat. cōs. 37. col. 1. ver. Cū ergo. lib. 2.

Et quid si fuit oblata verbaliter, & nō p̄stita Alex cons. 21. col. fi. vers. nūc viden. lib. 1.

Vide ēt Alex. cōs. 64 ad finem lib. 4. Et la. declarat Dec. consil. 275. col. 2.

Et, q̄ peti debeat. Socyn. cons. 19. lib. 3.

Vide sup. sub Tit. de Elect. habitaculi. c. 38 Omnes Singvli.

Vide Stat. precedēs.

Vide inf. sub Tit. de satisdatione nō substi nen. c. 63. In Casib.

Vide inf. sub Tit. de Scriptis manu deb. capite 96. Omnes Scriptvrae.

De satisdatione facienda per Foresterium, qui conueniatur. Cap. 45.

Si quis suppositus Iurisdictioni Communis Mediolani conuenerit, vel conuenire voluerit aliquem Foresterium in Ciuitate Mediolani, in casibus a iure concessis, Iusdicens, sub quo vocatus fuerit dictus Foresterius, statim teneatur, & debeat cogere Foresterium ad satisdandum, de Iudicio sisti, & Iudicato soluendo, omnibus Iuris Remedijs, quibus melius poterit.

Et hóc habeat locum, si Instrumentum Debiti appareat, vel Scriptura scripta, vel subscripta manu Debitoris, & verificata, vel aliter liquida.

De

De Libellis exhibitorijs, super Prauentoris. Cap. 46.

QVod nullus, Iusdicens, Libellum aliquem exhibitorium ex quacunq; Caussa, deinceps porrigendum, admittat, nec eius occasione Exequutionem differat, vel omittat, nisi priùs, si, id quod in ipso Libello deducitur, fuerit à libris centum Imperialium infrà, pars ipsa eiusmodi Libellum porrigens deposuerit penes Campsorem idoneum, per eum, coràm quo talis Libellus porrigetur, eligendum, libras decem Imperialium. Et, si fuerit à libris centum, vsq; ad ducentum, libras sexdecim Imperialium,

A libris verò ducentis, vsq; in quingentas, libras vigintiquinq; Imperialium.

A libris quingentis suprà, vsq; ad omnem aliam Summam libras quadraginta Imperialium, quæ Denariorum quantitates, Lucro cedant Parti, contrà quam Libellus ipse productus fuerit, & in Caussa obtinuerit, & vltrà Summam depositam, ille, qui talem Libellum produxerit, & in Caussa succubuerit, condemnetur in expensis integraliter, ad quarum expensarum Solutionem, compellatur, vltrà summam depositam, omnibus Iuris Remedijs, omni Exceptione, Reclamatione, & Appellatione, remotis.

Et, quòd præsens Statutum, seu Productio Libelli exhibitorij, non habeat locum in Casibus, vbi exhiberetur Libellus super eo, de quo appareret Sententia, quæ in Rem transiuisset Iudicatam, & quæ de Iure mereretur Exequutionem, vel Transactio iurata, vel Arbitramenta, quæ in Rem transiuerint Iudicatam, vel per Partes emologata.

Etiam intelligantur Arbitramenta transiuisse in Rem iudicatam, quando de eis, ex forma præsentium Statutorum, peti non potest Reuisio, vel per Iuramentum delatum a Parte Parti, & præstitum, vel habitû pro Relato, & exindè per Partem Iurato coràm Iudice, Arbitro, vel Arbitratore, vel Consultore.

Et, quòd Instantia ipsius Libelli exhibitorij, non possit durare vltrà Dies quindecim vtiles, In quorum Tempore, & Termino, si non fuerit per Agentem probatum, quod erat Fundamentum Petitionis suæ, pro eis, Exhibitione, seu Prouentione, Talis Exhibitio Libelli, seu Præuentio, Habeatur, Ipso Iure, & Facto, pro non Facta, & non Exhibita, & in tali casu fiat Exequutio eius, super quo facta erat Exhibitio, seu Præuentio, perindè, ac si ipsa Exhibitio, & Præuentio, facta non fuisset, & amplius, ad talem Exhibitionem, seu præuentionem, non admittatur, & Depositum relaxetur Reo, omnì Exceptione remota.

Ad euitandum dispositionem, de qua in præsenti statuto, vide l. diffamati C. ing. mand. Et maxime per Bal. quia posset impetrare præceptum, Quod vociferando vadit, velle exequutionem fieri facere, vigore assertæ obligationis, & statim statui facere terminum dicto citato, quia in hoc efficitur actor, vt ibi not. & ibi late Cagnol. præceptor meus.

¶ Quis erit Iudex? Barth. in l. Societaté, §. Arbitrû, col. 3. ad fi. & Col. seq. pro socio.

AMPLIATIO, Vt in Nouiss. sub Tit. Additio Statuti, c. 306 STATVITVR fol. 172.

Statuit, quòd Disposita i hoc Statuto, habeat locû in quocunq; Actu Iudiciali, vel Impedimento, qui, vel quod fieret ante Exequutionê Impetratá.

Quid si depositû nô fuerit per Partê Petitû. P. de Cas. in l. pen. §. fi. in fi. ff. de leg. 2.

No. Cautelam, quã ad propositum ponit Ang. in l. 4. §. ait prætor. ff. de Re Iud.

Vide Constit. NON ADMITTERE DEBENT IVDICES sub Tit. DE IVDICIIS. fol. 74.

De Summaria Ratione facienda in certis casibus. Cap. 47.

DOminus Potestas, & quilibet Exercens Iurisdictionem, possit, & debeat summariè, Simpliciter, & de Plano, & sine Strepitu, & Figura Iudicij, & omni Solemnitate Iuris, & Statutorum respiciente Ordinem procedêdi tantùm, Omissa, audire, examinare, cognoscere,

¶ Vide infrà de Exequutione Vltimarum Volûtatum, cap. 159.

Vide suprà de Instâtia, & Termino Caussarû, q summariè expediri debêt, Cap. 25. CAVSSAE.

Vide i Nouiss. c. 204 Caussæ summariè, an habeat Instātiā, Soc. cōs. 95. col. 2. lib. 1.
An Caussa Appellationis ēt sit Sūmaria. Dec. in c. cū Te. in 2. no. de Off. Deleg.
Et an Statutū Vigēs in Caussa principali, vigeat etiā in Caussa Appellationis, Alex. consi. 96. lib. 2.
Quo Intelligatur, Vide infra. Capite 125. Qvia Saepe.
Et Alex. cōs. 66. col. 8. vers. nec obst. lib. 1.
Hoc Statutū correctū est, vt in Nouiss. ca. 204. Statvtvm §. Statvitvr.
An Videatur Priuilegiū datū Personis, aut Caussis. L. Tēpus, de Re Iud. L. ex Plurib. de Ad. Tut. Et An Trāseat ad quæcunq;. L. 1 oib. la. 3. de Reg. Iur. Bal. cons. 485. lib. 1.

scere, & diffinire de Omnibus, & singulis, Quæstionibus, Caussis, & Litibus Alimentorum præsentium, & futurorum, & Legatorum factorum ad Pias Caussas.

Et etiam Exequutiones de prædictis, & quolibet eorum, facere, & omni Die, Feriato, & non Feriato, exceptis Ferijs introductis in Honorem Dei, vel Sanctorum, non obstantibus aliquibus Statutis, Prouisionibus, & Ordinamentis Communis Mediolani, vel alijs Iuribus in Contrarium, factis, vel quæ fierent.

Et in hoc Casu, etiam non Subditi Iurisdictioni Potestatis Mediolani, gaudeant Beneficio Statutorum Communis Mediolani, dummodò satisdent secundum Formam horum Statutorum.

Idem, habeat locum in omnibus, & per omnia, in Caussis, & Litibus, & Quæstionibus Pupillornm, Viduarum, Orphanorum, Minorum annis viginti, & & Miserabilium Personarum.

Ita tamen, quòd non intelligatur, per hoc, derogatum Staturo de Sapientibus dandis, nec Ordinibus de Compromissis faciendis, vbi Caussa excedat Summam, seu Valorem librarum centum Imperialium,

Nota, quòd stante hoc statuto disponente procedi posse, ommissa omni solemnitate iuris, & statutorum, respiciente ordinem procedendi, talia verba important, quod non possit appellari. Quia nō posse appellari, vel posse, est de respicientibus ordinem proredendi, ita dixit Alex. in l. prima, in fi. ff. de leg. secundo. & in consi. 167. in fi. in secunda par. notab. secundo & vide quæ infra dicam cap. 150.

In fin. prædicti statuti, Idem habeat locum in omnibus, in litibus viduarum. pupillarum. De quibus viduis loquatur istud statutum, vide Felin. in c. significantibus in 2. col. de off. deleg. Item si pupillus esset diues, vel vidua, vide Alber. in l. 1 C. quam. Imp. inter. pup. vel vid.

Item nota in fi. dum dicitur, vbi caussa excedat summam librarum centum, quid si essent plures Personæ, vel plures summæ ex diuersis caussis. Fulg. Consi. 200. per totum. Mod. in l. si idem cum eodem. ff. de iur. om. iud.

¶ De Instantia Caussarū Summariarum, Vide supra, Cap. 25. Cavssae.
Non appelletur, Vide infra, Capite 148. Appellari non possit.
Quid si plures Summę lib. coaceruentur, an Appelletur, Alex. cōs. 112. col. 1. lib. 5.

Quòd quilibet Exercens Iurisdictionem posit summariè cognoscere in certis casibus.
Cap. 48.

QVilibet Exercens Iurisdictionem in Ciuitate, & Ducatu Mediolani posit cognoscere, & diffinire summariè, & de facto, & prout sibi videbitur pro meliori, de Caussis Mercedum, non excedentibus Quantitatem, seu Valorem librarum quinquaginta Imperialium, & de alijs Caussis non excedentibus quantitatem, seu valorem librarum decem Imperialium.

In Caussis verò non excedentibus Quantitatem, seu Valorem librarum vigintiquinque Imperialium procedatur summariè, sine strepitu, & figura Iudicij.

Adde tamen ad materiam supradicti, & præsentis statuti, quòd quando caussa est summaria, omnes articuli descendentes sunt summarie cognoscendi, & decidendi, vt not. Ias. in l. quāuis. C. de edic. diui Adr. toll.

De Capitulis, & Articulis Intentionum admittendis. Cap. 49.

Capitula, seu Articuli Intentionum admittantur, & admissa sint, Ipso Iure, & super eis Testes recipiantur, saluo Iure Impertinentium, & non admittendorum, & opponendi contrà Personas, & dicta Testium, Tempore Disputationis diffinitiuæ Sententiæ.

Non obstante Statuto, de Sapientibus dandis, dumtamen, Capitula, seu Articuli Intentionum producantur tempore congruo.

¶De Capitulis dãdis ãn Receptionem Testiũ, Vide inf. Cap. 85.

Quo Tpe produci debeāt, Vide in Nouiss. Capite 184. S i Contingat.

In Dubio sunt admittẽda cũ Ista reseruatione. Gl. i c. cũ cõtingat in glo. princ. de off. Deleg. Bal. consil. 143. circa fin. in 2. lib.

Qđ dicat, Butr. In c. cũ in Vet. col. 2. vers. qñ donetur, de plect. Bart. La. in l. non solũ. §. Morte col. pe. vers. Nunc vid. de operis no. nunciat.

Quæ seruãda sint in Capitulis pducen. ad probãdũ Cõfessionẽ, vel Protestationẽ. Vide Cõstitut. sub Tit. de Probationib. §. Et Quia Plerumque fol. 46.

De Sacramento præstando per Creditorem, non obstante Renuntiatione apposita in Instrumento. Cap. 50.

Si quis confessus fuerit se Pecuniam, vel aliam Rem accepisse, renunciando Exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel non habitæ alterius Rei, quæ ferè semper in Instrumentis inseritur, & eò, qui confessus fuerit, vt suprà, negante pecuniam, seu aliam Rem, habuisse, cogatur ille, qui debuit, dedisse pecuniam, vel Rem, Iurare se pecuniam, vel Rem dedisse, vel illi, qui Confessus fuerit referre, & Hoc infrà Biennium tantùm.

Saluò, quòd Iurare Debens, vt suprà, possit Iurare Caussam esse mutatam, illam declarando, & super dependentibus, & connexis, secundum Formam Statuti de Iureiurando.

De Sacramento super Expensis, & Damnis promissis in Instrumento: Cap. 51.

Si Debitor promittat in Instrumento omnes Expensas, ac Damna se Daturum, absque Sacramento Creditoris, non tamen cogatur prædicta soluere, etiam, si Creditor habeat Fundatam Intentionem suam super Expensis, & Damnis promissis in Instrumento, nisi Creditor iurauerit.

Quod Iuramentum tamèn possit moderari per Iudicem, si sibi videbitur.

Non intelligatur tamèn sublata facultas reuocandi ipsam Promissionem, eatenus, quatenus de Iure fieri possit.

¶Pactũ d stãdo Sacto alicui, vel eius simplici verbo Sup expẽsis, & Interesse, an valeat Alb. in l. si quis. in cõscrib. col. pen. vers. & pdicta ẽt. C. de Epis, & Cle. vbi Attestat de Cõi, & limitat. nisi im moderatè Iuraret, & la. Bart. in l. si. ff. de pe. stip. Alex. cõsi. 67. col. si. in prin. lib. 2. & cõs. 113. col. 2. lib. 4.

Vide suprà, cap. 45. In Casibus, sub Tit. de Damno, & Interesse.

In si. dicti statuti, quod non censeatur sublata facultas reuocandi ipsam promissionem, vidi Ias. in l. si ab Arb. ff. qui satisd. num. 4.

De Instrumento, vel Scriptura productis per vnam ex Partibus, quòd possit vti per eius aduersarium. Cap. 52.

¶ De Exib. Instrumẽtorũ, vide inf. c. 79. Si In Aliqva Parte Clausula in Parte, & Partib. q̃d operet, la. Fel. In c. Cùm Venerabilis, col. 6. & 7. de Except. & Ias. in l. 1. §. editiones, col. fi. de eden.

SI Instrumentum, vel Scriptura, seu productum, vel producta, vel exhibitum, vel exhibita, per aliquam ex Partibus, in totum, vel pro Parte, possit Aduersarius, etiam illo Instrumento, seu Scriptura, in toto, vel in parte, vti, per se, ac si per eum foret productum, vel producta, si dicat se velle vti eo Instrumento, vel ea Scriptura, in toto, vel in parte.

De satisdatione non Sustinentis, vel non Suppositi Domino Potestati Mediolani. Cap. 53.

¶ Vide sup. Statut. de Satisda. faci. Cap. 45. Si Qvis, Sub Tit. de Satisdatione facien.
Vide suprà cap. 44. Si Qvis, sub Tit. de Satisdation. p̃stan. per non suppos.
Vide infrà Cap. 172. Nõ Concedatvr, sub Tit. qualiter p̃cep tũ exequutiuum nõ debet concedi.

IN casibus, in quibus, non Sustinens, vel non Suppositus Domino Potestati Mediolani, satisdat in Caussa Ciuili, vel Criminali, teneatur dare idoneum Fideiussorem Suppositum Domino Potestati, qui de toto, & primo loco, principaliter, & Insolidum conueniri possit, etiam nulla facta Conuentione, vel Excussione, contrà Principalem, nec eius Bona.

Et, si contingerit non Sustinentem, vel non Suppositum petere Restitutionem in Integrum, aliquo Iure, aduersùs, vel contrà aliquam Sententiam Interloquutoriam, in qua succumberet, nihilominùs compelli possit, & compellatur dictus Fideiussor ad expensas, quas fecerit Sustinens, vel Suppositus, occasione illius Sententiæ, non obstante Pendentia Litis illius Restitutionis, & non obstante, q̃ ille non Sustinens, seu non Suppositus, non fuerit primò conuentus, nec eius Bona fuerint excussa.

De pœna Negantis aliquem esse Mortuum. Cap. 54.

¶ De Pęnis, q̃ accrescũt Negantib. Vide in l. cõtrà, qui p̃priã. C. de nõ numerata pecunia, & Alex. In l. Hæreditatum. §. i. ad l. Falc.
Vide i Nouis c. 195 Si Qvis. Sub Tit. de Pœna negantis propriam Scripturam.
Qũo p̃bet, q̃n p̃pè, vel q̃n de Longinquo dr̃, euenisse, Vide Bar. In l. Si q̃dẽ oẽs c. Sol. ma. & la. Corn. consi. 20. in lib. 1.

SI quis negauerit aliquem esse mortuum. Et probatum fuerit, q̃ erat mortuus, Ipso Iure, fit Condemnatus in libris decem Imperialium, & in Expensis, quæ omnia applicentur Parti Aduersæ, nec audiatur taliter Negans, facta probatione, donec soluerit prædicta.

Et intelligatur negasse, etiam, qui per se, vel per Procuratorem generalem, vel Specialem, vel aliam legitimam Personam, respondit non credere.

Quòd

Quòd Victus, Victori condemnetur in Expensis. Cap. 55.

IN omnibus Caussis, Victus, Victori condemnetur in expensis, secũdum Determinationẽ Iuris Communis. Et, si Iudex, vel Consultor, vel Delegatus, in Sententia sua absoluerit Victum, propter iustam Caussam litigãdi, hoc facere possit, si Iudex, vel Consultor, vel Delegatus Iurauerit in tali Absolutione, ad Sancta Dei Euangelia, manibus corporaliter tactis scripturis, sibi videri dictum Victũ habuisse iustam Caussam litigãdi. Et hoc, sub pęna librarum quinquaginta Imperialium, quam pęnam, ipso Iure, & facto, ipse talis Iudex, seu Consultor, & Delegatus, incurrat, quarum Medietas, perueniat in Commune Mediolani, & altera Medietas, in Victorem.

¶ Quid operet, Vide Mat. no. 82. post Ang. in l. non solũ, ad ff. de Rei Vend. Alex. cons. 34 ad fi. lib. 3.

In Interloquutoria Succũbẽs condẽnatur in duplicatis expẽsis, vt suprà, Capite 41.

COMMISSIO.

Ad hoc Statutũ, Vide Cõstit. Sub Tit. de Iudic. §. OMNES. fol. 70. Et §. VBI VERO fol. eod.

Alex. & Ias. in l. properan. §. sin aut, in 2. & 3. col. C. de Iud.

Memoriæ teneas, quod iudex, etiam parte non petente, potest condemnare in expensis. Mars. late in l. patre, vel marito col. 3. vers. nota etiam. ff. de quæst.

De Exequutione Expensarum, et earum Taxatione. Cap. 56.

SI quis Condemnatus fuerit in Expensis Litis, expressa earum quantitate, vel nulla expressa earum quantitate, aut reseruata earum Taxatione in Sententia, vel Arbitramentis, Iudices ordinarij, teneantur summariè, absque aliquo strepitu, & figura Iudicij, per omnia Iuris remedia, etiam per Capturam personæ, cogere illum Condemnatum ad dandum, & soluendum Victori prædictas Expensas Taxatas.

Ad solutionem verò Expensarum non Taxatarum, vel reseruatarum, cogant, vt suprà, postquàm Taxatæ fuerint per Notarium Partium Confidentem, vel vnius in Contumaciam alterius, eligendum per Dominum Potestatem Mediolani, vel alium Iusdicentem, infrà triduùm post Requisitionem.

Qui Notarius, infrà decem dies, post factam sibi Commissionem, Sacramento suo, de Credulitate, faciat ipsam Taxationem.

Et hoc, vbi Victor afferat quantitatem Expensarum, excedere quantitatem librarum quinque Imperialium.

Quando verò afferat eas non excedere dictam summam, stetur Sacramento ipsius Victoris.

Si verò contingeret aliquem in eius Sententia, vel Arbitramento, reseruare Ius petendi Expensas, ea in Caussa factas, pro eis experiri possit, coràm Ordinario, & in prædictis summariè procedatur.

Et prædicta habeant locum, tàm in Ciuili, quàm in Criminali.

¶ Expensę an pbentur Iuramento, pnia Taxatione Iudicis. Mod. in l. fi. §. in Cõputat. C. de Iur. delib.

Et an si Iudex, qui reseruauit sibi Taxationẽ Expensarũ, & postea Taxauit, possit Taxationẽ reuocare, Inno. & Bal. quos refert, Ias. in l. 1. col. 3. in fi. C. de Iud.

De Sapientibus dandis. Cap. 57.

¶ Vide Cōstient. sub Tit. de Iudic. §. Possunt Tamen. pag. 69.

An dēt de Iur. Cōm. Signor. cōs. 56. ad finē

An teneatur sequi. Cōsiliū Sapiētis. Ant. de Butr. Sign. in c. Cū olim, de Arbitr. col. fi.

Et An possit retractari per Cōs. alteri⁹ magis periti, Ant. d̄ But. in c. ꝓposuisti. circa fi. de Prob.

Vt suprà. Capite 25. Cavssae.

Si tñ Corā Ordinario postea, an vid. renunciasse Petitioni. Ang. consi. 132. col. 4. vers. 2. est obiectum.

De Iur. Secus. l. ex illo tpe, vbi Bart. C. de Appell. & in l. 1. §. 1. in 1. op. ff. eo.

An possit cōfirmari la. Alex. cōsi. 59. lib. 2. & in terminis huius Stat. cōs. 59. li. 4. aliter tñ cōs. 122. ad f. lib. 2.

Simile Stat. habes sup. c. 27. Deinde.

Et an Cōsensu Partium possit omitti, Ias. in l. pen. col. 6. C. de Pactis.

¶ Quid operētur ista verba, Tradit. Fel. in c. 2 col. 10. de rescrip. & lat. Ias. i l. Oēs pop. col. pen. & fi. de Iust. & Iu. Alex. q Decla. consi. 8 col. 2. ad fi. & seq. lib. 1.

IN qualibet Caussa Ordinaria, vel Summaria, vertente, & quæ verti contigerit, corām quocunq; Iusdicente, si petitum fuerit Cōsilium Sapientis, per aliquām Partium, teneatur ipse Iusdicens, etiam si fuerit Delegatus, Caussam ipsam committere Partium Confidenti, vel vnius In Contumaciam alterius de Collegio Iudicum Mediolani, elapsis temporibus probationum, Saluò, si de Partium consensu, contigerit, petito ipso Consilio Sapientis, fieri Commissionem Partium Confidenti, vt suprà, antequām lapsa sint tempora probationum, tùnc possint, corām ipso Consultore, Probationes & alia, fieri, & expediri, quæ fieri potuissent corām Iudice Ordinario, etiam si fuerit Delegatus.

Et, si post lapsa tempora probationum, Iusdicens, etiam Delegatus, vt suprà, denegauerit, vel non dederit ipsum Consilium Sapientis, Sententia diffinitiua exindè lata, non valeat, nec teneat, & sit, Ipso Iure, nulla, & vlteriùs, ipse Iusdicens, & vt suprà, Ipso Iure, & facto, incurrat pęnam librarum quinquaginta Imperialium, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro altera Parti, quæ petierit ipsum Consilium.

Quam pęnam teneatur quilibet Iusdicens, qui requisitus fuerit præcisè exigere, alioqui perdat de suo Salario libras quinquaginta Imperialium, pro qualibet vice, qua neglexerit dictam pęnam exigere.

Et possit, de prædictis, ipse Iusdicens, & vt suprà, Syndicari, etiam durante Officio.

Et Notarius, qui indè fuerit Requisitus, teneatur de prædictis conficere Instrumentum, vel Actum, sub pęna librarum decem Imperialium, pro qualibet vice, applicandarum, vt suprà.

Et hoc Statutum sit præcisum, & præcisè obseruetur.

Et prædicta non habeant locum in Caussis Ciuilibus, vbi Consilium Sapientis sit sublatum per Statuta Communis Mediolani, vel Decreta Ducalia, Nec in Caussis Criminalibus, nec in Caussis Mercatorum, nec in Delegationibus, quæ fient alicui, vel aliquibus de Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani.

In primis aduerte, quia perperam agunt iudices volentes cognoscere, an caussa sit committenda cōsilio sapientis. Quia statutum committit exequutionem, cum dicat, teneatur ipse iusdicens, &c. vt per Paul. Castr. consi. 23. incip. visis punctis, col. 1. & 29. vnde exequutor, quanquam sciat Sententiam iniustam, tenetur eam exequi. Old. consi. 89. sub tit. de off. ord. viden. Ias. in l. 1. col. 5. nu. 8. ff. Op. no. nunc. Hine dicit Bald. in l. 1. C. si quacunque præd. dignit. Quod facta petitione consilij sapientis, iudex habet manus ligatas.

De eodem. Cap. 58.

IN quibuscunque Caussis Ordinarijs, vel Extraordinarijs etiam summariè, motis, seu mouendis in Ciuitate, seu Ducatu Mediolani corām quocunque Iusdicente, etiam, si fuerit Delegatus, in quibus petitum fuerit Consilium Sapientis super aliquo Articulo emergenti, incidenti, dependenti, connexo, vel Orienti, aut Dubio, ac etiam

in

in Grauaminibus, quæ interponi contingant, non teneatur, nec debeat, Iusdicens ipsum Consilium dare, nisi Processerit de voluntate vtriusq; Partis, vel, nisi Pars altera tantum petens, deponat apud Campsorem idoneum, eligendum per Iudicem, Salarium Sapientis Requisiti, Arbitrio Iudicis, coràm quo petitum sit, Taxandum ea die, qua petitum fuerit ipsum Consilium, vel die sequenti Iuridica, inspecta qualitate facti, & Personarum, & ea die, vel sequenti, vt suprà, deponendum, a qua Taxatione, non possit appellari, Querelari, Aggrauari, nec Officium Iudicis implorari, nec de Nullitate dici, nec alio, quouismodo, excipi.

¶ An in Emergentib. Detur Instãtia, l. si in l. properan. in princ. in 6. no. C. de Iud. Qñ Appellat, a mera Interloquutoria, qd sit seruandũ, & de eius Instãtia, Vide in Nouiss. cap. 196. Appellans. De Grauamine Precepti & Interloquutoriæ. Vide inf. c. 149. Si Quis.

Et vltrà hoc, deponere teneatur, vt suprà, libras sex Imperialium dandas Aduersario, contrà quem petitum fuerit Consilium Sapientis, si succubuerit in eo, super quo, petitum fuerit Consilium.

Vlteriùs, idem Petens dictum Consilium, & Succumbens, vt suprà, condemnetur in Expensis, ea Occasione, factis, omni exceptione remota.

Et, si ipsum Consilium denegatum fuerit, vel non concessum per Iusdicentem, & vt suprà, pro eo, quod Petens Consilium, prædictis non satisfecerit, nihilominùs Processus posteà factus, valeat, & teneat, & Iusdicens, vt suprà, Denegans, vel non Concedens, nullam pœnam incurrat.

Si verò de voluntate vtriusq; Partis petitum fuerit, ipsum Consilium, vel altera Partium Petens Consilinm, prædicta obseruauerit, teneatur Iusdicens committere Articulum, vel Grauamen alicui de Collegio Iudicum Mediolani, Partium Confidenti, vel vnius tantùm in Contumaciam alterius, ad sibi consulendum in Caussa ipsius Articuli, vel Grauaminis, infrà dies quindecim immediatè sequuturos diem factæ Commissionis.

Qui Sapiens nullum Socium petere possit, seu adiunctum, sed ipse solus consulere debeat Articulum sibi Commissum, & durante tali Commissione, Instantia principalis Caussæ stet in suspẽso, nec aliqualiter currat tempus ipsius Instantiæ, nec Probationum faciendarum,

---

De Quæstionibus extrà Collegium Iudicum Mediolani, non committendis. Cap, 59.

¶ Procedit & in Caussis forens. Vide in Nouiss. Cap. 17 Vbi Continuat, Sub Tit. de Cõmiss. faciẽd. Ad hoc Stat. & Videantur Constit. sub Tit. de Iudic. § hispec. actis fol. 66. Vbi inter alia dispo nitur, q Caussæ non possint committi officialibus habentibus Salariũ de publico.

DOminus Potestas, & quilibet alius Iusdicens in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, non debeant, nec possint committere, nec delegare aliquam Quæstionem Ciuilem consulendam, nec decidendam alicui, nisi sit Resides de Collegio Iudicum Mediolani, nec etiam Assumere, nec eligere aliàs quòquò modo sibi in Consultorem, nec Consiliarium, nec Socium.

Et, si contrafactum fuerit, Sententia, de Consilio alterius, quam de Collegio, vt suprà, vel per alium, quàm de Collegio, vt suprà, non valeat.

Et vltrà, Committens condemnetur in libris quinquaginta Imperialium de suo Salario, ad quas compellatur per quemlibet Iusdicentem, sine aliqua Condemnatione.

Saluò, quòd hoc Statutum non habeat locum in Caussis Mercatorum vertentibus

bus coràm Abbatibus, seu Consulibus eorum.

Nec in Causfis Datiarijs, in quibus seruentur Ordines sui.

Et saluò, ꝙ Quæstio, & Quæstiones Taxationis expensarum, possint,& debeāt committi Notatio, seu Notarijs, vt in præcedentibus Statutis continetur.

Et ꝙ quælibet Quæstio, quæ verteretur, quoquomodo, occasione Aquarum,& Aquæductuum, Pontium, Stratarum, & quarumcunq; aliarum seruitutum, tàm vrbanarum, quàm rusticarum, & omnes aliæ Quęstiones dependentes ab eisdem,vel aliqua ipsarum, & occasione Diuisionis, & Mensurationis quorūcunq; Bonorum immobilium, possint committi, inspecta qualitate Personarum, & facti, etiam alij, & alijs in similibus expertis, licet non sint de dicto Collegio per quemlibet Iusdicentem,coram quo fuerit Quæstio de prędictis, vel aliqua ipsarum, & ipsa talis Commissio, & Sententia indè lata, perindè valeat, ac si Commissa esset alicui de Collegio Iudicium.

De eodem. Cap. 60.

IDem habeat locum in Delegationibus, Assumptionibus, Electionibus,Associationibus, & ꝙ nullus Aduocatus de dicto Collegio audeat, nec præsumat aduocare, nec allegare coràm illo, vel illis,cui, vel quibus, fuerit facta illa Delegatio, vel Cōmmissio, vel de quo facta fuerit Electio,& Assumptio, seu Associatio, contrà prædicta.

Et, si quis Aduocatus contrafecerit, prima vice, sit priuatus Beneficio, & Priuilegio dicti Collegij Mediolani, per Mensem vnum, & si perseuerauerit, per annum sit priuatus, saluò, si in præsentibus Statutis reperiatur aliter dispositum.

De Quæstione non committenda aduocato. Cap. 61.

¶ Idē in Cōsultorib. Consulū Iustitię, Vide in Nouiss.Cap.54. Cōsules Iustitię, sub Tit. de Iurisdictione, & Officio Consulum Iustitiæ.

ALicui, qui fuerit Aduocatus alicuius Quæstionis non possit committi, nec compromitti Quæstio illa, de qua fuerit Aduocatus, etiam de voluntate Partium.

Et, si contrafactum fuerit, non valeat, nec teneat, illa Commissio, nec Compromissum per Instrumentum, nec Sententia indè lata, nec Arbitramenta facta valeant, Ipso Iure.

Qui sint iudices suspecti, & quæ caussæ inducant suspitionem, spec. in tit. de iud. deleg. §. superest.

Quòd Foresterij Reddentes Ius nō cognoscant de Caussis Hominum, suæ Terræ, vel Prouinciæ. Cap. 62.

ALiquis Foresterius, Exercens Iurisdictionem in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, non possit audire, seu cognoscere,inuita,vel recusante aliqua ex Partibus, de aliqua Quæstione, seu Caussa, quæ tangat aliquem de illa Ciuitate, vel Districtu, de qua erit ille Exercens Iurisdictionem oriundus, vel Incola, vel Communitatem, vel Vniuersitatem, vnde esset oriundus, vel Incola.

Et,

Et, si ille Exercens Iurisdictionem, non esset de Lombardia, non possit cognoscere de aliqua Quæstione, Lite, vel Caussa, quæ tangat aliquem, seu aliquam Vniuersitatem de illa Prouincia, de qua esset ille Iusdicens oriundus, vel Incola, & si contrafactum fuerit, non valeat, nec teneat.

De His, quibus prohibitum est aduocare, vel procurare. Cap. 63.

NVlla Persona, debeat exercere Officium Aduocandi, vel Procurandi in Caussis, quæ ventilantur in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, nisi supposita Iurisdictioni Domini Potestatis Mediolani, & maior annis viginti.

Saluò, si Quæstio, Lis, vel Caussa fuerit de Foresterio ad Foresterium, vel de Foresterio ad Subditum Iurisdictioni Domini Potestatis Mediolani, siue Foresterius agat, siue defendat, tunc in prædictis casibus, licitum sit Foresterio, & Foresterijs, habere Aduocatum, aut Aduocatos, & Procuratorem, & Procuratores Foresterios, & facere eos allegare, & pro eis Procurare in ipsis Caussis, Litibus, & Quæstionibus.

Qualiter Mulieres caussantes, satisdare debent. Cap. 64.

MVlier, quæ habet Maritum, & stat in Communi Habitatione cum Marito, si contingat eam mouere Quæstionem contra aliquam Personam, Commune, Capitulum, Collegium, vel Vniuersitatem, antequàm procedatur in Caussa, satisdet Parti aduersæ, vel alij Personæ Recipienti, nomine Partis aduersæ de expensis, quæ fient in Caussa, restituendis, si succubuerit in Caussa.

Quæ habeant locum, & seruentur in ea Muliere, quæ fuerit habilis ad Satisdandum, Non autem habeant locum in Muliere, quæ non esset Habilis ad satisdandum. Et an sit Habilis, vel inhabilis, stetur arbitrio Iusdicentis.

¶ An proced. contra Arb. Vide ĩ sub Titulo, ꝙ Ordines pos. ORDINES POSITI.

An processus aliter annullet, vide ĩ. sub Tit. de Satisdat. præst. per non suppolit. Capite. 44. SI QVIS.

Quid si Satisdatio fuerit verbaliter, sed realiter non pstita. D. Alex. ĩ Ter. hui⁹ Stat. consil. 21. lib. 1. col. fi.

Quòd Procurator, tacitè non Reuocatur. Cap. 65.

NOn reuocetur tacitè, nec reuocatus esse intelligatur Procurator, vel Syndicus, ex eo, quòd Principalis fuerit, postea in Iudicio, siue præsente, siue absente Procuratore, vel Syndico, nec aliàs liceat Domino, reuocare in Præiudicium Partis aduersæ suum Procuratorem, vel Syndicum, nisi hoc expresse fiat.

Nec obsit, nisi Reuocatio ad Noticiam Partis principalis aduersæ, expressè perueneril, vel de dicta Reuocatione factum sit publicum Proclama, ad Scalas Palacij illius fori Iudicij.

¶ An per Restitutionē Instrumentorũ Inducaẽ tacita Reuocatio, Lud. Ro. cōsil. 446 In. 2. Dub. & qualiter facienda. Fel. per Regulam. & Fall. in. c. ex Parte decani. col. 4. de Rescrip. la. Signo. cōsil. 59.

De Nominatione Testium Iurium, vel Scripturarum, existentium extrà Ducatum Mediolani. *Cap. 66.*

Vide etiam Constitutio. §. ET QVIA QVANDOQVE, sub tit. de Iudic. *fol. 70.*

SI in aliqua Caussa Ciuili, vna Partium nominauerit aliquos Testes per Nomina, & Cognomina, & Loca, in quibus habitant, vel Instrumenta, aut Scripturas, quos, quæ, vel quas asseruerit habere extrà Territoriũ Ciuitatis Mediolani, & eis, vel aliquo eorum indigere ad Probationem sui Iuris in ipsa Caussa Ciuili, etiam si fuerit Caussa Compromissi; & Iurauerit per se, vel Procuratorem generalem, quòd per Maliciam non facit talem Nominationem, nec animo protelandi ipsam Litem, sed credens eis Nominatis, vel aliquo eorum indigere ad Probationem Iuris sui, tunc Iusdicens, Commissarius, vel Delegatus, vel Arbitrator, vel Consultor, coràm quo vertetur talis Caussa, teneatur, & debeat statuere Terminum competentem, qui non excedat triginta Dies Vtiles dicto taliter Nominanti, ad probandum per ipsos Testes, & Attestationes ipsorum Testium præsentandum, & ad producendum Instrumenta, & Iura nominata, coràm ipso Iudice, vel, vt suprà, qua Nominatione, sic facta, & quo Termino durante, non currat Terminus, nec Instantia ipsius Caussæ, nisi quo ad Probationes pręsentes faciẽdas per vtrãq; Partẽ.

Ita tamen, quòd talis Nominatio non admittatur, nisi fiat, saltem per quinque Dies Vtiles, ante finem Termini probandi, vel reprobandi, in quo Termino, tunc esset.

Et durante dicto Termino, vt suprà, dato ei, qui nominasset, vt supra, Pars aduersa possit ad oppositum, etiam ipsam facere Nominationem Testium, Scripturarum, vel Instrumentorum, quos, quas, vel quæ etiam ipsa dicat se habere extrà Ducatum Mediolani, & eis, vel aliquo eorum indigere, & iurare, vt suprà, in alio Nominante dictum est, cui detur Terminus restans alteri Parti, vt suprà, & non vltrà.

Dummodò iste alius Nominans, hanc suam Nominationem faciat, ante lapsum dimidiæ Partis Termini, & temporis dati alteri Nominanti, ad probandum per Testes Scripturas, vel Iura, quę dixisset se habere extrà Territorium, vt suprà, qua Nominatione sic facta, per alteram, vel vtranque Partem, vt suprà, eidem nihil posit addi, nec alia noua Nominatio fieri per eandem Partem, vel ambas partes, quæ, vt suprà, Nominationem fecissent.

Circa istud Statutum, in primis vide, quid disponat ius commune. in. l. ij. C. in rem. act. vt scias in quo corrigatur, vel amplietur, limitetur, extendaturque Statutum præsens.

Adde, q̃ si iudex dubitaret. Quod animo calumniandi, talis dilatio peteretur, potest mulctam imponere potenti, qđ reputat in practica mirabile Alex. in. l. i. circa fi. prin. ff. si quis iusd. nõ obtẽp.

Quòd non Iuretur de Calumnia. *Cap. 67.*

An Valeat. no. Tex. in c. Cęterũ, de Iur. Cal. & ibi, glo. fi. & la. Cur. in. l. 2. in fine, col. 2. C. de Iur. cal.

QVòd in qualibet Caussa, siue Ordinaria, seu Summaria, vel Compromissi, procedatur, & procedi posit, absque Sacramento Calumniæ, Saluò, prout in præsentibus Statutis continetur.

RV.

RVB. GEN. DE IVDICIIS IN REALI.

De Re Litigiosa non alienanda. Cap. 68.

QVòd Lite contestata, vel habita pro contestata in Caussis Ciuilibus, quando agitur, Actione Reali, vel mixta, aut hipothecaria, vel etiam licere ingredi in Possessionem, vigore Pactorum, Durante Instantia Caussæ principalis, vel alicuius Appellationis, non liceat Reo, Rem de qua agitur, alienare, nec aliquem Contractum, nec Distractum Alienationis Dominij, vel Possessions ipsius Rei, inter viuos, voluntariè facere.

Idem de Iur. Cōi. l. fi. C. de litig. la. Bal. in l. cogi. col. 2. vers. Iuxta hoc quæro. C. de Pet. Hæred. & de Castro Cōi, & litigioso vēd. Ias. in l. Serui electione. §. Labeo. col. 4. vers. Cōfirmo, de leg. 1.

Et, si Contrafactum fuerit in aliquo, vt suprà, id sit, Ipso Iure, nullum, & pro nullo habeatur.

Et præmissa habeant locum, etiam si Caussa sit coràm Arbitratore, vel Arbitratoribus, ac Arbitramentorum Reuisore, seu Reuisoribus.

Idem, etiam habeat locum, ante Litem contestatam, vel habitam pro contestata, si Interrogatio, ante ipsam Litis Contestationem, fieri contingat, & Eidem, Responsio facta fuerit, se tenere, vel possidere, aut in Contumaciam Interrogati, pronunciata fuerit Interrogatio, pro confessata.

Ad materiam huius Statuti, vide Pract. Pap. in for. lib. in act. re. in glo. veris, & legitimis, vers. Deniq; & seq. nume. 59.

Ibi, coram arbitratore, contrarium cauetur de Iure communi, vt per Ias. in l. ij. in penult. col. nume. 19. C. de eden. & ibi, an perhempta instantia cesset uitium litigiosi.

Quòd Nominans Dominum in Iudicio, Denunciet Nominato. Cap. 69.

SI quis, Reali actione, Conuentus, aliquem Nominauerit in Dominum in iudicio, hoc Denunciare debeat, & teneatur, Nominato, infrà Terminum à Iudice statuendum, quo Termino durante, Instantia Caussæ non currat, nisi in eo Termino, Nominatus comparuerit, & fecerit sibi Incumbentia, ex Forma præsentium Statutorum, quòd ei liceat, Et eo tunc, Terminus Instantiæ currat, sed Nominans, & Detinens Rem, per hoc non eximatur de Iudicio, nisi Nominatus susceperit Iudicium, coràm illo Iusdicente, coràm quo Iudicium agitabitur, & non prosit alicui Laico Nominato, dicere, ego sum paratus defendere coràm Iudice meo, sed procedi possit contrà Detinentem, vt suprà, si placuerit Actori, sed & Nominans, & Nominatus teneatur Iurare, quòd Nominatio, nec Susceptio, non sit per Maliciam, nec in Fraudem.

De Materia. la. Bart. in l. 2. C. vbi in Rem act. & la. resumit Butr. in c. qm̄ frequenter. §. quòd si super, vt lite non contest.

Et an Procurator ad Caussas possit nominare, Inno. in d. c. col. pen. vers. possid.

Vide infrà, Cap. 238. PRO DEBITO, sub Tit. Quòd pro Debito, vel occasione Fictabilis, Massarius.

De eodem. *Cap. 70.*

Bart. in l. 2. col. 2. versic. quero, verū Conuētus. C. vbi i Rē Act.

IDem habeat locum, si agatur mixta, vel licere ingredi, vt suprà, vel actione hypothecaria.

Et præmissa quoque habeant locum in Compromisso necessario.

De Satisdatione præstanda, per Defensorem. *Cap. 71.*

Vide sup. cap. 44. Si Quis, Sub Tit. de Satisd. præst. §. Idē sit,

An Defendens aliēx necessitate possit vti Exceptionibus ex persona ꝓpria, Tex. est, quē, ita summat Bart. in l. Idēq; § Generaliter. ff. Mādati.

SI conueniatur aliquis, aliqua Reali Actione, vel mixta, & alius se offerat tanquàm Defensor, talis Defensor non admittatur, nisi satisdet, & satisdare teneatur in primo Litis Exordio, de Iudicato soluendo, & de Re petita restituenda, aut duplum Aestimationis ipsius, & si contingat talem Defensorem in Caussa succumbere, condemnetur ad Rem petitam restituendam, aut duplum Aestimationis Rei petitæ, infra tempus, à Iure, vel à Iudice, Statutum, & tunc, nihilominus, Petitor, possit petere, & consequi Rem à vero Possessore, cum expensis Litis, si non exegerit ipsum duplum, aut si ipsum exegisset, & eo restituente, ipsum exactum duplum, verò Possessori.

De Sententia Exequutioni mandanda contrà Defensum, & Defensorem et in Re Defensa. *Cap. 72.*

Vide infrà, Cap. 160. SENTENTIA LATA sub Tit. Qualiter Sententia Mandetur Exequutioni.

Qn̄, Quis dicatur legitime defendisse. Bal. in l. Ingenuū in 2. q. de sta. hom.

SI quis obtulerit se Defensioni alicuius Conuenti, actione Reali, vel mixta, aut Hypothecaria, vel in Possessorio, Sententia indè lata, condemnato Defensore, mandetur Exequutioni, contrà Defensum, & in Re ipsa, de qua agi contingat, & contrà Defensorem, donec Exequutio effectum sortita fuerit.

RVB. GEN. DE INTERROGATIONIBVS.

De Responsione facienda certis Interrogationibus. *Cap. 73.*

Interrogationes in Dubio sunt admittendæ, Quia melius est friuolas recipere, q̄ vnā necessariā respuere, Specul. in Tit. de off. Omn. Iud. §. Postremò. vers. Si āt fiāt aliquæ Positiones.

Non rñdens An habeatur pro Confesso Ipso Iure, Vide in Nouiss. Capite 95. Si Quis. §. Idem habeat,

INterrogatus Reus, an possideat Rem, de qua quæritur, coràm aliquo Iusdicente, Ordinario, vel Delegato, aut Aliquo Arbitro, vel Arbitratore, in quacunq; Caussa Ordinaria, vel Summaria, non possit opponere aliquam Exceptionem, antequàm respondeat clarè, & sine aliqua Cōditione, se possidere, vel non possidere Rem, de qua quæritur, &, si pro Parte, pro qua, & quanta Parte.

De

De eodem. Cap. 74.

INterrogatus Reus, an sit Hæres, vel non, illius, de quo quæritur, non posit opponere aliquam Exceptionem, antequàm respondeat clarè, & sine aliqua Conditione, se esse Hæredem, vel non esse Hæredem illius, de quo quæritur, & si pro Parte, pro qua, & quanta Parte.

¶ Istæ admittũtur, q a plerunq; Aditio est difficilis Probationis. l. 2. & 3. ff. eo. Vide inf. cap. 84. SI QVIS sub Tit. de pęna Negantis Possition. Fiation.

De eodem. Cap. 75.

INterrogatus in Scriptis, an sit Hæres, vel an se immiscuit de Hæreditate, vel immiscere vult, vel non, & vtrùm In solidum, vel pro Parte, & vtrùm ab Intestato, vel ex Testamento, & vtrùm mediante alio, vel inmediatè, & vtrũ posideat, seu quasi aliquam Rem, seu Ius, in totum, vel pro Parte, & an suo, vel alieno Nomine, & vtrùm scripserit, vel subscripserit manu propria aliquam Scripturam, vel eam per alium scribi, vel subscribi fecerit, Respondere teneatur, clarè, & sine Conditione in quacunque Parte Litis, Controuersiæ, seu Quæstionis, etiam ante Libellum, seu Petitionem, & tùnc, quando ante Libellum, seu Petitionem Inseratur Interrogationi, Caussa, quare interrogatur.

Et idem sit in omnibus alijs Interrogationibus, in quibus Interrogatus de Iure Communi respondere tenetur.

Et ad hoc Interrogatus respondere compellatur, per omnia Iuris remedia, non obstante Statuto de Sapientibus dandis, nec aliqua Exceptione, vel Denunciatione, qualiscunque esse posset Exceptio, vel Denunciatio, etiam, quisquis esse velit Interrogans, sed saluis omnibus Exceptionibus suis, respondeat, ac respondere teneatur, vt suprà.

Saluò, quòd si Interrogatus circà Hæreditatem, vt suprà, petierit Terminum ad Deliberandum, an velit esse Hæres, vel nè, aut adire Hæreditatem, vel nè.

Terminus ipse sibi detur. Arbitrio Iudicis, nisi prius sit sibi per ipsum Iudicem Statutus, modò tamen, Terminus ipse deliberandi, non excedat Terminum Mensis vnius, Maioribus, Pupillis verò Habentibus Tutores, vel eis indigentibus, & Minoribus Habentibus Curatores, vel eis indigentibus, Terminum trium Mensium, quo Termino deliberandi durante, non currat Instantia Caussæ, in qua, Interrogatio data fuerit.

Saluò, quòd Interrogatus, vt suprà, citius posit deliberare, & respondere, & tùnc, facta responsione, Caussæ ipsius Instantia currat.

¶ Semel Interrogat⁹ nõ est amplius interrogãdus, Bal. in l. Ampliorẽ. §. in Refutatorijs, per illũ Tex. C. de Appell. Et in l. 2. §. q obseruari. col. pe. vers. Itẽ sunt, & aliæ. C. de Iura. cal. Et hoc, nisi interrogatio esset nulla. Rom. In l. qui p salutem, de Iur. Iur.

Vide infrà, cap. 96. OMNES SCRIPTVRAS, sub Tit. De scriptis, manu Debitoris factis.

Vide ẽt in Nouiss. cap. 195. SI QVIS, sub Tit. de pęna Negant. prop. scrip.

An parita Sint non respõdere, vel cõfusè aut obscurè respõdere Maria. consil. 24. col. 11. lib. 1.

¶ De Iudicijs deliberatorijs habes Fel. in cap. 1. de Mut. pet. vbi omnes.

De Eodem. *Cap. 76.*

An producens Instrumẽtum, videatur fateri contenta in eo. Ias. in l. contrà. §. 1. in 5. no. de pact.

Et in Interrog. bonũ est dicere si vult vti Instrumento, & cõtẽtis in eo, vt euitetur dñia. Bart. in l. si quis Legatum, col. 2. post prin. ff. de Fals. Et Responsio, ꝙ Intendit vti in partibus, & punctis pro se faciẽtibus, an valeat. Bal. cõs. 96. lib. 1. Cep. Caut. 98. & Bal. in c. cũ Dilectus, col. fi. de cõsuetudin.

Teneatur quilibet Producens Instrumentum, vel aliam Scripturam, si de hoc fuerit Interrogatus coràm eo Iudice, vel Arbitratore, coràm quo, ipsa Productio facta fuerit, vel coràm quo, ex forma præsentium Statutorum, haberi debent, pro productis, respondere clarè, si vult illo, vel illa vti, vel non, ad Terminum, secundo loco statuendum, ad respondendum, scilicet, ad Terminum Præcepti Interrogando, & Iubendo per Iudicem, vel Arbitrum, vel Arbitratorem assignandum,

Ad respondendum, Præcedente tamèn, & priùs, assignato Termino competenti, Interrogato,

Ad deliberandum, qui non sit minor Trium Dierum Continuorum.

Sed Interrogatus, possit tamèn præuenire, & respondere in Termino deliberandi, vel respondendi, alioqui habeatur, ꝙ non velit vti,

Saluò, ꝙ possit respondete se velle vti solummodò pro Parte, dummodò, clarè declaret, pro qua Parte.

Nec ipsa Interrogatio possit fieri, coràm alio Iudice, quàm Iudice, vel Arbitro, vel Arbitratote, coràm quo facta erit, vel pro facta habita, Productio, vt suprà.

Et, si aliter, vel coràm alio Iudice, quàm, vt suprà, fieret, Ipso Iure, non valeat.

Quo Tpe faciẽda, Pap. in for. lib. Inter. sen. cum Reo. cõuen. vers. Quatenus ex Officio.

Et, quod dicat Tempus congruũ, Ant. de Butr. in c. cùm in Vet. col. 2. de elect. vers. quando dicatur.

Et dicta Interrogatio, fieri possit, in quacunq; Parte Litis, etiam elapsis Temporibus limitatis, ad probandum, & reprobandum, modò tamèn, fiat, tempore congruo, Arbitrio Iudicis, vel Arbitri, vel Arbitratoris.

Et, ꝙ Interrogans, Interrogare teneatur in Specie, non autem in Confuso, vt Interrogatus, certus reddatur, super ijs, super quibus interrogatur.

Et etiam, ꝙ non possit Interrogari in Caussa alicuius Appellationis, nec Renisionis Arbitramentorum, de Productis, nec Actitatis, in aliqua Caussa Præcedenti, mediatè, vel immediatè.

Declaratio immediatè sequẽs est huius præsentis Statuti, videlicet, Statuitur, ꝙ aliquis non possit Interrogari, vt i Nouis.

Ibi, teneatur quilibet producens &c. An interrogatus a procuratore, si vult vti instrumento, & casu quo responderit uelle vti, quod vult redarguere de falso, teneatur respondere, dic ꝙ nõ, quia sicut Procurator non potest intercedere in caussa Criminali. l. seruum. §. publice. ff. de procur. cum concord. Ita etiam, non debet posse interuenire in præparatoris caussæ Criminalis, ita tenet Spec. in tit. de procur. §. primo, vers. 12. num. 10. quod est summe notandum, quia multoties contingit in practica, & pauci aduertunt.

Ibi, quod assignetur terminus ad deliberandum, hæc assignatio termini hoc operatur, vt licet alias confessus possit in certis casibus, in iure expressis, reuocare confessionem, hoc tamen non potest, vbi statutus esset terminus ab deliberandũ, Ferr. In sua pract. in for. interrog. nu. 12. versi. similiter.

Quòd quilibet teneatur respondere, cui Foro immediatè est Suppositus, & eligere Domicilium. *Cap. 77.*

Declaratio. vt in Nouis.

Statuitur, ꝙ Aliquis non possit Interrogari si vult vti Aliqua Relatione Seruitoris. Nec etiã, Quis possit Interrogari, Si vult vti aliquo Instrumento, vel aliqua Scriptura, facto, vel fa-

Vilibet in Iudicio Interrogatus, teneatur dicere, & respondere, cui Foro est immediate Suppositus, aliter, in sui præiudicium habeatur illud, quod erit deterius in eius præiudicium, videlicet.

Quòd sit in Foro Domini Potestatis Mediolani, vel alio Foro, donec clarè tesponderit.

Et si

Et si mentitus fuerit, & probatum fuerit, habeatur illud, quòd erit detectus contrà ipsum.

Item teneatur eligere Domum, seu Domicilium in Ciuitate, vbi velit se debere Citari, ad hoc, vt certum sit ex Dicto illius, in qua Parte sit Citandus, & possit fieri dicta electio per Procuratorem, qui fuerit Dominus Litis.

cta p Aliũ, vel Alios, q̃ per ipsum Interrogatum.

Nec etiam, si vult vti aliquib. Dictis Testiũ examinatorum inter alias Personas.

Nec etiam Possit produci, nec admitti aliqua Interrogatio, Si vult vti aliquo Instrumento, vel aliqua scriptura, vel aliquo Actu Iudiciali, neque dictis Testium, in Facto proprio, Quando sunt Confecta de Antiquo, videlicet, ab Annis Decem retrò, à die Interrogationis.

Vide supra cap. 38. OMNES ET SINGVLI, Sub Tit. de Electione Habitaculi.

RVBRICA GENERALIS
DE EXHIBITIONE INSTRVMENTORVM.

Qualiter debet exhiberi Instrumentum, cum anno, die, & Indictione, et sine eis. Cap. 78.

SI qua Partium produxerit aliquod instrumentum vel aliam Scripturam, vel eo, aut ea vtatur, in aliqua Caussa, teneatur ad Requisitionem alterius Partis, exhibere cum Anno, Indictione, Mense, & Die, & ad ipsam Exhibitionem compellatur, vt de eo, Pars aduersa, copiam habere queat.

Et in Nouiss. Constit. sub Tit. de Iud. §. SI QVIS. fol. 73.

De Instrumẽtis Exhibitis, Iterũ Exhib. Vide suprà, Cap. 35. QVALIBET.

De Exhibitione Instrumentorum, & Imbreuiaturarum. Cap. 79.

SI in aliqua Parte Litis, Controuersiæ, seu Caussæ, per aliquam Partium postuletur Exhibitio Instrumenti, seu Scripturarum publicarum, aut Chirographi ad Caussam, Controuersiam, seu Litem aliqualiter facientis, seu facientium, fieri ab Aduersario, habente facultatem Exhibendi, ad hoc, Aduersarius, à quo postulatur, teneatur Exhibere, & Copiam facere illi Parti, quæ postulauerit, infrà Terminum, à Iudice Statuendum.

Et ad hoc compellatur per omnia Iuris remedia nulla Exceptione, vel Denunciatione obstante, & non obstante etiam Statuto, de Sapientibus dandis.

Et hoc, Ipso Petente, Iurante, quòd credit sua interesse, habere dictum Instrumentum, seu Scripturam, seu Scripturas, & facere ad Caussam.

Vide sup. Cap. 52. SI INSTRVMENTVM, sub Tit. de Instrumento, vel scrip. Vbi dr̃, Quòd Instrumentis, vel scripturis productis per vnam partium pôt vti Aduersarius eius.

An dicatur petiincidenter, siue petatur in Iudicio principali ceptro, siue ad preparationẽ alteri' iudicij.

Et an super ista Exhibitione debeat procedi summariè, aut ordinariè. Bal. in l. 1. in vlt. q. C. de ædĩ. Alex. consi. 58. in fine lib. 1. Latiss. Aret. & Felin. post alios ibi in c. 1. de Prob. & quis erit Iudex. Alex. d. consi. ad fin.

De

De Eodem. Cap. 80.

¶ De Instr̃is explẽdis p authoritatem, Vide infra Capit. 3?? IN STRVMENTIS EXPLETIS. & cap. 39? ITEM AD RELEVANDVM. Vide infrà Cap. 3? OMNES ET SINGVLI, sub titu. Quòd Notarij. & Cap. 34? ABBATES. sub tit. de Potest. & Bailia Abb.

ETidem habeat Locum, quando ab Extraneo, siue Notario non rogato de dicto Instrumento, vel non habente Authoritatem explendi, siue Caussa, vel Controuersia pendeat, siue non, In Notario vero rogato, vel alio Notario, cui fuerit concessa Authoritas explendi Instrumenta rogata per Defunctum, à quo Exhibitio, vel Expletio, postulatur, teneatur Instrumentum, vel Acta publica, aut Scripturas, explere, vbi pluries posśint expleri, ad Instantiam cuiuslibet Iurantis, ꝙ credit sua interesse, habere ipsum Instrumentum, aut Acta publica, vel Scripturas.

Et hoc etiam habeat Locum, siue fuerit inchoata & pendeat Caussa Controuersia, siue Lis, siue non, ipso tamen postulante, requirente, à Notario, vel habente Authoritatem, vt suprà, satisfaciente Notario, de cõdigna eius Mercede, Arbitrio Abbatum Collegij Mediolani.

De Exbibitione libri rationum. Cap. 81.

¶ Liber, cui ex dispositione Statuti standũ est, an p̃feratur Instr̃o posteriori. Fan. In Tract. de Pigno. Car. 39. ℣. modo dubitatur.
Libri exhibendi, An Sint in loco, vbi fuerunt factę Rationes, An in loco Domicilij si ibi Reus inueniat? Socy. consi. 149. col. 2

AD Postulationem cuiuslibet Postulantis Exhibitionem alicuius Libri, vel Rationis, fieri, Et Iurantis, ꝙ sua credit interesse, & ꝙ non calumniosè petit Exhibitionem fieri, teneatur quilibet Iusdicens, vel Arbiter, aut Arbitrator compellere illum, qui ipsum Librum, vel Rationem habet, vel potest habere, vel potest exhibere, ad Exhibitionem ipsius Libri, vel Rationis, per omnia Iuris remedia, ità tamen, ꝙ de illo Libro, vel Ratione, nulli fiat Copia, nisi illi, qui Exhibitionem postulauerit.

Et, quòd scriptura, sic exhibita, fidem faciat, tàm contrà Petentem Exhibitionem, quàm in eius Fauorem, quantum est ad tollendum, excludendum, vel diffitendum Intentionem illius, qui talem Exhibitionem postulauerit, circà id, pro quo postulauerit Exhibitionem fieri.

Et, si quis negauerit habere, vel habere posse, vel dolo desiijsse habere, vel posse Exhibere Librum, vel Rationem, quos aliquis postulauerit Exhiberi, & probatum fuerit Contrarium, puniatur in libris centum Imperialium.

¶ An Credatur Iuramento Heredis, Dicẽtis librũ Defuncti nõ haberẽ, Aret. cõsi. 119.

Et, vltrà, compellatur ipsum Librum, vel Rationem Exhibere, vt suprà dictũ est.

Idem per omnia seruetur, si quis voluerit Aduersarium conuincere, ex aliquo Libro, vel Ratione ipsius Aduersarij, siue Exhibitio fuerit postulata, siue non.

De Pœna temerè opponentis aliquem non fuisse Notarium, Consulẽ, Seruitorem, vel in officio publico Constitutũ. Cap. 82.

Quòd adhibeatur fides Matriculas Defũctorũ. Vide infra Capite. 3?? ITEM AD RELEVANDVM, sub Tit. eodem,

ALlegatio, seu Oppositio, quòd quis, non fuerit Notarius, Consul, Seruitor, vel alio Officio publico Constitutus, non admittatur, nec pro admissa habeatur, nisi fiat infrà decem Dies Vtiles, à Die Productionis, & in Scriptis, & Præstito Sacramento, per Principalem, ad San-

ad Sancta Dei Euangelia, tactis Scripturis, coràm Iusdicente, vel Arbitro, vel Arbitratore, coram quo facta fuerit ipsa Productio, quòd credit Oppositionem suam esse veram, & ea, quæ in Oppositione continebuntur, & ea, quæ in tali Instrumento, vel Scriptura continebuntur contrà quæ allegauerit, vel opposuerit non esse vera, & nisi satisdederit de decima Parte effectus Litis, quæ perueniat in Aduersarium, si satisfiat contrà ipsam Allegationem, vel Oppositionem, & prædicta habeant locum in omni Caussa, Iudicio, & Controuersia etiam Compromissi, & tùnc vtrique Parti Statutus sit, & esse intelligatur, Ipso Iure, Terminus Dierum decem Vtilium, tùnc proximè futurorum, ad probandum, & probatum habendum Incumbentia, circà præmissa, quo Termino durante, non currat Terminus Instantiæ ipsius Caussæ ad reliqua peragenda, ita tamen, quòd Probationes, quæ fierent circà hoc, valeant.

RVB. GEN. DE POSITIONIBVS.

Cap. 83.

¶ Faciunt, quæ addicta sunt ad Statutū de Interrogationibus.

QVilibet, Lite contestata, vel habita pro contestata, vel quasi contestata, vel vbi procedatur summariè, de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, respondere teneatur, quibuslibet Positionibus factis, in Caussa, clarè infrà Terminum, sibi, per Iudicem, assignandum, clarè, & aperte, affirmando, vel negando de Scientia, vel Credulitate, sinè vlla Conditione, Additione, vel Protestatione, penitùs extraneis, alioqui Responsio, aliter facta, pro non facta habeatur, Et nisi fiat Responsio ad Terminum Præcepti interrogando, & iubendo, vel, vbi facta fuerit Responsio minus legitimè, vt suprà, possit, Iudex, vel Arbiter, vel Arbitrator, ipsas Positiones pronunciare pro Confessatis, prout magis erit, & fuerit in maius prǽiudicium non Respondentis, seu minus legitimè Respondentis.

¶ Vide in Nouiss. Cōstit. Sub, Tit. de Iudic. §. POSITIONIBVS.

Per Iudicem, an debeant positiones approb. Bal. l. generaliter. §. 1. in 4. not. C. de reb. cred. Et qñ dicat ad Caussa, pertinens, Ias. in l. si Duo Patroni. §. Idē Iulianus, in vlt. no. d Iur. Iur. Dec. cōs. l. 162. col. 1. & 2. Curt. cons. 70. col. pe.

Et ad hoc compellatur, per omnia Iuris remedia, nulla Exceptione, vel Denunciatione, obstante, & non obstante Statuto de Sapientibus Dandis.

An procurator possit respondere positionibus, aut habet mandatum, cum libera, & potest. cap. qui ad agendum, de Procur. in. 6. aut, non habet liberam, & non potest, Quia, ad respondendum positionibus, requiritur specialissimum mandatum, videlicet, ad respondendum sic, in caussa, quam habeo cum tali, vt per nouiss. in l. 2. §. sin autem C. de iur. cal. pôt tamen iudex astringere personam principalem, tanquam melius informatam de veritate ad respondendum positionibus, vt not. in l. si. C. de procur. & c. 1. de iud. in 6.

Protestatio, quæ communiter solet fieri, quòd vbi non sit respondendum de iure, Responsio habeatur, pro non facta, operatur, vt responsio, pro non responsione habeatur, vbi de iure non debuisset fieri. Bal. consi. 176. vol. 2.

De pœna Negantis Positiones Filiationis. Cap. 84.

¶ Mēdaciū an priuet Negātē Beneficio aliquo, Bart. in l. si dubitet. §. 1. de Fideiussor.

Vide sup. Cap. 75. INTERROGATVS. Sub Tit. de Respons. facien. & de eodem.

SI quis in Iudicio negauerit aliquem esse, vel fuisse Filium, Patrem, vel Auum, vel Legitimum, vel Ascendentem, vel Descendentem, vel Heredem, vel Maritum, vel Vxorem, vel Fratrem, vel Sororem alicuius, vel Aliquem Fore Defunctum, de quo Interrogatus fuerit, vel positum fuerit, & probatum fuerit illud, quod negatum fuerit

esse, vel fuisse verum, Negans condemnetur, absq; alio Processu, per eundem Iudicem, Arbitrum, vel Arbitratorem, coràm quo fuerit Negatum, in libris vigintiquinq; Imperialium, cuius pęnæ medietas, sit Cõmunis Mediolani, & altera Aduersarij, & vltrà teneatur ad Restitutionem omnium Expensarum, Damnorum, & Interesse, quæ, ea occasione, Aduersarius passus fuerit.

Et intelligatur negasse, etiam, qui per se, vel Procuratorem generalem, vel Specialem, vel aliam legitimam Personam, respondit non credere.

Et prædicta, quo ad pęnam, non habeant locum, vbi Negans habuerit probabilem Caussam ignorantiæ. Et hæc, arbitrio Iudicis, & à prædicta Condemnatione non possit appellari, nec de Nullitate dici.

¶ Declarat Alex. cõsil. 97. col. 1. i 6. repet. cõsil. 113. col. 1. & 2. lib. 5. vbi ẽt an remota censeat Appell. de quo ẽt Aleiatus, in l. 1. §. Qui pñs, col. pe. de verb. oblig.

RVBRICA GENERALIS
DE PROBATIONIBVS ET TESTIBVS.

De Capitulis dandis ante receptionem Testium. Cap. 85.

Testes super Capitulis non recipiantur, nisi prius, porrectis Capitulis, & copia oblata, vel, data Parti, seu dimissa ipsa Copia penes Notarium pro dando Parti, alioqui, non valeat Depositio Testium.

¶ Vide sup. Cap 49. CAPITVLA sub Tit. de Capitulis, & Arti. admitten.
Vide infrà, cap. 108. IN OMNIBVS CASIBVS.
Vide infrà, cap. 403. SI CONTINGAT, Sub. Tit. de Receptione Testium.
Vide i Nouiss. c. 194 TESTES, Sub Tit. de public. Testium.
Vide sup. Cap. 66. SI IN ALIQVA CAVSSA, Sub. Tit. de Nominat. Testium.

De Remuneratione, quæ fieri debet Testi Forensi. Cap. 86.

Cum Testis Iurauerit si de Forensibus fuerit, scilicet, si habitauerit extrà Ciuitatem, vel locum, vbi Testis deponere debuerit, non cogatur deponere Testimonium, nisi prius satisfactum fuerit ei de Expensis, & operibus, quibus caruerit, Arbitrio Iudicis, vel Notarij, qui eum debet recipere, inspecta qualitate ipsius Testis, & hoc habeat locum in Caussa Ciuili, & etiam in Caussis Damnorum Datorum.

De Interrogat. Testib. facien. Bal. i nl. si. ad si. prin. C. de Appel. Testes ad ętermã Rei memoriã examinari nõ pñt, vt habetur in Nouiss. Cõst. sub Tit. de Prob. à Princ. vsq; ad. §. oib. vbi imponit pęna Notario Attest. ipsorũ Testiũ recipiẽti, & disponit, quod Attestatiões sunt nullæ, nisi in certis Casibus.
An Petens Terminũ pro Test. vltramarinis debeat deponere expensas la. Ias. cõs. 14. lib. 1. & cuius expẽsis Notarius sit Trãsmittẽdus ad examinãdũ Testes. Fel. in c. 1. col. pe. i si. & seq. de lib. obl.

Quòd Testis de vniuersitate pro eadem non admittatur ad Testimonium. Cap. 87.

Nullus de vniuersitate, pro eadem ad Testimonium admittatur, & eo de Facto admisso eius Testimonium, Ipso Iure, nullius sit valoris, & momenti.

Idem obseruetur, etiam si in Curia sęculari sit Contentio pertinens ad Collegium, cuiuscunq; generis, vel speciei sit, vt Existens de dicto Collegio, pro eodem, ad Testimonium non admittatur coràm Iudice Sæculari.

Et hoc non habeat locum in Caussis Communis Mediolani, si tñ, quis de Vniuersitate, vel Collegio, contra ipsam, vel ipsum, producatur in Testem, pro ipsa, seu pro ipso, etiam dicere, & produci possit, & valeat.

In Materia Collect. Testes de vniuersitate prob. Cur. in cons. 61. col. pen.

Quòd

Quòd per Testes non possint probari Bannum, Emancipatio, Interdictum, Res Libellaria, nec certa alia. *Cap. 88.*

PEr Testes non possit probari Bannum, nec Emancipatio, nec Interdictum administrationis Bonorum, nec, ꝙ Res sit Libellaria, seu Feudataria, nec aliquid fore sentenciatum, nec Generalis Alienatio omnium Bonorum, seu Quotæ Partis.

¶ Circa intel. Vide Fel. in. cap. 2. col. 5. ꝟ. 3. Conclu. de Prob.

An ex præsumptionibus prædicta contenta in Statuto possint probari, videtur ꝙ sic. Bal. in l. 1. nu. 18. vers. quæro quid si Statutum C. de fideicommiss. Dec. in rub. num. 13.

Quòd Marrosserius possit esse Testis. *Cap. 89.*

PRoxeneta, Seu Marosserius, possit esse Testis, & ad Testimonium dicendum compelli possit, nec eius Testimonium reprobetur, ex eo, quia fuerit Proxeneta, siue Marosserius.

¶ Quid de Iure Cõi, Alex. consi. pe. col. 4. lib. 1. & cõs. 128 col. 1. in fi. lib. 2. Fel. In c. cum à nobis col. fi. de Testib.

Quòd venditor non possit Dicere testimonium, ad Instantiam Emptoris. *Cap. 90.*

VEnditor ad instantiam Emptoris vel alterius habentis Caussam ab eo, in Caussa Rei venditę, Testimonium dicere non possit, etiam, si eius nullo modo, intersit.

Idem seruetur in quolibet alio Alienante, in Caussa Rei alienatæ, ꝙ ad Instantiam Acquisitoris, vel alterius habentis Caussam ab eo, Testimonium dicere non possit, etiam, si eius, nullo modo, intersit.

¶ De Frẽ, & Sorore Venditoris, vel similibus personis, Alex. cons. 200. col. 2. lib. 2.

¶ De Cedente, Ang. in l. Si quis in Rem, ad fi. ff. de Procur.

Quòd Coloni, & Inquilini possint compelli ad perhibendum Testimonium. *Cap. 91.*

COloni, & Inquilini, tàm pro Domino, quàm contrà Dominum, ad Testimonium perhibendum possint admitti, & compelli.

An sit intelligendum, quod tale Statutum non extendatur ad caussam criminalem, vide per Aret. consi. 119. incipit. coegistis me subtilizare, Et declara, ꝙ licet testes admittantur, tamen non dicuntur omni exceptione maiores, vt per Alex. consi. 18. col. 2. & 3.

¶ Alex. consi. 32. col. pe. lib. 1. Aret. cõsi 13 col. 6. in fi. & Seq. & quid in caussa Matrimoniali. Dec. consi. 163. col. 5. ꝟ. 6. Opp. & consi. 100. col. pe.

Qualiter Iudex, vel Consultor possit accedere ad videndum Discordiam. Cap. 92.

¶ An requiratur Citatio Partis, & ꝙ fiat Instrumentū, Bart. in l.q Bona.§.Huic stip. col.1.d Dam. Infect.

Veritati Debet Iudex quantū pōt se cōfirmare, qa est mater Iusticiæ, Corn. cōsil. 319. ad fi. lib.3.

SI post transcursum tempus probationis, in aliqua Lite, Quæstione, vel Controuersia titubauerit animus Consultoris iudicare Debentis, vel Arbitri, vel Arbitratoris, circà qualitatem, vel Essentiam Rei, de qua fuerit Quæstio, possit Iudex, vel Consultor, vel Arbiter, seu Arbitrator, si sibi videbitur, personaliter ad Locum Rei, accedere, pro veritate dicenda, cognoscenda, & iudicanda, vt veritati semper locus sit, & super prædictis, non habeatur Consilium Sapientis.

Quòd Testamenta, & alia Instrumenta non subscripta, propterea non censeantur non valere. Cap. 93.

¶ Omissio subscriptionis Pronotariorū an viciet, Dec. cōs. 11. col. 8. & seq. Vide tñ, Statutū de vltimis vo luntatib. sub cap. 319. Si Qvis De Castro.

INstrumenta Testamentorum, & alia Instrumenta quælibet, hinc retrò, Rogata, Tradita, vel aliter Confecta, vel facta, non propterea censeantur non valere, ex eo, quod non sint subscripta, vel non possint subscribi, à secundo Notario, seu secundis Notarijs, vel à Teste, seu Testibus.

Quòd Instrumenta Vetera valeant, non obstante oppositione, quòd aliquis non sit Notarius. Cap. 94.

SI quis, de cætero, vsus fuerit aliquo Instrumento, rogato, spacio annorum viginti, ante ipsum vsum, & in eo fuerit aliquis appositus pro Notario, præsumatur, Ipso Iure, sine aliqua Probatione, illum, vel illos, pro Notario appositum, vel descriptum, seu appositos, vel descriptos, in huiusmodi Instrumento, vel Instrumentis, fuisse Notarium, illo tempore, illius Instrumenti, seu Instrumentorum, tanto tempore, antè ipsum vsum, rogatorum.

De Probatione Liberationis, contrà Publicum Instrumentum. Cap. 95.

¶ An proced. si p Testes volo Probare Solutioné. Anna. cōs. 64.

SI Debitum redactum fuerit in publico Instrumento, non possit Debitor, nec alius probare per Testes, Liberationem cuiuscunque generis, nisi fuerint, numero, Tres.

Et, si Instrumentum Debiti, quod Instrumentum non sit Commune, sit penes Debitorem, præsumatur Debitum esse solutum, Debitore Iu-

Iurante, quòd Debitum est solutum, si fuerit principalis Debitor, vel Fideiussor, si verò fuerit Hæres, vel Successor, etiam singularis, sufficiat Iurare de credulitate, ipsum Debitum esse solutum.

Nota singularem practicam contra istud Statutum. Si quis haberet, tantũ, duos testes, ꝙ antequam creditor petat a debitore iterum solutum, debitor præueniendo creditorem, offerrat libel lum narrantem, quod ipse eidem creditori, talem pecuniam numerauit, puta decem, & ꝙ illa pecunia est sine caussa apud ipsum creditorem, & ideo petit eum condennari ad eius restitutionem, & condemnabitur creditor ipsam pecuniam restituere, & sic debitor aget condictione sine caussa, vt tot. tit. ff. & C. cond. sine ca. Nec hoc casu contradicit statuto, vel consuetudini, quia non probat, hoc casu, solutionem esse factam, ex caussa, de qua in instrumento debiti, quia tunc obstat Statutum, & ideo non dicat in libello se soluisse ex aliqua caussa, ita dicit Alb. in ter. in l. si quis conscriben. C. de Epis. & Cler. & Ias. in l. Iulianus. nume. 18. ff. cond. indeb.

Et adde, ꝙ licet non admittantur, circa principale. Probationes in contrarium nisi prout requirit statutum tamen circa liquidantia factum, admittuntur probationes communes Ang. cons. 200. in Lucana ciuitate. col. 2. in fi. & seq.

Et intellige, ꝙ prædicti statuti probationes requirantur, si pars opponat, alias non, ut not. Mod. in l. certi condictio. §. quoniam. ff. si cer. pet.

De scriptis manu Debitoris factis, vel subscriptis. Cap. 96.

OMnes Scripturæ factæ, vel subscriptæ per Campsores, vel Mercatores Mediolani, vel alios quoscunq;, in Debitis suis, & omnia Scripta data, vel subscripta, manibus eorum, alicui suo Creditori, valeant, & teneant, & eis fides adhibeatur, cum Caussa, & sine Caussa, etiam si dicantur esse factæ, seu subscriptæ, in absentia Partis, quantùm est in præiudicium eorum Scribentium, vel Subscribentium.

Et Potestas, & eius Iudices, & Consules Iusticiæ Mediolani, & Negociatorum, possint, & teneantur eos summariè compellere ad Solutionem faciendam, sine Datione Libelli, & strepitu, & figura Iudicij.

¶ Vide sup. cap. 75. Sub Tit. de Respons. Faci. & de eodem, Interrogatus.

Vide infrà, cap. 112. QVILIBET.

Vide suprà, Cap. 41. SI QVIS, Sub Tit. de Exequutione.

Vide sup. Cap. 44. SI QVIS, sub Tit. de Satisdat. §. IDEM SIT.

De scriptis alibi factis. Ias. in l. cunctos po. col. 5. de sum. Tri.

De Pęna Negantis, Vide in Nouiss. cap. 195. SI QVIS.

Ad istud Statutum loquens in scriptura, verificetur in libro rationum, vel lista, vide Aret. consi. 51. & quomodo intelligatur. Dec. consi. 40. col. 2. & de validitate, Dec. consi. 37. col. 1. & 2.

Qualiter, quis præsumatur mortuus. Cap. 97.

SI Dubium fuerit de Morte alicuius, præsumatur mortuus, si probetur per Vocem, & Famam.

¶ Qñ Tractatur de magno pręiudicio, an sufficiat, Ang In Add. Bart. in l. Quoties. C. de Nauf. lib. 11.

De pœna Recusantis perhibere Testimonium. Cap. 98.

SI quis recusauerit perhibere Testimonium, qui aliàs de Iure cogi posit, in Caussa Ciuili, vel Criminali, Condemnetur in libris viginti Imperialium, applicandis pro medietate producere Volenti, & pro altera medietate, Communi, Mediolani, & in Maiori quantitate, Arbitrio Iudicis, inspecta qualitate Caussæ, & Personæ.

Et nihilominus, Iusdicens, omnibus Iuris remedijs, posit contra eum, ex Officio, procedere, & ipsum personaliter detinere, compellendo ad perhibendum

¶ Vide Nouas Co. Sub Tit. de Iudic. §. IVDICES. fol. 73.

dum Testimonium, & ad condemnandum in prædicta quantitate.
Et, quòd à prædictis non possit appellari, nec de Nullitate dici.

Declaratio, quòd dictum Testis non valeat, in certis casibus. Cap. 99.

Dictum Testis, non valeat, si deposuerit super eo, quod confiteri audiuerit, mediante Muro, Asside, Cortina, vel alia huiusce modi mediatura. Et hoc apparuerit per dictum ipsius Testis, vel aliter probetur.

¶ Quòd Debitor possit Iurare soluisse, si Instrumētū Debiti penes eū sit, Vide supra, cap. 95. SI DEBITUM, sub Tit. De probatione Liberationis.

In Termin. huius Statuti Vide Signor. consil. 225.

RVB. GEN. DE IVREIVRANDO.

De Sacramento præstando, vel referendo in Caussa Ciuili. Cap. 100.

STatuitur, quòd in qualibet Caussa Ciuili, vertente coràm Iudice, Arbitro, vel Arbitratore, in qua, à Parte Parti, Iusiurandum defertur, siue ante Productionē Libelli, siue cuiuslibet alterius Petitionis, siue pòst, vel etiam in qualibet Parte Iudicij, Statuatur Terminus Parti, cui Iusiurādū defertur ad deliberandū, qui non sit minor Duorū Dierū. Quo Termino elapso, teneatur Pars, cui delatum erit Iuramentum, Iurare, ad Terminum, per Iudicem, vel, vt suprà Statuendum, qui non sit minor Tribus Diebus, expressa tamen Hora Tertiarum, aut Vesperarum, ad Iurandum, vel Iusiurandum referre, dummodò, dictum Iuramentum deferatur in proprio Facto eius, cui defertur, & stetur Sacramento eius, cui defertur, in omnibus, & per omnia, tàm supèr forma Sacramenti, quàm supèr quibuslibet alijs Dependentibus, & Facientibus ad Negocium, de quo quæritur, & in forma Sacramenti fit mentio, quo ad excludendum, vel differendum Intentionem Deferentis Sacramentum.

¶ Iuxtà Tex. in l. Videamus, in prin. de in lit. Iur. Et i l. Marcell. §. Iurare. ff. rer. amot.

Possit tamen ille, cui delatum erit Iuramentum, citiùs, intrà ipsum Terminum Iurandi, Iurare, Citato Deferente.

Et, si ille, cui delatum est Sacramentum, ipsum, non præstiterit in dicto Termino eidem Statuto, ad Iurandum, habeatur, Ipso Iure, pro relato ipsi Deferenti, quo casu, teneatur Deferens Iuramentum, si fuerit in Facto proprio, iurare de veritate, alitèr autèm, sufficiat Iurare de Credulitate per eum, cui habetur pro relato.

¶ Vide Tex. gl. Bart. Et oēs in l. generaliter in princ. & §. 1. C. de Reb. cred. Et, Signo. d. consil. 225.

Et ille, cui fuerit relatum, vel pro relato habitum, vt suprà, iurare possit, super ea forma, intrà alium similem Terminum Statutum Primo, per Iudicem, quo, Primus iurare, vel referre debeat.

Et, si iurauerit ad dictum Terminum, stetur eius Sacramento, tàm pro se, quàm contrà se.

Et, si non iurauerit, vt suprà, habeatur illud Sacramentum pro non delato, & pro non relato, nec possit, post hæc, dari Forma Sacramenti, super ijs, de quibus, aliàs, delatum fuerit Sacramentum.

Et hoc Statutum seruetur, & seruari debeat, per quemlibet Iudicem, Arbitrū, vel

vel Arbitratorem, præcisè, non obstante Statuto de Sapientibus dandis, nec aliqua alia Exceptione, vel Oppositione.

Et prædicta non habeant locum, vbi in fauorem illius, cui defertur Sacramentum, obstaret exceptio Rei iudicatæ, etiam per Arbitria, seu Arbitramenta, quæ Exequutionem mereantur Iurisiurandi, à Parte, Parti delati, vel relati, & præstiti, vel Transactionis iuratæ, aut Iuramentum ipsum deferatur contrà Tenorem, vel Effectum Instrumenti iurati, in quibus Casibus, vel aliquo eorum, non admittatur Forma ipsa Iuramenti, nec teneatur ille, cui defertur, eo in casu, Iurare.

¶ Quid, si lapsi essent qndecim Dies Vtiles. Vide in Nouiss. cap. 201. STATVITVR. in §. ITA TAMEN.

Nec etiam habeant locum, vbi Forma Iuramenti, quæ defertur Iudici, vel Arbitro, vel Arbitratori, videatur Captiosa, in toto, vel pro Parte.

Quo in casu, possit Iudex, vel, vt suprà, eam formam moderare, corrigere, ac etiam in totum reijcere, prout sibi, iustum, videbitur.

Et interim, quò, contingeret disputari super ipsa Forma Sacramenti, non currat Instantia, nec Tempora probationum.

Et, si contingat deferri Iuramentum à Parte Parti, vt suprà productis, Teste, vel Testibus, Instrumentis, vel alijs Iuribus in Caussa, siue dicta, aut Attestationes Testium ipsorum fuerint publicatæ, siue non, teneatur ille, cui delatũ fuerit Sacramentum, Iurare, vel referre, vt suprà, sed respectu ipsius Deferentis Sacramentum, intelligatur, Ipso Iure, per eum renunciatum, quo ad omnem effectum, quibuscunq; Probationibus, in sui fauorem factis, quauis Caussa, respectu Concernentium ipsam Formam Sacramenti tantùm, ità, quòd in posterùm, nullum vnquàm fieri possit Fundamentum, nec Indicium de prædictis Probationibus, vt suprà, in Caussa Ciuili, vel Criminali, ex Officio, nec alitèr, si tamen is, cui fuerit delatum Sacramentum, super ipsa Forma Iuramenti, legitimè iurauerit.

¶ De Iure Cõi põt deferri, vsq; ad Cõclusionem Caussæ, latiss. Ias. in rep. l. Admonẽ. col. 124. vers. 3. principaliter, & col. seq.

Iuramentũ deferri põt, ẽt, Lapsis Tẽporibus probationum, Vide i Nouiss. c. 201. STATVITVR. §. Ita tamen.

Et per hoc Statutum, non intelligatur esse derogatum, nec præiudicatum Statuto, posito sub Rubrica speciali de Sacramento præstando per Creditorem, & cætera.

Quòd incipit, SI QVIS CONFESSVS FVERIT SE PECVNIAM, VEL ALIAM REM ACCEPISSE, &c.

Vt suprà, cap. 50.

Stante hoc statuto, declara, quando dicatur capitulum dependens, connexum &c. ut per Bart. in l. Aurelius. §. idem quæsijt. ff. de lib. leg. Bald. in l. 2. col. 1. C. de re iud.

Qualiter Sacramentum possit diuidi. Cap. 101.

¶ De Iure Cõi Indiuiduũ est, Sal. cõs. 96. Decreto cauetur in 1. lib. Sequitur Bertol. Veron. Caut. 97. posset adhiberi, Et Caut. seq. & 108. Si mutuaui.

SI ex Sententia preceptis, aut Arbitriis, vel Arbitramentis sit Sacramentum præstandum, continens quantitatem, vel Tempus, vel Rem, vel Factum, vel aliud, quod possit recipere Diuisionem, siuè Partem, possit Debens præstare Sacramentum, & ei liceat Iurare de Parte tantùm, & vsq; ad illam Partem teneat Sacramentum.

Et de eo tantùm, de quo non iurauerit, habeatur pro Relato Parti Aduersæ, quo casu, si non sit in Facto proprio eius, cui habetur pro relato, sufficiat Iurare de Credulitate.

Et idem de Delatione, & Relatione Sacramenti, siue ex Statuto, siue à Iure quouis,

quouis, vel à Parte, Parti, quò ad Diuisionem, vt suprà, vel ab homine, aliàs, sit præstandum.

Saluò, quod per hoc statutum, infrascripto proximè Statuto, de Sacramento Falso, vel non vero, non sit derogatum.

De Sacramento Falso, vel non vero. *Cap. 102.*

¶ An oĩa illa sint exprimẽda in Querela huius Iuramẽti falsi, quæ in alijs Criminalib. Bar. in l. Heredes. §. fi. ff. de dolo. Bal. cõsil. 217. col. 3. lib. 2.

¶ An detur Iuramẽtũ in Supplementum Prob. Cur. in Rep. l. Admonẽdi, col. 109 Vers. 64. In Caussis Criminalibus.

Si quis fecerit, vel præstiterit Sacramentum in Sententia, Præceptis, Arbitrijs, vel Arbitramentis, vel aliàs, in aliqua alia Parte Iudicij, Litis, Quæstionis, vel Caussæ, aut etiam in Contradictionibus, quæ fiunt Cridis Factis, seu, que fient de Bonis immobilibus vendendis, secundum Formam Prouisionis, & Ordinum, vel in Contractibus, vel Distractibus extràiudicialiter factis, in facto proprio, quòd posteà probetur Falsum, seu non verum, in toto, vel in aliqua sui Parte, illa Pars, quæ præstiterit tale Sacramentum, tanquã periura, condemnetur, & puniatur pro Periurio, per quemlibet Iusdicentem, in quantitate, seu Aestimatione eius, de quo reperiretur Sacramentum esse falsum, vel non verum, & vltrà, in totidem, pro pęna ipsius Periurij, Parti applicanda in cuius pręiudiciũ, dictũ Sacramentũ principaliter esset pręstitũ.

Et hoc, si per ipsum Conquerentem, Sacramentum dictum fuerit Falsum, seu non verum ciuilitèr.

Si verò, Sacramentum dictum, fuerit falsum, vel non verum, criminaliter agendo, vel querelando, vel aliter, ex Officio procederetur, Et Sacramẽtum ipsum, in totum, vel pro Parte reperiretur falsum, vel non verum, tùnc, ille qui pręstiterit tale Sacramentum, condemnetur in duplum, eius, quod Sacramentum ipsum repertum fuerit falsum, seu non verum, quę pęna dupli, applicetur pro dimidia, Fisco, & pro altera dimidia, Parti, in cuius pręiudicium, tale Iuramentum pręstitum fuerit.

Et hoc, vltrà Aestimationem, seu quantitatem eius, de quo reperiretur Sacramentum esse falsum, seu non verum, quę applicetur Parti, vt suprà.

¶ Ad hoc vide Nouiss. Cõst. Sub Tit. de Accus. & Denun. §. Ex CAvssa. fol. 47. 26.

Et, quòd Sacramentum dici non posit falsum, seu non verum, nec aliter, contra eum, qui iurauit, quouismodo procedi, nec puniri posit ciuiliter, nec criminalitèr, nec ex officio, nisi dicatur, infrà mensem vnum continuum, à Die Sacramenti Præstiti.

Et, si Dicens Sacramentum falsum, seu non verum, fuerit Reus Condemnatus in personali actione, non audiatur in ea Caussa, Dicens Sacramentum falsum, seu non verum, nisi priùs, Realiter deposuerit, penès Personam, eligendam per Iudicem, totum id, in quo Condemnatus fuerit.

Si verò fuerit in Reali Condemnatus, non audiatur Dicens Sacramentum Falsum, seu non verum, vt suprà, nisi priùs, Res prædicta fuerit Sequestrata, penès idoneam personam, eligendam, vt suprà, mandato Iusdicentis, Et vbi, Via Ciuilis, in dicendo Sacramentum Falsum, seu non verum, vt suprà, fuerit inchoata, & electa, non posit postmodùm, pro prędicto Sacramento Falso, seu non verò, quouismodò agi, nec procedi criminalitèr, & è conuerso.

Intellige illud Statutum, vt per Signor. consi. 142. & 240. cum seq. 4. consi. vbi vult illud Statutum intelligi, de tali periurio, quod de iure ciuili pænam meretur. Et an habeat locum quando a parte parti, & coram quo Magistratu, ibi, multa, &, an sequatur dolus, vel culpa. Card. consi. 94.

RVBRICA GENERALIS.

DE DILATIONIBVS, ET FERIIS.

¶ An oẽs Dilationes ad Probãdũ, sint Peremptoriæ, Et qñ nihil exprimitur. Bar. in l. Si finita. §. Iulianus, col. 2. circa medium, de Dam. Infect.

Quòd Dies Termini, nun computentur in Termino. Cap. 103.

IN qualibet Dilatione, siuè, Termino Hominis, vel Iuris, in qua, seu in quo occurreret pluralitas Dierum integrorum, vel incæptorum, Dies Termini, seu Dilationis, non computentur in Termino, siuè Dilatione.
Ea tamèn, die, qua Statuitur ab Homine, vel à Iure, Terminus, siuè Dilatio, possint agitari contenta in dicta Dilatione, siuè Termino.
Et prædicta locum habeant, tàm in Ciuili, q̃ in Criminali.

Ibi, si vltima dies &c.
An dispositio huius statuti habeat locum in die, vel termino apposito a contrahentibus, videtur q̃ non, cum sit, sub rub. de iud. communis sententia residentitium in Collegio fuit, vt generaliter intelligatur, tam de termino contractus, quàm iudicij, & fac, verba illa, ibi, solutionis faciendæ, qui est terminus generalis, & ita fuit iudicatum.

De eodem. Cap. 104.

SI vltima Dies alicuius Termini, seù Dilationis Iuris, vel Hominis, inciderit in Diem feriatam, sequens Dies, non Feriata, pro illa reputetur, Et prædicta locum habeant, tàm in Ciuili, quàm in Criminali, & nihilominùs, illa, quæ possint fieri, Die sequenti Iuridica, expediri, & fieri possint, dicta Die vltima, & Diebus sequentibus medijs, si sint talia, quæ dicto Tempore sint expedibilia.
Et prædicta disposita in principio huius Statuti, non vendicent sibi locem in Termino Solutionis faciendæ, si vltima Dies solutionis faciendæ, inciderit inaliam Diem, quàm in Feriatam in Honorem Dei, vel Sanctorum, vel Sanctarum, declaratarum, ex forma præsentium Statutorum.
Idem, quòd dispositum est in principio huius Statuti, habeat locum in Termino, & Dilatione Prorogationis.
Et prędicta disposita in præsenti Statuto, non habeant locum in Suspensionibus. à lege, vel ab Homine factis.

Qualiter currat tempus Prorogationis Instantiæ Banni, vel alterius Temporis. Cap. 105.

SI contigerit, Tempus Instantiæ, Banni, Termini, siue Dilationis, vel aliud Tempus prorogari, tunc Tempus Prorogationis, incipiat currere, finito Termino ipsius Instantiæ, Banni, Termini, vel Dilationis, vel alterius Temporis.
Et prædicta locum habeant, tàm in Ciuili, quàm in Criminali.

¶ Vide ĩ Nouiss. cap. 183. SI CÕTINGAT. Vide ét Nouas, Cõstit. Sub Tit. de Iudic. §. ET QVIA. pag. 71.

Quod omni Die non prohibito, iura reddantur.

Cap. 106.

¶Qua Hora Iudicẽtes in his Dieb. Iuridicis Tribunalia ascẽdere debeant, Habet in Nouiss. Const. sub Tit. de Off. & Iurisd. diuers. Iudic. §. IVS DICENTES

OMni Die, Iura reddantur, & Caussæ teneantur, nisi in his Diebus, in quibus specialiter est dispositum in contrarium à Iure Municipali.

¶Nota, ꝙ in Ferijs vindemiarũ Ius redditur in oibus Caussis, Diebus Mercurij, Iouis, & Veneris, (mõ ꝑ Statuta nõ ꝓhibeat) sic disponẽte Decreto ab Ex°. Senatu cõdito de Anno. 1537.

Vide infrà, cap. 123. SI CONTINGAT.

Et Act°, Hoc tpe facti, sunt nulli, Alex cõs. 113. col. 1. in fi. lib. 2.

Aduerte tñ, Quia ꝑ Statutũ i Nouiss. cap 202. IN CAVSSIS. circa med. hoc Statutum corrigitur.

Quia i Sũmarijs requiritur Protestatio, alitèr, Tpa currũt, & Feriæ debẽt allegari, aliàs, eis intelligitur esse renunciatũ, Bal. i l. 1. in 4. no. vbi etiam, Ias. ff. de Ferijs.

Quod Caussæ, non teneantur, infrà scriptis Temporibus feriatis.

Cap. 107.

TEmporibus Feriarum Messium, & Vindemiarum, quæ se extendunt, Diebus quindecim, ante Festum Sancti Petri Apostoli, & totidem pòst, & similiter, de Festo Sancti Michaelis, omnes Caussæ, & Controuersiæ Ciuiles, & non Criminales, earumq; Instantiæ, siuè dictæ Caussæ Ciuiles, siuè Commissæ, vel delegatæ, vel de eis facta fit Assumptio, siuè non, sint suspensæ, & de eis nõ reddatur Ius, talitèr, quòd durantibus Talibus Ferijs, nullum tempus in eis currat, sed eis finitis, Partes, & Caussæ, ac Instantiæ, & Termini, etiam probatorij, sint in illis, Statu, & Gradu, in quibus erant immediatè, antè, inchoatas tales Ferias.

Idem, etiam intelligatur, & habeat locum in Prorogationibus, si contingat aliquas Ferias fieri, vel incidere in ipso tempore Prorogato, siue Tempora sint Vtilia, siuè continua, idest, ꝙ finitis ipsis Ferijs Messium, aut Vindemiarum, Instantia Caussæ habeat tot Dies continuos (vbi Tempus prorogatũ, cadens in Ferijs, vt suprà, habeat Tempus continuum) quot restabant de Instantia, Tempore Initij ipsarum Feriarum.

¶Declarat Alex. cõs. 130. col. 1. & 2. lib. 4.

Hoc verbũ, PRAETERITIS, additum fuit ꝑ Statutũ in Nouiss. sub Capite 204. STATVITVR. §. Itẽ Statuitur, circa med.

Vide infra. Cap. 125 QVIA SAEPE.

Saluò tamèn, quòd in prædictis Temporibus feriarum, Ius reddatur in mane tantum, de infrascriptis Casibus, & Causis, videlicet, de Alimentis, PRAETERITIS, & de Operis noui Nunciatione, & de Damno infecto, & Robationibus, Contestationibus, Sequestris, & Depositis factis, & faciendis, & de Mercedibus, & Fructibus Decimarum illius Anni, & Fictis, etiam libellarijs, Tertijs, & Medietatibus, & Pensionibus domorum, & quibuscunque alijs Redditibus, cuiuscunq; temporis, & de Causis, & Controuersijs Rerum mobilium, vel se mouentium, valentium a libris vigintiquinque Imperialium infrà, nec non, de Restitutione Rei locatæ.

Et prædictæ Exceptiones non habeant locum in Fructibus, seu Redditibus, qui in eadem Petitione petuntur, cum Re, ex qua, ipsi Fructus, & Redditus, percipi possint, seu percipi potuisse, dicantur.

Et, de qua Re, non reddatur Ius, temporibus Feriarum prædictarum, nec habeant

beant locum dispositain præsenti Statuto, ea, quę sunt disposita in Casibus comprehensis in Statuto, incipiente, DOMINVS POTESTAS, ET QVILIBET EXERCENS IVRISDICTIONEM, &c.
Nec etiam habeant locum in Caussis Cridarum, nec in alijs Caussis, nec Casibus, in quibus, per Iura Municipalia, dispositum fuerit, q procedi possit, & Exequurio fieri, quolibet Die Feriato, & non Feriato, nec etiam in Caussis Compromissorum, si in eis dictum fuerit, q procedi possit, & Arbitramenta possint fieri, quolibet Die Feriato, & non Feriato, quo Casu per Partes intelligatur renunciatū Ferijs, vt eis non attentis, procedi possit, vt suprà.
Et, vbi semel tantùm in Die Ius reddatur, computentur Duo ipsorum Dierum, pro vno Die vtili.

¶ Vide s. Cap. 87. Vide Infra Cap. 463. Et Quia. § QVAE COMMISSIO, Vide ifra, sub, Cap. 110. AD HOC VT NVLLVM DVBIVM § ITEM IN QVADRAGESIMA, In Caussis, Compromiss. Cridarū, Et comprehēsis in dicto Statuto DOMINVS POTESTAS, vt suprà Quęlibet Dies, habeatur ꝓ vtili, vt in Nouiss. Cap. 202. IN CAVSSIS. Et Cap. 204. § ITEM LICET.

Qualiter possint Testes produci, et recipi in Ferijs Messium, et Vindemiarum. Cap. 108.

Non omnibus Casibus, in quibus, mora esset allatura periculum, ex eo quòd tardaretur, seu differretur Receptio, seu Testium Depositio, Temporibus Messium, & Vindemiarum, & in alijs Ferijs, non introductis, in honorem Dei, & Sanctorum, possit fieri Receptio, seu Depositio.

Quando incipiant, Annus, & Indictio. Cap. 109.

More Mediolanensi, Annus incipere consueuit, & de cætero incipiat in Festo Natiuitatis Domini nostri Iesù Christi, & hoc, respectu Instrumentorum Publicorum, & Actorum Iudicialium tantum.
Et Indictio, in Calendis Septembris.

De Diebus Festiuis celebrandis. Cap. 110.

Ad hoc, vt nullum Dubium, pro Festiuitatibus celebrandis oriatur. Statuitur, quòd infrascripti Dies, reputentur Festiui, seu celebrentur, quòad Ius non reddendum, etiam coràm Arbitro, vel Arbitratore, nec Exequutiones Iudiciales faciendas.

Ibi, arbitratore, De iure communi, secus esset, ut per Bart. in l. si de meis. §. ex compromisso, & in l. si feriatis. ff. arb.

De Diebus Festis, quibus non licet vendere aliquid (medicinalibus, & ad victum pertinentibus, exceptis) Et vendenti Imponitur pęna, dicitur in Nou. Const. sub Tit. de Ferijs.

¶ De Ferijs Repētinis, Ias. in l. 2. in 5. no. ff. SI QVIS, in Ius, voc. Et Bart. in Rubr. de Ferijs, Et mixtis, Ias. in l. 1. in prin. No. 4. ff. Eo. vbi etiam, an possit renunciari. Et Fel. in c. SI DILIGENTI, col. 6. v. 4. CORROLARIVM, de fo. compet.

De Mense Ianuarij.

¶ An per Statutũ possint induci Ferię, ẽt in Honoré Dei, Alex. in l. præsides. ff. eo.

Epiphania Domini, die. 6
Sancti Christophori. 7
Sancti Antonij. 17
Sancti Sebastiani. 20
Sanctæ Agnetis. 21
Sancti Vincentij. 22
Sancti Babillæ. 24
Sancti Pauli. 25

De Mense Februarij.

¶ In Vig. Beatę Virg. Marię, nõ habetur respectus ad Numerũ. Vide in Nouiss. crim. In Vigiliis.

Vigilia Purificationis, die. 1
Purificatio Virginis Mariæ. 2
Sancti Blasij. 3
Sanctæ Agathæ. 5
Sancti Mathiæ. 7
Sanctæ Apolloniæ. 9
Sancti Ambrosij de Victoria. 21

De Mense Martij.

Sancti Thomæ de Aquino, die. 7
Sancti Ioseph. 20
Sancti Benedicti. 21
Vigilia Salutationis Virginis Mariæ. 24
Salutatio eiusdem Virginis. 25

De Mense Aprilis.

Sancti Georgij, die. 24
Sanctorum Gregorij, & Marci. 25
Sancti Petri Martyris. 29

De Mense Maij.

Sanctorum Iacobi, & Philippi Apostolorum. 1
Sanctæ Crucis. 3
Sancti Gotardi. 4
Sancti Victoris. 8
Sancti Petri Cęlestini. 19
Sancti Bernardini. 20
Sancti Dionisij. 25
Sancti Theodori. 26
Sanctorum Sisinij, & Alexandri. 29

De Mense Iunij.

Sancti Bernabæ. 11
Sãctorum Victi, & Bernardi. 15
Sanctorum Prothasij, & Geruasij. 19
Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ. 24
Sanctorum Petri, & Pauli Apostolorum. 29

De Mense Iulij.

Visitatio Sanctæ Mariæ ad Helisabet. 2
Sancti Henrici. 4
Sanctæ Margaritæ. 5
Sanctæ Mariæ Magdalenæ. 22
Sanctorum Iacobi, & Christophori. 25
Sanctorum Nazarij, & Celsi. 28
Sancti Calimeri, vltimo.

De Mense Augusti.

Sancti Eusebij. 1
Sanctæ Mariæ ad Niues. 5
Transfiguratio Domini. 6
Sanctorum Donati, & Carpophori. 7
Sancti Laurentij. 10
Vigilia Assumptionis. 14
Assumptio B Virginis Mariæ. 15
Sancti Rochi. 16
Sancti Bartholomæi. 24
Sancti Augustini. 28
Decollatio Sancti Ioannis Baptistæ. 29

De Mense Septembris.

Vigilia Natiuitatis. 7
Natiuitas B. Virginis Mariæ. 8
Sancti Mathæi Apostoli. 21
Sanctæ Teclæ. 24
Sancti Michaelis. 29
Sancti Hieronymi. 30

De Mense Octobris.

Sancti Francisci. 4
Sancti Galli. 16
Sancti Lucæ. 18
Sanctorum Simonis, & Iudæ. 28

De Mense Nouembris.

Festum omnium Sanctorum. 1
Festum Mortuorum. 2
Sancti Leonardi. 6
Sancti Martini. 11
Sanctæ Catherinæ. 25
Sancti Andreæ Apostoli. 30

De Mense Decembris.

Sancti Nicolai. 6
Sancti Ambrosij. 7
Sancti Zenonis. 8
Sanctæ Luciæ. 13
Sancti Thomæ Apostoli. 21
Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi. 25

Et vltrà prædictas Festiuitates, celebrantur, vt suprà, infrascripti Dies, quibus, Iusdicentes non reddant Ius, & Exequutiones Iudiciales, fieri nõ possint, videlicet.

¶ Quibus diebus sint prohibitę Captiones, & Exequutiones, vide in Nouiss. cap. 64. Nullus.

An proced. in Caussis Fisci. l. publicas. C. de ferijs.

Adde, ꝙ per dies quatuor antè festum Annunciat. B. Virg. Mariæ, & totidẽ post nemo põt pro Debito priuato, vel Publico, nec alia quauis Caussa, in ære, vel persona Molestari, nec impediri, vt habetur in Constitut. sub Tit. de

Festum Carneuaroli.
Feriæ Paschatis Resurrectionis, per Dies septem proximos antè, & totidem pòst.
Ascensio Domini nostri Iesu Christi.
Diebus Lætanearum, quæ fiunt inter Ascensionem, & Festum Paschatis Pentecostes.
Non reddatur Ius in mane.

Qui

prohib. & Concessis Exequut.perf.§.CONSVETVM EST, quibusdã casibus exceptis in §. HVIVS TAMEN.

Qui dies Latanearum.

Et etiam Dies Quadragesimales, in mane, intelligantur esse in honorem Dei.

Festum Paschatis Pentecostes.

Et per Dies duos proximos post Festum Corporis Christi.

Ferię Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi seruentur, videlicet.

Per tres Dies, ante ipsum Festum Natiuitatis Domini, quorum Duo, ante Vigiliam, intelligantur ob hominum necessitates feriati.

Vigilia autem Natiuitatis, videlicet, vsque ad Festum Circuncisionis Domini proxime, inclusiuè.

Et intelligantur esse in Honorem Dei, & Sanctorum, Vltra omnes Dies Dominicales.

Item, in Quadragesima, Iudices non reddant Ius, nisi in Vesperis, ita, quòd Duo Dies, ex eis, pro vno Die vtili, computentur, in omnibus Caussis, etiam Cridarum, & Contradictionum, quando connumerantur Dies vtiles.

Vide supra cap. 107. TEMPPORIBVS. Et supra cap.25.CAVSSAE. Et in Nouiss. ca. 204. STATVTVM §ITEM LICET. Vide et Const.sub tit. de Iudic.§ Tempore. Et sub tit. de Bonis ad Crid.pon.§.FINITIS. Su-y. cons. 116. circa prin.lib.4.pôt et reuocari, B.l.in l.Dies. circa prin C.de ferijs. Vide inf c 280. Penes De Cop Seq.&c.vide infra Capit. 213. SI CÕTINGAT.

¶ De Auxil.dando ad Exequutio. vide infra cap 206.SI QVIS.

Quòd Nobiles teneãtur,p Sequest. p Nobil. Vide infra.c.218. IN OMNIBVS.

Relationes Seq. faciẽdæ infra Tps, vide inf c[illegible] 5.Relationes

De Subitis Contestationibus, & sequestris. Cap. 111.

QVolibet Die Feriato, & non Feriato, nisi in contrarium per Iura Municipalia, reperiatur prohibitum, possit fieri Contestatio, & Sequestrum de Bonis, & Rebus quibuscunque, de quibus dubitatur, seu timetur ne baratentur, vel transeant in sinistrum, Saluò de Rebus, supèr quibus pendet Quæstio, nisi vbi alias, posset fieri de Iure Communi, vel ex Forma præsentium Statutorum, Et in Casibus, in quibus dubitatur ne Negotium velociter, vel propter tarditatem, transire in sinistrum possit fieri Sequestrum, vt suprà.

Præstita tamen Satisdatione idonea, supposita Iurisdictioni Iusdicentis, de cuius Mandato, factum fuerit ipsum Sequestrum, præsente Parte, vel absente, per Contumaciam, de Iudicio sisti, Iudicatoque soluendo, & de Re Sequestrata Exhibenda, si expedierit, coram Iudice suo competente, reuocetur Sequestrum sine Litigio. Et, vt Satisdare Debens sit certus.

Statuitur, quòd Impetrans Sequestrum pro Debito, exprimere teneatur in Sequestro quantitatem Crediti.

Ita tamen, quòd per Expressionem ipsam, non fiat præiudicium ipsi Sequestranti, si de Maiori summa Creditor posteà repertus fuerit, & Satisdatio præste-

¶ De termino xv. Dierum Vtil. post Productionem Iurium, dicitur in Nouiss.cap.201.STATVITVR.
Quomodo debeat obligari Fideiussor, in Nouissimis Cap.189.FIDEIVBENS.
De Probat. faciendis, de Idoneitate Fideiussoris, in Nouiss.cap.87.SI CONTINGAT.
Et quando non reuocetur per Satisdationem.Fel.in cap.Examinata, col.7.ad fi.& seq.de Iudicijs.
Quòd, non Concedatur, Relaxum, nisi constet de Debito, In Nouissimis Cap.200.AD TOLLENDVM.

tur,

tur, pro quantitate asserti Debiti in Sequestro, expressi, vel pro quantitate, vel Aestimatione Rei Sequestratæ, seu Rei, vel quantitatis, quam sibi relaxari debere intendit Satisdans, in electione ipsius Satisdantis.

Et fideiussor remaneat obligatus, secūdum Formam ipsius Satisdationis, & ipsa Reuocatio, seu Relaxatio Sequestri, fiat, seu concedatur de Rebus Sequestratis, vsq; ad summam, seu valorem, pro qua, vel quo, satisdatum fuerit, vbi Satisdatio non præstaretur pro quantitate Debiti expressi in Sequestro,

Et, vbi ille, de cuius Bonis fieret Sequestrum, compareret, & diceret se nolle, aut non posse Fideiussionem, vt suprà, præstare, tūnc, Ipso Iure intelligatur Statutus illi, ad cuius Instantiam factum fuerit Sequestrum, Terminus octo Dierum Vtilium, ad probandum Creditum suum, si fuerit contrà Suppositum Iurisdictioni ipsius Iusdicentis, vel de Re Supposita ipsi Iurisdictioni.

Si verò, contrà non Suppositum, vel de Bonis non Suppositi, Dierum quatuor Vtilium.

Alioqui, ipsa Sequestra pro non factis habeantur, & in Caussis Sequestrorum procedatur summariè.

¶De instātia, & Termino Suprà, Cap. 25. CAVSSE, & de instātia sequestrorū, Vide i Nouis. ca. 201. STATVITVR,

RVBRICA GENERALIS DE PRAESCRIPTIONIBVS.

De scripto manu Debitoris petendo infra annos duodecim. Cap. 112.

De Exequutione Instrumenti, & scripti manu debitoris facti, vel subscripti, vide s. cap. 42. SI QVIS, De scriptis manu debitoris factis, vel subscriptis vide suprà, cap. 96. OMNES SCRIPTVRAE. De contractibus recipiendis, nomine alicuius, Vide infra, capite. 337. SI QVIS,

Quilibet, qui habet, vel de cætero habebit scriptum, manu Debitoris factum, vel eius manu subscriptum, aut de eius Mandato factum, seu subscriptum, quod sit purum, & non habeat diem, nec Conditionem petendi Debitum debeat illud petere, seu saltem requirere in Iudicio, vel extra, infrà annos duodecim, à tempore Confectionis illius Scripti.

Et, si steterit per annos duodecim, quòd non petierit, seu requisiuerit, vt suprà, per illud scriptum, seu contenta in eo, quòd illud scriptum sit nullius valoris, & momenti, & præsumatur esse solutum, vbi autem Scriptum sit aliter, quàm, vt suprà, & steterit per annos duodecim, à tempore, quo, agi, & peti possit, ex eo scripto, & non egerit, vel non petierit, vt suprà, similiter scriptum ipsum, sit nullius valoris, & momenti.

Quia frequenter disputatur super materia huius Statuti, ideo diligenter aduertendum.

Et primo quæritur, an habeat locum in hærede creditoris, vt contra eum currat præscriptio. 12. annorum vide Ang. inter consi. Alex. 138. col. 2. & 3. vol. 2. & ibi. Nec huic Statuto renunciari potest, secundum Bart. in l. 4. in fi. ff. de vsucap.

Habet tamen locum in creditore forensi qui contraxit cum Mediolanensi, quando solutio est destinata Mediolani. Bar. in l. cunctos populos. colum. 6. post med. C. de sum. trin. ubi Ias. limitat, & dat modum, qualiter restituetur in integrum iste forensis.

Nota tamen, quod per litis contestationem interrumpitur præscriptio, & perpetuatur vsq; ad annos 40. sm Imo. in l. 2. §. si rem. col. 2. de vsucap. pro emp. Ias. in §. Pœnales. num. 127. inst. de act.

An p[illegible] at com[illegible] n inc[illegible]em. Cal. consi. 74 col. 13. 14.

Adde, Quod si debitor tutus præscriptione istius statuti solueret, non tamen repeteret, Ias. post Castr. in l. si pœnę. ff. Cond. indeb.

De

De Præscriptione Triginta Annorum. Cap. 113.

¶ Declarat latè Bal. Consi. 477. lib. 5.

V Bi de Iure Communi Præscriptio decem, vel viginti annorum, currit in rebus Immobilibus, & corporalibus Possessis, cum Titulo, & bona fide, Iure nostro municipali tantùm, Præscriptio Annorum Triginta, locum sibi vendicet.

Et præsens Statutum etiam habeat locum quando agitur hypothecaria, contrà Tertium Possessorem, cum Titulo, & bona fide, Possidentem.

Quòd Præscriptio non possit alicui, contrà Commune Mediolani, in certis casibus. Cap. 114.

¶ An per hoc tollatur præscriptio Triginta Annorum, & omnis Alia, stante Statuto, q verba intelligātur ad literam, Aret. cōsi. 102. in 5. dubio. col. 5 Vers. 2.

¶ Contrà Fiscum etiā Allegati nō pōt præscriptio, vt in Cōstit. Sub tit. de Iur. & priuileg. Fisci. §. Nec Opponi. & §. Nulla. pag. 160. et 61.

C Ontrà Commune Mediolani, in his, quæ ad Iurisdictiones, & Honores Communis Mediolani pertinēt, Nemini prosit præscriptio præteriti temporis. nec Futuri, nec admittatur, nec currere possit Iuribus Communis Mediolani integris, & illęsis, omni tempore permansuris.

Et per præsentia Statuta, & Ordinamenta, non tollantur, nec reuocentur, nec reuocata esse intelligantur, aliqua alia Statuta, & Ordinamenta præsentia, facientia mentionem de aliquibus Iuribus, Honoribus, & Iurisdictionibus, pertinentibus Communis Mediolani, sed ipsa omnia Statuta, & Ordinamenta firma sint, & in suo Statu permaneant.

RVBRICA GENERALIS.

DE ARBITRIIS ARBITRAMENTIS, ET COMPROMISSIS.

¶ Vide I Nouiss. cap. 203 DECLARATVR An... teneatur sequi Ius Commune, aut Municipale, & ... Cap. 160.

Ad hoc statutum, & alia sequentia in Materia Arbitrorum, & Compromissorū, Vide Const. Sub. Tit. De Arbitriis, & Arbitratoribus per totum. Vbi aliqua, circa hanc Materiam, adduntur. & aliqua immutātur, Ita, q ibi plenè videri potest materia, Sub hac Rubrica, tractata. pag. 75.

¶ Publicatis Attest. non petitur Compromissum, Aret. consi. 100. in 2. Dub.

¶ Quid, si à tali Precepto appellat Anch. cons. 75. & consi. 437 in princ.

De his, qui possunt cogi ad compromittendum. Cap. 115.

S I de cætero fuerit Caussa, Lis, Quæstio, Controuersia, vel Discordia, inter Ascendentem, & Descendentem, vel inter Agnatos, Cognatos, vel Affines, affinitate præsenti, vel prę terita, vel inter vicinos eiusdem Parochiæ Ciuitatis Mediolani, vel intra Corpora Sanctorum, teneatur, & debeat quilibet Iusdicens, si sibi infra Dies decem continuos, à Die Litis contestatæ, vel habitæ pro contestata, requisitū fuerit Compromissum per aliquam Partium, vel Procuratorem, Mandatum Habentem generale ad Caussas, & per ipsum Requirentē, fuerit nominatus suus Arbitrator, suppositus Iurisdictioni Potestatis Mediolani, vel Iurisdictioni illius Iudicis, coram quo facta fuerit ipsa Requisitio.

Et tunc, Iudex ipse, vel ille, coram quo, Requisitio ipsa, facta fuerit, teneatur præcipere diuersæ Parti, quòd infrà tres Dies, tunc proximos, debeat coram ipso Iudice

Iudice comparere,& suum Arbitratorem,in Actis, nominare, in quos,sic nominatos, teneatur Iudex Partes ipsas compellere ad Compromissum faciendum,infrà duos Dies vtiles, tùnc proximè futuros, simul, & concorditèr in Amicum,seu Amicos Communes,nominatos,vt suprà,laicos,suppositos etiã vt suprà,de Iure, & Amicabili Compositione, per publicum Instrumentum, de omnibus Differentijs, inter ipsas Partes vertentibus, coram ipso Iusdicente, ac etiam de eis, quæ per Partes, vel alteram ipsarum Partium, peti voluerint.

Et, elapso Termino decem Dierum, illud ampliùs,requiri non possit.

Et,si omnes Partes ipsæ,in eo Termino Compromissum fecerint, procedatur ad Expeditionem ipsius Caussæ,ab ipso Arbitratore,vel Arbitratoribus, absque aliquo impedimento ipsius Iusdicentis.

¶ Vt ? in alijs Iudicijs seruatur Capite. 8. SI QVIS, Vbi Contra facienti imponitur pena. Et in cõpromisso,Socy.cosi.72.col.6.lib.4

Et petito Compromisso,non liceat Alicui Partium,coràm alio Iusdicente,etiam pro aliqua alia Caussa Ciuili,in Ius,Partem trahere,durante,tamen, Instantia ipsius Compromissi.

Si autem,aliqua Partium,in faciendo Compromisso ipso,Negligens, vel Renitens fuerit,seu alitèr, Partes Compromissum ipsum concorditer non fecerint, eo casu, teneatur Iusdicens, ad omnem Requisitionem alicuius Partium, vel Procuratoris sui, de Differentijs ipsis, Commissionem, seu Compromissum, facere,modo,& forma infrascripta in Actis ipsius Iudicis,videlicet,Citato illo, qui Negligens, & seu Renitens fuerit, in faciendo ipsum Compromissum,vt compareat ad certum Terminum ad ipsum Compromissum faciẽdum.

Alioqui,quod ipsum Compromissum fieri faciet,& faciat,ipso Termino elapso, in Arbitratorem, vel Arbitratores, Nominatum, seu Nominatos, per alteram Partem, seu partes, vel Procuratorem,vt supra, qui Comptomissum fieri instabit.

Et in tali Compromisso, seu Commissione decisa,non veniant.

¶ An Caussa Appell. veniat? Alex.cõsi.72. col. pe.lib.3. Purpur. in l. Si quis maior,in. 4.no.C.de Trans. An i Claris proced. la.Ias.consi.26. In Vltimo Dub.lib.1. ¶ Declarat Statu. In Nouiss. Capite. 203. DECLARATVR.

Quæ decisa intelligantur, tàm per Sententiam, quàm per Arbitramenta, quæ mereantur Exequutionem,vel per Iuramentum,à Parte, Parti, in Iudicio delatum, & præstitum, vel habitum pro Relato, & præstito, & per quamlibet vltimam voluntatem non abolitam, nec cancellatam,nec in aliqua sui Parte viciatam, vel alium Contractum Iuratum, de quo appareat per Instrumentum, à publico Notario rogatum, etiam, hoc vltimum, videlicet, de Contractu, de quo appareat Instrumentum, Iuratum, vt suprà, procedat de Contractu, de quo, appareat Instrumentum, vbi agatur, alia via, quàm via Statuti incipientis. SI QVIS PRIMA FACIE STATVTI, & cætera.

Et in ea, etiam Commissione,possit ipse Iusdicens, & Partes, & quæcunq; earum Bona, vicissim obligare, pro Arbitramentorum ipsorum,seu declarationis exindè faciendæ,obseruatione, & Exequutione, apposita etiam pœna pecuniaria, pro eadem obseruatione,per ipsum Iusdicentem, quæ sibi, inspecta qualitate Personarum, & Rerum conueniens videbitur.

Et, ità, q̃ huiusmodi Commissionibus, sinè alia expressione,semper pro appositis habeantur Clausulæ importantes solemnem,hìnc indè, Stipulationem,& Renunciationem, & modum procedendi, ac Pacta Exequutiua, & reliqua omnia,quæ in Compromissis apponi solent.

Quòdq; Arbitramentá ipsa, & Declaratio, tàm Die Feriato, in honorem Dei, non introducto, quàm non Feriato, fieri possint.

Et in Caussis ipsis, omnia Acta, quæ fieri contingent, & Arbitramenta ipsa, &

Declarationes ipsæ, rogari possint, per quemcunque Notarium, perinde ac si Compromissa, de eis, iuxta solitum, facta fuissent.

Et, si contingat, in ipsis Compromissorum, seu Reuisionum, vt suprà, faciendorum, Caussis, seu etiam in Caussis aliorum Compromissorum, quæ spontè, fieri contingunt, à partibus, ad ea facienda, compelli non valentibus, assumptionem de Tertio, aut alio Arbitratore, fieri, eo Casu, priores Arbitri, & Arbitratores, à Iudice, vel à Partibus electi, vt suprà, se amplius, de Caussa, non intromittant, sed ille tantummodo, qui, vt supra, assumptus fuerit, Arbitrator solus remaneat, cuius authoritati pareatur.

Nota, de Assumptione Tertij.

Qui Tertius, habeat, & habere intelligatur, tàm in procedendo, quàm in decidendo, illud Arbitrium, & Potestatem, quod, & quam, alij Arbitri, seu Arbitratores, primo loco, electi, vt suprà, ex tenore, & Dispositione Compromissi, seu Commissionis, habere dignoscuntur, eamque viam sequantur, quam illi priores, sequi poterant, non autem procedat, nec terminet, iuxtà Iuris stricti rigorem, si, is, à veritate, sibi dissonare videatur.

Et arbitramenta, quæ per ipsum Assumptum, facta fuerint, ità valeant, & operentur, ac si Compromissum, vel Commissio in eum solum, facta fuisset. Et facto ipso Compromisso, seu Commissione, modo, & Forma suprascriptis, Partes ipsæ habeant, & habere intelligantur tantummodò Tempora, ad probandum, reprobandum, & producendum, quæ ex forma Statuti primi de Iudiciis, quod incipit, STATVITVR. & cætera, indulta sunt, & non vltrà.

Et perito Compromisso, donec factum fuerit, nullum tempus currat.

Et prædicta de Petitione Compromissi, non habeant locum in Caussis Appellationum, Reuisionum, Arbitramentorum, nec Grauaminum, nec etiam in Articulis emergentibus, & incidentibus, nec in Caussis Cridarum, quæ fiunt pro Bonis vendendis secundum Formam Prouisionis, & Ordinum Communis Mediolani; quia in talibus, non habeat locum Petitio Compromissi.

Vide supra Capit. 32. ORDINES positi. Quæ sunt xv. Dies vtiles, Actori, & Reo, Cōes, ad pban. & postea x. ad reproban. vt sup. cap. 22. TERMINI. §. ET ELAPSO. Et ca. 24. POST TERMINVM.

Vt in Nouiss. cap. 99. IN CAVSSIS.

DECLARATIO, Vt habetur in Nouiss.

Et intelligātur coacti ad faciendum Compromissum, qui secundum Formam præsentis Statuti, aliàs cogi possent, ad faciendum ipsum Compromissum: licèt aliàs voluntariè Compromissum, fecerint.

Declaratur, q̄ quādo incipitur agere via Exequutiua, videlicet Alia via, quā via Statuti incipientis, SI QVIS PRIMA FACIE, Quòd non admittatur Denūtiatio Compromissi, etiam si Instēns non esset iuratum.

In primis quæri, & dubitari posset, an Minores possint cogi ad se compromittendum, stante hoc Statuto, vide Io. And. in consi. 48. in add. Bolog. col. 2. ver. Omitto.

Secundo, an stante hoc Statuto, si fiat compromissum inter compulsos, videatur factum voluntariè, & non ex Statuti necessitate, Ias. in l. fin. C. de iud.

De hoc tamen vide in fine huius Statuti, vbi casus, & ibi dicam aliquid.

Compromissum factum in Arbitrium, vel Arbitratorem, duraturum vno, vel duobus mensibus, licet si data facultas arbit. prorogandi terminum Compromissi toties, quoties voluerit, tamen ne res tendat in infinitum, non poterit arbiter prorogare, vltra duas vices, aut tres, ad summum, ita Bal. in c. tua nos, ad fin. de appell. cum multis concord. allegatis per Ias. in l. fin. num. 17. & 18. C. de Sacrosan. Eccl. & ita in d. l. fin. dicitur de pœna, quòd toties committatur, quoties contrauentum, quia nisi semel, aut bis, ad summum committetur, vt ibi per eum. §. un. & vide inf. cap. 120.

In fi. Statuti, ibi, & intelligentur coacti ad faciendum Compromissum &c. per hæc verba tolluntur ea, quæ ponit Alex. post Sal. in l. si quis maior. prima col. C. de transact.

Quod

Quòd Arbitramenta non poſsint dici iniqua. *Cap. 116.*

PEtito Compromiſſo, donèc factum fuerit, nullum Tempus currat.

Et poſtquàm facta fuerit Præcepta, Arbitria, vel Arbitramenta inter Aſcendentem, vel Deſcendentem, vel Agnatos, vel Cognatos, vel Affines, Affinitate præſenti, vel præterita, vel Vicinos eiuſdem Parochiæ, vlteriùs nō poſsint dici iniqua, nec poſsit appellari, querelari, nec ſupplicari.

Saluò, quòd ſi aliqua Partium ad petitionem Reuiſionis ipſorum Arbitramentorum, admitti petierit, vel à Principe, vel ab eius Senatoribus, non audiatur, niſi infrà quindecim Dies Vtiles, à Die Scientiæ factorum Arbitramentorum, petat Ipſam Reuiſionem.

Et, ſi contingat ipſam Reuiſionem concedi, eo caſu, obtenta Diſpenſatione ipſius Reuiſionis, teneatur Pars, quæ eam Reuiſionem obtinuit, intra octo Dies continuos, ipſam Cauſſam Reuiſionis.

COMMITTI FACERE Partium Confidenti, vel vnius in Contumaciam alterius.

Qua Commiſsione ſic facta, intelligatur Statutus Terminus Vtrique Parti, ipſo Iure, & facto (prout in ſequenti Statuto incipienti.

SI QVIS VOLVERIT DICERE, &c.) ad probandum, & probatum habendum, ac oſtendendum, quicquid voluerint, per omne genus Probationū.

Quo Terminò elapſo, Statutus ſit, & eſſe intelligatur, Ipſo Iure, & facto, Terminus, Iudici Cauſſæ Reuiſionis, decem Dierum Vtilium, ad decidendum, & Terminandum ipſam Cauſſam Reuiſionis.

Et, ſi Sententia fuerit confirmatoria ipſorum Arbitramentorum, in ea Parte, in qua fuerit Conformis ipſis Arbitramentis, mittatur Exequutioni, omnibus Iuris remedijs, etiam per inductionem in Poſſeſsionem, nec poſsit vlteriùs appellari, querelari, ſupplicari, nec de Nullitate agi, nec aliquo, quouiſmodò excipi, ſed Exequutio ipſa, omnino ſortiatur effectum.

Et, ſi prædicta omnia, ſeruata non fuerint, prima Arbitramenta firma remaneant, & Exequutioni mittantur, vt ſuprà.

¶ Ad toll. euidentem Null. Alex. cōſ. 105. col. 1. ad fi. & ſeq. lib. 5. & ex defectu Iuriſd. cur. cōſ. 68. in fi.

Si Senator fuit Arb. An Reuiſio ſit p aliū cognoſcēda Senatorē, Bart. & Bal. in l. 2. C. vbi, & apud quē.

DECLARATIO.

Vt i Nouiſs. cap. 182.

SVPER STATVTO.

Statuitur (firma ſemper manēte Diſpoſitione huius Statuti,) Quòd vbi petat, & cōcedatur Reuiſio aliquorū Arbitramētorū, quę ex forma dicti Statuti nō poſſunt dici iniqua, & ſimplr cōcedat, nō facta aliqua mētione de Infraſcriptis Ordinib. nec limit. reſpectu cōtentorū i ipſis Ordinib. tūc ipſe Petēs Reuiſionē talium Arbitramē. teneat ſoluere, & numerare alteri parti, totū id, i quo cōdēnat fuerit in ipſis Arbitramētis, occaſione expēſarū Litis, & pro Salario.

Ad Intell. Vide Alex. cōſ. 107. col. 3. lib. 3.

Aduertē tñ, q petita Cōmiſſione nō currūt tēpo. vt i Nouiſs. cap. 99. IN CASIBVS

Et, vt ſup. ſub Cap. 42. SI QVIS PRIMA FACIE.

De Præceptis Arbitrijs, et Arbitramentis. quæ poſſunt dici iniqua, & de Exequutione ipſorum. *Cap. 117.*

SI quis voluerit dicere, vel allegare Præcepta, Arbitria, vel Arbitramenta Arbitri, vel Arbitratoris, eſſe iniqua, vel iniuſta, vel nulla, lata inter eos, qui ſpontè Compromiſſum fecerint, & qui aliàs, ex Forma præſentium Statutorum, ad compromittendum Compelli non poterant, teneatur, infrà decem Dies vtiles, à die

De Iure Côi, vsq; ad 30. ann. ẽm Côem, Te ſtc Dec. cõſ. 39. col. 6.

Scientię, Præceptorum Arbitriorum, & Arbitramentorum latorum, dicere de Nullitate, Iniquitate, vel de altero ipſorum coràm Iudice Competenti.

Quibus elapſis, ſi dictum fuerit de Iniquitate, vel Nullitate ipſorum Arbitramentorum, intelligatur, Ipſo Iure, Statutus Terminus, ipſi Petenti Reuiſionem, Dierum viginti Vtilium, ad probandum, & probatum habendum, & oſtendendum, quicquid voluerit de Grauamine, & Iniquitate, ac Nullitate ipſorum Arbitramentorum, & de omnibus ſuis Iuribus, ità tamèn, q̃ dicens Arbitramenta Iniqua, & nulla, & vt ſuprà, teneatur per octo Dies Vtiles, antè finem dictorum Dierum viginti vtilium, ſua Capitula, & alia Iura, per eum producenda, producere, & pòſt, aliqualiter produci nequeant, nec admitti.

Qui Terminus viginti Dierum Vtilium ſit etiàm Communis Parti Aduerſę, ad probandum, & reprobandum, & ad oſtendendum, quicquid voluerit, pro Defenſione ſui Iuris, quo Termino elapſo, teneatur Pars quæ Reuiſionem ipſorum Arbitramentorum petierit, Cauſſam ipſius Reuiſionis committi facere Partium Confidenti, infrà duos Dies Vtiles, vel vnius, in Contumaciam alterius. Quæ Commiſsio, etiam fieri poſsit, ad Inſtantiam alterius Partis, contrà quam petita eſt Reuiſio, qua Commiſsione, ſic facta, intelligatur, Ipſo Iure, & Facto, Statutus Terminus decem Dierum Vtilium, Iudici Cauſſæ Reuiſionis, ad cognoſcendum, & Terminandum ipſam Cauſſam Reuiſionis.

Et, ſi Sententia lata fuerit, confirmatoria ipſorum Arbitramentorum, mittatur Exequutioni, per quemlibet Iuſdicentem, omnibus Iuris remedijs, etiàm per Inductionem in Poſſeſsionem, in toto, vel pro ea Parte, in qua, fuerint confirmata ipſa Arbitramenta.

Et, ſi alitèr declaratum non fuerit in Termino ſupraſcripto, ipſa Arbitramenta, firma remaneant, & Exequutioni demandentur, omnibus Iuris remedijs, vt ſuprà, & vt ſuprà.

Ibi teneantur intra decem dies, Quid ſi petita non fuerit reuiſio, ſed arbitramenta ſine notoriè iniqua? Dic, quod oppoſita exceptione non habebunt exequutionem. Panor. in cap. 2. vlt. colum. de arb.

Sequitur in tex. ibi, coram iudice competenti, quid ſi haberetur recurſus ad ſuperiorem. uid. Alex. conſi. 95. col. pen. & fin. uol. 2.

Quod Tempus Præceptorum, & Arbitramentorum, non Currat, niſi Scienti. Cap 118.

Tempus, de quo ſit mentio in Præceptis Arbitrijs, & Arbitramentis, non currat, niſi Scienti.

Statutum, hoc requirit ſcientiam, non ſimplicem, ſed cum omnibus qualitatibus, adeo, q̃ omnia perfectè intelligantur. Alex. conſi. 114. primo uolum. in verb. accedit, col. 2.

Quòd Arbitramenta, pro quibus pronunciatum fuerit, mandentur Exequutioni. *Cap.* 119.

¶ An Intelligatur de sciêtia Intrinseca, gl. in c. eoncertationi in versic. sciuerit in fine de appell. in 6.

IN omnibus Præceptis Arbitramentis, quæ possunt dici, ex Forma præsentium Statutorum, iniqua, & dicta fuerint iniqua, vel iniusta, infrà tempus comprehensum in præsentibus Statutis, super quibus pronunciatum fuerit pro ipsis Præceptis, Arbitrijs, & Arbitramentis, ab ea Pronunciatione, seu Sententia, non possit appellari, querelari, supplicari, nec de Nullitate agi, nec aliquo modo excipi, sed fiat Exequutio, prout in præsentibus Statutis continetur.

¶ Vide inf. cap. 157. NVLLVS, Et cap. 158. QVILIBET.

Intellige, ea mandari exequutioni, quæ sunt valida. Cum. consi. 71. in fi. nu. 13. Item quæ sint certa, & liquida. Cum. consi. 137. Ias. late in l. 1. ff. de æden. num. 31. sed non placet multum, quia Ias. ibi de aliis loquitur.

De temporibus Instantiæ Compromissi. *Cap.* 120

¶ Quô prorogan. Ias. i l. pperan. i prin. col. 4. vers. 1. C. de Iud.

COmpromissa, quę fient sinè Termino, durent tantùm spacio quadraginta Dierum Vtilium, à die facti Compromissi exclusiuè. Et, si Terminus fuerit appositus in Compromisso, & in eo data sit Potestas Arbitro, vel Arbitratori prorogandi Compromissum, prorogatio fieri non possit, vltrà dictos Dies quadraginta Vtiles.

Qui quadraginta Dies Vtiles, currere incipiant, à Die facti Compromissi, quod Compromissum, siuè voluntarium fuerit, siuè necessarium, Ipso Iure, & Facto intelligatur acceptatum per Arbitrum, & Arbitratorem, seu Arbitros, & Arbitratores.

Et prædicta non habeant locum in Mediatoribus, qui assumuntur, super Contractu, vel Contractibus, Quorum mediatorum Commissio, non excedat tempus Trium Mensium.

¶ De Iur. Cõi durat ppetuò, Ias. post oēs, in l. Si qs Arbitratu, col. 14. vers. circa principale, de Verb. oblig. vbi Socy. col. 15. dicit Communem.

Adde, quòd data facultate prorogandi, prorogatio non debet esse maior, quàm primus terminus. Perus. post Cal. in c. tua nobis. de App. Feli. clare in c. caussis. 2. col. versi. 2. limita. de offic. deleg. & quoties possit prorogari. vide Alex. consil. 70. lib. 2. Alex. in l. qui bona. §. huic stipulationis. ff. Dam. infec. Dec. in l. 1. C. de sen. quæ pro eo, quod inter. & vide supra cap. 115.

Adde Decis. ad communem practicam, quando compromissum potest prorogari parte absente, tamen prorogatio debet intimari parti. Fely. in c. Olim in 8. col. vers. nota tertio de re iud.

Quòd possint fieri coràm Arbitris, & Arbitratoribus, & amicabilibus Compositoribus, omnia, quæ possent fieri coràm Iudice Ordinario. *Cap.* 121.

POssunt Partes, & legitimæ personæ, pro eis, corà m Arbitris, Arbitratoribus, & Amicabilibus Compositoribus, facere Positiones, & deferre Sacramenta, & Acta quæcunq; alia, quæ facere possent coràm Iudice Ordinario.

Et

Et possint dicti Arbitri, Arbitratores, & Amicabiles Compositores, compellere Partes, ad respondendum Positionibus, & statuere Terminum ad iurandum, vel referendum, & alia quæcunq; facere, quæ, & proùt, facere possit Iudex Ordinarius, etiàm in habendo, vel pronunciando ipsas Positiones, pro confessis, proùt posset Iudex. Et, quòd acta omnia, & Actitata, per eos, & coràm eis, sortiantur illum effectum, quem sortiri deberent, si facta forent coràm Iudice Ordinario, vel per eum.

¶ Et ꝑ eis ꝓsumitur sicut ꝑ Snia, Ias. cõs. 12. col. 4. in prin. lib. 1

Et Sententiæ Arbitramentales, & Arbitramenta, habeãt vigorem, & effectum Sententiæ diffinitiuæ.

Hoc tamèn intellecto, quòd per prædicta, non intelligatur esse Concessa facultas appellandi ab eorum Sententijs, vel Arbitramentis, & contraueniendi, nisi proùt possent, Circumscripto hoc Statuto.

RVBRICA GENERALIS.
DE VERBORVM SIGNIFICATIONIBVS.

Quòd Comprehensa in Legibus Municipalibus Communis Mediolani, possint explicari per legitimam Personam.
Cap. 122.

¶ Quòd verba Statutorum seruentur ad literam, vt Iacent. Vide 1 Nonis. c. 174 VERBA STATVTORVM.

PER legitimam Personam, quæ aliàs esset sufficiens, & habilis de Iure Communi, respectu eius, pro quo compareret, possint omnia in præsentibus Statutis, & alijs Legibus Municipalibus Communis Mediolani comprehensa, explicari, quamuis, Verba præsentium Statutorum, & aliorum Iurium Municipalium, sint concepta in personam Principalis.

Quòd certa verba, idem repræsentant.
Cap. 123.

HAec verba, Caussa, Lis, Quæstio, Contentio, Discordia, & Controuersia, idem repræsentent, siuè Lis sit Contestata, siuè non.

De Eodem. Cap. 124.

¶ Actor dicitur Tutelæ coadiutor, Rub. consil. 162. col. 2.

HAec verba, Procurator, Syndicus, Actor, Curator, & quilibet alius legitimus Defensor ad Caussas, quocunque nomine censeatur, siuè sit pro Parte Actoris, siuè Rei, repræsentent Idem.

De-

Declaratio verborum, qualitèr debet procedi summariè, de plano, sinè strepitu, & figura Iudicij. Cap. 125.

QVia sæpe, in Statutis Communis Mediolani fit mentio, quòd in certis Casibus, procedatur, vel procedi possit, vel cognosci summariè, de plano, & sinè strepitu, & figura Iudicij, Declarantes dicta verba.

Statuitur, quòd vbicunq;, dicta verba, in Statutis, vel aliquo eorum, sint, possit procedi, & cognosci, hoc modo, videlicet.

Sinè Datione Libelli, sed qualis qualis Petitio, vel Requisitio, ad instar cuiusdam Memorialis, pro Parte Actoris, scribatur in Actis, coràm Iudice competenti, super qua possit cognosci per Iudicem, absq; aliqua Litis Contestatione.

Tamèn, Tempore Feriato, ob necessitates Hominum, introducto, non procedatur, nisi de voluntate partium, tacita, vel expressa, vel, nisi in Ordinamentis Communis Mediolani, alitèr caueatur.

Dilationes quoq;, dentur, vel pro datis habeantur in prædictis Casibus, secundum Formam Præsentium Statutorum.

Si tamèn in præmissis Casibus, solènis Ordo Iudiciarius, in toto, vel in Parte, non contradicentibus Partibus, obseruetur, non propter hæc erit Processus irritus, nec irritandus.

Et ad tollendum omne Dubium, teneatur Iudex, cùm de hoc fuerit Requisitus, pronunciare, sinè aliquo Salario; vtrum ordinariè, an summariè, sit procedendum, & eius Pronunciationi stetur, omni Appellatione, vel Reclamatione, remotis.

Idem, in quocunque Casu, in quo summariè possit procedi.

¶ An ista verba, Tollant Consiliū Sapientis, Alex. consil. 175. ante fi. lib. fi.
Et de modo pced. Bal. in l. Iudices antè fi. C. de Iud.
Et an Tollant Exceptionem excussionis Marian. consi. 24. col. pe. ad fi. lib. 1. Et Anna. consil. 55.
Ita Clausula, SVMMARIE, ET FACTI VERITATE ATTENTA, PROCEDATVR, &c. apposita in rescriptis, non tollit consiliū sapienti., Ita not. in Cōst. sub Tit. de Rescrip. in prin.

Qualitèr Masculinum comprehendat Fœmininum. Cap. 126.

IN Ciuitate, & Ducatu Mediolani, Masculinum comprehendat Fœmininum, in his, quæ congruunt vtriq; Sexui.

Saluò, quòd in Successionibus, ab Intestato, hoc non habeat locum, sed in illis, seruetur secundum, quod iuxtà Sexum Masculinum, & Fœmininum, hoc iure municipali, cautum est, quo deficiente, stetur Iuri Communi.

¶ Quid est contrà? in l. 2. i prin. col. fi. de Reg. Iur. pōst Iasōn l. SI QVIS, ID QVOD.

Qualitèr intelligantur hæc verba, ab Intestato, vel Intestatus, & similia. Cap. 127.

ITem, quòd Vbicunq;, in Statutis, vel Ordinamentis Communis Mediolani, vel aliàs reperiatur aliquid disponi per hanc dictionem AB INTESTATO, vel per hanc dictionem INTESTATVS, vel INTESTATA, vel per similia verba, quòd illa verba, trahantur, & intelligantur, ad quemlibet, & de quolibet, qui decesserit sinè Testamento, siuè fuerit Habilis ad Testandum, siuè non.

Qua-

Qualiter Singulare, trahatur ad Plurale. Cap. 128.

Item, quòd verba Statutorum, & Ordinamentorum Communis Mediolani, prolata in singulari, trahantur ad plurale, & ècontra, nisi prauum resultare, contingeret intellectum, vel, nisi aliter reperiatur dispositum ex forma alicuius Statuti, vel Ordinamenti Mediolani.

Qualiter intelligatur hac Dictio, Circa, *posita in aliqua dispositione.* Cap. 129.

¶ In Instrumētis, qd operet, Signo.cōl.133

Item Statuitur, quòd si contingat in aliquo Contractu, Sententia, Arbitrijs, vel Arbitramentis, vel in aliquo alio Actu, vel in alia quauis Dispositione, poni Dictionem, CIRCA, talis Dictio importet, vsque ad quinque pro Centenario, Arbitrio Iudicis, vel Arbitri, vel Arbitratoris, & non vltrà, tàm circà Augumentum, quàm Diminutionem, de numero quinque, & à dicto Centenario infrà ad ratam, pro rata dicti numeri quinque, Arbitrio Iudicis, vel Arbitri, vel Arbitratoris, vt sup.

Qualiter intelligatur Verbum, Ducatus, *positum in præsentibus Statutis.* Cap. 130.

¶ Quòd Statuta seruent in Terris Cōib', Vide infra, Cap. 153. STATVITVR.
Vide ēt in Nouiss. c. 175 STATVTA.
Et cap. 180. IN FAVOREM.

Vbicunque in præsentibus Statutis fit mentio de Ducatu Mediolani, intelligatur de Locis, & Terris, quæ aliàs erant de Comitatu Mediolani, antehabitum Titulum DVCATVS, & vlterius non extendatur ad alia Loca, nec ad alias Terras, quàm ad Loca, & Terras, quæ comprehendebantur sub Comitatu Ciuitatis Mediolani.

RVB. GEN. DE APPELLATIONIBVS.

A quibus Sententijs potest Appellari, & infrà quantum Tempus Terminari debeant, et de modo procedendi. Cap. 131.

¶ De appositione Interloquutoriæ, vide in Nouiss. Cap. 196. APPELLANS.
¶ Hodiè Appellari, Vel de Nullitate dici debet, infrà Terminū quatuor Dierū Cōtinuorū, a die Intimationis Sniæ, sic disponentib. Cōst sub Tit. de Appell. in prin. & ibi. §. QVA APPELLATIONE.

Lata Sententia diffinitiua in Caussa Ordinaria, vel Summaria, Pars, quę voluerit appellare, & quilibet alius, cui de Iure licet appellare, vel nullam dicere, teneatur infrà Terminum quatuor Dierum continuorum, à Die latæ Sententiæ, exclusiuè, & non vltrà, ab ipsa Sententia diffinitiua, Appellare, vel nullam dicere, ad Iudicem competentem, qua Appellatione, vel Nullitate interposita, procedatur in Caussa ipsius Appellationis, vel Nullitatis coram dicto Iudice, ad quem

quem fuerit Appellatum, hoc ordine, Quòd post Appellationem ipsam, vel Nullitatem propositam, & interpositam, & Commissionem factam, de ipsa Caussa Appellationis, Quam Commissionem teneatur Appellans, vel Appellatus, fieri facere, vni Partium Confidenti, vel vnius tantùm in Contumaciã alterius, de Collegio Doctorum Mediolani, per Dominum Potestatem Mediolani, ad hoc Deputatum, vel per alium Iudicem competentem, vel alium Iudicem Ordinarium, qui ad hoc sit, & esse intelligatur specialiter Delegatus, ad tardiùs, infrà tantum tempus, quòd supersint ad minùs, Dies viginti Vtiles, si fuerit prima Appellatio.

Vide multa ad hanc Statuti partem facien tia.

Quòd petita Cõmissione non currat 1 pa Vide in Nouiss. c.99. IN CASIBVS.

In alijs verò Appellationibus, Dies vigintiquinq; Vtiles, ad complendum Annum, vel Biennium, vel Triennium datum, à Iure, ad prosequendas Appellationes, vbi indultum fuerit.

Qui Commissarius ipsius Caussæ Appellationis, cogatur ipsam Commissionem acceptare, omnibus Iuris remedijs, nec possit assumi vltrà dictum Commissarium, nec sibi dari aliquis socius ad Examinandum ipsam Caussam Appellationis, nisi fuerit de ambarum Partium voluntate.

Qua Commissione sic facta, habeat, & habere intelligatur Instantia ipsius Caussæ Appellationis, Dies viginti Vtiles tantum, ad eam Caussam Appellationis terminandam, Teneatur Appellans, vel nullam Dicens, per se, vel Procuratorem suum, infrà Dies tres Vtiles, à Die factæ Commissionis, vt suprà, coram Commissario electo, vt suprà, Libellum, seu Petitionem suam in Scriptis, porrigere, & Parti, vel Procuratori, qui comparuerit ad Terminum dandi Confidentes, vel in Commissione, notificare, personaliter, vel ad Domum Habitationis. Quæ Petitio, qualiscunque sit, dummodò tolerabilis, admittatur, & admissa esse intelligatur, Ipso iure.

Instantia verò sedæ Appellat. Iurat xxv. Diebus Vtil. vt infrà cap.138. ET INTELLIGANTVR.

Nota, ꝙ hæc oïa, quæ in hac parte Statuti, & seq. vsque ad cap. inferius, incip. POST QVAM VERO. dicuntur, statuuntur etiam per Const. sub Tit. de Appellat prædicto, à §. IS CONFIDENS, vsq; ad §. LATA SENTENTIA.

Et iurare coràm ipso Commissario, se, non Dolo nec Calumnia, sed Credens iustam fouere Caussam, appellasse, & nullam dixisse, ac statim, Satisdare de resistuendo, alteri Parti, omnia Damna, Interesse, & Expensas Litis prædictæ, quæ passa fuerit, & quæ Taxata fuerint per Iudicem dictæ Caussæ, si Ipse Appellans, vel nullam Dicens, succubuerit in dicta Caussa Appellationis, vel Nullitatis, vel, si ipsam Appellationem, vel Nullitatem, non fuerit prosequutus, vsque ad finem.

Immò additur p d.§. IS CONFIDENS, ꝙ Commissarius Appellationis debet Iurare, prout Iuratur per Iudices in 1. Instatia,

Alioqui, ipsi Appellationi renunciasse, intelligatur, & prima Sententia firma remaneat, & Exequutioni mandetur.

Iuramentũ Appellãtis, ac Satisdatio.

Ad id, quod communiter fieri solet, quando admittatur app. si, & in quantum de iure, quid erit. Card. clem. 1.§ fin. in fin. de app.

Dubio emergente, an caussa sit appellabilis, committitur articulus. Dec. consi.49. in fin. Raph. in l. si quis in conscriben. C. de pact. vbi loquitur in compromisso, an caussa sit compromissibilis, & ibi Ias. col. pen.

Et An sufficiat Iurare, vt in Statuto. Marian. consi.24. col.8. ꝙ nec ob. lib. 1.

Acta Caussę habentur, pro productis, vt 1.C.37. ACTA VERO

De eodem. *Cap. 132.*

POstquàm statim, & sine vllo Interuallo, Statutus sit, & esse intelligatur Appellanti, vel nullam Dicenti, & Appellato, vel Appellatis, vel contrà Quem, vel Quos, nulla dicitur, Terminus octo Dierum Vtilium, probandi, producendi, ostendendi, & opponendi, tàm super Nullitate, quàm Iniquitate dictæ Sententiæ, & alijs, ad ipsam

sam Caussam pertinētibus,quicquid ipsæ Partes,& quælibet earū vol uerint. Ipso Termino finito, statim omnia agitata, producta,& ostensa in ipso Termino intelligantur, & sint, Ipso Iure, publicata,& de eis vtriq; Parti fiat Copia, si fuerit Requisita.

De eodem. Cap. 133.

¶De noua Iurium productione vide in Nouiss. cap. 184. SI CONTINGAT,

Successiuè verò, statim Statutus sit,& esse intelligatur,Ipso Iure, vtriq; Parti, Terminus sex Dierum Vtilium reprobandi, & impugnandi, & excludendi quæcunq; agitata, producta, & ostensa in dicto primo Termino probatorio. Et, si aliqua Partium,in ipso Termino Reprobatorio produxerit Articulos, vel Capitula tendentia ad Reprobandum probata, & producta per alteram Partem in primo Termino probatorio.

Capitula ipsa, & Articuli produci debeant per tres Dies Vtiles, antè finem Dicti Termini reprobatorij, Parte Præsente, vel legitimè ad hoc Citata, & sibi data, vel oblata Copia, aliter produci non possint,nec admitti, & tunc liceat alteri Parti, contrà quam Producta fuerint, & cuilibet alteri, cuius intersit coadiuuare, & corroborare per Legitimas probationes probata, vel producta in dicto primo Termino, quo Termino reprobatorio Elapso, quælibet agitata, producta, & ostensa in dicto Termino, intelligantur, & sint, Ipso Iure, publicata, & de eis fiat Copia, vt suprà, & quòd omnes Exceptiones sint salue in fine Litis, & reiectæ intelligantur, & cætera prout in Ordinibus Principalis Caussæ superius continetur, in Statuto primo posito sub Rubrica de Iudicijs.

¶Quòd est sub cap. 23. STATVITVR.

De eodem. Cap. 134.

DEindè dictæ Partes Compareant, & deferant, vel Exhibeant coram Commissario ipsius Caussæ Processus, & omnia Acta dictę Caussæ Nullitatis, & Appellationis Iura sua,

De eodem. Cap. 135.

QVi Commissarius, visis,& diligenter Examinatis prædictis, & Partium Allegationibus, quæ fieri voluerint, auditis, teneatur, & debeat, eam Caussam diffinire,& terminare, per eius Sententiam Diffinitiuam, in Termino dictorum Dierum Vtilium, vt suprà, limitatorum, congruè referēdo.

De eodem. Cap. 136.

¶Idem per Const. §. POSTQVAM VERO, sub titulo de appell. Et in hoc volum. 7. Cap. 143. SI QVIS.

POstquàm verò lata fuerit dicta Sententia,in dicta Caussa Appellationis,vel Nullitatis,in quantum,& quatenus confirmata fuerit prima Sententia,lata in Caussa principali,non liceat amplius Prouocare, nec Appellare à dicta Sententia, nec, nulla dici,nec eidem aliqualiter contràiri,nec contrà eam quicquàm excipi, vel opponi, sed,prout lata fuerit, Exequutioni mandetur, omnibus Iuris remedijs.

De Eodem. *Cap. 137.*

SI verò per ipsam Sententiam latam in dicta Caussa Appellationis', vel Nullitatis, fuerit dicta prima Sententia, annullata, vel reuocata, vel aliqualiter reformata, particulariter, vel in totum, tùnc liceat Succumbenti in Caussa Appellationis, vel Nullitatis, & cuilibet alteri, cui de Iure liceat, appellare, vel nullam dicere, infrà Terminum quatuor Dierum continuorum, à die latæ Sententiæ, exclusiuè, & non vltrà, à dicta tali Sententia appellare, & Nullam dicere, ad Iudicem Competentem, vt suprà.

¶ An dicat diuersa Snia qñ aliqd addit, vel diminuitur, qđ fit substãtiale, Bart. in l. Ius Ciuile. ff. de Iust. & Iud.

Idẽ p Cõst. Tit. eo. §. Si Vero, Saluò, q Appel. Intra, quatuor Dies, à Die Intimationis. pag. 55.

De Eodem. *Cap. 138.*

ET intelligatur esse Termini limitati in omnibus, & per omnia, prout superiùs, in prima Caussa Appellationis, est expressum, mutatis, mutandis, & congrua congruis referendo.

Saluò, quòd Instantia dictæ secundæ Appellationis duret Diebus vigintiquinque Vtilibus, infrà quem Terminum proferri debeat Sententia, quę Sententia quatenùs fuerit conformis, Exequutioni mandetur, omnibus Iuris remedijs.

De Eodem. *Cap. 139.*

ITem, ꝙ omnes, & singuli Commissarij, Consultores, & Iusdicentes, singulariter referendo, teneãtur, & debeant eorũ Cõsilia, & Sententias, tàm in Caussis principalibus, quàm in Caussis Appellationũ, singulariter referendo, dare, & proferre in Scriptis, clarè, & apertè, ac sinè vlla Cõdictione, vel Alternatione, Et in ipsis Consilijs, & Sententijs declarare, & Taxare Expensas Litis, Damna, & Interesse, in Casibus, in quibus Pars, in ipsis Expensis, Damnis, & Interesse, de Iure veniat Condemnanda, Sub pęna librarum centum sexaginta Imperialium Consultori, vel Iusdicenti Contrafacienti, & Omittenti facere, proùt suprà, Ducali Cameræ Applicandarum.

¶ Idẽ p Cõst. Tit. eo. §. Et Intelligatur. & §. seq. Et in §. Instantia, in fi. Tit. & fol. eo. Addit, Quòd Instãtia Caussæ, Appell. ꝓrugari, & suspẽdi põt, vt i prima Instãtia sancitũ ẽ.

Qñ secũda Snia dicat cõformis primæ, Dec. cõsil. 385. col. 1.

Et, prędicta non habeant locũ in Caussis, & Casibus Specialibus, in quibus prohibita sit Appellatio, vel Nullitas, à Iure Cõmuni, vel ex forma pręsentiũ Statutorum, vel ex dispositione Prouisionis Cridarũ, Decretorum, & Ordinũ Ducalium pro Bonis vendendis, Sed in his seruetur dispositio Prouisionis, super his specialitèr, ædiræ. Nec etiam in Caussis Mercatorũ vertentibus corã Consulibus Mercatorũ inter Mercatores, & ex Caussa Mercantiæ, Sed in ipsis seruentur Statura, & Ordines, & Decreta ipsorũ Mercatorum, Nec etiam in Sententijs latis, à libris decẽ Imperialium infrà, si Sententia lata fuerit per aliquẽ Iusdicentẽ sinè Cõsilio Sapientis, de Collegio Doctorũ Mediolani, nec etiã si Sententia lata fuerit, à libris vigintiquinq; Imperialiũ infrà, de Consilio Doctorum de Collegio, vt suprà, vel per aliquem de dicto Collegio Delegatum, vel Arbirrium, vel Arbitratorem, vt in Casibus prædictis, aliter appellari non possit, nec Reductio peti, nec grauari. Idem, in Interloquutorijs latis, Parte Citata, vel præsente, à quibus, Iure Communi Ciuili, appellari potest, obseruetur, quoàd tempus interponendæ Appellationis tantùm.

Quòd Protestationes non impediant tempus Appellationis, nisi, & cætera. Cap. 140.

¶ Vide sup. Cap. 41. Si Quis.

PEr Protestationes, quæ fiunt per Commissarium Appellationis, asserentem non posse superesse Caussæ illius Appellationis, vsquè ad certum Terminum, vel quid simile, non impediatur, quominus tempus appellationis, vsque ad certum Terminum, vel quid simile, currat, nisi ille Commissarius Appellationis, tùnc iurauerit, quòd calumniosè, frustatoriè, nec frandolosè, non protestatur, & quòd verè credit esse impeditus, durante Tempore illius Protestationis, in quo Casu, Protestationi ipsius Commissarij, credatur, & stetur, Et Tempora, eo Casu, Ipso Iure, non currant.

Idem intelligatur de Commissario Reuisionis Arbitramentorum, vel Reductionis, debitè referendo.

A quibus Sententijs non potest appellari. Cap. 141.

¶ Appellatióe remota, quo Reo succurrat Cep. Caut. 137. & ap pced. respectu seu possess. Dec. cōs. 198 col. 4 vers. Postremè

A Sentētijs Syndicorū nō pōt appellari in Nouis. Cap. 35 A Sententiis.

A Sētētijs Taxationū expē. appellari nō pōt, nec Aliud Offm Implorari, inf. c. 148. Ab Aliquibus.

A qb. Sentētijs Interloquutorijs nō liceat appellare, infrà, Cap. 150. A Sententiis.

Qđ a Snia lata in Caussa appellationis inquantū est cōfirmatoria Sniæ in principali Caussa latæ, non possit appellare, Vide suprà, Cap 136. Postquam Vero, & in Const. §. Lata Sententia, sub tit. de app. 85

APpellari non possit à Sententia lata in Caussis Bannorum, Interdictionum Administrationum Bonorum, vel Prædiorum, vel aliarum Caussarum, in quibus Quæstio vertitur, vtrùm cum Vicinis, vel vtrùm cum Nobilibus Burgi, vel Loci debeat substinere quis Onera, an non, & in Caussis Alimentorum, quæ debentur, Pietatis Causa, tàm de præsenti, quàm de futuro, non possit appellari, nec in Casibus, in quibus Appellationes prohibentur à Iure, nec in Casibus Mercedum, non excedentibus summam librarum quinquaginta Imperialium.

In alijs autèm Casibus, in quibus potest appellari, Iudex ille, à quo appellatum fuerit, teneatur, & debeat deferre Appellationi, sub pęna librarum centum Imperialium, qualibet Vice, exigenda, etiàm antè Syndicatum, sinè alia Condemnatione.

Et nihilominùs Processus, qui per eum fieret, pòst Appellationem, Ipso Iure, non valeat, & Appellationi Delatum sit, & esse intelligatur, Ipso Iure, & in Casibus, in quibus ex forma præsentium Statutorum prohibita reperiatur Appellatio, prohibita etiam intelligatur Reuisio Arbitramentorum.

Quid, si, in casibus, in quibus non erat admittenda appell. & sententia transiuisse in iudicatum, factus fuerit processus, an teneat, vel retractari possit, quod sic Corn. consil. 55. vol. 3.

Ibi. in caussis mercedum, non excedentibus summam librarum L. Quid si essent plures summæ, ex diuersis caussis mercedum, vel plures personæ, Fulg. consil. 110. per totum, & Alexan. consil. 113. ij. col. vol. 5.

Quòd verus Contumax, non possit appellare. Cap. 142.

NOn possit verus Contumax appellare, & intelligatur verus Contumax tantùm, si Citatus personalitèr, respondeat se nolle venire.

In [illegible] vide Cō. ij. Gem. licet loquatur ibi in procuratore, qui si est verus contumax, non auditur appellans, sed Dominus, eo casu, potest appellare.

Quòd

Quod dicens Sententiam nullam, si succubuerit, non posit appellare. Cap. 143.

SI quis dixerit aliquam Sententiam nullam, & in ipsa Caussa Nullitatis succubuerit, non posit ab ea Sententia lata supèr Nullitate allegata, seù dicta, vt suprà, appellare, nec de eius Nullitate agere.

Vide supra. cap. 136. Postquam Vero.

Quòd quilibet ex Iudicibus, seu Commissarijs Appellationum, intelligatur esse Maior. Cap. 144.

QVilibet ex Iudicibus Appellationum, censeatur, & intelligatur esse Maior Iudex, illo, qui tulit Sententiam, quòad hoc, vt appellari posit ad eum, à Sententia lata, vel ferenda per aliquem Iusdicentem, Commissarium, vel Delegatum.

De Satisdatione Dicentis Sententiam nullam. Cap. 145.

QVilibet, qui dicere voluerit Sententiam nullam, teneatur dare Satisdationem, quemadmodùm tenetur, ille, qui appellat.

Quòd posit simul, & semel Appellari, & de Nullitate Sententiæ dici. Cap. 146.

POsit simul, & semel Appellari, & de Nullitate Sententiæ dici, & prosequi coràm Commissario Caussæ Appellationis, hoc modo, quòd inquantùm sit nulla, dicatur nulla, & inquantùm aliqua, dicatur iniusta, seu iniqua.

Bar. in l. Quæ sub conditione. §. fi. de cond. inst.

Qualitèr posit procedi, non obstante Absentia Appellati. Cap. 147.

IN Caussa Appellationis, & Nullitatis, posit sempèr, & debeat procedi, non obstante absentia Appellati, dummodò Citetur, vel aliàs moneatur ipse Appellatus, vel Procurator eius, seu legitima persona, pro eo, in Processibus, in quibus de Iure moneri debet, vsquè ad finem Caussæ.

Quòd

Quòd à Sententijs Taxationũ, non posit Appellari, nec aliud Officium implorari. Cap. 148.

¶ De Exequutiõe expen. & earũ taxatiõe, vide sup. Cap. 56. 56. SI QVIS.

AB aliquibus Sententijs latis, vel ferendis super Taxationibus expensarum Litis, vel super eo, de quo Quæstio vertitur an expensæ Litis debeantur, vel ne, non posit appellari, querelari, nec supplicari, nec de Nullitate agi, nec excipi, nec aliud Officium implorari, nec peti Reductio ad arbitrium Boni Viri.

Hoc Statutum non haberet locum, quando esset interloquutoria talis, quæ haberet vim diffinitiuæ sententiæ, quia non esset, isto casu, a tali sententia aggrauandum, sed appellandum: quia talis interloquutoria, quæ sapit vim diffinitiuæ, non potest ab eodem iudice reuocari, vt per Doct. in in l. quod iussi. ff. de re iud.

In fine prædicti Statuti, vbi fit mentio de salario. Quid si propter paupertatem deponere non potuit salarium, Bal. in l. 2. §. si quis in iudicio, in fi. ff. si quis caut. Crem. Sing. 121. Bal. in l. continuus. §. illud. ff. de verb. oblig. Math. in not vlt. Si.

Sed an sufficiat oblatio, & quomodo intelligatur. Zab. consil. 67.

De Grauamine Præcepti, & Interloquutoria. Cap 149.

¶ De cõsilio sapiẽtis sup aliquo artic. Vid sup. cap. 58. IN QVIBVSCVNQVE.

De Nullitate, An semp possit dici? Angel. de Aretio. in l. si expræssim, col. 39. versi. quæro, Vidimus §. ff. de Appell.

SI quis dicere voluerit aliquod Præceptum, seu aliquam Interloquutoriam, latum, seu latam, Partibus præsentibus, vel vna præsente, & altera per Contumaciam absente, absque Consilio Sapientis de Collegio Iudicum Mediolani, contrario Imperio, per eundem Iudicem, debere reuocari, posit, & debeat hoc dicere, infrà duos Dies Vtiles, à Die Grauaminis illati, & scientiæ, computandos, & non vltrà. Idem habeat locum in Præcepto, seu Interloquutoria, facto, vel lata, Parte absente, & non Citata, in Casibus prædictis.

Et nisi fiat Reuocatio, vt suprà, teneatur Iusdicens ad Petitionem cuiuslibet ipsarum Partium, Grauamen ipsum,

COMMITTERE Partium Confidenti, vel vnius in Contumaciam alterius, infrà duos Dies Vtiles, post Interpositionem Grauaminis, videndum, & examinandũ, & ipsi Iusdicenti Consulendũ, qui Cõsultor teneatur Consilium suũ in Scriptis dare, infrà quindecim Dies, à die Cõmisionis sibi factæ exclusiuè.

¶ Quid tũc sit seruandũ, Vide in Nouiss. c. 19. APPELLANS.

Et, si in dicto Termino non fuerit datum, vt suprà, vlteriùs non audiatur, siuè tamen præiudicio Iuris Appellandi, vbi Ius appellandi competat, & tũc, si in tempore dixerit, teneatur, ipsa Die, vel sequenti proximè Iuridica, deponere Salarium Sapientis, secundum formam Statuti de Sapientibus dandis.

Et, si contingat aliquẽ dicere Interloquutoriam, seu Preceptum, contrario Imperio, debere reuocari, & succubuerit, amplius ad tale Grauamen prosequendum, non audiatur, & Succumbens, condemnetur in expensis, proùt in alijs præsentibus Statutis, continetur.

A quibus Sententijs Interloquutorijs nõ liceat appellare, querelare, supplicare, nec aliter agere. Cap. 150.

A Sententijs Interloquutorijs latis, vel ferendis de Consilio alicuius de Collegio Iurisperitorum Mediolani, vel per Iusdicentem de expresso consensu Partium, aut per aliquem de Collegio prædicto, Delegatum, aut Arbitrium, vel Arbitratorem de Collegio, vt suprà,

non

non posſit Appellari, querelari, nec ſupplicari, nec alitèr de Grauamine agi conqueri nec excipi, nec Iudicis Officium implorari, nec Reductio ad Arbitrium Boni viri peti.

Et prędicta habeant locum, tantum in Emergentibus, & Indicentibus.

¶An de Nullitate dici poterit? Pap. in lib. Exequur. Sniæ diffin. §. 1. col. 2. Ver. q d aût, Aret. cõſ. 75. col. pen.

Aduertatur, ꝗ iſtud Statutum non habet locum in cauſſis, de quibus in Statuto incipiente, Dominus poteſtas, quia appellare: & non appellare ab interloquutoria, eſt de ordine procedendi, ita Socy. conſi. 195. col. 2. & vide ſupra in dicto Statuto, Dominus Poteſtas, cap. 47.

De perſonis quibus licet Appellare pro Alio, ſeu Alijs. Cap. 151

App. vnius prodeſt alijs l. ſi q ſeparatim. §. ſi. ff. de appellat.

PRocurator ad Cauſſas, poſsit, & ei liceat appellare, & Cauſſam Appellationis proſequi, & alia facere, quæ expedierint in ea Cauſſa Appellationis, ſiuè dictus Procurator fuerit in ea Cauſſa, ex qua ſequuta eſt Appellatio, ſiuè non, liceat etiàm cuilibet alij Perſonę, pro alio appellare, dum tempore, quo appellat, vel infrà octo Dies, à Die talis Appellationis interpoſitæ, incluſiuè, Satisdationem faciat, cum Idoneo Fideiuſſore, vel Idoneis Fideiuſſoribus, ꝗ ille, pro quo, vel cuius nomine, appellauit, vel appellat, ratum, & firmum habebit, & in Iudicio ſtabit, & perſeuerabit, & quæ iudicabuntur, ſuper ea Appellatione, attendet, & obſeruabit.

De Satiſdatione pręſtāda per Defenſorē, vide ſup. Cap. 71. SI CONVENIATVR.

Nota, ꝗ Procurator ad cauſſas non poteſt ab exequutione appellare, quia paret eum iniuſtè appellaſſe, faciet Dominum cadere in pœnam, Felin. in c. quo ad conſultationem. num. 21. de re iudi. Iaſ. in l. iniuria. C. de procurat. & in l. ſi procurator. ff. de cond. indeb. & Socy. conſi. 120. num. 6. vol. 1. & Rom. conſi. 241. nu. 11.

Quòd vbi contingat Appellari à Sententia lata, ſuper Precepto quindecim Dierum Vtiliū, vel alia Exequutione cognoſcatur ſuper agitatis. Cap. 152.

SI contingat per Reum appellari, à Sententia lata ſuper Pręcepto quindecim Dierum Vtiliū, vel alia Exequutione conceſſa, vel impetrata, contrà quam exequutionem, facta fuerit, Contradictio, vbi ex forma præſentium Statutorum Contradictori, Statutus fuerit, vel pro Statuto habitus fuerit, Terminus, quindecim Dierum Vtilium, talis Cauſſa appellationis cognoſcatur, & decidatur ſuper Agitatis in principali Cauſſa, nec nouæ Probationes admittantur, ſed facta Solutione, ſi, is, qui ſoluerit, prætenderit indebitè ſoluiſſe, ſalua ſint ſibi Iura, vt in præſentibus Statutis, alibi ſcriptum eſt.

¶De quo pcepto tractatur ſupra. Cap. 42. SI QVIS.

De

Qđ est sup. in d. c. 42. Si qvis. ver. Si vero & habetur etiã in Nouiss. c. 201. Statvitvr.
Idem statuitur in vlt. statuto huius vol. qđ ĩcipit, Statvitvr. Qua pęna puniantur Negligentes obseruare, vel Dimittentes. Vide in Nouiss. Cap. 171. Potestas,
¶ De Personis, & Pignorib. indebitè captis, relaxãdis sinè vlla impẽsa, Vide ĩ Nouiss. Cap. 70. Si Contingat.
De ꝓhibitis Captionib. & Molestationibus habet Rubrica in Nouiss. & ibi videas.
Qñ dr̃ in Pręcepto, Primo Manents Praecepto, Iudex debet in Subscriptione facere mentionẽ, alias non valent ipsa verba, Ita habetur in Nouiss. Capite 203. Declaratvr.

a fol. 166.

De Statutis seruandis in Terris Communibus, etiam in Caussis appellationum. Cap. 153.

Statuitur, quòd omnse Terræ Commun es existentes inter Mediolanum, & Papiam, & Mediolanum, & Laudem, teneantur seruare Statuta Communis Mediolani in omnibus, & per omnia.

RVBRICA GENERALIS.

DE EXEQVVTIONIBVS.

Qualitèr, quis, & contrà quos, debet indici in Possessionem. Cap. 154.

Non debeat Præcepto alicuius Iusdicentis aliquis induci in Possessionem, vel statui inducendum, alicuis Rei immobilis, nisi contrà Bannitum, vel Minorem, vel Mentecaptum, seù Furiosum, vel Bona vacantia, vel contrà aliquem, cui Bonis esset interdictum, vel quando aliquis conuenitur, Actione in Rem, & non defenditur, tùnc possit Actor petere pronunciari ipsum esse mittendum, & mitti in Possessionem Rei, in præiudicium ipsius non Defendentis, vel, nisi in Casibus, de quibus sit specialis mentio aliquem posse induci in Possessionem, vel statui inducendum, lege aliqua Municipali, vel nisi, vbi reperiatur lege Municipali cautum, quòd per omnia Iuris remedia, vel æquipolentia verba fiat Exequutio.

De Possessionib. tędialib. vide sup. c. 147. In Possessionibvs.
De pactis Creditorũ ingrediẽdi in Possessionẽ vide inf. c. 173. Pacta.

Quòd non detur Præceptum intrandi in Possessionem, nisi Citato Possessore. Cap. 155.

Nullus Iusdicens possit, nec debeat concedere aliquod Pręceptum intrandi in possessionem alicuius Rei immobilis, nisi Citato eo, qui esset in Possessione, seu tenuta.

Et prædicta non vendicent sibi locum in Exequutione Sententiæ, vel Præcepti facti in confessum, nec in illis Casibus, quibus præcessit Possessio Tędialis, & vult procedi ad accipiendum Possessionem Corporalem, vel, nisi aliter sit concessum, aliqua lege Municipali, quo Casu concesso, vel Casibus concessis, concedere possit, & debeat, & si contrà fieret, condemnetur Iusdicens in libris cęntum Imperialium, quæ pęna applicetur pro medietate Communi, & pro altera medietate Parti, & id, quod fecerit in contrarium, nullius sit valoris, & momenti.

An Statuta loquentia in possessore verificentur, in eo, qui desijt possidere, Io. And. in reg. possessore, de reg. iur. in vj.

De pracepto concedendo ad Exequutionem pactorum. Cap. 156.

VIgore Pactorum Exequutiuorum Insertorum in Instrumento, vel Instrumentis publicis, cui, vel quibus non sit præscriptum, teneatur Iusdicens contrà Obligatum, vel Obligatos in Instrumento, vel Instrumentis, vt suprà, & eorum Hæredes, mittere Creditorem in Possesionem Rerum immobilium, vel concedere Præceptum intrandi in Possesionem Rerum immobilium, Citato tamèn, eo, qui est obligatus in eo Instrumento, vel in eis Instrumentis, vel eius Hærede, si est in Possesione, seù tenuta.

Et hoc, nisi infrà quinque Dies Vtiles, ipse Citatus posidens, vel tenens, si est Debitor nominatus in Instrumento, vt suprà, Si verò fuerit Hæres, vel talis persona, quæ indigeat Tutore, vel Curatore, infrà decem Dies Vtiles, ostendat legitimam defensionem, Hoc addito, quòd facta Comparitione, per Debitorem, vel eius Hæredem, non currat Tempus ipsorum Dierum, vt suprà, nisi facta Productione Instrumenti, vt suprà, Parte præsente, vel Citata, & oblata Copia Instrumenti, vt suprà. Et si per Debitorem, vel eius Hæredem, Testes, vel aliqua Iura in dicto Termino producta sint, tali Casu, habeant locum disposita in Statuto incipiente.

SI QVIS, PRIMA FACIE, firmis tamèn manentibus Terminis limitatis, ex forma præsentis Statuti: si verò in eo Termino, vt suprà, non fuerint producti Testes, nec alia Iura producta, tùnc fiat Misio in Possesionem, per ipsum Creditorem, requisita, qua Misione facta, si Debitor, vel eius Hæres constare fecerit infrà triginta Dies Vtiles Debitum non subesse, pro quo facta fuerit ipsa Misio, illa per Iudicem reuocetur.

¶ De præcepto quindecim Dierũ Vtiliũ, Vide suprà, cap. 42. SI QVIS, PRIMA FACIE.

Quòd nõ fiant Exequutiones sinè Antianis, & Cõsulibus Vide infrà, Capite. 194. ITEM QVOD IPSI. Et in Const. sub titu. de Exequut. & famul. Iusdicen. In princip.

De Pactis creditorũ, vide apostillã ad s. scriptũ Statutũ factã.

Sed An contra Tertiũ istud Præceptũ cõcedi possit? Bart. in .l. Creditores § 4. q. princip. C. de Pign. Barba. cons. 28. col. 6. lib. 1. Anchar. cõs. 133. col. 1. Socy. cõs. 82. col. 2. In 4. & 5. Cõclusione, libro tertio.

Nota in materia præcepti, quando præcepta fiunt post litem contestatam cum caussæ cognitione, habent vim diffinitione, vt per Peruſ. in cap. pervenit de appell. ante fin.

De Exequutione vltimarum Voluntatum Testamentorum, & Donationum Caussa mortis. Cap. 157.

NVllus Magistratus, aut Officialis, ex quibuscunque Iusdicentibus Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, vel Feudatarius, aut eius Officialis, aut Delegatus, quacunq; Fulgeat dignitate, vel præditus sit Potestate, audeat, nec præsumat Defunctorum Testamenta, Legata, seu Donationes, Caussa Mortis legitimè confecta, seu confectas, vel alitèr quomodocunque in eis legitimè disposita, infringere, aut quouismodò, horum Exequutionem impedire, sed ipsas vltimas voluntates, legitimè confectas, vt suprà, teneantur, ij, ad quos, quomodocunque spectet, postquam fuerint legitimè requisiti, exequi, quàm celeriùs, fieri posit, vlla absque prorsùs cauillosa, vel sinistra Interpretatione, & nisi illa, vel ea, quæ menti Testatoris legitimè deseruiat, admissa, ac indè, & pro ipsis vltimis voluntatibus, de quibus suprà, per quemcunque, ex Magistrati-

¶ De vltimis volũtatib. vide s, cap. 319. SI QVIS, & Statuta seq.

De modo ꝓcedẽdi in Caussis legatorum ad pias Caussas, vide s, ca. 47. DOMINVS POTESTAS.

Ad hoc Statutũ est, vide Const. sub, Tit. de Testa. & vlt. volũt. per totum.

gistratibus, Officialibus, & Iusdicentibus prædictis, procedatur summariè, simplicitèr, & de plano, sinè strepitu, & figura Iudicij, omni prorsùs cauillo sa Interpretatione, & Declaratione cessantibus, ac friuolis quibuscunq; Exceptionibus, omninò, reiectis, nec quisquam prӕterea, ex Magistratibus, Feudatarijs, Officialibus, aut alijs Iusdicentibus prędictis, præsumat quouismodò, directè, nec per Indirectum alicui inhibere, quin quisq; in Ciuitate, & Ducatu Mediolani posit, & valeat proùt maluerit legitimè testari, aut Donationes Caussa Mortis, vel alias, quasuis vltimas voluntates legitimè conficere.

Et prædicta omnia, obseruentur, nisi per Literas Ducales, manu propria Principis subscriptas, secus sibi fuerit iniunctum, si quis autèm prædicta negligere, aùt contrà ea venire, præsumpserit, pęnas contrà Iuris Dispositionē Contemnentes æditas, se nouerit Incursurum.

Ibi, donationes legitime confectas, vel confecta, quomodo dicantur legitime confecta, & qualiter debeant habere effectum Statuti. Ias. in l. fin. in 3. not. in prin. & 4. not. C. de edic. di. Adr. toll. & quod Statutum sit intelligendum de Testamentis validis, & simil. vide Cum. in consi. 7. in fi. num. 13. & consi. 146. post princ.

An hoc Statutum haberet locum, quotiescunque legatarius, vel fideicommissarius, vellent agere contra tertium possessorem, vide Pich. in l. fi. col. 4. C. de edic. Di. Adr. toll. vbi decidit. ꝙ sic.

De Sententijs Exequutioni Mandandis. Cap. 158.

¶ De Sententia Exequutioni mitteñ. contrà Defensum, & Defensorē in Re Defensa, Vide s̄. Capit. 72. Si Qvis.

QVilibet Iusdicens, qui indè fuerit Requisitus, teneatur Exequutioni mandare omnes Sententias, per quemcunque Iusdicentem, vel Delegatum latas, vel quæ de cætero ferrentur, & etiam Præcepta Arbitria, vel Arbitramenta, quæ in Rem transiuerint Iudicatam, & quæ mereantur Exequutionem, omnibus Iuris Remedijs, etiàm per Missionem in Possessionem, elapso Termino in Sententia Arbitrijs, vel Arbitramentis Apposito. vel elapsis triginta Diebus, si Terminus in Sententia Arbitrijs, vel Arbitramentis non fuerit appositus, sub pœna Iusdicenti librarum quinquaginta Imperialium, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Parti Requirenti ipsam Exequutionem.

De eodem. Cap. 159.

¶ De quo habetur s̄. in sępè dicto, Cap. 42 Si Qvis, Prima Facie.

IDem habeat locum in Exequutione Præcepti quindecim Dierum Vtilium, de quo sit fienda Exequutio, secundum formam præsentium Statutorum.

Saluò, quòd si quis petierit Exequutionem alicuius Sententiæ latæ, vel Præceptorum, Arbitriorum, vel Arbitramentorum factorum à Triennio retrò, vel Præcepti quindecim Dierum Vtilium, transmissi à Triennio retrò, tùnc Iudex non debeat Exequutionem ipsam concedere, nisi citato eo, contra quem petitur Exequutio, vel eius Hærede, quo, vel eius Hærede Citato, & non comparente, vel legitimam Caussam Defensionis, non ostendente, infrà breuem Terminum, à Iudice statuendum, fiat Exequutio,

non

non obstante eius Contradictione, nec Statuto de Sapientibus dandis, cui Statuto quantum est, in hac Parte, sit derogatum, Ipso Iure.

Qualiter Sententia mandetur Exequutioni, contrà impedientem. Cap. 160.

SEntentia lata, & ferenda in Actione Reali, mera, vel mixta, seu in Actione in Rem scripta, pro Actore Exequutioni mandetur, contrà quemlibet Impedientem Exequutionem, nisi Impediens docuerit se possedisse, tempore Litis cœptę, vel incontinenti, videlicet, infrà breuem Terminum, vt suprà, docuerit se habere potiora Iura aliundè, quàm à Victo.

De Eodem. Cap. 161.

IDem locum habeat in Arbitrijs, & Arbitramentis, quæ in Rem transiuerint iudicatam, & Exequutionem mereantur.

De Eodem. Cap. 162.

IDem etiam habeat locum, si agatur, seu actum sit licere ingredi vigore Pactorum Exequutiuorum, supèr quibus sit Iudicatum, vel Arbitratum.

Qualitèr Creditor, ad Petitionem aliorum Creditorum, teneatur recipere In Solutum de Re, quam possidet. Cap. 163.

SI quis Creditor possideat de Rebus Debitoris sui, teneatur ad Petitionem aliorum Creditorum suorum, seù alicuius eorum, recipere In Solutum, de Re, quam possidet, vsquè ad quantitatem Crediti sui, & superfluum relinquere alijs suis Creditoribus, & hoc expediatur Officio Iudicis, sinè Libello, & absque alia Lite.

Et hoc habeat locum in illis Rebus, quæ commodam Diuisionem recipiunt, Si verò res non receperit cōmodam Diuisionem, tùnc Creditor Possidens, teneatur, priùs facta Aestimatione Rei, quam possidet, satisfacere alijs Creditoribus, à quantitate Crediti sui, suprà, aùt, quòd Res ipsa vendatur, facta debita Subastatione ipsius Rei, de quo Precio, satisfiat ipsi Creditori possidenti, pro quantitate Crediti sui, si fuerit Anterior, & superfluum relaxetur alijs Creditoribus suis, secundum Anterioritatem ipsorum Creditorum.

De eòdem. Cap. 164.

SAlùo, si Creditor non possidens, habens Meliora, & potiora Iura, comparuerit, & contradixerit, ratione sui Iuris, & Interesse, alicui nouitati factæ, vel quæ fieri velit per alios Creditores, seù per aliquem eorum, supèr Rebus Debitoris, vt ipse Creditor contradicens, & habens meliora, & potiora Iura, possit compelli ad Petitionem aliorum Creditorum, seù alicuius eorum, ad recipiendum In Solutum, de Rebus Debitoris, vsquè ad quantitatem Crediti sui, facta prius Aestimatione, vt suprà, si Res cômodam Diuisionem receperit, & in superfluo non impedire alios Creditores, & hoc expediatur, vt suprà.

¶ Proximo pcedenti Statuto, Incipień. SI QVIS CREDITOR, capite. 163.

Et in quolibet prædictorum Casuum, dicta Receptio, & Datio In Solutum, sinè aliqua solemnitate Iuris, & Satutorum Communis Mediolani, possit fieri, & fiat per Iudicem cõpetentem, facta Aestimatione, vt suprà, dum fiat In præsentia Partis, vel in absentia, ea tamèn legitimè Citata, quò ad Dominium Rei, vel Ius ipsius Debitoris, transferendum, sinè tamèn præiudicio aliorum Creditorum.

Hoc tamèn intellecto, quòd si Creditor possidens, vel Contradicens, vt suprà voluerit relinquere alteri Creditori tãtum, de dictis Bonis Debitoris, quantum ascendat suum Creditum, facta priùs Aestimatione, vt suprà, possit hoc facere.

¶ De his, qui volunt offerre de Bonis insolutū, vide in Nouiss. cap.413. DEBITOR.

Et, eo casu, non possit compelli ad recipiendum In Solutum, vt suprà, sed tamèn in prædictis Casibus, vbi facta sit Datio In Solutum, vt suprà, & in quocunque alio Casu, in quo per Ordinarium, vel Delegatum, aut Arbitrum, vel Arbitratorem, de Bonis Debitoris, fit Datio In Solutum, possit Debitor, & eius Hæres, infrà Annum, redimere eam Rem, datam In Solutum, eodem præcio, pro quo data fuerit In Solutum, soluendo etiàm expensas ipsius Dationis In Solutum, & etiàm expensas, vtilitèr, vel necessariò, factas, tàm in Re, quàm occasione Rei, quo Anno Durante, non possit Res ipsa Damnificari, nec deteriorari.

Ibi, in fin. Stat. possit debitor, & eius hæres infra annum redimere. An istud ius redimendi possit cedi vide Ang. in l. officinm. C. communi diuid. vbi quod non versi. vltimo, ista lex.

De Exequutione facienda, occasione Contumaciæ. Cap. 165.

VIgore solius Contumaciæ, dateç contrà Citatum non comparentem, non concedatur Præceptum robandi, contestandi, vel in Depositum ponendi, vltrà valorem librarum decem Imperialium.

Et, si Robatio semèl facta fuerit, non concedatur amplius Præceptum robandi, & vt suprà, nec etiàm Vigore Præcepti iam concessi, possit fieri alia Exequutio, nisi lapsis octo Diebus.

Sed, Comparente Contumace, vt suprà, & soluente Expensas, reuocetur Præceptum

ceptum cum Sequutis exindè, & Contumacia cancelletur, ità tamèn, quòd illo Die, quo data fuerit Contumacia, Exequutio ipsa, non concedatur, neque fiat.

¶ Die Contumaciæ non possit concedi Exequutio.

Qualitèr Res robatæ, debent vendi, ad vtilitatem Debitoris. Cap. 166.

¶De Termino pbã di cõtrà Exequu. vide in Nouiss. cap. 201. STATVITVR, Et in Cõst. sub Tit. de Iud. §. SI PERAPPARENTEM

Quòd, Pignora derobata non possint peti lapsis duobus Annis, Vide J, cap. 247. ELAPSIS.

De Denunciatione Pignorũ, vide J, cap. 248. DENŨTIATIONES, & vide ẽt Statuta sequẽtia, q a faciũt ad hanc Materiam.

SI plures Res robatæ sint, siuè in vna vice, siuè pluribus, & contingat eas Res posse vendi, quòd vendantur, solummodò illæ, quæ sufficiant ad Debitũ soluendum, cum Expensis legitimis, si commodam Diuisionem, & non damnosam, recipiunt, & Residuum restituatur Derobato, & nullatenùs vendi possint.

Si verò Res vna, vel plures robatæ non capiant cõmodam Diuisionem, & vendantur maiori precio, quàm sit Creditum, cum Expensis, Residuum precij detur Debitori.

Quòd pro Debito priuato nemo personaliter capiatur, nisi in Casibus infrascriptis. Cap. 167.

¶ Ad hoc Satut. vide Cõst. sub Tit. de prohib. & cõcessis Exeq. psonal. à Princ. vsquè ad. §. CONSVETVM EST, & ibi eo. Tit. §. COLONI.

Quòd nullus extrahatur de domo, vel ecclesia occasione Debiti publici, vel priuati, vide i Nouiss. cap. 65. NVLLVS,

Quòd ẽt Statut. fuit per Cõst. Immo ẽt p d. §. additũ fuit ꝙ istę Captiones nõ possũt fieri i cõfinib. Palacij Pretorũ, nec post. 24. horã Diei, nec contrà cõduceñ. victualia ad Ciuitates eũdo, & redeũdo, sub tit. de Exequut. & fam. Iusd. §. HAS TAMEN.

De licitis, & cõcessis Exequut. q fieri possint ad petitionẽ Dñ cõtrà ei9 Massar. &c Vide J, cap. 232. LICITVM SIT.

Quòd Detẽti p Debito publico, nõ possint sequestrari, vide J cap 242. ALIQVIS ꝙ ẽt habet locũ qñ Detẽtio Idebitè facta

PRo Debito priuato regularitèr, nemo Subditus Ducati Illustrissimi Domini Domini Nostri possit personalitèr capi, nec contestari, nisi in casibus, & in Causis infrascriptis, videlicèt. Pro Condemnationibus Expensarum Litis, quæ transiuerint in Rem Iudicatam.

Itèm pro Depositis, etiàm non sequuta Condemnatione, pro ipsis Depositis.

Item pro Alimentis.

Itèm pro Fictis, & Redditibus Debitis, per quoscunque Colonos, Partiarios, Fictabiles, Pensionantes, pro Bonis, extrà Redefossum Mediolani existentibus, vel Molenarios, & quemlibet Masculum de Familia sua, Maiorem annis quatuordecim, Necnon Massaricijs, & Adiutorijs Massariciorum Bonorum immobilium, sitorum extrà Redefossa, vt suprà, scilicèt, in Corporibus Sanctis, vel Ducatu Mediolani.

Itèm pro Fictis Libellarijs quorumcunque Bonorum Immobilium, sitorum in Corporibus Sanctis, vel in Ducatu Mediolani, dummodò ipsa Bona Emphiteotica, non sint in aliquibus Fortilicijs, scilicèt, intrà męnia aliquorum Fortiliciorum, Et dummodò ipsa Bona, pro quibus solui debeat Fictum Libellarium, non fuerint per Emphiteotam vendita, seu aliquouismodò alienata, & successiuè ad Libellum conducta, per illum, qui alienasset, cum Promissione, Conuentione, siuè Concessione in eodem Instrumento, aut incontinenti, vel ex interuallo, appositis, possendi redimere, seu recuperare Bona ipsa in perpetuùm, vel ad Tempus, in pecunia numerata, & non alitèr.

Qui Massarij, Partiarij, Coloni, Fictabiles, Pensionantes, Emphiteotæ, & Molenarij, vt suprà, non possint vti beneficio indulto in fauorem Sexagenariorum, Nec etiam prædicti Massarij, Partiarij, Coloni, Fictabiles, Pensionantes, & vt suprà, & Molenarij, Nec illi de eorum Familia Maiores annis quatuordecim,

fuit, siuè pro Debito publico, siuè priuato, vt ibi. d. cap.

Quòd Relaxatus è carcere, intuitu pietatis, vlteriùs nõ possit capi, Statut. est ĩ hoc vol. sub Cap. 239. SI QVIS.

Et, ꝑ Relaxati non possint ipso die capi. Statuitur in hoc vol. sub Capit. 241. ALIQVIS.

Quòd Contestatio notificanda sit Captiuo, Die Contestationis, vel sequenti, vide ĩ cap. 259. SI CONTINGAT.

decim, & Minores annis decemocto, vti possint beneficio ipsius Statuti de Sexagenario, & de Minore annis decemocto.

Itèm pro Banno de Fideiussore non exonerato.

Itèm in omnibus alijs Caussis, & Casibus Expressis in Statutis Cõis Mediolani, & Decretis, ac Ordinibus Ducalibus, in quibus sit cautum in contrarium.

Item illi Debitores, quorum Bona per eorum vxores, aut earum nomine, Iurium suorum dotalium vigore, apprehendantur.

An, Statutum concedens capturam in suprascriptis casibus videatur tollere beneficium cessionis. Soc. consi. 204. col. prima. vol. 2.

Adde, & nota, ꝑ relaxatio e carceribus dicitur caussa pia. Bal. in l. quanuis. ff. sol. mart. Soc. consi. 120. num. 6. & seq. primo. vol. vbi etiam dicit, ꝑ ad carcerandum, requiritur speciale mandatum, sicuti ad relaxandum. Contra quod vltimum, ꝑ non requiratur mandatum speciale ad relaxandum, tenet Rom. consi. 241. col. pen. & fin.

Qualiter custos teneatur versus partem, relexando debitorem captum, vide An. consi. 35. col. vlt. Bal. 177. in fin. vol. 2. & consi. seq. circa fi. & 32. vol. 3.

Ibi, in fi. Item illi debitores, quoram bona, an intelligatur, de omnibus bonis. Rom. consi. 510. num. 24. versi. quo ad tertium.

Quòd Nullus impediaẽ in certis Locis, nec diebus pro aliquo Debito publico, nec priuato, vide ĩ cap. 260. ALIQVA.

¶ Quòd Statut. est ĩ, cap. 243. MINORES.

Ducentes Victualia, molestari non possunt pro Debito &c. (quibusdã personis exceptis) cap. 67. FERRVM, & cap. 177. QVALLIBET, in Nouiss. Quod ẽt habetur in Const. vt dictũ fuit in ĩscripta Apostilla, Quòd nullus extrahaẽ, & cęt.

Itèm quòd Inquilini pro Debito Pensionis possintꝗ capi, si euacuent Domum sinè licentia Dñi, vide In Nouiss. cap 417. PENSIONANTES.

Quòd prò Debito non liquido non possit Iusdicens, nec Aestimator Dare In solutum. Cap. 168.

¶ Qñ nõ possint Bona in solutũ offerri, habetur ẽt in Nouiss. cap. 413. DEBITOR.

NOn possit de cætero per Iusdicentem, nec Aestimatorem dari In Sòlutum Creditori aliquid, prætextu alicuius Debiti non liquidi, Et si contrafactum fuerit non valeat Aestimatio, nec In Solutum Datio, pro tali Debito, facta.

Ibi, si cõtrafactũ fuerit, dubitatũ fuit, an, si cõtrafactũ fuerit in parte an valeret. Bart. & alij tenẽt, ꝑ nõ in l. si nõ forté. §. si certũ. ff. de cõd. ind. Alex. in l. iuste possidet. nu. 20 cũ seq. ff. de acquir. poss.

De electione Aestimatorum. Cap. 169.

AEstimatores Communis Mediolani de cætero eligantur per Illustrissimum Dominum Dominũ Mediolani Principem, seu eius Magnificum Senatum secretum, singulis annis, in principio ipsius anni, & eorum Officium durare tantùm habeat annum vnum, & non vltrà, nec possint Aestimatores ipsi vlteriùs confirmari, nec denuò constitui, nisi elapsis tribus annis, steterint sinè ipso munere Aestimandi.

Et facta ipsa electione, vt suprà iurare teneantur ad Officium Prouisionum, iustè, & legalitèr ipsum Aestimandi Officium exercere, ac etiã iurent ipsi electi, vt suprà, de non accipiendo aliquid directè, nec per indirectum, nec alio quouis modo pro eorum Aestimationibus, vltrà Salarium, quod sibi ex forma præsentium Statutorum taxatum est, & de ipsis Iuramentis, sic præstitis, fiat

fiat publica scriptura, ad ipsum Officium Prouisionis.

Et tamen, proptèr huiusmodi Iuramenta præstanda, & quamlibet Scripturam proindè faciendam aliquid ab ipsis Iurantibus exigi nequeat, sub pœna librarum sexdecim Imperialium, & plùs, Arbitrio Iusdicentis eligentis ipsum Aestimatorem, pro qualibet vice, qua contrafecerit, in quam, Ipso Iure, & Facto, incurrant talitèr Exigentes, contrà Formam præsentis Statuti, applicandam pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate illi, vel illis, à quo, vel a quibus fuerit exactum.

Et quam pœnam exigere teneatur dictus Iusdicens, omnibus Iuris remedijs, statim cùm fuerit ei notificatum.

Et facta electione Aestimatoris, vel Aestimatorum, cogantur ipse Aestimator, vel ipsi Aestimatores, omnibus Iuris remedijs, etiam per personalem Detentionem, acceptare Commissionem, & ipsam exequi, pro remuneratione sibi taxata in præsentibus Statutis tantùm.

De modo seruando in Aestimationibus Rerum, quæ Aestimari Debent. Cap. 170.

IN Aestimationibus Rerum quarumcunque, quæ de cætero fieri contingent in Ciuitate, vel in Ducatu Mediolani per quoscunque Iudices, Ordinarios, vel Delegatos, Arbitros, vel Arbitratores, vel alios quoscunque Iudices, coram quibus agi continget, de Aestimatione cuiuslibet Rei, teneantur Iudices ipsi, & vt suprà, eligere, ad Instantiam Partium, vel alterius earum, Aestimatorem vnum, in Arte peritum, secundùm qualitatem Rei, quæ fuerit æstimanda, Partium Confidentem, vbi in vno Partes concordare possint, vbi verò Partes in vno non concordent, quælibet ipsarum Partium, eligere teneatur suum Aestimatorem, peritum, vt suprà, qui ambo electi à Partibus, facere habeant Aestimationem Rei de qua agitur, vt infrà delato prius ipsi Aestimatori, seu Aestimatoribus Iuramento, per Iudicem, Arbitrum, vel Arbitratorem, &, vt suprà, coràm quo agitabitur Caussa de iustè, & legalitèr faciendo dictam Aestimationem.

Et, si in ipsa Aestimatione fuerint discordes, eligatur vnus per dictos Iudices, & vt suprà, in Tertium, ex Aestimatoribus Communis Mediolani, Partium Confidens, vel vnius in Contumaciam alterius, qui habeat facere dictam Aestimationem, & se, cum vno ex alijs electis a Partibus, concordare, infrà Terminum ab ipso Iudice, vt suprà, statuendum, & qui Aestimator habeat iurare, modo, & forma supràscriptis.

Et teneantur dicti Aestimatores electi, vt suprà, antequàm suas Aestimationes faciant, assumere in scriptis summarias Informationes, quas Partes facere voluerint, vel etiam ex Officio, si sibi videbitur, & Rem oculis subijcere, si opus fuerit, aut etiàm si per Partes ipsas, vel per alteram earum, requisitum fuerit, in Termino, per Iudicem ipsum, vel, vt suprà, statuendo, ipsas etiàm Informationes assumendo per Notarium Partium Confidentem, vel vnius, in Contumaciam alterius, de valore, & precio Rerũ, quas Aestimari continget.

Et præmissa habeant locum, nisi alitèr inter Partes conuentum fuerit.

De

De Salario Aestimatorum. Cap. 171.

¶De Agrimēsoribus, & eorum mercede, Vide in Nouiss. Cap. 212. AGRIMENSORES, Et latè, Fel. in cap. Quia Iudicante. col. 1. de præscript.

AEstimatores, pro eorum Aestimationibus, de cætero faciendis, accipere possint, pro singulis Ducatis centum Aestimationis per eos faciendę, seu factæ, ad Computum Soldorum decem Imperialium tantùm, pro singula Parte, pro singulis Ducatis centum dictæ Aestimationis, quæ summa Salarij, sic multiplicata, vsquè ad Ducatos decem, posteà maior fieri non possit, pro quacunque summa Aestimationis.

Et, si contingat ipsos Aestimatores, se transferre supèr loco Rei æstimandæ equitando, non possint accipere, pro mercede sua, nisi Florenum vnum à Soldis triginta duobus, pro singulo Die, quo equitauerint, eundo, & redeundo, Famuloque computato, si eum habere contingat, vltra expensas cibarias, ei, & Famulo faciendas per Partes, vel alteram earum, & prò tempore, quo remanebunt firmi, & morantes, nihil petere possint, neq; habeant, nisi expensas, vt suprà, tantùm, pro se, & Famulo, & Equis, sed sufficiat Salarium Aestimationis per eos faciendæ, de quo suprà, & Contrafacientes incurrant pœnam, Ipso Iure, & Facto, librarum centum Imperialium applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate Accusatori, quæ pœna possit exigi, absquè alia Condemnatione, & credatur Accusatori cum Iuramento, & vno Teste fide digno.

Ad computum soldorum decem, quid si sponte plus dederit. Bart. in l. Inuitus. §. Quod cuique, cum glos. ff. de Reg. Iur. Mod. in l. prima, colum. 2. C. de leg.

Qualitèr Præceptum Exequutiuum non debet concedi ad Petitionem alicuius nō suppositi Domino Potestati Mediolani. Cap. 172.

¶De Satisdatione p̄standa p non Supposità Vide s̄, Cap. 44. SI QVIS.
De Satisdatione faciéda p [illegible]esterium, Qui conueniat, Vide s̄, Cap. [illegible] SI QVIS SVPPOSITVS.
Vide etiam ad hoc Cōst. sub tit. de Iudi. §. HVIVS TAMEN.
pag. 75.

NOn concedatur aliquod Præceptum robandi, nec contestandi, nec aliqualitèr molestandi in Aere, nec in Persona, aliquem Subditum Domino Potestati Mediolani, nisi antè, ille non Suppositus, satisdederit, cum idoneo Fideiussore supposito Iurisdictioni prædictæ, qui sit idoneus, & facultatibus, & facilitate conueniendi, de consignandis Pignoribus, coràm Iudice, vel vbi iusserit, & de Re saluanda, & proùt pronunciatum [illegible] restituenda, & de restituendis Expensis, faciendis [illegible] illius Præcepti, & occasione cuiuslibet Quæstio[illegible] abinde emergentis, Subdito, si ille non Subditus succubuerit [illegible]
Sed tale Præceptum non concedatur, nisi ille Satisdans, se pro prædictis subijciat Iurisdictioni ipsius Iudicis, à quo impe[illegible]uerit tale Præceptum, & renunciet Priuilegio Fori, & qui Fideiu[illegible] se principalem Debitorem, cum Debitis Renunciationibus.

Nec

Nec ipse Fideiussor posit opponere Principalem fore priùs conueniendum, & tempore, quo satisdat, teneatur eligere Habitaculum in præsenti Ciuitate Mediolani, vt alibi in præsentibus Statutis dispositum est, De qua electione Habitaculi fiat mentio in Præcepto.

Et, si alitèr factum fuerit, Præceptum cum sequutis ex indè, non valeat.

¶ De qua Electione habitaculi habetur ī Cap. 38. OMNES.

De Pactis Creditorum ingrediendi in Possessionem. Cap. 173.

¶ Qualitèr quis, & contrà quos, debet Indici in Possessioné, Vide ī. Capite. 154. NON DEBEAT.

PActa Creditorum ingrediendi in Possessionem, sua Authoritate, non vendicent sibi locum contrà extraneum possessorem, nisi primò Citato extraneo Possessore, & fide facta Iudici per Creditorem de Iure suo, & nisi auditis Exceptionibus, & Desensionibus Posidentis, Libello dato per Creditorem, si petitus fuerit per extraneum Possessorem, Iuris Ordine vtrinque seruato, Iurante priùs Possessore, ꝙ non tenet. nec posidet in fraudem Creditoris, seu Petitoris, nec ad commodum, sen vtilitatem illius, cum quo pactum fuerit celebratum, seu Successoris sui.

Et, si illud Sacramentnm facere recusauerit, mittatur Petitor in Possessionem, secundùm formā Pacti, & talitèr Agenti non posit opponi, quòd non fecerit Personalem Conuentionem, vel Bonorum Excussionem contrā principalem Debitorem, vel Fideiussorem, & eorum Hæredes, Res, & Bona.

Et intelligatur, etiàm talitèr agere, & in Instrumento adsint Pacta ingrediendi, & dicatur in Libello Rem pertinere, & spectare declarari, vel habere meliora, & potiora Iura, per hoc tamèn, quò ad alium effectum, quàm ingrediendi, non derogetur alicui Exceptioni competenti de Iure Communi.

Quòd nō dei Præceptū Intrādi in Possessioné nisi Citato Possessore, vide ī. Cap. 155. NVLLVS.

De Præcepto Conceden. ad Exequutioné Pactorum, Vide ī. cap. 156. VIGORE.

Quòd Creditor Vigore pactorū Exequutionū, nō possit védere, dicit ĵ, Cap. 177. PACTA.

¶ Quòd Excussio nō habeat locū in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, habetur in Nouis. cap. 189. FIDEIVBENS.

De Præceptis Exequutorijs. Cap. 174.

¶ Ad hoc Vide infrà, Aliud simile Statutū, quod Incipit, IN QVOLIBET, sub, cap. 204

ITem Statuitur, quòd in quolibet Præcepto Exequutorio Reali, & non personali, exequendi, in Ciuitate, & in Corporibus Sanctis, intelligatur appositus vnus Seruitor, nominandus in Præcepto cum vno alio Seruitore, vel Famulo Potestatis Mediolani, & non vltrà, Saluò in Ciuitate, & Suburbijs, vel Corporibus Sanctis, pro exequendo vnū Præceptum, si prohibeatur verbo, vel opere, aut Facto, ipsa Exequutio, de ea Prohibitione stetur Relationi Seruitoris, dando, seu nominando Contestem.

P[illegible] verò vice, posit concedi Præceptum pro Exequendo in Ciuitate, [illegible], vt suprà, Seruitori, cum illis Famulis, vel Socijs, proùt videbitur Iudici, dummodò, sint seruitores Communis Mediolani, vel de Familia Potestatis Mediolani, pro Exequendo contenta in Præcepto.

In Ducatu verò, Iudex concedere posit vsque ad numetum tantùm quatuor, pro prima vice, computato Seruitore, & de Familia, vt suprà.

Pro secunda verò vice, & alijs vicibus, vbi facta fuisset semèl prohibitio, de qua

Quòd Pignora robata describant, coràm Iudice, Vide infra capi. 234. QVILIBET.

Quòd Præcepta nō durét, elapsis triginta Diebus Statutē ĵ cap. 236. PRAETEXTV.

Quòd Elapsis sex ménsibus, non possit Postulari debere exhiberi Præceptū Seruitoris, Vide infrà, Capit. 237. QVOD ELAPSIS.

¶ Aduerte, ꝙ per Statut. In Nouis. capit. 205. DECLARATVR

Verſ. Item Statuto, Declaratur, ꝙ in Ducatu Mediolani ꝑ prima vice ſeruetur, qđ ſeruadũ eſt ex forma huius, Statuti in Ciuitate, taliuèr, ꝙ ꝑ prima vice nõ ſint vltrà duos, Computato Seruitore.

ſtetur Relationi Seruitoris, nominando, ſeu dando Conteſtem, poſsit Iuſdicens concedere numerum Famulorum, proùt ſibi videbitur, dummodo, in eo Præcepto exprimatur numerus Famulorum, vel Seruitorum, & pro alijs vicibus, ſub pœna Iudici Præceptum, & licentiam, alitèr Concedenti, & non Ponenti expreſſum numerum Seruitorum, & Famulorum, Librarum viginti Imperialium, Cameræ Ducali applicandarum, pro medietate, & pro alia medietate Parti, contrà quem facta fuerit Exequutio, & ſimilitèr Notario ſcribenti Librarum quinque Imperialium applicandarum Cameræ Ducali. & Parti, vt ſuprà, qualibet vice.

Et supèr dicto tali Præcepto, ſi numerus Famulorum non fuerit poſitus, nulla poſsit fieri Exequutio, & facta non valeat.

In Nouiſ. ſub. d. cap. 205. Statuii, ꝙ Diſpoſita in hoc Statuto intelligâtur & habeant locum tantummodò in Præceptis robandi. In Alijs verò Præceptis Exequutorijs, tàm Realibus, q̃ perſonalibus Iuſdicens poſſit concedere Numerum Famulorum, proùt ſibi videbitur expedire, inſpecta qualitate Facti, & Perſonarum, Qui tamèn Numerus famulorum deſcribatur in Præcepto.

Vide Tamèn Conſt. ſub tit. de Exequut. & fam. Iudic. §. ñ. Vbi diſponitur, ꝙ Iudices tenentur numerum Famulorum in Præceptis Exequutiuis præciſum apponere, Maiorem, vel minorem, ſecundùm Caſuum qualitatem.

De eodem, ſcilicèt quod Seruitores Habeant licentiam in ſcriptis. Cap. 175.

¶ Ad hoc Statut. Vide Cõſt. ſub tit. de Exequut. & fam. Iuſdic. In princ.

ITem, quòd nulla Exequutio Realis, vel Perſonalis, vel mixta, pro aliquo Debito pecuniario, nec occaſione alicuius Criminis, vel Maleficij, ex quo veniat pœna pecuniaria imponenda, fieri poſsit, nec valeat per aliquos Seruitores, vel Famulos, niſi habuerint licentiam, vel Præceptum in Scriptis faciendi ipſam talem Exequutionem, à Iuſdicente, ad cuius Officium pertinet ipſam licentiam poſſe concedi, & quam ad requiſitionem cuiuſlibet Detenti, vel Debitoris Pignorati, Statim oſtendere, & demonſtrare, teneatur, Seruitor, ſub pœna infraſcripta, & niſi ipſi Seruitores fuerint Seruitores Communis Mediolani, & ſatiſdederint idoneè ſecundùm formam Statutorum Communis Mediolani.

Et, niſi ipſi Famuli, & Baruerij, & alij quicunque, facientes, & qui fecerint dictas Exequutiones, vt ſuprà, fuerint de Familia officialium, & Iuſdicentium Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & ſcripti ad Banchũ Officij Collateralium, & hoc, ſub pœna Florenorum decem in totum, Ducali Cameræ applicanda pro dimidia, & pro alia dimidia Parti, pro quolibet Seruitore, & Famulo, ſeu Baruerio, contrafaciente, & qualibet vice, & quilibet Iuſdicens poſsit, & teneatur procedere, ſinè aliquo Proceſſu, aduersùs Contrafacientes, tàm ad Requiſitionem Partis, quàm ex Officio.

De Remuneratione laboris Seruitorum. Cap. 176.

¶ Circà Remunerationé, ſeu Mercedem Seruitorũ, & Famulorũ ꝑ Cõſt. ſub allegato ꝑximè tit. §. Exequutores. Cautũ eſt, Quòd ꝑ Famulos illos Maior Merces,

SEruitores habere debeant pro citando aliquem in Broleto, vel Confinibus Broleti, pro quolibet Citando, Imperiales ſex.

Itèm, pro citando per Ciuitatem, extrà Broletum, Curiam Ducis, & Confinia prædicta, vbicunque ſit, intrà Portas Ciuitatis Mediolani, Soldum vnum Imperialium.

Itèm.

Itèm, pro citando extrà Portas Ciuitatis Mediolani in Suburbijs, Soldum vnum, cum Dimidio Imperialium.

Itèm, pro citando extrà Suburbia, dummodò sit infrà duo Milliaria, Soldos duos Imperialium.

Et prædicta, locum habeant, siuè per Officium, siuè ad alterius Petitionem sit.

Et pro Maleficio habeant duplum.

Et, à spontè dantibus, non accipiatur, quàm ex Ordinibus limitatū est.

De Eodem. Cap. 177.

DE qualibet Citatione facienda per Seruitores in Ducatu quocunque vadat Seruitor, habeat pro qualibet persona nominata, Soldum vnum, vltrà Taxationem Itineris, quæ est Denariorum duodecim pro Miliari, & pro quolibet Communi Citando, Soldos duos Imperialium, vltrà, Taxationem Itineris.

Saluò, quòd si in eadem Terra, Plures citauerit, vltrà numerum quatuor Personarum, habeat solum Denarios sex Imperialium pro quolibet Citato.

Et Expensa Itineris Compartiatur intèr eos Citatos, quot quot fuerint ipsi Citati.

Si verò prædicta fuerint pro Maleficio, Seruitor habeat duplum, respectu Citationis tantùm, & respectu Itineris, prout suprà Taxatum est.

Idem habeat locum pro præcipiendo, & sequestrando.

Pro Pignorando supèr Contumacia, seu Banno, aut Mulcta qualitercunquè Datis. Cap. 178.

SI Robatio facta fuerit in Ciuitate, & Suburbijs, tamèn intrà Redefossum, habeanr, Seruitor, & Famuli quot quot fuerint simùl, in totum, Soldos tres, & Denarios sex Imperialium.

Si verò in Corporibus Sanctis, extrà Redefossum, vel etiā alibi, PER DVCATVM, habeant Soldos sex Imperialium, & vltrà, pro Itinere Soldum vnum, quot quot fuerinr, vt suprà, pro quolibet Milliari.

Saluò, si in eadem Terra fieret Exequutio, contrà plures Personas, & tàm ex Caussis infrascriptis, quàm suprascriptis, tùnc soluatur per omnes, respectu Itineris tantùm, facta Compartitione intèr eos.

Si verò fuerit pro aliquo Debito pecuniario, vel alia Caussa pecuniaria, à Florenis decem Infrà, habeant, Pro prima Robaria, si fuerit in Ciuitate, vt suprà, Soldos sex Imperialium.

Extrà, verò Redefossum, & vbicunq; per Ducatum, habeant similitèr tantùm, Soldos sex Imperialium, pro ipsa Pignoratione, vltrà Soldum vnum, pro Milliari, vt suprà.

Et pro Secunda vice, si eis in prima facta fuerit, Prohibitio, vt suprà, Soldos duodecim Imperialium.

Et pro Tertia vice Arbitrio Iusdicentis, & abindè suprà, dumtamèn non excedat quantitatem Soldorum trigintaduorum, vltrà Expensam Itineris, vtsuprà.

De Eodem. Cap. 179.

A Florenis decem, vsquè in vigintiquinque, habeant.
Pro prima vice in Ciuitate, vtsuprà, Soldos octo Imperialium.
Pro secunda verò vice, si eis in prima facta fuerit Prohibitio, vt suprà, habeant duplum.
Pro tertia verò vice, si Prohibitio facta fuerit, vt suprà, in secunda, Arbitrio Iudicis, vt suprà, & abindè suprà, dummodò non excedat quantitatem Soldorum quadraginta Imperialium.

De Eodem. Cap. 180.

A Florenis vigintiquinque, vsquè ad quinquaginta, habeant.
Pro prima vice in Ciuitate, vt suprà, Soldos duodecim Imperialium.
Pro secunda verò vice, si eis in prima facta fuerit Prohibitio, habeant duplum.
Pro tertia vero vice, si eis in secunda facta fuerit Prohibitio, Arbitrio Iusdicentis, vt suprà, dummodo non excedat quantitatem Soldorum quinquaginta Imperialium.

De Eodem. Cap. 181.

A Florenis verò quinquaginta, vsquè in centum, habeant.
Pro prima vice in Ciuitate, vt suprà, Soldos viginti Imperialium.
Pro secunda verò vice, si eis in prima facta fuerit Prohibitio, duplum habeant.
Pro tertia, si facta fuerit Prohibitio, vt suprà, Arbitrio Iusdicentis, vt suprà, non excedendo summam Librarum trium Imperialium.

De Eodem. Cap. 182.

A Florenis verò centum suprà in quacunque quantitate, & summa, si fuerit in Ciuitate.
Pro prima vice, habeant Soldos triginta duos Imperialium.
Pro secunda vice, si eis in prima facta fuerit Prohibitio, duplum habeant.
Pro tertia verò vice, Arbitrio Iusdicentis, vt suprà, non excedendo quantitatem Librarum quatuor Imperialium.
Et prædicta habeant locum quando Exequutio fit, respectu Robariarum, de tot Pignoribus, quæ sunt valoris Crediti, pro quo concessum erit Præceptum.

Si verò Pignora fierent de minori summa, seu Valore, quòd tùnc Solutio fiat ad Ratam, pro Rata.

Pro Captura Personæ, pro Debito pecuniario, vel ex Causa pecuniaria. Cap. 183.

A Florenis vigintiquinque inclusiuè infrà, si fiat in Curia Arenghi, vel in Broleto Communis Mediolani, vel Confinibus, vbi ex forma præsentium Statutorum, vel Decretorum, ibi possit talis Exequutio fieri, habeant dicti Seruitor, & Famuli, quotquot fuerint, in totum, Soldos viginti Imperialium, in Casibus tantùm, in quibus Captura in dictis Locis, sit licita.

Si verò alibi, extrà dicta Confinia, per Ciuitatem, intrà Portas tantùm Ciuitatis, habeant Soldos triginta duos Imperialium.

Extrà verò Portas, intrà Redefossum, habeant Soldos quadraginta octo Imperialium pro Captura.

Extrà verò Redefossum, & vbicunq; per DVCATVM habeant prædictos Soldos quadragintaocto Imperialium pro Captura, vltrà soldum vnum Imperialium pro itinere, pro quolibet Miliari, pro quolibet Famulo, pro eundo, & redeundo, vsq; ad numerum contentum in præsentibus Statutis, singulariter referendo, ad plus, & non plus.

De Eodem. Cap. 184.

A Florenis verò vigintiquinque, vsq; in quinquaginta, si in Curia, & Broleto, vt suprà, habeant Soldos triginta Imperialium, Alibi autèm per Ciuitatem, Soldos quadraginta Imperialium, & Intrà Redefossum, Extrà tamèn Portas Ciuitatis, Soldos quinquaginta Imperialium.

Extrà Redefossum, Soldos quinquaginta Imperialium, & Soldum vnum Imperialium pro Itinere, vt suprà.

De Eodem. Cap. 185.

A Florenis verò quinquaginta, vsq; in centum, si in Curia, & Broleto, vt suprà, habeant Soldos quadraginta Imperialium, Alibi per Ciuitatem, Soldos quinquaginta Imperialium.

Intrà Redefossum, extrà Portas Ciuitatis, Libras tres Imperialium.

Extrà verò Redefossum, Libras tres Imperialium, & Soldum vnum pro Itinere, vt præfertur.

De

De Eodem. *Cap. 186.*

A Florenis centum, vſque ad quamcunque quantitatem, quantacunq; ſit, ſi in Curia, & Broleto, vt ſuprà, Soldos quinquaginta Imperialium.

Alibi per Ciuitatem, Libras tres Imperialium.

Extrà Portas, & intrà Redefoſſum, Libras quatuor Imperialium.

Extrà verò Redefoſſum, & vbicunq; per Ducatum, Libras quatuor Imperialiū, & Soldum vnum Imperialium pro itinere, vt ſuprà.

De eodem. *Cap. 187.*

Ad hoc vide & Cōſti. ſub alleg. tit. de Exeq & Iam Iuſdic. vbi circa Exequutiones idē diſponitur. pag. 100. Quòd de quolibet Sequeſt. mittatur Copia illi, de cui' Bonis fiat Sequeſtratio, vide infra cap. 213. SI CONTINGAT. Quòd Præcepta non durent elapſis triginta Diebus, dicitur inf. capit. 236. PRAETERTV. Et ꝙ nullus Conſul, qui nō eſt Doctor, nō poſſit ſignare quedā Precepta, vide in Nouiſſ. cap. 55. CONSVLES. verſ. Et ꝙ null'.

ITem, quòd dicti Seruitor, & Famuli facientes dictas Exequutiones, tàm Reales, quàm Perſonales, & etiam facientes Sequeſtra, vel alia Præcepta, teneantur, & obligati ſint dare, & dimittere dictis Derobatis, vel illis, quibus fient Sequeſtra, vel alia Præcepta, vel eorum Domibus Habitationum, & Captiuis, ſingulariter referendo, Copias Præceptorum, quorum vigore faciant dictas Exequutiones, incontinenti, tempore dictarum Exequutionum, vel tempore, quo fient Præcepta, vel alia Sequeſtra, vt ſuprà. In quibus Copijs, exceptis Præceptis capiendi, & robandi, vbi apponatur Clauſula Iuſtificatiua, apponatur certa Dies, nominando ipſam Diem in Tertijs, vel in Veſperis, quibus comparere debebunt, Qui Terminus comparendi, non ſit minor, quàm prout dictum fuit de Termino Citationum.

Reſpectu verò Præceptorum intrandi, vel continuandi, mittatur Copia illi, contra quem concederetur talis Exequutio, ſi habitauerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, & quæ omnes Copiæ, ſint ſignatæ manu Iuſdicentis, qui conceſſerit Præceptum, de qua Dimiſsione copiæ, ſtetur Relationi Seruitoris.

Alioqui, quòd dictæ Exequutiones, etiam Præcepta, & Sequeſtra, ſint nullæ, & nulla, & pro nullis habeantur.

De Eodem. *Cap. 188.*

ITem, quòd ipſi Seruitores, & Famuli pro Stando in Poſſeſsione aliquorum Bonorum immobilium, ſiuè in Domibus Debitoris, ſiuè in Ciuitate Mediolani, ſiuè extrà Ciuitatem, poſsint habere pro quolibet Die, ſiuè fuerit Seruitor, ſiuè Famulus, Soldos quinq; Imperialium, vltrà Expenſas cibarias, & mercedem Itineris pro ſtando, cundo, & redeundo, ſemèl tantùm, ad computum ſoldi vnius Imperialium, pro quolibet Miliari.

Et, ſi contrafactum fuerit puniantur in Soldis viginti Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice, qua contrafecerint, in quam, ipſo facto, incurrant, Quæ pena applicetur Communi Mediolani pro medietate, & pro altera Accuſatori, cui credatur cum Iuramento, & vno Teſte fidedigno.

De

De Eodem. Cap. 189.

Item, quòd ipsi Seruitor, & Famuli, pro qualibet Detentione, & Captura facienda, & facta, de aliqua Persona inculpata de aliquo Crimine, seu Delicto, ex quo, pęna Mortis veniet imponenda, habeant, & habere debeant duplicem Solutionem.

Si verò alia venerit pęna Corporalis, & non mortis, imponenda, habeant, & habere possint libras quatuor Imperialium, & hoc, vltrà, Soldum vnum Imperialium pro Miliari, vt suprà.

Si verò, ex aliquo Crimine, seù Delicto, ex quo, Solummodò pęna pecuniaria veniat inferenda, habeāt, & habere debeant, pro Pignoratione, & Captura, quantum Superiùs, pro Pignorationibus, & Capturis, pro Debito pecuniario, Taxatum est, ad Ratam, pro Rata, & singula singulis, debitè referendo.

Si verò dictus Captus, fuerit repertus non culpabilis de Delicto, seù Crimine, ex quo fuerit Inculpatus, & Detentus, & veniat relaxandus, quòd ipsi Seruitores, & Famuli, quicquam habere non possint, nec valeant, ab ipso tali Captiuo, ne duplici Damno, & Iactura afficiatur ipse Detentus, sed possint consequi Solutionem suam prędictam, ab illo, ad cuius Instantiam, vel Querelam, facta erit Captura.

Si verò facta fuerit ex Officio, habeat Solutionem à Capto, eo postmodùm Regressum habente, proùt Iuris fuerit.

De eodem. Cap. 190.

Item, quòd circà Mercedem Famulorum, & Facientium Exequutiones, tàm Reales, quàm Personales pro Caussa minima, Solutio taxetur, inspecta Rei qualitate, ne Impensa, Sortem, seu Capitale excedat, ità, vt quartam principalis Rei, non superet.

Per Const. sub Tit. de Offi. & Iurisd. diuers. Iud. §. Omnes Iusdicentes, Prohibent cōcedi Præcepta generalia, ac Exequut. & Missiones Famulorū in Possessionem, nisi in casibus à iure, & ex Constit. permissis: & ibi oīno vide, quid, in casu requiratur.

De Eodem. Cap. 191.

Item, quòd non possint fieri Exequutiones Reales, nec Personales, sub Præceptis generalibus, nisi contrà illos, qui præcisè erunt nominati, & descripti in ipsis Præceptis.

Ad hoc Stat. vide Cō stitu. idem disponen: sub titu. de Custodia Reorum. § Nullus.

De Eodem. Cap. 192.

Item, quòd nullus Officialis, vel Custos Carcerum Ciuitatis, & Ducatus Mediolani possit, audeat, nec præsumat accipere, consequi, nec habere ab aliquo Carcerato, pro Introitu, Exitu, Clauibus, Compeditura, Cipo, & Ligatura, etiàm ad Torturam, nec aliqua alia ex Caussa, prætèr Expensas Cibi, & Potus, tantummodò Soldos quatuor Imperialium, & pro Custodia cuiuslibet Diei, Denarios sex Imperialium, percipiat,

Sal-

Saluò, quòd Custodes Carceris Domini Capitanei Iusticiæ Mediolani pro prædictis, Introitu, Exitu, & vt suprà, duplum quantitatis prædictæ percipere, & habere posßint, & valeant, & pro Custodia cuiuslibet Diei, Denarios sex Imperialium, & non vltrà, sub pęna Florenorum decem, Ducali Cameræ applicandorum, pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice, vt suprà. Et in prædictis Casibus, Dominus Capitaneus Iusticiæ, & quilibet altèr Officialis, teneatur pro omnibus illis, qui fuerint de Familia sua, qui in prædictis, vel aliquo prædictorum contrafecerint quouismodò, siue Sciente, siuè Ignorante ipso Domino Capitaneo, vel alio Officiali. Circà verò Cibum, & Potum, non intelligatur derogari Ordinibus Ducalibus, superindè æditis.

De *Eodem*. *Cap.* 193.

ITem, quòd Caneparius præfati Domini Capitanei, nec non Caneparius Domini Potestatis Mediolani, & Officialium Curiæ Arenghi Mediolani, non posßint, nec valeant accipere ab aliquibus Incarceratis, pro Cibo, & Potu eis datis in Carceribus, nisi solummodò Soldos sex Imperialium, pro quolibet Die, & non plùs.

De *Eodem*. *Cap.* 194.

¶Quòd nõ fiant Exequutiones sinè Antianis, & Consulibus.

¶De Antianis Parrochiarum, & eorum Officio.

Vide i Nouiss. Cap. 188. ELIGANTVR, Et in Cõst. sub tit. de accusat. & Denunc. à princ. vsq; ad. §. DELATIS. *pag. 125.*

Ad hoc Statut. etiam, vide oino Const sub tit. de Exequut. & Famul. Iusdic. à princ. vsq; ad §. CVM, Quia Idẽ disponit, Immò etiã ad situm, q in defectu Antianorũ, vel Cõsulũ, Exequutiones fieri debent, pręsentib. duob. vicinis. *pag. 104.*

ITem, quòd ipsi Seruitores, & Famuli non posßint, audeant, nec præsumant facere aliquas Exequutiones Pignorum, nisi in præsentia Antiani, in cuius Parrochia, vel Consulis Loci, in quo, uel cuius Territorio fieri voluerit, uel eo requisito, Et, qui sic requisiti, ire teneantur statim, cum ipso Seruitore, & Famulis, sub pęna librarum quatuor Imperialium, pro quolibet sic requisito, & non eunte, ut suprà Ducali Cameræ applicanda, & prout suprà, & ipsis Seruitore, & Famulis aliter Exequutionem facientibus, ut suprà, sub pęna librarum quatuor Imperialium, pro quolibet eorum, & qualibet vice, Ducali Cameræ applicanda, & ad eius Solutionem compellantur per Captionem personæ, & nisi infrà sextam Diem soluerint, teneantur in Cathena, aut Barlina per vnam Diem, & priuati remaneant ab ipso Officio, vt suprà, saltim per Quinquennium.

Et, quilibet posßit accusare, & habeat Medietatem Cõdemnationis pecuniariæ, & teneatur secretus.

De qua Requisitione, Antiani, vel Consulis, stetur Relationi Seruitoris.

De Eodem. *Cap.* 195.

Idem disponitur per Cõst. sub tit. de Exequut. & Fam. Iusdic. §. SI EXEQVTIONES. *pag. 105.*

ITem, quòd ipsi Seruitores, & Famuli teneantur consignare, quæcunque Pignora per eos derobanda, vt suprà, penès Antianos Parrochiæ, aut Vicinum vnum Fidum, aut Consules Locorum, aut portentur ad Cameram, penès Gubernatores Pignorum, sub pęna cuilibet Contrafacienti, standi ad Cathenam, aut ad Barlinam, per vnam Diem.

Et

Et vltrà, sub pœna Librarum decem Imperialium, Ducali Cameræ applicanda, & quilibet possit accusare, de qua Consignatione non credatur Relationi Seruitoris, nisi fiat scriptura, manu Depositarij, aut aliter probetur, quo ad præiudicium asserti Depositarij.

¶ Vide ad hoc etiam ∫. Ca.217. Si Quod.

De Eodem. Cap. 196.

Item, quòd dicti Famuli, & Seruitores non audeant impignare Pignora derobata in Exequutione Præceptorum Hospitibus, nec Tabernarijs, nec alijs personis, nec Hospites, supèr eis Pignoribus audeant dare Cibum, nec Denarios mutuare ipsis Famulis, & Seruitoribus.

Et, si contrafactum fuerit, nulla Actio, nec Exceptio competat Hospitibus, nec Tabernarijs, nec Alijs prætendentibus habere debere, ex Contrafactione, vt suprà.

¶ Ad hoc statutum, Vide Const. sub allegato proximè tit. §. Poterunt. Quòd nihil detur Seruitori, nec alijs pro cõsignatura alicuius Bestię, Vide ∫ cap. 223. Hospites.

De Eodem. Cap. 197.

Item, quod Nullus, qui de cætero capietur, Pręcepto alicuius Iusdicentis, in Ciuitate, vel in Ducatu Mediolani pro aliquo Debito publico, vel priuato, vel aliquo Datio, seu occasione alicuius Datij, vel Concessionis, possit Duci ad Carceres Communis Mediolani, nec ad alium Carcerem, nisi primò, ille, qui fuerit Captus, ductus fuerit, seu præsentatus coràm eo Iusdicente, de cuius Præcepto Captus fuerit.

Et Seruitor, qui eum cepetit, si contrafecerit, pro Condemnato, Ipso Iure, habeatur, in Libris decem Imperialium, applicandis, & exigendis, vt suprà.

Et quilibet Stipendiarius, qui fuerit cum illo Seruitore ad capiendum eum, in totidem Libris decem Imperialium, qualibet vice, applicandis, & exigendis, vt suprà.

Et, si ille talitèr Captus, & Detentus coràm dicto Iusdicente, de cuius Pręcepto fuerit Captus, non ostenderit incontinenti Caussam rationabilem, pro qua nõ potuerit capi, primò, eo, ad cuius Instantiam fuerit Captus, ostendente Caussam legitimam Captionis, incontinenti ipse Iusdicens teneatur, & debeat mittere, & conduci facere ipsum talitèr Captum ad Carcerem.

Et, si Iusdicens contrafecerit in aliquo ex prædictis, & infra dictis, pro condemnato habeatur, Ipso Iure, in Libris vigintiquinq; Imperialium, applicandis, vt suprà.

Et quilibet possit accusare, & habeat Medietatem Condemnationis.

Et, si ille, ad cuius Petitione fuerit Captus, non ostenderit statim Caussam legitimam Captionis coram eo Iusdicente, & ille Captus priùs ductus fuerit ad Carcerem, antequàm fuerit pręsentatus coram Iudice, de cuius Pręcepto, fuerit Captus, Captio sit nulla, & Captus liberè relaxetur, sinè aliqua Impensa.

¶ Pro Debito priuato Quãdo quis personaliter capi possit, Vide suprà, cap. 167. Pro Debito, Vide etiã ad Disposita in hoc Statuto Cõstit. sub. d. Tit. de Exequut. & fam. Iusdicen. §. Si Vero, vbi ferè Idem Disponitur.

De Eodem. *Cap. 198.*

ITem, quòd Nullus Seruitor, Officialis, vel Baruerius, tàm Domini Capitanei Iusticiæ, quàm Domini Potestaris Mediolani, vel Curiæ suæ, vel aliorum Officialium, audeat, nec præsumat relaxare aliquem Captiuum, pro Portatione Armorum de Die, vel de Nocte; nisi talis Detentus satisdederit de stando, & parendo Iuri, & de soluendo penam incursam, vbi non habuerit legitimam Defensionem, qua Detentione facta, teneantur dicti Seruitor, Officialis, vel Baruerius, ipsa Die, vel sequenti, Noticiam dare, ad Officium Dominorum Magistrorum Intratarum Extraordinariarum, vel Commissariorũ super Exequutionibus præsentium Ordinum Deputatorum, sub pena cuilibet Contrafacienti, Librarum vigintiquinque, Imperialium, Ducali Cameræ applicanda, qualibet vice.

Et quilibet posit accusare, & habeat quartam partem Condemnationis, & teneatur secretus, Et ad Solutionem dictæ penæ compellantur ipsi Potestas, & Capitaneus, pro ipsis Famulis, & Baruerijs, vel Collateralibus, vel Contestabilibus suis, totiès, quotiès contrafactum fuerit, De quo posint Syndicari, per quemcunque Syndicatorem, ad quem Recursus habebitur, non expectato fine Officij eorum.

De Eodem. *Cap. 199.*

¶ Seruitores teneant facere Exequut. ad instantiam Habentium Præcepta.

Ad hoc Statut. videã per Const. sub. d. tit. de Exeq. &c. §. EXEQVVTORES, vbi idem disponit saluò, q Terminus exequẽdi restringitur, & Contra faciẽtibus pena maior imponitur. pag. 105.

ITem, quòd omnes, & Singuli Collaterales, Contestabiles, Seruitores, & Baruerij, & alij quicunque Deputati ad dictas Exequutiones faciendas, teneantur, & debeant ad Instantiam, & Requisitionem cuiuscunque Personæ habentis Licentiam, vel Præceptum de pignorando, robando, faxiendo, vel Sequestrando, de Bonis, & Rebus alicuius Personæ, Communis, Collegij, vel Vniuersitatis, fecisse realitèr, & cum effectu Exequutiones prædictas, vsque ad quantitatem concurrentem eius, quod continebitur in Licentia, vel Præcepto, prædictis, infrà Terminum Dierum trium, si fuerit, in Ciuitate, Suburbijs, vel Corporibus Sanctis facienda Exequutio prædicta.

Et, si extra Corpora Sanctorum longe à Ciuitate Mediolani per milliaria decem, infrà sex Dies, & abindè suprà, per totum DVCATVM, infrà decem Dies, sub pena Contrafacientibus, & Cuicunque eorum, quibus data fuerit ipsa Licentia, vt suprà, & non facientibus Exequutionem prædictam, Librarum decem Imperialium, Ducali Cameræ applicandarum pro medietate, & pro alia medietate Parti accusanti, vel notificanti, qualibet vice, si Debitum fuerit à Libris centum Imperialium infrà.

Et, si à centum Libris suprà, sub pena Librarum quindecim Imperialium, præfatæ Ducali Cameræ applicanda, vt supra in quam penam, Ipso Iure, & Facto

cto, cecidisse intelligantur, & ad ipsius pœnæ Solutionem, compellantur per Detentionem Personæ, & non relaxentur à Carcere, nisi soluta pœna prædicta, Nisi talis Seruitor, vel Exequutionem facere Debens, infrà Terminos prædictos, singula, singulis, congruè referendo, Iusdiceti Fidem fecerit, quòd ipsam Exequutionem facere non potuerit, nisi pro Quantitate, & Rebus, in qua facta fuerit dicta Exequutio, aut portauerit Vetitum ad Officium Vetitorum, vel coram Iusdicente, qui concesserit Præceptum ipsum.

Hoc intellecto, quòd si Debitor esset Inhabilis ad soluendum, talitèr, quòd Exequutio fieri non potuisset, prædictæ pœnæ locum non habeant.

De eodem. Cap. 200.

¶ Videantur ad hoc Const. sub Allegato proximè tit. §. IDEM QVOQVE, vbi hoc idē ferè Disponitur pag. 165.

ITem, quòd eodem modo, teneantur prædicti Facientes Exequutiones, vt suprà, facere quascunque Exequutiones personales, prout in Licentijs, & Præceptis, sibi datis, continebitur, vbi fieri possint ad omnem Requisitionem cuiuslibet Personæ Habentis dictas Licentias, seu Præcepta Exequutiua personalia.

Et, si per ipsos Exequutiones ipsas facere Debentes, vt prefertur, steterit quominùs ad Requisitionem cuiuslibet Habentis dictas Licentias capi faciendi, vt suprà, dictas Exequutiones non fecerint, ipsi, sic Omittentes facere Exequutiones prædictas, cadant, & ipso Iure, & facto cecidisse intelligantur in pœnam Librarum decem Imperialium, Ducali Cameræ applicandarum, vt suprà, si Debitum fuerit à Libris centum infrà, Si verò Debitum fuerit à libris centum suprà, sub pœna Librarum vigintiquinque Imperialium, præfatæ Ducali Cameræ applicanda, vt suprà, quæ pœna toties committatur, quotiès contrafactum fuerit, & intelligatur stetisse per eos Omittentes, vt suprà, quominùs dicta Exequutio facta non fuerit, si Iusdicenti summatim Fides facta fuerit, quòd dicti, qui capi debuerint, demonstrati fuerint prædictas Exequutiones facere Debentibus, Et in tali Esse, & Loco, ex quo verisimilitèr dicta Exequutio personalis fieri potuisset, si fieri voluisset, aut, quòd alitèr Iusdicenti visum fuerit prædictam Exequutionem fieri potuisse verisimilitèr, si fieri voluisset, Super quibus, stetur Arbitrio Iusdicentis, inspecta qualitate Facti, & Personarum.

RVBRICA GENERALIS
DE SERVITORIBVS.

¶ De Seruitorib. Vicarij Prouisionum, & eorum Salarijs, Vide in Nouiss. Capit. 75. SERVITORES.

Quòd liceat cuilibet Seruitorem Communis Mediolani etiam pro Maleficijs, Vide in Nouiss. Capit. 76. LICEAT,

De Seruitoribus, q exercent circa Actus criminales, Vide in Nouiss. Cap. 77. NON POSSINT.

De Sacramento, Satisdatione, & Approbatione Seruitorum. Cap. 201.

NVllus, à Calendis Mensis Ianuarij proximè futuri in anteà, exerceat Officium Seruitoriæ, nisi sit Habitator Ciuitatis, vel Suburbiorum Mediolani, Et nisi sit maior annis viginti, Et nisi priùs constitutus, vel approbatus fuerit per Officium Prouisionum Mediolani, & yna

ex Duodecim Præsidentibus, vel ex Syndicis Communis Mediolani, vel vnum ex Abbatibus, vel Antianis Collegij Notariorum Mediolani, & iurauerit, & satisdederit de Libris vigintiquinque Imperialium coràm Officio Prouisionum, vel vt suprà, de exercendo benè, & legalitèr dictum Officium Seruitoriæ, & ipsa Satisdatio cedat, & perueniat ad commodum Passi Damnum, si alitèr fecerit, & quæ Satisdatio duret, donec fuerit innouata, & in prædictis Satisdationibus non sit necesse Officium alterius Approbatoris, & habeat Notarius, & vt suprà, pro qualibet Satisdatione cum exemplo, & subscriptura, Soldum vnum Imperialium, & non vltrà, sub pœna Priuationis sui Officij.

Et singulis Annis eligantur tres de melioribus Seruitoribus Mediolani, Arbitrio Vicarij Officij Prouisionum, vna cum Abbatibus Collegij Notariorum Mediolani, vel altero eorum, qui Omnes simul eligant tres Notarios Mediolani, laudatos ad omnia, secundùm Formam Statutorum Mediolani, qui examinent omnes Seruitores descriptos in Matricula Seruitorum, & qui secretò quemlibet approbent, vel reprobent, & ille, qui per prædictos approbare Debentes, pluriès fuerit reprobatus, eximatur de Matricula, & ampliùs non exerceat Officium Seruitoriæ, sub pœna Incisionis linguæ, & Fustigationis per Broletum Communis Mediolani, & eadem pœna puniatur quilibet, qui exercuerit Officium Seruitoriæ, qui non fuerit approbatus, vt suprà.

Saluò, quòd Seruitores, qui habitabunt per Ducatum Mediolani, possint Citare, Sequestra, & Præcepta quæcunque facere, dummodò non sint capiendi, nec robandi, nec etiam, expellendi aliquem de Possessione, nec aliquem inducendi, nec continuandi in Possessionem, licet non sint Habitatores Ciuitatis Mediolani, vel Suburbiorum.

Et quòd nullus debeat exercere dictum Officium Seruitoriæ, qui sit Scutifer, aut Famulus alterius, exceptis Famulis Iusdicentium, & Locorum piorum, sub pœna Librarum quinque Imperialium, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori.

Et vltrà, ea, quæ in contrarium fierent, sint nullius valoris, & momenti, quatenùs fierent de Mandato alicuius Iusdicentis in Ciuitate Mediolani.

Respectu verò exequendorum de Mandato Iusdicentis in Ducatu Mediolani Seruitoris habitantes per Ducatum (approbati tamèn) vt suprà, possint ipsa talia Præcepta exequi, & omnes Seruitores electi, & approbati, vt suprà, teneantur se describi facere, antequàm exerceant Officium Seruitoriæ, ad Officium Gubernatoris Statutorum Communis Mediolani, pro qua Descriptione, aliquid accipi non possit.

De Eodem. Cap. 202.

ET Notarius Officij Prouisionum paritèr teneatur habere vnum librum, in quo scribere teneatur Nomina, & Cognomina eorum Seruitorum Communis Mediolani, qui approbati fuerint, & satisdederint, & iurauerint, prout suprà, & Tempus præcisum ipsius

sius Approbationis, vt suprà, & vbi habitat ipse Seruitor, & in Parochia, si sit Habitator Mediolani, vel Suburbiorum, & nomen Loci, vel Terræ, si habitauerit in Ducatu.

Quòd Seruitor Bannitus de Maleficio, & falsitate, non possit, aliquo modo, exercere Officium Seruitoriæ. Cap. 203.

NVllus Seruitor, qui sit Bannitus de Maleficio, vel Falsitate, aut qui amiserit Membrum pro aliqua Falsitate, possit esse Seruitor, nec etiam aliquis Seruitor, possit exercere Officium Seruitoriæ in fauorem alicuius, cum quo stabit.

Saluò, si staret cum aliquo Pio loco eleemosinario possit in fauorem ipsius Pij Loci, ipsum Officium exercere.

De Famulis Domini Potestatis Mediolani, dandis pro Exequutionibus faciendis. Cap. 204.

IN quolibet Precepto Exequutorio, apponatur quantitas Fangiorum, seu Famulorum, vsq; ad quam Iudex concedet, & ad quam quantitatem, Iudex in Ciuitate, & Suburbijs Mediolani possit concedere, vsq; ad Duos inclusiuè, & non vltrà.

Saluò, si in Ciuitate Mediolani, vel Suburbijs eundo pro exequendo dictum Præceptum, seu explicando, fieret aliquod Obstaculum, vel Impedimentum, per quod non potuisset Exequutionem, seu Explicationem facere, de ijs, quæ in dicto Præcepto continerentur, Possit iterùm reassumere de alijs Seruitoribus, seu Fangijs, vsquè ad illum numerum, qui videbitur dicto Iudici, pro dicto Negotio explicando, inspecta qualitate Facti, & Personarum.

In Ducatu verò, Iudex concedere possit, vsquè ad numerum Seruitorum, siuè Fangiorum quatuor, & non vltrà, Saluò tamen, quòd si in Ducatu eundo pro explicando contenta in eo Precepto, aliquod Obstaculum, vel Impedimentum fieret, per quod, non potuisset dictam Exequutionem, vel Explicationem facere, Possit iterum reassumere de alijs Seruitoribus, seu Famulis, vsquè ad eum numerum, qui videbitur dicto Iudici, inspecta qualitate Facti, & Personarum.

Et, si in Ciuitate, Suburbijs, vel in Ducatu, vltrà quantitatem, seu numerum taxatum, vel additum, vt suprà, pro aliquo Præcepto exequendo iuerint Famuli, seu Fangij, tùnc ille, contrà quem fieret Exequutio, pro ijs, qui erunt, vltrà numerum taxa tum, vel additum, vt suprà, ad Soluendum non teneatur.

¶Vide suprà Ca. 174. ITEM STATVITVR Aliud simile Statutũ. Et ibi vide Declarationes Factas ad dictũ Statut. in Nouiss. cap. 205. DECLARATVR, versic. ITEM STATVTO, sub. d. Cap. Quia ẽm eas etiam presens Statutũ Intelligitur. Et, ꝙ per Seruitores & Famulos dimittant Precepta, & seu Sequestra, quibus fiunt, vel Domibus eorum habitationis habet ĩ. ca. 187. ITEM QVOD DICTI,

Sal-

De relationibus faciendis, et intrà quæ tempora. Cap. 205.

¶ De forma Citationũ, Vide cap. 1.
De Pignoribus describẽdis, Vide j. cap. 234. QVILIBET.
De Relatione, & descriptione Sequestrorũ, Vide j. cap. 235. RELATIONES.
Aliud tp̃s datum est pro faciendis Relationibus, vt habet in Nouiss. cap. 192. RELATIONES.
De Relationib. quæ fieri possunt ad Instãtiã Citati j. sex menses, Vide in Nouiss. cap. 209. RELATIONES.
Relationes possunt fieri ẽt tp̃e feriato, vel suspẽso, vt habetur in Nouiss. cap. 214. AD TOLLENDVM.
Quòd nõ possit Quis interrogari an velit vti Relatione Seruitoris? Vide in Nouiss. cap. 203. AD DECLARATIONEM.

QVilibet Seruitor teneatur, & debeat ad Petitionem vtriusque Partis, & cuiuslibet, cuius interfit.
Infrà tres Dies, respectu Citationum Præceptorum, & Sequestrorum, ac eorum, quæ per eum facta, vel Exequuta fuerint in Ciuitate, & Suburbijs, ac intrà Corpora Sanctorum.
Et infrà quinque Dies, respectu eorum, quæ facta, vel Exequuta fuerint in Ducatu Mediolani, vltrà Corpora Sanctorum, suam Relationem facere, coràm Iusdicente, Arbitro, vel Arbitratore, vel Commissario, ex cuius Parte, facta erit Citatio, vel de cuius Mandato, facta fuerit Exequutio, seu factum fuerit Sequestrum, vel aliud fuerit Exequutum, vel factum.
Saluò, si respectu eorum, quæ, ex forma præsentium Statutorum fieri possint per Seruitores Habitantes in Ducatu, sufficiat, quòd Relationes fiant in manu alicuius Notarij habitantis in Ducatu Mediolani, dummodò, infrà dictum Terminum deferantur Notarijs, vel Coadiutoribus Iusdicentium, seu Arbitrorum, vel Arbitratorum, vel Commissariorum, vel Delegati, ex cuius Parte facta fuerit Citatio, vel aliud Exequutum, vel factum fuerit.
Et in qualibet Relatione scribatur vbi habitat Seruitor referens, scilicet, NOMEN, PORTA, ET PAROCHIA, si erit Habitator Ciuitatis, vel Burgorum Mediolani, & NOMEN LOCI, Si Habitauerint in Ducatu.
Aliter, elapso Termino, vt suprà nulla recipiatur Relatio, HOC INTELLECTO, quòd, si Citatus comparuerit, non sit necessaria Relatio, sed præsumatur Citatus ad videndum fieri ea, quibus Præsens fuerit.

Statur relationi seruitoris. Spec. tit. de cit. §. sequitur videre versi. Sed nunquid. Non tñ creditur relationi, vbi iusta caussa subsit non credendi, vt per Alex. consi. 114. col. 1. & 2. circa princ. vol. 4. & an relatio dicatur de actis, vel fieri debeat Iudici, vel Notario actuario. Alex. in l. si finita. §. Iulianus, num. 35. col. 2. ff. de Damn. infec.

RVB. GEN. DE AVXILIO DANDO PER COMMVNIA, ET VNIVERSITATES SERVITORIBVS AD EXEQVVTIONES FACIENDAS.

De Auxilio Dando ad Exequutiones Faciendas Seruitoribus per Consules, & Officiales Terrarum. Cap. 206.

SI quis Seruitor iuerit Præcepto alicuius Iusdicentis, vel alterius Habentis Iurisdictionem pro robando, cõtestando, vel sequestrando de Bonis alicuius, in aliquo Burgo, Terra, vel Territorio Ducatus Mediolani, teneantur Consules, & Officiales illius Burgi, vel Terræ, vel aliquis eorum, si de hoc fuerint requisiti, vel petiti, per Seruitorem, comparere, & ducere, bona fide, ipsum Seruitorem, & ostendere eidem Domum, seu Habitationem illius, contrà cuius Bona vult fieri Exequutio, si quam habet in eo Burgo, Terra, vel Ter-

Territorio, sub pœna cuilibet Consuli, Librarū viginti Imperialium, & Communi Burgi, vel, vt suprà, Librarum vigintiquinque Imperialium, & Communi Loci Librarum decem Imperialium, Communi Mediolani applicandarum.

Et nihilominus, Communia Burgorum, Locorum, vel aliarum Vniuersitatum, in quibus Habitent quindecim Familiæ, vel abindè supra, teneantur sub eadem pœna, dare Auxilium, & Fauorem cum effectu, dicto Seruitori, si de hoc fuerint requisiti, vel petiti, per Seruitorem, ad faciendum aperire Portas, & Hostia, & ad ea exequenda, vel facienda, quæ ille Seruitor habebit in Mandatis, de qua Requisitione, seu Petitione, stetur Relationi Seruitoris, nisi in contrarium probatum fuerit.

Hoc intellecto, quòd si Seruitor iuerit pro sequestrando, vt suprà, & Consul requisitus, vel petitus, recusauerit, vel neglexerit ire cum Seruitore, vt suprà, super Bonis, de quorum Fructibus, vel Redditibus vellet fieri Sequestrum, & sic non posset fieri Debita Aestimatio Fructuum, seu Redditūum sequestrandorum, tùnc Seruitor, a se ipso posit facere Aestimationem, cuius Relationi stetur, nisi infra Mensem, post factam Relationem, in contrarium probatum fuerit.

Et tùnc stetur veritati probatæ, Et si Consul recusauerit, vel neglexerit ire cum Seruitore, vt suprà, tùnc ipse Consul, incurrat pœnam, de qua suprà.

Et teneantur Communia prædicta, singulo Anno, de Mense Ianuarij, pòst Publicationem præsentium Statutorum, ad Officium Statutorum Communis Mediolani, describi facere Nomen, & Cognomen Loci, & Consulis sui, sub simili pœna, vt suprà, Gubernatores autem Statutorum, quicquam pro Descriptione prædicta, accipere non possint.

Quod Communia, Consules, & Officiales, ac homines, teneantur designare, & palificare Bona immobilia, & fructus. Cap. 207.

Teneantur, & debeant Communia Burgorum, Locorum, & Terrarum Ducatus Mediolani, seu Consules, & Officiales eorundem, nec non Homines cuiuscunque Burgi, Loci, & Terræ, si de hoc requisiti fuerint, videlicet, ipsa Communia, seu Consules, & Officiales, designare, & palificare Bona immobilia suorum Territoriorum, & Fructus pendentes, ac etiam sectos, seu à Solo, vel à Brochis separatos existentes in Rusticis prædijs, & Seruitorem ducere ibidem.

Et hoc, si sciuerint, & per Sacramentum, sub pœna Librarum viginti quinque Imperialium, Communi Burgi, Librarum decem Imperialium, Communi Loci Librarum quinque Imperialium pro quolibet Consule, Communi Mediolani applicandarum.

Ipsi vero Homines cuiuscunque Burgi, & vt suprà, si ad hoc requisiti fuerint per Sacramentum secundum eorum scire, manifestare teneantur Terras, & Bona

Bona cuiuslibet, quæ sint in illo Territorio, vel Partibus circunstantibus. Et ad hæc compelli possint per omnia Iuris remedia.

Quod Deposita, & Sequestra, non fiant penès singulares personas. Cap. 208.

¶ Quòd nō concedat Relaxū, nisi Cōst. de Credito, Vide in Nouis.cap.200. AD TOLLENDVM.
De subitis Const. & Sequestris, vide suprà cap.111. & Ibi videbis Multa.
Quòd de quolibet Sequestro, Mittatur copia illi, de cuius Bonis fiat Sequestratio, Vide infrà, capit. 213. SI CONTINGAT.

NVllus, & singularis, Depositum, nec Contestum, nec Sequestrum, recipere compellatur, nec super aliquo singulari, vt singulari inuito, ponatur Depositum, nec Sequestrum.

Et, si contrafactum fuerit, non valeat, & conseruetur Indemnis, per Seruitorem, & per Actorem, & quemlibet eorum In Solidum, donèc Conseruatio, ad plenum fuerit subsequuta, quæ non habeant locum in illis, nec eorum fauorem, penès quos, essent, tempore Contestationis, Bona, quæ Sequestrarentur, vel deponerentur, vel in Recomandatione ponerentur, sed ipsi, penès quos talia essent, conseruare teneantur, ad voluntatem Iudicis, si, & prout aliàs debebit de Iure.

Et etiam non habeant locum, si intrà Corpora Sanctorum fiet Depositum, siuè Sequestrum de Fructibus, seu Redditibus pendentibus penès Laborantes Terras, in quibus sint dicti Fructus, vel Redditus, si laborant, vt Fictabiles, vel Partiarij.

Sed, eo Casu, possit fieri Depositum, seu Sequestrum de Fructibus, seu Redditibus prædictis, penès dictos sic Laborantes.

Si verò Laborentur per Dominum, vel eius sumptibus, tùnc Sequestrum, vel Depositum possit fieri de dictis Fructibus, & vt suprà, penès duos, ex Vicinis dictæ Parrochiæ, in qua sunt situatæ dictæ Terræ, qui compellantur, & teneantur illud Sequestrum, seu Depositum recipere, & custodire, expensis tamèn dicti Depositi, seu Sequestri.

Et Dominus Potestas, & quilibet Exercens Iurisdictionem, & Vicini dictæ Parrochiæ, & quilibet eorum, cum requisiti fuerint, teneantur dictis, penès quos factum sit Sequestrum, seu Depositum, vt suprà, præstare Auxilium ad prædictum Sequestrum, seu Depositum saluandum, seu custodiendum.

Quòd capti in Ducatu, consignetur ligati in Carceribus Communis illius Terræ, vel in alio Sedimine, præsentibus consulibus, vt petitum fuerit. Cap. 209.

ALiquis Captus, seu Detentus per aliquem Seruitorem in Ducatu Mediolani, non possit consignari, nec intelligatur esse Consignatus Captus, penès aliquod Commune, Consules, & Officiales alicuius Terræ, vel Vniuersitatis, nisi per eum Seruitorem, vel Famulos, siuè Seruientes, quos secum habuerit, consignetur Ligatus Idoneè, cum manibus, in Carceribus illius Communis, vel Vniuersitatis,

In qua consignari voluerit, pro aliquo, aut in aliquo alio Sedimine, vel Camera idonea dictæ Terræ, præsentibus Consulibus, vel Officialibus illius Terræ, vel aliquo eorum, in quo, vel in qua, per Consules, vel Officiales illius Vniuersitatis, vel per aliquem ex eis, Petitum fuerit ab eo Seruitore debere duci, & consignari.

Et de hoc fiat Mentio, in Relatione Seruitoris, quæ fiet de ipsa Captione, & Consignatione.

Et, si prædicta, seruata non fuerint, tùnc illud Commune, Vniuersitas, Consules, & Homines eiusdem, in aliquo non teneantur, pro ipso Capto, nec ad eum custodiendum, nec reddendum.

Et eos Captos consignatos, modo prædicto, custodire teneantur, vsq; ad Dies sex, ad plùs, tùnc proximos, & eos repræsentare, seu dare, si, & prout, infrà ipsos Dies sex præcipietur eis, vel mandabitur per Iusdicentem, expensis tamèn illius, qui ipsam Captionem fieri fecerit, &, si in dicto Tempore, nihil eis dictum, seu præceptum, vel Mandatum fuerit per Iusdicentem, vlteriùs non teneantur dictos Captos custodire, nec reddere, sed à tali Captione, & Consignatione, Ipso Iure, sint liberati.

Quòd Communia non teneantur consignare Deposita, nec Captos extrà suum Territorium. Cap. 210.

COmmunia Burgorum, Locorum, & aliarum Terrarum; Ducatus Mediolani, non teneantur consignare illas Res, quæ fuerint depositæ penès ea Cõmunia, vel eorum Consules, vel Officiales, vel Homines, ad Ciuitatem Mediolani, nec alibi, extrà suum Territorium, sed eas Res penès eos, vel ea, legitimè consignatas, saxitas, vel sequestratas, colligere, reponere, & saluas facere, & custodire, teneantur, Expensis earum Rerum, & eas consignare in eo Burgo, loco, & Terra, vel eius Territorio, in quo erant tempore, quo fuerunt depositæ, vel sequestratæ, vel repositæ, illi, ad Petitionem cuius fuerint depositæ, vel sequestratæ, vel eius speciali Procuratori Habenti Præceptum, vel Licentiam à Iusdicente, de accipiendo ipsas Res.

De Eodem. Cap. 211.

IDem intelligatur, si aliquis consignatus fuerit, legitimo modo, per aliquem Seruitorem, pro Capto, quem quidem Captum, & eis Consignatum, custodire teneantur Diebus sex continuis, & abindè in antèa, liceat eis relaxare eum Captum, nec vlteriùs teneantur eum consignare, nisi Præcepto Iusdicentis interim petitum fuerit.

Quod Communia non teneantur consignare, nec Tradere, durante Contradictione. *Cap.* *212.*

Consules, Officiales, & Communia, non teneantur consignare, nec tradere Res sequestratas, durante Contradictione, nec possit contrà eos procedi per Contumaciam.

Sed, si nulla Contradictio facta fuerit, tùnc elapsis quindecim Diebus, teneantur ipsam Consignationem facere, proùt Mandatum fuerit per Iusdicentem.

Et, si facta fuerit Contradictio, & sopita, tùnc teneantur ipsam Consignationem facere absque aliqua Exceptione, vel Contradictione, proùt mandatum fuerit, vt suprà.

Et tempora Consignationis faciendæ, tùnc currant, & currere incipiant à tempore Contradictionis sopitæ, si quæ facta fuerit.

¶ De subitis Cõtest. & Sequest. Vide s. capit. 111. QVOLIBET.

Quòd Relatio, & Descriptio sequestrorũ j. tpa limitata p Statuta, fiat, alitèr, Quòd Sequestrũ nõ valeat, Vide j. cap. 235. RELATIONES.

Quòd Dimittãt Copiæ Sequestrorũ illis, Quibus fient Sequestra, vel eorũ Domibus habitationũ, vide s. Cap. 187. ITEM QVOD DICTI.

Quòd Statutum est suprà.

Quòd de quolibet Sequestro mittatur Copia illi de cuius Bonis fiat Sequestratio. *Cap.* *213.*

Si contingat fieri aliquod Sequestrum de Bonis alicuius Habitantis in Iurisdictione Iudicis, de cuius Mandato fiet Sequestratio, teneatur Pars, ad cuius Instantiam fiet Sequestratio, Intimare, seu mittere Copiam ipsius Sequestri, illi, de cuius Bonis fiet Sequestratio personalitèr, vel ad eius Domum Habitationis.

Si verò contingat Sequestrum fieri in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani de Bonis non Suppositi repertis in Iurisdictione Iudicis, à quo fuerit impetratum dictum Sequestrum, vel non Habitantis in ipsa Iurisdictione, tùnc Copiæ mittantur in Locis, vbi Citationes fieri possunt ex forma secundi Statuti, positi sub Rubrica speciali de Citationibus Absentis, & cætera, & stetur Relationi Seruitoris de Dimissione dictarum Copiarum.

Et, si prædicta seruata non fuerint, Sequestratio facta non valet.

De Memoria Contradictionis ponenda per Notarios in margine, vbi erit Relatio Exequutionis. *Cap.* *214.*

¶ De Ter. probandi cõtrà Exequut. Vide in Nouiss. cap. 201. STATVITVR.

Quid de Pignorib. Derobatis, q stare debent penès Gubernatorẽ Pignorũ, & per Quod, Tps, Vide j. cap. 233. PIGNORA.

Si fiat Contradictio Pignoribus robatis, vel Deposito, seu Sequestrationi, vel Introitui, vel alij Exequutioni, scribatur de hoc Memoria in margine Relationis, si facta reperiatur.

Et vbi non reperiatur facta Relatio Scribatur in libro, in quo solent, & debent scribi Firmationes Contumaciæ, & Banna, videlicet, de Die Contradictionis, & per quẽ facta fuerit, sub pœna Notario Banci, Librarum decẽm Imperialium, applicanda pro Medietate Communi Mediolani, & pro altera Medietate Parti, quæ contradixerit.

Et

Et vlteriùs, sub pœna ipsi Notario conseruandi indemnem quemlibet, qui, ea occasione læderetur, ad hoc, vt Iudex non decipiatur, aliquo modo.

Et vbi contingat Notarium subscribere aliquod Præceptum, vel Relaxetur, in quo facta non fuerit Memoria, vel Mentio ipsius Contradictionis, quòd habeatur pro Constanti ipsum Notarium non fecisse Memoriam in margine, nec in Libro Firmationum, vt suprà.

Nec admittatur Probatio in contrarium, & si contrafiat, nullius sit valoris, & momenti.

Quòd Deposita, Contestationes, & Sequestra consequantur infrà sex Menses. Cap. 215.

SI quis Depositum, Contestationem, vel Sequestrum fieri fecerit penès Commune, Consules, vel Officiales alicuius Vniuersitatis, prosequatur Ius suum in consequendo prædicta Deposita, Contestationes, vel Sequestrationes, infrà Menses sex, à Die facti Depositi, Contestationis, vel Sequestri.

Et, si per Menses sex steterit Negligens, quin suum Ius prosequatur contrà ipsam vniuersitatem, Consules, vel Officiales ipsius, vlteriùs non audiatur, nec possit habere Recursum contrà Commune, Consules, & Officiales.

Sed saluum sit Ius illi, de cuius Bonis Sequestrum, Depositum, vel Contestatio, factum, vel facta fuerit.

¶ De subitis Cõtestationib. & Sequestris, Vide suprà, cap. 111. QVILLIBET, & ibi Vide Multa alia subsequentia.

De Rebus mobilibus robatis, vel Contestatis singularitèr Aestimandis. Cap. 216.

OMnes Res mobiles, quę actualitèr poni contingent in Sequestrum, Contestationem, vel Depositum, vel quæ robentur, Aestimentur singularitèr, Bona fide, per Seruitorem, & de qua Aestimatione FIAT MENTIO in RELATIONE SERVITORIS.

Et, si de Aestimatione facta per Seruitorem aliquis, cuius intersit, conqueratur, audiatur, si de hoc conqueri voluerit, vsquè ad Tempus, quo continget Denunciationem Pignorum, durare.

¶ Quòd Pignora derobata stēt penès Gubernatorē, vel Depositariū, per Dies quindecim, Vide J. Cap. 233. Pignora.

Et Intra quòd Tp̃s fieri debeant Relationes, Vide J. cap. 205. QVILIBET SERVITOR.

De recipientibus spontè Depositum, Contestationes, vel Sequestrum, vel aliquid Aliud. Cap. 217.

SI quod Depositum, Contestatio, vel Sequestrum, vel aliquid in Saluamentum positum fuerit per Seruitorem voluntariè, seu spontè receptum, de hoc FIAT INSTRVMENTVM, vel Scriptum subscriptum, manu Recipientis Sequestrum, vel subscriptum per alium, PRAESENTIBVS DVOBVS TESTIBVS ad minus in scriptura illa, appositis, nec soli Seruitori credatur, quòd voluntariè receptum sit per Aliquem.

¶ Vide etiā ad hoc J. Capit. 195. ITEM QVOD IPSI.

Quòd pro Depositis, Nobiles teneantur tantùm pro Nobilibus, & Vicini pro Vicinis. Cap. 218.

IN omnibus Burgis, Locis, & Terris, in quibus fuerint Nobiles, & Vicini compellantur Nobiles pro Nobilibus, etiam, qui non sint de Vniuersitate Nobilium illius Loci, in quo fiet Exequutio, Et Vicini pro Vicinis tantùm, ad recipiendum Deposita, & Res, & Personas Nobilium, & ad colligendum Fructus, ad hoc, ne compellantur Vicini relinquere Terras, quas tenent, vel laborant, propter Debita, & potentiam Nobilium, & etiam ad maiorem firmitatem, OMNES OFFICIALES, & Seruitores, qui fuerint per Ducatum Mediolani, occasione alicuius Officij, vel Exactionis, vel occasione faciendi aliqua Deposita, siuè fuerint Præcepto Iudicis Potestatis, siuè Præcepto alicuius Consulis Iusticiæ, siuè Mercatorum, siuè Alterius Iusdicentis, debeant FACERE IBI DEPOSITA, si fuerint Nobilium, vt suprà, per Nobiles illius Burgi, Loci, seu Terræ.

Et, si fuerint Vicinorum, debeant facere, & recipere Deposita, & alias Res per Vicinos illius Burgi, Loci, vel Terrę, in quibus prædicta fuerint.

Et sic Nobiles teneantur recipere pro Nobilibus, vt suprà, & Vicini pro Vicinis.

Et, si prædicti Officiales, vel Seruitores facerent vel venirent contrà prædicta, nisi sicùt superiùs dictum est, quòd omnia ea, in quibus contrafecerint, sint cassa, & irrita, & nullius valoris, & momenti, videlicet, quo ad hoc, vt NOBILES non teneantur pro Vicinis, nec Vicini pro Nobilibus.

De Arca Cōmuni ad Petitionē Creditoris Faciēda. Cap. 219.

SI quis habere debeat, vel de cætero habere debuerit aliquid, ab aliquo Communi, Burgi, vel Loci, vel Vniuersitate aliqua, & DENVNCIAVERIT per publicum instrumentum, vel per Seruitorem Communis Mediolani, DIMISSA COPIA dictæ Denunciationis in Scriptis ibidem Consulibus, vel Consuli, nomine Communis, & Vniuersitatis illius Burgi, vel Loci, vel Villæ, vel Castri, & in ipsa publica Platea, & Vicinantia, seu Domibus Habitationum Consulum, vel Consulis Vniuersitatis, dimissa Copia dictæ Denunciationis ibidem dictis Consulibus, vel Consuli, vel Domi Habitationis eorū, & cuiuslibet eorū, & in ipsa Platea publica, vt faciant, & fieri faciant Arcam Communem, infrà quindecim Dies, pro ipso Debito sanando.

Et, si illud Debitū non sanauerint infrà ipsum Terminum, ꝙ postmodùm vnusquisque de ipsa Vniuersitate, teneatur ad totum Debitum, & possit abindè in anteà conueniri pro toto Debito, ac si principalitèr foret obligatus, ipso, à quo exactum fuerit, habente Regressum contrà ipsam Vniuersitatē, & quamlibet singularem Personā ipsius Vniuersitatis pro ea quantitate, ab eo exacta, cum omnibus Expensis, Damnis, & Interesse, factis, & passis per eum, à quo fuerit exactum. De quibus, stetur Iuramento ipsius, præmissa Iudicis Taxatione, & nullus, de ipsa Vniuersitate, possit se eximere, aliquo modo.

De

De Satisdatione, & Officio Gubernatoris Pignorum. Cap. 220.

GVbernator Pignorum, qui per Tempora erit, teneatur per se, vel Personam summissam, in vno Libro, quem habere teneatur, scribere Pignora, quæ consignata fuerint, statim, quandò præsentantur, scribendo etiam qualitates, & quantitates ipsorum Pignorum, & Nomina, & Cognomina eorum, ad quorum Instantiam derobata fuerint: & quibus derobata fuerint, & per quem, vel quos consignata fuerint, sub pœna ipsi Gubernatori contrafacienti, seù prædicta non seruanti, pro qualibet vice, Librarum vigintiquinque Imperialium, applicanda pro Medietate Communi Mediolani, & pro altera Derobato.

Et etiam teneatur de Rebus derobatis, dare Scriptum, subscriptum manu eius propria, prout nota facta erit in Libro, vt suprà, tàm Derobanti, siuè ei, ad cuius Instantiam sit facta Derobatio, quàm Derobato, si ab eo requisitum fuerit.

Et hoc, sinè aliqua Præstatione pecuniæ, sub dicta pęna, applicanda, vt suprà, quam pœnam incurrat singularitèr referendo, Ipso Iure, pro qualibet vice.

Et adhibeatur Fides ipsi Scripto in præiudicium ipsius Gubernatoris Pignorum, & teneatur ipse Gubernator ad Petitionem cuiuslibet, cuius intersit, ipsum Librum exhibere, & ostendere in Iudicio, & extrà, totiès, quotiès requisitum fuerit, sub eadem pœna, & prout suprà.

Et etiam teneatur ille Gubernator, satisdare ad Cameram Communis Mediolani, vel in manibus Notarij Referendarij Domini, & Communis Mediolani, de Libris duabus millibus Imperialium, cum bonis Fideiussoribus, approbandis, prout approbantur alij Fideiussores Datiorum, de saluando, & custodiendo, ac bonam Rationem reddendo de Pignoribus ipsis, & curando, ne ipsa Pignora deuastentur, & etiam, de restituendo ipsa Pignora, prout sibi mandatum fuerit per Iudicem, de cuius Mandato facta fuerit Derobatio.

Et quilibet Gubernator aliorum Locorum, de Ducatu Mediolani, satisdet de Libris mille Imperialium, prout suprà, debitè referendo.

Et, quòd nullus Gubernator Pignorum se intromittat de dicto Officio, per se, nec summissam Personam, nec de exigendo aliquid, occasione dicti Datij, nisi priùs præstita dicta Satisdatione, prout suprà.

Et hoc, sub dicta pœna, quam incurrat, Ipso Iure, & Facto.

Et de hoc possit inquiri, procedi, & exequi summariè, de Facto, etiam per Detentionem Personæ, & omnibus alijs Iuris remedijs.

Et casu, quo, non restituat Pignora, stetur Sacramento Derobati de vera Scientia, vel de Credulitate alterius, cui debent relaxari de valore Rei robatæ, non obstante alia Aestimatione.

Et Gubernator Pignorum, teneatur ad omnia, pro Exercentibus pro eo.

De Libro Gubernatoris Pignorum consignando, & de Pignoribus per eum consignandis Successori suo.

Cap. 221.

Camerarius seù Gubernator Pignorum in fine sui Officij teneatur consignare Librum suum in Forma Libri Mastri, & benè ordinati, ad Officium Gubernatoris Statutorum Communis Mediolani, sub pęna Ducatorum centum auri, quam incurrat, Ipso facto, applicandorum Communi Mediolani.

Et nihilominùs teneatur consignare ipsum Librum in fine dicti Officij sui, sine alia Interpellatione, infra duos Dies immediate sequentes, post finem dicti Officij sui.

Et similiter teneatur consignare Pignora Successori suo, quæ penes eum, in fine dicti sui Officij erunt, infrà similem Terminum, & sub dicta pœna, & proùt suprà, quæ Consignatio fiat de ipsis Pignoribus, talia, qualia erunt.

Et nihilominus teneatur consignare, vt suprà, & de tali Consignatione fiat Notitia in Scriptis Officio Gubernatoris Statutorum, vt suprà, per Consignantem, & per eum, cui fiet dicta Consignatio, sub prędicta pœna, quam soluere teneatur, infrà Mensem immediate sequentem.

Aliàs procedatur contrà eum de Furto, Et quòd ipse Gubernator Statutorum aliquid accipere non possit pro prædictis, nec aliquo prædictorum, & teneatur ostendere dictum Librum, volentibus eum vidêre, sinè aliqua Solutione, vt suprà.

De Remuneratione Gubernatoris Pignorum.

Cap. 222.

Non liceat alicui Gubernatori Pignorum, nec illud Officium Gerenti per se, nec summissam personam petere, nec recipere pro omnibus suis Brigis, Gubernatione, & Remunerationibus vltrà Soldos duos Imperialium, pro quolibet Pignore, non excedente valorem Librarum sexdecim Imperialium.

A valore autèm Librarum sexdecim suprà, non possit accipere, pro quolibet Pignore, nisi Soldos quatuor Imperialium, & hoc, sub pęna ipsi Gubernatori Soldorum quinque Imperialium, pro quolibet Imperiali eius, quòd plùs acceperit, vel receperit, vltrà dictam quantitatem ei taxatam.

Et teneatur Gubernator, pro omnibus Gerentibus illud Officium, & de quo pluri recepto credatur Sacramento eius, cuius Pignus fuerit, vel qui dederit, vsquè ad Soldos viginti Imperialium eius, quod Iurauerit datum, quam pœnam per quemlibet Iusdicentem compellatur de Facto, Soluere, etiam sinè aliqua Scriptura, cuius pęnæ Medietas sit Notificantis, & alia Communis Mediolani.

Et

Et intelligantur vnum Pignus totum id, quod fuerit robatum vni Personæ, vel pluribus, ex eadem Caussa, etiam si Bestiæ fuerint.

Quòd nihil detur Seruitori, nec Alijs, pro Consignatura alicuius Bestiæ. *Cap.* 223.

HOspites, vel Tabernarij, & pro eis se Exercentes in Hospitio, vel Taberna, Tenentes, & Recipientes Bestias robatas, contestatas, vel in Depositum Positas, non possint, nec debeant alicui Seruitori, nec alijs, qui consignabunt ipsis Hospitibus, & vt suprà, aliquam Bestiam robatam, contestatam, & vt suprà dare aliquam Remunerationem pro ipsa Consignatura.

De solutione facienda Hospitib. vel Depositarijs pro Custodia, & Pastura Bestiarum, Vide in Nouiss. c. 197. Si Aliqvis.

Et, si aliquid dederint, non reddatur eis Hospitibus, & vt suprà, per Dominum illius Bestiæ, nec per Derobatum, nec aliam Personã.

Et vltrà, ille talis Hospes, & vt suprà, cogi possit per quemlibet Iusdicentem, de facto, soluere Communi Mediolani Soldos viginti Imperialium, pro qualibet Bestia, de qua contrafecerit.

Nec etiam possint super ipsis Bestijs, nec alijs Pignoribus mortuis, dare aliquem Cibum, nec Potum, nec etiam aliquid aliud in pecunia, nec alia Re mutuare, nec alitèr.

Et, si contrafecerint, nulla eis competat Actio, nec Retentio supèr ipsis Pignoribus.

De Summaria Ratione facienda contrà Gubernatorem Pignorum. *Cap.* 224.

COntrà Gubernatorem Pignorum Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, fiat per quemlibet Iusdicentem Ius summarium, & expeditum, etiam extrà Ordinem, & de plano, sinè strepitu, & figura Iudicij, Facti veritate inspecta.

Et cogatur, etiam per Detentionem Personæ, ad Exhibitionem Librorum suorum, & Pignorum, & ad bonam Rationem reddendum, & reliqua restituendum, de omnibus, quæ tangunt ad suum Officium.

Et hoc possit expediri, Officio Iudicis, & sinè Libello, durante Officio suo, & finito.

Quòd Animalia robata restituantur, si fiet Depositum de Aestimatione Animalis. *Cap.* 225.

SI quis robari fecerit aliquod Animal, teneatur ille, ad cuius Petitionem Robatio facta fuerit, restitui facere Animal robatum, si robatus Depositum fecerit penès idoneam Personam, eligẽdam per Iudicem, de Aestimatione Animalis robati, seu de Re æquiualenti, aliàs robata, vel Aestimata.

Et Aestimatio fiat per Personam electam per Iudicem.

Et prædicta locum habeant, nisi dictum Animal fuerit venditum pòst Denunciationem legitimè factam.

Idem intelligatur, si aliquod Animal sit detentum, eo, quia dicatur in Commissum cecidisse.

De pœna Vetantium Seruitori, volenti facere Exequutionem. *Cap.* 226.

De Impedientibus, vel impedire Facientibus Exequutiones Criminales, vel Ciuiles, & eorũ pœna, Vide etiam, quę Dicuntur in Const. sub tit de pœn. Diuers. Crimin. §. Prohibitum est. *pag.* 147.

NVllus debeat claudere Ianuam, nec Hostium habitationis suæ, nec alteriùs, nec aliter prohibere, nec impedire quin fiant, & expediantur Pignorationes, & alia, quæ Seruitor in Mandatis habuerit.

Et ille, contrà quem fieri debuerit Exequutio, si contrafecerit, puniatur, Arbitrio Iudicis, inspecta qualitate Facti, & Personarum.

Et credatur de hoc Seruitori, cum vno teste fide digno de Vicinis Contratæ, in qua fieret Exequutio, si fieret in Ciuitate.

Si verò in Ducatu, Testis sit Sacerdos, vel Consul, vel alius Homo Bonæ Conditionis, Habitator Terræ, in qua fiet Exequutio, vel Casinæ, seu de Loco proximo illius Terræ, vel Casinæ.

Eodem modo, puniatur ille, contrà quem fieri vult Exequutio, si inuenta fuerit Ianua clausa, vel Hostium, & per Seruitorem petatur debere aperiri, si non aperiatur, De qua Requisitione per Seruitorem facta, stetur Dicto eius Seruitoris, cum vno Teste idoneo, vt suprà.

Saluò, quòd in prædictis Casibus, & quolibet eorum, si Reus cum Actore fuerit in Concordia, infrà decem Dies, à Die Citationis, de prædictis, non procedatur.

Possit tamèn Iudex ad Requisitionem Actoris, elapsa ipsa Die, concedere aliud Præceptum Exequutiuum amouendi, & frangendi quælibet Obstacula, vt Exequutio fieri possit.

Adde, in materia seruitorum pignorantium, quod seruitoribus, seu Barrueris derobantibus maiora pignora, quàm sit debitum, potest resisti de facto. Marsi. in repet. l. fin. de iurisd. omn. iud. num. 46. secundum par. Imp.

De pœna Auferentis Rem robatam, contrà voluntatem Seruitoris. *Cap.* 227.

SI quis Rem legitimè robatam, seu Pignoratam, de Facto abstulerit, contrà voluntatem Seruitoris, vel Deferentis, condemnetur in Libris decem Imperialium, & plùs, arbitrio Iudicis, inspecta qualitate Rerum ablatarum, & personarum, applicandis, pro medietate Communi Mediolani, & pro altera Parti.

Et nihilominùs teneatur Auferens ad Consignationem Rerum ablatarum, Et

ad prædicta omnia, compelli possit realitèr, & Personaliter per Iusdicentem, de cuius Mandato concessa fuerit Exequutio, Et auferens, & ille, qui pignoratus fuerit, si præsens fuerit dictæ Ablationi, vel aliquis de Familia eius, & quilibet alius Contrafaciens, vt suprà.

Et credatur Seruitori cum Vno Teste idoneo.

Eodem modo, puniatur ille, qui non legitimè Sequestratam, vel in custodiam positam abstulerit, vel exportauerit. sinè Iudicis licentia, vel illius, ad cuius Instantiam factum fuerit Sequestrum, & vt suprà.

Et de hoc credatur illi, penès quem, Res fuerit sequestrata, vel, vt supra, cum Sacramento, & vno Teste idoneo.

Et nihilominus, ille, qui exportauerit, vel, vt supra, teneatur conseruare indemnem quemlibet, qui, ea occasione, Damnum sustinuerit.

De eodem, pro Capto ablato, De manu Seruitoris, vel Famulorum. *Cap. 228.*

SI quis de manu Seruitoris, vel Famulorum, per vim abstulerit Captum, seu Detentum legitimè, pro Debito priuato, vel Contumacia priuata, condemnetur in Libris vigintiquinque Imperialium, & plùs, & minùs Arbitrio Iudicis, de cuius Præcepto facta fuisset Captio. Quæ pœna applicetur pro medietate Communi Mediolani, & altera Parti, ad cuius Instantiam esset facta Captio, vel Exequutio.

Et nihilominùs teneatur ille, qui abstulerit, vt suprà, ad consignandum ipsum, infrà Mensem vnum, ex quo requisitum fuerit, aùt ad soluendum, pro ipso, illud, pro quo detinebatur, & esset Debitor, si de Debito constet, quę expediãtur Officio Iudicis, & sinè strepitu, & figura Iudicij.

RVBRICA GENERALIS

DE ROBATIONIBVS, CONTESTATIONIBVS, SEQVESTRIS, CAPTIONIBVS, DENVNCIATIONIBVS, ET ALIENATIONIBVS PIGNORVM.

¶ De Subitis Contestationibus, & Sequestris, Vide i. Ca. 111. QVOLIBET DIE, Quòd d quolibet Sequestro mittatur Copia, &c. Vide suprà Capite. 213. SI CONTINGAT.

De Depositis, Sequestrationibus, et Contestationibus. *Cap. 229.*

DEnes Communia, Consules, seu Officiales Burgorum, Locorum, & Terrarum Ducatus Mediolani, vel aliquod eorum, Præcepto Iusdicentis, non possit, ipsis inuitis, fieri Sequestratio, Contestatio, nec Depositum, nisi Persona, contrà quam petitur Sequestrum, Depositum, seu Contestatio fieri, sit suspecta, & in alijs Casibus concessis à Iure Communi.

¶ De Auxilio Dando ad exequutiones, &c. Vide suprà, Capite. 206. SI QVIS,

Et suspecta Persona QVO AD HOC intelligatur si Persona sit bannita, vel talis, contrà quam data esset, Loco Banni, Possessio Tedialis, aut si de Debito constet per Instrumentum, continens Pacta Exequutiua,

Quòd Nobiles solũ pro Nobilib. teneant pro Sequestris, Vide supà. Cap. 218. IN OMNIBVS.

Quòd nõ cõcedatur Relaxet de Reb. Sequestratis, nisi Cõstet de Credito, habet in Nouiss. Cap. 200. AD TOLLENDVM.

Quòd est suprà d. cap. 118.

vel aliter constet per publicam Scripturam, etiam non continentem Pacta exequutiua, vel, ꝙ Debitor Sententia, Præceptis, vel Arbitrijs, vel Arbitramentis sit conuictus, quibus Casibus, & quolibet eorum, Communia, Consules, & Officiales, possint compelli ad suscipiendum ea Deposita, Sequestrationes, & Contestationes. Ita tamèn, quòd circà modum satisdandi, & relaxandi, seu reuocandi, setuentur dispposita in præsentibus Statutis, & maximè in Statuto incipiente.

QVOLIBET DIE, FERIATO, ET NON FERIATO, posito sub Rubrica speciali, de Subitis Contestationibus, & Sequestris, & illis Casibus, quibus Sequestra, Deposita, & Contestationes, fieri conceduntur, fiant, & fieri possint de omnibus Rebus mobilibus, quæ aliàs specialiter non sunt prohibitæ, & de Fructibus pendentibus, si sint maturi, vel propè Maturationem per Dies quindecim, vel circà.

Et, si alitèr factum fuerit, nullius sit valoris, & momenti.

De Sequestratione, quæ potest fieri ad Petitionem Domini de Fructibus pendentibus. Cap. 230.

AD Petitionem Locatoris, Partiarij, vel Fictabilis ad Denarios, aut ad aliud Fictum, Dantis, seu Hæredum suorum in præiudicium eius Massarij, Coloni, Pensionantis, Fictabilis, & Inquilini, & in præiudicium Creditoris, seu Creditorum ipsius Massarij, & vt suprà, possit fieri Depositum, & Sequestratio de Fructibus pendentibus in Rè locata.

Et prædicta fieri possint cum Banno, & sinè Banno.

Quòd pro Debito, vel occasione Fictabilis, Massarij, Coloni, Inquilini, Pensionantis, & Emphiteotæ, non possit fieri Exequutio, contrà Dominũ, nec in eius Præiudicium. Cap. 231.

De Colono debitore nõ recipiendo, si Denunciatũ fuerit, Vide in Nouiss. cap. 379. NVLLVS COLONVS

Qũ Nominàs Dñm in Iudicio, Denunciet Nominato, Vide sup. Cap. 69. SI QVIS.

PRo Debito, aut Banno, vel Contumacia alicuius Fictabilis, Massarij, Coloni, Inquilini, Pensionantis, vel Emphiteotæ, non possit, nec debeat fieri aliqua Exequutio in Proprietate, nec supèr Proprietate, vel in Iure Domini illius Fundi, seù Prædij, vel Iuris per quod talis Dominus priuetur, nec priuatus sit, nec esse intelligatur, aliqua sua Possessione, vel Iure, quam, vel quod Dictus Dominus antè talem Exequutionem habebat, etiam, si contrà ipsum, Fictabilem, Massarium, Colonum, Inquilinum, Pensionantem, vel Emphiteotam, reperiretur latam esse Sententiam, vel Processus foret factus, vel fieret, nulla facta legitima Denuncia.

Et, si contrafiat, non valeat, nec teneat quantùm est in Damnum, nec Præiudicium, nec Priuationem Possessionis talis Domini.

De

De licitis, & Concessis Exequutionibus, quæ fieri possint ad Petitionem Domini contrà eius Maßarium & Cætera. Cap. 232.

Licitum cuilibet sit, qui dederit aliquam Possessionem, vel prædium rusticum, scilicet, situatum extrà Redefossa Mediolani, ad Massaricium, vel per viam Medietatis, vel Tertij, vel alterius Quotæ Partis, vel ad Fictum, vel eius Nuncio, Procuratori, vel Hæredi, sua propria authoritate, etiam sinè Præcepto, & authoritate Iudicis, & sinè alio Processu, capere, robare, & recipere, & etiam quoscunque Fructus, & Redditus, qui ex Re locata exierint, nec non quascunque Res mobiles, seu, se mouentes, etiam Bestias aratorias, Plaustra, & alia Vtensilia, apta ad Laboreria Terræ, quas, vel quæ habeat, & teneat, vel possideat Massarius, siuè Partiarius, vel Conductor, vt suprà, pro quocunque Debito, quod Dominus, seù Locator, ab ipso Massario, vel Fictabile, vel aliquo, de eius Familia, maiore annis quatuordecim, habere debuerit, occasione Fructuum, & Redditum sibi debitorum.

Item, pro Blado dato pro Semine, & pro comedendo per Massarios, & Familias eorum, & Denarijs datis pro Manegijs, Palis, & Rachis, seu Scarionibus.

Item pro Denarijs datis pro Sapatoribus, vel Laboratoribus.

Pro Feno, Pro Stramine, Pro Grassa, & Pensione Sediminis, seu Domus, Locati, vel locatæ, & pro alijs Datis, occasione Massaricij, non obstante Statuto incipiente, NVLLAE BESTIAE ARATORIAE, PLAVSTRA, ARATRA, & cætera, nec contentis in eo, nec aliquo alio Statuto, nec Iure, nec Ordine, in contrarium loquente, Saluò Iure tertiæ Personæ, quæ probet de Dominio, vel Socido.

Et in prædictis Rebus mobilibus, vel se mouentibus, & vt suprà, quas habuerit, vel tenuerit, vel possederit Massarius, vel Fictabilis, vel alius, eius nomine, vel aliquis alius, eius nomine, vel aliquis de eius Familia, Masculus maior annis quatuordecim, Dominus ille, seù Locator, vt suprà, præferatur alijs Creditoribus, etiam tempore Prioribus, vel quocunque Priuilegio priuilegiatis, cum hypotheca, vel sinè, de quo Debito stetur proprio Sacramento Locatoris, vel eius Hæredum aduersus Conductorem, & quemlibet de eius Familia, ac quemlibet alium Tertium, vsquè ad quantitatem Librarum quinquaginta Imperialium.

Nec audiatur Massarius, vel Conductor, nec alius Tertius, nec aliquis Masculus de eius Familia, maior, vt suprà, si aliquam Accusam, Denunciationem, Notificationem, vel Querelam, de prædictis, vel aliquo prædictorum, detulerit. Sed penitùs, per Iudicem reijciatur, & Processus indè sequutus, Ipso Iure, nullius sit valoris, & momenti.

Vide sup. Statut. Qđ pro Debito priuato, Nemo capiat c.167. PRO DEBITO.

Qđ Dñi possint Fructus in Fundo diuidere, Vide in Nouiss. Cap.383. DOMINI.

De Familiarib. Qui possunt cogi pro Debito Massarij, Partiarij, vel Fictabilis, Vide in Nouiss.c.380. QVILIBET MASCVLVS.

Quòd Dñs præferat alijs Creditorib. & in certis Casib⁹. Vide in Nouiss. c.390. Dñs.

De Adiutorio Massaricij, Vide i Nouiss. Cap. 407. SI QVIS.

Istud Statut. est sub cap 251.

Quid si Duceret victualia ad Ciuitatem, Vide in Nouiss.c.178 QVAELIBET PERSONA.

Circà hoc, Vide in Nouiss.cap.205. DECLARATVR. Vers. ITEM PRO DECLARATIONE.

Statuit, q̄ Facultas Iurandi contrà Fictabiles, nõ habeat locũ, nisi contrà Fictabiles, qui sunt Rurales, Laborãtes ꝓprijs manibus, vel ad suas man⁹ laborari faciunt. Et illos de familia sua, in Reliqs, dictũ Statut. firmum remaneat.

An facultas iurandi contra massarium, transeat ad heredes, dic q̄ sic ut per glo. in l. si alium. §. hoc iudicium, in versi. Hæredibus, iuncto. §. meum, eiusdem l. ff. ne quis eum, vbi Bart. & Rom. consi. 290. nu. 5. & de hoc iuramento. Alex. in simili Statuto, consi. 129. col. 2. versi. posset. vol. 2.

De Termino probādi contrà Exequutiones aut impetrata Sequestra, Vide in Nouiss. c.201. STATVITVR.

Quid si cōparerdt, vide suprà, cap. 214. SI FIAT.

De Pignoribus derobatis, quæ Stare debent penès Gubernatorem Pignorum. Cap. 233.

PIgnora derobata, debeant stare per quindecim Dies penès Depositarium, seu Gubernatorem, vel illum, penes quem reposita fuerint, & si in ipso tempore, nullus legitimus Contradictor, vel Defensor comparuerit, tunc de Præcepto illius Iudicis, relaxentur ei, qui fecit Pignorari.

Saluò, tamèn Derobato, & vtriq; Parti, omni alio suo Iure. Saluò, etiam, quod interim dictus Gubernator, seu Depositarius, teneatur, & debeat, ea relaxare, seu reddere, si fuerit de Præcepto Iudicis, vel ex Conuentione Partium.

Quod Relaxetur registretur in Actis Iudicis à quo concessum fuerit, absquè alia Solutione, pro ipsa Positione in Actis.

Et ità Notarius in Subscriptione sua, talis Relaxetur, ponat, quòd est in Actis, sub pœna ipsi Notario Librarum decem Imperialum, pro qualibet vice, applicanda, Ipso Iure, Communi Mediolani, pro medietate, & pro altera medietate, Parti derobatę,

De Pignoribus Robatis, describendis coram Iudice. Cap. 234.

Ista Descriptio Pignorum Hodiè debet fieri, respectu eorum quæ Exequuta fuerint in Ciuitate, Intra vnà Diè, & Respectu Exequutorū, Intrà tres Dies, Ita habetur in Cōst. sub d. tit. de Exequut. & fam. Iusd. §. Exequutores.

De pœna Officialis nō exhibētis Pignora, Vide inf. cap. 246. SI QVIS SERVITOR

De Pignoribus, vel Depositis Derobatis exhibendis, Vide inf. c.245. PIGNORA.

De Præceptis Exequutorijs, Vide sup. cap. 174. ITEM STATVITVR.

De Relationib. faciēdis, Vide sup. c. 205. QVILIBET SERVITOR.

QVilibet, qui robauerit, vel robari, seu Pignorari fecerit aliquem, vel fieri fecerit aliquod Depositum aliqua occasione, teneatur, & debeat, intrà tres Dies, si fuerit in Ciuitate, vel Suburbijs Mediolani, & infrà quinque Dies, si Exequutio facta fuerit in Ducatu Mediolani, facere describi coràm Iudice, de cuius Præcepto facta fuerit Exequutio, Bona derobata, vel Pignora singularitèr, quantitates, & qualitates, & Aestimationes eorum, clare designando, & in Relatione facienda per Seruitorem, teneatur ipse Seruitor Bona derobata, vel deposita, vt suprà, declarare.

Et, si ille, ad cuius Instantiam facta fuerit talis Exequutio, prædicta non obseruauerit, teneatur, & debeat, ea talia Bona derobata, vel, vt suprà, seu eorum Aestimationem, vel valorem, restituere Molestato, vel cui iusserit Iusdicens, de cuius Mandato facta fuerit Derobatio, vel, vt suprà, & cum pœna Librarum decem Imperialium, & maiori, vel minori, Arbitrio Iusdicentis, inspecta qualitate Facti, & Personarum, applicanda Communi Mediolani pro medietate, & pro altera Molestato, quæ pœna possit exigi, absquè alia Condemnatione.

Et etiam tùnc adhibeatur fides Molestato, cum Sacramento, & vno Teste idoneo, vel cum alijs Indicijs, arbitrio Iusdicentis de ipsis Rebus derobatis, vel depositis, vt suprà, & de quantitate, & valore, siuè Aestimatione dictorum Bonorum.

Seruitor verò, qui prædicta non obseruauerit, condemnetur in Libris decem Im-

Imperialium, applicandis, vt suprà, & ponatur Seruitor cum Collo ad Cathenam Palacij Magni Broleti Communis Mediolani, vbi stet per vnam Diē, quas Libras decem Imperialium, si infrà quindecim Dies non soluerit, amputentur ei Auriculæ.

Et nunquàm abindè, in anteà possit exercere Officium Seruitoriæ, & credatur Molestato, vt suprà, de qualitate, & quantitate Bonorum derobatorum, vel Depositorum, & eorum valore.

Et de prædictis, & quolibet prædictorum, quilibet Exercens Iurisdictionem, possit, & debeat inquirere, procedere, & condemnare, ac exequi, ex Officio, & Summariè.

Et ad euitandum pęnas huiusmodi Statuti, quò ad illum, ad cuius Petitionem facta fuerit Exequutio, sufficiat, si ipse Creditor, vel eius Nuncius, aut Seruitor, vel aliquis eorum, infrà prædicta tempora, faceret scribi prædicta Pignora, vt suprà, alitèr Pignora relaxentur, sinè vlla expensa, Molestato.

De Relatione, & Descriptione Sequestrorum, infrà tempus facienda. (Cap. 235.)

Relationes Sequestrorum, Fiant infrà Tempora limitata in præsentibus Statutis, & nisi factæ fuerint, non valeat Sequestrum. Saluò, quòd, si ille, ad cuius Instantiam factum fuerit Sequestrum, fecerit eam scribi, infrà Tempora, vt suprà, valeat, quò ad sui Commodum; non autèm ad euitandum pęnam Seruitoris.

De Subitis Cōtestat. & Sequestris Statut. est suprà, Cap. 111. QVOLIBET DIE. Vide ét ad hoc Statut. suprà. c. 2. QVOD QVILIBET. Vers. DABBAT QVAE. Vide ét sup. Stat. de Relationib. faciēdis, & Intrà quæ Tpa, sub c. 205. QVILIBET.

Quod Precepta Exequutiua non durent, elapsis triginta Diebus. Cap. 236.

Prætextu alicuius Præcepti Exequutiui non debeat fieri aliqualis Exequutio, elapsis triginta Diebus, à Die Concessionis illius Præcepti, sub pœna Seruitori, Librarum decem Imperialium, applicanda, Ipso Iure, & Facto, pro medietate, Communi Mediolani, & pro altera, Molestato.

Et ea, quæ fient contrà prædicta non valeant, & vltrà prædicta, ipse Seruitor teneatur Expensas RESTITVERE Damnum Passo.

Vide Statut. de Præceptis Exequutorijs, sup. cap. 174. ITEM STATVITVR.

Quòd præteritis sex mensibus, non possit postulari debere exhiberi præceptum Seruitoris. Cap. 237.

Qvòd elapsis Mensibus sex, postquàm Seruitor retulerit fecisse Ambasiatam, siuè Exequutionem, siuè ea, quæ Seruitor habuerit in Mandatis, NON POSSIT POSTVLARI debere exhiberi Præceptum, cuius occasione fecit Ambasiatam, aut Exequutionem.

Vide sup. de Relationib. c. 205. QVILIBET SERVITOR.

Sed

Sed intelligatur eius Relatio rata, & firma, perindè, ac si Præceptum appareat, non obstante, quòd illud Præceptum non appareat, Saluò, si in dicto termino fuerit petitum, & non exhibitum, quod, eo casu, possit peti, donèc exhibitum fuerit.

Quòd quilibet possit scribere certa verba in Præcepto Seruitoris. Cap. 238.

IN Præcepto possit scribi per Quemlibet ANNVS, MENSIS, & DIES, & NOMEN SERVITORIS, & RESERVATIONIS, quæ fient, seù fieri contingent, Nec propterea vicietur, nec incurrat quis pœnam aliquam, etiam, si fit de diuersis manibus.

HOC INTELLECTO, quòd talia Verba, quæ possunt scribi, vt suprà, postquàm scripta fuerint, non possint cancellari, nec glossari.

Quòd Relaxatus à Carcere, intuitu pietatis, vlteriùs non possit capi. Cap. 239.

¶ Vide s. q pro Debito Priuato Nemo personalr capiatur, nisi in certis Casibus, capit.167. PRO DEBITO.

SI quis Relaxatus fuerit à Carceribus, intuitu Pietatis, non possit, ipsa occasione, vlteriùs capi, & pro Condemnatione facta, quæ deberet peruenire in Commune Mediolani, in Toto, vel in Parte, & pro Debito publico, pro quibus, vel altero eorum fuerit Captus, & Relaxatus, vt suprà, NON POSSIT VLTERIVS molestari per Commune, sed dicta Condemnatio, & Debitum, quæ debebant peruenire in Commune, CANCELLETVR, & Ipso Iure, pro cancellatis habeantur, de Libris, in quibus scripta forent.

Quòd Capti, vel Impediti pro alio, conseruentur Indemnes. Cap. 240.

¶ Quòd Impediti ex Iurisd. cōseruent Indēnes, Vide i Nouis. cap.441. SI QVIS.
Quòd Scolares, & Cer. alij non impediāt, Vide in Nouis. cap.68. QVILIBET.
Vide etiam. cap.92. QVILIBET.
De illo, qui Damnū senit p Represalijs cōcessis Ang. cō. 216 col. pen.

QVilibet, qui stetit, vel stabit Captus, vel Robatus, seù Coactus pro aliquo Cōmuni, Vniuersitate, vel singulari Persona ad Instantiam Communis Mediolani, vel Ducalis Cameræ, vel alicuius Habentis Datum à Communi Mediolani, vel à præfata Camera, vel ad Instantiam alicuius Officialis ipsius Communis, vel Cameræ, possit omne, & totum id, quod ipsum soluisse, vel rationabilitèr expendisse reperiatur pro eo Communi, Vniuersitate, vel singulari Persona, consequi, & exigere, proùt poterat Commune, vel Ducalis Camera, vel vt suprà.

Et, quòd talem habeat Actionem, & Exequutionem, quam, & proùt habebat Commune, vel Camera, pro Creditis suis.

Et hoc, quatenùs petierit infrà Annum.

Quòd

Quòd Relaxati à Carceribus non possint ipso die capi. *Cap. 241.*

ALiquis, qui pro eo, quòd, Captio de eo facta non teneat, vel alia occasione, à Carceribus relaxetur, non possit pro aliquo Debito publico, nec priuato, capi Personalitèr, ipso Die.

Quòd Detenti pro Debito publico non possint contestari. *Cap. 242.*

ALiquis, qui pro Debito publico detineatur, non possit pro alio Debito contestari, & si contrafieret, non valeat.
Idem quandò Detentio indebitè facta fuit, siuè pro Debito publico, siuè priuato.

De ijs, qui non possunt capi, ratione Aetatis. *Cap. 243.*

MInores annis decemocto, Maiores Annis sexaginta, nec Mulieres bonæ famæ, detineri non possint, nec capi pro aliquo Debito publico, nec priuato.
Et hoc Statutum præcisè seruetur, nisi reperiatur specialis Derogatio de ipso Statuto, Quod non habeat locum, vbi per præsentia Statuta, alitèr reperiatur dispositum, vel per Decreta Ducalia.

¶ Quòd pro pauca Sūma, nō possit fieri Captio, Vide in Nouiss. cap. 67. NVLLVS.
Ductores victualiū detineri non possint. capit. 179. QVALIBET, in Nouiss.
Vide Ī. Stat. Quòd pro Debito priuato nemo capiatur, nisi in certis Casibus, sub capit. 167. PRO DEBITO.
De ætate legitima, Vide j. cap. 452. QVILIBET.

De denarijs decemocto Imperialium dandis in die Pauperibus carceratis. *Cap. 244.*

SI quis capi fecerit, aut captum tenere voluerit Aliquem, pro aliquo Debito, etiam, si sit pro Maleficio, & Fideiussoria, si ille Captus non habet de suo proprio, vndè possit se pascere, & alere in Carceribus, teneatur eum relaxare, aut ei dare pro eius Pastura, Denarios decemocto Imperialium, pro quolibet Die, quo ipsum tenere voluerit in Carceribus, vel probare, quòd habeat, vndè possit se pascere, & alere in Carceribus.
Et, ipso Iure, intelligatur esse probatum, quòd habeat vndè se alere possit, nisi renunciauerit Bonis, in manibus Creditoris, vel Creditorum, vel Notarij, suo nomine stipulantis, & Renunciatio, alitèr facta, etiam Iuramento vallata, non valeat, Ipso Iure.

¶ De His, qui petere non possunt illos Denarios decemocto, Vide in Nouiss. sub cap. 379. NVLLVS, Vers. Item per omnia.

¶ Ias. in l. si victū in 1. not. de Re Iud. Fel. in. c. ex Rescripto ad fin. de Iur. Iur. c. 1. colum. pen. in fin. de lib. obl. Boer. Decis. 325. col. 2.

De Pignoribus, vel depositis derobatis exhibendis. Cap. 245.

PIgnora derobata, vel deposita ad voluntatem Iudicis, etiàm non dato Libello, exhibeantur, aùt tradantur, si extant, & posibilis sit Exhibitio, & Traditio, aliàs satisfdare compellatur de Precio, seù valore eorum vero, & iusto exhibendo, vel compensando, proùt Iudex declarauerit, non obstante aliquá alia Aestimatione facta per Seruitorem, vel Gubernatorem, vbi Petens Exhibitionem velit probare, & probet de maiori valore, quàm fuerit facta Aestimatio de exhibendo, & compensando, proùt Iudex declarauerit.

Et ad prædicta compellantur etiàm per Detentionem Personæ, non obstante, quòd ille, ad cuius Petitionem facta fuerit Pignoratio, seù derobatio dicat se non esse suppositum, aùt, quòd dicatur Pignoratum esse Bannitum, vel Contumacem.

Et, si tali Allegatione seu defendere voluerit Debens exhibere, seu tradere, ipso facto, sit Exemptus, & pro Exempto habeatur, ipso facto, & Iure, à Protectione, & Defensione Communis Mediolani, & Regiminis Mediolani, & Iudex teneatur ipsam Exhibitionem fieri facere, ac etiam facere dare Expensas, quæ fierent pro eo, quòd non exhiberentur, vel nõ satisfdaretur, vt suprà.

Et de imposibilitate Debentis exhibere, seù tradere ipsa Pignora, vel Deposita, stetur Sacramento Debentis exhibere, seù tradere ipsa Pignora.

Et per hoc Statutum non intelligatur esse derogatum in aliquo, Statuto loquenti de Gubernatione Pignotum, quod incipit, GVBERNATOR, &c.

¶De Pignoribus Describendis; Vide suprà, cap. 234. QVILIBET.

¶ Vide in Nouiss. capit. Vers. ITEM PRO DECLARATIONE, vbi Statuitur. Quòd hæc verba, VEL ILLE AD CVIVS PETITIONEM IBIT AD PIGNORANDVM, ET QVILIBET EORVM IN SOLIDVM, posita in hoc Statuto. Intelligantur, quòd ad Ipsú, Qui fecit derobare, qñ Pignora non fuissent descripta sm formam Statuti positi sub dicta Rubrica Generali, Et sub Rubrica speciali de Pignoribus describendis coràm Iudice. Quod incipit. Quilibet, Qui robauerit.

Vel qñ Ille, ad cuius Petitioné facta fuisset Robaria, vel eius Nuncius nõ notificasset corá Iudice Robariá fuisse factá.

De pœna Seruitoris, vel Officialis non exhibentis Pignora, vel Deposita. Cap. 246.

SI quis Seruitor, vel alius Officialis Pignorauerit, vel baratauerit Pignora, per eum robata, vel pro Deposito accepta, vel sic fecerit, quominùs exhiberi posint, vel sic etiam fecerit, quòd eius occasione, non exhibeantur talia Pignora robata, vel deposita, teneatur ipse Seruitor, vel alius, vt suprà, vel eius Fideiussor, vel ille, ad cuius Petitionem ibit ad Pignorandum, etiam quilibet eorum In Solidum ad Prætium, seù valorem ipsorum Pignorum robatorum, seu Depositorum, Ipso, ad cuius Petitionem ibit, vt suprà, Regressum habente contrà Seruitorem, & Fideiussorem.

Et intelligatur, quò ad hoc, esse Pignorata, seu Baratata, si non exhibeantur, vt suprà, infrà Terminum, seù Terminos statuendum, vel statuendos à Iudice, cuius Præcepto robata fuerint, vel Deposita, aut donèc exhibita fuerint, vel obtemperatum, proùt debebit.

Quòd Pignora robata, non possint peti, elapsis duobus Annis. *Cap. 247.*

ELapsis duobus annis, ex quo Pignora fuerint robata, vel pro Deposito accepta, non possint peti ipsa Pignora, nec deposita Seruitori, nec illi, ad cuius Petitionem fuerint derobata, ipso, vel idonea Persona, pro eo computante, seù computare parato Precium, seù valorem eorum in Sortem, aùt restituere parato valorem ipsorum, aùt Iurante, quòd ea reddidit, vel in Sortem computauit, vel Satisfactionem fecit.

Qualitèr Res Robatæ debent vẽdi, Vide sup. cap. 166. Si Parrus.

De Denunciatione Pignorum viuorum, & mortuorum, & qualitèr alienari possint. *Cap. 248.*

DEnunciationes Pignorum viuorum durent decem Diebus continuis. Denunciationes verò aliarum Rerum mobiliũ, quæ seruando saluari possint, durent triginta Diebus continuis, & Denunciationes Victualium, & Rerum, quæ saluari non possint, vltrà decem Dies, fiãt Licentia alicuius Iusdicentis, & durent proùt per Iusdicentem impositum fuerit Denuncianti, vel Notario, aùt Seruitori, Quibus Terminis elapsis, & non alitèr, referendo singula singulis, licitum sit Denuncianti, seù ad cuius Instantiam facta fuerit Denunciatio, vendere, seù alienare, Rem denunciatam, bona fide.

In Denũciatione Immobiliũ, habes Tex. in l. fi. C. de iur. Dom. Impetr. Bart. in l. pen. ff. de Distract. pign. & gl. ord. in § è contrà št. In ver. Certus Inst. Quibus alien. lic. vel non, facit Tex. in l. si conuenerit. ff. de Pignor. act.

Et posteà suo Sacramento stetur, quòd Bona Fide, sinè Fraude vendidit, siuè alienauit.

Et de Precio illius Rei, Bonam rationem faciat, seù reddat Denunciatio, &, si quid superabundauerit, vltrà Sortem, deductis Expensis legitimis, Debitori restituat.

Et possit fieri Denunciato, siuè sit pro mutuo, siue quacunque alia de Caussa.

De Denunciatione Animalis Pignorati. *Cap. 249.*

SI quis Pignorari fecerit alicui suo Debitori Equum, vel aliud Animal, facta Denunciatione, possit illud vendere, præteritis decem Diebus illiùs Denunciationis, si non defendatur.

Et Precium dicti Animalis, compensetur in Debito, deductis Expensis legitimis.

De eodem, quòd teneatur vendere, elapso Termino Denunciationis. *Cap. 250.*

SI quis denunciauerit alicui Equum, vel aliud Animal, teneatur, elapso Termino Dierum decem illius Denunciationis, ipsum Equum, vel Animal alienare, quod, si non fecerit Debitor, non teneatur ad Expensas illius Animalis, quæ fierent pôst tempus illius Denunciationis.

Et Creditor teneatur, pôst Relaxationem sibi factam, infrà Dies quinq;, denunciare, vt suprà.

Alioquin, Debitor non teneatur sibi ad Expensas.

RVBRICA GENERALIS.

IN QVOS, ET QVAS RES, ET PERSONAS FIERI PROHIBENTVR EXEQVVTIONES.

De Bestijs Aratorijs, & Vtensilibus ad laborandum Terras, non robandis. *Cap. 251.*

Intelligatur tantùmodò de Aratorijs, vt in Nouiss.cap. 185. DECLARATVR, sub tit. Declaratio Statuti.
Videanť ad hoc Statutũ Const. sub tit. de Exequut. & Fam. Iusdic. §. CVM Exequut. vbi Idem Disponitur, Saluò in pœna, quæ maior imponitur.

NVllæ Bestiæ Rusticorum, nec Aratra, Plaustra, Sapę, Badilia, nec alia Vtensilia ad laborandum Terras, possint, nec debeant robari, nec Sequestrari, pro aliquo Debito publico, nec priuato, nec & Præcepto alicuius Iusdicentis, nec Viribus Pactorum, nec etiam pro aliquo Datio, nec Gabella, etiam ex forma alicuius Datij.

Et, si contrafactum fuerit puniatur Creditor in Libris decem Imperialium, & Seruitor in Libris vigintiquinque Imperialium, quas, si ipse Seruitor, infrà Dies quindecim non soluerit, fustigetur, etiam, si Rector, Officialis, vel Stipendiarius, vel Soldatarius pro aliquo Onerè, vel Debito Communis contrafecerit, condemnetur in Libris vigintiquinque Imperialium, pro quolibet.

Et possit impunè offendi, in Aere, & in Persona, excepto Homicidio, Et eidem resisti possit, non obstante, quòd sit Officialis, seù dicat se Officialem.

Modern. in l. vt vim. ff. de Iust. & Iur.
Ad hâc Parté, Vide Cõst. sub Allegato proximè tit. §. fin. in fin.

Et nihilominùs, Officio Iudicis, incontinenti, restituantur derobata, vel sequestrata, vt suprà, expensis Derobantis.

Et in quolibet Præcepto robandi, vel contestandi, ponantur verba, quæ in effectu contineant, quòd non robentur, nec contestentur prohibita per Statuta Communis Mediolani.

Et hoc, sub pœna Iudici Librarum vigintiquinque Imperialium, & totidem Notario, qui subscripserit Præceptum, quarum omnium, Suprascriptarum pęnarum, Medietas, Communis sit Mediolani, & altera Damnum passi.

Et nihilominùs Damnum Passus conseruetur Indemnis per ipsos Iudicem, & Notarium, & vtrunq; eorum insolidum.

Et

Et de hoc posint syndicari, etiàm durante Officio, & finito.

Et de prædictis, Dominus Potestas, & eius Iudices, & quilibet Iusdicens, teneantur inquirere, per Officium, si sibi denunciatum fuerit.

Et prædicta, non habeant locum in eo, qui Bestiam, vel Rem aliquam, ex prædictis, spontè, dedisset, vel cuius esset, nec in Domino illius Rei, seù Bestiæ, nec in eo, qui esset, Dominus, seù Locator illius Personæ, videlicèt, pro eo Debito, seù Caussa, de quo, seù de qua teneretur per Instrumentum, vel Ratione Redditwum, vel Massaricij, vel quia velit Bestias, vel Res illas vendicare, vel si esset Mercator, vel Conductor Bestiarum, qui pecuniam recepisset, vt operaretur in Negociatione, seù Emptione Bestiarum, Quibus Casibus, & quolibet eorum posit fieri Exequutio, & experiri, & quocunq; tempore, etiam priuilegiato, si Bestię datæ essent, occasione Socedi, vel Societatis illarum Bestiarum, nec, eo casu, quo ipsa Bona essent publicata.

Secùs de Iure Cõi gl. Et Bart. in l. Exequut. C. q Res pign. oblig. Et pro hoc, Vide sup. cap. 232. LICITUM ...

Quòd Apta ad vsum Molendini, nec non vtensilia ad vsum Macinandi, non impediantur. Cap. 252.

NOn posint impediri, detineri, robari, nec molestari Res aptæ ad vsum Molendini, nec Vtensilia ad vsum macinandi, pro aliquo Debito publico, nec priuato, etiàm pro speciali Debito, seu Ficto Molenarij.

Saluò, quòd occasione Bladi dati ad Macinandum, non redditi, & etiàm Saluò, quòd pro Debito, quod haberet Molenarius cum Domino Molendini, posint robari, & vt suprà.

Et, si in aliquo prædictorum fuerit contrafactum, non valeat, & Contrafaciens cadat in pœnis contentis, in proximè præcedenti Statuto, applicandis, etiàm, vt in eo continetur.

Ita & Circà hoc Disponit per Const. sub d. proximè tit. & §. Cũ Exequutiones. pag. 105.

De Libris, Chartis, & Scripturis non robandis. Cap. 253.

LIbri Ecclesiarum, Iuris Canonici, Ciuilis, Rationum, vel alterius Manerìei, aut Chartæ, seu Scripturæ, nullo modo Pignorẽtur, nec robentur, prætextu Debiti, nec Contumaciæ, siue Præceptum sit robandi de Bonis; siuè viribus Pactorum, sub pœnà Seruitori, & Familiæ, Librarum vigintiquinq; Imperialium, pro quolibet eorum, applicandis, pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate Derobato.

Et, si contingat aliquo modo, sub inuolucro, vel alio modo, ea Pignorari, vel in Possessionem alicuius Sediminis, in quo sint, intrari, non dentur ei, ad cuius Petitionem, facta fuerit Pignoratio, seu Derobatio, sed Iudici consignentur, si requisitum fuerit, seù, vbi iusserit, vel in loco tuto, & sub Sigillo, & Descriptione dentur.

Quæ non habeant locum, si Iussu Iudicis missum fuerit specialitèr.

Videantur ad hoc Cõst. sub dictis proximè tit. & §. ac fol. Vbi idem ferè disponitur sub pœna, &c.

Et prædicta, non habent locum in Mercatoribus, nec Venditoribus Librorum, nec aliarum Rerum, vt ſuprà contentarum.

Quòd Veſtes muliebres, & certa alia, non robentur. Cap. 254.

Ad hoc vide Conſt. ſub ſæpedicto proximè tit. §. CVM EXEQVUTIONES. & §. NON ETIAM. Vbi ferè Idē diſponitur.

VEſtes Muliebres, non poſsint robari, ſequeſtrari, nec in Depoſitum poni, pro aliquo Debito publico, nec priuato, nec etiam Occaſione Penſionis Domus.

Saluò, vt infrà, iurante Muliere, vel idonea perſona, pro ea, quòd ſint ad proprium vſum ſui Corporis.

Idemquè de Lecto fulto ad vſum proprium Mulieris, vel promiſcuum vſum ipſius, & Matiti, vel ipſius, & Liberorum ſiuè Dotale, ſiuè non Dotale ſit.

Idem de Capſonis, & alijs Rebus Dotalibus, aùt Spōſalicijs, ſeù, etiam Paraſrenalibus.

Saluò, quòd prædicta, non habeant locum pro proprio Debito Mulieres, occaſione Penſionis Domus, quam Mulier conduxiſſet, nec pro Debito Alimentorū.

Quòd Tegulæ, Cupi, Torcularia, lignamina affixa piolæ non robentur, nec ſequeſtrentur. Cap. 255.

NOn poſsint robari, nec ſequeſtrari Cupi, qui ſint in Tectis, aut præparati ad ponendum in Tectis, nec Torcularia, nec Inſtrumenta, ſiuè Vtenſilia ad vſum Torcularis, nec Lignamina affixa Domibus.

Et, ſi contrafieret, non valeat.

Idemq; de Piolis, ac Antis, & Fertatis exiſtentibus in Opere.

De Bonis Ciuium Mediolani non robandis pro Debito alicuius Communis, nec alterius Perſonæ. Cap. 256.

NVllus Iuſdicens in Ciuitate, vel Diſtrictu Mediolani, vel Officialis vel alius quicunq; ſit, poſsit, nec debeat robare, vel auferre aliquas Beſtias, Res, nec Bona alicuius Ciuis Mediolani, pro aliquo Debito alicuius Burgi, Loci, Caſsinæ, nec Molendini, pro aliqua ſingulari Perſona Ducatus Mediolani.

Et, ſi contrafactum fuerit, prædictæ Beſtiæ, Res, & Bona, incontinenti, ſummariè, & ſinè ſtrepitu, & figura Iudicij, & ſinè aliquibus Expenſis, reddantur, & reſtituantur illi, cuius forent, ſeù à quo ablata eſſent.

Et inſupèr, Contrafaciens componat Communi Mediolani, qualibet vice, Libras quinquaginta Imperialium, ad quas ſoluendas compellantur per quemlibet Iuſdicentem in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, abſq; aliqua Condemnatione, cuius pœnæ medietas, ſit Accuſatoris, & alia Communis Mediolani.

Quòd

Quòd Carceratis reddatur Ius quolibet tempore. *Cap. 257.*

CArceratis reddatur Ius super Relaxatione, vel Detentione eorum, quolibet Tempore, etiam Feriato, non obstante aliqua Lege Ciuili, vel Municipali in contrarium loquente.

¶ Canon. in c. fi. de Ferijs, Ias. in l. 1. §. r. & in l. penult. ff. eo.

Quòd Committatur Caussa consilio Sapientis de Relaxatione captorum. *Cap. 258.*

QVilibet Iusdicens, teneatur, & debeat ad Petitionem cuiuslibet Captiui, vel eius Procuratoris, postquàm ei petitum fuerit, vel ei denunciatum per Captiuum, vel eius Procuratorem, quatenùs committat Alicui de Collegiò Iudicum Mediolani, vtrùm ille Captus, sit relaxandus, nec nè ipsam Commisionem facere, non obstantibus aliquibus Exceptionibus, vel Allegationibus illius, vel illorum, qui fecerint ipsum detineri, nec alterius Personæ, nisi sit Detentus, occasione alicuius Maleficij, ex quo, pœna sanguinis ingeratur, in quo Casu, non teneatur dare Sapientem.

Et Procuratori Captiui, non posit opponi, quòd non sit Releuatus ab Onere satisdandi, eo Procuratore petente, seu dicente talem Captiuum debere relaxari.

De Contestatione notificanda. *Cap. 259.*

SI contingat aliquem Captiuum contestari pro aliquo Debito publico, vel priuato, etiàm pro Datio, eidem notificetur, Die Contestationis, vel sequenti, alitèr non noceat ei Contestatio, nec Prætextu dictæ Contestationis, posit retineri in Carceribus, vllo modo.

Et Custos ipsius Captiui, pro tali Sequestro quicquàm accipere non posit, sub pœna Librarum quadraginta Imperialium, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & altera illi, ad cuius Petitionem facta fuerit Sequestratio.

Detenti pro Debito publico nó possunt pro Alio Debito contestari, Ita Statuit T. Cap. 242. ALIQVIS,

Quod nullus impediatur certis Diebus. *Cap. 260.*

ALiqua Persona nòn posit, nec debeat capi, nec detineri, nec alitèr molestari, modo aliquo, in Persona, nec Rebus, pro aliquo Debito publico, nec priuato, nec Concesione aliqua, in Broleto Communis Mediolani, in quo est Collegium Dominorum Iurisperitorum, nec in Broleto Ducali apud Castrum, aliquo tempore, nec etiam infrascriptis Diebus, in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani. s. in Diebus,

| Vide Additiones factas ad Statutum de his, Qui non possunt capi, ratione Aetatis. Quod est T. Ca. 243. MINORES Quia Statutũ ipsum, cũ dictis Additionibus, cadit ad propositum præsenus Statuti,

&

& Temporibus descriptis in Statuto, posito sub Rubrica generali de Dilationibus, & Ferijs, & sub Rubrica speciali de Diebus Festiuis celebrandis, quod incipit.

Quod Statut. est sub cap. 110.

AD HOC, VT NVLLVM DVBIVM, & cætera.

Nec etiàm in Diebus Mercati, scilicet, quibus fierent Mercata in Ducatu Mediolani in illis Locis, vbi fuerint Mercata, seù Nundinæ.

Nec etiàm eundo, stando, nec redeundo ad ipsa Mercata, seu ad ipsas Nundinas in Diebus Mercati.

Et, si contrafactum fuerit, Ipso Iure, nullius sit valoris, & momenti id, quod in contrarium fieret.

Et Contrafacientes cadant in pœnam Librarum vigintiquinque Imperialium, qualibet vice, & teneantur ad Resartionem Damnorum, & Expensarum.

Adde ét in Bãnitis de Fideiussoria, vt habeť infrà. capit. 413. AD PETITIONEM.

Et prædicta non vendicent locum in Bannitis de Maleficio.

Et quilibet possit accusare, & habeat medietatem Condemnationis, & altera Medietas sit Communis Mediolani.

Et quilibet Exercens Iurisdictionem, possit, & debeat, ac teneatur de prædictis inquirere, & condemnare.

Et, quòd nullum Datum fiat, nec fieri possit contrà prædicta, nec aliquod prædictorum.

Et, si contrafactum fuerit, vel fiet, non valeat, nec teneat.

Et omnis Captio in contrarium facta, Ipso Iure, sit nulla, sed statim Captus, à dictis Carceribus relaxetur, & in statum pristinum reducatur, omni exceptione remota, & sinè vlla prorsùs Expensa.

De Eodem. Cap. 261.

IDem seruetur, & locum habeat in quocunque Casu, de quo, Captio, vel Contestatio, non tenet.

Et hoc Statutum sit præcisum, & firmum, aliquo, in contrarium disponente, non attento.

Et contenta in præsenti Statuto, non vendicent sibi locum in Casibus, in quibus reperiatur per Iura Municipalia specialitèr prouisum, nec ipso Dato, vel Datis, obstantibus.

RVBRICA GENERALIS DE FRAVDIBVS REMOVENDIS.

De Alienatione facta in Fraudem Creditoris. Cap. 262.

Bart. in l. Post Contractũ. ff. de Donat. & in l. sicut §. vbi superuacuũ, vbi Scribẽtes. ff. quib. mod. pign. vel Hypoth. Hoc tamèn limitatur non procedere qñ vẽditor perseueraret in possessione, virtute Cõtractus pambuli, puta, Locatione, Lud. cons. 304. vt ẽt dr i hoc Statuto paulo infra.

SI quis de cætero reperiatur in Possessione, seù quasi, seù tenuta Rei immobilis, seu Iuris, quam, seù quod vendiderit, seù alienauerit, pòst ipsam Venditionem, seù Alienationem, perindè possint Creditores eius, quos habebat antè dictam Venditionem, seù Alienationem, ipso existente in Possessione, seù quasi, seù Tenuta, Rem ipsam, seù Ius, & Fructus, & Prouentus, & alias Accessiones, persequi, cum effectu,

effectu, tanquàm, si Alienatio, seù Venditio non esset facta Acquisitore Regressum habente, In hoc Casu contrà Datorem suum.

Et idem habeat locum, si venderetur, vel alienaretur Directum Dominium Rei, tantùm.

Et prædicta non habeant locum, vbi Venditor, vel Alienator steterit extrà Possessionem, seù quasi, seù Tenutam, per Annos tres sequutos proximè, pòst ipsam Venditionem, seù Alienationem, vel etiàm, vbi venditor, vel aliter Alienans pòst Venditionem, seu Alienationem reperiatur in Possessione, vel tenuta Bonorum Alienatorum, vt suprà, in toto, vel pro Parte, vigore alicuius Inuestituræ temporalis, vel Libellariæ per Emptorem, vel alium Acquirentem in Venditorem, vel Alienantem, factæ, vel quandò Alienans reperiatur in Possessione, vel Tenuta Rei alienatæ, vigore Vsufructus, vel Gaudimenti, vel Vsus, vel Habitationis, in ea Alienatione reseruati, vel reseruatæ.

De emancipato, stante cum Ascendente. Cap. 263.

Solemnitates in Emancipationib. obseruande, ponunt infrà. capit. 2[illegible]. Nvllvs Minor.

De Parte assignāda Emācipato, Vide in Nouiss. cap. 485. Si Pater.

Emancipatus Adolescens pôt habere quemlibet in Curatorem, ét, q̃ Pater viuat, Bal. in .l. Amicissimos. §. Luci⁹ de excus. Tut.

Qvanuis, à suo Ascendente Emancipatus est, vel fuit, vel erit, & stabit cum suo Ascendente, & aliquid sibi in partem datum, vel assignatum fuerit per Ascendentem, vel ab Ascendente aliquid acquisiuerit, vel acquiret, vel alio modo in eum peruenerit, vel credidit, vel credet, stando, & habitando cum Ascendente suo, possint Creditores Ascendentis, præsentes, & futuri, cum Hypotheca, & finè Hypotheca, petere, & vendicare, consequi, & habere, & exigere, omnia ea, & in Possessionem postulare mitti, & Possessionem accipere, & sibi facere Aestimari, à quocunque detineantur, seù possideantur, vel quasi, etiam non obstante Contradictione Creditorum ipsius Descendentis Emancipati, eo tamèn, qui Datum haberet de ipsis Rebus ab Emancipato Regressum habente de Euictione Rerum contrà Emancipatū, nisi Res illæ ex Successione, vel Legato, seu Iudicato aliundè, quàm ex paterna linea, in Emancipatum peruenissent.

De Eodem. Cap. 264.

IDem obseruetur per omnia in Emancipato seorsùm à suo Ascendente, stante, si minor fuerit Annis viginti, si verò Emancipatus maior annis viginti habitauerit seorsùm ab Ascendente, quantum est in Bonis, quæ sibi assignata fuerint per Ascendentem, & in Rebus, quas acquisiuerit, vel acquiret ab Ascendente, vel quæ in eum peruenerint, aliquo Iure, vel Titulo, ex Rebus Ascendentis non alienatis per Ascendentem in alium, antè Debitum contractum, per ipsum Ascendentem, Possint Creditores Ascendentis cum Hypotheca, vel finè Hypotheca, præcedente illam Assignationem, Acquisitionem, vel Peruentionem cum effectu, petere, vendicare, consequi, habere, & exigere

ea

ea omnia, ac in Possessionem postulare mitti,& Possessionem accipere,& sibi facere Aestimari, tanquàm Bona, & Res dicti Ascendentis, non obstante ipsa Emancipatione, Assignatione, Acquisitione, vel Peruentione, E O INTELLECTO, quòd intelligatur Emancipatum, stare, & habitare cum suo Ascendente, nisi probatum fuerit contrarium.

Saluò, quòd prædicta non habeant locum in Proprietate Feudorum, immò, si quis Feudum repudiauerit in fraudem Creditorum,Creditores eius, ad Fructus Feudi petendos, vel habendos, admittantur, donèc Debitor vixerit.

De Contractu Ascendentis cum descendente. Cap. 265.

De Parte assignãda Filio Emãcipato, Videi Nouiss. cap.485 SI PATER.

Quid si Pater confiteatur i vtilitaté Filij spurij? Alex.cons.18. Lib. 3.

SI quis à modò Alicui, de suis Descendentibus obligauerit se, vel sua, nullum prædiudicium fiat ei, cui ipse Ascendens est,vel erit obligatus,cum Hypotheca,vel sinè, ante illam Obligationem, seu pòst illam Obligationem. Et sempèr, ipse Creditor Ascendentis præferatur, licet Tempore, vel Priuilegio,vel sinè Hypotheca, Posterior inueniatur, Si verò, à modò contraxerit, vel contrahet cum aliquo,de suis Descendentibus in potestate constitutis, nullum fiat præiudicium ei, cui ipse Ascendens est, vel erit obligatus cum Hypotheca, vel sinè, ante illum Contractum, vel pòst.

Et semper ille Creditor Ascendentis possit consequi, & alia facere, vt in præcedenti Statuto proximo continetur, non obstante dicto Contractu.

De Iuris Cessionibus Descendentis contrà Ascendentem. Cap. 266.

NVllus Descendens, aliquo Titulo, vel modo, Iura,& Actiones accipere præsumat contrà suum Ascendentem, viuentem, de Debito sui Ascendentis, & si acceperit, nullum fiat præiudicium Creditoribus alijs, illius Ascendentis.

Et ipsa Cessio indistinctè sit nulla, & nulli fiat Præiudicium.

Excepto, si Descendens esset obligatus pro Ascendente, vel cum eo, quo Casu, Cessio valeat, si eam Cessionem Descendens acceperit de illo Debito, pro illo Instrumento, in quo reperiretur Descendens obligatus, pro Ascendente, vel cum eo, & non aliter.

Et excepto casu, quo, staret seorsùm à Patre, maior annis viginti, & sibi Cederentur Iura, titulo oneroso, ad Defensionem eorum, quæ sibi data essent in partem, vel eorum, quæ potest acquirere pratèr Prohibitionem præcedentium Statutorum, quæ Cessio valeat, & profit, vsque ad eam quantitatem, quam Cedens iurauerit se verè recepisse, & non vltrà.

De Recommendatis, vel Obligatis, vel occasione Vassalitici in Fraudem. Cap. 267.

QVicunque Iurisdictionis Mediolani, ab Annis quadraginta citra, iurauerit, vel à modo iurabit Fidelitatem, vel recomendauit, vel recomendabit, se alicui Inferiori, à Principe, vel se, vel sua Bona obligabit, vel obligauit, ad aliquid dandum, vel faciendum, occasione Vassalitici, vel de Bonis suis in Fraudem alicuius assignauit, vel assignabit, occasione Vassalitici in Fraudem, fit & esse debeat auctoritate huius Statuti à prædictis omnibus absolutus. & omnis Contractus super hoc factus, vel qui in futurum fieret, sit cassus: & ille, qui recepit, vel recepisset, à modo prædictam Fidelitatem, & omnem Dationem, vel Obligationem pro Vassalitico, seu Assignatione, condemnetur in Libris centum Imperialium, Medietas cuius, sit Accusatoris, & alia Medietas Communis Mediolani.

De Dote post Biennium facta, quòd non præiudicet Creditoribus. Cap. 268.

SI quis à modo Vxorem duxerit, & ipse, vel eius Pater, vel Ascendens post duos Annos, à Tempore Traductionis, ad Domum Habitationis Mariti de Dote eius consultum, vel Confessionem de ea recepta, ei, vel alij, ea viuente, vel mortua, fecerit per Instrumentum, vel sinè, non præiudicet Creditoribus viri, vel Ascendentis viri, quos haberet, vel habebit posteà, siuè cum Hypotheca, siuè sine Hypotheca, nec in præiudicium Creditorum recipiatur Probatio per instrumenta facta, post ipsos duos Annos, sed dumtaxat per Instrumentum factum infrà illos duos Annos probare possit, & per Testes, etiam post illos Annos duos, fieri possit Probatio, de Reali Solutione, Traditione, aut Satisfactione ipsius Dotis, aut Consultus Facti, intrà ipsos duos Annos, pòst dictam Traductionem.

De Reb. spōsalicijs, vel Parafrenalib. vide inf. c. 294. Si Aliqua. In Nouiss. sub c. 501. Licet, Hoc Statut. corrigit. Quia ibi Statuit, Q̄ vbicūq; Dos Post hos Annos duos reperiat̃ facta cū Iuramēto, p̄stito p Constituē. ipsà Dotē. Qđ ipsa Dos nō sit p malitiā, nec ī fraudē Alicuius Creditoris futuri, nec Alterius, & ꝙ talis Dos est vera, nō āt ficta, nec simulata, & Rubricata fuerit ad Officiū Statutorū, p̄ut requiritur, noceat Creditoribus futuris talis Cōstituentis Cū Hypotheca, & sinè, à Die ipsius Dotis in anteà.

Quòd acquisita per Vxorem, Matrem, vel auiam, acquisita esse intelligantur Marito, filijs, & Nepotibus. Cap 269.

SI qua Mulier, constante Matrimonio Rem aliquam, vel Ius acquisiuerit, vel pecuniam Alicui, mutuò dederit, vel alijs crediderit, totum id, quod acquisiuerit, vel crediderit acquiratur Marito, nec prosit ei Mulieri Protestatio, seu Renunciatio in contrarium facta per Maritum, etiam quocunq; Iuramento vallata.

De Acquisitis p Fratres in Cōi viuentes, Vide in Nouiss. c. 483 Inter. Limitat̃ per D. Alciat. in Tract. p̄sumpt. in 3. Reg. Præsumpt. 26.

Et Creditores Mariti, & Soceri, cum quo Maritus ftaret, feu Viueret, vel alterius eorum, quos habet, vel habebit, cum Hypotheca, vel finè, illud posfint petere, & confequi, & accipere Posfesfionem, & fibi facere Aeftimari, ficut alia Bona Mariti, Saluò Iure ipfis Creditoribus Potioritatis Iurium intèr ipfos, proùt eis de Iure competet, nifi in tantum, quantum eft Dos fua, & nifi in tantum, quantum caperent Bona Parafrenália, quorum reftituendorum facultatem, non oftenderetur per Creditores prædictos, Maritum, vel Socerum habere, vel in tantum, quantum docuerit ipfa Mulier fibi obueniffe Succesfione, vel Legato, feu Iudicato mediatè, vel immediatè, vel ex Donatione facta coram Confulibus, vel Confule, vel aliquo Iusdicente, præftito Sacramento, à Donatore in ipfa Donatione, quòd in Veritate de fuo donat, & non in fraudem, vel occafione Iuris proprij, vel Rei propriæ, quod, vel quam ipfa Mulier habuiffet antè Matrimonium contractum cum ipfo Marito, Debitore Creditorum prædictorum.

Saluò, quòd conftante Matrimonio, vt fuprà, Mulier non posfit acquirere per viam Cesfionis, proprio Vocabulo, fumptæ titulo Donationis, aliqua Iura Obligationum, contrà Maritum, vel Socerum ipfius Mulieris in præiudicium Creditorum prædictorum Mariti, & Soceri.

Ad intelligentiam Statuti, vide Dec.confi.237.volum.penul. & fin. Aret.confi.31.num. 5.
Statutum ꝙ limitat Salic.in l.cum propria, in fi.C. fi quis al.vel fibi, non habere locum, quando in inftrumento diceretur de peccunia propria mulieris, uiro præfente, & confentiente. Alc.in tract. præfumpt.reg.iij.præfump.26.

De Eodem. Cap. 270.

IDem in omnibus feruetur in Matre, ftante, & habitante, feu viuente cum Filio, vel Filijs, mortuo Marito, vt ipfis Filijs acquiratur, & in Auia, ftante, & habitante cum Nepote, vel Nepotibus, mortuo Marito, vt ipfis Nepotibus acquiratur modo fupradicto, HOC INTELLECTO, quòd fi habuerit Filios, & Filias, quòd folùm acquiratur Filijs mafculis, & fi non haberet Mafculos, quòd acquiratur Fęminis.

Et idem de Nepotibus, & Neptibus.

Et HOC ETIAM INTELLECTO, quòd fi haberet plures Filios Mafculos, vel Nepotes, vel deficientibus Mafculis, plures Filias, vel Neptes, & fteterit folùm cum vno, vel vna, vt fuprà, quòd omnibus acquiratur, vt fuprà.

De Eodem. Cap. 271.

Limitat Iaf. cõf.58. col.2.lib.3. Nõ pcedere fi Pr̃ vellet de propijo Addere Doti filiæ, vel Alius vellet de Rebus proprijs donare Mulierem.

ITem, fi contingat aliquam Mulierem Maritari, Relictis Liberis alicuius Prioris Matrimonij, non posfit per aliquã Perfonam dari Dos Marito talis Mulieris, nec fieri Donatio, nec aliqua Translatio in ipfum Maritum, de eo, quod, aliquo Cafu, peruenire posfet in dictam Mulierem fecundùm Pactum infrà dictum, vel alitèr cum Pacto, vel

modo, per quod, vel quem, possit aliquo modo fieri præiudicium Liberis prioris Matrimonij, quominùs ipsi Liberi habeant illam Partem de dictis, Dote, Donatione, & Translatione, quam haberent, si per Mulierem esset data Dos, dicto Marito, de prædictis.

Quid si non conficiatur inuentarium, dicendum est secundum Alex. quod remanemus in dispositione iuris veteris, respectu creditoris, & fideicommissarij vniuersalis, licet respectu legatorũ particularium aliud sit, vt per Alex. in l. ita tamen. § si ex Trebelliano, col. fi. ff. ad treb. cuius contrarium, quod etiam respectu legatorum, attendatur ius antiquum, vult Aret. consi. 167. quem vide, col. fin.

Quòd Nullus Beneficio Inuentarij possit esse hares. Cap. 272.

NVllus, de cætero, Beneficio inuentarij possit esse Heres, nec aliquam Hæreditatem capere, & si quis dubitauerit adire Hæreditatem alicuius, vel se immiscere, dentur ei Terminus, seu Termini, secundùm formam primi Statuti, positi sub Rubrica Generali de Interrogationibus.

De Vassallo, qui se obligauerit vel contraxerit. Cap. 273.

SI quis Vassallus cum aliquo contraxerit, vel contrahet, vel alicui se obligauerit, vel obligabit, siuè Feudum, quod habuerit, refutauerit, vel non refutauerit, siuè ipse, vel aliquis eius Descendens, qui fuerit Hæres ipsius Vassalli, teneat, & tenuerit, & possideat, & possederit, quocunque modo, de Fructibus illius Feudi, satisfiat Creditoribus, siuè Descendens fuerit Hæres sui Ascendentis, siuè non.

Et Feudum, in fraudem Creditorum, modo aliquo, alienari non possit.

Et; si cõtrafieret, Ipsò Iure, Cõtractus, vel Distract⁹ nullius sit valoris, & momẽti.

Et perindè Creditor agere possit, & petere, & vendicare, ac, si Contractus, siue Distractus non esset celebratus. Saluò, quòd prædicta, Domino, vel Dominis Feudi, non præiudicent, si Feudum ad eos Dominos, modo legitimo, peruenerit.

Et, si Feudum posteà pro toto, vel pro Parte aliqua peruenerit ad Debitores, vel suos Descendentes, prædictum Statutum locum habeat, & teneat.

Et quo ꝑ Dote. Curt. in Tract. Feud. in 4. par. in 4. & 5. q. & Bal. in c. 1. §. Rursus ad fi. de Cõtrc uers. inuest.

An Fruct⁹ Feudi possint obligari, Ias. in l. fi. col. 24. de Iur. emph. & An i Solutũ adiudicari? Alex. cõs. 11. in 5. Curt. in dicto Tract. in 4. par. 4. 6. Dec. in c. Quæ in Ecclesiarũ, col. penul. de Cõstit. vbi et Felin.

De Inuestitis ad Massaricium, vel Fictum, refutantibus. Cap. 274.

QVicunque Habens, vel Habiturus Terras, Domos, vel Decimas ad Massaricium, vel ad Fictum, eas refutauerit, in manibus Domini, vel Dominorum.

Et Eius Descendentes, ab ipso Domino, vel Dominis, vel ab alijs eorum nomine, de ipsis Rebus fuerint inuestiti, simplici Inuestitura, vel eis locatæ fuerint, non noceat Creditoribus Ascendentis, quos tunc habebat, vel posteà habebit, nec Communi Mediolani, quò ad Banna, & alia Debita, & Onera exigenda, si ille Ascendens, cum suis Descendentibus, steterit, vel seorsùm steterit, & ipsas Res laborauerit, seù tenuerit, sed de Fructibus Rerum, possit, & debeat ipsis Creditoribus, & Communi Mediolani satisfieri.

Idem per omnia seruetur, si Descendens alicuius deinceps fuerit de nouo Inuestitus de aliquo Massaricio, vel Domibus, vel Decimis, si Ascendens, cum eis steterit, vel laborauerit ipsas Terras, vt suprà,

Idem per omnia seruetur in Refutationibus, olim factis ab Ascendentibus alicuius, & Inuestituris, & Locationibus olim factis in Descendentes eorum Ascendentium.

Quod Diuisio facta inter Fratres, non praiudicet Creditoribus Prioribus. Cap. 275.

SI duo Fratres, vel plures, fecerint Diuisionem Bonorum suorum, vel Partis ipsorum, non faciat illa Diuisio præiudicium Creditoribus alicuius eorum præcedentibus illam Diuisionem, quin Creditores possint infrà Annum vnum pòst Diuisionem ipsam, ea Bona pro Indiuiso, pro contingenti Parte Debiti, vendicare, petere, & exigere, ac se in Possessionem mitti postulare, & sibi facere æstimari Proprietatem, & Fructus eorum similitèr, etiam, si Feudum sit sicut antè Diuisionem, poterant facere, Fratre Habente Regressum contrà Fratrem in prædictis omnibus Casibus.

Idem seruetur in omnibus, & per omnia in Patruo, & Nepote.

De Donatione Facta in Fraudem. Cap. 276.

¶De Alienatione facta in Fraudem Creditoris. Vide sup. Ca. 262. SI QVIS.
De Donationibus rubrica n. Vide in nouiss. ca. 71. QVIA SAEPE, & Capite. 211. STATVITVR, & in Const. cap. NOTARII, § IDEM Subdit. de +
De solénitatibus in Donationibus obseruádis, de inf. cap. 324 NVLLA.

SI quis à modò, sub nomine vniuersali, Donationem fecerit omnium Bonorum suorum, vel Dimidiæ Bonorum suorum, vel alterius Partis, sub nomine Quotæ, quæ vulgo dicitur Expoliatio, etiam si aliqua Bona essent specialitèr in Donatione nominata, non noceat illa Donatio Creditoribus, quos habet, vel habebit in Futurum, nisi lecta fuerit, tèr, videlicet, in tribus Concionibus proximè factis, pòst Donationem, & ex tùnc dicta Donatio noceat Creditoribus, posteà contrahentibus cum dicto Donatore.

Quòd

Quod Creditor, vigore Pactorum exequutiuorum, non possit vendere. Cap. 277.

¶De pactis Creditorum ingredien. Vide sup. ca. 173. Pacta.

PActa Creditorum quouismodo, seù Licentia, & Facultas vendendi, vel aliqualitèr alienandi, quæ, aut quas Creditores habent, vel habebunt, vel supèr aliquibus Bonis immobilibus, aut eorum Iuribus à modo non valeant, nec teneant, nec habeant aliquam roboris firmitatem, siuè facta sint, vel fiant in Ciuitate, vel Ducatu aùt Diœcesi Mediolanensi, siuè extrà, vbicunq;.

Et, si qua Venditio, vel Alienatio aliquorum Bonorum immobilium, vel Iurium, vigore dictorum Pactorum, Licentiæ, vel facultatis, vel ex lege, modò fiat in Ciuitate, vel, vtsuprà, siuè alibi, vbicunque, non intelligatur ex tali Venditione, vel Alienatione esse, nec sit Translatum Dominium, nec Possessio, etiam Traditione sequuta, vel alio, quod aliàs loco Traditionis habetur, nisi ipsa Possessio tantùm, verè, & Realitèr esset penès Vendentem, vel Alienantem.

Quo tantùm Casu, Possessio transeat, vel transire possit, Insupèr, nec de eis Ius reddatur, ac si talia Pacta Licentiæ, & Facultates, facta, aut apposita non fuissent; aut aliàs ex Lege, vendere, seù alienare, non licuisset.

Et hæc omnia, nisi in præiudiciū expressè Consentientiū, tēpore talis Venditionis, seù Alienationis in ipsa Alienatione, vel posteà per publicū Instrumētū.

Et huic Statuto renunciari non possit, etiam per Sacramentum, vel Pactum, nec aliquo alio modo.

¶Aduerte, quod ista Iura de Successionib. habēt tāmō locū in Casib. futuris, vt dr inf. cap. 304. Iura.

RVBRICA GENERALIS. DE SVCCESSIONIBVS AB INTESTATO.

An in Successionib. attendat Statut. Loci Bonorum? Anch. in c. Canonū, Statuta, col. 52. vers. quarto Iustè.

In Feudalib. An habeat locū Statut hoc? Vide Paris. cōs. 12. i 2. Dub lib. 1. & fuit Iudicatū p Excellētiss. Senatū Mediolani in Caussa illorū del Caeretto, de anno 1536. de Mēse Iunij, & Rursus de anno 1538. de Mense Octobris.

Qualitèr Masculi Descendentes præferantur Fœminis in Successionibus Ascendentium vtriusque Sexus. Cap 278.

IN Successionibus Ascendentium, ex linea Masculina, Decedentium ab Intestato, Masculi Descendentes, præferantur Fęminis, natis ex eodem Matrimonio, & etiam Fęminis, ex alio Matrimonio natis, & ab eis Fęminis, tam ex primo, quàm ex alio quolibet Matrimonio natis Descendentibus, vt suprà, & etiam ex eis Fœminis natis, ex Descendente Masculo præmortuo, antè Mortem eius Ascendentis, ex linea Masculina, de cuius Hæreditate tractari continget.

De rōne huius Statut. Vide Dec. cons. 227. col. 2. & seq.

Teneantur tamèn, eo casu, ipsi Masculi dotare temporalitèr, vel spiritualitèr decentèr, secundùm qualitatem Personarum, & Vires Patrimonij ipsius Decedentis, eas Fęminas, ex linea Masculina Descendentes, exclusas, vtsuprà, infrà Decimum octauum Annum suæ Aetatis completum ad minùs, si dotatæ non fuerint.

An Masculus possit in fraudē Creditorū renūciare huic Statuto, & admittere Fęminā? Alex. cōs. 110. col. fi. in 2. dub. lib. 2. post Bal. in l. Maximum vitiū, col. 4. in fi. de lib. præterit.

Et interim, teneantur eas condecentèr alimentare.

Et,

Et, si prædictæ Mulieres non fuerint dotatæ infrà tempus prædictum, vt suprà, admittantur ad petendum, vsque ADTERTIAM PARTEM eius, quod habituræ essent de Iure Communi, si decessisset Ascendens ab Intestato, ac si fuissent Hæredes à principio pro ipsa Tertia Parte, quam Tertiam Partem possint consequi, in, & super Bonis per dictum Defunctum relictis.

Et eo in Casu, intelligantur fuisse, stetisse, & perseuerasse in possessione, & tenuta dictæ Tertiæ Partis, ac si à principio fuissent Hæredes, non obstãte aliqua Alienatione, facta per dictos Masculos Excludentes.

Si sit [illegible]

Et Cridæ factæ de ipsis Bonis, non præiudicent dictis Mulieribus, pro ipsa Tertia Parte.

Saluò tamèn, quòd, si prædictæ Mulieres infrà dictum tempus, non dotatæ, & vt suprà, elegerint potiùs Dotari condecentèr, quàm dictã Tertiam Partem, vt suprà, consequi, id peragere possint, & ad id admittantur.

Et, si fuerint aliàs Dotatæ, & desierint esse Dotatæ proptèr Mortem Viri, quòd debeant eas alimentare, & iterùm dotare, si nubere voluerint, vel Religionem intrare, computato tamen eo, quod superfuerit, vel ipsæ Mulieres consequutæ fuerint, ex prima Dote, & quam Dotem, facta Computatione, vt suprà, teneantur prædicti Masculi dare, vel aliàs satisfacere ipsius Mulieribus infrà sex Menses, à Die Requisitionis factæ per ipsas Mulieres nubere volentes, vel Religionem intrare.

Et, si infrà dictos sex Menses non dotauerint, vel non satisfecerint pro Dote, vt suprà, mittantur, dictę Mulieres in Possessionem tot Bonorum dotare Debentis, vel Debentium, pro summa dupli primæ Dotis, facta Computatione, vt suprà, in qua Possessione manuteneantur, donèc fuerit sibi integrè satisfactum, vt suprà, nec, eo Casu, Fructus computentur in Sortem.

Et, si earum Mariti deducti fuerint ad inopiam, Masculi eas Excludentes, vt suprà, & eorum Hæredes, teneantur eas alimentare, si aliundè non habeant vndè se alimentent.

Quid si desierint esse dotatã, viuente Marito? Cãpeg. de Dote 1. parte. q. 1 c. & Bal. Nouell. in eo. Tract. in 6. parte in 16. priuil.

Frequenter contingit dubitari, an legitimatus, vigore huius statuti, excludat fœminas, videnda sunt quæ not. in apost. ad Bart. & ibi Ias. in l. cum acutissimi. C. de fideicomm. Ias. in l. vnica numero 31. C. qñ non peten. par. Alex. consi. 94. vol. primo. Curt. Sen. consi. 56. Io. Ant. consi. 27. & ibi late Bolog. vbi vult. non comprehendi, quando statutum est correctorium, & loquitur per verba naturalia, & Cur. Sen. consi. 13. col. prima, & per totum vbi de legitimato per subsequens matrimonium. Adde Ang. in. §. 2. num. 8. in aut. quibus mo. nat. effic. leg. vbi etiam de adoptiuis Pich. in repet. l. Titia. ff. de leg. secundo Dec. cons. 258. 275. 284.

An, Statuta ista comprehendant moniales Soc. consi. 5. libro primo. Melius & 230. col. fin. & 261. col. 1. & 2. lib. 2.

Quæritur quid iuris, si filius moriatur ante hæreditatem aditam, an filia admittatur. Aret. cõsi. 16. quid si post aditam, an soror admittatur. Soc. cons. 5. col. 1. & 63. col. 1. lib. 1. Quid si statim moriatur post mortem patris. Aret. consi. 50.

De Eodem. Cap. 279.

Filia exclusa à Successione Patris, nõ tñ excludit à successione Fratris Dec. cons. 71. col. 1.

Et An exclusa à successione, dicatur etiã exclusa a Legitima? Alex. consi. 68. col. 2. ad fin. lib. 4. Curt. in consi. 10. col. 1. Socy.

IN successionibus verò Ascendentis, ex linea Fœminina, ab Intestato Decedentis, Masculi, Descendentes eiusdem Matrimonij, præferantur Fœminis, ex eodem Matrimonio Descendentibus & ab eis Fœminis Descendentibus, ac etiam Fœminis, natis ex Descendente Masculo, ex eodem Matrimonio nato, premortuo ante mortem eius Ascendentis, ex linea Fœminina, de cuius Hæreditate tractari continget.

Si

Senatus intra de anno 1651 sub die 9 Junij censuit, fœminã professam in Religione capaci bonorum in communi non facere, nec numerand, nec pro augendas legitimas de triente ad semissem, et hoc in causa Clerici [illegible] Regente Erva.

Si verò Descendens ex linea Fœminina, & vt suprà, contigerit habere Descendentem; vel Descendentes ex alio, vel alijs Matrimonijs, quòd tùnc, & eo Casu, masculi alterius Matrimonij, seù aliorum Matrimoniorum, excludant Fœminas, natas ex eodemmet Matrimonio, & ab eis Fœminis Descendentes, & etiam Descendentes ex Filio præmortuo, antè Ascendentem, ex dicta linea Fœminina, de cuius Hæreditate tractari continget.

HOC INTELLECTO, quòd in prædicta Successione Ascendentis, vel Ascendentium, ex linea Fœminina, Fœminę exclusæ per Masculos, faciant Partem, per respectum ad Alium, vel Alios, Descendentem, vel Descendentes, Masculum, vel Masculos, & Fœminas alterius Marrimonij, seù aliorum Matrimoniorum ad commodum Masculi, vel Masculorum Excludentium.

Si verò contingat, ex vno Matrimonio, vel pluribus, superesse tantummodò Fœminam, vel Fœminas, ex Descendente ex linea Fœminina, Descendentem, vel Descendentes, & ex alio Matrimonio, vel ex alijs adesse Masculum, vel Masculos, Descendentes ex linea Fœminina, de cuius Hæreditate tractari continget, quòd ipsa Fœmina, vel Fœminæ, suique Descendentes, ex earum Ascendentium persona, admittatur ad Successionem talis Ascendentis, Decendentis ex linea Fœminina, cum alijs Descendentibus Masculis, alterius Matrimonij, seu aliorum Matrimoniorum, quemadmodùm, si fuisset Masculus, vel fuissent Masculi.

consi.238.col.14. lib. 2. vbi dicit cōem. Dec. cōsi.299. col.2. Vers. est ergo. Ias. in auth. nouis. col. pen. C. de inoffic. Test. & an faciat Partem Filijs in legitima? Dec.consi. 296.col.fin. Soci. cōs. 1.col.4. vers. Nō omitto, lib.2. vbi dicit, q̄ in eis Cessat Ius suitatis. Et An possint petere suplementū legitimę? Dec. consi. 26. col. 3.

Quid si Filius posteà decedat, an Fęmina exclusa admittatur, Bal. in Auth. Sed, & si quis, col. 3. C. de secum, nup.

Vide & J. cap. 286. SI CONTINGAT.

Vide etiam in Terminis huius Statuti, Paul. Conb. 57.lib.1. In Nouiss. & latissimè Aret. Consi. 143. col. penult. Curt. consi.5. per totum, & vide infrà cap.298. MARITVS, Vers. HOC INTELLECTO, sed quòd Monialis non faciat Partem, habes Statutum infrà, Capite 284. IPSA PERSONA.

De Eodem. Cap. 280.

IDem, in omnibus, & per omnia, referendo singula singulis, & congrua congruis, seruetur, si talis Ascendens decesserit testatus, quòd Masculi Descendentes, ex linea Masculina, semper, & in omni Casu præferantur Fœminis, natis, vt suprà, & ab eis Fœminis Descendentibus Masculis, & Fœminis, etiàm gradu proximioribus.

Nec possint ipsæ Fœminæ, vel etiàm Masculi, ex eis Fœminis Descendentes, existentibus Descendentibus Masculis, ex linea Masculina, aliquid aliud petere in Bonis talis Ascendentis, vel Ascendentium, sic Decedentis, vel Decedentium, ex Testamento, nisi quatenùs ipse Ascendens in suo Testamento, vel vltima voluntate, eis relinquere voluerit, cum eis Fœminis, satis sit eas decentèr alimentari, & dotari, vt suprà.

Et intelligantur esse legitimè, & decentèr dotatæ, quandò in vltima voluntate, ab Ascendente, fuerit certa quantitas eis relicta, vel aliud relictum, & per eas posteà habita, vel habitum, vel quòd per Debentes dare non steterit quominùs habuerint.

Quid in Bonis Maternis? Brun. i Tract. de Stat. Fęm. exclud. in 8. articulo, in, 14. q. Et an Filius consequatur Hæreditatem maternam, Iure hæreditario, An ex lucro Statuti? Dec. consi. 386. col. fin. & q̄ Hæreditas materna deferatur sicùt Pma. §. Aliud quoq; Capitulū in Auth. vt cū de Apel. cogn. & i Auth. In success. de suis, & legit.

Las. Curt. consi. 10. col. 1. Alex. consi. 8. col. pen. lib 3.

An intelligat & de legitimatis? Rom. cōsi. 87. num. 5 vol. 3.

Qualitèr Fœmina, viuente Ascendente suo dotata, intelligatur esse dotata. Cap. 281.

SI Fœmina, viuente Ascendente suo Masculo, ex linea Masculina, est, vel fuerit tradita Matrimonio temporali, & fuerit dotata, alitèr, quàm de Bonis proprijs ipsius, Fœminæ, vel, quàm per extraneam Personam, Con-

Alia est Dos legalis, & alia Conuentionalis, Paul. consi. 110. in 3. dub.

Fęmina, an possit conqueri, q̄ Dos non sit sibi per Patrē Códe-

Contemplatione ipſius Fœminę, & hoc conſtet, intelligatur fuiſſe idoneè dotata, etiam reſpectu facultatum Bonorum Maternorum, ſeu etiam Auiæ, ſiue ipſa Aſcendens tùnc viuebat, ſiuè non.

Idem, & ſi Fœmina ſecundum Diſpoſitionem ipſius ſui Aſcendentis in Vita, vel pòſt Vitam eius Aſcendentis habuerit ea, quę ab ipſo ſuo Aſcendente eidem fuerint Diſpoſita nomine Dotis, ſeu Relicta nomine Dotis, vel prædicti Excludentes parati fuerint cum effectu dare.

An filia dotata a patre excludatur a ſucceſſione matris, Corn. conſi. 133. per totum in 2. vol. Et, an debeat habere dotem de iure inſtitutionis conſi. 49. in fi. vol. 1.

Qualitèr frater in Succeſsione præferatur Sorori. Cap. 282.

SI Soror dotata fuerit per Fratrem temporalitèr, vel ſpiritualitèr, idoneè, vt continetur ſuprà, in Statuto incipiente IN SVCCESSIONIBVS, tùnc Frater præferatur Sorori in Succeſsione cuiuſcunque Aſcendentis ab Inteſtato, vel ex Teſtamento, Decedentis, ſecundùm Formam dicti Statuti incipientis, IN SVCCESSIONIBVS.

Intelligendum eſt ſtatutum ſentire de eo, qui poteſt naturaliter, vel accidentaliter conſeruare domum, vt per Ang. conſi. 283. in fi. verſ. & ſit, vbi fit de Agnatis mentio.

Qualitèr Mulier Maritata, intelligatur eſſe dotata. Cap. 283.

SI contigerit de cætero Mulierem maritàri, & ſteterit per decem Annos Maritata, quòd ſupèr Dote non mouerit querimoniam, præſumatur eſſe dotata, quò ad hoc, vt tanquàm dotata repellatur, à Succeſsione Aſcendentium, & non alitèr.

An Statut. iſtud loquens in maritata verificetur in ſponſa, vide Soc. conſilio 63. col. 4. num. 2. lib. 1.

Quòd ille, qui reputatur pro mortuo non admittatur ad Partem in Succeſsionibus, nec faciat Partem. Cap. 284.

ILla perſona, quę de Iure Communi, pro mortua ciuilitèr reputatur, in Succeſsione non admittatur ad Partem, nec faciat Partem, & quò ad Succeſsionem tàm eius, quàm alterius in omnibus, & per omnia habeatur, & reputetur, vt mortua, ac ſi naturalitèr, & verè eſſet mortua antequàm reputari poſsit pro mortua, vt ſuprà.

Et prædicta non habeant locum in illa perſona, quæ ciuilitèr habetur pro mortua proptèr aliquod Delictum, vel, occaſione alicuius Delicti.

Et hoc Statutum locum habeat in Caſibus præſentibus, & futuris.

De iure cōi ad ſuccedendū non habetur pro mortua l. deo nobis, de Epiſ. & Cler. Alex. conſi. 139. vol. 2. col. 1. & 2. & ſeq. quia vr̄ intelligendū, ſi monaſteriū fuerit incapax, puta, Mendicantium.

[Marginal notes:]

...citèr taxata? Dec. cōſi. 180. col. 1. verſ. circà primū, & in 2. col. & Salic. in Auth. nouiſs. col. fin. verſ. Sed ſcias. C. de inoffic. Teſta. Paul. d. cōſ. 110. in 2. & 7. Dub. Dec. cōſ. 26. col. 3. vbi & an poſſit petere ſuplemētū Legitimæ? la. Ias. conſi. 221. col. pē. lib. 2. poſt Card. cōſ. 60. col. 3. Latiſs. Soci. cōſ. 150. col 8. & ſeq. libro 1.

¶ An intelligat tm̄ in Bonis Dotātis? Alex. cōſ. 151. col. 1. in fin. lib. 2. Ias. in l. Qm̄ Nouella, in 3. not. C. de Inoffic. Teſta.

An ſintelligat tā de Fratre Patruele, & vterino, q̄ d Germano & Alijs, Ias. la. In l. tres fratres, in 2. col. i fin. & ſeq. ff. de pac. & An Soror excludat vterinū, Vide cōſulctū p tres doctores, i cōſ. 1. Socin. in 1. lib.

¶ Campeg. In Tract. Dot. in 5. par. [illegible]. 77. Brun. in Stat. ſ[illegible]. exclud. in 6. art. [illegible] 8. q. poſt. Alex. conſi. 13. col 3 4. & 5. lib. 3.

¶ Q[illegible] in Succeſſione ex Teſtamēto? Alex. cōſi 1[illegible]. In 4. Ias. cōſ. 221. col. 2. verſ. 3. lib. 2. & vidi ſeruari, q̄ ēt pcedat ex Teſtamento.

Ad declarationem, lat. Dec. cōſ. 124. col. fin. verſ. 3. principalr. Et an comprehendat Clericos, & Canonicos? Curt. conſ. 61. & ſeq. & de Monialibus, latè Socin. cōſ 81. col. pen. lib. 1. Paul. conſ. 461. lib. 1. Sed p hoc Statuto cōtrà Fratres Gratiarum iudicauit Magnificus Alex. Vicecom. Senator anno 1546. vel circa, latè Fel. in c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, col. 33. verſ. 2. Concluſio de Conſt. Corn. conſ. 205. ſin. lib. 4.

Quòd

Quòd Mulier, quæ intrauerit Religionem præsumatur idoneè esse dotata. Cap. 285.

SI Mulier intrauerit, vel intrabit Religionem, præsumatur antè Ingressum esse idoneè dotata, vt repellatur à Successione cuiuslibet sui Ascendentis.

An repellatur à supplementò legitimæ? Soc. consi. 150. col. 16. lib. 1.

De Muliere exclusa à Successione Ascendentis per Masculum, qualitèr iterùm admittatur. Cap. 286.

SI contingat Masculum prælatum Feminæ in Successione Ascendentium, vtsuprà, decedere ab Intestato, sinè Descendente, & Ascendente Masculo legitimo, ex linea Masculina, & sinè Fratribus paternis legitimis, tùnc illa Femina exclusa, si viuit, admittatur in Capita ad Successionem Bonorum ipsius Decedentis, cùm Femina, vel Feminis Descendentibus ipsius Defuncti, qui exclusit, collatis Dote eius, quæ dotata fuerit, si dotata fuerit, & Protestatione Bonorum Parafrenalium, eius, in cuius Fauorem facta fuerit dicta Protestatio, si facta fuerit.

In materia similis Statuti Dec. consi. 1. col. 1. & 2. & consi. 87. col. 1. in primo dub. & consi. 309. per totum, vbi consuluit contra opi. Aret. in consi. 143. late Marian. consi. 5. col. 1. lib. 1. Alex. consil. 20. col. 4. versi. Nono. & col. pen. ver. Non obstat sextum, lib. 1.

Et hoc, si Dos, vel Bona Parafrenalia, congruè referendo, data fuerint per Ascendentem, vel Excludentem, vel alium, seù alios, contemplatione Ascendentis, vel Excludentis.

Et hoc, vsquè ad concurrentem quantitatem tantùm Bonorum relictorum, per dictum Ascendentem, à cuius Succesione exclusa fuit.

Quomodo statutum in illis verbis, decedente ascendente, intelligatur. vide Signo. consi. 101. & sic de singulis Statutis, vbi habentur eadem verba.

De Succesionibus Fratrum, & Sororum ab intestato Decedentium. Cap. 287.

SI aliquis, de cetero decesserit ab Intestato, sinè Ascendente paterno Masculo, & Descendente Masculo, vel Femina, & reliquerit Fratrem, vel Fratres, coniunctum, vel coniunctos, ex Parte Patris tàtùm, vel Nepotem, vel Nepotes, natum, vel natos ex talibus Fratre, vel Fratribus, & reliquerit Fratrem, vel Fratres, coniunctum, vel coniunctos, ex Parte Patris, & Matris, vel Nepotem, vel Nepotes, natum, vel natos ex talibus, Fratre, vel Fratribus, quòd ità succedat, & succedant Frater, & Fratres, nati, ex Parte Patris tantùm, & Nepos, vel Nepotes, nati ex talibus Fratre, vel Fratribus, sicut Frater, vel Fratres, coniuncti ex Parte Patris, & Matris, & sicut Nepos, vel Nepotes, nati ex talibus Fratre, vel Fratrib. Et hoc in Bonis aliundè obuentis, quàm à Communi Ascendente, ex linea Feminina eorum, de quorum Succesione agitur.

Si aût cum ascendête Is Sororem excludit, vt in seq. Stat. in fin.

Rub. consi. 145. nu 6. Beltran. consi. 177. ad fi. lib. 3. late Soc. cons. 89. col. 1. lib. 4. Alexã. consi. 168. col. 3. in fi. & seq. lib. 7.

Idem seruetur, etiàm, si decesserit, relictis Ascendente paterno Masculo, & sinè Descendentibus Masculis, & Feminis, & relictis dictis talibus Fratribus, & Nepotibus.

Idem per omnia intelligatur in Sororibus decedentibus ab Intestato, vt supra. Et in Sororibus peruenientibus ad Successionem Fratris, vel Sororis.

De Eodem. Cap. 288.

An pcedat è contra? Soc. in rub. de acquir. poss. vbi etiam Ias.

DEcedente Fratre, ab Intestato, sinè Descendente Masculo, & Femina, & Ascendente Masculo ex linea Masculina, relictis Fratre, & Sorore, vel relictis Sorore, & Filio Masculo Fratris, quòd Frater, & etiam Filius Masculus Fratris, excludat Sororem Defuncti, in Successione talis Defuncti, Teneatur tamèn eam idoneè dotare, si non fuerit dotata, vel si desierit esse dotata temporalitèr, vel spiritualitèr.

Et saluò, quòd si fuerit Inops, quòd Frater, vel Fratres, Nepos, vel Nepotes, teneatur, & teneantur ipsam Sororem, vel Amitam ALIMENTARE secundùm vires Hæreditatis.

Et, si contrafecerint, quòd admittatur ad Partem contentam in Statuto incipiente, IN SVCCESSIONIBVS ASCENDENTIVM, & cætera, & modo, & Forma, proùt in dicto Statuto continetur.

Quod est sup. c. 278.

Et, si dubium fuerit, an dotetur, vel alimentetur, congruè, & sufficientèr discutiatur, & terminetur Arbitrio Iusdicentis.

Et idem seruetur, si Frater decesserit sinè Descendente, relicto Ascendente Masculo, ex linea Masculina, Fratre, & Sorore, vel Sorore, & Filio Masculo Fratris, vt Frater, & Ascendens Masculus ex linea Masculina, & Filius Fratris excludant Sororem.

Sed, si Frater decesserit ab Intestato, sinè Descendente, & Fratribus, & Filijs Masculis Fratrum, relictis Ascendente Masculo, ex linea Masculina, & Sorore, quòd Ascendens prædictus excludat Sororem.

De Successione Collateralis, quòd Agnatus præferatur Cognato. Cap. 289.

An pcedat in Bonis ex Territorium sitis, Ias. late cons. 163. per tot. lib. 2. Dec consil. 13. col. 4. ver. Et ratio.

IN Successione Collateralis, ab Intestato Decedentis, Agnatus Masculus, vsquè ad Septimum gradum, secundum Iura Ciuilia, computandum præferatur Cognato, & Cognatæ, & etiàm Ascendenti, ex linea Materna, vtputà, AVO MATERNO, & AVIAE MATERNAE, nisi, proùt continetur in Statuto incipiente, NVLLA MVLIER ASCENDENS, & cætera. Cap. 302.

Quod est infra. c. 302.

Statuta præferentia agnatos cognatis, concordant cum Leg. xij. Tab. & media iuris prudentia, Bolog. consil. 69 col. pen.

An dictio, Vsque, stet inclusiue, vel exclusiue, diuersæ fuerunt Doct. opiniones, tamen in Excellen. Senatu declaratum fuit, q stabat exclusiue.

De

De eodem, qualitèr excludit Sororem Defuncti.
Cap. 290.

IN Collateralis Succeſsione, ab Inteſtato, ſinè Deſcendente, vel Aſcendente legitimo, Decedentis, ſcilicèt, Tali, qui admittatur ad Succeſsionem talis Decedentis, ex Forma præſentium Statutorum.

> Filius Fœminæ an præferatur Agnato trãſuerſali in Succeſsione Aui.§.ſi.Inſt.de here. quę ab inteſta. defer. Dec.conſ.527.col.1.

AGNATVS MASCVLVS, vſquè ad ſeptimum gradum incluſiuè, ſecundùm Iura ciuilia, computandum, excludat omnes Mulieres.

Saluò, quòd, ſi Defunctus, vel Defuncta habuerit Sororem, Soror ſuccedat ſecundùm Diſpoſitionem Iuris communis, cum eo, vel ea, cum quo, vel qua, àdmitteretur de Iure Communi.

Exceptis Caſibus, comprehenſis in Statuto incipiente, DECEDENTE FRATRE, & cætera.

Et hoc, niſi Agnatus, cum Defuncto, vel Defuncta, ſit in quarto gradu, vel infrà quartum gradum incluſiuè, computando, vt ſuprà. Quo Caſu, admittatur cum ea prædictus Agnatus, ſub Forma infraſcriptâ, videlicet.

Quod, ſi fuerit Soror tantùm vna, quòd ipſa habeat Medietatem Hæreditatis, & alteram habeat prædictus Agnatus.

Si verò fuerint plures Sorores, tunc ipſę admittantur ad duas Partes ex tribus, hæreditatis, quotquot ſint numero.

Prædictus verò Agnatus, eo Caſu, tantùm, admittatur ad reliquam Tertiam.

Si verò Defunctus, vel Defuncta non habuerit Sororem, ſed habuerit Amitam, vel Fratris Filiam, tunc, ipſa Amita vel Fratris Filia, admittatur ad Tertiam Partem.

Et, ſi habuerit Amitam, & Fratris Filiam, tùnc, ambæ admittantur ad dictam Tertiam Partem tantùm.

Agnatus verò, qui ſit proximior Decedenti, in quocunque gradu ſit, vſquè ad ſeptimum gradum incluſiuè, computandum, vt ſuprà, admittatur ad reliquas duas Partes.

> Vide Auth.Poſt Fres, la prima.C.de leg.hære. Et an poſſit intelligi de Filio fratris, vel de vterino. l.meminimus.§.ſed nec Fratrẽ, eo.tit. Soc.cõſ.1.lib.2 & de ſorore vterina, Soc.conſi.vlt.lib.4.

Saluò, ſi eſſet Agnatus, qui eas Amitam, & Fratris Filiam excluderet, quo Caſu, talis Agnatus in totum ſuccedat.

Et, ſi aliqua alia Fœmina, Agnata, vltrà prædictas Fęminas adſit, quæ de Iure Communi admitteretur, tùnc Agnatus ipſam expellens, teneatur eam dotare temporalitèr, vel ſpiritualitèr, ſecundùm vires illius Hæreditatis, ſi dotata non fuerit, & non habeat aliundè, vnde poſsit ſe Dotare, vel teneatur eam alimentare, ſi prædicta Mulier non habeat aliundè, vndè ſe alimentet, & ſit in electione ipſius Mulieris, vtrùm maluerit dotari, vel alimentari.

Ibi, agnatus maſculus vſque ad ſeptimum gradum, quæritur quid ſi eſſent plures agnati eiuſdem gradus, quomodo diuidatur, Corn.conſi.75.vol.1.

Ibi, ſi defunctus habuerit ſororẽ, an, ſi ſoror mortua fuerit, & reliquerit filium, an iſte filius vti poſſit beneficio matris, & ſuccedat ſicut mater, vide in ſimil. Bald.in l.quibus. C.de ſecun.nupt. Dec. conſi.87.maxime col.fin. Curt.Iun.conſil.2. col.vlt. vbi ponit quando fœmina eſſet nupta vni de agnatis.

Qualitèr, mortuo Marito, Dos reddatur Vxori, & quid lucretur vxor. Cap. 291.

Quid ſi Ambo moriant, an d' Morte Mariti conſtare debeat, Soc. in l. ꝙ de paritèr ad ſi. de reb. dub. poſt Bar. ibi, col. fin.

Quę dicant ei' Cauſſa parata, Tex. habes in l. hoc Legatũ, de Leg. 3. Cũ ſimilibus, Et an iſta Mulier teneatur cõſeruare Filijs primi Matrimonij Paul. in l. ſi. C. d' Bon. Mater. poſt Bal. ibi, vbi ét Crem. in vlt. not. Et an, hoc Caſu, Bona Vxoris ſint Filijs Hypothecata l. hac ædictali. §. oibus. C. de ſecun. nup. & Tex. in l. Fęminę, eo. tit. dicit an teneatur conſeruare.

Quid ſi vxor grauida pepit in 6. vel 8. Mẽſe? Dec. conſ. 623. col. 2. & ſeq. vbi tenet contrà Soc. in l. Cum Auus, col. 64. & ſeq.

Vide ét Additiones factas ad Statut. qđ eſt infra ſub. cap. 300. Vxori.

SI Maritus deceſſerit ſinè Deſcendente Maſculo, vel Fęmina eiuſdẽ Matrimonij, vel alterius ex linea Maſculina reddatur Dos Vxori, ſi Dotem habuerit.

Et inſupèr, lucretur omnia, eius Cauſſa Parata. Si ad Domum Mariti traducta fuerit, vel aliter ab eo Cognita, in quibus etiam contineantur Data, ſeu Donata Vxori, tàm, antequàm vadat, quàm poſtquàm iuerit ad Maritum.

Si verò deceſſerit cum Deſcendente Maſculo, vel Fęmina, ſimiliter lucretur omnia, eius Cauſſa Parata, exceptis Veſte Maritali, ſeù Nuptiali, quæ Veſtis, intelligatur Socha, ſiuè Zupa, & Veſtis ſuperior, quæ ſunt magis præcioſæ, quæ non comprehendanrur in Proteſtatione Parafrenalium ipſius Vxoris, Perlis, Annulo, & Texuto Sponſalicijs, nec non Gemmis, Collanis Aureis, Iocalibus, & alijs omnibus Monilibus, & Vezetis, Fermalijs, & Ornamentis cuiuſcunq; generis, ac Recamis, tàm Perlarum, quàm Auri, & Argenti, ſiuè ſeparatìm, ſiuè mixtìm ad vſum Vxoris, conſtante Matrimonio, Paratis, Quas Res exceptas, eo Caſu, nullo modo lucretur, ſiuè fuerint transmiſſæ ad Domum Mulieris, ſiuè non.

Et, quòd Vxor in aliquo ex prædictis Caſibus, nec infraſcriptis, nec aliquo eorum, lucretur Lectum, nec aliqua Paramenta, nec Fornimenta ipſius Lecti, nec aliquam Partem eorum.

Quæ quidem excepta, vtſuprà, remaneant in Hæreditate Mariti.

Saluò, quòd vbi contingat Maritum decedere, relicta Vxore, & nullo relicto Deſcendente Maſculo, vel Fęmina, Communi, ſed ſolummodò, relictis Deſcendente, vel Deſcendentibus Maſculo, vel Femina, Maſculis, vel Fęminis, ex alio Matrimonio, ſeù alijs Matrimonijs ipſius Mariti, eo caſu, ex prædictis exceptis, Mulier lucretur vſq; ad ſummam tantum duarum Partium, ex tribus partibus, ad quam aſcenderet ſumma eius Dotis, vbi Mulier, ex alio Matrimonio, ſeù alijs Matrimonijs Deſcendentem, non haberet.

Vbi verò Deſcendentem, ſeu Deſcendentes, ex alio Matrimonio, ſiuè alijs Matrimonijs haberet, eo caſu, Mulier lucretur, exceptuata, vtſuprà, vſq; ad ſummam tanrùm duarum Partium ex tribus Partibus illius Portionis, quam Maritus lucratus fuiſſet, ex ipſa Dote, vbi Vxor præmortua fuiſſet, cum Deſcendente, vel Deſcendentibus alterius Matrimonij, ſeù aliorum Matrimoniorum, & Reſiduum remaneat in Hæreditate, vt ſuprà.

Adde, ꝙ licet ex forma huius Statuti lucretur eius cauſa parata, tamen ea reſeruantur filijs primi matrimonij. Aret. poſt Raph. in l. 2. col. antep. in prin. ff. de leg. primo.

An Iocalia, & alia ad ornatum, facta, præſumuntur in dominio vxoris, vel mariti, dic ꝙ mariti, ita Doct. in l. pen. §. 1 ff. ſol. mat. Bart. in l. exanimo, ff. de don. inter vir. & vxór. Et hoc ſequitur, ꝙ ſi Zoiæ ſunt alienatæ per vxorem, precium, ſiue bona empta ex precio, ſunt acquiſita marito, & ſeu eius filijs, ex ſtatuto ſupra poſito, de fraudibus remouentis.

Et, an, ſi maritus donauerit huiuſmodi precioſa, ſoluto matrimonio per mortem viri, Mulier talia lucretur, vide latiſſime in l. certum eſt. Ibi, in addit. magna, de reg. iur.

Qua-

Qualitèr Mulier, mortuo Marito, lucretur Vestem Funebrem. Cap. 292.

De alijs Vest. & Iocalib. dictum est supra prox. Stat.

An legata Veste vxori, legatum sit annuū? Bal. in l. 1. C. de fideicom. Ludo. Sing. 294. legauit. Alex. in l. legatum, in prima add. ff. de ann. leg.

MVlier, mortuo Marito, lucretur Vestem, Funebrem. Et intelligatur Vestis Funebris, videlicet Socha Manicæ, Caligæ, Vestis superior, & Salia vna, ac Corigia, si contingat Corrigijs vti, siuè Maritus reliquerit Descendentem, seu Descendentes eiusdem Matrimonij, siuè alterius, siue non, Ipsa Muliere remanente in habitu Viduali. Si verò contingat transire ad alia vota temporalia, teneatur ipsam Vestem, & vtsuprà, dimittere Hæredibus Viri, tales, quales esse reperientur, tempore dicti Transitus ad alia vota.

De Fide danda Ascendenti, de expensis pro ornanda vxore sui Descendentis. Cap. 293.

An credatur assertioni Patris circa has expensas? Ias. consil. 23. ad 6. lib. 1. Alcia. Reg. 1. præsump. 16. ad 6.

DE ijs, quæ asseruit Ascendens expendisse pro Vxore ornanda, & adobanda, seù circà Vxorem Descendentis ornandam, & adobandam, credatur eidem Ascendenti de omnibus Expensis, & quantum erit expensum, secundum Declarationem factam per ipsum Ascendentem, teneatur Maritus de Bonis, quæ obuenient in Partem EXONERARE, & indemnes præstare cæteros Fratres, & Cohæredes.

De rebus sponsalicijs Vxoris, alienatis per Maritum, vel in eius Vtilitatem processis, qualitèr stetur, tàm pro Marito, quàm contrà Maritum. Cap. 294.

Bal. in Auth. ex Test. 6 col. pen. C. de coll. Salyc. in rub. C. de don. ante nupt.

Et q̄ sit Donatio pp nuptias, & q̄ sponsalitia largitas, Bald. in l. Cum te. col. 1. C. de don. ante nup.

SI aliqua, ex Rebus Sponsalicijs, seù Parafrenalibus, fuerint alienata per Maritum, vel in vtilitatem Mariti, processerint, quouismodo, perindè seruetur de Precio, seu Aestimatione ipsarum Rerum, in omnem Euentum, tàm pro Marito, quàm contrà Maritum, sicut seruaretur de ipsa Rè, si, ipsæ Res non essent alienatæ, nec in vtilitatem Mariti profectæ.

Aduerte, q̄ huic Stat. additum fuit p Cap. 486. STATVITVR. in Nouiss. Quia ibi cauetur, q̄ disposita in hoc Statuto, habeant etiam locum in Rebus Datis, vel donatis vxori, vel Sponsæ per maritum, vel per alium, contemplatione ipsius mariti, siuè ante consummatum Matrimonium, siuè post.

Quòd

Quòd Maritus possit relinquere Vxori, vsque ad quartam Bonorum suorum. Cap. 295.

Quæ sit ista Quarta, dicitur infra cap.297.
QVARTA.

QVilibet Maritus in eius vltima voluntate, possit suæ Vxori, vsq; ad quartã Bonorum suorum inclusiuè, relinquere,& non vltrà computata Aestimatione Vsusfructus Alimentorum, & cęterorum Relictorum, si eidem relinquatur.

Notandum, an istud Statutum sit fauorabile, & an dicatur correctorium, an vero limitatiuum voluntatis. Cur. Iun. consi. 6.

Sed, quid si sit instituta vxor in quarta, & alij instituti nolint adire, vel non possint, an vxor per ius accrescendi succedat in tota hæreditate. Bal. in l. 1. circa med. C. de secun. nup.

Qualiter Mulier non admittatur ad petendam quartam. Cap. 296.

An Amasius possit vltra Quartã relinquere Concubinę, Alcia. in c. placuit. in 6. Not. de pręscrip.

NVlla Mulier ad aliquam Quartam petendam de Bonis Mariti, admittatur, aliàs, quàm in præsentibus Ordinamentis dispositum fuerit.

De Eodem. Cap. 297.

Quid, si vltra Quartã relinquatur, an debeatur venientibus ab intestato, vel Fisco, Ias. in l. si is qui ex Bonis. col. fi. de vulg.

QVarta, de qua pro Mulieribus dictum est. Ita intelligatur, deducto Aere alieno, & Funeris Impensa.

Qualitèr Maritus lucretur Dotem, præmortua Vxore. Cap. 298.

Quid si Maritus momento viuat. Bal. in l. non tm̃, p illum tex. C. de leg. vbi & Ias.
Qñ Bona intelligant in dotem data & c. vide infra cap. 455. Nō. 517.
Quid si vxor p p infirmitatẽ noluit cõsumare? Soc. consi. 8. lib. 3. & an consumatio de iure cõi requiratur?. Ias. consil. 135. col. 2. lib. 1. & col. seq.
Quid in Bonis feudalibus? Bal. in c. 1. circa med. An maritus succedat vxori i bñficio.

MAritus, non existentibus Communibus Liberis, præmortua Vxore, iam ad Maritum traducta, vel Matrimonio, per copulam Carnalem, Consumato, lucretur Dotem datam, & promissam, vbi etiam data non sit, eo, vel ea, qui, vel quæ, promiserit, vel suo Hærede existente in mora soluendi dictam Dotem promissam, vt suprà.

Cætera verò Bona, quæ constaret ipsam Dominam habuisse, etiàm ante Matrimonium consumatum, ex Domo Viri, vel Soceri, vel eorum, vel alicuius eorum occasione, siue existant communes Liberi, siuè non, remaneant Mariro, vel Hæredibus suis.

Saluò, quòd per hoc Statutum non derogetur Iuri Liberorum alterius Matrimonij, seù aliorum Matrimoniorum, quibus existentibus, succedat Maritus in Dote vxori simùl cum ipsis Liberis in Capita.

HOC INTELLECTO, quòd si ex dicta Vxore adsint Feminæ, & Masculi, ex alio, vel alijs Matrimonijs, quòd Fœminæ ipsæ faciant Partem, ad commodum

dum Maſculorum, cuiuslibet Matrimonij, ſingula ſingulis congruè referendo, non autèm ad commodum ipſarum Filiarum.

Et vbi adſint Fęminæ tantùm ex alio, vel alijs Matrimonijs, ſuccedant in Capita, vt ſuprà.

Vbi autèm adſint Filij, ſiuè Maſculi, ſiuè Fęminæ ex Filio præmortuo, ante dictam Vxorem, ſiuè ex Filia, vel Filiabus præmortuis, quæ admittantur, ex Forma præſentis Statuti ad Succeſsionem Dotis cum Marito, vt ſuprà, ſuccedant, ex perſona earum Patris, vel Matris in dicta Dote, vt ſuprà.

In primis, eſt aduertendum, quòd hoc ſtatutum dicitur odioſum, Ang. conſi. 158. num. 2.

Limitatur hoc ſtatutum, non habere locum in Re feudali data in dotem, per Iaſ. in l. 1. col. 6. nu. 29. in fi. C. de ſum. Trin. & fide Cath.

An, ducens Vxorem quinquagenariam, vel maiorem, gaudeat beneficio huius Statuti; vide Pich. allegantem Iaſ. tenentem q non, ſed non ſequentem eius opinionem. C. vn. vir. & vxor. col. 3. & ſequen.

Dubitatur de eo, quod ſolet frequenter accidere, Si mulier habeat dotem, & ſecundo nubit ſine conſtitutione dotis, an maritus lucretur dotem, Cum. conſi. 110. per totum.

An intelligatur iſtud ſtatutum, ſi decedat, condito teſtamento, Cum. conſi. 48.

An habeat locum in donatione propter nuptias. Ful. conſi. 92. ad fin.

Perpetuo eſt notandum, Quòd ſi Mulier relinquit aliquid Marito per legatum, vel à patre mulieris legetur, ſemper debet fieri computatio. Iaſ. in Authen Præterea, col. x. circa med. & ibi Pich. col. xxv. in fi C. vnde vir. & vxor.

An ſtatuta iſta, loq[...]na de viro & vxore, habeant locum in ſponſo & ſponſa, Signo. conſi. 144. per totum, Panor. c. ſi inter. primo not. de ſponſ.

Qualitèr Maritus ſuccedat Vxori ab Inteſtato. Cap. 299.

VXore ab Inteſtato Decedente, ſinè Deſcendentibus, & Aſcendente Fratre, & Sorore, vel Patruo proximo, vel Nepote nato ex Fratre, Maritus eius ſuccedat.

Et in Caſibus, in quibus Maritus nõ ſuccederet, diſponatur de eius Succeſsione, prout aliàs diſpoſitum reperiatur per præſentia Statuta Mediolani.

An excludat Clericũ Corn. Conſ. 205. col. col. fin. in 4.

Et ipſis deficientibus, prout diſpoſitum eſt de Iure Communi.

De quibus Rebus, liceat, & non liceat Vxori teſtari, ſinè Conſenſu Mariti. Cap. 300.

VXori liceat Teſtari, etiàm ſinè Conſenſu Mariti, excepto, quòd Teſtari non poſsit de Dote, nec Rebus Dotalibus, in ijs, quæ lucratur Maritus, ſecundùm formam Statuti, quòd incipit, MARITVS, & cætera, ſinè Conſenſu Mariti ſpeciali, & expreſsè, faciente mentionem de ijs, de quibus diſponere voluerit, ac etiàm non liceat Vxori exiſtenti ſinè Liberis, infrà decennium, à Die, quo iuerit ad Maritum, aut Matrimonium conſumauerit, per Teſtamentum, Codicillos Donationem, Cauſſa mortis, Legatum, neq; alio quouiſmodò,

Verba Nõ Possit, annullant Actũ, Soc. conſ. 3. ad fin. lib. 1.

Declarat Bal. in l. 1. C. vn. uir. & uxor. & Corn. cõſ. 242. col. 2. lib. 4. Vbi docet Cautellã Qualitèr uir poſſit ab uxore Inſtitui.

uiſmodò, de Bonis Parafrenalibus, nec Scherpa, aliqualitèr, diſponere, neq; ea in toto, nec in parte relinquere, quinimmò, ipſa Bona, & vtſuprà, venientibus ab Inteſtato ſuperſtitibus, vſq; ad quartum gradum incluſiuè, ſecundũ Iura Ciuilia, Computandum reuertantur, & perueniant ad Dotantes, & ſuccedere Habentes ab Inteſtato, ipſis talibus Mulieribus Decedentibus ſine Liberis intrà ipſum Decennium, omnibus, Machinatione, Fraude, Dolo, Teſtamento, Codicillis, & Legatis, ſeù alijs quibuſcunq; diſponentibus, contrà Formam huius Statuti Factis, protinùs ceſſantibus.

Ita, quòd omnia Teſtamenta, & quælibet alia, diſpoſita contrà præſens Statutum, Ipſo Iure, nullius ſint valoris, & momenti.

Quid pro Aĩa? Fel. in c.in præſentia, col. 23. de probat.

Saluò, quòd ad pias Cauſſas diſponi poſsit de dictis Bonis Parafrenalibus, & Scherpa.

An iſtud ſtatutum ſit fauorabile, vide Soc.conſi.48.col.1.& conſil.116. prima col. vol.1. vbi limitat non habere locum, quando legatur Piæ cauſæ.

Agnatorũ Appellatione, an veniat Fœmina in Statuto excluſiua, Dec.cõſ.319.col.1. verſ. ſed tamen.

De ijs, qui intelligantur eſſe Agnati. *Cap. 301.*

AGnati intelligantur eſſe, qui eodem Nomine, parentelæ nuncupantur. Saluò, ꝙ in Materia Succeſsionum, intelligantur Agnati, duntaxàt illi, qui ſunt, vſq; ad ſeptimum gradum, ſecundùm Computationem Iuris Ciuilis.

An extendatur ad Bona alibi ſita, Dec. cõſ.314. in 2. Dubio.

Quòd Mulier non ſuccedat, Deſcendenti, exiſtentibus Agnatis. *Cap. 302.*

NVlla Mulier aſcendens, ſuccedat Deſcendenti ab Inteſtato decedenti, exiſtentibus Agnatis Maſculis, vſq; ad ſeptimum gradum incluſiuè, ſed ſolùm habeat vſumfructum illius Partis, quam habitura fuiſſet de Iure Communi, ex hoc tamèn, quòd habeat Vſumfructum, non intelligatur in aliquo eſſe Hæres.

De hac dictione, Ab inteſtato, vide Bal.conſi.452.vol.1.

Sed, quid ſi eſt Pupillus, vel alias Inteſtabilis, Alex.in l.Generaliter, col.2.C. de inſtit. & ſubſtit.

An, per iſtud Statutum prohibeatur Mater petere legitimam, vide Iaſ.in Auth. Nouiſſima, col.antepen. in fi.ver.Poſtremo quæro. & col.ſeq. C.de inoff.teſta. & licet Statutum excludat à ſucceſſione, non tamen excludit à legitima. Ita Bal.conſi.452.& 453.quod eſt conſil.Salyc.vol.1. Curt. Sen.conſ.39.col 2. Vide etiam Alex.conſ.3.vol.7. Habet locum tamen quando mulier eſſet ſimpliciter excluſa, ſecus quando reſeruatur vſusfructus, vt in hoc Statuto. Vide tamen quæ not. infra cap.310. in fin.

Statut. hoc an excludat a legitima? Alex. conſ.68. col.2. ad fin. lib.4. Curt.in cõſ.10. col.1 Dec.conſ 299. col.2. verſ. eſt ergo, vbi dicit magis communem, & Veriorem.

De Eodem. *Cap. 303.*

IDem in Auo materno, vel alio Aſcendente ex linea Materna, quo tamen Vſufructu, Ipſo Iure, ſit priuata, vel ipſum non habeat dicta Mulier, ſi tranſiuerit ad alia vota. Et dictis Caſibus, quibus nõ ſuccederet Mulier Aſcendens, ſiuè Maſculus Aſcendens, ex linea materna, diſponatur de Succeſsione talis Decedentis, proùt aliàs diſpoſitum

spositum est per Statuta, vel Ordinamenta Communis Mediolani, ac si prædicti Ascendentes Masculi, & Feminæ, ex linea Materna, non essent in Rerum natura, quibus Statutis, & Ordinamentis Deficientibus, stetur Iuri Communi.

Quòd Iura Municipalia de Successionibus ab Intestato habeant locum in Casibus tantum futuris, et cætera. Cap. 304.

IVra Municipalia de Successionibus præsenti Volumine condita, locum habeant in Successione Decedentium in futurum tantùm, prçterquàm in illis Statutis, in quibus specialitèr, & expressè cautum est, quòd habeant locum in Casibus præsentibus.

Quòd Ascendentes non possint Meliorare Descendentes, quin Stirpes sint æquales. Cap. 305.

An possit renunciari huic Statuto Barb. consi. 12. lib. 1.

Et An per ista verba NON POSSIT, Annullet Actus. Iac. Iaf. consi. 42. lib. 3. & Soc. cons. 93. col. fin. lib. 1. Vbi Multa Tradit ad itellectũ hui' Statuti.

AScendentes non possit Descendentes Masculos ex linea Masculina Meliorare per viam alicuius Dispositionis, siuè intèr viuos, siuè in vltima voluntate directè, nec per indirectum, quin, in Stirpes æquales sint, & hoc siuè in Potestate constituti sint, siuè non. Idem habeat locum in Femina, seù Feminis Descendente, seù Descendentibus ex Filio Masculo, seù Masculis, præmortuo, seu præmortuis antè dictum Ascendentem.

Negatiua præposita inducit necessitatem, & formam, Soc. Consi. 289. col. 1. & vide Barb. Consil. 8. col. 3. vol. 3. vbi dicit, Quod denotat omnimodam resistentiam.

Propter æqualitatem seruandum inter Filios limitatur, & ampliatur dispositio testatoris, Soc. consil. 98. ad fin. 1. parte, & 143. in fi. 2. par.

De Eodem. Cap. 306.

Quid si Reliquit Filiã, & ex altera filia Nepotes Masculos, An isti Nepotes succedãt in locũ Matris, & comprehendantur Statuto? Magnificus D. Antonius Sasonus de anno 1543. Iudicauit quòd sic.

IDem etiam habeat locum in Fœminis Descendentibus, si Ascendens Masculum, vel Masculos ex linea Masculina non reliquerit: si verò Ascendens habuerit Masculum, vel Masculos, & Feminam, & Feminas Descendentes, quòd tunc, & eo Casu, tantummodò habeat locum dictum Statutum in Masculis Descendentibus ex linea Masculina, non autèm, eo Casu, in Feminis.

Si verò contingat Ascendentem meliorasse Conditionem alicuius, vel aliquorum ex Descendentibus suis, vt suprà, contrà Dispositionem præsentis Statuti, suppleatur Descendenti, vel Descendentibus, cuius, vel quorum Conditio est deteriorata de bonis ipsius Ascendentis, vbi adsint, & reperiantur tot Bona sua.

Sin autèm, suppleatur de Bonis proprijs, illius Descendentis, vel Descendentium, cuius, vel quorum Conditio, fuerit meliorata, ita, vt intèr ipsos Descendentes, seruetur æqualitas.

Quòd Descendentes nati post Diuisionem, vel Assignationem aliorum Filiorum prius natorum auocare possint suam Partem. Cap. 307.

SI Pater intèr Filios Emancipatos, vel non, fecerit Diuisionem, vel Assignationem, & deinde Filium habuerit ex communi Matre, seu ex alia, & Pater mortuus fuerit, Filius posteà natus, à Fratribus suis Partem possit auocare, vt de Bonis paternis, æqualem Partem habeat.

De Eodem. Cap. 308.

IDem seruetur, si ex Filio nato pòst Diuisionem, vel Assignationem nascantur Filij, vt ipsi Nati ex eo mortuo Patre suo, possint auocare Partem, vt suprà, vt eorum Pater potuisset.

De Eodem. Cap. 309.

IDem, seruetur, si Auus fecerit Diuisionem, vel Assignationem intèr Nepotes tantum, vel inter Filios, vel Filium, & Nepotes, vel Nepotem, vt posteà Nati, pro Rata Bonorum in Stirpes, æquales habeant Portiones.

De pœna Mulieris nubentis cum Hæreditate extrà Iurisdictionem Communis Mediolani. Cap. 310.

¶ An Mulier priuet lucro, ei puenièti, ex eo, qa postea Pr̃ trāsiuerit ad secūdas Nuptias, Oldr. cons. 294. ultrà Iam dicta, Dec. cōs. 206. & 230. Rippa in l. Fęminę in 9. q. de Secund. Nupt.

Qđ āt Res Immobilis Dñio Mediolan. subdita alienari etiā p viā vltimæ volũtatis expſſę, nō possit in Personam huic Dñio nō subditā, & de Pęnis cōtrafacientib. Imposita, ac Notario cōficienti instrā, Vide i Cōst. sub tit. d Pęnis c. Co LEGIIS p totū. Et

Gabriel. cons. 12 lib. 2.

... pl. 146.

NVlla Mulier nubat cum Hæreditate, nec Parte aliqua Hæreditatis sibi delata ab Intestato extrà Iurisdictionem Communis Mediolani.

Et, si nupserit extrà Iurisdictionem, vt suprà postquàm delata fuerit Hæreditas, vel aliqua Pars ipsius Hæreditatis, vt suprà, ipsi Mulieri, illa Hæreditas delata, modo, quo suprà, perueniat in Agnatos proximiores, vel alios propinquos, tàm Masculos, quàm Fęminas, ex Ordine, prout perueniret, si talis Mulier nupta extrà Iurisdictionem, & vt suprà non esset in Rerum Natura, & eodem modo, perueniat in Agnatos proximiores, vel alios propinquos, & vt suprà, si Mulieri Nuptæ extrà Iurisdictionem Cōmunis

munis Mediolani Hæreditas aliqua, vel aliqua Pars Hæreditatis, ab Intestato in eam deferatur, seu aperiatur, ipsa existente Nupta extrà Iurisdictionem, vel ea nupta extrà Iurisdictionem, & vt suprà effecta vidua, tempore delatæ dictæ Hæreditatis, & vt suprà.

ibi in fi.§. Eo Ampli', cauet Qđ nō subditi nō p ssint alicui Subdito ab intestato succedere.

An, hoc Statutum loquens in aubente comprehendat sponsam, Soc. cōs. 30. num. 32. vers. nono, qualitas, & cons. 63. col. 4. num. 11. Et, an comprehendat, Ecclesiam, Sig. cons. 21.

Illud Statutum non videtur habere locum in nupta post aditam, Soc. d. cons. 30. vbi sup. Corn. cons. 30. in 4. & 314. eo. vol. vbi in littera, L.

Et, q Statutum posit tollere Legitimam, videtur communis opinio, vt per Nattam in tract. de Stat. exclus. Fem. in prima q. col. prima, ante fin. vid. tamen, quæ not. supra in cap. 30. in fin.

De Eodem. *Cap. 311.*

IDem sit & esse intelligatur in omnibus Descendentibus talium Mulierum extrà Iurisdictionem nuptarum, vt suprà, & Natorum ex non Supposito dictæ Iurisdictioni.

An procedat in Bonis vnius Nouariēsis Alibratis Mediolani, & in Hęreditate Dotis Maternæ, vel Auitæ, Bal. cōs. 411. lib. 1.

Si verò tali Mulieri nuptæ extrà Iurisdictionem Communis Mediolani, vel Viduæ, & vt suprà, vel Descendenti, seu Descendentibus talium Mulierum, qui Natus, seù Nati fuerint, ex non Supposito Communis Mediolani, & vt suprà, deferatur aliqua Hæreditas, vel aliqua pars Hæreditatis ex Testamento per Institutionem, vel Substitutionem, vel per Fideicommissum.

Et hoc, tàm ex Testamento, quàm etiam ex Codicillis, disponatur de tali Hæreditate, vel Parte Hæreditatis, in omnibus, & per omnia, perindè, ac si dicta Mulier nupta, & vt suprà, vel vidua, & vt suprà, vel Descendentes ex tali Muliere nupta, & vt suprà, tempore delatæ dictæ Hęreditatis, vel Partis eiusdem, & vt suprà, non fuissent, vel non fuisset in Rerum Natura.

Et intelligatur esse dè Iurisdictione Communis Mediolani, ille, cui nupserit talis Mulier, si antequàm dicta Mulier ei nupserit per priùs habitauerit cum Familia sua, vel maiori Parte Familiæ suæ in ipsa Iurisdictione Communis Mediolani per Decennium.

Et prædicta disposita in præsenti Statuto, locum sibi vendicent in Hæreditate, vel Parte aliqua Hæreditatis, delata, tàm ex Testamento, vel Codicillis directè, vel per Fideicōmissum, quàm etiàm ab Intestato, non adita, nec agnita.

Si verò post aditam, vel agnitam dictam Hæreditatem, vel aliquam Partem dictæ Hæreditatis delatam, modo, & forma, proùt suprà, Mulier nupserit extrà Iurisdictionem, & vt suprà, præsens Statutum locum sibi non vendicet, nisi talis Mulier nupserit extrà Dominium Ducale, quo in Casu, disposita in præsenti Statuto Locum habeant, perindè, ac si dicta Hæreditas, vel aliqua Pars dictæ Hæreditatis delata, modo, & forma proùt suprà dictū est, nunquàm per dictam Mulierem, vel Descendentem, & vt suprà, adita, aut agnita fuisset.

Et intelligantur esse de Iurisdictione Communis Mediolani, quo ad contenta in præsenti Statuto, etiam homines Terrarum, Cōmunium intèr Mediolanum, & Papiam, & etiam Communium intèr Mediolanum, & Laudem, & etiam aliç Terræ, vel Oppida Ducatus Mediolani, habērēs, vel Habentia Iurisdictionem separatam, à Iurisdictione Communis Mediolani.

RVBRICA GENERALIS.

DE ALIMENTIS, ET TVTORIBVS, ET CVRATORIBVS.

De Vxore Defuncti alimentanda. Cap. 312.

Alimēta virtute huius Statuti, an debeantur Cōdēnatione ex lege, aut Officio Iudicis? Bart. i l. 3. col. 1. i fi. ff. alim. & cib. leg. De Materia huius Statuti Alex. alios Refert in l. diuortio in princ. col. 4. & 6. vers. pdictis ēt adde. ff. sol. Matr. & cons. 141. in 1. dub. In 5. lib. Aret. cōs. 96. & 97. Iat. Soc. cons. 126. ad fin. lib. 1.

SI Mulier non habuerit de suo, vndè posſit ſufficienter ſe alimentare, alimentetur de Bonis quondam Mariti ſui, etiam ſi Dotem non habuerit ſecundum Facultates relictas à quondam Marito.

Et, ſi Dotem habuerit, & eam Dotem, & alia relicta à Marito, ſi relicta fuerint ſpontè, non ſuſceperit, & lectum Mariti honeſtè cuſtodierit, etiam alimentetur de Bonis ipſius quondam Mariti, Computatis tamèn Redditibus Bonorum, quæ ipſa Mulier haberet ex Bonis ſuis proprijs, non Dotalibus.

Pro alimentis vxoris, an bona ſint obligata, ex quo ſunt bona aſsignata generaliter, Bar. conſ. 211. Incip. Quidam ſibi filios, tenet ꝙ ſic, licet in l. Lutius. ff. de Alim. & Cib. leg. videatur velle, ꝙ requiratur ſpecialis aſsignatio, tamen idem operatur genus, l. Si duo, ff. de admin. tut. & facit tex. in l. Gallus §. Inſtituens, vbi Alex. & Iaſ. in ſecundo not. ff. de Lib. & Poſth. Fauor. n. alimentorum operatur hypotecam, glo. mag. in d. l. Lutius, ad fi. & in l. fi. §. fi. vbi Albe. & Salyc. ff. de contrah. Empt. Et ratio hæc fauoris, ita militat, quando bona ſunt generaliter deſignata, ſicuti quando ſunt ſpecialiter. Comprobatur quia niſi eſſent obligata, facile poſſet Mulier excludi per tranſlationem bonorum, quæ fieri contingeret in tertium, contra quem non militant verba Statuti. Comprobatur etiam, quia diſpoſitio huius Statuti videtur ſubrogata loco Aut. Præterea C. vn. vir. & vx. vt colligitur ex Statuto, ſupra cap. 296. per quod diſponitur, ꝙ nulla Mulier admittatur ad quartam petendam de bonis Mariti, aliter, quàm ſit diſpoſitum per Statuta Mediolani.

Si, Mulier poſt annum non interpellauerit Hæredes Mariti, ſibi præiudicat in alimentis, ſecundum glo. Et ibi Caſt. in l. Diuortio, numero 5. ff. ſol. Matrim. Et ſequitur Alex. & Iaſ. in l. de Alimentis, prope fin. C. de Tranſact. Alex. conſ. 72. col. 3. num. 10. verſ. Quarto principali fundamento vol. 5.

Et Mulier Incumbit onus probandi. quòd non habet de ſuo, vnde ſe alere poſsit, Alex. conſ. 141. col. 2. num. 5. vol. 5.

De Alimentis Aſcendentium Defuncti. Cap. 313.

Vidua dr nō habere vñ ſe alat, Licet habeat Proprietates, Quia eas vendere nō tenetur, Crau. conſil. 199. num. 6.

An ēt indotata debeat ali? Bart. in tract. Alimen. col. fin.

QVilibet Hæres ex Teſtamento, vel ab Inteſtato, teneatur præſtare Alimenta ſufficientia cuilibet Aſcendenti Defuncti, ſi non habuerit aliunde, vndè ſe alere poſsit.

Et, niſi ſit Mater, Auia, vel Proauia, vel deincèps, quæ pòſt Mortem illius Defuncti tranſierit ad alias Nuptias.

De Alimentis Mulierum excluſarum à Succeſsione. Cap. 314.

ILle, qui ex Forma Iuris Municipalis excludit aliquem, vel aliquam à Succeſsione, ad quam, de Iure Communi admitteretur, teneatur alimentare Excluſum, vel Excluſam, ſi non habuerit aliundè, ſecundùm qualitatem Perſonarum, & ipſius Succeſsionis.

De

De Alimentis per Maritum Constitutis Vxori. *Cap. 315.*

SI Vxor alicuius per Maritum, existente Descendente, ex legitimo Matrimonio, eiusdem Matrimonij, vel ex alio Matrimonio dicti Mariti, constituta fuerit in eius vltima Voluntate, DOMINA, ET MASSARIA, ET VSUFRVCTVARIA VEL DOMINA TANTVM, VEL VSUFRVCTVARIA TANTVM, VEL MASSARIA TANTVM, vel alitèr alternatiuè, sit constituta, nihil habeat ex tali Legato, nisi Alimenta secundùm Facultatem, & Dignitatem, arbitrio Iudicis decernenda.

An pcedat in Matre Testatoris? Corn. conf. 110. in prin. lib. 3. post Bart. in l. Titia. §. Titia ad fi. de leg. 2. Vbi vide Pieũ in Repet. q. la. Tractat Materiam huius Statuti.

An Mortuis Filijs, reconualescat Legatũ, Dec. cõs. 485. col. pen. & conf. 424. col. 2.

Quid si filij Mauult vsumfructum dare? Pich. in Rep. §. Titia, col. 21. vers. Tertio limi. l Titia de leg. 2.

Quid sit de bonis descendentis confiscatis, an mulier tantum habeat alimenta, vel integrũ vsumfructum. Curt. sen. consi. 14. vbi etiam, ad fin. dicit, in fratribus testatoris esse idem, quod in filijs, & cons. seq.

Quòd Debitor, & Creditor Pupilli, possit esse Tutor Testamentarius. *Cap. 316.*

DEbitor, & etiàm Creditor Pupilli possit esse Tutor Testamentarius ipsius Pupilli Debitoris, vel Creditoris, nec propterea se valeat excusare, teneatur tamèn, antequàm se immmisceat Administrationi Tutelæ, manifestare Creditum suum in præsentia alicuius, vel aliquorum, ex proximioribus Pupilli.

Et nihilominùs, etiam postea debeat illud inserere in Repertorio, quod faciet, aliàs cecidisse intelligatur à Iure sui Crediti.

De Tutorib. & Curatorib. vide in Cõst. sub tit. de Tutelis, & Curis, per Totum. 64.

De Fide danda libro Tutoris, seu Curatoris pro Expensis. *Cap. 317.*

FIdes detur Libro Tutoris, seù Curatoris, & quondam Tutoris, seù quondam Curatoris, de Expensis factis, pro Minore, nisi, vbi, & quatenùs, ille Expensæ videantur Iudici esse suspectæ.

An Teneat facere talé Librũ? & An nõ faciendò Cõtrà eũ det Iuramẽtum in litem? Soc. conf. 7. col. 1. & 2. Lib. 2. Dec. cõs. 110 col. pen. & fin.

Quòd Tutor, seu Curator possit compelli ad Rationem, durante Tutela, et Cura. *Cap. 318.*

QVilibet Tutor, seù Curator, possit compelli ad Exhibitionem Librorum, & Rationis, seù ad Rationem reddendam, durante Tutela, & Cura, de Rebus Minorum, vbi Iudici æquum videbitur, & expedire, pro vtilitate Minorum.

RV-

RVBRICA GENERALIS DE SOLEMNITATIBVS INSTRVMENTORVM.

De Vltimis Voluntatibus, seu Testamentis. Cap. 319.

De Testis registrãdis, pro Eleemosinis ad pias Caussas, Vide in Nouiss. cap. 71. QVIA SAEPE.

De Instrumẽtis Dotalib. Vltimis Voluntatib. & certis Donationib. rubricãdis, Vide in Nouiss. ca. [illegible]. STATVITVR.

De Exequutione vltimarũ volũtatũ. Vide sup. cap. 157. Nullus.

An liget Clericos? Alex. cõs. 210. & seq. lib. 2.

An, & qñ Rogatio Notarij, & Testiũ requirat, Ias. cõs. 88. lib. 1 Rom. cõs. 306. col. 1 Ias. in l. hac Cõsultissima, in princ. C. de Testamẽ. vbi ẽt ponit Quot, & Quales debeant esse Testes.

¶ An Ommissio subscriptionis Pronotariorum viciet Testm̃, fuit Magnalis intèr Boromeos, in qua Decius in cõs. 11. Sed vide sup. Statut. sub cap. 93. Instrumenta.

¶ Imbreuiatura Mortui, Qñ lu. su Ordinarij possit aptari, Tex. est in c. cũ p. Tabellio de fid. Instr. vbi Abb. & ceteri declarant, Anch. consi 431.

¶ Istud nõ pcedit in Testis, q̃ fiunt in Villis, vt infra cap. 321. ET PRAEDICTA.

SI quis de cætero voluerit facere, vel condere Testamentum nuncupatiuum, de quo fiat publica Scriptura à publico Notario, Hæredem instituendo, quẽ, Ore suo proprio nominare debeat, hoc ei liceat facere, nisi aliàs prohibeatur à Iure Communi, vel Municipali, vel alitèr testari, In quo Testamento intersint QVINQVE TESTES, ET TRES NOTARII, qui omnẽs, videlicet, Testes, & Notarij, vel eorum Maior Pars cognoscant Testatorem, cuius Testamenti Imbreuiatura, supèr qua rogabitur ipsum Instrumentum Testamenti subscribatur, saltèm per duos ex Testibus, Testatorem, cognoscentibus, seù per duos Pronotarios, aut vnum ex Testibus, vt suprà, & vnum ex Pronotarijs, ea Die, qua rogatum fuerit ipsum Testamentum.

Et pòst ipsas Subscriptiones, teneatur Notarius subscribere ipsam Imbreuiaturam cum signo Tabellionatus, attestando etiàm vidisse fieri præcedentes Subscriptiones, & credatur Subscriptioni ipsius Notarij, quòd præcedentes Subscriptiones factæ fuerint.

Et in qualibet Expletione ipsius Testamenti, sufficiat Subscriptio Notarij, qui de ipso Testamenti Instrumento fuerit rogatus, Affirmantis in ipsa Subscriptione Expleti, prædictas Subscriptiones in ipsa Imbreuiatura, factas fuisse.

In expleto verò ex Authoritate sibi concessa, sufficiat, quòd Habens Authoritatem explendi, in eius Expletione affirmet se vidisse in Imbreuiatura, factas fuisse Subscriptiones, requisitas ex forma præsentis Statuti.

ET ALITER NON VALEAT TESTAMENTVM factum, nec eius Expletio, non seruatis dictis Solemnitatibus, singula singulis congruè referendo.

De Eodem. Cap. 320.

¶ In Testamẽtis attẽdit Solẽnitas Loci, in quo fit Testm̃, Ias. cõsil. 48. col. 2. lib. 1.

SI aũt quis voluerit Testari, sinè publica Scriptura, hoc facere possit PRAESENTIBVS QVINQVE TESTIBVS IDONEIS, qui cognoscant Testatorem, & Testator NOMINET HAEREDEM proprio Ore, aliàs non valeat.

De Eodem. Cap. 321.

ET prædicta habeant locum in Testamentis, quæ conficiuntur in præsenti Ciuitate Mediolani, vel in Burgis eiusdem intrà Redefossa.

In alijs autèm Burgis, vel Oppidis Ducatus Mediolani, idem seruetur.

In

In Villis verò, & alijs Terris, & Locis sufficiant quinq; Testes, & Notarius publicus, qui Notarius, & Testes, vel maior Pars eorum, cognoscant Testatorem, & fiat Subscriptio Imbreuiaturæ per duos ex ipsis Testibus, vbi sciant scribere, & fiat Subscriptio per Notarium, qui rogatus fuerit cum signo Tabellionatus, vt suprà, in qua Subscriptione dicto proximè Casu, non attestetur de Subscriptionibus Testium, si factæ non fuerint ex eo, quòd Testes nesciant scribere, quo Casu, dicat in Subscriptione ipse Notarius, quòd Testes ipsi nesciunt scribere, & credatur in hoc ipsi Notario, vel ipsum Testamentum probetur per quinq; Testes idoneos, nominando Hæredem, vt suprà, ore proprio, vt suprà.

Saluò, quòd per hoc non derogetur Testantibus in Scriptis, secundùm Ius Commune.

An Mulier possit esse testis, hoc casu, Alex. cõs. 70. col. pen. vers. Nec est obstat. vol. 2.

De Eodem. *Cap.* 322.

IN Codicillis verò, & Donationibus, Caussa mortis, siuè factæ fuerint in Ciuitate, seù Ducatu Mediolani, interuenire debeât quinq; Testes idonei, qui sint pro maiori Parte cognoscentes Codicillantem, seù Donantem, Causa Mortis, quorum Testium, duo se subscribant, vbi sciant scribere, & fiant Subscriptiones his, modo, & forma, proût suprà dispositum est fieri debere de Testamentis.

Et prædicta omnia disposita in præsenti Statuto, tàm de Testamentis, quàm de Codicillis, ac Donationibus, Caussa Mortis, factis, non habeant locum in eis Testamentis, Codicillis, ac Donationibus, Caussa Mortis, factis, quò ad ipsos Liberos tantùm, intèr Liberos, nec quò ad Pias Caussas, quò ad ipsas Pias Caussas tantùm, nec tẽpore Pestis, quoniam, quò attinet ad dictos Liberos, & ad Pias Caussas, & in Testamẽtis, Codicillis, ac Donationibus, Caussa Mortis, factis, & vt suprà, tempore pestis, sufficiant Duo Testes idonei, cognoscẽtes dictum Testantem, Codicillantem, vel Donantem, Caussa mortis, quorũ vnus, si sciat scribere, se subscribat in Imbreuiatura, proût suprà dictum est, & etiàm credatur Notario, proût suprà dictum est.

Quid in Cõfessione Mariti pro Dote, q̃ habet vim Donationis, Alex. cõs. 143. i fi. lib. 5

De Testamẽto facto T pe Pestis, Vide Dec. cons. 284. post Com. cõs. 77. per totũ lib. 4.

De Testamento ad pias Caussas, Vide in c. Relatũ extrà de Testam. & Ias. in l. Hac Cõsultissima in prin. in 2. Requisito. C. de Testam. & in c. Cũ esses extrà eo. Dec. Consil. 120. vbi dicit an legatum factum Consanguineæ dicatur pium.

De Eodem. *Cap.* 323.

IN Testamentis verò Cæci seruentur Solemnitates requisitæ à Iure Communi.

¶ De Donatiõe facta in fraudem. Vide sup. Cap. 276. SI QVIS.

De Donationib. Registrãdis, Vide i Nouis. c. 71. QVIA SAEPE, & c. 211. STATVITVR, & i Cõstit. Cap. NOTARII. §. IDE. Ad hoc Statut. Vide oinõ Consil. sub tit. de Donationibus per totum pag. 40.

De Solemnitatibus In Donationibus Obseruandis. *Cap.* 324.

NVlla Donatio Rei immobillis valentis Libras vigintiquinque Imperialium, & abindè suprà, intèr Viuos, valeat, nec sequuta exindè, nisi ipsa Donatio facta fuerit coràm aliquo Iusdicente in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, & presentibus tribus Tabellionibus, & quinque Testibus, qui omnes, vel pro maiori parte, sint noti Donatoris,

An Iuraméctũ supleat ꝓ isinuatione, & Decreto Iudicis, Corn. consi.36. Lib.3. Alex. consil.125.col.penul. versi.venio, lib.1.

Nota, ꝙ si post Donationẽ quis Aio deliberato delictũ patrauerit, ex quo Bona Donantis Cõfiscanda sint, Donatio huiuscemodi ꝓ Irrita habeẽ ad hoc duntaxat, vt Bona donata Fisco deuoluãtur, vt latẽ dẽ in Constit. sub tit. de Iure, Et Privil. Fisci. §. Si Quis. *pag. 156.*

ris, & qui Notarius sit Notus Donatoris. Alitèr non valeat.
Nec posit talis Donatio probari facta, nisi per Instrumentum publicum sit confectum, vt suprà.
Et nisi in tali Donatione, siuè facta fuerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, vel alibi, Donans, & Donatarius, iureiurando affirment eam donationem veram non autèm fictam, nec simulatam esse, neque vlla seipsos fraude, aùt dolo ductos, in fraudem alicuius Personæ, sed sua sponte, atq; sincero mentis affectu, ac bona fide, ad huiusmodi Donationem deuenire, & absq; vlla Pactione palàm, vel secretò facta, ꝙ vllo vnquàm tempore, alitèr, quàm, prout continebitur in tali Donatione Retrodatio fiat de Bonis iam donatis.
Saluò, si talis Donatio fiat Absenti, vel Pio Loco, tùnc valeat talis Donatio, licet, pro parte Donatarij non fuerit iuratum, vt suprà, in tali Donatione, dummodò, quandò acceptare voluerint talem Donationem, Iuramentum ipsum præstent, vt suprà, per aliud Instrumentum, & ab ipsa quantitate, seù valore Librarum vigintiquinq; infrà, fieri posit Donatio inter Viuos, etiàm non interuenientibus Solemnitatibus, prædictis.

Hoc Statutum potest allegari non habere locum in Donatione, quæ fieret ob causam, & reseruato vsufructu, Quia non seruatis solemnitatibus hic expressis, nec etiam interueniente insinuatione valet. Ita Alex. plen. cons. 21. vol. 3.

Mulier, & minor, qui non possent contrahere sine consensu curatoris, vel Agnati, non possunt donare siue inueniat consensus, siue non. Quia non subest causa propter quam detur consensus, siue autoritas. Ita Bal. in l. 1. C. Si aduer. Donat. Et ibi sequitur Cast. in l. 2. in fi. C. eo. tit. Quod est summe notandum, Quia ex forma Statuti Mediol. Consentiens tenetur iurare cedere in vtilitatem Minoris, vel mulieris, & istud non potest cedere, quia donatio, est dilapidatio, vt l. intra iuris. §. si filius, vbi glo. ff. pac. & ita consuluit idem Cast. in cons. 161. incip. non est dubium, in prin. vol. 2. & cons. 342. num. 2. vol. 1. secundum nouam impress.

Quid, si Donatio talis fieret in vltima voluntate, Sign. consi. 171.

An, si fieret donatio causa dotis, Bal. Nouel. in tract. de dote, in 6. par. in 47. & seq. Priuil. Cur. sca. consi. 27. in 4. & in 9. col.

Quid, si esset Donatio conditionalis, Alex. in l. vt liberis, circa fi. C. de coll.

Quòd Donationes Posint Fieri Quolibet Die. Cap. 325.

De Alijs Instrumẽtis & habes inf cap. 400 In Diebus.

DONATIONES fieri posint quolibet Die, siuè feriato, siuè non feriato.

De Solemnitatibus In Emancipationibus Obseruandis. Cap. 326.

De Parte assignãda Filio Emãcipato, Vide in Nouiss. ca. 485. Si Pater.

NVllus, minor annis viginti, posit emancipari, & in qualibet Emancipatione adsint septem Notarij, computato Notario, qui tradet Instrumentum, & vltrà prædictos, intersint quinq; Testes, & fiat coràm aliquo Iusdicente, alitèr, facta, non valeat.

De

De Minore, Aetate, Emancipato. Cap. 327.

SI quis steterit per annos sex, postq̃ fuerit Emancipatus, posteáq̃ fuerit ætatis annorũ viginti, ꝙ nõ mouerit Quæstionem de minori ætate occasione ipsius Emãcipationis tractetur, & habeatur pro ritè Emãcipato, quãtũ ad ætatẽ, nõ obstãte, ꝙ posset, vel vellet dicere fuisse Minorẽ, tpe Emãcipationis.

Nota in primis hoc statutum non habere locum in repudiatione donationis non acceptatę, quia hoc non est alienare, Paul. de Cast. cons. 171. incip. in casu præsenti, visis omnibus, de quibus sup. vol. 2. faciunt quæ habentur per Ias. in l. legatum, vsq; ad fin. ff. de leg. 1.

Secundo, est notatu dignum, istud statutum non habere locum in additione hæreditatis filij, licet dicatur quasi contrahere, vt per Sign. cons. 165. per tot.

Aduerte, quod multotiens contingit, ꝙ mulier cum solemnitate constituit Procuratorem, an teneať post ea procurator contrahere cum illa solemnitate Soc. consi. 112. vers. postremo, lib. 1.

An hoc statutum locum sibi vendicet in datione, seu prouisione, & seu constitutione dotis, Bal. Nouel. in tract. in. 6. par. 47. & seq. priuil.

De Emãcipato stãtè cũ Ascendente, Vide sup c. 263. QVAMVIS Et de eodem stante seorsũ, Vide cap. seq.

De Solemnitatibus in Alienationibus, et Obligationibus, & Mulierum, obseruandis. Cap. 328.

IN Alienationibus, & Obligationibus Mulierũ, Descendentibus, ex Cõtractu, vel quasi, vel Distractu principalitèr, vel in Consequentiam, & in Renunciationibus Iurium eisdem spectantium Ascendentibus, à Libris decem Imperialium suprà, vel æquiualentibus, à dicta quantitate suprà, NECESSARIVS sit Consensus Mariti, si Maritus fuerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani.

Et, si Maritũ non habet, vel si habet, & nõ fuerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, vel etiã si habet Maritum, & aliquod prędictorum faciat cũ ipso Marito contrahendo, vel quasi, vel distrahendo, sit necessarius Consensus Agnati.

Et, si aliquod prędictorũ faciat cũ Agnato, non sufficiat Consensus illius Agnati cum quo aliquid prædictorum fieret, sed alterius Agnati Consensus requiratur, Et vbi Agnatum non habuerit, vel si Agnatũ habuerit, & noluerit consentire, vel fuerit Absens à Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, posit hoc facere cum authoritate alicuius Iusdicentis, iurante Marito, vel Agnato, qui ad prædicta Consensum adhibuerit, ꝙ in veritate credit Alienationem, Obligationẽ, vel Renunciationem, Contractum, vel quasi, aut Distractum, vt suprà, cedere ad vtilitatem ipsius Mulieris, & si contrafactum fuerit, non valeat, & intelligatur Agnatus, si Nominabitur de eadem Parentela, sub eodem Cognomine nominata, siuè fuerit Filius Familias, siuè legitimus, siuè illegitimus.

Saluò, ꝙ Mulier posit constituere Procuratorẽ, vel Procuratores, & quemlibet eorum Insolidum ad defendendũ, & agendum contrà virum, & quãlibet Personam, & quælibet Bona, occasione Dotis suæ, & Bonorum parafrenalium, & eorum, quæ portauit ad Maritũ, & pro consequendis bonis, & Iuribus, quæ ad eam dicere posset, seu vellet spectare ex Successione aliqua, & Dote, Legato, vel Iudicato, vel etiã ex Donatione, siuè Maritũ habeat, siue non, etiam, sinè Consensu Mariti, si habuerit, & etiam sinè Consensu Agnati, vel alterius Personæ, Dum hoc fiat in præsentia alicuius Iusdicentis, non obstante Statuto prædicto, nec alio Iure Ciuili, vel Municipali in contrarium ædito, vel ædendo.

Quid si contrahit ꝑ alio? Alex. & Ias. in l. quũ. ff. de in ius vocã do & in l. exigen. col. pen. ad fi. C. de ꝓcur.

Quid si cõtrahit ad suã vtilitatẽ. Ias. in l. contrà Iuris in princ. ff. de Pact.

Quæ ãt solẽnitates seruadæ sint Qñ Mulier cõstan. Matrimonio cõsentit Alienationi Bonorũ hypothecatorũ ꝓ Iuribus Dotalib. & in Renunciationib. Contradictionũ factarũ Cridis per Mulierẽ, vel eius noie ex Caussa Iuriũ Dotaliũ, Vide in Nouis. ca. 499. POSSIT MVLIER.

Sed aduerte, ꝙ hodie vltrà solẽnitates ibi ĩ d.c. positas Renũciationes ꝓdictæ fieri nõ pñt absq; authoritate Principis, vel Senatus vt habeť in Cõst. sub tit. de BON. AD GRED. PON. § IPSASQVE MVLIERES.

Vide ẽt ad hoc Stat. Cõstit. sub tit. de NOTARIIS PVBLICIS c. NVLLI NOTARIIS vbi Pęna imponiť Cõtrahẽtib. & Distrahẽtibus, ac Notario cõficiẽti Instra in qb. interueniãt Mulieres, nõ seruatis istis solẽnitatib. Qđ tñ fallit in Mulierib. Quæ alieno nomine contrahunt, vel Distrahunt, vt d. §. HAC TAMEN, latè dicitur.

An Iuramentum liget, non seruatis istis solẽnitatibus? Aretinus, consi. 54. col. 1. Corn. cons. 36. per totum lib. 1. Ias. in Auth. Sacramenta, col. 11. C. si aduersus Vend.

De Eodem. *Cap. 329.*

ET prædicta non habeant locum in vltimis voluntatibus, nec in Donationibus Caussa Mortis reuocabilibus, nec in casu, quo realitèr, & verè aliquid peruenerit ad manus Mulieris de Bonis alicuius, quo Casu, Mulier conueniri possit cum effectu ad Restitutionem eius, quod realitèr, & verè in eam peruenerit, licèt non interuenerit Consensus, vt suprà.

Et, si Mulier iurauerit non habere vndè sciat, nec credat aliquem Agnatum, vt suprà in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, qui possit, aut velit præstare Consensum, & iutare, vt suprà, credatur Iuramento suo, talitèr, quòd sinè Consensu Agnati possit prædicta facere, vt suprà, nisi probetur contrarium.

De ordine seruando per Notarios tradentes Instrumenta. Cap. 330.

QVilibet Notarius, qui tradet Instrumenta aliqua, teneatur illa scribere, vel scribi facere in Protocollo, seu in Quaterno, vel in Folijs, & posteà, antequàm tradat, seu roget Instrumentum, præsentibus Partibus, & etiàm præsentibus Testibus, necnon Notarijs, seu Pronotarijs, vbi Notarij interesse debeant, legere, & ipsa Instrumenta rogata in Quaterno Imbreuiaturarum suarum ponere, seu poni facere, vel si fuerint in Folijs, teneantur in Quaterno, seu Protocollo Mentionem facere per ordinem, quòd ibi veniebant talia Instrumenta, describendo Nomina, & Cognomina Contrahentium, & intitulentur, tàm Quaterni Imbreuiaturarum, quàm aliæ Imbreuiaturæ, quæ essent in Folijs, cum signo Notarij, nec non Nomine, & Cognomine ipsius Notarij, & Nomine Patris, ac Nomine Loci, seu Contratæ, vbi habitat ipse Notarius, quæ Intitulatio possit fieri, tàm in Sũmitate, aut in Principio, quàm in Fine.

Et vbi aliquod Instrumentum extendatur pòst Rogationem, diligentèr aduertatur, ne intèr vnam Imbreuiaturam, & aliam, aliquid malignitatis possit fieri.

Et Notarius, qui contrafecerit incurrat pęnam Librarum viginti Imperialium, qualibet vice, qua contrafecerit, quæ pœna exigatur per quemlibet Iusdicentem, sinè alio Processu, & cuius pęnæ Medietas, perueniat in Denunciantem, & altera Medietas perueniat in Collegium Notariorum Mediolani.

Quia hic incipiunt statuta, circa Ordines spectantes notarijs, nonnulla præmittenda sunt, quæ faciunt ad propositum.

Primo præmitte, quod notarius semper præsumitur rogatus in instrumento, vt apponat omnes clausulas consuetas, vt est tex. melior de iure in l. fin. in h. & ibi glo. ſm Bal. C. de fideiuſ. ad hoc l. Qui præsens. §. 1. cum ibi not. per Bar. ff. de acqui. plu. ar. & l. ex ea parte, in prin. ſm vnam lecturam, & ibi notatur per Bar. ff. de verb. oblig.

Secundo ipsemet notarius potest extendere imbreuiaturam suam ſm clausulas consuetas, vt not. Bal. in rub. C. de fide instr. num. 22. & notatur in addit. d. l. Qui præsens. §. 1. Ang. & alij, in l. Gallus § idē creden. ff. de lib. & posth. & Spec. in tit. de instr. ædit. §. ost ē so, vers. q d ergo, si in abbreuiatura.

Sed ad ista supra dicta est aduertendum, quod statutum Mediolani statuit, quod consuetudines non possint allegari.

Tertio, imbreuiatura Notarij defuncti, etiam sine subscriptione, & signo, est efficax, vt ex ea possit sumi instrumentum autenticum, per notariorum, cui commissæ sunt Rogationes Notarij defuncti, Cyn. in l. contractus, in h. C. de fid. iult. Alex. consil. 53. volu. 2.

De

De Eodem. Cap. 331.

ET in Subscriptione cuiuslibet Instrumenti, quod explebitur, Notarius, teneatur ponere Signum suum, nec non Nomen, & Cognomen suum, & Nomen Patris, ac Loci, seu Parochiæ, vbi habitat, vel habitabat, tempore Rogationis Instrumenti.

Et Notarius, qui contrafecerit, incurrat pœnam, vt suprà, applicandam, vt suprà.

De Testibus adhibendis in quolibet Instrumento. Cap. 332.

IN quolibet Instrumento adhibeantur Tres testes idonei ad minùs, intèr quos sit ad minus vnus, qui sit Notus Contrahentium, seu Distrahentium, vel Partium, vbi plures Personæ contrahant, seu distrahant.

Vbi autèm vna Persona contrahat, vel quasi, aut distrahat, ipse Testis sit Notus ipsius Contrahentis, vel quasi, aut distrahentis.

Et ponatur Locus in quo conficitur Instrumentum.

Alioqui Instrumento Fides non adhibeatur, & Notarius teneatur restituere Damnum illi, in cuius Fauorem factum fuit Instrumentum, & scribat ille tabellio, vel scribi faciat in Instrumento Nomen, & Cognomen cuiuslibet Testis, & nomen Patris, & vbi sit Habitator ille Testis.

Et intelligantur Testes idonei, & cognoscere Contrahentes, & vt suprà, si hoc in Instrumento, vel in Imbreuiatura fuerit scriptum, nisi probetur contrariũ.

An Tabellio debeat cognoscere Cõtrahẽtes, Bal. in l. fin. §. 1. de Iur. delib.

Nota, ibi restituere damnum, sciendum est, quòd si Notarius aliquid omittit, tenetur parti ad interesse, ita Bar. in l. fin. col. vlt. ff. de tab. exhib.

De Eodem. Cap. 333.

IN Syndicatibus verò, qui fiant ad Caussas, vel aliter quantùm ad Testem notum, sufficiat si Testis cognouerit illum, de cuius Mandato Vniuersitas fuerit congregata.

De Notarijs apponendis in contractibus. Cap. 334.

Correctio in Nouis. c. 41 §. Notarij. Statuit, quod in Terris Binaschi, & Terris Cõibus, ac earũ Territorijs possint, & valeãt rogari Infra Cõtractuũ, & Distractuũ fine Pronotarijs, &c, quod Ita Valeãt, & teneat, eff. ẽtumq; sortiantur ac si Pronotarij appositi fuissent.

SI, à decem Libris Imperialium suprà, seu de Re, vel de Iure valente, vltrà dictam quantitatem fiat Cõtractus, seu quasi Contractus, siuè Distractus, vndè rogetur Instrumentum, intersint Duo Tabelliones Contractui, vel quasi, aut Distractui.

Et, à centum Libris Imperialium, suprà, seu de Re, vel Iure valente, vltrà dictam quantitatem tres Notarij intersint, computato Notario, qui tradit Instrumentum.

Alioqui Instrumento Fides non adhibeatur.

Quod Notarij dent Instrumenta Partibus, & cætera.

Cap. 335.

OMnes, & singuli Notarij teneantur dare Instrumenta Creditori, & Contrahenti, vel quasi, aut Distrahenti, vel Nominatis in Instrumento, ac etiam alijs Iurantibus de credulitate, sua interesse, infrà Dies quinquè, ex quo Tabellioni, de instrumento fuerit satisfactum, vel de Satisfactione facta fuerit Depositio ad Officium Abbatum Notariorum Mediolani, nisi per illos, quibus dari debebunt Instrumenta steterit, aut iustum Impedimentum ex Parte Notarij fuerit, sub pœna Librarum decem Imperialium, applicanda pro medietate dicto Collegio, & pro altera medietate Parti requirenti.

Saluò, quòd respectu Instrumentorum Debitorum, quæ Instrumenta, non sint Communia, & quæ regularitèr non explentur, nisi semèl, non dentur ipsa Instrumenta Debitori, vel Debitoribus.

Saluò, quòd ad fidem faciendam tantùm possint pluriès expleri, & dari Debitori, vel Debitoribus, & Iurantibus, quòd sua credunt interesse, apponendo in Subscriptionibus talium Instrumentorum explendorum ad fidem faciendam tantùm, quòd ipsa Instrumenta explentur ad fidem faciendam tantùm.

Saluò, quòd ipsa talia Instrumenta, quę regularitèr non explentur, nisi semèl, vbi Pluribus spectarent, Notarij possint talia Instrumenta explere, & Dare illis, quibus spectarent, Mentionem faciendo in qualibet Subscriptione, quòd tale Instrumentum expletur, solùm pro Parte spectante, illi, vel illis, cui, vel quibus Instrumentum ipsum dabitur in publicam Formam, non autèm pro Partibus alijs spectantibus.

Et Saluò, quòd Instrumenta Dotium, & Protestationum parafrenalium, rogatorum à Calendis Ianuarij. 1450. citrà, & roganda à modo in anteà, possint pluries expleri, apponendo in Subscriptione Annum, & Diem ipsius Subscriptionis, & in Subscriptione dicatur vbi habitabat tempore Rogationis, & vbi habitabit tempore Subscriptionis, & licèt talia Instrumenta Dotium, & Protestationum de cætero explenda, reperiantur penès Debitorem, seù Debitores Debitum in eis redactum non præsumatur esse solutum, etiàm, si pręstitum fuerit Iuramentum Debitum fuisse solutum.

De Eodem. Cap. 336.

IDem intelligatur, & obseruetur in Notarijs Officiorum, quòd teneantur dare infrà prædictum Terminum cuilibet Parti, sub prædicta pęna, omnia Acta, quæ per eos fuerint facta.

De

De Contractibus recipiendis Nomine alicuius. Cap. 337.

SI quis Contractus, vel quasi, vel Distractus, vel Obligatio recipiatur, aut stipuletur, Nomine, seu ad Partem, siuè vtilitatem alterius Ius acquiratur, Ipso Iure, & absq; aliqua Cessione, illi, vel illis, cuius, vel quorum Nomine fuerit receptus, vel recepta, aut stipulata, eo, vel eis, cuius, vel quorum Nomine facta fuerit Stipulatio, vt suprà, volente, vel volentibus, aut id ratum Habente, vel Habentibus, & non alitèr.

An Stipulans Pactū luendi noie Alicuius possit tali Pacto renūciare? Alex.consi. 27. per totum, lib. 3.

Quod saltem scientia, requiratur vt absenti acquiratur, tenet Bar.in l. quo enim. §. 1.ff. rem rat.hab.

In illis verbis, vt supra, volente, vel volentibus, adde quod stante tali statuto, si voluerit, intelligitur. si expresse suam voluntatem declarauerit, vt per Paul.de Cast.in l. 1.ad fi. prin. ff.ad Trebel.& Alex.consi 55. volu 5.

In illis verbis ratum habente, quod requiratur ratificatio partis intra terminum, etiam quando contractus fuisset stipulatus per Notarium nomine absentis.

Deci.consi.226.col.fin.cuius contrarium tenet, & defendit Rub. præceptor meus consi. 117. & vide Paul.de Cast.in consi.195.lib 2.num.2.

De Refectione Instrumenti, qualiter fieri debet. Cap. 338.

NVllum Instrumentum Debiti, quod de Iure regularitèr non expletur, nisi semèl iam factum, vel expletum, & à Tabellione, Creditori traditum, posteà reficiatur, nisi cum magna Deliberatione, & Caussa cognita ab Abbatibus Collegij Notariorum Mediolani, & licèt Fiat, non noceat Instrumentum refectum, nisi illis, qui requisiti fuerint, vel Habentibus Caussam ab illis Requisitis, pòst Requisitionem, nisi in manu Iusdicentis, vel Consiliarij, vel Consultoris, vel Commissarij, vel Arbitratoris, aut Aduocati, vel Procuratoris, fuerit amissum, quo casu, si refectum fuerit, omnibus noceat, sicut antè Amissionem.

Et prædicta expediantur ad Officium Abbatum ipsorum, & velo leuato, & quàm celerius poterit fieri, & sinè strepitu, & aliqua Figura Iudicij.

Vide supra cap. 335.

Quod Statutum non habeat locum in Dotibus, nec Protestationibus Rerum parafrenalium, pro quibus seruentur Disposita per præsentia Statuta.

OMNIS.

Ita tamèn, quòd nullum Instrumentum Debiti, vt suprà, sub prætextu, quòd sit deperditum, reficiatur, nisi, illo Petente, iurante solemnitèr, quòd Instrumentum illud, quod refici petit, nullo Dolo, à se, vel alio, suo nomine, vel ipso sciente adhibito, perditum est.

Et, quòd nescit vbi, vel apud quem sit, quòdque illud Dolo, vel Fraude habere non desijt.

Et, quòd, id non petit fraudolentèr refici, &, quòd adhuc Creditor restat de omni Obligationis ipsius Summa, aut eius Parte, quam quidèm Partem exprimere

primere teneatur, & si tempore aliquo, illud Instrumentum, quod expletū fuerat, sanum, & integrum ad manus suas peruenerit, vel habere poterit, restituet illud Instrumentum, quod nunc explebitur Abbatibus, aut dicto Notario, qui nunc expleuerit siuè illi, qui Deputatus est, vel erit ad Imbreuiaturas dicti Notarij, siuè eius Successoribus in Officio, Cancellatum, & annihilatum, nec eo nunc explendo amplius vtetur, sed solum eo, quod antea expletum fuerat, & post Amissionem, vt suprà, repertum, quodq; ex nùnc, vult, eo casu illud explendum, cassum, & irritum haberi, & nullius esse momenti, cum Declaratione tamèn, quòd Expletio dicti Instrumenti nō noceat, nec nocere possit illi, vel illis, in cuius, seu quorum Præiudicium explebitur, eatenùs, quatenùs verificetur Debiti ipsius Obligationis satisfactionem factam fuisse, aut non teneri ad Solutionem Debiti, de quo in dicto Instrumento sit Mentio in totum, vel pro Parte.

Quòd Notarius tradens Instrumentum non possit constitui Syndicus, nec Procurator. Cap. 339.

Nullus Notarius possit facere Instrumentum, in quo, ipse constituatur Syndicus, nec Procurator.

Et, si contrafecerit, non adhibeatur fides Instrumento respectu tantùm Personæ ipsius Notarij Constituti, vt suprà.

De pœna Notarij, non Ponentis acta in actis. Cap. 340.

Si aliquis Notarius, vel Tabellio subscripserit aliqua Acta, vel Actum, & in subscriptione sua subscripserit se in Actis, vel Quaterno posuisse, & Acta reprobentur, ex eo, quòd non reperiantur in Actis, vel Quaterno, quòd ille Notarius, seu Tabellio teneatur ad omne Damnum, & Interesse ei, cuius intererit, & precisè cogatur ad refectionem omnium prædictorum, sinè Libelli Datione, & omni Iuris solemnitate omissa.

De pœna Tradentis Instrumentum, vel Facientis poni se pro Notario in Instrumentis, & non sit Notarius receptus. Cap. 341.

An valeat istud Statutum, Dec. cons. 17. in princ. post Ang. cons. 212. col. 1.

Si quis rogauerit, vel tradiderit aliquod Instrumentum, qui non sit Notarius, seu Tabellio receptus in Collegio Notariorum Mediolani, vel Aliquis se fecerit poni in Instrumento pro secundo Notario, vel subscripserit, vt suprà, teneatur ad totum interesse, & Damnum, quod pateretur ille, vel illi, cuius, vel quorum interfuerit,

terfuerit, vel interesset habere Instrumentum, seu Instrumenta per eos facta, si dictum Instrumentum fuisset reprobatum pro eo, quòd non erant Notarij.

Qualiter Notarij suspecti, possint suspendi, & remoueri ab Arte Notaria. Cap. 342.

ABbates Collegij Notariorum Mediolani, cum Consilio Duodecim Notariorum de Pilastro, de ipso Collegio, si duæ Partes eorum de hoc fuerint concordes ad Bussoras, & Balotas, & Aliquem habuerint suspectum de Arte Notariæ, vel suspendendum, vel remouendum ab ipsa Arte, possint eidem inhibere ne Artem Notariæ exerceat, sub pœna Librarum centum Imperialium.

Et, si facta inhibitione, exercuerit, vel passus fuerit se poni pro Notario, vel pro secundo Notario, infametur, & publicetur ad Arengheriam, & ad Scalas Palacij, sono Tubarum præmisso.

Et vltrà, incurrat pęnam Librarum ducentum Imperialium, quarum suprascriptarum pœnarū medietas, sit Cōis Mediolani, & alia Collegij Notariorum.

Et hoc teneatur Exequutioni Mandare Iudex Maleficiorum, cui hoc fuerit notificatum.

RVBRICA GENERALIS.

DE STATVTIS NOVIS COLLEGII NOTARIORVM MED.

De Abbatibus, Antianis, Caneuario, seu Thesaurario, Notario, & Syndicis Notariorum Mediolani. Cap. 343.

COmmunitas Collegij Notariorum Mediolani habeat duos Abbates, sex Antianos, vnum Caneuarium, vel Thesaurarium, vnum Notarium, vel Cancellarium, duos Syndicos, & pro qualibet Porta, eligatur vnus ipsorum Antianorum.

Quòd Nullus Iniuriet, nec offendat Officiales Collegij Notariorum, Vide infrà. cap. 360. NVLLVS.

Quòd qlibet Iudex reqsitus ab Abbatib. sit Merus Exequutor, Vide infrà, cap. 370. QVILIBET.

Ita tamèn, quod ipsi duo Abbates non possint esse de eadem Porta, & quilibet eorum sit maior annis vigintisex.

Quorum Officium duret à Calendis Ianuarij, ad Annum vnum, saluò, vt infrà, & eligantur in Congregatione Collegij prædicti, facienda de Mandato Abbatum.

Eligantque ipsi Abbates, & alij Deputandi, vt infrà, duodecim Consiliarios, vel Sapientes de ipso Collegio, maiores ætatis Annorum vigintisex, qui sint Consiliarij, vnà cum prædictis Duodecim ad negocia dicti Collegij, quorum Consiliariorum Officium duret vsque ad Terminum suprascriptum.

Et sint ipsi omnes Officiales, & Consiliarij de dicto Collegio, & publicè exerceant Artem Notarię in Ciuitate Mediolani, qui Abbates antè finē sui Officij

saltem per tres Dies, teneantur congregare prædictos Officiales, & Consiliarios, & omnes Notarios dicti Collegij, seu maiorem Partem eorum, vel aliam, quam melius poterunt, & in ipsa congregatione ipsi Abbates, Notarius, & Caneuarius anni illius, ac alij duo eligendi per alios Cõgregatos, vel maior Pars prædictorum octo, vt suprà proximè nominatorum, qui Congregati reperientur, teneantur eligere nouos Abbates, Antianos, Caneuarium, Notarium, Syndicos, & Duodecim Consiliarios, vt suprà. Quorum Officium duret per Annum vnum, incipiendo in kalendis Ianuarij, scilicet finito Officio prædictorum Officialium, & Consiliariorum, Et aliter Electio facta non valeat, & sic successiuè.

Deindè eligantur, quolibet Anno, prædicti Abbates, Officiales, & Consiliarij.

Ita tamen, ꝙ, qui fuerit ex dictis Abbatibus, & Officialibus, non possit esse ex ipsis Abbatibus, & Officialibus infrà annos duos proximè sequentes, excepto Caneuario, qui confirmari possit, prout eis Abbatibus, & electis, vt suprà, videbitur.

Si quis verò ex prædictis Abbatibus, & Officialibus, durante eius Officio, decesserit, quòd possit, & debeat vnus alius eligi, loco Defuncti, per alios superuiuentes, seu maiorem Partem eorum, & hoc infrà Dies octo pòst decessum ipsius Defuncti.

Qui verò Abbates, & Notarius habeant pro eorum Salario, quolibet Anno, Libras tres Imperialium pro quolibet eorum, Antiani, Syndici, & Caneuarius, seù Thesaurarius habeant Libras duas Imperialium pro quolibet eorum.

Quod Abbates possint facere Consilium ad omnem eorum requisitionem, et mandare exequutioni ea, quæ fuerint ordinata. Cap. 344.

Officium Abbatum hoc sit, videlicet, quòd possint ad omnem eorũ Requisitionem secundum necessitatem, & Occurrentiã Casuum, tempore sui Officij, conuocare, & congregare in eorum Camera, vel vbi meliùs poterunt, ipsos omnes Officiales, & Consiliarios, seù illos, quos meliùs poterunt, vel eis videbitur ex prædictis Officialibus, & Consiliarijs pro negocijs prædicti Collegij explicandis, & ibi proponere, quod quilibet, qui audiuerit, vel sciuerit aliquid falsitatis fore commissum per aliquem Notarium Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, vel aliquam Personam, aliquo modo, in Officio Notariæ, quòd illud pandat, & dicat corãm eis Abbatibus, vel altero eorum publicè, vel secretò, & hoc facto, ipsi Abbates, suo posse, teneantur, & debeant inquirere, & inuestigare veritatem ipsius Criminis, & si inuenerint aliquem Culpabilem de crimine illo, & quocunq; alio spectanti ipsi Officio Notariæ, vel dependenti, connexo, vel emergenti, ab eo Officio, pro quo calumniaretur, vel nominaretur, teneantur, & debeant illud Crimen ac personam, quæ Crimen commiserit, notificare Domino Potestati Mediolani, vel vni ex eius Iudicibus Maleficiorum, vel Domino Vicario Prouisionum, vbi eis Abbatibus meliùs videbitur, & placuerit, & suum Auxilium, & Consilium, suo posse, præstare, etiam apud

Dominum Mediolani, ad veritatem inueniendam, & puniendam maliciam.

Et quòd ipse Dominus Potestas Mediolani, vel vnus ex dictis eius Iudicibus Maleficiorum, seù ipse Dominus Vicarius Prouisionis, seù ille ex eis, ad quem recursus habebitur, vnà cum dictis Abbatibus Collegij prædicti, & non aliquis alius Iusdicens, Officialis, Capitaneus, Vicarius generalis, nec aliqua Persona cuiusuis Status, & gradus existat, habeat Iurisdictionem, Facultatẽ, & Arbitrium procedendi, & cognoscendi contrà aliquos Notarios, quos de aliquo Crimine, seù falsitate, imputari continget, ac eos puniendi, seruata tamen forma Iuris, & Dispositione Statutorum Communis Mediolani, ac Decretorum Ducalium, non vtendo tamen aliquo Arbitrio, nec aliqua Bailia sibi concessis, vel in futurum concedendis.

Ita tamèn, quòd quicunq; de cętero Querelam, seu Denunciam porrigere voluerit contrà Notarios prædictos, vel aliquem ipsorum, de aliquo Crimine, seu falsitate, ꝙ priùs, & ante omnia, talis Querelans, seu Denuncians idoneè satisdet, & satisdare debeat, coràm ipsis Abbatibus Collegij prædicti, de Expensis, Damno, & Interesse restituendis ipsi Querelato, seu Denunciato, dicto Querelante, seu Denunciante, non verificante Querelam, seu Denunciã, & de soluendo omnem Condemnationem, quam fieri contingeret, si Querelam ipsam, seu Denunciam ipsam non verificauerit, ac pro infamia, Arbitrio ipsorum Iudicis, & Abbatum, inspecta qualitate Facti, etiàm Personæ. Et vlteriùs, etiam incurrat, & incurrisse intelligatur, & debeat, in pęnam Librarum Quinquaginta Imperialium, pro medietate ipsi Collegio Notariorum Mediolani, & pro altera medietate Accusato, seu Querelato, irremisibiliter applicandarum, Ipso Iure, & Facto.

Et Processus alitèr factus, Ipso Iure, non valeat, & alitèr contrà tales Notarios, qui imputari voluerint, procedi non posit, nec debeat ad Querelam, nec Accusationem Alicuius.

Quid Importet, tradit Dec. cons. 138.

Et ipsi omnes Antiani, Officiales, & Consiliarij teneantur eos Dominos Abbates associare, & Consilium eis præstare, proùt poterunt ipsis Abbatibus, vel alteri eorum in prædictis, & quòd possint etiam ipsi Abbates, congregare ipsum Collegium, & Officiales eiusdem, & Partem eorum, proùt, & quotiescunq;, & vbicunq; eis videbitur, cõuenire, & proponere, & secundùm quod ordinauerint, Exequutioni mandare pro Negocijs dicti Collegij, & cuiuslibet de ipso Collegio, & condemnare, & etiam mulctare Inobedientes, vsq; ad summam Librarum sexdecim Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice, ac cum Participatione aliorum Officialium, vel maioris Partis eorum, quemlibet Notarium suspendere, vel priuare ab Officjo Tabellionatus, secundùm facti Exigentiam.

De Bailia Abbatum, et Antianorum Collegij Notariorum Mediolani. *Cap. 345.*

¶ De hoc etiàm vide infrà, Capite. 348.

ABBATES.

An videatur sublata Iurisdictio Ordinarij Dec. cons. 3. col. 1. & per totum.

Abbates, quoq; cum Antianis, vel maiori Parte eorum, vel etiam sinè eis Antianis, proùt eis Abbatibus melius videbitur, & placuerit, habeant Bailiam, Ius, & Facultatem, ac omnimodam Iurisdictionem, pro omnibus, & singulis contentis in Statutis Collegij Notariorum Mediolani, ac

etiam cognoscendi, & diffiniendi, omnes Quæstiones vertentes, & quæ in futurum vertentur intèr aliquos de ipso Collegio, & quascunq; alias Personas, Occasione ipsius Officij Notariæ, & quorumcunq; errorum, seù Omissionũ, quæ in ipso Officio Notariæ in Dies per ipsos Notarios, vel aliquem eorum fieri, & committi contingent, ac dependentium, connexorum, & emergèntium ab ipso Officio Notariæ.

Et etiam inter quoscunq; alios Conquerentes de aliquo Notario præmissorum omnium Caussa, & occasione, & præcipiendi, & mulctandi, ac suspendendi, & priuandi, proùt in suprascripto Statuto continetur, debitè tamen referendo.

Et prædicta omnia exequendi, & Exequutioni mandandi, & hoc summariè, & de plano, extrà ordinem, & sinè strepitu, & figura Iudicij, quolibet Die feriato, & non feriato, exceptis Ferijs introductis in honorem Dei, & Sanctorum, sinè Consilio Sapientis, si eis videbitur. Quòdq; à Declarationibus, Sententijs, Præceptis, ac alijs, quæ fient, vel factæ erunt per eos Abbates, cum prædictis Antianis, & etiam sinè eis, debitè referendo, vt suprà, etiam, si tanquàm Delegati, prædicta facerent, appellari, nec alitèr reclamari, nec de nullitate dici, possit, quibuscunq; in contrarium facientibus, nequaquàm attentis, & coràm eis Caussæ non habeant Instantiam.

Quòd Abbates prædictis Collegij curent, quod pecunia debenda præfato Collegio exigatur, & ponatur in recepto. Cap. 346.

ABbates prædicti cum auxilio aliorum Officialium, si Abbates ipsi postulauerint, teneantur pro posse, curare cum effectu, quòd pecunia debenda ipsi Collegio quacunq; de Caussa, durante Officio suo, exigatur, & per Caneuarium in Recepto ponatur, sub pęna similis quantitatis, cuius Negligentes fuerint, ad quam etiam pęnam, teneantur ipsi Caneuarius, & Notarius. Et intelligantur Negligentes, nisi debitores fecerint derobare, Saluo, quòd non imputetur eis negligentia, in eis Debitoribus, quos derobari fecerint in vltimo Mense sui Officij, sed ad ea Successores teneantur, & quòd Collegium, seu pro eo Agentes possint omnes illos, qui secùm nunc agere habent, vel etiàm in futurum agere habebunt, tàm respectu Proprietatum ipsius Collegij, & earum Reddituum, quàm alio quouis respectu, & Caussa coràm prædictis Abbatibus, tàm præsentibus, quàm futuris, conuenire, Possintq; Abbates ipsi aduersùs eos omnes cum dicto Collegio, vt suprà, agere habentes, vel etiàm in futurum habituros, ac aduersus omnes eius Collegij Debitores tàm præsentes, quàm futuros, Iurisdictionem exercere, ac eos Debitores, omnibus iuris Remedijs, etiam per Personæ Detentionem, compellere ad Solutionem eius, de quo veri ipsius Collegij Debitores per ipsos Abbates comperti fuerint, vnà cum Expensis legitimis, aliquibus in contrarium facientibus, non attentis, nec obstantibus.

De

De infamatis exemptis, vel suspensis à Collegio prædicto, Registrandis. Cap. 347.

Abbates Collegij prædicti teneantur facere registrari per se in vno Libro omnes, & singulos, qui tempore sui Officij fuerint infamati, vel exempti, vel suspensi ab ipso Collegio, vel Officio Tabellionatus, & Caussas propter quas fuerint infamati, vel exempti, vel suspensi, & Nomina, & Cognomina eorum infamatorum, vel exemptorum, vel suspensorum, & vbi habitant, & quòd per aliquas Literas gratiæ, per quas, de cætero ad pristinos honores restituerentur, vbi Officio Tabellionatus priuati, seu exempti fuissent, non intelligantur tamen, ex hoc vnquàm restituti ad Officium Tabellionatus.

De Potestate, & Bailia Abbatum Collegij Notariorum Mediolani. Cap. 348.

De hoc & habetur sup. cap. 345. ABBATES QVOQVE.

Abbates dicti Collegij, habeant omnimodam Potestatem, Iurisdictionem, & Bailiam, cogendi, & cogi faciendi per omnia Iuris remedia, etiàm per Detentionem Personæ, cum auxilio Rectorum, & Iusdicentium Mediolani Diœcesis, & Districtus, quemlibet Notarium Ciuitatis, Districtus, Diœcesis, & Iurisdictionis Mediolani, qui aliquo tempore vsus fuerit officio Notariæ, etiàm si non sit de ipso Collegio, vel etiàm de cætero vtetur dicto Officio Notariæ, ad comparendum, & vt compareat coràm eis Abbatibus, & ad dandum Instrumenta, & Scripturas Iis, quibus dari debuerint, & pro congruentibus satisfactionibus, iuxtà infrascriptam Taxationem, & ad obseruandum, & vt obseruent eorum Abbatum Mandata, occasione Officij Notariæ, ac ab ea dependentium, connexorum, & emergentium, ac etiam cogendi, & cogi faciendi, modo, & forma suprascriptis, quascunque Personas, quæ expletionem aliquorum Instrumentorum, seu Scripturarum postulauerint ipsis Notarijs, & fieri fecerint ad integrè eis Notarijs Satisfaciendum, de eorum condigna Mercede, iuxtà Taxationem prædictam, & infrascriptam. De qua Expletione Instrumentorum, & Scripturarum Postulatione, petita, credatur Sacramento dicti Notarij, cum vno Teste fide digno.

Quid de Creditore Creditoris? Bart. in l. Cōtrouersia ad fin. ff. de Transactionibus.

Et quilibet Exercens Iurisdictionem, ac Iusdicens in Ciuitate Mediolani, qui indè requisitus fuerit, teneatur, & debeat Auxilium, & Fauorem dare, & præstare ad prædicta exequenda.

De Officio Notarij, seu Cancellarij Collegij Notariorum. Cap. 349.

NOtarius verò, siuè Cancellarius dicti Collegij, teneatur habere, & tenere Librum vnum, supèr quo teneatur scribere omnes Intratas, & Redditus, ac etiam Expensas dicti Collegij: teneatur quoque habere, & tenere vnum alium Librum, super quo scribere teneatur omnes Reformationes, Consilia, & Ordinationes dicti Collegij, & quæ fierent per ipsos Abbates, & Officium eiusdem, seù Collegium prædictum, & dictos Libros dimittere teneatur in fine Officij sui, Successori suo.

Itèm teneatur rogare, & scribere Instrumenta, & Scripturas pertinentia dicto Collegio, & etiàm omnes Processus, & Scripturas, quæ fient coràm Abbatibus, vel etiàm Antianis dicti Collegij, & quòd pro dictis talibus omnibus Scripturis pertinentibus ipsi Collegio, nihil recipiat ipse Notarius, ipsi Collegio, & quòd eas omnes Scripturas, & Instrumenta ipsi Collegio pertinentia, & spectantia, vt suprà dare teneatur in publicam formam Successori suo, seu ea registrare, & authenticare in Libris ipsius Collegij vbi registrata sunt, vel erunt alia Instrumenta, absquè aliqua Solutione.

De Officio Caneuarij Collegij Notariorum. Cap. 350.

CAneuarius siuè Thesaurarius dicti Collegij recipiat Intratas dicti Collegij, soluatq; & expendat secundũ quod sibi iniunctum fuerit per ipsos Abbates, pro Negocijs dicti Collegij, & ipsas Expensas, & Intratas scribat in vno Libro, quem habeat penes se, vltrà Librum dicti Cancellarij, seu Notarij.

Ita, quòd vnus Liber, cum altero se concordet, aliàs verò ipsi Libro, de dato per ipsum Caneuarium, siuè Thesaurarium fides non adhibeatur, & quem Librum paritèr relinquere teneatur Successori suo, in fine sui Officij.

Et satisfdet ille Caneuarius ipsis Abbatibus, nomine ipsius Collegij, recipientibus, in principio sui Officij, de seruando quicquid ad eius manus peruenerit, occasione dictæ Caneuariæ, & faciendo ipsum Officium, Bona fide, & consignando, & restituendo quicquid, seu Rationem reddendo de omni eo, quod ad eum peruenerit, dictis Abbatibus, & eorum Successoribus, & quotiensciunq; ei requisitum fuerit, ac de satisfaciendo in fine Officij sui, de omni, & toto illo, de quo Debitor repertus fuerit, calculatis calculandis, sub pęna ad voluntatem Abbatum dicti Collegij. CONFESSIONES verò quas fecerit ipse Caneuarius de suo Recepto, nomine præfati Collegij, valeant Soluentibus, ac si factæ essent per ipsum Collegium.

De

De Officio Syndicorum Collegij Notariorum. Cap. 351.

SYndici simùl, vel diuisim adsint Causis dicti Collegij, & præstent Auxilium, si indè fuerint requisiti, ad Bona dicti Collegij exigenda, & alia pertinentia ipsi Collegio consequenda, & conseruanda.

De Syndicatu, & Examinatione Officialium veterum Collegij Notariorum Mediolani. Cap. 352.

AD hoc, vt Officiales dicti Collegij, illorum Officijs promptiores, & fideliores sint.

Statuitur, quòd facta Electione nouorum Officialium, infrà octo Dies, ex quò intrauerint eorum Officium, teneantur noui Abbates, cum Antianis, vel maiori Parte eorum, sub pęna eorum Salarij, eligere duos Syndicatores, qui debeãt examinare ea, quæ facta fuerint, & agi debuerint per Officiales tùnc proximè pręteritos, & eos condemnare, & mulctare in eis, quæ deliquisse reperirentur, infrà quindecim Dies.

Et ad prædicta facienda possint compelli dicti Syndicatores electi, per omnia Iuris remedia. Et ea, quæ fecerint, & ordinauerint Syndicatores prædicti, circà prædicta, Exequutioni mandentur per Abbates dicti Collegij, sub pęna prædicta, omni Querela, Nullitate, & Appellatione remotis. Et sit Notarius dictorum Syndicatorum, Ille, qui tùnc erit Notarius dicti Collegij.

Et habeant dicti Syndicatores decimam partem, de qualibet Condemnatione, quam fecerint.

De Ordine Examinandi Notarios recipiendos in Collegio Notariorum Mediolani, & de Libris, qui fieri debeant, in quibus scribant. Cap. 353.

MAnutenentur tres Libri de Chartis Membranis in quaternatis in Assidibus, Vnus quorum stet penès vnum ex Abbatibus, Alius penès Caneuarium, siue Thesautarium dicti Collegij, & Alius penès Gubernatorem Statutorum Communis Mediolani, in quibus sint Scripta, seu scribantur Nomina, & Cognomina, & Signa Notariorum dicti Collegii, & Loci, seu Contratę, in quo, vel qua habitant dicti Notarij ipsius Collegij intrantes ipsum Collegium, & Annus, Mensis, & Dies, quibus ipsi intrant ipsum Collegium.

Et ipsum Collegium non debeat intrare aliquis, qui nõ sit oriundus de Ciuitate Diœcesi, vel Ducatu Mediolani, vel Terrarum Communium, & maior annis viginti duobus. Et qui non se scripserit in dictis Libris non possit tradere, nec rogare Instrumenta, nec pro secundo Notario interesse in Instrumentis, nec recipere Testes.

Quis dicatur Oriundus. Vide gl. Cõter approbatam in c. 1. in verf. alienigenas de vsur lib. 6. & in l. assumptionis. ff. ad Municip.

Et,

Et, si alitèr factum fuerit, non valeat, Ipso Iure, Et vltrà, Contrafaciens teneatur ad interesse, & Damnum Passo.

Saluò, quod hęc non habeant locum in Notarijs Officialium, in eis tantùm, quæ tangerent eorum Officia, & dependentibus ab eisdem.

Nec etiam habeant locum in Instrumentis conficiendis, intèr, vel per Clericos, pro Rebus, & bonis ecclesiasticis.

Et recepti, & approbari intelligantur illi, qui in ipsis Libris scripti erunt, vt suprà, vel si doctum fuerit per Instrumentum traditum per Notarium, vel Caneuarium dicti Collegij.

Et, quicunque scriptus fuerit in ipsis Libris, vt suprà, intelligatur Habilis, & Sufficiens ad Officium Tabellionatus exercendum in eo Gradu, & Ordine, in quo receptus, & scriptus reperiatur.

De Notarijs examinandis antequàm recipiantur. Cap. 354.

SI aliquis, qui ad præsens non sit Notarius intrare voluerit ipsum Collegium, quantùm ad hoc, vt laudetur ad omnia, non alitèr recipiatur, nisi priùs per Biennium steterit in Mediolano, vel eius Ducatu, aut Diœcesi, &, vt in præcedenti Statuto religitur pro addiscendo ipsum Officium penès Notarium, vel Notarios de dicto Collegio Expertum, seu Expertos, & continuè Exercentem, vel Exercentes ipsum Officium, & sit maior annis viginti duobus, & quòd steterit penès ipsum Notariū, vel Notarios, sic ad discendum per ipsum Tempus stetur Sacramento eius, penès quem, vel quos steterit, si aderunt, & si non aderunt, quod de hoc aliter faciat fidem, & quòd sit maior annis viginti duobus, stetur Sacramento alicuius Ascendentium suorum, si habuerit, & si non habuerit Ascendentem, tunc stetur Sacramento alicuius Agnati, vel Cognati ipsius, vel alitèr fiat fides, & alitèr non laudetur.

Et tunc antequam laudetur, examinetur, hoc modo, videlicet.

Quòd ipsi Abbates, & alij Examinatores, habeant in vna Bussula scripta, Nomina infrascriptorum octo Instrumentorum, Contractuum, seu Distractuum, videlicet. VENDITIONIS, LOCATIONIS, CONFESSIONIS, SOCEDI, PROCVRATIONIS, OBLIGATIONIS, CONSVLTVS, DENVNCIATIONIS PIGNORVM MORTVORVM, in octo Cedulis Carthæ ad modum Sortium, & per vnum ex ipsis Abbatibus, seù Examinatoribus, Bona fide, & sinè Fraude extrahatur vna ex prædictis Cedulis, ad Fortunam, & ea extracta, illa, quæ obuenerit, detur in Thema per vnum ex dictis Abbatibus illo volenti intrare ipsum Collegium.

Et, si competentèr sciuerit scribere ad modum Prothocolli, & notare Contractum, siuè Distractum, & vulgarizare vulgaritèr Contractum prædictum, qui sibi obuenerit in Cædula, vt suprà, etiam per Abbates, seu Examinatores, examinetur, si fuerit Sufficiens in literatura, & habeatur Fides de Moribus, & vita, ac bona Fama, & si videbitur, tunc ipsis Abbatibus, & Officialibus, vt infrà

infrà,dictum Talem intrare volentem, habere requisita, & esse Sufficientem, vt suprà, maxime literatum, & Bonorum morum, recipiatur in ipso Collegio. Alias differatur quousq; melius sciuerit, quando defectu Literaturæ, vel Praticæ, vel Experientiæ non videatur admittendus, tunc, cui Examinationi adsint ipsi Abbates, vel vnus ex eis, & etiam maior Pars ipsorum Antianorum, Notarius, Caneuarius, & Quatuor alii de numero Duodecim Sapientum Consiliariorum dicti Collegij.

Et facta Examinatione, si videbitur Duabus Partibus eorum, qui præsentes fuerint, facto Partito intèr eos Recipientes, recipiatur, & se scribat, vt suprà, & alitèr non recipiatur, & si secus fieret, pro Recepto non habeatur, & seruata forma, vt suprà. Saluò, quod Abbatibus, & alijs Officialibus, vt suprà, liceat Quelibet oriundum, vt suprà, recipere, & laudare, absq; eo, quòd steterit per Biennium, vt suprà, vbi alias steterit in Studio generali per tres annos.

De Sacramento fiendo per Notarios, Tempore, quo recipiuntur in ipso Collegio. Cap. 355.

NOtarij autem, qui recipientur in ipso Collegio ad omnia, tempore eorum Receptionis, & antequàm se scribant in ipsis Libris, iurare teneantur, & iurent ad Sancta Dei Euãgelia, corporalitèr tactis Scripturis, præsentibus illis, qui erunt dictæ Examinationi, quod Officium Tabellionatus gerent, & facient Bona fide, & in eo non committent Dolũ, nec Fraudem, & obseruabũt Statuta, & Reformationes dicti Collegij, & attendent Præcepta, quæ fient eisdem Abbatibus, Occasione eorum Officij per Abbates dicti Collegij, & eisdem notificabunt omnes, & singulos, tàm de ipso Collegio, quàm non, Quos sciunt fecisse, vel fieri fecisse Chartam Falsam, vel Actum falsum, vel dixissent Falsum Testimonium, vel produxissent Falsum Testem in Mediolano, vel Districtu.

Et alitèr non recipiantur, nec se scribant, & si Contrafactum fuerit, respectu huius Iuramẽti imputetur in Fraudem Notario, & Caneuario dicti Collegij, & condemnetur pro Quolibet, & qualibet vice, in Soldis decem Imperialium.

Et hoc Statutum specialitèr legatur per ipsum recipiendum antè ipsum Sacramentum, tempore dicti Sacramenti præstandi.

Item, quòd rubricabunt omnia Instrumenta, quæ in Dies per eos fieri contingerit, infrà duos Menses, à Die eorum Confectionis, congruè referendo.

Qualiter intrare volentes Collegium prædictũ, qui vulgo Pronotarij appellantur, debeant examinari, et de quantitate Denariorum soluenda per omnes Notarios, et Pronotarios intrare volentes Collegium prædictũ. Cap. 356.

DE alijs verò Notarijs, qui Vulgo Pronotarij Appellantur Volentibus intrare Collegium prædictum, fiat Examinatio eorum, per ipsos Abbates, vel alterum eorum præsertim, an sint oriundi, vt suprà, & sciant scribere.

Et,

Et, ꝙ ipsi Pronotarij non possint rogare, nec facere aliqua Instrumenta, sed solùm possint interesse pro Secundis Notarijs in Instrumentis per aliquos Notarios conficiendis, & tempore eorum Receptionis in ipso Collegio se scribant in ipsis Libris, & soluant Caneuario dicti Collegij, Nomine dicti Collegij recipienti, Soldos viginti Imperialium, & pro venerabili Fabrica Ecclesiæ Maioris Mediolani Soldos Duos Imperialium, pro quolibet eorum.

Illi verò Notarij, qui fuerint laudati ad omnia, soluant Caneuario prædicto, nomine dicti Collegij, Libras quinq; Imperialium, & pro Venerabili Fabrica Soldos Duos Imperialium, pro quolibet eorum.

Et qui scripti fuerint in ipsis Libris teneantur pro Notarijs, & Examinatis.

Et intelligantur omnia solemnitèr facta in eorum Fauorem, & Scripturarum suarum.

Si tamèn post Receptionem priuarentur, vel suspenderentur ab ipso Officio, seu Collegio, non possint vti Beneficio prædictorum.

De Testamẽto rogato p Presbyterũ Dec. cons. 551. col. fi. & per Fratrem Religiosum cons. 612. col. 1.

Quòd veniens ad Sacros Ordines, aut obtinens Beneficium Ecclesiasticum, Ipso Iure Exemptus sit à dicto Collegio. Cap. 357.

SI quis Notarius ad omnia, de Collegio ipso, peruenerit ad Sacros Ordines, vel Beneficium Ecclesiasticum obtinuerit, Ipso Iure, immediatè, & præambula hora, antequàm ad Sacros Ordines peruenerit, vel Beneficium ecclesiasticum obtinuerit, vt suprà, Exemptus sit de Collegio prædicto.

Si exercet An valeat Fed. cons. 193. Dec. 494. col. fi. vbi de Cõmuni disputatur.

Adeò etiam, quòd non possit aliqualitèr exercere Officium Notariæ, & Contrà hoc Statutum dispensari non possit, & si factum fuerit, non valeat.

Qualitèr Abbates prædicti teneantur facere præconizari nomina Notariorum infamatorum, vel suspensorum per ipsos Abbates, & quòd nullus debeat eis præstare auxilium. Cap. 358.

ABbates dicti Collegij teneantur, & debeant sub vinculo Sacramenti, facere præconizari publicè per Præcones Communis Mediolani, In Broleto Communis Mediolani, & Locis consuetis, tribus Vicibus, diuersis Diebus, omnes, & singulos, qui tempore sui Officij fuerint infamati, priuati, vel suspensi ab ipso Officio Notariæ, per ipsos Abbates, vel Collegium prædictum, & omnes, & singulos Notarios, qui tempore sui Officij exempti essent de ipso Collegio ex eo, quòd Falsi-

Falsitatem commiserint in Officio Notariæ, vel, quòd non seruassent Mandata Abbatum suorum, & dicti Collegij. Et quòd dicti Præcones debeant præconizare, quòd Nullus de Collegio prædicto audeat, nec præsumat in Chartis, nec Scripturis, vel in Officio, aut occasione Officij Tabellionatus, dare, nec præstare, nec dari, nec præstari facere Auxilium, Consilium, vel Fauorem illi tali Infamato, vel Exempto, vel Suspenso.

Quòd nullus Notarius de ipso Collegio se subscribat in aliquo Instrumento, quod habeat suspectum falsi. *Cap. 359.*

NVllus Notarius de ipso Collegio debeat se subscribere, in aliquo Instrumento authenticato, vel exemplato, quod habeat suspectum Falsi, ne faciat aliquod Instrumentum Cessionis Iurium, & Actionum, nec alium Contractum, supèr aliquo Instrumento, quod habeat suspectum de Falso, vel in aliquo sentiat, vel credat aliquod Signum, vel Indicium Suspitionis Falsi, nec etiàm intersit pro Officio Tabellionatus, vbi fiat illud Instrumentum falsum, vel Cessio Instrumenti Falsi.

Quòd nullus debeat iniuriari, nec offendere Officiales Collegij Notariorum Mediolani. *Cap. 360.*

NVllus de dicto Collegio audeat, nec præsumat publicè, nec priuatim, iniuriari alicui ex Abbatibus, nec alijs Officialibus dicti Collegij, nec alicui ipsorum Minas facere, nec Damnum dare, nec facere in Personis, vel Rebus, pro aliquibus, quæ agitassent, vel agitarent, vel facerent, seu facere deberent, occasione alicuius Rei pertinentis ipsi Officio Notariæ, nec ab eo dependentis, nec etiam aliquem de ipso Collegio offendere in Persona, vel Rebus, nec eidem iniuriari, Occasione Officij Notariæ, vel dependentium ab eo Officio.

Et, qui contrafecerit, soluat Offenso, vel Iniuriato, pro qualibet vice, Libras vigintiquinq; Imperialium, & dicto Collegio totidem Libras vigintiquinq; Imperialium.

Et hoc, vltrà alias pęnas, à iure, & ex forma Statutorum, seu Decretorum, limitatas.

Et, quilibet posit accusare, & notificare, & habeat tertiam partem pęnæ, quæ in ipsum Collegium peruenire debet.

X Et

Et de pręmissis adhibeatur fides Accusanti, seu Notificanti cum eius Sacramento, & Sacramento vnius Testis Fidedigni.

Et, ꝙ prædicti Abbates sint cognitores, & Iurisdictionem habeant contra prædictos quoscunque Contrafacientes prædictis.

Et habeant Facultatem, & Arbitrium contrà tales Contrafacientes procedendi, eosq; condemnandi, & contrà eos, & eorum Bona Exequutiones fieri faciendi, & eas exigendi, aliquo in contrarium non obstante.

Et vbi per aliquam aliam Personam, alicui de dicto Collegio dicta, vel illata fuerit Iniuria, incurrat eandem pœnam, & Iudex ordinarius, aut Vicarius Prouisionum sit Cognitor, & Decisor, & credatur Accusanti, vel Notificanti cum Iuramento, & vno teste Fidedigno.

Quòd nullus domicellus, nec famulus alicuius personæ, vel mansionis, possit exercere in fauorem domini, &c. Cap. 361.

NVllus Notarius habitans, & firmam habitationem tenens cum aliqua Persona ecclesiastica, Capitulo, vel Conuentu, aut cum aliquo Sæculari, & ad eorum panem & vinum, roget, vel tradat aliquod Instrumentum in fauorem illius talis Personæ vel Conuentus, vel Capituli, aut alterius priuati Sæcularis cum quo habitauerit, & vt suprà, & si contrafecerit, Ipso Iure, non valeat tale Instrumentum, & vltrà, condemnetur pro quolibet Instrumento, in Libris decem Imperialium, applicandis ipsi Collegio.

Saluò, quòd hoc non habeat locum in Notarius Illustrissimi Domini, Domini nostri Med olani.

Quòd Notarij non dent Imbreuiaturas suas alicui, nisi, et cat. Cap. 362.

NVllus Notarius Ciuitatis, vel Districtus Mediolani, audeat, nec pręsumat Imbreuiaturas suorum Instrumétorum ab eo rogatorum, nec dicta Testium ab eo receptorum, Alicui dare, nec dimittere, nisi sit suus Scholaris, seu Discipulus, vel Notarius, vel nisi voluerit aliquod Instrumentum, vel dicta Testinm exindè extrahi facere de præsenti, quo casu, si Alteri dederit pro extrahi faciendo, infrà octauam Diem sibi restitui facere debeat.

Et, qui contrafecerit, soluat pro pęna, Canenario dicti Collegij, nomine dicti Collegij, pro quolibet Instrumento contento in ipsa Imbreuiatura, Soldos viginti Imperialium, Et vltrà Imbreuiaturis talium Instrumentorum fides non adhibeatur, in fauorem eius, penès quem steterint, nisi illæ Imbreuiaturæ in guberno positæ forent per ipsum Notarium, vel aliam Personam, de qua confidar iusta de caussa, purà Absentiæ ipsius Notarij. Ità tamèn, ꝙ non possint dimitti tales Imbreuiaturæ, aliqua de Caussa, penès aliquam Mansionem Religionis, nec penès Aliquem in Sacris ordinibus constitutum, nec aliam Personam non suppositam Iurisdictioni Potestatis Mediolani.

De

De Imbreuiaturis Notarij infamati, vel priuati gubernandis, et cat. Cap. 363.

SI Potestas, vel alius Iusdicens, cum Abbatibus prædictis, vel ipsi Abbates cum Officialibus dicti Collegij, vel maiori Parte eorum, infamauerint aliquem Notarium, vel eum ab Officio Tabellionatus remouerint, teneantur ipsi Abbates talis Notarij Imbreuiaturas, infra quindecim Dies, pòst talem Infamationem, vel Priuationem, coràm eis Abbatibus portari facere, & eas gubernari facere ad eorum Cameram, vel alibi in aliquo tuto Loco, penès Caneuarium dicti Collegij, vel alterum ex dictis Abbatibus, qui per Tempora erunt.

Ità, quòd nulla Falsitas in eis possit committi, nec aliqua alia persona, nec Iusdicens de talibus Imbreuiaturis se impedire possit.

Penès quem remanere debeant Imbreuiaturæ Defunctorũ, vide infrà cap. 377. IMBREVIATVRAE.

Et quid seruandũ sit, ad hoc, vt sciri possit vbi haberi debeat recursus pro inueniendis dictis Imbreuiaturis, vide infr. cap. 378 ITEM AD HOC.

De pœna Proponentium quòd aliquis recipiatur in Collegio Notariorum, contrà formam Statutorum Collegij. Cap. 364.

SI aliquis de dicto Collegio proposuerit aliquem debere recipi contrà formam Statutorum, vel Ordinum dicti Collegij, in dicto Collegio, soluat Caneuario dicti Collegij, nomine ipsius Collegij, Libras vigintiquinq; Imperialium, & qui super ea proposita consuluerit, quòd recipiatur, vt suprà, soluat totidem Libras vigintiquinq; Imperialium, qualibet vice, ipsi Caneuario, nomine ipsius Collegij.

Et, quòd quicquid factum fuerit, etiam super ipsa Proposita in fauorem ipsius, nullius sit valoris.

De auxilio præstando per Abbates, et Antianos Collegij Notariorum ab inueniendum falsitatem, et dolum, de quibus Accusa, vel Denunciatio fuerit data. Cap. 365.

SI quis Collegio prædicto Accusatus, vel Denunciatus, aut Calumniatus fuerit dolosè fecisse, vel fieri fecisse falsum Instrumentum, vel falsum Actum Iudicialem, vel falsam Scripturam, vel vsum fuisse, aut vti scienter falso Instrumento, vel falso Actu Iudiciario, vel falsa Scriptura in Mediolano, Ducatu, Districtu, vel Diœcesi, aut Terris Communibus Mediolani, Abbates, & Antiani dicti Collegij teneantur, & debeant sub Debito Sacramẽti, si de hoc Indicium, vel Præsumptionem habuerint, dare, & præstare suum Auxilium, & Consilium, cum effectu, suo posse, etiàm cum illo Iudice, vel Officiali, ad quem per ipsos Abbates recursus habebitur, præmissa occasione, prout in præsentibus Statutis dispositũ est, & coràm quo illa Querimonia, seu Calumnia, vel Denunciatio, vel Accusatio facta fuerit, ad veritatem ipsius Criminis inueniendam, & ad puniendum illum talem Calumniatum, vel Denunciatum, seu Accusatum de ipso tali Crimine, de quo repertus fuerit culpabilis.

De pœna faciẽtis, vel fieri Mandãtis Chartam falsam, vel Acta publica falsa, &c. Vide in Constit. sub tit. DE POENIS. § QVICVNQ. FECERIT.

Et de pœna falsum cõmittentis circa Sigillũ, Literas, Instrumẽta, vel Scripturas Principis, Vide etiã Constit. sub. d. tit. in princ.

Et, si indè Sententia contrà eum lata fuerit, interdicatur ei, per Abbates dicti Collegij, auxilium dicti Collegij, & cuiuslibet de dicto Collegio.

Ita, q nullus de ipso Collegio audeat, nec præsumat sub Debito Sacramenti, & Librarum vigintiquinq; Imperialium ipsi Collegio applicandarum, pro quolibet, & qualibet vice, dare, vel præstare illi tali Condemnato Auxilium, vel Fauorem, nec Consilium, nec Seruitium aliquod in Officio, vel Occasione Officij Notariæ.

De pœna Temptantis corrumpere Officialè, vide in Const. §. Si Quis In Tantam. pag. 147.

De pœna Temptantis corrumpere aliquem, Collegij, & quòd Attemptans infametur. Cap. 366.

QVilibet, qui corrumpere attemptauerit aliquem dicti Collegij, in faciendo, vel fieri faciendo Instrumentum, Actum, vel aliam publicam Scripturam, Falsum, vel Falsam si hoc peruenerit ad Noticiam Abbatum dicti Collegij per Relationem dicti Attemptati, cum vno Teste Fidedigno, vel Denunciatione, vel Notificatione alterius, cum vno teste Fidedigno, teneantur Abbates dicti Collegij eum publicè in Broleto facere infamari, pòst quam infamiam, Nullus de ipso Collegio sibi faciat aliquam Scripturam pertinentem ad Officium Notariæ, sub pęna Librarum vigintiquinq; Imperialium, applicanda ipsi Collegio, & insupèr, illa Scriptura Falsa, quæ sibi fieret, si esset authentica, non valeat, nec sibi Fides adhibeatur.

Quòd nullus de Collegio ipsorum Notariorum audeat proponere, nec consulere, quòd dictum Collegium habeat Potestatem, nec Rectorem, nisi sit de ipso Collegio. Cap. 367.

NVllus de prædicto Collegio, audeat, nec præsumat in Consilio dicti Collegij, vel alibi proponere, nec consulere, quòd dictum Collegium habeat Potestatem, Capitaneum, Rectorem, Protectorem, Defensorem, nec aliquem alium Iudicem, nec Consultorem specialem, quocunque nomine, seu vocabulo vocetur, nisi fuerit de Collegio prædicto.

Et illi de Collegio prædicto non possint habere alia Officia in dicto Collegio, ab ipso Collegio, quàm illa, quæ superiùs sunt descripta.

Et, si quis contrafecerit, soluat dicto Collegio, qualibet vice, Libras vigintiquinque Imperialium, quam pęnam, si non soluerit infrà Dies quindecim, postquàm fuerit indè requisitus per Abbates dicti Collegij, pro Exempto habeatur, & teneatur à Collegio prædicto, per annos Duos tùnc proximè futuros.

De

De Seruitore Collegij Notariorum prædictorum manutenendo per Collegium Notariorum Mediolani. Cap. 368.

MAnuteneatur per dictum Collegiũ vnus Seruitor, qui debeat portare Citationes, & præcepta facere, & similia, prout ei iniunctum fuerit per Abbates, & etiàm Antianos dicti Collegij, vel aliquos eorum, & etiam facere debeat Seruitia quorumcunq;, & præcipuè illorum de dicto Collegio, circa Factum Officij Notariorum, aut pro Negocijs ipsius Collegij, qui Seruitor, habere debeat pro eius remuneratione, & mercede, quolibet Mense, Solidos triginta duos imperialium, & non vltrà.

Saluò, quòd pro aliquo Seruitio, vel Ambasiata, quam faceret pro Factis, vel ad Instantiam alicuius singularis, in Ciuitate, Suburbijs, & Ducatu Mediolani, possit habere pro remuneratione prout habent alij Seruitores in similibus, ab illo, ad cuius Instantiam iret.

Et, si pro negocijs Collegij iret in Ducatu, soluatur, ei pro eius labore, Arbitrio Abbatum, expensis illius, vel illorum, qui Citari debuerit, seu debuerint, aut aliter, prout videbitur ipsis Abbatibus, & quòd Seruitor ipse vadat quibuslibet octo Diebus de Bancho, in Banchum, pro inquirendo Testamenta facta ad pias Caussas, & quòd ille Seruitor teneatur ire ad publicandum ipsa Testamenta facta ad pias Caussas, illis, quorum interest, secundùm quod ipsi Notarij eidem imponent, expensis tamèn eorum, quorum interest.

De Imbreuiaturis, & Scripturis non raspandis, nec alitèr consumandis, sine licentia Abbatum Collegij Notariorum Mediolani. Cap. 369.

CVm infinita Damna sint illata, & pro Temporibus inferri possint multis, proptèr Scripturas, tàm Imbreuiaturarum, quàm Instrumentorum, ex eo, quòd sæpissimè abraduntur, & supèr Clipeis, & alijs Operibus ponuntur, Statuitur, quòd nullus audeat vendere, emere, nec recipere, nec abradere, nèc supèr Clipeis, nec alijs Operibus ponere, nec operari aliquas Imbreuiaturas, nèc aliquas alias Scripturas, qualescunq; sint, nec Instrumenta aliqua, nisi priùs eas ostenderit Abbatibus dicti Collegij, vel alteri eorum, & per eos, vel alterum eorum fuerint examinatę, & ab eis Abbatibus, vel ab altero eorum fuerint licentiatę de eorum Venditione, vel Emptione, & Operatura, & qui contrafecerit, componat pro Banno, Caneuario dicti Collegij, nomine ipsius Collegij, pro quolibet, & qualibet vice, Libras vigintiquinq; Imperialium, & vltrà ad voluntatem ipsorum Abbatum, inspecta qualitate Facti, applicandas,

pro

pro medietate dicto Collegio, & pro altera medietate, Communi Mediolani. Et ipsi Abbates, ex Officio suo, possint, & teneantur, quolibet anno, cogere omnes Scudarios, Abrasatores Chartarum, Aurifices, Fabros, & Facientes fieri Drapos & alios quoscunq; ad voluntatem ipsorum Abbatum, ad iurandum de prædictis seruandis, & condemnare quoscunq; Recusantes ad prædicta adimplendum, & Condemnationes faciendas exigere, omnibus Iuris remedijs, etiam per Personæ Detentionem.

Quòd quilibet Iusdicens si per Abbates fuerit requisitus, sit Merus Exequutor horum Statutorum. Cap. 370.

Quilibet Iusdicens, ac Iurisdictionem Exercens in Ciuitate, & Ducatu, ac Diœcesi Mediolani, si inde fuerit requisitus per ipsos Abbates dicti Collegij, & nō aliter, sit Merus Exequutor omnium Statutorum dicti Collegij, prout ab eis requisitum fuerit per ipsos Abbates, vel alterum eorum, qui quidem requisita per Abbates prædictos, debeant, & teneatur Exequutioni mandare, summariè extrà ordinem, ac de plano, & sine strepitu, & figura Iudicij, etiam omni solemnitate, & substantialibus Iuris, ommissis, & per omnia Iuris remedia, etiam per Detentionem Personæ, non obstante Collocatione Caussarum, Captionum, & quolibet alio, in contrarium loquente.

Qualiter Notarij non tradant Instrumenta in loco inhonesto. Cap. 371.

Idem in Ecclesia. c. a. §. Ordinarij, vbi glo. de Immun. Eccl. lib. 6.

Caueant Notarij, ne Instrumentum aliquod tradant, seu rogent in aliquo Loco inhonesto, suo scire, sub pena Librarum decem Imperialium, qualibet vice, applicandarum dicto Collegio.

Quòd nullus Iusdicens Cogere possit aliquos Notarios ad exhibendum Imbreuiaturas, nisi Abbates Collegij prædicti. Cap. 372.

Quo remedio succurratur cōtrà notarium Nolentē, Bal. in Tract. de Tabel. num. 33. fo. 423. vbi etiam an Si semel edidit, possit cogi Iterū ad edēdum, & num. 36. Vbi an possit cogi ædere sinè Mercede.

Nullus Iudex, Rector, nec Officialis, quocunq; nomine censeatur, exceptis Abbatibus prædictis, possit, nec valeat quouis modo, Iure, nec Caussa, cogere Aliquem Notarium, ad exhibendum sibi aliquā Imbreuiaturam alicuius Instrumenti, Qui quidem Abbates, pariter cogere non possint, nisi primo agatur de Suspitione Falsitatis, vel nisi nominatum specificetur Instrumentum, quod petitur, qua occasione petitur illam Imbreuiaturam, exiberi, quæ Caussa, si legitima Abbatibus videbitur, possint cogere Notarium ad exhibendum.

Quòd

Quòd Notarij non compellantur dare in Scriptis Testamenta nisi prius fuerit eis satisfactum. Cap. 373.

NVllus Notarius posit compelli ab aliquo Rectore, vel Officiali, nec alia Persona, quàm ab Abbatibus Collegij, ad dandum in Scriptis, vel in publicam Formam, aliquod Testamentum Iudicatum, nec relictum alicui alij, quàm Habenti, vel Habentibus Interesse, & eo Casu, etiàm compelli non posit ad dandum, vt suprà, nisi priùs habita Solutione de ipso Testamento, iuxtà Taxationem infrascriptā, vel nisi ipsum Testamentum, cum Legatis integrum, iam recepta Solutione, dedisset Hæredibus Testantis Iudicantis, vel Relinquentis, quo Casu, compelli posit per Abbates Collegij tantùm, dare in exemplum Legata, quæ pertinent ad pias Caussas, & alios Legatarios, absque Solutione pecuniæ, excepta Solutione Chartæ, & Scripturæ,

De Fide adhibenda Libris Collegij Notariorum Mediolani. Cap. 374.

ADhibeatur plena fides, tàm in Iudicio quàm extra, Libris Collegij Notariorum Mediolani, in quibus scripta sunt Nomina, seu Subscriptiones ipsorum Notariorum, & cuilibet REPERITVR extracto, vel extrahendo, à dictis Libris, dummodò REPERITVR illud, sit subscriptum, manu Abbatum, seu vnius ex eis, vel Notarij, seu Caneuarij dicti Collegij, vel alicuius eorum, & Libri, Ipso Iure, pro productis habeantur, & intelligantur, in quacunque Caussa.

Quòd Scripti in Libris Collegij Notariorum tractentur et habeantur pro Notarijs. Cap. 375.

ILli, qui scripti sunt, seu subscripti erunt in Libris Collegij Notariorum Mediolani habeantur, & tractentur pro Notarijs.

Vide & de hoc supra cap. 353. MANVTENEANTVR. in fi.

De Forma seruanda per Notarios in tradendo Instrumenta Denunciationum, quæ fient extrà Iudicium. Cap. 376.

De alijs seruandis ab ipsis Not. in tradendo alia Instra, vide sup. cap. 319. SI QVIS. & alijs seq. sub Rub. generali de Solemnitatib. Instrumentorum. ¶ In quibus partibus possint fieri Denūciationes, & oblationes, Vide sup. cap. 6. DANVNCIATIONES.

QVicunque Notarius, qui tradiderit aliquod Instrumentum Denunciationis, vel Notificationis, quæ fiat Alicui, extrà Iudicium, antequàm vadat ad tradendum illud, habeat ipsum duplicatum, & si factum fuerit Domi alicuius, vel personaliter dimittat illud Domi, vel Personæ, contrà quam ipsum fecerit.

Ità,

Ità, quòd in eo, quod dimiserit, & retinuerit, nulla sit differentia in substantia Denunciationis, seu Notificationis.

HOC INTELLECTO etiam, quòd in ea Copia, seu Imbreuiatura, quam retinuerit, possit ponere Actum, & Testes, Et, si factum fuerit, vel fieri voluerit contra Aliquem, qui recedet ab Audientia illius Instrumenti, vel ipsum exemplum non recipiat, dimittat ipsum exemplum in præsentia Testium in Loco, vbi inceperit illud tradere, & seruata illa Forma, ità valeat, ac si semper præsens stetisset ad audiendum illam Denunciationem, seu Notificationem, Ille, contrà quem facta fuerit, &, si secùs factum fuerit, non valeat Instrumentum Denunciationis, & pro non facta habeatur Denunciatio, seu Notificatio.

An exprimatur Dies certus ad Actum faciendum? Alex. cons. 90. ad fin. lib. 5.

Nec intelligatur noticiam, ex hoc, peruenisse ad eum, contra quem fieri voluisset ipsa Denunciatio, & si contingat eum, cui facta fuerit dicta Denunciatio, seu Notificatio, audita Denunciatione, vel Notificatione aliquid respondere, teneatur Notarius, etiàm de illa Responsione, tradere Instrumentum, ipso respondente, soluente, vel soluere parato, eo tùnc Notario, pro illa Responsione, Soldos duos Imperialium pro Arra.

Et illud idē seruet Notarius, pro qualibet, & quibuslibet Replicationibus, quæ fierent à Partibus, & pro vnaquaque Replicatione, & Responsione habeat Notarius Soldos duos Imperialium, quos, eo tùnc etiàm Respondentes, vel Replicantes, Soluere teneantur, & aliter non teneantur Notarij rogare Instrumentum, nec facere Scripturam, de tali Responsione, & Replicatione, & ipso respondente, & vt suprà, soluente, vel soluere parato dicto Notario, &, si ille Notarius prædicta facere recusauerit, soluat pro pęna, in quolibet Casu prædictorum, & qualibet vice, ipsi Caneuario, nomine dicti Collegij, Libras decem Imperialium, & vltrà ad voluntatem Abbatum dicti Collegij, inspecta qualitate Negocij, & credatur Accusatori, cum Sacramento eius, & vnius Testis fidedigni, cuius pęnæ Medietas perueniat in Communitatem dicti Collegij, & alia Medietas, in Accusatorem, & præsumatur exemplum primæ Denunciationis, seu Notificationis, vt suprà dimissum fuisse per Notarium, si hoc, ipse Notarius posuerit in Nota, seu Copia Instrumenti, quod penès se retinuerit, nisi contrarium probetur per Testes, qui fuerint præsentes Rogationi dicti Instrumenti.

Et teneatur Notarius, in quolibet exemplo Denunciationis, seu Notificationis, dimittendo, vt suprà, apponere Nomen, & Cognomen suum, Annum, Mensem, & Diem, sub pęna totidem Librarum decem Imperialium, qualibet vice, & teneatur quilibet Notarius tradere quodlibet Instrumētum Denunciationis, vel Notificationis, ad Postulationem cuiuslibet Volentis Denunciare, vel Notificare, & alia facere, quæ in præsenti Statuto continentur, nisi iusto fuerit impedimento impeditus, sub pęna pro quolibet Notario, & qualibet vice, Librarum trium Imperialium, cuius pęnæ Medietas applicetur Collegio dictorum Notariorum, & alia Parti, quæ illud postulauerit.

Et de prædictis stetur Sacramento illius, qui ipsum Notarium postulauerit cum Sacramento vnius Testis fidedigni.

Denunciatio oretenus facta, extra iudicium, etiam ad domum habitationis denunciati, etiam præsentibus testibus, non tenet, nisi dimittatur copia in scriptis familiæ, quia denunciatus potest semper prætendere ignorantiam, dicendo, quòd eius familia nihil ei accusauit, & consequenter, &c. Et hoc visum fuit de facto obseruari in Iudicio contradictorio.

Penès quem remanere debeant Imbreuiaturæ Defunctorum. Cap. 377.

IMbreuiaturæ eorum Notariorum, qui reliquerint Descendentem, vel Descendentes, remaneant penès vtiliorem in Arte Notariæ ex ipsis Descendentibus, dummodo sit idoneus, & sufficiens, ad Expletionem ipsarum, in Arbitrio Abbatum, & sit laudatus in Notarium ad omnia.

Si verò nullum Notarium, ex se Descendentem, reliquerit, dentur propinquiori Agnato, qui sit de Collegio Notariorum, & idoneus, & sufficiens, ac laudatus, vt suprà.

Et, si Agnatum non habuerit, tùnc reponantur penès Cognatum, qui sit de Collegio, & Idoneus, & Sufficiens, ac Laudatus, vt suprà.

Et, si Cognatum non habuerit, tùnc reponantur penès eum de dicto Collegio, quem ille Defunctus reputabat sibi cariorem in Officio Notariæ, & qui meliùs nouerit Ordinem, quem ille Defunctus tenebat, in suis Instrumentis, & Imbreuiaturis, & qui sit idoneus, & sufficiens, ac laudatus, vt suprà, nisi ille Defunctus, de ipsis Imbreuiaturis aliud prouiderit, quo casu, remaneant penès illum, de quo Defunctus prouiderit, dummodo sit sufficiens, idoneus, ac laudatus, vt suprà.

Et intelligatur prouidisse, si ipsum Hæredem vniuersalem in toto, vel in Parte instituerit, Et si plures Hæredes instituerit, remaneant penès vtiliorem in Officio Notariæ, Et ille, penès quem erunt dictæ Imbreuiaturæ, eodem modo, teneatur eas seruare, vt dictum est in præcedentibus Statutis.

Cessantibus verò Casibus prædictis, vel eis non existentibus, vel aliquo eorum, & nolentibus, vel eis non possentibus, aut nolente, & vt suprà, Authoritatem explendi dictas Imbreuiaturas assumere, vel ipsis absentibus, dictæ Imbreuiaturæ reponantur penès aliquem Notarium de dicto Collegio, qui sit laudatus ad omnia, vt suprà, & idoneus, eligendum per Abbates dicti Collegij. Et de cætero non concedatur alicui Notario Authoritas explendi aliquas Imbreuiaturas, per aliquem Iusdicentem, sed solùm per ipsos Abbates, & alitèr cōcessa non valeat, & ille, cui concessa aliter fuerit, componat Caneuario dicti Collegij, nomine ipsius Collegij, pro pœna, Libras viginriquinque Imperialium, quæ pœna exigi possit per ipsos Abbates, & eorum Caneuarium sinè aliqua Exceptione, & sine aliquo Litigio.

Et alitèr non concedatur dicta Authoritas, nisi modo, quo suprà.

Et, si contigerit tēpore Decessus Notarij Relinquentis Imbreuiaturas, nō adesse aliquem Descendentem ipsius Defuncti idoneum in dicto Officio Notariæ, ex quo cōtingat, ꝙ penès Alium, sint repositæ ipsius Defuncti Imbreuiaturæ, & posteà contingat aliquem ex Descendentibus idoneum fieri, & velle ipsum Officium exercere, & ipsas Imbreuiaturas Ascendentis sui, penes se assumere, & Authoritatem explendi suscipere, ei detur, & tùnc restitui debeant tali Descendenti Imbreuiaturæ ipsius sui Ascendentis, per eum, penès quem sunt repositæ. Qua Restitutione facta, intelligatur Restituens Liberatus ab Exhibitione dictarum Imbreuiaturarum, & ipse Descēdens, cui fuerint restitutæ, intelligatur Obligatus ad ipsarum Exhibitionem, proùt erat priùs.

Et prædicta Restitutio, fiat sine aliquo Litigio.

De imbreuiaturis Notarij infamati, vide supra cap. 363. Si Potestas.

Imbreuiatura, quę dicatur, & An faciat fidem, & quæ requirat Dec. cons. 447. p tot.

Et, ꝙ Scripturæ Defunctorum cōmittantur Alteri ex Iudicis Arbitrio, Io. de Grass. in Tract. de Substan. Procur. ver. Publicus. nu. 2. fol. 213. vol. 12.

Et an veniāt Iure hæreditario, Alex. & Ias. latè post Alios in l. si quis ex Argentarijs. §. cogētur. ff. de eden.

An Agnatus solū de Parentela admittatur qn̄ concurrit cum Cariori? Vidi iudicari, ꝙ non, in Caussa Imbreuiaturarum D. Hieronymi Soleæ.

Et, si dubium oriatur, an aliqua Imbreuiatura esset reposita penès Notarium habentem, seu, qui habuerit Authoritatem explendi, & alitèr probari non posset, stetur Sacramento ipsius Notarij, qui habebit, vel habuit Authoritatem explendi.

Et in casu, quo contingeret concedi Authoritatem explendi dictas Imbreuiaturas, alteri, quàm Hæredi Defuncti, quòd ille Notarius, cui concedetur authoritas explendi, teneatur dare Hæredibus Defuncti, cuius erant Imbreuiaturę, vel ei, cui fuerunt legatæ, Dimidiam Partem Lucri, seu Commodi, quod percipietur per ipsum Habentem Authoritatem prædictam, ex dictis Imbreuiaturis, nisi alitèr fuerit in Concordia cum dictis Hæredibus, sinè aliqua Exceptione, & Litigio.

Nota etiam, quod disposita circa Imbreuiaturas Defunctorum, habent locum in Imbreuiaturis Not. se absentantium, vel Religionem intrantium, vt dicitur infra capit. 384. ITEM QVOD.

Et, quæ dicta sunt suprà de Imbreuiaturis Defuncti, habeant locum etiàm in Imbreuiaturis alterius Notarij, quæ essent reposita penès eum Defunctum, & quas explendi habuisset Authoritatem ipse Notarius.

In illis verbis, [ET intelligatur prouidisse &c.] Ista clausula stat declaratiue, & ampliatiue, non autem restrictiue, vt ita demum censeatur disposuisse de eius Imbreuiaturis, & Scripturis, si Hæredem instituerit, adeò quòd si quis Notarius disposuerit de suis Imbreuiaturis Alicui, licet non instituerit Hæredem in toto, nec in parte illum, tamen illa dispositio seruatur, Et licet ab aliquibus aliter interpretetur, tamen ita seruatur, & stilatur.

De Eodem. *Cap. 378.*

ITèm ad hoc, vt vnusquisq; sciat, vbi recursum habere debeat de ipsis Imbreuiaturis, & ne quis remaneat impeditus, fiant tres Matriculæ in Chartis Membranis, in quibus, & qualibet earum, quilibet Notarius, cui de cetero fuerit Authoritas concessa, vt suprà, teneatur infrà octo Dies, proximos, pòst Concessionem dictæ Authoritatis, scribere Nomen, & Cognomen suum, & Nomen, & Cognomen Notarij Defuncti, cuius Imbreuiaturas habebit, & pro quibus explendis habebit Authoritatem, vt suprà, & Nomen, & Cognomen cuiuscunq; alterius Notarij, cuius Imbreuiaturæ peruenissent in ipsum Defunctum, & ab eo Defuncto in ipsum, & nomen Contratæ, seu Loci, in qua, vel quo habitabat, seu habitabit ille Notarius habens Authoritatem, vt suprà, & etiàm Nomen Notarij, qui tradidit Instrumentum Authoritatis sibi concessæ.

Et hæc omnia, sub pœna cuilibet Contrafacienti, cui Commissa fuerit Anthoritas, vt suprà, Librarum vigintiquinque Imperialium Collegio Notariorum Mediolani applicandarum. Et vltrà, Ipso Iure, sit priuatus abindè in anteà dicta Authoritate, & Alij concedatur de Consensu dictorum Abbatum, & vtriusque eorum dicta Authoritas, & dictæ Imbreuiaturæ ei tradantur, qui scribat in dictis Matriculis, vt suprà, & quilibet possit accusare, & habeat Medietatem dictæ Condemnationis. De quibus Matriculis vna stet penès Caneuarium dicti Collegij, alia penès vnum, ex dictis Abbatibus, dicti Collegij Notariorum Mediolani, & alia penès Officium Prouisionum Communis Mediolani.

De

De Eodem. *Cap.* 379.

Tèm, quòd quilibet Notarius Habens pro tempore præterito Authoritatem explendi aliqua Instrumenta alicuius Notarij Defuncti teneatur, eodem modo, infrà Mensem vnum proximè futurum, scribere in dictis Matriculis Nomen, & Cognomen suum, & Nomen, & Cognomen illius Notarij Defuncti, cuius Imbreuiaturas habebit, & pro quibus fuerit concessa sibi Authoritas, vt suprà, & Nomẽ Contratæ, seu Loci, in qua, seu quo habitabat, seu habitabit ille Notarius Habens Authoritatem, & nomen Notarij, qui tradidit Instrumentum Authoritatis sibi concessæ, sub pęna prædicta, applicanda, vt suprà.

De Eodem. *Cap.* 380.

Tèm, quòd omnes, & Singuli Habentes, vel Scientes, qui habuerint aliquas Imbreuiaturas, Scripturas Notas, vel Instrumenta alicuius Notarij Defuncti, vel Absentis, à Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, non Audentis, seu Nolentis habitare in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, teneantur, & debeant, videlicet, Illi de Ciuitate Mediolani infrà Dies quindecim proximè futuros, & illi de Ducatu, infrà Mensem vnũ, proximè futurum, hoc Notificare in Scriptis Abbatibus Collegij Notariorum Mediolani, sub pęna Librarum vigintiquinq; Imperialium, applicandarum Caneuario dicti Collegij, nomine ipsius Collegij, pro quolibet eorum.

Et vltrà Instrumentis, Imbreuiatis, & Notatis, in eis, non adhibeatur Fides in fauorem eius, penès quem essent, vel reperirentur ipsæ Imbreuiaturæ, si prędicta non notificaret, vt suprà.

De Eodem. *Cap.* 381.

Tèm quòd non sit aliquis, qui recipiat aliquas Imbreuiaturas, alicuius Notarij Defuncti sinè licentia suprascriptorum Abbatum, vel alterius eorum, sub pœna Librarum quinquaginta Imperialium, applicandarum dicto Collegio Notariorum Mediolani, cuius pœnæ sint Exequutores ipsi Abbates, & quilibet possit accusare, & habeat Medietatem dictæ Condemnationis, & eo casu, alterius Medietatis, vna medietas perueniat in Commune Mediolani, & reliqua in Accusatorem.

Et idem habeat locum in eo, qui retineret Imbreuiaturas alicuius Notarij Defuncti, per quindecim Dies, pòst Mortem talis Defuncti, sinè licentia Abbatum, vel alterius eorum, vt suprà.

De Eodem. Cap. 382.

Item quòd omnes, & singuli Antiani Parochiarum Ciuitatis Mediolani, & præsentes, & futuri, & omnes, & singuli Consules, & Officiales, Communium, Burgorum, Cassinarum, Molendinorum, Castrorum, Terrarum, & Villarum, & Ducatus Mediolani, præsentes, & futuri, teneantur, & debeant notificare in Sciptis Abbatibus dicti Collegij Notariorum Mediolani, Nomina Notariorũ tradentium, seu rogantium Instrumenta, & qui exercent, & exercebunt Officium Notariæ, qui decedent de cętero, scilicet, illi de Ciuitate Mediolani, omnia Nomina Notariorum exercentium, & qui exercebunt, seu exercuerint Officium Notariæ, qui de cętero decedent in dictis Parochijs, & earum qualibet, infrà Dies octo proximos, pòst Mortem eorum, & cuiuslibet eorum, singula singulis congruè referendo.

Et illi de Ducatu, omnia nomina Notariorum exercentium, & qui exercebunt dictum Officium Notariæ, qui de cętero decedent in dictis Burgis, Locis, Cassinis, Molendinis, Castris, Terris, & Villis dicti Ducatus, & quilibet eorum infrà Mensem vnum proximum pòst Mortem eorum Notariorum, & cuiuslibet eorum, singula singulis congruè referendo, ad hoc, vt super Imbreuiaturis eorum Notariorum, qui de cętero Decedent, vt suprà, possit taliter prouideri, quòd quilibet sciat, vbi recursum habere debeat de ipsis Imbreuiaturis, & hoc, sub pęna Librarum decem Imperialium, pro quolibet Antiano Parochiæ, in qua habitasset talis Defunctus, & totidem Librarum, pro quolibet Consule, vel Officiali Terræ, vel Loci, & vt suprà, in quo habitasset talis Notarius Defunctus, applicandarum Collegio Notariorum Mediolani, nec ipsi Notificatores quicquam accipiant.

De Eodem. Cap. 383.

Item, quod Abbates dicti Collegij teneantur quàm Citiùs poterũt, Saltim infrà Mensem vnũ pòst Mortem cuiuslibet Notarij, & Scientiæ, vt suprà, prouidere circà eius Imbreuiaturas, & alteri Notario, ad omnia laudato, vt suprà, authoritatem concedere, modo, & forma, & proùt suprà dispositum est.

De Eodem. Cap. 384.

Item, quod dictum est de Notarijs Defunctis, & qui de cætero decedent, vt suprà, Locum habeat, & etiàm obseruetur in Notarijs exercentibus, & qui exercebunt, seu exercuerint dictum Officium Notariæ, absentibus, & qui se absentabunt à Ciuitate, & Ducatu Mediolani, qui non audent, vel nolunt, seu non auderent, vel nollent habitare in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, & etiàm eorum, qui per ingressum, Religionis, vel alitèr fuerint exempti, à Collegio, scilicet, quòd dentur in Scriptis per modum, vt suprà fit mentio, omnia Nomina talium Nota-

riorum

riorum absentium nunc, & in futurum se absentantium, vt suprà, & vt suprà, infrà Mensem vnum proximè futurum, & etiàm omnia Nomina talium Notariorum, qui de cætero se absentabunt, vel absentari contingent, vt suprà, vel vt suprà, infrà Annum vnum pòst eorum, & cuiuslibet eorum Absentiam, vel, vt suprà, sub pœnis prædictis, vt suprà, singula singulis, cõgrua cõgruis, semper referendo, applicandis, vt suprà, ad hoc, vt etiàm supèr eorum Imbreuiaturis posSit prouideri, & prouideatur, proùt in præsentibus Statutis ordinatum est.

De Eodem. Cap. 385.

Tèm, quod de prædictis Ordinatis de Imbreuiaturis Notariorum Defunctorum, notificandis, & de Morte, & Absentia Notariorum, vel Ingressu Religionis, & vt suprà, & qui de cætero decedent, & & se absentabunt, & qui sunt Absentes notificandos in Scriptis, & de illis, qui vtuntur, & vti voluerint Papiro, & Chartis, de quibus in præsentibus Statutis fit mentio, fieri debeat Crida, omni anno, saltim bis in anno, tempore magis opportuno, quas quidèm Proclamationes fieri facere teneantur Abbates dicti Collegij.

De Eodem. Cap. 386.

Tèm posteaquàm data fuerint in Scriptis nomina ipsorum Notariorum defunctorum, & Absentium, & qui de cætero decederent, vel se absentabunt, vel, vt suprà, Abbates dicti Collegij Notariorum Mediolani, statim mittant acceptum, vel in tuto loco ad reponendum Imbreuiaturas eorum Notariorum, vt supèr eis disponi posSit, vt in præsentibus Statutis ordinatum est, & ad hæc exequenda teneatur Dominus Potestas Mediolani, & eius Vicarius, & Iudices, & quilibet Alius Officialis, vel Iurisdictionem Exercens, & quilibet eorum, si requisiti fuerint, eisdem Abbatibus dicti Collegij, vel eorum Nuncijs dare validum Auxilium, Consilium, fauorem, & Iuuamen, cum effectu, modis omnibus.

De Eodem. Cap. 387.

Tèm, quòd Abbates dicti Collegij non habeant Potestatem faciendi aliquas Expensas in dicto Collegio, nec disponendi de pecunia Collegij, vltrà quantitatem Floreni vnius, pro qualibet vice, exceptis Salarijs Officialium dicti Collegij Notariorum, sine consensu, & deliberatione aliorum Officialium dicti Collegij, vel maioris Partis eorum.

De

De Eodem. Cap. 388.

ITem, quòd Dominus Potestas, & eius Vicarius, & Iudices, & quilibet alius Officialis, vel Iurisdictionem Exercens, & quilibet eorũ, teneantur, & debeant, si requisiti fuerint, dare, & præstare dictis Abbatibus, & Officialibus dicti Collegij, validum Consilium, Auxilium, Fauorem, & Iuuamen validum cum effectu, pro omnibus, & singulis in præsentibus Statutis contentis, exequendis.

De Eodem. Cap. 389.

ITem, ad hoc, vt Abbates, & Officiales dicti Collegij sint Promptiores, & magis prouidi, circà eorum Officia, & maximè in recipiendo Notarios in dicto Collegio, ipsi Abbates, & Officiales dicti Collegij statim, cùm electi fuerint in Officio iurent, & Sacramentum faciant, vt infrà, quod Sacramentum scribatur in Actis dicti Collegij, vt suprà.

De Eodem. Cap. 390.

Sacramentum Abba. & Officialium.

IMprimis, quod facient eorum Officium, bona fide, & sinè Fraude, & quod seruabunt, & Exequutioni mandabunt, pro posse, Statuta, & Consuetudines dicti Collegij, & maximè Statuta loquentia seu Disponentia supèr Laudatione, & Receptione Notariorum intrantiũ, seu intrare volentium in dicto Collegio, tàm ad Officium, quàm ad omnia, & etiàm Statutum disponens de congregatione Officialium, & Consiliariorum, facienda pro negocijs dicti Collegij, & pro Inquisitione facienda Falsitatum, & cæterà.

Quod est suprà, cap. 344.

Quod Statutum incipit, OFFICIVM ABBATVM HOC SIT.

De Eodem. Cap. 391.

ITèm, quòd toto suo posse, inquirent Falsitates, & eas Notificabunt Domino Potestati Mediolani, vel eius Iudici Maleficiorum, vel Domino Vicario Prouisionis, proùt eis melius videbitur.

De Eodem. Cap. 392.

ITèm non laudabunt Aliquem ad omnia, nisi prius diligenter inquisiuerint, toto suo posse, de Sufficientia, Moribus, & Vita, ac Voce, & Fama illius Laudandi, & nisi eum Sufficientem, & Idoneum inuenerint, etiam, nisi seruatis Statutis, supèr hoc æditis, & nulla

Per-

Personarum Acceptatione, vel Affectione super hoc, habita, remotis etiam Præcibus super hoc.

De Eodem. Cap. 393.

ITèm, quòd in his, quæ per eos occurrerent facienda, Terminanda, declaranda, vel diffinienda, seu consulenda, quæ tangerent Negocia dicti Collegij, vel eius honorem, & quæ dispoſita non sint in Statutis dicti Collegij, non procedent ad aliquam Exequutionem, Terminationem, Declarationem, & Diffinitionem sine Consensu, & Deliberatione Meliorum de Collegio prædicto, quos melius habere poterint.

De Eodem. Cap. 394.

ITèm, quòd toto suo posse intendent Negocijs dicti Collegij, & Procurabunt, toto suo posse, Commodum, & Vtilitatem dicti Collegij.

De Eodem. Cap. 395.

ITèm in eligendo nouos Officiales in dicto Collegio Procurabunt eligere de Melioribus, & Sufficientioribus de dicto Collegio, qui poterunt esse Officiales, & quos nouerint, & putauerint esse Meliores, & Habiliores pro vtilitate, & Conseruatione dicti Collegij, & Exterminatione Falsariorum, & Committentium Falsum, omissa qualibet, Personarum Exceptione, similitèr, & Affectione, & præcipuè meliores Abbates, Caneuarios, & Notarios.

De Eodem. Cap. 396.

ITèm, quòd simile Sacramentum dabunt alijs Abbatibus, & Officialibus per eos eligendis, qui similitèr etiam teneantur simile Sacramentū dare alijs nouis Officialibus, & sic succesiuè deindè seruetur.

De Instrumentis explendis per Authoritatem. Cap. 397.

INstrumentis expletis, & explendis per Authoritatem, scilicet, de quibus fuerint rogati Notarij Mediolanenses Defuncti, vel Absentes, credatur, & illa fides adhibeatur, quæ adhiberetur Instrumentis expletis per Notarios, qui de eis fuerint rogati, dummodò sint si-

Quid detur Notarijs explentib. Instrumé. ex Authoritate. Vide sup. C. 377. IMBREVIATVRAE, ver. ET IN CASV.
Sub Rubrica TAXATIO Mercedis, &c. cap. 401. VT TOLLAM

TVR. versi. INSTRVMENTA vero. & in Nouiss. sub Rub. DECLARATIONES, & Correctiones Taxæ, &c. Cap. 217. STATVITVR. ver. ITEM PRO INSTRVMENTIS.

signata, seu subscripta per Abbates, vel duos Antianos Collegij Notariorum Mediolani qui in eorum Subscriptionibus protestentur vidisse imbreuiaturas eorum Instrumentorum, easquè Imbreuiaturas cum expletia examinasse personaliter, & reperuisse tales Habentes Authoritatem Debitum suum fecisse in explendo ipsa talia Instrumenta, apponendo Annum, Diem, & Mensem Subscriptionis, in ipsa Subscriptione, Ita tamèn, quòd Habentes Authoritatem explendi, vt suprà non sint exempti, quin teneantur Imbreuiaturas exhibere in Iudicio, & extrà, & quòd, siue exibeantur Imbreuiaturæ, siuè non, nō retardentur Exequutiones Instrumentorum.

Et nihilominus Instrumenta, suum sortiantur Effectum.

Saluò, si contrarium appareret ex inspectione Imbreuiaturarum.

Et, nè pro Subscriptionibus faciendis per Abbates, vel Antianos, vt suprà, imponatur graue Onus, Statuitur, ipsos taliter Subscribere Debentes, non computato Notario, qui habeat Authoritatem explendi, pro tali Subscriptione non posse recipere in totum, nisi Soldos duos Imperialium, pro quolibet Capreto scripto, & pro singulo Abbate, seu Antiano.

Et de talibus Subscriptionibus fieri debeat nota in vno Libro Chartæ, tenendo per Officium ipsorum Abbatum, vel Antianorum, deindè penès Successores suos in Officio.

Qui Libri, sinè aliqua Solutione ostendi debeant Petentibus, & vbi non appareret ipsa Memoria super Libro, vt suprà, nihilominus Instrumenta, suum sortiantur Effectum.

Et an lapso tempore statuto ad pducendū Dec. consi. 467. col. penul. ver. Non obst.

Et vbi Instrumenta, quæ ex Authoritate fuerint expleta, non habuerint tales Subscriptiones Abbatum, vel Antianorum, vt suprà, sed fuerint Subscripta per Notarium, qui habuerit Authoritatem, non censeantur propterea non valere, sed eorum Imbreuiaturæ Exhiberi debeant, prout Exhiberi debeant antequam superinde fieret Decretum, vel Statutum.

De Eodem. Cap. 398.

ITem, ad releuandum Illos, qui habuerint producere Instrumenta, quæ fuerint expleta ex Authoritate à Productionibus Instrumentorum, per quæ Authoritas fuerit concessa explendi talia Instrumēta, vel Acta confecta à Notarijs Defunctis, Statuitur, quòd Fides adhibeatur dictis tribus Matriculis, tenendis, vt suprà, in quibus Habentes Authoritates, secundùm formam, horum Statutorum, descripserint quòd Authoritates concessæ fuerint, vt suprà, & Libri ipsi, sempèr pro productis in quibuscunque Caussis habeantur.

De Pœna opponentis aliquē non esse Notarium, vide sup. ca. 82. ALLEGATIO.

De Transumptis faciendis. Cap. 399.

Quid si fiant sinè Iudice? Gemi. consi. 57. col. 3.
Idem disponitur per Constitut. sub tit. DE TRANSVMPTIS FACIENDIS. fol. 129.

TRamsumpta fieri possint, & valeant coràm quocunque Iudice competenti illius, coràm quo Transumptum fieri, petitum fuerit, dummodò intersint etiàm Abbates, vel duo Antiani Collegij Notariorum Mediolani, & intersint duo alij Notarij Collegij, & postmodū Fides adhibeatur Transumpto, quemadmodum Originali, dummodò

dò habeat ipsas quatuor Subscriptiones, vltrà Signaturam Iudicis, apponendo Annnm, Mensem, & Diem Subscriptionis, in ipsa Subscriptione.

Et fieri possit Transumptum sinè aliqua Citatione, & habeatur pro solemnitèr Facto.

Saluò, si contrarium appareret per inspectionem Imbreuiaturæ ipsius talis Instrumenti de quo factum fuisset Transumptum, vel per inspectionem alicuius publicę Scripturę, de qua factum fuisset Transumptum, de qua fieri possit Transumptum, etiàm seruatis, modo, & forma Suprascriptis, quod Transumptum fieri possit, etiàm de alio Transumpto, solemnitèr facto, & etiàm de quolibet Instrumento, ex Anthoritate expleto, dummodò constet de Imbreuiatura, aùt, quòd habeat Subscriptiones, modo, & Forma, Suprascriptis, vbi autèm Transumpta fieri voluerint, alitèr, Seruata Forma Iuris, fieri possint, & valeant.

AVT QVOD, &c. hęc Clausula non est in Constit. ideò aduert. De forma Iuris, habes in Auth. Si qs in Aliquò, vbi Bart. & Scriben. maximè Iasc in 1. & 2. col. C. de eden. Socy. cons. 187. lib. 2.

De Diebus quibus Instrumenta rogari non possint, & in quibus Diebus Authoritates, et Decreta interponi valeant, et cat. Cap. 400.

IN Diebus Dominicis,
Incarnationis,
Natiuitatis, &
Circuncisionis Domini nostri Iesu Christi,
Epiphaniæ,
Ascensionis Domini nostri Iesu Christi,
Natiuitatis, &
Assumptionis beatæ Virginis Mariæ,
Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ,

De Diebus Festiuis, quibus non redditur Ius, vide sup. cap. 110. AD HOC.

Die festo Sancti AMBROSII huius Almæ Ciuitatis Mediolani Patroni, quod Festum celebratur Die septimo Decembris.

Aliqua Instrumenta cuiusuis generis, & maneriei, & sub quocunq; vocabulo nuncupentur, in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, (Instrumentis
Testamentorum,
Codicillorum,
Vltimarum Voluntatum,
Pacis,
Dotium,
Matrimoniorum,
Sponsaliciorum,
Protestationum, & Consignationnm, tàm Bonorum Parafrenaliorum, quàm Pecuniæ, & aliarum Rerum, vbi ex lapso Temporis, Periculum immineret.
Legitimationis,
Donationis,
Necnon illis, quæ fierent de ACTIBVS, ad voluntariam Iurisdictionem pertinentibus, ac
Instrumentis quibuscunque CAMERAE, siuè Statuti Ducali pertinentibus, ac etiàm

Multa concedunt cōtra Regulas Iuris, vbi periculum est in Mora, vt latè prosequitur Hyppol. in Pract. Criminal. §. 1. col. 2. & seq.

Instrumentis intèr Personas ECCLESIASTICAS vel de Rebus Ecclesię, aùt PIORVM LOCORVM (idest, Eleemosinariorum, & cuiuslibet eorum, dumtaxat exceptis) ROGARI NON POSSINT, Sub pęna cuilibet NOTARIO contrafacienti, Florenorum vigintiquinq; Auri, applicandorum pro Tertia Parte Ducali Cameræ, pro alia Tertia Parte, Collegio Notariorum Mediolani, & pro alia Tertia Parte Accusatori, pro singulo INSTRVMENTO, in dictis Diebus, aut aliquo eorum, ROGATO, EXCEPTIS, vt suprà.

Et vltrà, tale Instrumentum, in contrarium Factum, Ipso Iure, non valeat, & Notarius Contrafaciens, emendare teneatur interesse, Damnum Passo.

¶ An Errorem circà Diē, & Indictionem, posśit corrigere? Bal. in Tract. de Tabell. num. 47.

Quòdq; in omni Instrumento teneatur Notarius apponere certum Diem Rogationis ipsius Instrumenti, putà Die Lunæ, Die Martis, & cætera, & sub quo numero Dierum, sub pæna, vt suprà, applicanda, vt suprà.

¶ Per Cōst. sub tit. de ferijs. §. IN DIEBVS. prouisum est, q Iudices possint Interponere Authoritates in Diebus, qb licitū est Notarijs rogare Instrumenta.

Pręterea Quilibet Iusdicens, & seu Consul, Authoritates, & Decreta in Instrumentis quibuscunque interponere posśit, quolibet Die, etiàm Feriato, exceptis tamen Diebus exceptuatis, vt suprà, nec non etiam reseruatis Diebus festiuis, videlicet.

Sanctorum Stephani, qui celebratur Die. 26. Decembris.

Ioannis Euangelistæ,

Innocentum,

Sancti Siluestri,

¶ ET TOTIDEM POST, Ista verba addita sunt, sic Dispōnē. cap. 414. STATVTO, In Nouissimis.

Sex Diebus proximè præcedentibus Festum Paschæ Resurrectionis, & totidem pòst,

Duobus diebus proximè sequentibus Festum Paschæ Pentecosten,

Die Purificationis Beatæ Virginis Mariæ,

Duodecim Apostolorum,

Sancti Laurentij,

Dedicationis Sancti Michaelis,

Festi omnium Sanctorum, quod celebratur, Die primo Nouembris.

Cæterisq; Solemnitatibus, quas Dominus ARCHIEPISCOPVS Mediolanensis, in Diœcesi Mediolanensi, cū Clero, & Populo duxerit solemniter venerandas.

¶ Quid, si vltrà hanc Taxationē aliq d exigitur, Vide in Nouiss. c. 217. STATVITVR, versi. si. ITEM QVOD.

De Taxatione Mercedis Notar. Caussarū Ciuiliū, & Crim. Daciorū, & aliorum. Vide in Nouiss. sub cap. 216. NOTARII,

¶ Hæc Dictio PARTE apposita est, & apponet̄ et infrà in simil. Casibus, sic dispōnente, cap. 217. STATVTVR.

Taxatio Mercedis Expletionum Instrumentorum, et publicarum Scripturarum. Cap. 401.

VT tollantur Ambiguitates, & Difficultates, circà Solutiones faciendas Notarijs, pro habendis Instrumentis, & publicis Scripturis, Statuuntur, & limitantur infrascriptæ Taxationes, prout infrà.

Primò, pro Rogatione, & Expletione vnius Simplicis Procuræ ad Caussas vnius Masculi, Parte Chartam, & Scripturam soluente, & Notario ab eius, vel sui Procuratoris Bancho, seu Domo non recedente, Soldos tres Imperialium.

Si fuerit pro vna Muliere, cum Consensu Agnati, Soldos quatuor Imperialium.

Et pro vna Actoria ad Caussas, Soldos sex Imperialium, & alibi abindè suprà, iuxta Abbatum Discretionem.

Et pro Renunciatione, & Ratificatione Instrumentorum prædictorum, debitè referendo, totidem.

Pro vno Mandato simplici, vnius simplicis Claussulæ, Soldos octo Imperialium, & abindè suprà, vltrà, vt suprà, ad computum Soldorum trium Imperialium, pro singula Claussula, Parte Chartam, & Scripturam Chartę, semper soluente, & hoc, vltrà Suprascriptos Soldos octo. Et pro Renunciatione, & Ratificatione similis Instrumenti Soldos octo Imperialium.

Pro vna Confessione, vel Liberatione, absq; alijs Narratiuis, & Solemnitatibus Rei, vel Iuris valentis, à Libris centum Imperialium, infrà, Soldos quinque Imperialium, Parte Chartam, & scripturam soluente.

Et abindè suprà, vsq; ad Libras quingentas Imperialium, Soldos decem Imperialium, Et abindè suprà, vsque ad Libras duas mille Imperialium, Soldos viginti Imperialium.

A Libris verò duabus mille suprà, vsq; ad sex mille Libras, Libram vnam, & Soldos duodecim Imperialium, Et à Libris sexmille, vsque in decemmille, Libras tres Imperialium, Et abindè suprà, pro quacunque quantitate, Libras quatuor Imperialium.

Et hęc omnia ad Banchum, & non habita alia fatica, & absq; alijs Narratiuis, & Solemnitatibus, Si verò alibi, quàm ad Banchum, vel ad Domum Notarij, soluatur, tàm pro præsenti Instrumento, quàm pro alijs quibuscunq; Instrumentis, vltrà Mercedem Taxatam, Merces Andatarum, & Temporis perditionum, si accidet, Abbatum Arbitrio.

Pro vna Inuestitura temporali simplici, videlicèt, absq; alijs Narratiuis, & Solemnitatibus Rei, vel Iuris valentis, à Libris Centum Imperialium infrà, Soldos octo Imperialium, Et abindè suprà, vsq; ad Libras quinquecentum Imperialium, Soldos duodecim Imperialium, Et abindè, suprà, vsquè ad Libras duas mille Imperialium, Soldos triginta duos Imperialium, Et abindè suprà, vsq; ad quamcunq; quantitatem, Libras quatuor Imperialium, semper Parte Chartam, & Scripturam soluente, & æstimetur Res valere ad Computum, de quinq; pro Centenario, eius Redditus in Anno.

Correctum Est, Vt in Nouiss. d. c. 117. Statuitur. vers. Item.

Et, si fuerit Emphyteotica, siuè in vim Locationis, siue Recognitionis Emphyteoticæ, sinè tamèn Pactis Rei, vel Iuris, valentis, à Libris ducentum Imperialium infrà, Soldos viginti Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam soluente, Et abindè suprà, vsque ad omnem quantitatem, vltrà, vt suprà ad Computum Soldorum duorum Imperialium pro singulo Centenario Librarum Imperialium.

Correctum, Vt habetur in Nouiss. vt suprà proximè. Ex ordinatione Collegij Soluuntur Soldi quatuor.

Et pro Ratificatione, & Renunciatione dictorum Instrumentorum, Soldos octo Imperialium.

Et semper æstimetur Res valere ad Computum quinque pro Centenario eius Redditus in Anno.

Pro vna Simplici Obligatione, absq; alijs Narratiuis, & Solemnitatibus, pecuniæ, siuè Rei, vel Iuris valentis, à Libris Centum Imperialium, infrà Soldos quinque Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam soluente.

Et abinde, suprà, vsq; ad Libras quingentas Imperialium, Soldos decem Imperialium, Et abinde suprà, vsq; ad Libras decemmille Imperialium, Soldos quinque Imperialium pro singulo Centenario Librarum, Et abinde, suprà, vltrà, vt suprà, Soldos duos Imperialium pro singulo Centenario Librarum Imperialium.

Et hæc omnia ad Banchum, & non habita alia Faticha, & absq; alijs Narratiuis, & Solemnitatibus.

Si verò alitèr disponatur, prout in fine Taxationis Mercedis Confessionis, superiùs scriptum est.

Pro vno Introitu Authoritate propria, vel Iudiciaria, supèr vna, vel duabus Proprietatibus, in eadem Parochia consistentibus, & intrà Portas Ciuitatis Mediolani, vel supèr Rebus mobilibus, in Locis prædictis, Soldos sexdecim Imperialium, Parte, Cartham, & Scripturam Chartæ, sempèr soluente, Intrà verò Redefossum Ciuitatis, Soldos viginti Imperialium, Et si Proprietates essent plures, vel in diuersis Parochijs, tùnc abindè suprà, & vltrà, vt suprà Abbatum Arbitrio.

Et pro Renunciatione similium Instrumentorum, Medietatem eius, quod dictum est in præsenti Capitulo.

Pro vna simplici Venditione,
Siuè Cambio,
Siuè Datione,
Seu Assignatione in Solutum, vel in premium Emancipationis.
Diuisione,
Fraternitate,
Communicatione,
Dote, vel Augumento Dotis, tàm Denariorum, quàm Proprietatis, vel alitèr,
Protestatione Parafrenalium,
Cessione, Titulo Venditionis Rei, vel Iuris valentis, à Libris centum infrà, ad Banchum Notarij, vel ad Domum eius Habitationis, & absq; aliquibus Pactis, & Narratiuis, Soldos viginti Imperialium, Saluò, vt infrà, & per Ciuitatem, intrà Portas, Soldos vigintiquatuor Imperialium.

Intelligatur, quòd respectu Diuisionis, habeatur Ratio solùmodò Aestimationis super Medietate Bonorum Diuisorum, vt habetur in d. cap. 217. ver. Item In Capit.

A Libris verò centum Imperialium suprà, vsq; in Libris trecentum Imperialiũ, Ad Banchum, vt suprà, & Instrumenti Simplicis, vt suprà, Libram vnam, & Soldos duodecim Imperialium, Et per Ciuitatem Soldos quadraginta Imperialium.

A Libris verò trecentum Imperialium suprà, vsq; ad Libras tres mille, ad computum suprascriptum, singularitèr referendo, & vltrà, vt suprà, etiàm ad Computum Soldorum decem Imperialium pro singulo Cẽtenario Librarum Imperialiũm dicti pluris valoris.

Et abindè suprà, vsquè ad omnem Quantitatem, ad computum, vt suprà, singularitèr referendo, & vltrà, vt suprà, pro illo pluri, ad computum Soldorum Quinque Imperialium pro Centenario Librarum dicti pluris, Parte Chartam, & Scripturam sempèr soluente.

Et pro Ratificatione talium Instrumentorum Soldos sexdecim Imperialiũm.

Et hæc omnia, Saluò sempèr, vt infrà, videlicèt, quòd, si dicta talia Instrumenta de quibus in præsenti Capitulo fit mentio, essent cum aliquibus alijs Solemnitatibus, vel Narratiuis, vltra Solemnitates de Iure apponendas, quòd tùnc, vltrà Precia suprascripta habeatur aduertentia per dictos Abbates, qui iuxta eorum Discretionem, super hoc habeant Taxationem condignam, vltrà, vt suprà, facere.

Pro Instrumento Transactionis, vel Pactorum, seu Societatis ad Computa suprascripta, singulariter referendo, prout suprà, dictum est, superiori Capitulo.

Sed

Sed, quia difficilis, & frequens est, ac prolixus, & grauis, hic Titulus Transactionum, & Pactorum, nec alitèr posset Taxari, nisi oculis, tales Transactiones, & Pacta subijciantur.

Ideò, etiàm, abindè suprà, & vltrà, vt suprà, singularitèr referendo, conuenientèr prouideatur, & satisfiat, iuxtà Dominorum Abbatum Discretionem, & Taxationem, secundùm Facti, & Negocij Qualitatem, & Laborem.

Pro Instrumento verò Donationis, & Cessionis titulo Donationis, Soluatur duplum eius, quod dictum est suprà, de Instrumentis Venditionum, & Cambiorum.

Pro Instrumento Socedi, quoniàm diuersarum sunt manerierum, si fuerit à Libris quinquaginta Imperialium inclusiuè infrà, ad Banchum, vel Domum Notarij, Soldos decem Imperialium, A Libris verò quinquaginta Imperialium suprà, vsq; in Libras ducentum Imperialium, Soldos sexdecim Imperialium, & abindè suprà, vsq; ad Libras quinquecentum Imperialium, Soldos viginti Imperialium, soluendo, vt suprà, & abindè suprà, pro quacunq; quantitate, Soldos trigintaduos Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam Chartæ sempèr soluente.

Pro Instrumento Emancipationis simplicis, vel Solemnis Licentię generalis per Patrem Filiofactæ, vel Depositionis, Soldos viginti Imperialium, Parte soluente Chartam, & Scripturam Chartæ, ad Banchum, vel Habitationem Notarij, & si alibi, vel cum alijs Conditionibus, & Pactis, abindè suprà Abbatum Arbitrio.

Pro vna simplici Diuisione Crediti intèr Debitores, etiàm si in ea adesset Liberatio vnius ex Debitoribus, Denunciatione, Aditione, vel Repudiatione vnius Hæreditatis, per Maiorem ætatis, Simplici Protestatione Caducitatis, Soldos sexdecim Imperialium.

Pro vna Prorogatione Compromissi, vel Termini alicuius Solutionis, Electione Notarij, Assumptione Tertij, vel Confidentis, Soldos quatuor Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam soluente.

Correctum. Vt in Nouiss. d.c.217

Pro vno simplici Compromisso, vel Appellatione à Sententia ad Banchum, vel in Broleto Soldos sexdecim Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam soluente.

Correctum. Vt in Nouiss. d.c.217

STATVITVR.

Et si alibi, intùs Portas, vel cum aliqua Solemnitate, vel Pactis, vel Confessionibus, abindè suprà, Abbatum Arbitrio.

Et pro Ratificatione, vel Renunciatione similium, Soldos octo Imperialium.

Pro vno Testamento, seu Codicillo, vel vltima Voluntate, Arrogatione, & Adoptione, ac Legitimatione, ad succedendum in Hæreditate, vel facultatis succedendi, à Libris quinquecentum Imperialium infrà, in Ciuitate, Ducatum vnum, & abindè suprà, vsq; ad quantitatem Librarum decemmillium Imperialium, ad computum Soldorum decem Imperialium, pro centenario Librarum, & abindè suprà, pro omni quantitate, Soldos sex Imperialium pro centenario, vsq; ad summam Ducatorum centum, valoris Librarum quatuor Imperialium, pro Ducato, cuiuscunq; valoris sit, computata Aestimatione Legatorum, simùl cum Hæreditate.

Et, si post factam Solutionem, vel Expletionem, idest Alicui Datam, talis Testamenti, modo, quo suprà, Hæredes, vel Legatarij postulauerint Legata, tùnc Notarius teneatur ea explere Legata, sinè aliqua Solutione, excepta Solutione Scripturæ.

Correctum. Vt in Nouiss. d.c.217 ver. ITEM SVPER.

Si

Si verò priùs postulauerint Expletionem Legatorum, tùnc ille, qui voluerit, & sibi dari velit aliquod Legatum, vel Capitulum, tùnc, pro ipso Legato, si erit à Libris centum Imperialium infrà, soluat Soldos viginti Imperialium, & abindè suprà, vltrà, vt suprà, ad Computum Soldorum decē Imperialium pro centenario, dicti pluris valoris, Parte soluente Chartam, & Scripturam.

Et, quòd Notarius, eo casu, non teneatur explere Institutionem Hæredis, nec substitutionem.

Et, quòd Legatarius habeat Regressum contra Hæredem Scriptum, pro Consequutione Denariorum per eum Solutorum pro Expletione sui Legati, si Hæreditas est Soluendo.

Saluò, quòd si Hæres institutus, etiàm esset Hæres ab intestato, & Legatarius esset Descendens Testatoris, quòd solummodò soluat Medietatem eius, de quo, suprà dictum est.

Et, si pòst Expletionem Legatorum, Hæres voluerit Expletionem totius Testamēti, tùnc Hæres, pro Expletione Legatorum nihil soluere teneatur, nisi Chartam, & Scripturam, & non vltrà.

Ita, quòd in Expletione totius Testamenti, tàm Institutionis Hæreditatis, quàm Legatorum, & Fideicommissorum, & quorumlibet Particularium, Solutio non possit excedere Summam Ducatorum centum, vt suprà, in totum.

Idem seruetur, quòd non possint de Rogatione alterius cuiusuis Contractus, Ad summùm, Accipere plus quàm Summam prædictam Ducatorum centum.

Pro vna Electione vnius Presbyteri, cum suis opportunis Solemnitatibus intrà Ciuitatem, Ducatum vnum, Parte Chartam, & Scripturam soluente.

Pro vna Simplici Professione vnius Monialis, siuè Fratris, qui, vel quæ recipietur in aliquo Monasterio, Soldos sexdecim Imperialium, Parte Chartam, & Scripturam soluente.

Correctum. Vt in Nouiss. cap. 217 ver. Item.

Pro vna Tutela, vel Cura, seu ipsius Confirmatione vnius Minoris, seu Absentis, vel Mentecapti, seu Furiosi, vel vnius Hæreditatis, vel Bonorum, vel Rei, vel Iuris valentis, à Libris mille Imperialium infrà, Soldos triginta Imperialiū.

Et pro Repertorijs Iuris adeundi, vel repudiandi Hæreditatem, cum ea Aditione, vel Repudiatione, Soldos duodecim Imperialium, soluendo, vt suprà.

Et pro Repertorio Bonorum, & Iurium, Soldos duodecim Imperialium, soluendo, vt suprà. A Libris verò mille suprà, ad computum Soldorum duorum Imperialium pro centenario, vltrà, vt suprà.

Pro Renunciatione verò similium Instrumentorum, Soldos sexdecim Imperialium. Si verò Cura specialis fuerit ad plures Specialitates, habeat, vt suprà, & vltrà ad Computum Soldorum quatuor pro qualibet Claussula, Parte semper soluente Chartam, & Scripturam Chartæ.

Pro Arbitramentis, Declaratione, vel Sententia, Quartam partem Salarij debendi Proferenti, seu Proferentibus, Arbitramenta, vel Sententiam, seu Declarationem, vel Pronunciationem, ad Rationem Librarum duarum Imperialium, pro singulo centenario, Rei, vel Iuris eius, pro quo Arbitratur, seu Sententiatur, seu pronunciatur, vel declaratur, vt suprà, & hoc, Parte, Chartam, & Scripturam Chartæ, ac Ordinem Sententiæ, soluente.

Correctum. Vt in Nouiss. d. c. 217 Statvitvr.

Ita tamen, quòd Notarius teneatur explere prædicta vtrique Parti illa requirenti super Salario anteà soluto pro Rogatione ipsorum, Ipso secundò requirente ipsam Expletionem, soluente Notario Soldos xij. Imperialium pro eius Mercede Examinādi, & Subscribendi, & soluente Chartam, & Scripturam.

Et, si

Et, si vlteriùs Expletio requireretur, seruetur prout infrà.

Et, si contigeret Arbitramenta, seu, vt suprà, expleri, seu haberi velle per aliquem alium, qui dictum Salarium non soluisset, & hoc Notario satisfacto, prout suprà, quòd tunc, pòst ipsam Satisfactionem, & non alirèr, Requirenti, vt suprà, expleantur, eo soluente Chartam, & Scripturam, & abindè suprà, Rei, vel Iuris, valentis, à Libris centum Imperialium infrà, Soldos decem, & abinde suprà, ad Computum suprascriptum, & vltrà, Soldos duos Imperialium pro singulo Centenario Librarum.

Et, si explerentur Illi, qui Salarium soluisset, quòd tùnc expleantur sibi pro quarta Parte Precij eius, quo sibi aliàs expleta fuerint, eo semper soluente Chartam, & Scripturam.

Instrumenta verò, quæ explebuntur per Authoritates, Soluantur iuxtà Taxationes prædictas, & Notarius, qui habuerit Authoritatem, habeat dimidiam Partem Mercedis talis Expleturæ, & aliam habeat Hæres Notarij, qui rogatus fuerit tale Instrumentum, & seu ille, ad quem spectabit.

Itèm, quòd si contingeret aliquem Notarium conduci ad aliquod conficiendum Instrumentum, extrà Redefossum Mediolani, vel Terram suam, in qua habitet, vt puta introitus, vel Alterius modi Instrumenti, quòd tùnc detur sibi, vltrà ea, de quibus fit mentio, ad computum Soldorum duorum Imperialium pro singulo Milliari.

Et vltrà, Itineris, Cibi, & Potus, ac Dormitus, & Equi expensæ sibi oppotunæ fiant.

Si verò facto itinere, impeditus in Loco, quo iuerit, vel ibi remansorit prout accidit per vnam Diem, vel duas Aliquem expectando, vel ad Bona aliqua, hinc indè per Territorium eundo, vel aliud faciendo, quòd tùnc pro tali tempore Ocupationis præmissæ, sibi vltrà, vt suprà, taxetur ad Computum Soldorum viginti Imperialium, singulo Die, quo impeditus steterit, vt suprà, & hoc, vltrà præmissas Expensas.

Itèm in Causis Compromissorum, vel alitèr in quibus Notarij eligantur ad Acta Caussæ, pro singulo Termino, Denarios tres Imperialium, pro Parte, & pro singula Productione Actus, vel Memoria, Soldum vnum cum dimidio Imperialium.

Itèm pro Infilatura cuiuslibet Actus, nihil, Et pro singulo Folio Processus, ad Rationem linearum vigintiduarum pro Pagina, & verborum quinque pro linea, Soldum vnum, & Denarios sex Imperialium, Scripturam Processus, Notario soluente.

Itèm, quoniam Instrumentorum, Rogatio est innumerabilis, & diuersimodò, ac diuersis nominibus Instrumentorum fit, & multùm longum, de reliquis, vltrà, vt suprà, esser narrare, & imposibile taxare, nisi oculis videretur.

Ideò Taxatio præmissorum secundùm modum prædictum, & etiàm dictorum reliquorum Instrumentorum Discretioni præfatorum Dominorum Abbatû, relinquitur, quoniàm eis Attributa est præmissæ Iurisdictio Taxationis, iuxtà Negocij, & Facti qualitatem, Et sic etiàm cogere posint quamlibet Personam, quæ expleri faceret aliquod Instrumentum, ad illud recipiendum, & habendum, & per modum suprascriptum, Notario de Mercede sua Instrumentorum prædictorum satisfaciendum.

Itèm, quòd valor Rei, vel Iuris, pro quo fient Instrumenta, de quibus suprà, semper esse intelligatur, ad Computum de quinq; pro centenario, videlicèt, Libræ

Adde
Pro pace, vel Remissione Delicti, vel Delictorum, Notarium non posse habere pro Rogatione, & Expletione ipsius Instrumẽti vltra Sol. 32. Imperialiũ, Vt in Nouiss. cap. 217. STATVITVR, versic.

Correctum
Vt in Nouiss. d. cap.

Aduerte ne qñq; tradas Instrũm expletũ Alicui, & deindè velis petere Mercedem, Quia tibi nõ credet, nec poteris allegare nõ esse ab eo satisfactũ, sic disponen. d. c. 217. versic. ITẼ QVOD, EXPLETIS.

Libræ centum Imperialium pro qualibet Intrata Librarum quinque Imperialium, vel Rei eiusdem valoris.

Et, si in Bladis, vel Leguminibus, vel Vino, vel Mixtura, vnito bono Tempore, cum malo, & malo cum bono, ad Computum Librarum duarum Imperialiũ, pro singulo Modio Mixturę, & Frumentum, & Legumina, ad Computum Librarum trium Imperialium, pro singulo Modio, & Vinum, ad Computum, Soldorum trigintaduorum Imperialium pro Brenta.

Correctum Vt in Nouiss. cap. 217 ver. Item quod.

Et, sic tolletur Dubietas Aestimationis ipsius Rei.

Itèm, quòd expletis semel Instrumentis supraſcriptis, vel aliquo eorum, exceptis Instrumentis Testamentorum, vel Arbitramentorum, vel Sententiarum, si posteà acciderit etiam ipsum tale Instrumentum requiri per illum, qui primò habuisset, teneatur dare Notario quartam Partem illius, quod habuisset ex prima Expletura ipsius Instrumenti, ultrà Chartam, & Scripturam.

Correctum Vt in Nouiss. d. c. 217 STATVTVR.

Et, si requireretur per alium, qui non habuisset ipsum Instrumentum, aliqua vice, teneatur soluere Chartam, & Scripturam, & etiàm tantum, quantum soluisset ille, qui primo expleri fecisset ipsum Instrumentum.

De Notarijs Eligendis Ad Receptionem Testium. Cap. 402.

Ligantur de cætero Notarij de Collegio Notariorum Mediolani, qui teneant eorum Bancha in Broleto, ad recipiendos Testes examinandos in Ciuitate Mediolani, in Causis ciuilibus, per Dominos Abbates Collegij Notariorum Mediolani, adhibitis etiàm duobus Antianis, vel duobus ex antiquioribus Causidicis Mediolani, facta priùs, per ipsos Abbates, & Consocios diligenti Examinatione de Idoneitate, Sufficientia, Integritate, & Bona Opinione ipsorum Notariorum eligendorum, Qua electione sic facta, approbentur per ipsos Abbates, & Socios, & de eorum Approbatione fiat publica Scriptura in Actis Officij ipsius Collegij.

Qui Notarij eligendi, sint maiores annis vigintiquinque, nec sufficiat quòd aliàs laudati fuerint ad omnia, nisi etiàm pòst Aetatem Annorum vigintiquinq; fuerint approbati, vt suprà, qui habeant recipere quoscunque Testes examinandos in Causis ciuilibus vertentibus coràm quocunq; Iusdicente, Magistratu, Delegato, vel Consultore, seu quocunq; alio Officiali in Ciuitate Mediolani.

Et, qui Notarij posteaquàm approbati fuerint, intelligantur habere Qualitates supraſcriptas, Saluò, quòd Notarius, siuè Cancellarius Collegij Notariorum Mediolani, possit examinare Testes examinandos in Causis vertentibus coràm ipsis Abbatibus, seu eorum Antianis.

Pro qua quidèm Approbatione, & Laudatione facienda, vt suprà, nihil accipi, nec haberi possit.

Et prædicta non habeant locum in Causis Compromissi, nec etiàm vbi alitèr de voluntate Partium, seu Agentium pro eis, actum fuerit circà ipsam Examinationem, ac Notarij, seu Notariorum eligendorum, & Receptionem Testiũ.

De

De Receptione Testium. Cap. 403.

Si contingat recipi Testes in Ciuitate Mediolani, quandò Caussa, Lis, vel Quæstio Ciuilis sit de Parte, ad Partem, Producens Capitula probè, tempore, quo, producuntur, nominare, teneatur quatuor Notarios de pilastro, qui sint electi iuxtà formam præsentium Statutorum, ex quibus, Pars aduersa vnum eligere teneatur, & si Pars aduersa recusauerit eligere vnum ex ipsis Notarijs, tùnc Iudex, vel Delegatus, seu Consultor, vel Arbiter, vel Arbitrator, seu alius Officialis Caussæ, in qua, sunt recipiendi Testes, in Contumaciam, vel Negligentiam Partis Aduersæ, vnum ex ipsis Notarijs eligere teneatur.

Correctum Vt in Nouis. d. cap. ver. ITEM IN CAP.

Qui Notarius, hoc modo, Electus, interroget, & examinet ipsos Testes, & eorum dicta, & teneatur, ac debeat supèr quolibet Capitulo, oretenùs facere Testibus omnes Interrogationes, quæ fuerint necessariæ Declarationi Testificationis, & omittere superfluas Interrogationes.

Quibus Interrogationibus diligentèr factis, & diligentèr auditis, & intellectis, scribantur verba substantialia, & Rationes responsionum substantialium, quę per Testem dictæ fuerint, breuibus verbis.

Et dictus Notarius, habeat pro sua Mercede, à Producente ipsos Testes Imperiales vndecim, pro quolibet Folio, vltrà Papirũ, congruè, & ordinatè, scripto.

Intelligatur verò congruè, & ordinatè scriptum, si sit Linearum vigintiduarum, pro quolibet Folio, & pro qualibet Linea sint ad minùs, Literæ quinquaginta, non computatis Titulis, nec Abreuiationibus, alitèr non intelligatur congruè scriptum.

Notarius autèm ipse, teneatur, sinè alia Solutione, vel Pecunia, dare ipsos Testes, talitèr Scriptos, vt suprà, sua manu propria subscriptos, cum suo signo Tabellionatus Parti ipsos Testes producenti.

Si verò Pars, contrà quam producti fuerint ipsi Testes, voluerit Copiam ipsorũ Testium, Notarius dictorum Testium, Copiam det Parti aduersæ, tot Linearum, & tot Verborum, vt suprà, pro Denarijs septem pro singulo Folio.

Ex quibus Denarijs, Notario tres Denarij pro Scriptura dentur, reliqui dentur Parti, ipsos Testes producenti, Notarius autèm cum suo signo, vt suprà, teneatur subscribere manu sua propria Copiam, quæ Parti aduersæ dabitur, & etiàm ponere ipsos tales Testes in Bazijs Prothocollorum Testium, seu Testificantium, eius manu propria subscriptos, cum eius Signo, quas penès se retinuerit. Quibus Prothocollis Fides adhibeatur sicut alijs Imbreuiaturis Notariorum.

In quibuscunque verò, Causis Ciuilibus, à Libris vigintiquinque Imperialium suprà, non possint recipi Testes sub quocunque Magistratu, Iusdicente, Vicario, vel Officiali, & præcipuè coràm Abbatibus, & Consulibus Mercatorum, & Thebaldo de la Padella, & Socijs, per alios, quàm per ipsos Notarios Pilastri, Alioqui, ipsis Testibus nulla fides adhibeatur in Iudicio, nec extrà, Notariusque his non obtemperans, condemnetur per Abbates Collegij Notariorum Mediolani in Libris vigintiquinque Imperialium, applicandis Collegio Notariorum, pro Medietate, & alia Medietate Accusatori.

Quæ quidèm Condemnatio exigi possit, etiàm per Personalem Detentionem, remota omni Appellatione, Querela, & Nullitate.

Idem in omnibus, & per omnia, Locum habeat, & seruetur, si Testes recipiantur supèr Petitione, siuè supèr Requisitione, vel supèr aliquo existentibus in Iudicio.

Idem obseruetur per Notarios habentes recipere Testes in Caussis, quæ verti contingent in Terris, & Locis Ducatus Mediolani, Habentibus Iurisdictionem, quòad Solemnitates, & alia obseruanda per dictos Notarios de Pilastro, singularitèr, & debitè referendo.

De Eodem. Cap. 404.

ABbates Collegij Notariorum Mediolani, posteaquàm per eos facta fuerit Laudatio, & Approbatio Notariorũ deputandorum ad recipiendos Testes teneantur cogere ipsos Notarios ad iurandum, & iurent ad sancta Dei Euangelia, manu corporalitèr tactis Scripturis, attendere omnia illa, quę in Statuto præcedenti continentur, & non Scribere, nec scribi facere Interrogationes, nec Responsiones superfluas, sed solummodò eas, quas crediderint facere ad Caussam.

Aliàs non liceat Alicui Notario recipere Testes, nisi priùs præstito dicto Sacramento, & vltrà incurrat pęnam Soldorum viginti Imperialium. quam incurrat, Ipso facto, ille Notarius, Et exigatur vtsuprà, si maiorem Solutionem receperit, quàm cõtineatur in præcedenti Statuto, pro quolibet Folio, pro quo, maiorem Solutionem receperit, in quo, non esset dictus numerus Linearum, & Literarum.

De Eodem. Cap. 405.

ITèm, quòd omnes, & singuli Notarij recipientes, & qui recipere voluerint Testes, vt suprà cogantur iurare, & iurent, & vtsuprà, quòd ipsi, per se, nec eorum, nec alicuius eorum summissas Personas, directè, nec per indirectum, non dabunt, nec promittent aliquid alicui Iudici, Procuratori, nec Notario, nec alicui alij Personæ, pro aliqua Receptione Testium sibi committenda, nec commissa, & si contrafecerint incurrant pęnam Periurij, & vltrà incurrant pęnam Soldorum viginti Imperialium, pro quolibet eorum, & qualibet vice, applicandam Collegio Notariorum, pro Medietate, & pro altera Medietate Communi Mediolani, exigendam, vtsuprà.

De Eodem. Cap. 406.

ITèm, quòd suprascripti omnes, & singuli Notarij recipientes, & qui recipere voluerint Testes, vt suprà, signent ordinatè, & intitulent cum Signo suo, & Nomine, & Cognomine suo Folia Testium, sub pęna Librarum

brarum quatuor Imperialium, applicanda dicto Collegio, pro Medietate, & pro altera Medietate Communi Mediolani, exigenda, vt suprà.

De Eodem. Cap. 407.

ITèm, quòd Notarij, qui suspensi, & priuati sunt, & in futurum suspẽdentur, & priuabuntur ab Arte Notariæ, occasione alicuius Falsitatis, per eos commissæ, sint, & ipso Iure, intelligantur suspensi, & priuati ab Officio Procurationis, & Receptionis Testium, & etiàm, ab omnibus Officijs, & Beneficijs publicis Communis Mediolani.

RVBRICA GENERALIS. DE EXTRAORDINARIIS CIVILIVM.

De Cessionibus Bonorum. Cap. 408.

De Iuris Cessionib' Vide infrà c. 445. Si Qvis, & in alijs seq. Sub Rubr. de Ivris Cession.

Flebile, & Miserabile Auxiliũ l.pen. & fi. C.Qui Bon.Ced.poss.

Regulariter Quilibet cedit, fallit in 13. Casibus sm Ias. in §. fi.col. 2. seq. Inst. De Action.

SI quis voluerit de cętero cedere Bonis suis, cedat in publica Concione, quæ fiat coràm Potestate Communis Mediolani, vel eius Vicario, vel Consulibus Iusticiæ, de Die, pro alijs Negocijs, Campanis pulsatis.

Ità, quòd, qui cedit, Nudus sit, & Discalciatus, non habens aliquod Vestimentum, vel velamen, excepta Serrabula, & sic ascendat suprà lapidem existentem supèr Palacio magno Broleti Communis Mediolani, antequàm Potestas, vel eius Vicarius, vel Consules recedant, à Concione, & in dicta Concione debeat stare, à principio Ascensus ipsius Potestatis, vel eius Vicarij, vel Consulum, vsq; ad finem Descensus, sinè aliquo velamine in Capite, vel alibi, in publico, vt suprà.

Et alitèr Cessio facta, NON VALEAT.

Quę tamen Cessio fieri non possit contrà Mercatores descriptos, habentes Exequutiones Personales ex forma Statutorum, vel Ordinum ipsorum Mercatorum, Nec etiàm possit fieri per Colonos, Parciarios, Fictabiles, nec Molenarios, nec aliquos de sua Familia, in præiudicium Dominorum Habentium cõtrà eos Exequutiones Personales, nec etiàm contrà Fideiussores, nec Illos, qui pro alio se obligauerunt, de quibus fit mentio in infrascripto Statuto de FIDEIVSSORE EXONERANDO, nec possit fieri per Emphiteotam Cessio, contrà quem possit fieri Exequutio Personalis.

Quod est inf. c. 413. Ad Petitionem.

De Eodem. Cap. 409.

CEdens Bonis suis, teneatur, & debeat in dicta Concione iurare coràm vno ex eis Iusdicentibus, antequàm faciat dictã Cessionem, de consignando, Bona fide, omnia Bona sua Creditoribus suis, & ea designare, & repertum fuerit eum aliqua ocultasse, Cessio per eum facta ei non prosit.

De Eodem. Cap. 410.

QVilibet volens cedere Bonis suis, antè Cessionem, per tres Dies, teneatur, & debeat per se, vel pér Procuratorem suum, aut aliam interpositam Personam, dare in Scriptis Domino Potestati Mediolani, vel eius Vicario, vel Consulibus Iusticiæ, omnia Nomina Creditorum, & Debitorum suorum, & Quantitates, & Res, & Iura debita, seu debitas, & omnia Bona mobilia, & immobilia, quæ habet, à valore Soldorum viginti Imperialium suprà, Et facere Citari omnes Creditores suos, vt veniant coram ipso Domino Potestate, seu eius Vicario, vel Consulibus, ad videndum prædicta, per eum in Scriptis data, Et, si repertum fuerit eum in prædictis defecisse, non teneat Cessio in præiudicium Creditoris non Citati.

De Processibus Maleficij, & Fideiussoriæ faciendis secundum Ordinem Caussarum Ciuilium. Cap. 411.

CItationes, & Processus Maleficij, & Fideiussoriæ, fiant, & fieri possint secundùm Morem Citationum Caussarum Ciuilium, & valeant, licèt non sit seruatus Ordo Citationum Caussarum Criminalium.

Quòd Maleficium, & Fideiussoria appelletur Debitum. Cap. 412.

Vide sup. c.16 BANNVM. in ti. & cap.18. BANNITI.

STATVITVR, quòd Maleficium, & Fideiussoria appelletur Debitum.

De Fideiussore Exonerando. Cap. 413.

* Quis propriè dicatur Fideiussor, Dec. Cós. 268. col. 1. & 2. ad fin. Et, quòd possit Renouari Inuito Creditore, latè Hyppol. in Rubr. de Fideiuss. in 30. q.

Quid, si diù steterit in Obligatione, an possit petere se exonerari? gl. in l. si pro ea. C. Man. Alex. in l. facere posse. ff. sol. Matr. Bal. consil. 425. lib. 4.

AD Petitionem eius, qui pro alio fuit, vel erit Fideiussor, vel Intercessor, vel Principalis Debitor, pro Pecunia, vel alia Re, credita, vel, qui pro Alio, mutuo acceperit, vel fuerit Confessus recepisse, vel eius Hæredis, teneatur, & debeat ille, pro quo fuit Fideiussor, Intercessor, vel Principalis Debitor, vel, qui pecuniam pro aliquo acceperit, vel confessus fuerit accepisse, & suus Hæres, si eidem præceptum fuerit per Iusdicentē, vel Alium, de Mandato Iudicis, intrà triginta Dies proximè futuros, soluere, vel eum, & eius Hæredes exonerare, à prædictis, siue pro eo soluerit, siuè non, & siuè Ius cessum acceperit, siuè non.

Quod

Quod præceptum facere Iudex teneatur ad Instantiam eius, qui se petit exonerari, Et, si quis ad hoc Citatus, non comparuerit, vel si eidem præceptum fuerit, & non obseruauerit, in Banno ponatur de FIDEIVSSORIA, in quo prætereat, elapsis octo Diebus, nisi infrà ipsum Terminum soluerit, vel exonerauerit, vt suprà.

Et quandocunq; soluerit, vel exonerauerit, vt suprà, ipso Iure, intelligatur esse exemptus de ipso Banno, nec ipsum Bannum eidem præiudicet.

Et quilibet Notarius ipsius Officij possit ipsum cancellare, etiàm sinè Præcepto aliquo, & quod Bannum tale sit, quòd vigente ipso Banno, dictus Bannitus non admittatur, contra aliquem, in Ciuili, ad Petitionem sui Iuris, nisi volente eo, quem exonerare tenetur, & possit personalitèr capi, & de Bonis suis capi, robari, contestari, saxiri, & Sequestrari, & in Possessionem eorum intrari, etiàm absq; alio Processu, vel solemnitate, non obstante Collocatione Caussarum, vel Captionum, vel Diebus Mercati, nec aliquo Iure in contrarium loquente, & omne Damnum, & iniuria, datum, vel facta, in Rebus, & non in Persona eius, perpetuò remaneat impunitum, & impunita.

De hoc vide etiam suprà cap. 167. PRO DEBITO ver. ITEM PRO BANNO.

Vt habet sup. cap. 160. ALIQVA.

Et prædicta non habeant Locum in eo, qui fuerit Fideiussor, seu Intercessor alicuius Castellani, vel alterius Officialis, Ratione dictæ Castellanariæ, vel Officij, durante Castellanaria, vel Officio, nisi dictus Fideiussor, vel Intercessor molestaretur per eum, seu ad Petitionem eius, apud quem extitit Fideiussor, seu Intercessor.

Idem de Fideiussoribus alicuius pro re alienata, & non euicta, nisi, eo casu, quo molestaretur, occasione dictæ Rei alienatæ.

Idem de Fideiussoribus alicuius, pro eo, quòd non faciet Fugam, aut de præsentando Aliquem, durante Tempore, in quo eum debeat præsentare, non possit tamèn talis exonerare Debens, tueri, ex eo, quòd sit Sexagenarius.

Nota hic ex Statuto differentiam, vt in istis terminis non decipiaris. Quòd aliud est promittere de exonerando aliquem, ab aliquo Debito, Quia in hoc casu tenetur soluere, vt in hoc Statuto, aut facere stare tacitum Creditorem, aut promittere de releuando Indemnem, & de eum defendendo, Quia, isto Casu, tenetur suscipere Iudicium, & tantum operantur ista verba, quantum promissio de Euictione. Alex. in. l. Si pater. C. de coll.

Debitor tamen ad conseruationem Indemnitatis Fideiussoris, an teneatur cauere, quando Instrumétum talis Debiti haberet exequutionem paratam, puta ex Forma Statuti, Alex. consi. 72. nu. 6. cum ibi not. vol. 2.

In illis verbis, [Non admittatur contra aliquem in ciuili ad petitionem sui Iuris,] Stante hoc Statuto, & non opponente, An processus erit nullus, & quid, si esset necessarius Defensor, vide Alex. in. l. 1. §. 1. ad Trebell. Et Bal. latè in. c. Intelleximus. de Iud.

De ijs, qui prohibentur esse de Collegio Iudicum Mediolani. Cap. 414.

NVllus possit esse de Collegio Iudicum Mediolani, nec recipiatur Aliquis in dicto Collegio, nisi sit oriundus ipse, vel Pater eius, Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, & de antiqua Prosapia, seu Parentela Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, & natus de legitimo Matrimonio.

Quid de Origine casuali? Alex. in l. hmôi. §. legatum antè fin. de leg. 1.

Statutum Collegij dicit etiã de Nobili.

HOC INTELLECTO, quòd sub Ducatu non comprehendatur ampliùs, quòd olim comprehendebatur sub Comitatu.

Et,

Et, nisi steterit in Studio generali ad minùs, annis sex, & finierit Studium suum tanquàm Scholaris, & demùm, fuerit secundùm Dispositionem Statutorum dicti Studij, in Iure Ciuili, approbatus, & publicè Licentiatus, & Doctoratus.
Et habuerit omnes libros Corporis Iuris Ciuilis, & Summam Azonis.
Et, quòd non sit in aliquibus Ordinibus sacris, nec sub aliqua Professione Regulari Constitutus, Nec Beneficiatus.

De Eodem. Cap. 415.

Nobilitas pditur, siqs vilem Artem exercet, Socy. cons. 146. col. 1. lib. 2.

NVllus etiàm recipiatur in dicto Collegio, si ipse, vel Pater eius exercuerit Artem vilem, aut reprobatam, aut Exercitium vile, aut reprobatum, Et quæ Ars dicatur Vilis, & reprobata, & Exercitium Vile, & reprobatum, relinquatur, Arbitrio Dominorũ de dicto Collegio declarandum. Et, si alitèr factum fuerit non habeatur de Collegio, nec ei vnquàm aliqua Quæstio possit committi per aliquem Iusdicentem, & si facta fuerit commissio in eum, Ipso Iure, valeat, nec teneat, nec quicquid subsequutum fuerit ex eo.

Et sine ista Clausula non põt dispensari, vt per Ludo. Sing. 494. Heri. & Sing. seq.

Et contrà prædictum Statutum nullo modo possit dispensari, & Dispensatio proindè facta, non valeat.

De Filiosfamilias. Cap. 416.

De ætate legitima, vide infrà Capit. 452. QVILIBET.

D. simile statutum vide. Guidon. Ducal. ... 45.

SI Filiusfamilias, vel alius, qui sit in Potestate Aui, vel alterius Ascendentis, ex Contractu, vel quasi, aut Distractu, vel varijs figuris Caussarum, aliquo modo se obligauerit Alicui sine Parabola eius, in cuius Potestate est, siuè extet ex ipsa Obligatione Instrumentum, siuè non, Et, si in Ciuitate Mediolani, vel eius Ducatu factum fuerit Instrumentum, vel Obligatio, nullius sit momenti Obligatio illa. Et Fideiussores, & Intercessores ab eo dati, non teneantur, & Instrumentum si inde extat, sinè aliqua Solutione pecuniæ, vel alterius Rei condici possit, per eum, qui se obligauerit, & per eum, qui habet eum in potestate, & per Fideiussorem, vel Fideiussores, vel Intercessores, qui se obligauerunt pro eo, NISI dictus Filius, vel alius Descendens in potestate constitutus, fuerit Negociator, vel Campsor publicus, vel Laborator Terrarum, vel Inquilinus, vel Colonus, & se principalitèr, vel secundario, vel alio modo, occasione Negociationis, vel Campsoriæ, quas exercet, vel pro Cultura Terrarum, vel pro Pensione Domus, se obligauerit, Quo casu, teneatur, & conueniri possit dictus Filius, & alius Descendens, vt suprà, Et Pater, & Auus, & alius Ascendens eius, in cuius potestate fuerit, si tempore cõtracti Debiti habitabit cum ipso Ascendente, in eadem habitatione, & NON Alitèr, teneatur, & compelli possit dictum Debitum soluere, aut ipsi Filio, vel Descendenti suo, obligato, Partẽ Legitimam omnium Bonorum suorum, assignare, ex qua, & supèr quà, Creditor Solutionem suam, consequatur, vsque ad concurrentem Quantitatem, Et si hoc non fecerit Pater, vel alius Ascendens, vt suprà, ipsius Mercatoris,

Si negotiator pub.

ris,

ris, vel Campsoris, vel Laboratoris Terrarum, Inquilini, vel Coloni obligati, possit Creditor Bona ipsius Patris, vel alterius Ascendentis, vt suprà, Saxite, & Sequestrare, & Contestari, Robare, & Possessionem intrare, ac si ipsemet Pater, vel alius Ascendens, vt suprà, per se obligatus foret.

Adde, q. stante hoc Statuto, q. tamen Filiusfamilias obligatur pro dote, etiam sine Patris consensu; Ita Signo. in consi. 49. nu. 2. ver. Præterea stat. Bal. Nouell. 48. Priuil. par. vj. de dote. Et ita iudicatum fuisse per Clar. Doctorem D. Scipionem Barbauariam scriptum reperi, Et an in Causa dotis poterit stare in iudicio sine licentia Patris, Ias. in Auth. Quod locum. C. de Coll. nu. 21.

Quid autem, Si Pater, & Filius in eo Instrumento se obligarent, Ange. in l. Titius, in princ. ff. Quib. mod. pig. vel hyp. sol. Soc. sequitur consi. 200. col. 2. vol. 2.

An hoc Statutum habeat locum, quando Filius sibi obliget, Corn. consil. 337. vol. 1.

An, si Filius Mediolanensis contraheret extra Territorium, Aret. cons. 73 Vbi multa de hoc Statuto. Et respectu negotiationis, quia Pater obligatur, Quid si negociaretur extra Territorium, Aret. consi. 92. & an ad connexa negotiationis extendatur, Aret. cons. 29. nu. 15.

De Re Paterna Luenda. *Cap. 417.*

Paternū quid dicat, & qd si Bona Alienentur, & recuperentur, Dec. cons. 88. col. 2. in prin. & 222. col. fin.

SI quis Rem aliquam immobilem Paternam, vel Directum Dominium Paternum, vel Rei Paternæ, vendiderit, eius Agnatus Masculus, cuius Ascendentis, Res ipsa, vel, vt suprà, fuit, per se, vel per legitimam personam, pro eo, infrà Annum, & Diem, pro æquali Precio, eam Rem, vel, vt suprà, Luere poterit.

Quid in Legitimato? Dec. cons. 275. col. 5.

Si vero Res, vel, vt suprà vendita, Paterna, non fuerit, vt suprà, sed contigua fuerit Rei immobili Agnati eius, qui vendiderit, Etiàm Communi cum alio, possit eius Agnatus Masculus, qui Rem contiguam, pleno Iure, vel Ratione vtilis Dominij tantùm, habuerit, vt suprà, eam Rem venditam Luere, ac si Paterna fuisset, vt suprà.

Correctum Vt in Nouiss. cap. 207 In Statuto.

Idem, & si in Solutum Creditori data sit, de voluntate Debitoris, vel per Iusdicentem, vel per Delegatum, seu Subdelegatum, & Arbitrum, vel per Arbitratorem.

Et, si plures fuerint volentes Luere, & Possentes, quia fuerint Ascendentis, vt suprà, præferatur ille, qui fuerit proximior Venditori, Et, si ex Agnatis, gradu paribus, vel Rem contiguam Habentibus, fuerint plures, Luere volentes, & Possentes, tunc præferatur primo Offerens, & Deponens, singula singulis referendo, Et, si de Ordine Offerentium, non appareat, sint tamèn omnes in pari gradu Agnationis, præferatur ille, quem Sors prætulerit, & ille, qui Rem, vel Directum, vel, vt suprà, taliter alienatam, vel alienatum, Luere voluerit, teneatur Precium integrè soluere, & totum illud, quod datum est pro Benedictione, & Marosso, quod Marossum non excedere possit, vltrà Soldos decem Imperialium, pro quolibet Centenario Librarum ipsius Precij, & etiàm teneatur soluere, vt suprà, illud, quod datum esset pro Instrumento Contractus, & etiàm teneatur soluere illud, quod esset expenditum, in Re, & occasione Rei ipsius vtilitèr, vel necessariò, Quæ Expensæ, Arbitrio Boni viri, soluantur, nec proptereà venditor tenebitur Emptori ad Interesse, nisi nominatim conueniat, si luatur, vt suprà.

Si

> De Effectu Denũciẽ Afflic. de Iur. Pthom. §. fin. col. 4. post Alex. consi. 138. lib. 7.

Si verò Emptor Agnatis exigere valentibus, vt suprà, denuntiauerit solemnitèr, ipsam Venditionem, non exindè expectetur Annus, & Dies.

Sed infrà Dies triginta continuos, à die Denuntiationis computandos, & non vltrà, Agnato, cui facta erit Denunciatio, Competat luendi facultas, nec alicui competat Beneficium aliquod, vlteriùs, proptèr Aetatem, vel aliam Caussam, Minore, vel alio Habente Regressum contra Tutorem, vel alium Administratorem, si fuerint in talibus negligentes.

> Quid, si fuit vend. simulata, vel Agens habet solũ Ius Pignoris, Paris. cõs. 82. num. 31. libro 3.

Et, si Agnatus vendat Rem Agnato Masculo, cuius ascendentis Res, vel Directũ, vt suprà, fuerit, non liceat Agnato, etiam proximiori, Rem ipsam luere.

Si verò alio modo alienauerit inter Viuos, Rem, vel Directum, vt suprà, vel etiam in Exequutione alicuius vltimæ voluntatis, possit Agnatus prædictus, in quolibet Casuum prædictorum, infrà Terminos prædictos, singula singulis, congruè referendo, ipsam, vel ipsum Luere, pro eo Precio, quod Aestimabitur valere, per Aestimatorem, vel Aestimatores Communis Mediolani, vel Amicum, vel Amicos Communes, eligendos per ipsas Partes, soluendo etiam Expensas, & vt suprà.

Idem per omnia habeat locum in Venditione, & Alienatione vtilis Dominij, quod fuerit Paternum, & vt suprà, saluo tamèn Iure Domini Directi, qui præferatur in Emptione, si voluerit, nisi ipsi Domino Directi ante ipsam Alienationem fuerit per Emphyteotam Denunciatum, iuxtà formam Iuris Cõis, & ipse Dominus Directi responderit nolle Emere, aut nihil respõderit in Termino, à iure limitato, quo in Casu, vlterius non audiatur ipse Volens emere.

Et prædicta supradicta de possibilitate luendi, non habeant locum, eo casu, quo infrà Annum, & Diem, à Die Venditionis, vel Alienationis factæ, vt suprà, ille, qui vendidit, vel alienauit, velit Rem ipsam alienatam, vel Directum, aut vtile, vt suprà, alienatum, emere, vel acquirere, & ipsam emerit, vel acquisiuerit, ex pacto, quod habuerit cum Emptore, vel Acquisitore, possendi emere, vel acquirere, vel alitèr Emerit, vel Acquisiuerit, infrà ipsum Annũ, & Diem.

In princ. Ibi, vel rei paternæ vendiderit, Qualiter intelligatur illud verbum, Vendiderit, Felin. in cap. fin. de Accus.

Et, An hoc Statutum verificetur in venditione simulata, Pau. de Cast. consi. 74. incip. In causa mota per D. Dorotheam, lib. 2. Vbi, & an habeat locum in Distractu.

Ad istud Stat. Nota, quod Cep. in suis Caut. dicit, quod si sit lapsum tempus Statuti. Et emptor denuntiat consanguineo. Si vult offerre precium rei venditæ, si compareat, non poterit opponere, Quòd lapsa sint tempora, quia per hanc citationem, videtur eius pei sona approbata, de quo tamen dubitauit Ias. in l. De pupillo. §. Seruo. nu. 4. ff. de no. ope. nunc.

Quid. Si bona essent data in dotem Sorori, vel Filiæ, an vigore huius Statuti possint iui, tanquam quòd bona exeant familiam, Bal. Alex. & alij in. l. Voluntas. C. de Fideicom.

An, Dominus Directi præferatur Agnato, Ang. & alij in. l. Imperator. ff. de pact. Alexan. consi. 27. col. 2. ad fi. vol. 6.

Item, quid si vellent isti tantum vnam Rem, vel duas recuperare, de in solutum datis, an possint, vide Ias. in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. col. 15.

An istud Statutum habeat locum permutatione, videtur quod non, quià Statuta sunt proprie intelligenda, & stricte. l. 3. §. Hęc verba. ff. de nego. gest. Nam licet verbum [Alienare] comprehendat Permutationem, idest ex impropria, & latissima significatione, Alexan. consi. 76. num. 8. in 2. col. nu. 5. Ias. in. l. 1. ff. de re. perm. Mod. in. l. inter diuinum. C. de Sacros. Eccl. Et quid in locatione, & pignoratione, vide latè Rep. l. Dubium. C. de contrah. empt. & vide Fel. in d. c. fin. de Accus.

An, Filius infans in potestate Patris existens, possit redimere, seu retrahere Rem venditam per Patrem vigore præsentis Statuti, videtur dicendum, quod sic, per tex. c. Constitutis, de Restit. in Integ. Qui tex. licet videatur loqui in Filio emancipato, tamen secundum Doct. communiter habet in locum in Filio existente in potestate, & hanc communem testatur Boer. Decis. 138. num. 3. prima par. vbi sepius secundum hanc sententiam, dicit esse iudicatum.

De

De Eodem. Cap. 418.

Venditio, & alia Alienatio, quò ad casum luendi, vt suprà, facta intelligatur, cùm Venditor, vel aliter Alienans Emptori, vel alio modo Acquirenti, corporalem Possessionem, seu quasi Rei venditæ, vel alitèr alienatæ, tradiderit, vel quasi tradiderit.

Quid in Venditione facta sub Côditione? Alb. in 1. parte Stat.q.97.

De Eodem. Cap. 419.

Si Res, quæ lui potest, vt suprà, vendita fuerit, vel alitèr alienata, cum Re quæ aliàs lui non potest Agnatus Masculus, qui luere voluerit, vt suprà, eam Rem, quæ lui potest vt suprà, possit solummodò, eam Rem, quę lui potest emere, & Luere, pro precio, quod Aestimabitur valere, per Aestimatorem, vel Aestimatores Communis Mediolani, vel per Amicum Communem, vel Amicos Communes, soluendo etiàm Expensas, vt suprà.

Et in quocunq; casu, quo concessa est Luitio, teneatur ille, qui vendere debet, Facere Venditionem Agnato Luenti, & promittere pro suo Dato, & Facto tantùm, Et alitèr etiam non teneatur ad Precij Restitutionem, Et, si ille, qui vendere debet, fuerit Negligens, vel recusauerit vendere, vt suprà, facta Oblatione, & effectuali Depositione, in Termino, seu Terminis suprascirptis, vt suprà, limitatis, de Precio, & Expensis, vt suprà, Venditio ipsa, Ipso Iure, & Facto, intelligatur esse, & sit facta, modo, & forma suprascriptis, congruè referendo.

Ias. in l. Stipulationes nô diuidûtur col. 15.versi. Ad ista etiâ, de verb.Oblig.

De Eodem. Cap. 420.

Præterea, si contingat Rem lui, vigore præsentium Statutorum, nô possit Luens Rem sic exactam, alienare, infrà Annos decem proximos, pòst ipsam Lutionem, &, si alienauerit, possit ille, à quo exacta fuit, pro æquali Precio, & alijs Expensis, pro quibus ab eo exacta fuerit, eam recuperare per quascunque Manus ambulauerit, Quam Recuperationem facere possit, infrà Annum, & Diem, posteaquàm ab ipso Luente fuerit alienata.

An Censeatur prohibita Hæredis Institutio. Bart. In l. si Ità quis §. Ea lege, col. 2. de verb.obligat. Alex. côsi.23. col.pen. circa med.& ad fin.lib.2.q est repetitum, consi. 56.lib.1.

De Eodem. Cap. 421.

Si contingat Agnatum habere Quotam in aliquo Aedificio, cuius Quota alienata sit, siuè pleno Iure, siuè respectu Directi, vel vtilis, vt suprà, & quæ velit lui, vigore præsentium Statutorum, præferatur ipse Agnatus, habens Quotâ, & volens luere, alteri Agnato existêti in gradu, ét proximiori, qui nô haberet Quotâ in eo Aedificio.

In Terminis huius Statuti, vide duo Cô-silia Anchar. & Flor. Inter Consi. Anchar. 370.& seq.

Quid, si Res Emphyteotica vendat? Paul. in l. Imperator, ad fi. ff. de pact.

Corrigitur

In Nouiss. c. 416. STATVITVR, quod debent per Volétè Luere in casu istius Statuti, solui Preciũ ĩtegrè, & alia obseruari, ĩ oib. & per oia, vt disponit ex forma dicti primi Statuti de RE PATERNA LVENDA, quod est sup. c. 417. Sed oinò vide dictam Correctionem.

Quid, si in Pheudum daret, Alber. ĩ 1. Par. Stat. q. 92. Alex. cons. 37. in 2. Dubio vol. 6.

De Eodem. *Cap. 422.*

ET prędicta Statuta, de Re Paterna luenda, non habeant locum, si Res Paterna, in Emphyteosim detur, siuè fiat cum Pacto liberandi ad Pecunias, seu per Contracambium, Saluò, quod, si contingat postmodùm Emphyteotam emere Directum Dominium, & Ciuilem Possessionem, & se, & Bona conducta liberare, à Præstatione ipsius Ficti Libellarij, quod, tũc, & eo Casu, Agnatus, qui Luere potuisset, posit ipsam Rem, plenò Iure, recuperare, & luere infrà Annũ, & Diẽ, Pòst talem Liberationem, pro Precio æstimando per Aestimatorem, vel Aestimatores Communis Mediolani, vel Amicum, vel Amicos Communes, & isto Casu, fiat Venditio in Forma communi, & Iuris.

IDEM DICITVR de Re Contigua, si in Emphyteosim data sit, vt suprà.

Igneus in Repet. l Dudũ nu. 6. G. de Cõtrah. Empt. & latè Tiraq. de Retract. conuent. nu. 31. & seq.

De Eodem. *Cap. 423.*

EMens aliquam Rem immobilem, quæ lui posit ex forma præsentium Statutorum, non posit infrà Annum, & Diem, à Die Emptionis, demoliri, nec demoliri facere aliquod Aedificium ipsius Rei, nec incidere, nec extirpare, nec incidi, nec extirpari facere aliquas Arbores à Cima, nec Fructiferas, nec ipsam Rem deteriorare, nec deteriorari facere aliqualitèr, in Termino, vt suprà, nec posit facere, nec fieri fecere Aedificia noua, Et, si ea fieri contingat, luere Volens, non teneatur ad eorum Solutionem.

Alioqui, vbi Res, vel, vt suprà, vigore præsentium Statutorum, vt suprà, lueretur per Agnatum, ille, qui primò luisset, teneatur Agnato luenti, vt suprà, resarcire omne Damnum, & Interesse.

De Materia Bart. & oés, in l. Is, cui Bonis de verb. [illegible] & latè Dec. cons. [illegible] 4 & Doct. in l. Is cui, vbi ét glo. ff. de Testam.

De Interdictione Administrationis Bonorum. *Cap. 424.*

INterdictio Administrationis, vel Bonorum, si fiat Alicui, aut fiat Authoritate Ducali, vel alitèr, fiat, Caussa Cognita, & approbata, coràm aliquo ex Iusdicentibus, vt Leges disponunt, & publicetur ad Scalas Palacij magni Broleti Communis Mediolani, & ad Lobiã de Oxijs, positam in eo Broleto, & vltrà præconizetur per Ciuitatẽ Mediolani videlicèt, ad Carubia Portarum, & in Contrata domus Habitationis eius, cui fit Interdictio, vt suprà, si habitauerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, de Die clara, & alitèr, non valeat.

Et de prædictis stetur Relationi Præconis, vel Præconum.

De Eodem. *Cap. 425.*

SI ille, cui Bonis, vel Administrationi Bonorum interdictum est, couenniri non potest ab eo, cum quo contraxit, nec ille, cum quo contraxit, conueniatur ad Petitionem illius, cui fuerit interdictum, vt suprà, vt equa lãce procedatur, nec Fideiussores Interdicti còueniàtur.

De Eodem. Cap. 426.

Elli, quibus fuerit interdictum, vt suprà, ad aliquod publicum Officium, durante Interdictione, minimè admittantur.

De Eodem. Cap. 427.

SI, Is, Cui Bonis interdictum est, Aut interdictum fuerit, receperit, vel recipiat sanos mores, ex quo Res suas sobriè cęperit administrare, & Bona sua, tùnc de Mandato alicuius ex Iusdicentibus Iurisperitis, de voluntate duorum Agnatorum, vel Cognatorum suorum, & Caussa cognita, vt suprà per Præconem, vel Præcones Communis Mediolani, præconizetur in Locis, vbi præconizatum fuerit Interdictum, vt suprà, quòd talis, Restitutus est, & peruenit ad sanos Mores.

Interdictio debet reuocari cũ Caussæ cognitione, Bart. in l. is, cui Bonis colum. 2. de verb. obligat.

De Crida Facienda pro Lusoribus. Cap. 428.

SI per tres, vel quatuor proximiores Agnatos, vel Cognatos alicuius notificatum fuerit alicui, ex Iusdicentibus, ꝙ talis eorum Agnatus, vel Cognatus, est Lusor alicuius Ludi reprobati, ꝙ dictus Iusdicens, cui hoc denũciatum fuerit, infrà Tertiam Diem, teneatur, & debeat facere Proclamari per Præconem, vel Præcones Communis Mediolani in Locis declaratis in præcedenti Statuto, incipiente, INTERDICTIO ADMINISTRATIONIS, & cætera, quòd talis est Lusor, & quòd nullus debeat secum contrahere.

Qua Proclamatione sic facta, & registrata ad Officinm Statutorum, habeatur perindè, ac si Bonis eius legitimè foret interdictum, & intelligatur, & præsumatur Notificatio facta posteaquàm dicta Crida facta fuerit, vt suprà.

Ludētib. à Zarro, vel ludere pmittentib. in eius Domo, p Cõstit. sub tit. De Poenis. §. Prohibitũ Est imponitur pęna Triũ Ictuum Eculei pag. 150.

Perpetuo nota, & caue ne tibi contingat, quòd pecunia mutuata Ludenti, tanquam mutua à consumpturo in malos vsus, non põt repeti, Bar. in l. Si quis, cum sciret, ff. de vsuc. pro Emp. Et Paul. in l. Legitima. §. Prætor ait pactaq; ff. de Pact. iuncta ibi Appost.

De pœna Aduocati, vel Procuratoris, qui fecerit Pactum de quota Parte Litis. Cap. 429.

SI quis Aduocatus, vel Procurator, Exercens Officium Procuratoris, Notarius, vel Solicitator, fecerit Pactum de quota Parte Litis cum Aliquo, vel Aliquibus, per se, vel interpositam Personam quouis modo, & probatum fuerit sufficienter per duos Testes, vel aliter legitimè, ille Aduocatus Procurator, vel Exercens Officium Procurationis, Notarius, vel Solicitator, qui sic pactus fuerit incurrat Pęnam ducatorum centum, Cameræ Ducali apelicandorum.

Et, si Pactus fuerit de Re aliqua, vltrà dictam Pœnam ducatorum centum, eidem Cameræ Ducali applicetur etiam Precium Rei pactæ, persoluendæ per ipsum Aduocatum, Procuratorem, vel Exercentem Officium Procuratoris, Notarium, vel Solicitatorem, Et, si pactus fuerit Pecuniam, vltrà Pœnam di-

Habes Tex. in l. Salariũ. ff. Mand. & Tradit Paris de Put. in tract. Sind. in 24. col. & seq. & Nota, ꝙ Tales Aduocati dĩr Deprędatores, vt per Alex. in l. si ex stipulatione. In 2. Not. ff. de acqr. Poss. Facit etiam Tex. in l. si quis Aduocatorum. C. de Postulan.

dictorum ducatorum centum, soluat ipsi Cameræ Ducali tantum pecuniæ, quantum pactus fuerit.

Et vlteriùs remoueatur ille Aduocatus, & Procurator ab Officio Aduocationis Procurationis, & Tabellionatus per Triennium, & Quilibet posit accusare, denunciare, & notificare, & habeat Medietatem dictæ Pęnæ pecuniariæ.

Ad hoc Stat. & sequés, vide Const. sub tit. De Poenis. §. Si Advocati, vbi ferè Idē Dispositum. pag. 475.

Sed quid, si fiat Pactum de quota inualidum, Bart. in l. Bonorum §. Si quis Filium, ff. de Leg. præstan. Ias. in l. fin. num. 140. C. de Iur. Emphyt.

De Eodem. Cap. 430.

ITem, quòd nullus Aduocatus, & vt suprà, audeat contrahere cum aliquo suo Cliente quoquomodo per Mensem vnum antequàm Litem moueat, cuius Aduocatus, & vt suprà, Patrocinium suscipiet, nec durante eiusmodi Lite per Menses sex, pòst Litem finitam, Et, si quis contrafecerit, incurrat Pęnam Precij Rei contractæ, soluendam Cameræ Ducali pro Dimidia, à qualibet Parte, seu Partibus Contrahentibus, & Contractus sit nullus.

Vide Tex. in d. l. si qs Aduocatorum. C. de postul.

De non Paciscendo sub spe victoriæ. Cap. 431.

An valeat Donatio Partis Lucri futuri, Salyc. in l. Societas. §. Donat. ff. pro Socio.

NVllus Aduocatus, Procurator, Syndicus, vel Actor, vel Exercens Officium Procuratoris, Notarius, vel Solicitator, posit aliquo modo, per se, vel alio mediante, pacisci sub spe Victoriæ Caussæ, & si contrafactum fuerit, sit, ipso Iure, & Facto, ipse Aduocatus, Procurator, Syndicus, vel Actor, Notarius, vel Solicitator, priuatus à Collegio Iudicum Mediolani, & Beneficijs eiusdem, & Officio Procurationis, Syndicatus, & Actoriæ, Notariatus, & Solicitatoris, singula singulis congruè referendo, vsq; ad Annum vnum, & vlteriùs, incurrat Pęnam Librarum centũ Imperialium, applicandarum Communi Mediolani pro Dimidia, & pro altera Dimidia Accusatori, & Quilibet posit Accusare, Notificare, ac Denunciare.

De Remuneratione Procuratoris, vel Syndici. Cap. 432.

De Remuneratione Marosseriorũ, vide in Nou. cap. 420. Nullus.

SI aliquis Procurator, vel Syndicus alicuius singularis Personæ, Collegij, Vniuersitatis, vel Negociatorum, vel alicuius eorum, gesserit Officium Procurationis in Foro Communis Mediolani, vel alibi, licet non fecerit Pactum de eius Salario, quòd nihilominùs eis debeat satisfieri, Arbitrio Iudicentis, cuius Arbitrio, dictum Salarium taxari debeat, & id, quòd taxatum fuerit pro Mercede ipsius Syndici, vel Procuratoris, soluatur, omni Appellatione, & Exceptione remota.

De

De Prædijs. Cap. 433.

SI quis habuerit aliquod Prędium rusticum, pleno Iure alicui suo Sedimini, non contiguũ, & intelligatur esse contiguum, etiàm mediante aliquo Accessio, extrà Corpora sanctorum Mediolani, exceptis Sediminibus, & Prædijs, supèr quibus sint Aedificia, quod non excedat quantitatem Perticarum decem, & alter habuerit à quatuor Partibus, vel à tribus, vel saltim à duabus Partibus, & ab vna alia Parte sit via publica, vel Accessium, ꝙ ille, qui habet, vel habebit Prædium seu Prædia, pleno Iure, vel respectu vtilis Dominij tantùm, contiguum, vel contigua à quatuor, vel à tribus Partibus, vel à duabus, vt suprà, habuerit Perticas viginti Terræ vel vltrà, pleno Iure, vel, vt suprà, ibi cõtiguas possit facta Denũciatione ILLI, cuius est dictum Prædium Perticarum decem, vel abindè infrà, facere illud æstimari per Aestimatorem Communis Mediolani, & illud habere pro eo Precio, quod ipsum Prædium fuerit Aestimatum, & teneatur, ac compelli possit etiàm Officio Iudicis, talis Habens dictum Prædium facta Aestimatione, & vt supra, ad faciendum Venditionem alteri habere Volenti, in forma Communi, quod si facere neglexerit, aut recusauerit, ꝙ eo casu, facta Oblatione, & effectuali Depositione de dicto Precio, ipsa Venditio pro solemni facta habeatur, omni remota Exceptione, & ipso Iure, & facto.

Et prædicta locum habeant, nisi ille, cuius erit dictum Prędium perticarum decẽ, vel abindè infrà, potiùs elegerit, seu eligere velit Cambiũ alterius Prædij non contigui Sedimini, vel vt suprà, Supèr quo non sit aliquod Aedificium.

Quo casu, si ille, qui habere voluerit illud Prædium Perticarum decem, vel vt suprà, habuerit aliud Prædium proprium, & pleno iure, de per se distinctum, & separatum, quod sit totidem Perticarum decem, vel minoris numeri Perticarum in eodem Territorio, quòd eo casu Cambium fiat arbitrio Aestimatoris, vel Aestimatorum.

Qua Electione Cambij Facta, si postea Eligens Cambium, illud facere neglexerit, aut Recusauerit possit Aestimator, ipsis talitèr Recusantibus, ipsum Cambium facere cum Solemnitatibus debitis.

Et perindè habeatur, ac si per Partes factum fuisset, & illam Aestimationem, seu Cambium teneantur Reddentes ius in Ciuitate, & Ducatu Mediolani RATVM, & FIRMVM in perpetuum habere.

Statutum istud videtur potius limitatorium, quam correctorium, ideo ampliandũ, vt per Ant. Rub. præceptorẽ meũ, in cõs. 92. in simili stat. & circa hoc stat. vide Alex. pulchre cons. 32. lib. 7. per tot.

In princ. stat. ibi pleno iure, de horum significatione, & interpretatione, vide late Ias. in l. huiusmodi. §. ædes in secundo not. ff. de leg. 1. & quod. habens vtile dominium, non dicitur, habere pleno iure, sentit idem Ias. in l. fin. nu. 86. vers. iuxta hanc partem. C. de iur. emphi. Felin. in c. auditis, de præscrip. vbi late.

Et quando est prohibita alienatio, non dicitur pleno iure habere, secundum Rom. consil. 206. Fel. contra in d. c. auditis intellige tamen, quoad essentiam dominij non quo ad vtilitatem, & æstimationes precij Rei, ita Aret. consil. 19.

Huic Statuto, an piu dicet Cridæ, & Quõ Intelligat illud verbũ HABVERIT, Vide Const. sub Titulo DE BON. AD CRID. PONEN. §. PER CRIDAS. Alex. consil. 3. §. Ex cõtrario col. 15. vers. Quid si Stat. de acqr. Poss. Et in l. stip. ista. §. Hæc quoq; in 1. not. ff. verb. oblig. & Tex. in l. Habere in princ. de verb. signifi. vbi Alc. Paul. consil. 343.

¶ An sit habẽda Rõ valoris, Abb. in simili in 1. par. Stat. q. 102.

Aliũ Casum, in quo, qs Inuitus cogit vendere habes, in Const. sub Tit. DE ÆDIFICIIS PRIV. in Princ. pag. 162.

De Habenti Quotam, Volente eam Alienare. Cap. 434.

SI quis habuerit Maiorem, vel Dimidiam Partem, seu quamcunque aliam QVOTAM Partem alicuius Domus, Hospitij, seu Sediminis, vel cuiuslibet alterius Aedificij in Ciuitate, Suburbijs, vel Ducatu Mediolani, vel Directum Dominium, & Ciuilem Possessionẽ ipsius Quotæ

Materiã habes in l. pen. vbi et gl. & Doct. C. de Cõtrah. empt. & Tradit Alex. cõs. 52. in princ. lib. 1. Dec. cõsil. 88. circa princ.

Huic Stat. nõ piudicat Cridę. d. §. PER CRIDAS in Const. pag. 97.

Quotæ Partis tantum, si ad ipsam, vel per ipsam Domum, Hospitium, seu Sedimen, vel Aedificium, ACCESSIETVR per vnum Anditum, vel, si vna Pars habeat Anditum, seu Regressum eundi, in, per, aut suprà, quouis modo aliam Partem, & Habens aliam Partem dictæ Domus, vel Hospitij, seu Sediminis, vel Aedificij, vel Directum Dominium, & Ciuilem Possessionem tantùm ipsius Partis, voluerit, quouis Titulo, seu modo, alienare, etiam in Exequutione alicuius vltimæ voluntatis, ipsam Partem, vel Directum Dominium, in alijs, quàm in Habentem Partem in ipsa Domo, Hospitio, seu Sedimine, vel Aedificio, vel in Habētem vtile Dominium, & Naturalem Possessionem Partis, quæ voluerit alienari, TENEATVR DENVNCIARE Habenti aliàm Maiorem, seu Dimidiam, vel quamcunq; aliàm Quotam Partem, si vult dictam suam Partem, vel Directum Dominium, & Ciuilem Possessionem acquirere, pro eo Precio, quo vendere voluerit ipsam Partem, vt suprà, vel pro eo, de quo fiat Aestimatio per Aestimatorem, vel Aestimatores Communis Mediolani, & assignare ei Terminum triginta Dierum, intrà quos, respondeat se accepturum, vel nè, Et, si responderit, se nolle acquirere, vel si Terminus triginta Dierum fuerit elapsus, & nihil responderit, tùnc Habens dictam Maiorem, seu Dimidiam Partem, vel quamcunq; aliam QVOTAM Partem, seu Directum Dominium, & Ciuilem Possessionem tantùm, posit de ipsa sua Parte, & Directo Dominio disponere, & ipsam, & ipsum alienare, ad sui Arbitrium.

Sciēti an denūciādū? Alex.cōs.24.col.2.circà med. lib. 4. Et An Sciens, & Patiens sibi pìudicet? Paul.de Castro.in l.1.ff.de Tribu. Afflic. in tract. Prothom.§.fi.Col.4.

Si verò, intrà Spacium dictorum triginta Dierum responderit, se velle acquirere, Respondens teneatur exprimere an velit acquirere pro Precio expresso in Denunciatione, aùt pro Precio Aestimando, vt suprà. Qua Responsione facta, non liceat ipsi Respondenti variare, & tùnc Habens dictam Maiorem Partem, vel Dimidiam, seu quamcunq; aliam QVOTAM Partem, seu Directum Dominium, teneatur in ipsum Respondentem, transferre Rem, quæ fuerit denunciata, pro eo Precio electo, vt suprà, alirèr Alienatio facta, non seruata forma huius Statuti, nullius sit momenti, Et ipsa Pars, sic alienata, vel Directum Dominium sic alienatum, Ipso Iure, & Facto applicetur Habenti aliam Partem Maiorem, vel Dimidiam, vel aliam quamcunq; QVOTAM Partem, ipso Dante, vel cum effectu parato dare illi, qui alienauit Precium, pro quo facta fuerit ipsa Alienatio, vel Precium Aestimandum per Aestimatorem, vel Aestimatores, vt suprà in Electione ipsius, cui applicatum fuerit Dominium, vt suprà, qua Electione facta, non liceat ei variare, & teneatur facere Venditionem ille, qui alienauerit, non seruata dicta forma, pro Precio Electo, vt suprà, cum Promissionibus defendendi in forma Communi, & cum alijs Claussulis, in talibus apponi consuetis.

Huic Stat. An possit Renunciari, Ias. in l. pen.col.6. C. de pact. vbi Dec.col.5.vers.2. est.

Sed An venditor teneat Preciū primo Vēditori restituere, Tex. est in l. Senatus, de Contrah. Empt.

An vendens cum pacto de retrouendendo, qui deinde incontinenti luat, cadat in pœnam huius statuti, vide Bar. in l. diem .ff.de plu.aq.arc. Ias. in l.fi.col.136.C.de iur emphy.

Et quid, si habeo domum contiguam meæ, & paries intermedius sit communis, an sumus in casu huius statuti, Corn.consi.151.volu.3.

Et quo tempore incipiat currere annus, quando adest pactum de retrouendendo an tempore contractus, an tempore quo finitur pactum de retrouendendo, vide repet. in l. dubium. C. de contrah. empt.

De Eodem. Cap. 435.

Quid, si dat i Emphyteosim Accepis r cu nia. Afflic. Decis.72.

Si autem Habens dictam QVOTAM Partem, vt suprà, voluerit dictam suam Partem dare in Emphyteosim, tùnc isto Casu, respectu Ficti Libellarij

larij faciendi, & Inuestituræ Libellariȩ, exindè faciendæ seruentur omnia disposita in Venditionibus faciendis, vt suprà, singula singulis congruè referendo.

De Eodem. *Cap. 436.*

HABENS VTILE DOMINIVM, & Naturalem Possessionem tantùm in aliqua Quota Parte, vt suprà, si voluerit vendere, vel in Emphyteosim dare Alicui alij, quàm Habenti Directum Dominium, habeant locum omnia supradicta, congrua congruis, semper referendo. Et, si Tenens aliam Quotam Partem habuerit solum Vtile Dominium, & Habens Directum Dominium illius Quotæ Partis, non voluerit acquirere aliam Quotam Partem, quȩ vult alienari, vt suprà, quòd Habens vtile Dominium, possit acquirere, modis, & formis, suprà contentis.

Quid, si sit vtile Dominiũ, pro quo soluit Ecc̃liæ, Dec. cõs. 282. ad fi. Anch. cons. 125. col. pen.

Quid, si soluit Principi Alex. consil. 27. lib. 6.

De Eodem. *Cap. 437.*

HAbens Quotam, vt suprà, si voluerit alienare Alio quouis modo, per viam Contractus, vel quasi, vel Distractus, quàm modis suprà expressis, non seruata forma præsentis Statuti, tùnc possit alius Habens Quotam acquirere pro Prȩcio Aestimando per Aestimatorem, vel Aestimatores, vt suprà.

An habeat locum in Dote inextimata, Tiraq. in Tract. lign. nu. 95. vers. & hãc Sniam.

De Eodem. *Cap. 438.*

PRædicta, dicta de Venditione Locum sibi vendicent in Datione In Solutum, facta per Iudicem, vel Delegatum, aut Subdelegatum, vel Arbitrum, vel Arbitratorem, vel à Lege, Statuto, seu Prouisione, Additione, vel Reformatione.

HOC INTELLECTO, quòd, si Datio In Solutum fiat, vel pro, facta habeatur ex dispositione Prouisionum, seu Reformationum, & Additionum æditarum supèr Bonis immobilibus vendendis, quòd, eo in casu, talis Datio In Solutum, suum sortiatur effectum. Saluò, quòd Habens Quotam, qui acquirere potuisset talem Quotam, datam, vel habitam pro data In Solutum, vt suprà, vbi Datio In Solutum, facta fuisset per Iudicem, vel à Parte, eam luere possit ab illo, cui ipsa Quota data, vel pro data habita fuisset In Solutum, pro Precio Aestimando, vt suprà, Et eodem modo, eam luere possit, à quocunque, in quem postmodùm translata fuisset ipsa Quota.

Et an p̃cedat in Datione in Solutũ facta p̃ Subhastationẽ, Iudicarunt Catelanus Cotta, & Franciscus Reyna, Et faciũt Laте Relata p̃ Alex. in l. Precia Rerũ, col. 4. & seq. ff. ad l. fal. Per Bal. cons. 300. lib. 1. Dec. cõs. 222. col. 2. Et hoc seruat Senatus. Et an p̃cedat in Datione In Solutũ facta ecclesiæ, Bal. d. cons.

Pactũ factũ Vẽditori, de non vtendo Iure Quotæ, An prosit Emptori Afflict. de Iure congrui. §. Ascriptũ, col. 6.

De Eodem. *Cap. 439.*

DIsposita in præsenti Statuto Locum etiàm habeant Saluò, vt infrà in vltima Voluntate, quando Quota transfertur per uiam cuiuslibet vltimȩ Voluntatis in Alium, Quàm in Successurũ ab Intestato, Alienanti dictam Quotam, & Habens Quotam, vt suprà, possit ipsam Quotam Partem, taliter alienatam acquirere pro Precio Aestimando

do ut suprà, sed eo casu Precium detur ei, in quem fuerit alienata per viam vltimæ Voluntatis, vt suprà, valeat tamen ipsa vltima Voluntas, sed ille, à quo acquireretur dicta Quota, & cui dabitur Precium, vt suprà, teneatur facere Venditionem acquirenti, seu volenti acquirere dictam Quotam, vt suprà, in forma Communi, & Iuris.

Quid si iustũ Preciũ non fuit expressũ Tiraq. de Rettac. lignei. §.35.

De Eodem. Cap. 440.

An Reus, cui offertur possit etiam ipse offerre, & an debeat Caussam suæ Possessionis mutare l.3.§. Illud de acquir. Poss. Afflic. vt supra. §. Tota lex col. pen. vers. Iuxta hoc.

SI fuerint plures luere Volentes, & Possentes, secùndum formam præsentis Statuti præferatur primò Offerens dictam Quotam velle emere, Et, si fuerint plures, eodem tempore Offerentes dictam Quotam luere, seu acquirere, præferatur ille, quem Sors prætulerit.

De Eodem. Cap. 441.

Vide circà hoc Anchar. cons.370.& seq.

Videtur intelligẽdũ de Agnato nõ habẽte Quotã, Ne cõtradicat Cap.421. SI CONTINGAT, qđ est sup. sub Rubrica, DE RE PATERNA LVENDA.

SI contingat concurrere Agnatum luere volentem, vigore Statuti de Re paterna luenda, cum non Agnato habente Quotam, vt suprà, luere, seu acquirere volente, vigore præsentis Statuti, præferatur in dicta Luitione, seu Acquisitione Habens Quotam non Agnatus, tali Agnato luere, vel acquirere volenti, & vt suprà.

Quòd Habens tertiam partem domus, locet Habenti. Alias. Cap. 442.

Quo intelligãtur ista verba, Alex. in l.3.§. ex cõtrario col.15. de acquir. Poss. & in l. Stipulatio ista. §. hoc quoq; in pri. Not. de verb. oblig. Afflic. in Tract. Prothom. vers. Si aũt concurrat.

Ad hoc Statut. vide omnino Constitutiones, sub Tit. DE ÆDIFICIIS PRIVATIS. §. POSSIDENS.

SI quis habuerit saltim duas Partes ex tribus alicuius Sediminis, vel Aedificij in Ciuitate, vel Suburbijs Mediolani, & ibi habitet, & Habens reliquam Tertiam, vel Minorem Partem, non voluerit ibi habitare, sed eam locare ad tempus, teneatur ad Requisitionem alterius Habentis, saltim duas Partes, vt suprà, ipsam Tertiam, vel Minorẽ Partem locare ad tempus ipsi Habenti alias Partes, pro Pensione taxanda per Aestimatorem, vel Aestimatores, vt supra, vel pro Pensione, pro qua alteri locasset, in Electione Habentis alias Partes, vt suprà.

Quòd Aduocati, et Procuratores teneantur Præstare Patrociniũ Contrà Magnates, et alios Quoscũque. Cap. 443.

Qđ Null' sit Aduocatus, vel Procurator Potestatis tp̃e Syndicat' Vide in Nouiss. c.38. NVLLVS.

QVilibet Aduocatus, & Procurator Ciuitatis Mediolani, publicè Exercens Officium aduocandi, vel procurandi, si susceperit Officiũ Aduocationis, vel Procurationis in aliqua Caussa, seu pro aliqua Persona, teneatur, & debeat suum Patrocinium præstare, tàm coràm

Iusdi-

Iusdicentibus, quàm Consiliarijs, & alibi, vbi expedierit, si Requisitus, seu petitus fuerit per Partem, quæ eum petierit, & voluerit habere Aduocatum, vel Procuratorem.

Et hoc agendo, vel defendendo contrà quemlibet ex Magnatibus Mediolani, & contrà quemlibet Iurisperitum, vel Procuratorem, & quamlibet aliam personam Mediolani, sub pœna Librarum centum Imperialium cuilibet Aduocato, & Librarum quinquaginta Imperialium pro quolibet Procuratore, cuius pęnæ Medietas perueniat in Partem, quæ eum petierit, & cui denegauerit Aduocationem, vel Procurationem, & alia perueniat in Cõmune Mediolani.

Et prędicta habeant locum, si Pars soluerit, & satisfecerit, vel cum effectu obtulerit se paratã soluere, & satisfacere dicto Aduocato, vel Procuratori de Mercede sua, secundùm formam Statutorum Communis Mediolani.

De Satisdatione Rei immobilis alienatæ. Cap. 444.

RE immobili vendita, sinè Beneficio Prouisionis, & Cridarũ, vel In Solutum data, vel accepta, quòd de Satisdatione prę standa pro Euictione, & Defensione dictę Rei sicut intèr Contrahentes conuenit, obseruetur.

Si verò nihil intèr Contrahentes conuentum fuerit, tùnc Venditor, & Dans In Solutum, & ille, pro cuius Debito, Res accepta fuerit In Solutum, ad instantiam Emptoris, & Acceptoris In Solutum, vel eius Hęredũ, teneatur dare Fideiussorem idoneum, pro qualitate Rei Venditæ, & In Solutum datæ, vt suprà, & ad hoc possit compelli Venditor, & Dans In Solutum, & ille, pro cuius Debito, Res accepta fuerit In Solutum omnibus Iuris remedijs, citrà Personæ Detentionem.

De Iure Cõi. vide L. 3. C. de Euict. declarando. vt per Ang. in l. cum tibi. C. eo.

Et prædicta non habeant locum in Venditionibus, quæ fierent pro Dato, & Facto tantum Venditoris. NEC ETIAM, habeant locum, si Venditor, &, vt suprà, à quo requiretur Fideiussor OBTVLERIT cum effectu velle restituere Precium, pro quo, Res vendita fuit cum legitimis Expensis vtilibus, vel necessarijs, quibus receptis, fiat, seu pro facta habeatur Retrouenditio de Bonis ipsis, vel OBTVLERIT ipsi Emptori, quòd Bona, eius Venditoris, & vt suprà, Expensis, ponantur ad Cridas per ipsum Emptorem, & Denarios Expensarum pro faciendis ipsis Cridis, & earum Relationibus, de Re ipsa cum effectu dederit ipsi Emptori, & obtulerit dare Fideiussorem idoneum pro Euictione, & Defensione dictæ Rei, vt suprà, qui se constituat principalem Debitorem, cum Renunciationibus debitis, donèc Res ipsa, ad Cridas ponenda, vbi tamen ponatur infrà Mensem, tùnc proximè futurum, libera transiuerit iuxtà formam Ordinum, supèr Bonis vendendis æditorum, vel Res ipsa, ALITER LIBERETVR, & eo in casu, ad hoc compellatur omnibus Iuris remedijs, vt suprà.

Et prædicta habeant locum, si prædicta Satisdatio petita fuerit infrà quinquennium pòst, à Die Alienationis factæ in anteà, nisi post ipsum quinquennium imineret Periculum Euictionis, quo casu habeat locum Dispositio huius Statuti, non obstante lapsu quinquennij, vt suprà.

Vide Tex. in l. pen. §. pen. de Peric. & Cõ. Rei vẽd. & Tex. in l. si pòst pfectum. C. de Euict. & Cepol. caut. 197. glo. in l. 3. in fin. C. de Euict.

De Iuris Cessionibus, & primo de Cessione titulo venditionis. Cap. 445.

De Iuris cessionib. Descendentis contrà Ascendétē, Vide sup. Cap. 266. NVLLVS.
An Cessionarius teneatur denunciare Litem motam, Dec. cōs. 102. per totum.
Cessionarius nō pōt vti alio Iure, q̄ Cedētis, vt i Cōst. sub Tit. DE FORO COMPETENTI. §. CESSIONARII, pag. 7.

SI quis de cætero aliquam facere voluerit Cessionem, ipse Cedens IVRARE TENEATVR in ipsa Cessione ad Sācta Dei Euangelia, corporalitèr tactis Scripturis, se esse verum Creditorem eius, de quo cedit Ius, & quod de suo cedit Ius, & non in Fraudem alicuius, nec Iuris alicuius, exprimendo, & specificando Quantitatem, & Rem, de qua fit Cessio.

Et vlteriùs, iurare teneatur, vt suprà, veram Quantitatem, Ius, vel Rem, quam, vel quod, ipsius Cessionis nomine, seu occasione, recepit, vel recipere intendit, & q̄ ille, cui fiet talis Cessio, seu ille, qui eam receperit nomine Cessionarij, IVRARE TENEATVR, vt suprà, quantum in veritate, & sinè spe alicuius Rehabitionis per se, nec submissam Personam habendæ, numerauit, vel dedit occasione dictæ Cessionis.

Hæc forma statuti videtur obseruanda, quando cum clerico fieret contractus. Alciat. in aut. cassa, in verbo sanctiones. C. de sac. eccle.

Cessio tamen præsumitur simulata, si fiat clerico, contra laicum, Spec. de cess. act. §. 1. num. 8. Panorm. c. fin. col. vlt. de alien. iud. mut. ca. Soc. consil. 264. col. 2. in prin. vers. 4. arguit. vol. 2.

De Cessione titulo Donationis, & Iuramento, per cedentem, ac Cessionarium præstando. 446.

De Solēnitatibus in Donationibus obseruandis, Vide sup. 324 NVLLA.
Et de Donationibus & Cessionib. Tit. Donat. vide oinò Const. sub tit. DE DONATIONIBVS pag.

ET, si contingat Cessionem aliquam fieri Titulo Donationis, ipse Cedēs, in ipsa Cessione, IVRARE TENEATVR ad Sancta Dei Euangelia, corporalitèr tactis Scripturis, se esse verum Creditorē eius, de quo cedit Ius, & non in Fraudem alicuius, nec Iuris alicuius, exprimendo Quantitatem, Ius, vel Rem, de quo fit Cessio, & quòd occasione illius Cessionis nihil recepit, recipit, nec recipere intendit per se, nec summissam personā ab eo, cui cedit, nec ab alio, eius nomine, nec pro eo.

De Eodem. Cap. 447.

CEssionarius quoq;, qui siuè suo, siuè alieno nomine Cessionem ipsam recipit Titulo Donationis, IVRARE TENEATVR ad Sancta Dei Euangelia, corporalitèr tactis Scripturis in Animam suam, q̄ Cessionem ipsam non recipit in Fraudem, & q̄ pro ipsa Cessione, quæ fit dicto Titulo Donationis nihil dedit, dat, nec dare intendit Cedenti per se, nec per summissam Personam pro eo, nec per eum, suo Credere, pro quo, dictam Cessionem recipit, nec per Summissam Personam aliqnid datum est, nec dari intenditur.

Et vlteriùs, tàm Donator, quàm Donatarius, & vterq; eorum IVRENT, vt suprà & etiàm protestentur, & iureiurando affirment eam Cessionem, quæ fit dicto Titulo Donationis, veram, non autèm fictam, nec simulatam esse, nequè vlla, se ipsos, Fraude, aut Dolo ductos, nec in Fraudem alicuius, sed sua sponte, atque sincero mentis Affectu, ac Bona Fide, ad huiusmodi Donationem, & Cessionem, deuenire, & absq; vlla Pactione, palàm, vel secretò, facta, quòd vllo vnquàm tempore Retrodatio, vel Retrocessio fiat de Bonis iàm donatis.

Si

Si verò, Contrà, vel prætèr formam prędictam, Cesśiones de cętero fieri contingant, ipsæ Cesśiones, Ipso Iure, non valeant, nec teneant, HOC INTELLECTO, quòd non intelligatur Cesśio facta, contrà, nec prętèr formam prædictam, licet Cedens non reperiatur verus Creditor de Quantitate Cessa, sed valeat Cesśio pro illa Quantitate tantùm, pro qua reperietur verus Creditor, Committens tamèn in hoc Fraudem, puniatur, vt infrà.

An ad vnguē debeat seruari, Alex. cōs. 137 col. 4. lib. 2. Dec. cons. 110. col. 2. ad fin.

Et, si repertum fuerit aliquem ex Contrahentibus Fraudem commisisse in prædictis, vel aliquo prædictorum, conseruare TENEATVR Indemnes, OMNES, qui occasione dictæ Cesśionis læderentur, & vltrà, nomine Pęnæ, cōponat Cōmuni Mediolani Libras trecentum Imperialium, & Medietatem eius, de quo reperiretur eam Cesśionē in Fraudē fecisse, & vltrà incurrat Pęnam Periurij.

Et prædicta locum habeant in Cesśionibus, quæ proprio, & puro vocabulo, Cesśiones nominantur, non autem in illis, quæ accederent, & ponerentur accessoriè alterius Contractus, qui quidèm contractus NOMEN PROPRIVM, & vocabulum Cesśionis non haberet, HOC SALVO, quod, si per Creditorem non Habentem Possesśionem Bonorum Debitoris, fieret Datum alicui Posśidenti, vel per viam Transactionis, vel alio modo, de dictis Bonis, & accessoriè faceret Cesśionem Iurium suorum, quòd, eo casu, non valeat talis Cesśio Quantuncunq; accessoriè facta, nisi, seruata forma, suprà tradita in Cesśionibus, quæ, proprio, & puro vocabulo Cesśiones nominantur.

Et, si contingat Cedentem, pòst Cesśionem per eum factam, quouis modo Liberare, Ipso Iure, vel per Exceptionem, Debitorem, vel Bona obligata, in præiudicium Cesśionarij, quòd dictus Cedens liberans, vt suprà, PVNIATVR, & condemnetur in Libris quatuorcentum Imperialium applicandis, Communi Mediolani, & eadem pœna puniatur, & condemnetur Successor talis Cedentis, qui scientèr pòst Cesśionem, faceret Liberationem, vt suprà.

An facta Denuncia, ne soluat, pręferatur. Cessionarius, tāquā ille, qui habet vtiles, Cedēti habenti directas? latè Alex. cons. 15. col. 1. & seq. lib. 6. Cep. Caut. 267.

De Eodem. Cap. 448.

SI in Cesśione Titulo Oneroso facta, solēniter fuerit Confesśio facta de Dato, seu Recepto, quamuis in dicta Cesśione alitèr non contineatur Receptionem, seu Numerationem fuisse factā, nihilominùs ipsa Cesśio, vires solemnis Cesśionis obtineat.

Quæ sit Rō hui' Statuti, Alex. consil. 25. col. 2. lib. 2. Paul. cōs. 396. circa fi. i Antiqs.

De Eodem. Cap. 449.

OMnia Ordinamenta de Iuris Cesśionibus facta, locum habeant, ET SERVENTVR, & obseruari debeant in suis Casibus, & Capitulis, & siuè Cesśio, & Cōtractus fiat in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, siuè extrà Ciuitatem, vel Ducatum Mediolani in Terris, & Locis suppositis Dominio Domini Mediolani, & etiam, si fiat, vel fieri contingat in Terris non suppositis Dominio dicti Domini, si contingat eis vti contrà Aliquem suppositum Iurisdictioni Potestatis Mediolani in Iurisdictione Mediolani, & hoc, ad æuitandas Fraudes, quæ quotidiè committuntur per tales Facientes dictas Cesśiones, qui eas simulatè Concipientes, volentes æuitare prædicta ipsas faciunt extrà Ciuitatem, & Ducatum Mediolani.

Latissimè Caccialup. in Repet. l. Cunctos Populos, num. 96. cū seq. de sum. Trin.

De Eodem. Cap. 450.

I Tèm, si contingat Cessionem fieri alicuius Iuris in toto, vel de aliqua Parte, de quo constet per publicum Instrumentum Debiti alicuius, ad Defensionem tantùm alicuius Rei, vel etiàm ad agendum in Casu Euictionis, quòd dictum Instrumentum Debiti debeat INTERLINEARI per Notarium, qui tradet dictam Cessionem, ea Die, qua fiet Cessio, DECLARANDO Quantitatem, de qua fit Cessio, & qualitèr fit ad Defensionem Bonorum, proùt in dicta Cessione continebitur, & in casu, quo fieret Cessio, etiàm ad agendum in casu Euictionis, Sequuta Euictione, possit Cessionarius vti Iuribus dicti Instrumenti, nõ obstante dicta INTERLINEATIONE, Et, si non fiat dicta Interlineatio, modo supradicto, non valeat dicta Cessio, & vltrà, Notarius, qui tradiderit dictam Cessionem puniatur in Libris vigintiquinque Imperialium.

An sit vsu receptum, Et An sufficiat, ꝙ per maiorẽ Partẽ nõ seruet? Aret. cõs. 11. col. pen. Dec. cõs. 48. col. 1. vbi de cursu tpis ꝑ firmanda cõsuetudine, q̃ cõsistit in facto.

De solemnitate Seruanda per Mulierem cedentem Iura Dotis constante Matrimonio. Cap. 451.

Qđ Mulier possit cõsentire Alienationi Bonorũ hypothecatorũ ꝑ Iuribus Dotalibus, Vide in Nouiss. c. 499. POSSIT.

An possint Renunciare Solẽnitati hui° Statuti? Fel. in c. si diligenti col. 2. in fin. & seq. de for. compet.

Idem an sit de Iure Communi? Bart. cõs. 10. col. pen.

I Tèm, ꝙ constante Matrimonio, etiàm si extet Casus Dotis repetendæ, eo, quia Maritus, vel Socer, inchoauerit malè vti Substantia sua, NON POSSIT MVLIER Cedere Iura Dotis suæ, nisi in ipsa Cessione, vltrà CONSENSVM MARITI, qui requiritur, ex forma Statutorum Communis Mediolani, interueniat Cõsensus duorum proximiorum Agnatorum, si eos habuerit in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, & si habuerit tantùm vnum Agnatum, vt suprà, interueniat Consensus ipsius Agnati, & vltrà vnius Cognati proximioris ipsius Mulieris, Et, si non habuerit aliquem Agnatũ in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, tùnc, vltrà CONSENSVM MARITI, interueniat Consensus duorum Cognatorum proximiorum, & si non habuerit aliquem Agnatum, nec Cognatum in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, tunc interueniat, vltrà CONSENSVM MARITI, Consensus duorum Bonorum Vicinorum eiusdem Parochiæ, dictæ Mulieris, bonæ Famæ. Qui Agnati, Cognati, & Vicini, in quolibet Casuum prædictorum, congrua congruis referẽdo, IVRARE TENEANTVR ad Sancta Dei Euangelia, manibus corporaliter tactis Scripturis, quod in veritate credunt prędicta, quę fient per dictam Mulierem, cedere ad vtilitatem ipsius Mulieris, & quòd pecunia, quę recipietur occasione dictæ Cessionis, quam continget fieri, debeat conuerti in Emptionem Prædiorum, vel in tuto Loco reponi, vt ipsa Dos, Mulieri sit Salua, saltim constante Matrimonio, alitèr Cessio facta, non seruata dicta Forma, NON VALEAT, nec ipsi Mulieri præiudicet.

De ætate legitima. Cap. 452.

De Filiofamilias. vide sup. c. 416. SI FILIVSFAMILIAS.

Qũo deponet Testis sup Ætatẽ, Bal. in l. 2. de Temp. App. circa med. Alex. consil. 2. col. 2. vers. Ad hoc facit, lib. 1.

Q Vilibet Ciuitatis, & Districtus Mediolani habere intelligatur Aetatem legitimam, ex quo habuerit Annos decem & octo completos, in Iudicijs, in omnibus alijs Casibus, ex quo habuerit annos viginti completos, Saluò, quòd in vltimis Voluntatibus, respectu Aetatis dumtaxat, SERVETVR DISPOSITIO Iuris Communis.

De

De Sacramentis Puberum. *Cap. 453.*

AVthentica Sacramenta Puberum spontè facta, & quælibet alia Iuris Dispositio, illud, vel Simile Disponens NON VALEAT, nec vendicet sibi locum, & quòd Sacramentũ Minori non obsit, nec aliud caussa Sacramenti subsequutum, etiam si Iurauerit se Maiorem esse, si Actus, Ipso Iure, nullus esset, sinè ipso Sacramento, & etiam, si Actus valuerit, non obsit Minori Sacramentum, nec aliud caussa Sacramenti subsequutum, etiàm, si iurauerit se Maiorem esse, quominus Posſit restitui, in integrum, si Læsus fuerit, proùt posset restitui, si Sacramentum ipsum pręstitum non fuisset.

An Iurans se Maiorẽ, obligetur. Paul. consi. 9. In fine.

Paul. consi. 141. Col. 1 & 2. In Antiqs. Corn. consi. 36. per totũ L. 1.

An impediat Naturalem Obligationẽ, Ias. Cons. 133. In fin. lib. 4.

Et Prædicta, & infradicta, & quodlibet eorum locum habeant, & suum sortiantur Effectum, ET SERVENTVR omnibus modis per quemlibet Iusdicentem Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, & per Delegatum, Arbitrum, vel Arbitratorem, sub pœna Librarum quinquecentum Imperialium, cuilibet Contrafacienti in præmissis, vel aliquo præmissorum, directè, nec per indirectum, quæ pœnæ applicetur Parti, in cuius præiudicium fuerit contrafactum, vel procuratum.

Et vltrà hoc, Pars allegans, vel Procurans, seu ad cuius Instantiam fuerit allegatum, vel Procuratum, de voluntate Principalis, contrà prædicta, vel aliquod prædictorum, AMITTAT CAVSSAM, Et Hoc, nullo Iure Communi, cuiuscunque Conditionis existat, vel Municipali, obstante, nec alio quocunque obstaculo, quibus omnibus ex certa scientia, per præsens Statutum, ipso Iure sit derogatum.

De Dote Facienda. *Cap. 454.*

SI quis, à modò duxerit Vxorem, Maritus, & Pater, & quilibet, in cuius Potestate fuerit Maritus, & quisq; Insolidum, de cuius Consensu, Matrimonium fuerit contractum, tacitè, vel expresſè, TENEATVR facere Consultum, & Chartam Dotis, de tota Dote conuentata, & data, & quòd Maritus, & Pater, & quilibet, in cuius Potestate fuerit Maritus, ad sui liberum Arbitrium, posſit illam Pecuniam expendere, absq; eo, quòd aliquid detrahatur de dicta Dote.

De statuto obligãte Patrẽ pro filio, Aret. consi. 57. col. 1.

Patre, & filio Cõstẽtibus Dotẽ, ad Cuius manus presumat peruenisse, late Alex. In l. si cùm Dotem §. Trãsgrediamur ff. sol. matrim.

¶ Declarat Socyn. Cõs. 81. In fi. lib. 3. Et An posſit cõuelli ad Cõstituẽdũ Dotẽ viro, Socyn. cõs. 80. col. pen. lib. 4.

Pater, & filius, si recipiunt dotem, an pater solum posſit obligari pro legitima filij, Bal. consi. 339. in 2. par. secundum no. impress.

Et quod pater, vel ascendens teneatur se obligare cum filio Doct. in l. si cum dotem §. transgrediamur. ff. solu. matri.

Quandò Bona intelligantur in Dotem data. Cap. 455.

NOn sit, necesse intelligatur Dos, nec Bona in Dotem data, nisi expresſè constiterit, vel appareat, & legitimè.

De Dote Post Bieniũ Facta, Quod non pręiudicet Creditoribus vide suprà, cap. 268.

Ad declarationem illorum verborum, nisi expresse constiterit, vel appareat, & legitime, Felin. in Rub. de probat. col. 2. & 3. & in c. translato, post Bar. & Imol. de Const.

De legitimatione Filiorum Naturalium, seu Bastardorum, qualiter fieri conceduntur, et etiam, qualiter fieri probibentur. Cap. 456.

Quæ sint necessaria ad validandam Legitimationem, Dec. cōsil. 55. col. 2. & seq. De Legitimationib' etiā habes aliqua in Constit. sub titu. DE LEGITIMATIONIBUS. An Legitimatus differat à Dispēsato? Dec. cons. 258. col. pen. ad finem

STatuitur, q de cætero non possit fieri aliqua Legitimatio, Dispensatio, seu Habilitatio super Illegitimatione, seu Naturalibus alicuius Naturalis, seu Bastardi, vel cuiuslibet alterius, quouismodo Illegitimè nati, quo ad Succesfsiones, vel Hæreditates aliquas, ex Testamento, vel ab Intestato Patris, alterius Ascendentis ex Transuersall linea, contingentis eum, de cuius Legitimatione, Dispensatione, seu Habilitatione agitur, per aliquam Personam cuiuscunque Status Præeminentiæ, Dignitatis, vel Conditionis existat, non Consentiente expresse, & ex certa scientia Consensum suum, præstante Patre, vel Ascendente suo, vel alio ex transuersali linea Contingente, eum de cuius Legitimatione, Dispensatione, seu Habilitatione agitur Legitimationi, vel Dispensationi, seu Habilitationi, quæ occurreret fieri, & fieret per personam aliquam, indè Potestatem, & Bailiam, Iuridicè Habentem. Ità, quòd non operetur, nisi respectu Hæreditatis, seu Hæreditatum illius, vel illorum, qui consenserit, seu consenserint, vt suprà, non autèm respectu alicuius alterius Hæreditatis.

Et, si contrà, vel aliter fieret, Ipso Iure, nulla sit, & NON VALEAT, nec teneat, nec alicuius sit valoris, & momenti.

De Eodem. Cap. 457.

IDem habeat locum in Legitimationibus, Dispensationibus seu, Habilitationibus hinc retrò factis, super Legitimatione, Dispensatione, seu Habilitatione alicuius Naturalis, seu Bastardi, vel Bastardę, vel cuiuslibet alterius Illegitime nati, quo ad Successiones, & Hæreditates aliquas, ex Testamento, vel ab Intestato Patris, vel alterius Ascendentis, vel ex transuersali linea Contingētis eum, de cuius Legitimatione, Dispensatione, seu Habilitatione agitur, si Pater, vel Superior illius talis Ligitimati, vel Habilitati, vel cui dispensatum fuerit, vt suprà, viuit, & Consensum, & Assensum expresse, ex certa Scientia nō præstiterit ipsi Legitimationi Dispensationi, seu Habilitationi, vel ipsam Legitimationem, Dispensationem, seu Habilitationem ratam, & gratam expressè, ex certa Scientia non habuerit.

Facit Alex. cons. 139. col. 2. lib. 1.

De Eodem. Cap. 458.

ITem statuitur, quòd ratione præmissarum Legitimationis, Habilitationis, seu Dispensationis, in quibus non interuenerit Consensus, vt suprà, siue factæ sint in Ciuitate Mediolani, vel eius Districtu, siue extrà, non deferatur, nec deferri possit aliqua Successio ex Testamento,

mento, nec ab Intestato, vel nisi esset facta de expressa voluntate Patris, vel Aui prædefuncti.

Et quòd nullus de cætero in Iudicio, nec extrà, vti possit talibus Legitimationibus, Habilitationibus, seu Dispensationibus, Saluò, vt infrà, sub pœna Publicationis, Bonorum Parti vtenti, & Iudici, qui hoc Ius redderet, Florenorum ducentum, & Aduocato, qui allegaret ipsas Legitimationes, Habilitationes, & Dispensationes, Florenorum centum, & Procuratori, Florenorum quinquaginta, quas pœnas toties ex prædictis, quis incurrat, quoties repertus fuerit contrafacere, vel fecisse, vel venisse, & Ipso facto, exigi possit, absque aliqua Condemnatione, vel Processu.

De Eodem. Cap. 459.

ITem Statuitur, quòd, si Quis erit Legitimatus, virtute alicuius Priuilegij, & expediat facere Fidem de ipso Priuilegio, quòd sufficiat ad Fidem faciendam de ipso Priuilegio, si reperiatur ipsum Priuilegiũ esse Legitimè authenticatum, vel ad Officium Gubernatorum Statutorum Communis Mediolani in scriptis in vno ex eorum Libris registratum, etiam, si non appareret Originale ipsius Priuilegij, & quòd etiàm intelligatur dictum Priuilegium fuisse tenoris contenti in dicto authentico, seu in dictis Libris, vt suprà.

De Eodem. Cap. 460.

IDem habeat locum in Literis cuiuslibet Officialis Ciuitatis, & Ducatus Mediolani publici, & etiàm in quibuscunquæ Literis Ducalibus, & alijs Priuilegijs.

De Eodem. Cap. 461.

ITem quòd nullus COMES PALATINVS, quantumcunq; Latum, & Amplum Priuilegium Habens, etiàm motu proprio concessum, eo de cætero in casu legitimandi VTATVR, quouis modo, circà Legitimationes, Habilitationes, nec Dispensationes, preterquam in Casibus præmissis, & quòd nullus Officialis, vel Magistratus audeat, vel presumat super aliquibus Legitimationibus, Dispensationibus, vel Habilitationibus preterquàm in casibus, vt suprà, vllam Exequutionem facere, nec fieri permittere, sub pœna cuicunq; tàm Comiti, & Officiali, quàm Magistratui contrafacienti, Florenorum quinquecentum pro quolibet, & qualibet vice, Cameræ Ducali applicandorum, & irremissibiliter insligenda & Florenorum ducentum cuicunq; Notario præsumenti aliquod Instrumentum Legitimationis, & vt suprà contra prædictam Dispositionem quouis modo recipere, seu rogare.

Quòd

De materia latè, Bart. in l. ab Emptione in fi. ff. de Pac. & in l. 1. in Prin. col. pen. de acquir. Poss. Dec. c66. 56. col. 2. & cősi. 226. per totũ. Et 28 t. col. 2. & 400. col. 1. & alibi sæpè.

Quòd ex constituto generali non transferatur aliqua Possessio. Cap. 462.

Ex Constituto generali Apposito, & scripto, & quod apponitur, & scribitur communitèr in Instrumentis nõ intelligatur, nec intelligitur esse, nec sit translata, nec q̃ transferatur aliqua Possessio Bonorum ipsius Constituentis tacitè, nec expressè.

Additio circà Prouisiones aditas supèr cridis faciendis de Bonis immobilibus vendendis. Cap. 463.

Circa Materiam Cridarum, Vide in Constit. sub tit. De Bon. ad crid. Ponen. per totum, vbi latissimè Tractatur.

pag. 466.

Quia aliquandò contingit, quòd ad Cridas, quæ fiunt secundum formam Prouisionis æditæ super Venditionibus Bonorum, & Rerum immobilium, quæ fieri possint liberè, & sinè Fideiussore, & cætera, ponuntur de Bonis Obligatis pro dotibus, vel Bonis parafrenalibus Vxorum, vel Nurium, vel Iuribus Dotalibus Descendentium, in potestate existentium, Datorum ipsorum Ponentium, immediatè vel mediatè, & cætera, quia per eas, seu eos non contradicitur, Statuitur, vt infrà videlicet.

Quòd possint, & valeant Agnati, & Affinès Vxorum, & Nuruum, ac Descenden tium in Potestate constitutorum Datorum mediatè, vel immediatè, talium Ponentium, & eis liceat, & licitum sit, aut alicui, vel aliquibus ex eis, & etiam cuilibet eorum comparere, & in scriptis dare Ius, Seu Iura Dotium earum Vxorum, & Nuruum, & etiàm Descendentium in Potestate Constitutorum, singularitèr referendo, etiàm eis Mulieribus, & Descendentibus in Potestate constitutis, vt suprà, Inuitis, & Recusantibus, pro Conseruatione Iurium suorum Dotalium, & cætera, Et Iurare, & alia facere, quæ in talibus requiruntur, vsquè ad Sententiam inclusiuè.

Et, quòd talis Comparitio, & Iurium in scriptis Datio, & Iuramentum, & reliqua perindè VALEANT, & teneant, ac effectum sortiantur, ac si per ipsasmet Mulieres, & Descendentes in Potestatem constitutos, vt suprà, cum solemnitatibus debitis, facta fuissent, vel ipsi agnati, & Affines, seu, vt suprà speciale, & solemne Mandatum ad prædicta omnia habuissent, Et, quòd ipsæ Mulieres, Maritum Habentes, nec aliqua ex eis, nec Descendentes, vt suprà, possint REVOCARE, nec renunciare, nec aliquid in contrarium facere, tacitè, nec expressè, nec per indirectum, nisi Authoritate Ducali, & omnis Reuocatio, seu Renunciatio alitèr facta, omnisq; Actus, & omne, & totum id, quod in contrarium fieret, aut factum erit quomodocunq; nullius sit valoris, & momenti, Ipso Iure, & Facto, & pro infecto prorsus habeatur.

De

Ordo seruandus circa modum Procedendi in caussis Cridarum, et Comparitionum, seu contradictionum. Cap. 464.

ET, quia in Prouisionibus Cridarum factis pro Bonis vendendis, & earum Contradictionibus, non fuit prouisum circà processum agitandum in Caussis, Quęstionibus, seu Controuersijs, motis, vel mouendis, occasione Exclamationum, quę fiunt pro Bonis, & Rebus immobilibus, ac Iuribus vendendis secundùm Formam Prouisionum, & cætera.

Statuitur, ꝙ in Caussis Exclamationum, seu, Cridarum, quę fiunt de Bonis immobilibus, vt suprà vendendis, & Conditionum ipsis Cridis factarum, factis ipsis Cridis, & earum Relationibus, intelligantur ipsę Cridæ, & earum Relationes esse productæ, ac pro productis habeantur, Et vlterius seruetur modus infrascriptus, finitis tamèn sex Mensibus ex Prouisionibus limitatis, videlicèt, quòd elapsis Temporibus sex Mensium, de quibus fit Mentio in ipsa Prouisione, Ipso Iure, & Facto, sit, & esse intelligatur Statutus Ponenti, vel Ponentibus, Terminus Dierum vigintiquinque vtilium, tùnc proximè Futurorum, pòst lapsum ipsorum sex Mensium, ad probandum, & producendum, ac ostendendum, & probatum habendum, per omne genus Probationum, quicquid voluerit, seu voluerint in ipsis Caussis Cridarum, & Contradictionum.

Quid importent ista verba, Iaſ. in repet. l. Admonendi. col. 126 ver. Nunquid autem.

Et omnes Dies intelligantur Vtiles, nisi fuerint Dies Feriarum introductarum in Honorem Dei, vel Sanctorum, ex forma Statutorum Communis Mediolani, Ità, tamèn, ꝙ si contigerit dictum Tempus vigintiquinq; Dierum incidere in Tempore quadragesimali, Tùnc duo Dies non feriati in honorem Dei, vel Sanctorum, vt suprà HABEANTVR pro vna Die vtili, Quia in eis, Ius reddi debet, non in MANE, sed IN VESPERIS tantùm.

Et idem, si inciderit in Diebus Letaniarum, cui Dilationi possit per Ponentem, vel Ponentes, renunciari in toto, vel pro Parte, prout voluerit seu voluerint.

De Diebus Vtilibus, etiam vide sup. c. 25. CAVSSAE. §. ET omnes. Et qualiter computentur in Caussis Cridarum, & alijs. Vide in Nouiss. c. 202 IN CAVSSIS. & in cap. 203 ~~DECLARA~~ statutu ~~ātā~~. §. Item licet.

Et, si aliquid Capitulatum, vel productum fuerit per Ponentem, vel Ponentes in prædicto Termino, & non alitèr, eo casu, sit, & esse intelligatur, Ipso Iure, & Facto, Statutus similis Terminus aliorum Dierum vigintiquinq; vtiliũ, vt suprà Contradicenti, seu Contradicentibus, contrà quem, vel quos fuisset Capitulatum, vel productum ad impugnandum, ac cõfutandum quæcunq; producta, probata, & ostensa per Ponentem, seu Ponentes in Termino prędicto vigintiquinq; Dierum vtilium sibi assignato, seu, vt suprà, cui Termino in toto, vel parte, per Contradicentem, vel contradicentes, renunciari possit in sui dum taxàt præiudicium.

De Ratione, vide nota. per Bar. & alios in l. Petendę. C. de Tẽp. in integ. rest. per.

Qui, Terminus, sic ipsi Contradicenti, vel Cõtradicentibus assignatus, vt suprà, sit etiàm Communis ipsi Ponenti suas Probationes priùs factas coadiuuandi, vel Probationes Contradicentis, vel Contradicentium impugnandi, & confutandi in hoc Termino, si voluerit.

Ità tamen, ꝙ nulla Capitulatio, nec Iurium Productio possit fieri per Ponentem, vel Contradicentem in dicto proximè communi Termino, nisi fiat per octo Dies vtiles, antè finem ipsius secundi Termini, & communis, ut suprà.

An tali tempore Res dicatur liquida. Aret. cons. 100. in 2 Dub.

Et hoc, Saluò, si per alterã Partium fieret Nominatio de aliquibus Testibus, uel Iuribus existentibus extrà Ducatum Mediolani, CVM IVRAMENTO, quod

Iuramentum possit etiàm prestari PER PROCVRATOREM generalem ad Caussas, in tali Caussa constitutum, quòd talem Nominationem non facit in Malitiam, nec in Fraudem, nec Animo, nec Intentione Litem protelandi, immò Credens eis Testibus, vel Iuribus indigere ad Probationem sui Iuris, eo casu, assignetur sibi per Dominũ Vicarium Prouisionũ, vel eius Locumtenentẽ Terminus competens, secundum Distantiã Locorum, & Negocij qualitatem, Arbitrio Iudicis.

¶ An Faciens talem Nominationẽ teneatur cauere pro Expensis? Ias. consi. 14. lib. 1

Qui tamen non excedat TRIGINTA DIES VTILES, infrà quẽ dicti Testes recipi, & examinari possint debita forma Iuris, eorumq; dicta Vicario, vel vt suprà, solemniter præsentari, & Ipsa Instrumẽta, & Iura produci, & in eo Termino assignando pro tali Nominatione, vt suprà, possit etiàm altera Pars ostendere, & probare de Iure suo, quicquid voluerit, etiàm per Testes, & Probationes præsentes.

Qua Nominatione semèl facta, non possit per ipsam Partem, vel eius Procuratorem, quæ fecerit Talem Nominationem, aliquid denuò addi, nec aliqua alia Nominatio fieri.

Quibus Terminis elapsis, debitè referẽdo, statim totus Processus Caussę INTELLIGATVR Ipso Iure, publicatus. Ità tamen, quòd quæcunq; facienda per Cõtradicentem, vel per Contradicentes, in dictis Terminis, vt suprà, prosint tantummodò ipsi Contradicenti, vel Contradicentibus contrà ipsum Ponentẽ, non autem contrà alios Contradicentem, vel Contradicentes.

Sed si ipsi Contradicentes ad inuicem contẽdere voluerint de eorum Contradicentium Iuribus, ad mutuam, inter eos Impugnationem, vel Confutationẽ, hoc eis tantum LICEAT FACERE ipsis Contradicentibus, elapso Termino dictorum sex Mensium, in Terminis, vt suprà, limitatis, singula singulis congruè referendo, Saluò, si fieret Nominatio, seruetur, vt suprà.

Quo termino elapso INTELLIGATVR publicatus esse processus, vt suprà.

In simili concludit Ang. in. l. 1. ff. de libe. & posth. quem sequit Alex. consi. 141. lib. 2. & Dec. cons. 53.

DECLARANTES, etiàm, quòd in quibuscunque Contradictionibus faciendis dictis Cridis, & in Productionibus Iurium faciendis in eis Caussis, APPONI DEBEANT NOMINA, & Cognomina Notariorum, qui rogati fuerint de eis Instrumentis, ET TEMPORA EXPRESSA earum Rogationum, ALITER NON VALEANT ipsæ Productiones.

Elapsis autem Temporibus Probationum, vt suprà fiat Commissio Partium Cõfidenti, vel Confidenti illius, vel illorum qui comparuerit, vel comparuerint in Contumaciam alterius Partis, vel aliarum Partium, Alicui de Collegio Iurisperitorum Mediolani, ad consulendum, & consilium suum in scriptis dandũ ipsi Domino Vicario, vel eius Locumtenentibus, Consulendo, quæ debeant esse Partes suæ de Iurę in ipsa Caussa, seu Caussis.

Quę Commissio FIAT INFRA DIES DECEM VTILES, vt suprà pòst Terminos prædictos, ET DVRET DIEBVS TRIGINTA VTILIBVS TANTVM, & non vltrà. Ità, q̃ quælibet Dies non feriata in Honorem Dei, vel Sanctorũ, vt suprà, reputetur pro vna Die vtili, Saluò, quàm de Temporibus Quadragessimæ, & Lætaniarum, quià in eis seruetur, vt suprà, & Saluo, proùt aliàs in præsentibus Statutis continetur.

De hoc etiam habetur suprà.

Quo Consilio præsentato ad Banchum Vicarij Prouisionum, in manibus alicuius Notarij Banchi Caussarum ciuilium, Ipso Iure, & Facto, sit, ET ESSE INTELLIGATVR lata, & pronunciata Sententia in omnibus, & per omnia Iuxtà dictum Consilium.

Et

Et vbi dicta Commissio non fiat intrà dictum Terminum decem Dierum vtiliũ, vt suprà, tunc INSTANTIA cuiuslibet Caussæ Cõtradictionis, quæ facta fuisset contrà Cridas ipsas, vt suprà à tunc in anteà, INTELLIGATVR PEREMPTA, nec Vicarius Prouisionũ, sit à tunc in anteà ampliùs Iudex ipsius Caussæ, SED PARTES VTANTVR IVRIBVS SVIS coràm Ordinario, Circà verò Citationes transmittendas in vltimis Diebus quindecim, de quibus fit Mentio in Statuto incipiente.

IN PRIMIS STATVITVR QVOD CITATIONES, & cætera, seruetur forma ipsius Statuti, Saluò, quod respectu Termini Statuti Citandis, POSSIT STATVI TERMINVS qualibet Hora, & non seruata forma ipsius Statuti, quò ad hoc.

Circa Ordines Prouisionum, inquantum excludunt anteriores, qui non contradixerunt, vide Alex. consil. 106, vol. 5.

De obseruatione præsentium Statutorum, & de Annulatione, et cassatione antiquorum Statutorum, & Decretorum obuiantium præsentibus Statutis. Cap. 465.

De Obseruatione Statutorum, Vide in Nouiss. cap. 171. POTESTAS.

Et de pena Opponẽtis, quod nõ sit standum Statutis, cap. 172. NVLLA.

Quòd, qui non obediũt Statutis, habeantur Extorres ab eis, Vide in Nouiss. c. 180 IN FAVOREM.

De Iure reddendo nõ Subdito, Vide ibi. & c. 179. IN OMNIBVS.

Rubricæ Statutorũ non disponũt, c. 173. RVBRICAE. in Nouiss. & Statuta debẽt intelligi, vt iacet Litera, cap. seq. VERBA

STatuitur, quòd (saluis Dispositis in isto Volumine Statutorũ nuncupatorum Ciuilium, cuius Voluminis primum Statutum positum est sub Rubrica generali de *Citationibus, & alijs*, & cętera, & speciali de *Forma Citationis*, in Ciuilibus & cætera, & incipit. *In primis statuitur, quòd Citationes, & Requestæ*, Vltimum verò, est istud proximè autèm præcedens Statutum, quod incipit, *Et quia in Prouisionibus Cridarum factis pro Bonis vendendis*, & cætera.)

Contenta in alio Volumine Statutorum nuncupatorum Ciuilium, æditorum Anno. M. ccc. lxxxvj. Cuius Primum Statutum incipit, *Si quis seruitor citationem aliquam fecerit, seu requestam portauerit*, Vltimum verò Statutum incipit *Statuitur quòd de cætero non possit fieri aliqua legitimatio*, & cætera. Sint, & esse. *Intelligantur cassa*, irrita, & abolita, à Calendis Ianuarij proximè futuris, in anteà, Et Obseruatio horum Statutorum comprehensorum in pręsenti Volumine, incipiat tantummodò à dictis Calendis Mensis Ianuarij proximè futuris, in anteà, vt isto Medio tempore, Suppositi Iurisdictionis Mediolani, & eius Ducatus, Ità, quòd in premissis, etiàm comprehendatur Terra Binaschi & alij Suppositi, vt in præsentibus Statutis continetur, *Possint de eis edoceri*, nec contrà Disposita in isto Volumine, à dictis Calendis Mensis Ianuarij, in anteà, admittatur aliqua Dispositio Iuris Muncipalis, nec Decretorum Ducalium, nec Prouisionum.

Et sufficiat in peragendis expressis in isto volumine obseruare Disposita in pręsentibus Statutis, licèt non reperiantur Obseruata, ea, quæ per aliud Ius Muncipale, vel vt suprà, essent obseruanda,

Circa istud statutum, vide Bald. aut. omnes peregrini. in vlti. col. C. communia success.
Et qualiter debeat intelligi istud statutum Aret. consil. 104. col. vltim.

F I N I S.

INCIPIT
CONSTITVTIO QVAEDAM
OLIM AEMANATA AVTHORITATE
APOSTOLICA,

Pertinens ad Materiam Cridarum, quæ hic apposita est, prout etiam registrata est ad Officium Statutorum communis Mediolani, vt faciliùs omnes, illius Noticiam habeant, cuius tenor talis est.

IN NOMINE DOMINI AMEN, M. CCCC. XXI. Indictione xiiij. Die Iouis xxx. Mensis Ianuarij, Mandato, Spectabilis, & Egregij Legum Doctoris, & Sapientum Virorum Dominorum Vicarij, & Duodecim Officio Prouisionum Communis Mediolani, fiat Crida, in hunc Modum.

NOtum sit Vniuersis, & singulis, tàm Clericis, quàm Laycis, quod per Reuerendissimum in Christo Patrem Dominum Iacobum de Isolanis Miseratione diuina, Sanctæ Mariæ Nouæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconum Cardinalem, Mediolani ad præsens Residentem, & in hac Parte ad infrascripta, & per literas Apostolicas Sanctissimi in Christo Patris, & Domini, Domini Martini Diuina prouidentia, Papæ Quinti, Mantuæ Datas, nonis Februarij, Pontificatus sui, anno secundo, Commissarium, & Delegatum specialitèr deputatum, fuit facta Constitutio, & Prouisio, Tenoris huiusmodi.

IAcobus de Isolanis, miseratione Diuina, Sanctæ Mariæ Nouæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus Cardinalis, Mediolani ad præsens Residens, ac in hac Parte, & ad infrascripta per Literas Apostolicas Sanctissimi in Christo Patris, & Domini, Domini Martini, Diuina prouidentia, Papæ Quinti, Bulla Plumbea, cum Cordula Canepis, more solito Romanæ Curiæ Bullatas, non viciatas, non abolitas, non cancellatas, nec in aliqua sui Parte suspectas, sed omni prorsus vicio, & suspitione carentes, nobis præsentatas per Ioannolum de Busto, & Lichinum de Conago, Syndicos, & Procuratores, & Syndicario, & Procuratorio nomine Communis Mediolani, ac per nos cum ea, qua decuit Reuerentia receptas, Commissarius, & Delegatus specialitèr Deputatus.

Quarum quidèm Literarum Apostolicarum Tenor talis, & sequitur de Verbo, ad Verbum.

Mar-

Martinus Episcopus Seruus Seruorum Dei, Dilecto filio Iacobo, Sanctæ Mariæ Nouæ Diacono Cardinali, Mediolani ad præsens residenti,

Salutem, et Apostolicam benedictionem.

PRobatæ deuotionis Syncerıtas, quam Dilecti Filij, Commune Ciuitatis Mediolani, ad Nos & ad Romanam gerunt Ecclesiam, promeretur, vt ipsorum Petitionibus, quantum, cum Deo possumus, fauorabiliter annuamus.

Exhibita siquidem Nobis nupèr pro Parte dicti Communis Petitio continebat, Quòd licet ab olim, circà Venditiones, & Emptiones Bonorum immobilium dictæ Ciuitatis, & Districtus, pro tempore contingentes, cum debitis Proclamationibus perficiendas, ad obuiandum Fraudibus, quæ in illis Partibus committi poterant, & plerumque committebantur, vt pro Tutela, & Securitate Emptorum, huiusmodi Bonorum, certa Statuta, & Ordinationes, ritè ædita, & obseruata fuerint, & etiam obseruentur, tamen quia ipsa Statuta, & Ordinationes Laycos dumtaxat, & non Clericos constringere videntur.

Interdum non Nulli, & alij Layci Asserentes se Bona immobilia vendere velle, ac quærentes Emptores Bonorum huiusmodi, in Talibus Venditionibus, defraudare Bona ipsa, antequàm ad Venditiones huiusmodi deueniant, in aliquos Clericos, Donationis Caussa, aut per alium Alienationis modum, transferũt, vel se fatentur ipsorum Clericorum Debitores per publica Instrumenta, seu alias huiusmodi Clerici, se Ius in Bonis ipsis, seu ad ea habere, aùt per Successionem Hæreditariam, vel alias habituros prætendunt, seu allegant, & sic huiusmodi Venditionibus tandèm perfectis, Emptores ipsi, Statutis, & Ordinationibus prædictis, eis suffragantibus, se reperiunt Deufradatos, & frustratos Bonis sic emptis, & Precio exposito pro eisdem.

Quarè pro parte dictorum Communis nobis fuit humilitèr supplicatum, vt supèr his prouidere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitùr de præmissis Notitiam certam non Habentes, huiusmodi Supplicationi inclinati, circumspectioni tuæ, de qua, in his, & alijs specialem Fiduciam in Domino obtinemus, per Apostolica Scripta, committimus,

Qñ Papa videaẽ supponere Clericos Statutis, latè Fel. in c. Ecclesia S. Mariæ, in 2. Not. de Const. Et q͂d operetur ista suppositio in his, quæ sunt contra libertatem Ecclesiasticam, Aret. cõ sil. 8. col. 2.

timus, et mandamus, quatenùs, consideratis diligentèr, quæ circà præmissa fuerint consideranda, supèr huiusmodi, & alijs Fraudibus, & Inconuenientijs, quæ in talibus contingere poterunt authoritate nostra prouideas, ac circà ea, talitèr statuas, & ordines, proùt ad obuiandum Fraudibus, & Inconuenientijs ipsis, tibi videbitur expedire, Faciens nihilominùs, ea, quæ circà hoc Statueris, & ordinaris, etiam sub Censuris, & pœnis, de quibus tibi expedire videbitur, firmitèr obseruari, non obstante, si huiusmodi Clericis, vel quibusuis alijs communitèr, vel diuisim, a Sede Apostolica sit indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per Literas Apostolicas, non Facientes plenam, & expressam, ac de Verbo ad verbum, de Indulto huiusmodi, mentionem, Datum Mantuæ, nonis Februarij, Pontificatus nostri, anno secundo.

POST QVARVM QVIDEM Literarum præsentationem, & Receptionē debitas, fuimus pro parte dictorum Ioannoli de Busto, & Lichini de Conago Syndicorum, & Procuratorum, & Syndicario, & Procuratorio nomine supradicti Communis, cum Instãtia debita, requisiti, vt ad Exequutionem Literarum prædictarum, & Contentorum in eis procedere deberemus iuxtà earum Continentiam, & Tenorem.

NOs igitùr, Iacobus Cardinalis, Commissarius, & Delegatus prædictus, qui, vt conueniebat, & congruit, Statuta, & Ordinationes, de quibus Apostolicę Literæ prędictæ faciunt Mentionem, per viam Prouisionum facta, & ædita, seu factas, & æditas, solerti maturitate, curauimus resarcire.

Quiq; rursùs diligentèr considerauimus, iuxta Literarum earundem Continentiam, & Tenorem, quæ consideranda fuerunt, & sunt circà multas Fraudes, & Inconuenientias hactenùs committi consuetas, & quæ contingere poterant aduersùs effectum Prouisionum prædictarum.

Volentes in præmissis, & circa præmissa, proùt decet, & fieri debet, obuiare, & de celeri, & opportuno remedio prouidere, authoritate Apostolica præsenti Constitutione valitura, perpetuò, prouidemus, & prouidendo Statuimus, & ordinauimus, quod omnia, & singula Statuta, prouisa, ordinata, & reformata in prætactis Statutis, Ordinationibus, seu Prouisionibus, & Ordinationibus, de cætero habeant, & habere debeant locum in Clericis cuiuscunq; Status, Gradus, Dignitatis, aut Præheminentiæ consistant, ac comprehendant Clericos prædictos, ac eis præiudicent, & prosint, & quo ad eos obseruentur solummodò, & dũtaxat sibi, & suo nomine proprio, seu sibi, & suis nominibus proprijs acquirere Valentibus, cum eorum, & cuiuslibet eorum proprijs Rebus, Bonis, & Iuribus ipsis, & cuilibet eorũ, suis nominibus proprijs, quomodocunque, & qualitèrcunque pertinentibus, & spectantibus, quemadmodum, & pro vt locũ habent, ac stringunt, & comprehendunt Laicos, ac eis præiudicant, & prosunt, atq;, quo ad eos obseruẽtur, & eorum, & cuiuslibet eorũ Res, & Bona, & Iura.

Et

Et prędicta locum habeant,& habere debeant tàm in temporibus Instantiæ, Sententiæ Prolatione, Appellationis,& Querelæ Remotione, quàm etiàm in omnibus, & singulis alijs in dictis Prouisionibus, seu Statutis, aut Ordinationibus,& Reformationibus annotatis, ità etiàm tamèn, quod per præsentem Constitutionem nō Fiat, nec fieri debeat, neq; possit, aliquod præiudicium Ecclesijs Monasterijs, Hospitalibus,& alijs Beneficijs Ecclesiasticis, neq; ipsorum, nec alicuius eorum Rebus, Bonis, & Iuribus. In quorum Testimonium præsentes fieri iussimus,& registrari, nostriq; sigilli, ad Cautelam, Appensione muniri, ac etiam de prædictis omnibus, & singulis mandauimus per Ioannem de Isolanis de Tricio Cancellarium nostrum, necnon per Ambrosium Samarugam, notarium Officij Prouisionum Mediolani, & per Marchum de Marliano, & Martinū de Gotorudis Notarios Archiepiscopatus Mediolani, & Donatū de Arientis Notarium Mediolani, & per quemlibet eorum Insolidum, & de per se, publicum Confici debere Instrumentum, & Documentum vnum, & plura, & tot, quot voluerint, seu quilibet eorum voluerit eiusdem tenoris.

Et hæc omnia in præsentia Spectabilis, & Egregij Legum Doctoris Domini Iacobi de Carmagnola Vicarij dicto Officio Prouisionum Communis Mediolani, & Azonis de Coyris, & prænominati Ioannoli de Busto Syndicorum dicti Cōmunis Mediolani, necnon Egregij Legum Doctoris Domini Bartholomei Moroni de Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani. Datum,& Actū Mediolani, Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi. M.cccc.xxj. Indictione quartadecima, Die Veneris vigesimoquarto Mensis Ianuarij.

In Domibus nostræ Residentiæ, Sitis in Monasterio Sancti Ambrosij Mediolani, videlicet in Camera nostra cubiculari, præsentibus etiàm,

Nazario de Micherijs, Filio quondam Domini Francisscoli, Ciuitatis Mediolani, Portæ Vercelinæ, Parochiæ Sanctæ Mariæ ad Portam.

Bartholomeo de Busto, Filio Domini Ioannoli, Portæ Cumanę, Parochiæ Sancti Cipriani, Ambobus Mediolani Notarijs, & Pronotarijs.

Domino Petro de Tradate, Filio quondam Domini Otoroli, Portæ Nouę, Parochiæ Sancti Siluestri.

Domino Ambrosio de Giochis, Filio quondam Domini Iacobi, Portæ Nouæ, Parochiæ Sancti Fidelis.

Et Beltramo de Capris, Filio quondam Domini Alloysij Portæ Romanæ Parochiæ Sancti Nazarij in Brolio, omnibus Ciuitatis Mediolani Testibus idoneis, vocatis, & rogatis.

Et, quòd prædicta, de cætero inuiolabiliter obseruabuntur, & pro Lege firma,& inconcussè habebuutur, & perpetuo tenebuntur.

Lecta, & publicata fuerunt prædicta omnia, ad Scalas Palacij Mediolani, sono Tubæ præmisso, per Iacobinum de Rolandis præconem Communis Mediolani, coràm Magna gentium multitudine. M. CCCC. X X I. Die Iouis xxx. Ianuarij.

An Statutū requirat publicationē per proclamata, vel sufficiat Quòd sit facta scriptura in Consilio Alex. Cōs. 39. ad finē lib. 3.

IN IVRISDICTIONIBVS.

RVBRICA GENERALIS.

De Sapientibus, & Consilio, & alijs accidentibus.

De Electione Dominorum duodecim Prouisionum, et eorum Officio. Cap. I.

PER SERENISSIMVM, ET CHRISTIANISSIMVM REGEM Francorum, Ducem nostrũ Mediolani, seu per eius Sacrum Consilium Mediolani, eligantur duodecim Probi, & Periti Viri, de Melioribus, & magis Idoneis, ac Prudentioribus Ciuitatis Mediolani, videlicet. Duo pro singula Porta consueta. In quibus sint duo Doctores de Collegio Dominorum Iudicum Mediolani, prout prælibato Domino, seu, vt supra melius videbitur.

Qui præsint Prouisionibus, & Defensionibus Communis Mediolani.

Quorum Officium, duret per Menses duos continuos.

Qui duodecim, habeant plenam Potestatem, & liberam Facultatem, ac Bayliam prouidendi, statuẽdi, ordinandi, diminuendi, mutandi, & addendi ad eorum liberam voluntatem, ad omnia & singula, quæ eis videbuntur, circa concernentia Commodum Rei publicæ, & Communis Mediolani, ac eius Ducatus, Dum duæ Partes eorum, sint in concordia, seruatis tamen Ordinibus Ducalibus, & Communis Mediolani, modo, non concernant Alienationem bonorum Communis Mediolani, dummodo in hijs, in quibus, ex Decretis, & Ordinibus, non sit eis data facultas libera, habeant consensum prælibati Domini, seu eius Senatus.

Et saluò, quòd non possint prouidere, nec ordinare aliquid, in eorum, vel alicuius eorum, vel suorum descendentium, nec Officialium Officij Prouisionum, nec alicuius eorum, specialem fauorem, vel vtilitatem.

Et qui Domini duodecim, habere debeant pro eorum Salario, omni die, quo seruierint dicto Officio, videlicet, Doctores, Soldos duodecim Imperialium pro quolibet, Alij verò habeant Soldos octo Imperialium, pro quolibet.

¶ Vide ẽt in Nouiss. Cõstitu. lib. 5. in prin. §. Duodecim verò, sub rub. de Offic. vic. prouis.

¶ De Officio Vicarij, & in Nouiss. Cõstitu. dicto lib. 5. in princ. Vbi ẽt de eius, & Locũtenẽtis Electione.

¶ Et, quod in Electione Officialium, Antiqua cõsuetudo sit seruanda. Barth. In l. Facultas. Num. 11. De Iure Fisci. C. lib. 10. Et de Decurionibus.

¶ Isti possunt appellari Dñi Priores Ciuitatis, & æquparare Tutorib. Hospitalarijs, & similib⁹. Et habẽt administrationẽ. At i effectu sunt Exequutores, Et habẽt Ptãtem sup Bono, & Pacifico Statu, & Abundantia Ciuitatis. Et An possint Ordinẽ consuetũ mutare, aut Alicui Ius tollere. Not. Barth. in Leg. Ambitiosa. Vbi Latẽ de Materia ista. col. 3. ff. de Decr. ab Ordin. fac. Trad. Romanus consil. 101. Ad declarationem. Circa finem Texti. In leg. Orphanotrophos. Vbi Baldus. C. de Episcopis, & Clericis. Refert Decius consil. 72. col. 2.

De Sacramento Dominorum duodecim. *Cap.* 2.

DOmini Duodecim, Officio Prouisionum deputati per tempora deputandi, tempore introitus sui Officij, iurare debeant in manibus Vicarij Officij Prouisionum, ꝙ erunt Legales prælibato Domino, vt supra, & Patrię Mediolanensis, & Communi Mediolani, & ꝙ pręstabunt, suo scire, & posse bonum Consilium, & Legale, & vtile, pro Bono Publico, & Statu ipsius prælibati Domini, & communis Mediolani, & defendent, toto posse, Iura, Iurisdictiones, & honores prælibati Domini, & Communis Mediolani.

De Consilio Noningentorum Virorum Communis Mediolani. *Cap.* 3

PEr pręlibatum Dominum Ducem Mediolani, seu eius Sacrum Consilium Mediolani, eligatur Consilium Noningētorum Virorum, scilicet, Centum quinquaginta, pro qualilibet Porta consueta.

Qui omnes eligendi, secundum eorum eligentium credere, sint de Melioribus, & Vtilioribus ipsius Ciuitatis, & maiores annis viginti, pro quolibet, & sint suppositi Iurisdictioni Communis Mediolani, & sustineant Onera Communis Mediolani.

Et qui omnes diligant Statum pacificum prælibati Domini, & Communis Mediolani.

Quod consilium duret per annum vnum, & vltrà, donec fuerit mutatum.

Et quæ Electio, siue Congregatio, fieri non posit, nisi de speciali mandato pręlibati Domini, & seu, vt supra.

De sacramento Consiliariorum Communis Mediolani. *Cap.* 4.

COnsiliarij, qui pro temporibus erunt, teneantur, & debeant iurare ad sancta Dei Euangelia, corporaliter tactis scripturis, coràm illis Sapientibus qui super hoc deputabuntur.

Quòd Boni, & Legales erunt Domino Mediolani, Patriæ suæ, & Communi Bono.

Et, quòd obedient pręlibato Domino Mediolani, & Potestati in Licitis, & Honestis.

Et

Et, q; præstabunt Consilium, licitum, iustum, bonum, legale, & vtile, secundum eorum credere, pro prælibato Domino, & pro Patria eorum Consiliariorum. Et q; non tacebunt, quæ crediderint fore Iusta, Bona, & vtilia pro prælibato Domino Mediolani, & Patria prædicta, si ab alijs consulta non fuerint.

Quod Iurisperiti, et Milites et certi Alij, sint de Consilio, ipso Iure. Cap. 5.

IVrisperiti Collegij Iudicum Mediolani, & Milites adobati sint, ipso Iure, de Consilio Maiori Communis Mediolani, absque alia exceptione, & intelligantur vltra predictum numerum noningentorum.

Idem habeat locum in Notarijs, seu Gubernatoribus Statutorum Communis Mediolani.

RVBRICA GENERALIS.

De Potestate, & eius Curia, & Officio.

¶ De Potestate, & Iurisd. diuersorū Iud. vid. In Constit. lib. 1. sub rub. de Offic. & Iuris. diuers. Iudicum. Et an Potestas præsumatur facere id, qd dicit ex forma Stat. Dec. consi. 8. col. 3.

De electione Domini potestatis, & eius salario. Cap. 6.

POTESTAS Mediolani, qui pro tempore deputabitur, habeat, & habere debeat pro suo Salario, libras duas mille quatuor centum Imperialium monetæ Mediolani, pro singulo anno, eidem soluendas integre, per Ducalem Thesaurarium Generalem Mediolani, singulis tribus Mensibus, ad Ratam prædicti Salarij, sine aliqua dilatione, & omni prorsus, & absque aliqua retentione ipsius Salarij. Saluo quòd per dictum Thesaurarium retineatur in vltimis tribus Mensibus, Salarium ipsorum trium Mensium, & hoc, donec fuerit perfectus, & completus Syndicatus ipsius Potestatis, & Officialium suorū, Quod Salarium, eidem detur, postquam fuerit absolutus per Syndicatores, vel postquàm, de Condemnatione, vel Condemnationibus, de eo, vel de aliquo de eius familia, facta, vel factis, satisfactum fuerit Communi Mediolani, vel illi, vel illis, qui habere debuerint.

Qui Potestas, teneatur secum habere quattuor Iudices legum Doctores, Bonos, Idoneos, & Legales, habentes Conditiones, de quibus in infrascripto proxime Statuto, fit mentio, videlicet, Vicarium, & alium Iudicem ad Signum Equi alium ad Signum Galli, & Ducalem Iudicem per prælibatum Dominum Mediolani, seu per eius Sacrum Consilium deputandum. Tres Milites, & duos Conestabiles. Quibus omnibus quatuor Iudicibus, cum vno Scutifero pro singulo, & dictis Militibus, & Conestabilibus, teneatur ipse Potestas facere expensas Cibi, & Potus, honorificas, in Habitatione sua propria, & ad Mensam propriam, respectu Iudicum, nec possit, nec ei liceat, quouis modo, conuenire cum ipsis Iudicibus, Militibus, & Conestabilibus,

nec cum aliquo ipſorum, pro ipſis expenſis faciendis, per ſeipſos, extrà habitationem ſuam, ſub pœna retentionis Salarij duorum menſium, in quam incurrat Ipſo iure, & facto, quo contrafactum fuerit, abſq; alia condemnatione, ſibi retinenda, non expectato Syndicatu.

Et teneantur ipſi quattuor Iudices, & quilibet ipſorum, ſtare in Camera cum Poteſtate, & alibi, vbicunq; fuerit neceſſe pro rebus cõcernentibus Officium ſuum, inter eos conferendis, & ſtare temporibus debitis, ad Cauſſas audiendas, & tenendas, ad Loca conſuèta, & eis aſsignata in Broleto, ſeu Palatio Communis Mediolani.

Ex quibus Iudicibus, duo habeant ſupereſſe ad Maleficia inquirenda, videlicet, Iudex ipſe Ducalis deputandus, vt ſupra, & Iudex ad ſignum Equi, poſitus ſecundum quod in Statutis Communis Mediolani, ſuper, Maleficijs inquirendis, & Decretis Ducalibus continetur.

Et Iudex ad ſignum Galli, etiam in Cauſsis Damnorum datorum, & Vetitorum.

Et ſi contigerit aliquem, ex dictis Iudicibus, ſe abſentare, vel infirmum eſſe, vel aliqua iuſta Cauſſa impeditum, quòd alius ex ipſis Iudicibus, poſsit ſupplere vices alterius, iuxtà Subrogationem in actis faciendam, de ipſis, vel altero ipſorum, per ipſum Poteſtatem, vel illum Iudicem, qui fuerit impeditus aliqua ex Cauſsis ſupradictis, & aliter non poſsit aliquis ex dictis Iudicibus ſe intromittere de Officio alterius eorum, niſi ex iuſta Cauſſa, prout ſupra dictum eſt.

Et ſi contrafactum fuerit, non valeat, nec teneat illud, quod factum fuerit, vltra ſuum Officium, niſi prout ſupra.

Et in quibus Iudicibus, Militibus, & Coneſtabilibus, non poſsit aliquis accipi per ipſum Poteſtatem, qui ſit Expulſus, Bannitus, vel Confinatus de terra ſua.

Qui poteſtas teneatur etiam ſecum ducere, & tenere pro toto tempore ſui Officij Domicellos ſex, & Scuriferos duos honorificè indutos eodem habitu. Equos ſex, Famulos duos à ſtalla. Coquum vnum, & Scotum vnum, & prædictos omnes, ad ſuas expenſas proprias. Et vlterius, teneatur ſecum habere, & tenere Barruerios trigintaſex pro exequutionibus faciendis.

Qui Barruerij non poſsint pro ipſis exequutionibus, quæ per eos fieri contingent, accipere, niſi ſecundum Ordines comprehenſos in Statutis Mediolani, & Decretis Ducalibus.

De Eodem. Cap. 7.

POteſtas Mediolani poſsit tenere Canepam, & vendi facere vinum ad minutum iuxtà ſolitum, & ad locum conſuetum, & Emolumentum, quod ex prædicta Canepa percipi continget, ſit ſuum propriũ vltra prædictum Salarium librarum duarum millium quattuorcentum, de quo in proximè præcedenti Statuto, fit mentio.

De Eodem. Cap. 8.

POteſtas Mediolani pro prima Iuſticia tantum, quæ per eum fieri continget, habeat, & habere debeat libras centum Imperialium à Cõmuni Mediolani, ſeu à Vicario, & duodecim Prouiſionum Mediolani.

De

De Eodem. Cap. 9.

POtestas Mediolani, vltrà prædicta, non possit aliquid accipere pro concernentibus eius officium,& exercitium Iurisdictionis suæ,vltra Salarium suum, & vltra prædicta superius recitata directè, nec per indirectum, nec alio quouismodo, sub pęna quadrupli, eius quod acceperit, vel quouismodo habuerit, vltra pœnas contentas in Decretis Ducalibus.Cuius pęnæ medietas applicetur Ipso Iure,& facto,Ducali Cameræ,& altera medietas Accusatori,& quilibet possit accusare,& credatur eidem cum sacramento,& vno Teste fide digno,Pariter possit accusari de Cõnuentione expensarum per eum faciendarum Iudicibus, & Alijs comprehensis in præsentibus Statutis quæ fierent contrà Formam præsentium Statutorum. Et pœna, pro quarta parte, applicetur Accusatori, & pro alijs tribus partibus,Ducali Cameræ,& pro dictis pœnis applicandis, vt supra, fiat retentio super eius Salario per Ducalem Thesaurarium Mediolani. Et si maior esset pœna, cogatur ipse Prætor soluere supra plus⁊. & Solutio ipsi Accusatori fiat pro parte sibi tangente,vt supra,sine aliqua exceptione,& dilatione,per dictũ Ducalem Thesaurarium facienda.

Et pro præmissis exequẽdis, Vicarius Prouisionum, & Duo Doctores de Collegio,qui pro temporibus erunt ibidem Deputati,& quilibet eorum insolidum sint Iudices competentes,& intelligantur ad hoc specialiter Delegati.

De Eodem. Cap. 10.

TEneatur Potestas Mediolani temporibus Nundinarum,quæ fient in Ciuitate Mediolani ,videlicet, in Nundinis Diui Ambrosij Protectoris huius Almæ Vrbis Mediolani, Sancti Laurentij,& sancti Bartholomæi,& etiam alijs temporibus, si contingat fieri alias Nundinas in ipsa Vrbe, & etiam in Vigilia Santi Petri martyris, ad hoc,vt ipsis temporibus occurratur scandalis, quæ ibidem committi possent,ire cum sua familia armata,& cum Vexillis suis ad dictas Nundinas,& ibi moram trahere per aliquod spacium temporis, saltim in mane, & sic facere singulis diebus, qui durabunt Nundinæ,& ipso recedẽte,teneatur dimittere ibidẽ ad minus medietatem familię suę,& teneatur etiam visitare ipsas Nundinas sæpius in die, & in nocte dictæ vigiliæ Sancti Petri martyris, adueniente festo dimittere Maiorem partem dictæ eius familiæ cum duobus saltim ex Militibus, & Conestabilibus,qui ibi per totam noctem, morari habeant. Et hoc sub pœna suprascripta applicanda,vtsupra, & vtsupra, & accusari possit, vt supra.

De Eodem. Cap. 11.

Quòd qui fuit Officialis Mediolani, nõ possit esse nisi lapsis trib' annis, infra cap. 46. incip. Quicunq;.

POtestas Mediolani,temporibus,quibus habebit facere monstram familiæ suæ; & quorum,non possit aliquo modo,accipere incommodatum aliquem,nec aliquos æquos, nec aliquem Famulum, nec Domicellum, nec Scutiferum, nec Militem, nec Conestabilem, nec

Bar-

Barruetium. Et hoc, ſub pœna Salarij vnius Menſis, in qnam incurrat ipſo Iure & Facto, vt ſupra, ac exigenda, & applicanda, prout dictum eſt, reſpectu conuentionum, quæ fierent pro expenſis, vt ſupra, & accuſari poſsit, vt ſupra, & pæna applicetur, vt ſupra.

De Electione Vicarij, et Aliorum Iudicum, et Eorum Salario. Cap. 12.

PRæponitur per Dominos Doctores Collegij Iudicum Mediolani p duos Menſes, ante Introitū Poteſtatis Mediolani quattuor Doctores, qui ad minus per ſex annos ante, facti ſint Doctores, & ſe exercuerint in aliquo Officio, in aliqua digna Ciuitate Lombardiæ, vel alterius Prouinciæ Italiæ, Prælibato Domino, vel eius Sacro Senatui Mediolani, de quibus Doctoribus, & quolibet ipſorum, recipiantur Informationes à prefatis Doctoribus Collegij Mediolani, & aliunde, à quocunque, prout placuerit prælibato Domino, vel præfato eius Sacro Senatui, quibus receptis, eligatur ille, ex dictis quattuor Doctoribus in Vicarium, qui magis Idoneus, Legalis, & expertus, videbitur prælibato Domino, aut præfato Senatui. Nec aliter poſsit aliquis eſſe Vicarius Poteſtatis Mediolani, niſi concurrentibus conditionibus ſupraſcriptis. Et teneatur Poteſtas Vicarium ſic electum acceptare. Et teneatur Poteſtas pro eo Vicario, in Syndicatu, prout pro alijs eius Officialibus tenetur.

Et facta electione de eo Vicario, vt ſupra, detur noticia ipſi Poteſtati de tali Electione, prout videbitur prælibato Dominio, aut dicto eius Senatui. Qui Vicarius teneatur idoneè fideiubere Poteſtati, de releuando ipſum Poteſtatem Indemnem, reſpectu eorum, que fierent, & committerentur per ipſum Vicarium in eius Officio.

De Eodem. Cap. 13.

VIcarius Poteſtatis Mediolani electus, modo ſupraſcipto, habeat ſingulo Menſe libras trigintaduas Imperialium monetæ Mediolani, à Ducali Camera, & eidem perſoluatur Salarium ſuum integrum pet Ducalem Theſaurarium Mediolani, ſingulis tribus Menſibus, ſine dilatione aliqua, & abſq; vlla prorſus retentione, & habeat ipſe Vicarius expenſas Cibi, & Potus pro ſe, & ad Menſam ipſius Poteſtatis, & pro vno Scutifero ad Menſam familię Poteſtatis, nec poſsit ipſe Vicarius conuenire cum ipſo Poteſtate de faciendis ſibi ipſi, & Scutifero expenſis alibi, quàm ad Menſam ipſius Poteſtatis, & in Domo habitationis ipſius Poteſtatis, ſub pœna retentionis Salarij vnius Menſis, in quam incurrat ipſe Vicarius, ipſo Iure, & Facto, abſq; aliqua condemnatione, retinendam, ſoluendam, & exigendam, vt ſupra, & accuſari poſsit, prout ſupra in præcedenti Statuto Poteſtatis Mediolani continetur.

Et qui Vicarius, vltra Salarium ſuum, & emolumētum Andatarum ſuarum limitatum per Statuta Mediolani, & Decreta Ducalia, non poſsit aliquid aliud accipere directè, nec per indirectum, nec alio, quouis modo, etiam pro vidēdo ſcri-

ſcripturas,ſub pœna quadrupli eius,quod acceperit,vel quouis modo habuerit,& vlterius in omnibus,& per omnia,prout diſponitur ex Statuto proximè precedenti, Incipiente. POTESTAS MEDIOLANI, VLTRA PRAEDICTA, NON POSSIT ALIQVID ACCIPERE, ET CET.

De Electione Iudicum ad ſignum Equi, & ad ſignum Galli. Cap. 14.

NOn poſsit Poteſtas Mediolani, ſecum conducere, nec tenere Iudices, qui habeant Iuſdicere ad ſignum Equi,& Galli, niſi ſint Doctores, per annos quattuor, ante Conductionem, & Exercitati in aliquo Officio alibi, in aliqua Ciuitate, vel Loco digno.

Et qui Iudices habeant pro Salario ſuo libras vigintiquattuor Imperialium monetæ Mediolani, ſingulo Menſe, à Ducali Camera eiſdem ſoluendas integrè per Ducalem Theſaurarium Mediolani, ſingulis tribus Menſibus, ſine aliqua Dilatione, & ſublata omni prorſus retentione.

Qui etiam habere debeant expenſas, Cibi, & Potus, à Poteſtate Mediolani ad eius Menſam pro ſe, & vno ſcutifero pro quolibet eorum ad Menſam familię Poteſtatis, & non poſsint aliquid accipere, nec ſe conuenire pro expenſis, prout ſupra in præcedenti Statuto continetur, ſub pœnis etiam reſpectu conuentionum,ac Modis, & Formis, & in omnibus, & per omnia, prout diſponitur in proximè præcedenti Statuto, & Contentis in eo.

De Electione, & Salario Iudicis Ducalis. Cap. 15.

ELigatur per prælibatũ Dominum Mediolani, ſeu, vt ſupra, Iudex Ducalis Maleficiorum,qui habeat præſidere,& Iuſdicere in inquirendis, & puniendis Maleficijs, ſimul cum Poteſtate Mediolani, ſeu eius Iudice maleficiorũ, qui Iudex habeat pro Salario ſuo, ſingulo Menſe,à Ducali Camera libras decemocto Imperialium Monetæ Mediolani, ſoluendas integrè per Ducalem Theſaurariũ Mediolani, ſingulis tribus mẽſibus,ſine vlla prorſus retentione, nec dilatione.

Item habeat libras ſex Imperialium, vt ſuprà a Communi Mediolani ſeu a Vicario,& duodecim Prouiſionum Mediolani ſibi perſoluendas per ipſos Vicariũ, & duodecim,ſingulo Menſe,& habeat ipſe Iudex Ducalis expẽſas Cibi,& Potus ad Menſam Poteſtatis pro ſe, & vno Scutifero, ad Menſam familiæ ipſius Poteſtatis,nec poſsit conuenire pro ipſis expenſis alibi accipiendis, nec aliud accipere,ſub pæna prædicta,& in omnibus,& per omnia,prout in præcedentibus Satutis continetur, & accuſari poſsit,prout ſupra,ita tamen, ꝙ dictus Iudex Ducalis,abſque altero Iudice, quem Poteſtas ipſe tenebit,& deputabit ad dicta Maleficia, & e conuerſo, Dominus Iudex Poteſtatis, abſque dicto Iudice Ducali, nequeat exercere dictum Officium, ſed, quòd ambo ſe intelligant, & Ipſum Officium pariter gerant,& exerceant cũ deliberatione ipſius Prætoris.

De

De Salario Militum, & Conestabilium. Cap. 16.

MIlites, & Conestabiles Potestatis Mediolani habeant pro Salario florenos tres, ad computum soldorũ triginta duorũ Imperialium monetæ Mediolani, pro floreno, singulo Mense, pro quolibet eorum, à Ducali Cameræ, & eisdem soluantur integrè per Ducalem Thesaurarium, Mediolani, singulis tribus Mensibus, sine vlla prorsus retentione, nec dilatione, & habeant expensas Cibi, & Potus à præfato Potestate, nec ipsi, nec aliquis eorum possint conuenire pro ipsis expensis alibi accipiendis, sub pœna vt in præcedentibus Statutis continetur & non possint aliquid aliud accipere vltra dictum Salarium in exercendo Officio suo, nisi prout in Statutis Mediolani, & Decretis Ducalibus continetur, sub pęnis modis, & formis comprehensis in presentibus Statutis, debitè referendo, & in casu contrafactionis, possint accusari, prout suprà.

De *Eodem.* Cap. 17.

SI contingat Potestatem, vel Vicarium, vel alios Iudices, Milites, vel Conestabiles, vel aliquem, vel aliquos ex eis facere aliquem Contractum contra dispositionem prędictorum Statutorum loquentium de Potestate, & eius Officialibus, vltra pęnas in eisdem Statutis comprehensas, reddatur ipse Contractus, ipso Iure, nullus, & nullum pœnitus sortiatur effectum.

De Barruerijs Domini Potestatis Mediolani. Cap. 18.

BARRVERII Domini Potestatis Mediolani Induant se vestes condecentes.

De Iurisdictione Domini Potestatis Mediolani. Cap. 19.

¶ Vide in constitut. lib. 1. sub. rub. de Off. diuer. iud. Et An habeant Iurisd. & quam Socy. cōs. 123. col. 12 lib. 2. Dec. cōs. 5. circa prin.

POtestas Mediolani, habeat merum, & mixtum Imperium, & plenam Iurisdictionem in Ciuitate, & Ducatu Mediolani. Saluò, & pręterquam in Terris, & Locis Infeudatis, vel alias separatam Iurisdictionem habentibus, vel habentibus Iurisdictionem ex se, vel limitatam à limitatione infrascripta. Reseruato tamen Decreto de Maiori Magistratu in Casibus, in eo comprehensis.

De

De forma Sacramenti praestandi per Dominum Potestatem Mediolani. Cap. 20.

DOminus Potestas Mediolani tempore Introitus sui Regiminis, teneatur Iurare in Forma infrascripta, videlicet, Iuro Ego Potestas Mediolani, ad sancta Dei Euangelia, manibus corporaliter tactis scripturis, in manibus Domini Vicarij Prouisionum. Quod sum,& ero Fidelis, & Amator Sanctæ Matris Ecclesiæ, & prælibati Domini, Domini Ducis Mediolani, & Communis, & hominum Mediolani, & Regam, & Custodiam, ac Conseruabo, & Defendam,& Manutenebo Commune, & homines, & singulares personas Ciuitatis, & Ducatus, & Districtus Mediolani, & præcipuè Pupillos, Viduas, Orphanos, & alias miserabiles personas,& eorum bonas res, & Iura, toto tempore mei Regiminis, bona fide,& sine fraude,& recuperabo Iurisdictiones, Honores, Iura, & Res pertinentes Communi Mediolani, meo posse, & illa, in quibus, seu in quorum possessione, seu quasi est, fuit, aut esse debuit Commune Mediolani, Iuxtà Formam Iurium ipsius Communis.

Et, quòd pro posse meo, faciam, vt ipsum Commune, omnibus suis Iuribus, integrè potiatur.

Et, quòd nemo, ab eius Iurisdictione sit Exemptus, vel Immunis. Saluis tamen contentis in proximè præcedenti Statuto.

Et attendam, & obseruabo omnia Statuta, Ordinamenta,& Reformationis Mediolani facta, & quæ fient tempore mei Officij,& Constitutiones æditas contrà hereticam prauitatem, tam Canonicas, quàm Ciuiles, & ero contentus de Salario mihi concesso, nec vltra, vllo modo, vel ingenio, directè, nec per indirectum, nec per submissam personam petam, nec recipiam, nec procurabo aliter habere, nec recipere, & expellam, & puniam, meo posse, omnes Bannitos Maleficij, de Ciuitate, & Districtu, ac Ducatu Mediolani, & Hæreticos quibuscunq; censeantur nominibus.

Et, quòd horis deputatis, ibo, & ascendam Tribunal constitutum in Palatio, pro Iure reddẽdo, nisi stetero pro Re publica, vel Iusto impedimento, impeditus.

Et, quòd etiam ibo ad omnes, & singulas Oblationes ordinatas, & quæ ordinabuntur per prælibatum Dominum, Dominum Ducem, & Commune Mediolani, nisi stetero impeditus, vt supra, & dabo operam, & curabo cum effectu, quòd Iudices,& Notarij mei ibunt bis in die, videlicet, in Mane, & in Sero, horis deputatis, ad Tribunalia eis deputata, pro suis Officijs exercendis, & faciendis, nisi steterint pro Re publica, vel alia Iusta Caussa impediti.

Et, quòd ibunt ad omnes, & singulas Oblationes, vt supra, nisi steterint impediti, vt supra.

Et, quòd stabo cum tota familia mea ad Syndicatum, secundum, quod in Statutis Communis Mediolani, & Decretis, vel Ordinibus Ducalibus continetur. Et satisdabo, per duos Menses, ante exitum mei Regiminis, & Officij, in Magistratu Intratarum Extraordinariarum Mediolani, cum bonis Fideiussoribus pro me, & Vniuersa Familia mea, in manibus Dominorum Magistrorum ipsius Magistratus, de faciendo, & reddendo rationẽ mei Officij, & totius meæ

Familiæ,& de stando ad Syndicatum cum tota mea Familia,& de soluendo, & solui faciendo totum id, de quo ego, vel aliquis de mea familia condemnati fuerimus.

De Sacramento Domini Vicarij, & aliorum Iudicum Domini Potestatis Mediolani. Cap. 21.

IVrent in manibus, vt supra, Dominus Vicarius, & Iudices Domini Potestatis Mediolani, ac Ducalis Iudex Maleficiorum in Curia ipsius Prætoris, & quilibet eorum iuret per modum infrascriptum, videlicet.

Quòd, quilibet eorum attendet, & obseruabit Statuta, & Ordinamenta Communis Mediolani,facta, & facienda, vt supra, & dabit operam cum effectu, suo posse, quòd ipse Dominus Potestas, & quilibet alius attendet, & obseruabit, vt supra.

Et, quòd ipse Iurans, non faciet, nec fieri faciet aliquod Achatum, vel illicitũ Lucrum in Officio suo, vel occasione eius Officij, aliqua occasione, vel modo, excepto Salario sibi taxato, per præsentia Statuta, & per Decreta Ducalia.

Et, quòd fideliter ad honorem prælibati Domini, Domini Mediolani, & Communis Mediolani exercebit, & procurabit ea, quæ sibi commissa fuerint.

Et, quòd ibit, & stabit ad Officium suum explicandum, horis debitis,& consuetis, præsertim diebus Iuridicis, nisi fuerit impeditus iusto impedimento.

Et, quòd ibit ad omnes, & singulas Oblationes ordinatas,& quæ ordinabuntur per prælibatum Dominum, Dominum Mediolani, seu per præfatum Senatum, vt supra, nisi fuerit impeditus, vt supra.

De Iuramento Militum, & Conestabilium Domini Potestatis Mediolani. Cap. 22.

IVret in manibus, vt supra, quilibet Miles Potestatis Mediolani, etiã Ducalis, & Conestabilis, ad sancta Dei Euangelia, manibus corporaliter tactis scripturis, quòd attendet,& obseruabit Statuta,& Ordinamenta Communis Mediolani facta, & facienda.

Et, quòd faciet, & exercebit Officium suum benè, & legaliter, ac bona fide, & sine fraude.

Et, quòd non faciet, nec fieri faciet aliquod Achatum, seu Lucrum illicitum in Officio suo, vel occasione eius Officij, aliqua occasione, vel modo, excepto salario sibi taxato, per Statuta, vel Decreta.

Et, quòd fideliter ad honorem prælibati Domini, Domini, & Communis Mediolaui exercebit, & procurabit ea, quæ sibi commissa fuerint.

Et,quòd ibit, & stabit ad Officium suum explicandum, diebus, & horis consuetis, maximè diebus, & horis Iuridicis, nisi impeditus fuerit iusto impedimento.

Et, quòd ibit ad omnes oblationes, vt supra.

De

De Iuramento aliorum Officialium, de quibus infra. *Cap.* 23.

IVret, Quilibet alius Iusdicens, & Officialis, in toto Ducatu Mediolani, & etiam in Terris, & Locis, quæ ligantur ex dispositione Statutorum Communis Mediolani in manibus Præcessoris sui, in Officio tempore Introitus, Regiminis sui Officij.

Quòd seruabit Statuta, & Ordinationes Communis Mediolani, tam facta, & factas, quàm facienda, & faciendas.

Et, quòd exercebit suum Officium benè, fideliter, & legaliter, ac bona fide, & sine fraude.

Et vlterius, prout in præcedenti Statuto continetur.

De Sacramento Notariorum, & Officialium Ciuilium, et Criminalium. *Cap.* 24.

IVret, Quilibet Notarius, & Coadiutor ipsius, ac cuiuslibet Officialis in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, ac in Locis, & Terris, quæ ligantur Statutis Communis Mediolani, vel in quibus Statuta Communis Mediolani debent seruari.

Quòd Officium suum, faciet, bona fide, & sine fraude, & seruabit ipsa Statuta Communis Mediolani, tam facta, quàm facienda.

Et, quòd quicquam non accipiet in Officio suo, vltra Taxationes sibi limitatas per Decreta Ducalia, & Statuta Communis Mediolani.

Et, quòd non propalabit Iudicia dicta Testium, nec Examinationes Constitutorum, sine speciali licentia Iudicis, sub quo erit factus Processus.

Et, quòd se exercebit legaliter in ipso Officio, & vbi reperiri contingat aliquem ex suprascriptis, exercere Officium absq; Iuramento, vt supra, vel præstito Iuramento, contrafecisse prædictis, vel alicui prędictorum, incurrat ipso Iure, & Facto, vltra pęnam Periurij, casu quo, eum iurasse contingat, in pœnam librarum quadraginta Imperialium, applicandam pro medietate Cõmuni Mediolani, & pro altera Accusatori. Ille verò, qui non iurauerit incurrat pœnam dupli, respectu pœnę applicandæ, vt supra. Quòdq;, quilibet Coadiutor cuiuslibet Notarij, vt supra, sit maior annis viginti, & aliter ipsum Officium exercere non possit.

Et Abbates Collegij Notariorum Mediolani sint exequutores huius Statuti. Quod quidem Iuramẽtum redigatur in scriptis in actis dictorum Abbatum, vel Officialium, vt supra, singula singulis congruè referendo, respectu Notariorum exercentium Officium in Ciuitate Mediolani. Alij vero Iusdicentes Ducatus Mediolani, & Aliorum locorum, qui ligantur Statutis, vt supra, siue exequutores huius Statuti, respectu Notariorum Ducatus, & Districtus Mediolani.

Quòd Coadiutores, Officij Maleficiorum, non procurent coram Iudice Mediolani. Cap. 25.

Coadiutores Officij Maleficiorum, tam in Ciuitate, quàm in Ducatu Mediolani, non posint procurare, nec postulare, nec aliter quouismodo intercedere coràm alicuo Iusdicente tam in Ciuili, quàm in Criminali, sub pœna, qualibet vice, librarum sexdecim Imperialium, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera Accusatori, & credatur sacramento Accusatoris, cum vno teste, fide digno.

De Officio Coadiutoris. Cap. 26.

Officium cuiuslibet Coadiutoris, tam in Ciuili, quàm in Criminali, sit tantum ad scribendum memorias actorum, & ad exemplandum acta, & alias scripturas Notarij illius Officij, ad quod Deputatus erit & non posit accipere solutionem aliquam pro talibus memorijs, vel scripturis exemplandis. Satisfactio Notario, vel ipso Coadiutore, pro eos secundum formam Ordinum, sub pena soldorum viginti Imperialium, singula vice, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera Accusatori, & credatur, vt supra.

Quòd omnes Mediolanenses posint realiter, & personaliter, Ciuiliter, & Criminaliter conueniri per Potestatem, & alios exercentes iurisdictionem. Cap. 27.

Omnes, & singuli de Ciuitate, Districtu, & Ducatu Mediolani, possint, & debeant per Potestatem, & Alios exercentes Iurisdictionem in Ciuitate Mediolani, & per quemlibet eorum, & sub eis, & quolibet eorum Realiter, & Personaliter, Ciuiliter, & Criminaliter conueniri, & compelli. Ipsiq; teneantur, & debeant coram eis, & sub eis, & quolibet eorum, respondere, & Iuri parere, Priuilegio, Prerogatiua, vel Exceptione, aliquo, vel aliqua, vel alia quauis excusatione non obstante, nec admissa.

Et hæc omnia, Saluò, quòd per hoc Statutum non derogetur alijs Iusdicentibus, & eorum Iurisdictioni, qui separatam Iurisdictionem habent à Iurisdictione Potestatis, & Consulum Iustitiæ Mediolani, Decreto tamen de maiore Magistratu in robore suo semper persistente.

Qui Consules non habent Iurisdictionem cognoscendi de delictis.

Quòd Officium Inuentionum Armorum euntium de Nocte Bordellorum, et ludorum, expediatur, et fiat per Vicarium Potestatis. Cap. 28.

Vicarius Domini Potestatis Mediolani debeat, & teneatur cognoscere, & examinare, & diffinire de Causis, & Processibus Inuētionum Armorum vetitorum, & euntium de nocte, & Bordellis, & Lusoribus Taxillorum ad ludum prohibitum. & de Tendentibus ludum prohibitū, quas summariè debeat decidere, & terminare secundum, quod ei videbitur. Per hoc tamen Statutum non intelligatur fieri Præiudicium alijs Iusdicentibus, habentibus super prædictis Iurisdictionem.

De illis, qui debent ire ad Oblationes. Cap. 29.

Potestas Mediolani, eiusq; Iudices, ac Ducalis Iudex Maleficiorum, nec non Vicarius, & Duodecim Prouisionum, ac Syndici Prouisionum, suiq; Notarij, & Milites, & Collaterales, & Officiales, teneantur ire ad Oblationes, quæ fient, & fieri contingent ex forma Statutorum Communis Mediolani, & ad alias Oblationes, quas fieri continget de licentia Ducali.

¶ Quo sit eundum ad Oblat. vid. infra sub. rub. de Celeb. & venet. Sanct. cap. 63.

RVBRICA GENERALIS. De Syndicatu Potestatis, & Officialium.

¶ Ad quē spectet onº Sindican. Bald. in l. Obseruare. §. proficisci. In 1. q. ff. de off. proconf. & Lega.

De Syndicatoribus eligendis. Cap. 30.

Finito regimine Potestatis Mediolani, primo Die, vel sequenti, eligatur per prælibatum Dominum, Dominum Mediolani, vel eius Senatum, vbi prius electio facta non sit, Vnus ex Vicarijs Generalibus, necnon per Collegium Doctorum Mediolani eligantur duo Doctores non suspecti, & etiam per Abbates, & Officiales Collegij Notariorū Mediolani duo Procuratores non suspecti, & per eos Syndicatores, eligātur duo Seruitores, pro Syndicatu expediēdo. Qui quinq; appellentur Syndicatores Potestatis, Officialium, & eius Familiæ. Et qui Syndicatores, habeant potestatem, & Iurisdictionem inquirendi, procedendi, condemnandi, & absoluendi, cōtra præcedentem Potestatem, eiusq; Officiales, & Familiam, in omnibus, & per omnia, prout continetur in proximè sequenti Statuto, incipiente, SYNDICATORES, & etiam in Statuto incipiēte, POTESTAS, FINITO TEMPORE, & prout in alijs Statutis cōtinetur.

¶ De materia vid. in Nouiss. cōstitu. lib. 1. in tit. de Vicar. gñali. Et Parid. de Put. in suo tract. de Syndicat. & Bal. & Homod. de Castell. Et Catal. de Boncōp. similiter. i suis Tract. quos oēs habes in 14. vol. in fi.

Et

Et qui Vicarius Generalis, & prædicti Doctores, & Procuratores eligendi, modo, quo dictum est, Syndicatum ipsum expediant, pariterque Sententiam proferant. Ita, quod ipsi duo Doctores, tam in procedendo, quàm proferendo Sententiam, simul vnam vocem tantum habeant, & Procuratores vnam vocem tantũ, sicut, & ipse Vicarius vnam aliam habebit.

Quod si forte in eiusmodi Sententia, vel Relatione facienda, discordes fuerint, reseruetur prælibato Domino, Domino Mediolani Prouisio super hoc, faciendi, prout suæ Dominationi, vel eius Senatui videbitur.

Et habeant prędicti Doctores Syndicatores soldos sexdecim Imperialium pro quolibet, & quolibet Die, & Procuratores soldos decẽ Imperialium pro quolibet, & quolibet die, quo interfuerint dicto Syndicatui. Quod salarium exigatur à Communi Mediolani, maximè super Condemnationibus.

De Officio Syndicatorum Potestatis, vel Aliorum Officialium. Cap. 31.

Syndicatores, qui de cætero fuerint electi ad syndicandum Dominum Potestatem Mediolani, vel Aliquem de eius Familia, vel aliquem alium Iudicem, vel Officialem in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, habeant Auctoritatem Potestatẽ vel Bayliam audiendi, examinandi, & cognoscendi per se, & sine alio Sapientis consilio, nec assumptione Consilij sapientis, quolibet die feriato, & non feriato, exceptis diebus feriatis in honorem Dei, vel Sanctorum, de omnibus, & singulis, quæ per illum, vel illos, quos Syndicari debuerint, commissa, & perpetrata fuerint, vel dicerentur perpetrata fuisse in eorum, vel alicuius eorum Officio, contra formam Iurium, & Statutorum, & Ordinamentorum Cõmunis Mediolani, vel Decretorum Ducalium, seu contra honorem, vel debitũ Officij sui, ac de omnibus, & singulis per ipsum Syndicandum, vel ipsos Syndicandos, vel aliquem ex eis factis, & gestis, & administratis & quæ fieri, geri, & administrari debuerit, & etiam de neglectis, & omissis per eum, vel eos, in eorum Officio.

Et generaliter de quibuscunq; Fraudibus, Malicijs, & Baratarijs per eos Syndicandos, vel aliquem ex eis, commissis in eorum Officio, vel eo durante, in, & super prædictis omnibus, & singulis, procedendi, & veritatem reperiendi, tam per Officium, seu Inquisitionem, quàm per Accusam, Querelam, Petitionem, vel Querimoniam, vel aliam simplicem notificationem, vel scripturam, ipsis, vel coràm ipsis Syndicatoribus, vel eorum Officio, vel ad Banchum, vel etiam alio quouismodo factam, prout ipsis, Syndicatoribus melius videbitur, etiam vbi aliquis conqueri nollet de Officiali, vel Officialibus Syndicando, vel Syndicandis. Et Syndicatores ipsi hoc aliunde sentirent, vel quouismodo sentire possent. Et proclamationes, & Cridas fieri faciendi, tam in Ciuitate, quàm in Ducatu Mediolani, & maximè in Locis, & Partibus, in quibus ille Syndicandus, vel illi Syndicandi habirabant, & conuersabantur, tempore sui Officij, & vbi Officium eorum exercebant, & alia quæcunq; faciendi, & explicandi, quæ eis Syndicatoribus videbuntur oportuna.

Et

Et hæc omnia summariè, & de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, etiam sine aliqua libelli, vel Petitionis Datione, & Litis contestatione, vel quasi sola facti veritate inspecta, prout eisdem videbitur pro meliori. & breuiori expeditione Syndicatus, per Iudicium, seu Iudicia, Vocem, & Famam, & tormenta, & alia, quæcunq; remedia, omniq; Iuris, & Statutorum substantia, & solẽnitate, pœnitus prætermisſis.

De Eodem. Cap. 32.

Teneantur Syndicatores prædicti, post factã de eis electionem, & post finitum Officium cuiuslibet Syndicandi, prima die Iuridica immediatè sequenti, formare Inquisitionem generalem contrà quemlibet Syndicandum, vt supra, & præsente Syndicando, vt supra, vel in eius absentia, & illam intimari facere Syndicando, vel Syndicandis, & responsionem inquisiti, seu inquisitorum affirmatiuam, vel negatiuam, prout dari voluerit, accipere, & quilibet Syndicandus teneatur, tempore eius responsionis, coram ipsis Syndicatoribus, idoneè fideiubere de stando, & parendo Iuri, & Syndicatui, & de soluẽdo omnem condemnationem, quæ per ipsos Syndicatores fieri contigerit, ac etiam de non recedendo à Ciuitate Mediolani, vel loco, vbi fiet syndicatus, sine speciali licentia ipsorum Syndicatorum, sub pœna, quæ ipsis syndicatoribus videbitur, Ducali Cameræ applicanda, & donec expeditus fuerit ipse syndicatus, & satisfactum fuerit pro contentis in ipsa sententia, & non præstitis dictis fideiussoribus, detineatur, donec satisdatum fuerit, prout suprà. Saluò nisi alias per dictum Syndicandum satisdatio Idonea præstita sit, modo, quo supra, nisi tamen, dicti Fideiussores, vel aliquis ex eis, tempore Syndicatus, reperirentur inhabiles, quòd tunc, & eo casu, teneatur denuo fideiubere, vt supra, & vtrum fuerint inhabiles, vel ne stetur declarationi Syndicatorum, remota omni appellatione, Querela, & nullitate, & admitti non posſit pro Fideiussore aliquis doctor de Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani, nec aliquis Causidicus, nec Notarius Collegij Notariorum Mediolani, laudatus ad omnia, exercens ipsum Officium, & incontrarium fieri non posſit renunciatio, etiam cum Iuramento, & si facta fuerit, ipso Iure, non valeat, & pro non facta habeatur.

¶ Quòd null⁹ de Collegio Iudicũ, posſit esse fideiuss. infra c. 353 incip. Nullus.

De Eodem. Cap. 33.

Datis autem fideiussoribus, vt supra, aut facta detentione prout supra, fiant Cridæ, eadem die, vel sequenti non feriata, in honorem Dei, vel Sanctorum, de mandato ipsorum Syndicatorum in Ciuitate Mediolani, vel Syndicatoris in loco, vbi fiet Syndicatus extra Ciuitatem, notificando quibuscunque, qualiter inchoatus erit Syndicatus prædictus, & asſignando terminum quinque dierum illis, qui habitabunt in præsenti Ciuitate Mediolani, vt supra. Alijs verò habitantibus extra Ciuitatem terminum dierum decem ad dandum libellos, seu Querelas

suas

ſuas contra Syndicandum, vel Syndicandos, & omnibus, & ſingulis prædictis, habitantibus, tam in Ciuitate, quàm extra, debitè referendo, dierum quindecim, à die factarum ipſarum cridarum immediatè ſequutorum, ad probandũ, & probatum habendum, per omne genus probationum, ſibi incumbentia. Vbi verò contingat fieri Syndicatum alicuius Poteſtatis, vel Officialis in Locis Ducatus Mediolani, aſsignetur terminus quattuor dierum habitantibus in illis locis, in quibus cõtinget fieri Syndicatus in ipſo Ducatu Mediolani, & alijs habitantibus extra ea loca, terminum octo dierum, ad dandum Libellos, & Querelas ſuas, contra Syndicandum, vel Syndicandos, & omnibus, & ſingulis habitantibus, tam in dictis locis, quàm extra dicta loca, debitè referendo, terminum dierum decem, ad probandum, & probatum habendum, per omne genus probationum, ſibi incumbentia.

Poſsint tamen Syndicatores Poteſtatis, & Officialium Ciuitatis Mediolani, & Syndicator Officialium Locorum Ducatus Mediolani, pro vt ſupra, terminum probatorium, ſi, & prout ſibi expedire videbitur, prorogare, contra, congrue referendo, cui, vel quibus ſibi videbitur, vt ſupra, modo tamen, prorogatio non excedat terminum aliorum dierum quinque vt ſupra in Syndicatoribus Officialium Ciuitatis Mediolani. In Syndicatore autem aliorum Locorum Ducatus Mediolani non excedat terminum trium dierum.

De Eodem. Cap. 34.

Teneãtur etiam ipſi Syndicatores Officialium Ciuitatis Mediolani infra quinquaginta dies tantum, ad tardius, immediatè ſequuturos, poſt reſponſionem factam Inquiſitioni generali, ſeu poſt terminum datum ad reſpondendum ipſi Inquiſitioni, decidere, & expedire ſyndicatum ipſum. Si verò contingat in Terris Ducatus Mediolani Syndicari aliquem Officialem, vel Officiales infra triginta dies, poſt reſponſionem factam, vt ſupra, ſeu poſt terminum datum, vt ſuprà.

Et vbi comperti fuerint accepiſſe munera, ex Iure accipi non conceſſa, puniantur ipſi in pœna quatrupli, Cameræ Ducali applicanda.

Et teneantur omnes, qui iam querelas porrexiſſent, aut porrigerent contra ipſos Iuſdicentes, & Officiales Syndicandos, proſequi eorum querelas ſincerè, & pro viribus, vſq; ad finẽ, & terminationem ipſarum cauſſarum, & Syndicatus. Et ſi contingat, inchoato ipſo Syndicatu, & etiam, ante initium ipſius Syndicatus ipſos Poteſtates, Iuſdicentes, & Officiales aliquas pecunias indebitè ablatas, vel acceptas, reſtituere teneatur, tamen ipſe Syndicator, ſeu ipſi Syndicatores, teneantur contra eos procedere, ac ſi reſtitutio facta non fuiſſet, & tamẽ penam incidant, quam non facta reſtitutione, & ipſis conuictis, incidiſſent.

Et ſi contingat aliquem, cuipiam Officiali, aliquid indebite dediſſe, & talis conqueri nollet, Syndicatorque, vel Syndicatores hoc aliunde ſentirent, poſsit, & debeant Syndicatores ipſi, vel Syndicator, quibuſcunque modis, & prout ei videbitur, inquirere veritatem, & comperta veritate, condemnetur ille, qui rẽ habuiſſet indebite, eodem modo, quo condemnari debuiſſet, conquerente illo

qui

qui conqueri noluisset, & ille, cuius Caussa veritas in noticiam peruenisset, teneatur secretus, & habeat illud, quod habere debuisset ille, qui libellum, seu querelam porrigere debuisset. Præterea, si dato libello, vel porrecta querela, contra Officialem ille, qui libellum dedisset cum Officiali concordasset, non obstãte ipso concordio, teneantur Syndicatores, seu Syndicator, procedere ad Inquisitionem veritatis, quibuscũque modis, & prout ipsis, seu ipsi videbitur, & comperta veritate, ad condemnationem, officialis, seu officialium, eodem modo, quo processissent, non facto concordio. quod concordium, nullo modo valeat, nec teneat, quo ad pœnas publicas tantum. Nec Syndicatores, aut Syndicator, audeant, vllo modo, concordium temptare, nec admittere in præiudicium, vt supra. Et tamen, in omni casu, Officialis, qui deliquisset, incurrat eam pœnam, quam incurrere debuisset, non facto concordio, quo ad pęnas publicas tantum, vt suprà.

Qui Syndicatores, vel Syndicator, pro dictis syndicatibus, seu eorum Sententijs vel Relationibus, nihil accipere posśint, nisi prout, in præsentibus Statutis dispositum esse reperiatur, & ꝙ vllę reseruationes in ipsis Syndicatibus fieri non posśint, nisi de speciali licentia prælibati Domini, Domini, aut Senatus.

Et si contingat aliquam, vel aliquas reseruationes fieri de licentia, vt supra, Quæ exigerent altiorem indaginem, terminetur, seu terminentur, ac decidantur, infra Mensem vnum, à lapsu suprascriptorum quiuquaginta dierum connumerandum, & in Syndicatibus Officialium aliorum locorum infra viginti dies, sub pęna Salarij vnius Mensis, irremisśibiliter retinendi, absque alia declaratione, nec posśint ipsi Syndicatores, vel Syndicator, facere in Syndicatibus, aliquas absolutiones generales sine speciali licentia, vt supra, quæ appareat in scriptis.

De Eodem. *Cap. 35.*

A Sententijs autem per eos Syndicatores, seu Syndicatorem latis in Causśis Syndicatuum, & alijs, quæ per eos, seu per eum facta fuisse reperiantur, tam in processu, quàm aliter, appellari, Officium Iudicis implorari, Querelari, de Nullitate dici, nec supplicari alio, quouismodo, vel Caussa, directè, nec per indirectum eas retractari non liceat, neque posśit, sed prout latæ fuerint, exequutioni demandentur.

Quod Potestas, eiusque Iudices, & Officiales stent extra Domum Communis, tempore sui Syndicatus. *Cap. 36.*

POtestas, & eius Iudices, & omnes eius Officiales, finito Officio, teneantur, & debeant discedere à Domibus Communis Mediolani, & extra Domos Communis Mediolani stare per totum tempus sui Syndicatus, & ꝙ durante, termino eorum Syndicatuum, non posśint aliquod Officium exercere in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani.

De Satisdatione præſtanda per Poteſtatem Mediolani. Cap. 37.

POteſtas teneatur, & debeat ſatiſdare pro ſe, & ſua familia in Manibus dominorum Magiſtrorum Ducalium intratarum extraordinariarum per duos Menſes ante exitum ſui regiminis cum bonis Fideiuſſoribus, qui non ſint ex prohibitis per præſentia Statuta, & de ſtando ad Syndicatum, finito tempore ſui Regiminis, & de reſtituendo totum id, in quo fuerit condemnatus ipſe, vel aliquis de eius, Vicario, Iudicibus, & Familia, ſecundum Formam Statutorum Communis Mediolani, & alia faciendo, & obſeruando, prout in Statutis continetur.

Idem ſeruetur in alijs Poteſtatibus, & Officialibus Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, ac Diſtrictus, & Terrarum ſuppoſitarum Statutis Communis Mediolani, ſingulariter referendo.

Quòd Aduocati, & Procur. teneantur præſtare Patrocinium contra Magnates c. 443. incip. qualibet Aduocatus vol. 1.

Quòd nullus Mediolanenſis ſit Aduocatus, nec Procurator Poteſtatis, vel alterius Officialis, tempore Syndicatus eorum. Cap. 38.

NVllus Ciuitatis, nec Ducatus Mediolani ſit Aduocatus, nec Procurator Poteſtatis, nec eius Familiæ, nec alicuius alterius Officialis Syndicandi in Cauſsis Syndicatus, & quòd aliquis non audeat, nec præſumat ire, nec ſtare cum eis, nec aliquo eorum corám Syndicatoribus pro faciendo iniurias, nec minas alicui conquerenti de ipſis, nec aliquo eorum, nec aliquod impedimentum præſtare, quo minus in dictis Cauſsis procedatur, & ſi quis contrafecerit, condemnetur in libris quinquaginta Imperialium, qualibet vice, applicandis Communi Mediolani, & ſuper prædictis teneatur Poteſtas inquirere, & punire ſuo Officio.

Quòd Poteſtas, eiusque Iudices, & alij Officiales, non reddant ius Fideiuſſoribus ſuis. Cap. 39.

POteſtas Mediolani, Eiuſque Iudices, & Alij Officiales Ciuitatis, & Ducatus Mediolani non poſsint quoquomodo ad inſtantiam Fideiuſſorum ſuorum, nec alicuius eorum, in eorum Cauſsis Iuſdicere in Ciuilibus, nec criminalibus, & ſi contrafactum fuerit, ipſo Iure, ſit nullius valoris, & momenti, quo ad fauorem ipſorum Fideiuſſorum.

De

De pœna Officialis committentis Baratariam. Cap. 40.

Vicunque Officialis Baratariam, scienter, vel dolosè aliquam iniusticiam commiserit, aliquid ommittendo, vel faciendo, propter quod læsum sit aliquod Commune, Collegium, Consortium, Vniuersitas, vel læsa sit aliqua singularis persona, condemnetur in quatruplum totius eius, de quo interuenerit læsio, cuius quadrupli medietas, applicetur Lęso, & altera Communi Mediolani, & si Commune Mediolani, vel aliud Commune, Ducatus, & Districtus Mediolani solum læsum fuerit, totum applicetur dicto Communi læso, & si non perceperit, sed solum promissionem habuerit ille, qui promisit, teneatur illud dare dicto Communi, & totidem illi, qui lędebatur ex huiusmodi promissione, si effectum habuisset, & nihilominus Officialis condemnetur in triplum eius, de quo receperit promissionem. Et insuper priuati sint, & esse intelligantur ipso Iure, & facto, Officijs, suis, vbi eos Syndicari contingat, durantibus eorum Officijs.

Et item non possint vnquam habere aliquod Officium, nec Beneficium in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani. Et vlterius puniantur in ictibus tribus cordæ, vel in alia pœna corporali, etiã vsq; ad vltimum supplicium inclusiuè, arbitrio Syndicatorũ, inspecta qualitate cõmittentis, & per syndicatores exequenda.

Quid intelligatur Baratatia. Cap. 41.

Aratatia autem intelligatur, si quis prætio pacto, seu conuento aliquo, dato, vel promisso, seu remissio, aliquid fecerit, vel omisserit in Officio suo propter quod, aliquod Commune, & vt supra, vel singularis persona lædatur, vel lædi possit.

De Eodem. Cap. 42.

I quis verò sine aliquo Dato, Promisso, Conuentato, vel Remissio, quouismodo, vt supra, per dolum, vel fraudem aliquid fecerit, vel omisserit in Officio suo, eo casu condemnetur in quadruplum eius, in quo læserit Commune, vel vt supra, vel singularem personam. Cuius quadrupli medietas, applicetur Lęso, & altera medietas Communi Mediolani.

Et si Cõe Mediolani læsum tantum fuerit, totum applicetur ipsi Cõi Mediolani.

De Eodem. Cap. 43.

I verò per Imperitiam aliquid fecerit, vel omisserit in Officio suo. Ita, quòd Commune aliquod, vel, vt supra, vel singularis persona, sit læsum, vel lęsa, condemnetur arbitrio Iusdicẽtis damnum passo, vsq; ad simplum, & si non appareat damnum alicuius, vel non probetur, non condemnetur in aliquo, nisi certa pœna per Statuta sit apposita.

Dominum Mediolani, vel per Statuta, vel Ordinamenta Communis Mediolani. Quod Statutum sit præcisum, & præcisè obseruetur. Et hoc, nisi aliter reperiatur dispositum, ex forma Statutorum.

De his, qui non possunt habere partem condemnationum. Cap. 47.

NVllus filius, Nepos, vel alius Agnatus, vel Cognatus, nec Familiaris, nec Domestica persona, quæ sit de Familia Potestatis, vel alterius Iudicis, vel Officialis Communis Mediolani possit habere aliquam partem de aliqua condemnatione, quæ fieret per eius Accusam, vel Denunciationem. Sed in totum ipsa Condemnatio perueniat in Commune Mediolani.

Et si quis contrafecerit, habeatur pro condemnato, Ipso Iure, in quatruplum illius quantitatis, quæ in eum peruenisset, secundum illam condemnationem. Cuius pœnæ medietas sit Communis Mediolani, & alia manifestantis illud delictum, & quilibet possit accusare, & manifestare.

De Familiaritate comedendi, & bibendi omittenda per Potestatem, et eius Familiam. Cap. 48.

AD Tollendum omnem suspicionem, Statuitur, ꝙ Potestas Mediolani, & eius Iudices, Milites, Notarij, & alij de sua Familia non possint, nec debeant ire ad comedendum, nec bibendum, nec comedere, nec bibere in Ciuitate, nec Suburbiis Ciuitatis ad domum alicuius personæ ſecularis, vel ecclesiasticæ, Ciuitatis, Ducatus, vel Districtus Mediolani, pęna librarum centum Imperialium applicandarum Communi Mediolani pro quolibet inobediente, & qualibet vice, & eadem pęna, punientur dantes bibere, vel comedere, vt supra.

De porta, & Hostijs, Potestatis Mediolani, et eius Familia apertis tenendis. Cap. 49.

POtestas Mediolani teneatur, & debeat curare, & facere, ꝙ porta Curiæ, in qua moratur, & Hostia Camerarum Potestatis, Iudicum, & Militum suorum, stent aperta tota die. Ita, ꝙ homines liberius habeant Aditum ad ipsum Potestatem, & eius Familiam, sub pęna feudi, seu librarũ vigintiquinq; Imperialium, Potestati, & cuilibet Iudici, & Militi librarum decem Imperialium, qualibet vice, applicanda Communi Mediolani.

RV-

RVBRICA GENERALIS.

De Exactoribus, & Receptoribus pecuniæ Communis Mediolani.

Cap. 50.

Illi, qui eligentur Præsidentes Officio Prouisionum Communis Mediolani, curam habeant diligenter in Officio, & singulis diebus, bis, aut semel saltim, ad officium Prouisionum accedant, & resideant. Vicariusque Prouisionum, bis in die, scilicet, in Mane, & in Vesperis resideat ad dictum Officium Prouisionum. Nihilque agere, & statuere possit sine prædictis Præsidentibus, siue Maiori parte eorum, in his, quæ eorum Officium concernant.

Et, ꝙ ipsis Præsidentibus in fine Officij soluatur Salarium taxatum in primo Statuto huius voluminis ipsis exercentibus Officium tantum, cum solitis Præheminencijs, & Emolumentis Soluendorum super Prouentibus, & Pecunijs ad ipsum Commune spectantibus, & deferendis.

Quæ, quidem Pecunię, & Prouentus, deponantur penes Thesaurarium, qui pro temporibus erit Communis Mediolani, qui postea prædictum Salarium ipsis Præsidentibus persoluat, vt dictum est.

Hoc etiam addito, ꝙ ipsi Præsidentes debeant, & teneantur priusquam ab Officio discedant, successiuè reddi sibi facere rationem de omnibus Exactis, & Redditibus Prouisionum per eos, qui Exactionum, & Redditüum ipsorum curam habebunt.

De Officialibus Communis Mediolani Cercandis.

Cap. 51.

Potestas, & eius Iudices, & Vicarius Officij Prouisionum, ac Duodecim Præsidentes, siue Maior Pars eorum possint, & debeant, ac teneantur, bis, saltim in Mense, facere cerçari ad Officium Prouisionũ Communis Mediolani, & ad Iudices Maleficiorum, & alibi, vbi expediens fuerit, omnes Ponderationes monetæ, & Campsores Communis Mediolani, & ad Carcerum custodes, & alios Officiales Communis, seu prælibati Domini nostri Mediolani, si receperint vltra illud, quòd recipere debent, vel fecerint contra formam Ordinamentorum, seu Ordinũ, vel omiserint facere ea, quæ debent, & repertos culpabiles, punire debeant secundum formam Ordinum, & vt melius fieri poterit, & intelligantur Officiales illi, duntaxat, qui electi fuerint, vt supra.

Et ex hoc non fiat præiudicium, nec aliqualiter derogetur Auctoritati, & Iurisdictioni Dominorum Protectorum Carceratorum.

Et prædicti Officiales prædicta exequantur, vt supra, sub pęna librarum quinquaginta Imperialium, applicanda Communi Mediolani.

De

De pecunijs Communis Mediolani. Cap. 52.

OMnes Solutiones, quæ de cætero fient de denarijs Communis Mediolani, alicui fieri debeant, de consensu Domini Vicarij Prouisionum, & saltim duorum ex Præsidentibus, & nullus possit sibi, à se ipso satisfacere, saluò pro condemnationibus Stratarum, de quibus fiat, vt in Statutis suis continetur.

De Officio Collateralium Deputatorum Officio Stipendiorum. Cap. 53.

SI contingat in aliqua Quęstione, Controuersia, vel Lite vertente coram ipso Officio, peti per aliquam Partium, Quęstionem committi, & ipsi Collaterales voluerint Consilium sapientis assumere, teneantur illud assumere de numero Confidentium Partium, vel vnius in contumaciam alterius de Collegio Doctorum Iudicum Mediolani.

RVBRICA GENERALIS.

De Consulibus Iustitiæ Mediolani.

¶ De Iurisdictione iusdicentium Mediolani vide infra hoc eodē lib. cap. 96. ubi habetur quę sint illa loca quæ habent separatā Iurisdictionē & supra cap. 19. & 27.

De Iurisdictione, & Officio Consulum Iusticiæ Mediolani. Cap. 54.

COnsules Iustitiæ Mediolani, & quilibet eorum, habeant Iurisdictionem in his, quæ sunt mixti Imperij, & simplicis, Iurisdictionis, & possint ipsi, & quilibet eorum Decreta, & Auctoritates, & omnia ab eis dependentia interponere in quacunq; Parte Ciuitatis, Ducatus, Districtus, & Iurisdictionis Mediolani. Saluo, vt infra.

¶ Per Cōstitutiones Nouiss. fuit prouisum ꝙ summa excedente Ducatos Ducentum. cōsules, qui non sunt doctores, se abstineant. vt ibi in acto de de Consulibus Iustitiæ lib. 4. pag. 194.

De Eodem: Cap. 55.

COnsules Iusticiæ Mediolani sint sex, quorum duo, sint Doctores de Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani, & eorum Doctorū Officium, duret solummodo per duos Menses, Officium vero aliorū quattuor, duret per annos duos continuos, & qui fuerit Consul per annos duos, vt supra, non possit in sequentibus duobus annis, esse Consul, nec ipsi Consules, tam Doctores, quàm Alij, possint ipsum Officium exercere per Substitutum, nec Subrogatum per aliquem ex ipsis Consulibus.

Et

Et ipsi Doctores, scilicet, illi Duo, qui ipsius Collegij fuerint Abbates, finito Officio Abbatiæ, Ipso Iure, pro electis habeantur in Consules, vt supra. Saluò, quòd si ipsi ex aliqua legitima Caussa nollent, vel non possent, aut alter eorũ non posset, seu nollet Officium ipsum exercere, quòd tunc loco ipsorum, vel ipsius, per Collegium, alij, vel alius subrogentur, vel subrogetur. Et sic fiat successiuè, singulis duobus Mensibus. Alij vero Consules non Doctores, eligantur per prælibatum Dominum, Dominum nostrum. Et habeant ipsi Doctores pro eorum Salario dictorum duorum Mensium à Communi Mediolani libras sexdecim Imperialium, pro quolibet eorum. Alij verò non Doctores, habeant pro suo Salario à Cõmuni Mediolani ad computum librarum quattuor Imperialium in Mense, pro quolibet.

¶ Non possint Caussa committi Consuli, nec etiam Aduocato, in Nouiss. cap. 61. incip. Alicui.

Et non possit alicui, ex ipsis Consulibus committi aliqua Questio, nec in socium assumi per alios Consules, nec aliquem, nec aliquos ex eis, etiam de voluntate Partium, sub pœna Consuli committenti, vel Consulibus Cõmittentibus, librarum Centum Imperialium, pro quolibet eorum Consulum committentium. Et commissio non valeat, & nec assumptio, nec etiam sententia, Ipso Iure.

¶ Qualiter, quis, & contra quos debeat induci i poss. in 1. vol. cap. 155. incip. nullus Iusdicens:

Et ꝙ nullus ipsorum Consulum, qui non sit Doctor subscribere, nec signare possit aliqua precepta continuandi, aut ponendi aliquem in possessione aliquorum bonorum, nec personaliter quenquam capiendi, nec aliquam pignorũ sequestratorum, nec personaliter detentorum relaxationem, siue relaxetur, sed sufficiat signatura Doctoris ipsius Consulis.

De Sacramento Consulum Iustitiæ. Cap. 56.

COnsules Iusticiæ Mediolani, teneantur ante Introitum sui Officij Iurare coram Vicario Officij Prouisionum Mediolani de exercendo Officium suum benè, & legaliter, & faciendo bonam Iusticiam, & Rationem cuilibet.

Et, ꝙ ascendent Banchum Iuridicum ipsorum Consulum super Palatio magno Broleti Communis Mediolani, horis consuetis, diebus Iuridicis, nisi iusta Caussa steterint impediti.

Et, quòd nihil recipient per se, nec per submissam personam, directè, nec per indirectum, nec Lucrum, nec Achatum facient pro aliqua audientia, Pronunciatione, vel Diffinitione Caussæ sui, vel Officij. Saluò, prout in Statutis continetur.

Et, ꝙ non permittent aliquid peti, nec exigi per aliquem Notarium sui Officij vltra Ordines superinde factos, & si audiuerint aliquem conquerentem de ipsis Notarijs, vel aliquo eorum pro Solutione, vel Petitione pecuniæ. Vel impedimento, vel quia non posuerint scripturas in Actis, vel scripturas non dederint expletas, eos punient, & compellent ad faciendum debitum suum.

Et prædicta possint, & debeant exequutioni mandari per sacramentum, & sub pęna librarum vigintiquinque Imperialium, in quam incurrant, Ipso Facto, applicandarum Communi Mediolani.

Et, ꝙ curabunt, & facient cum effectu, ꝙ Notula fiet per Notarios suos de omnibus

bus Cridaturis Contumaciarum, Bannorum, & Firmationum. Ita quod homines non decipiantur.

Et quod quæstionem non mouebunt, durante suo Officio, coram Officio ipsorum Consulum, nec audit Notarios, nec Coadiutores dicti Officij, de aliquo Iudicio Contentioso, si oppositum fuerit, & si contrafecerint condemnentur in libris vigintiquinque Imperialium, applicandis, vt supra, & teneantur ad interesse.

De Consulibus Negotiatorum Mediolani. Cap. 57.

DOminus Potestas Mediolani, & eius Iudices, & omnes exercentes Iurisdictiones in Ciuitate, & Ducatu, & Districtu Mediolani, & quisque in totum teneantur, & debeant dare, & præstare validum auxilium, & fauorem Consulibus Mercatorum, ad exigendum mulctas, & pœnas, per eos indictas, & impositas illis, de sua Societate.

De Pontibus Certarum Aquarum manutenendis, & defendendis. Cap. 58.

DOminus Potestas Mediolani teneatur manutenere, & defendere Pontes, qui sunt super Ticinello, Abdua, Lambro, & super alijs Aquis, non derogando tamen Iurisdictioni aliorum Iusdicentium.

De Iuribus Mediolanensium, sitis in aliena Iurisdictione, per Potestatem defendendis. Cap. 59.

POtestas, & Vicarius Officij Prouisionum teneantur præcise defendere, omnibus modis, Iura, Rationes, & Possessiones suorum Ciuiũ, & Ecclesiarum, & Clericorum Ciuitatis, & Ducatus, & Districtus Mediolani, Sitas in aliena Iurisdictione, siue in Confinis circunstantiũ Ciuitatum, & Terrarum, & curare, & facere pro posse, quod possessio ipsarum Rerum, & Iurium, restituatur eisdem, & in ea possessione manuteneantur.

De Eodem. Cap. 60.

POtestas, & Iusdicentes Mediolani, & Vicarius Officij Prouisionum, teneantur, & debeant dare Consilium, & fauorem Mediolanensibus, & alijs, de Ducatu, & Districtu Mediolani, & Terris suppositis Staturis Mediolani ad sua Cridata, & Iura consequenda, & habenda a b Vniuersitatibus, & singularibus personis Ciuitatum Italiæ, & aliunde, contra Vniuersitates, & earum personas, quæ defecerint Mediolanensibus, & vt supra, vel alicui eorum in iusticia facienda.

RVBRICA GENERALIS.

De Celebratione, & veneratione Sanctorum.

De Festo Sancti Ambrosij celebrando honorificè. Cap. 61.

FEstum Sancti Ambrosij Patroni, & Defensoris huius almæ Ciuitatis, omni anno, per Commune, & Officiales Mediolani, honorificè, & decenter fiat, vt hactenus fieri consueuit, scilicet, die septimo Decembris, & primo die Iouis, post festum Paschæ Resurrectionis.

De Eodem. Cap. 62.

QVilibet, cuiuscunque Gradus, & Conditionis existat, teneatur, & debeat honorificè celebrare prædictas duas Festiuitates Beatissimi Ambrosij eximij, & Sacratissimi, ac venerabilis Doctoris Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac Dignissimi Præsulis, Confessoris, Patroni, & Pijssimi Defensoris huius almæ vrbis. Et; qui contrafecerit, præter Iras, ac pęnas cęlestes, quas à Deo expectet, pœnam incurrat librarum vigintiquinq; Imperialium, Communi Mediolani applicandarum.

Qui teneatur ire, supra, sub Rubr. generali. De elect. Dñi Potestatis, cap. 6. incip. potestas Mediolani.

Et quilibet Potestas, qui per tempora erit, tertia die, ante Festiuitatem de Mense Decembris, tunc, in populi Ciuitatis, & Suburbiorum noticia, voce præconia, sub simili pęna faciat præconizare.

De oblationibus pro festiuitatibus faciendis. Cap. 63.

OBlationes pro infrascriptis Festiuitatibus, fiant per Commune Mediolani, infrascriptis diebus, Quolibet anno, dêtur per Dominum Mediolani infrascriptis Capitulis, vt infra videlicet. Fratribus Seruorum sanctæ Mariæ, pro festo suo, quod est die secundo Februarij, libræ vigintiquinque Imperialium. Fratribus de Carmello, die xxv. Martij, libræ xxv. Imperialium. Fratribus ordinis Prædicatorum ad Sãctum Petrum martyrem, die vigesimonono Aprilis, libræ septuagintaquinq; Imperialium. Fratribus Sãcti Ambrosij ad Nemus, die Iouis primo, Immediatè post festum Paschæ Resurrectionis, libræ septuaginta quinque Imperialium. Fratribus sancti Petri Cęlestini, die decimonono Maij, libræ vigintiquinq; Imperialium: Monasterio sancti Dionisij, die vigesimoquinto Maij, libræ xxv. Imperialium. Fratribus Minoribus Sancti Francisci Mediolani.

In festo sancti Barnabæ, die vndecimo Iunij, libræ septuagintaquinq; Imperialium. Capitulo Canonicorum Sancti Calimeri, pro festo suo, die vltimo Iulij, libræ sexdecim Imperialium.

Pro

Pro festo sancti Ambrosij, die septimo Decembris, fiat Oblatio honorificè, expensis Communis Mediolani.

Pro festo sancti Ambrosij de la Victoria de Parabiago, die vigesimoprimo Februarij, fiat Oblatio honorificè per Commune Mediolani.

Item fiat Oblatio ad Ecclesiam Maiorem, in Festo sanctæ Agnetis, die vigesimoprimo Ianuarij, more solito.

Item pro festo sancti Marci celebrando, dentur fratribus sancti Marci Mediolani, die vigesimoquinto Aprilis, libræ quinquaginta Imperialium.

Et hoc ipsis Fratribus, & Capitulis dantibus Palia, & Cereos, suis expensis, pro Rectoribus, Iudicibus, & Officialibus Communis Mediolani, & alias expensas ipsarum festiuitatum faciendas.

Oblatio verò solita fieri, die vigesimoquinto Iulij, ad hospitale Sancti Iacobi portæ Vercellinæ Mediolani, fiat more solito.

Ad Oblationem, & Eleemosinam sancti Benedicti, fiat, & obseruetur, vt ordinatum est.

Et, quòd Vicarius Prouisionum possit dictas oblationes facere, & fieri facere, sine alijs literis Ducalibus, & absq; licentia Ducali.

RUBRICA GENERALIS.
De prohibitis Captionibus, & Molestationibus.

In quos, & quas res, & personas fieri prohibeatur exequut. c. 167. incip. pro debito priuato vol. 1.

Quòd nullus Capiatur, nec Derobetur reuerentia Festiuitatum. Cap. 64.

Nullus capiatur, nec derobetur pro aliquo debito publico, nec Priuato, per dies septem, ante, nec post Festum Natiuitatis Domini, & Festum Resurrectionis Domini. Et si quis captus fuerit, ante illos dies septem, relaxetur, præstita Satisdatione, parte citata, vel præsenti, de reuertendo, & consignando, ad, & in Carceres, in fine ipsorum septem dierum sequentium, post dicta festa, aut de soluendo debitum, pro quo detentus fuerit, cùm Idoneo Fideiussore, & supposito Iurisdictionis illius Iudicis, de cuius mandato, detentus fuerit.

Qui fideiussor se constituat principalē debitorem, cū hypoteca oīum bonorum suorū Præsentium, & Futurorum, & cū Renunciatione nouarū Constitutionū, & cuiuslibet alterius Beneficij sibi circa prędicta Cōpetentis, vel Cōpetituri.

Qui fideiussor possit cogi oībus Iuris remedijs, etiā per personalē detentionē, & si quis fecerit aliquē capi, vel aliqua pignora derobari pro aliquo debito publico, vel priuato intra dictos dies prohibitos, vt supra, incurrat pœnā, Ipso Iure, & facto, librarum decē Imperialium, applicandarū Ipso Iure, & facto, & vlla absq; exceptione, tali Molestato, & statim exigenda per ipsum Iusdicentem.

Et Iusdicens, de cuius mandato, talis exequutio facta fuerit, teneatur ipsum sic Captum, vel pignora derobata, relaxari facere, absque impensa ipsius molestati. Et hoc sub pœna ipsi Iusdicenti Contrafacienti, vel negligenti,

 libra-

librarum vigintiquinq; Imperialium, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro altera molestato, exigenda quidem ab eo in continenti, & non expectato ipsius Syndicatu, per quemcunq; alium Iusdicentem. Idem habeat locum in quibuscunq; alijs diebus feriatis, quibus prohibitæ sunt exequutiones, ex forma Statutorum Communis Mediolani. Ita tamen, quòd per præsens Statutum non intelligatur esse derogatum, Statutis, Decretis, nec Ordinibus Mercatorum Mediolani.

¶ De fugitiuo, Anch. cõs. 123. ad fi. & vid. in Nouiss. cõstit. lib. 5 §. Quicunq; , & infra c. 69. incip. Quilibet.

¶ Quòd nullus impediatur certis dieb. in 1. vol. cap. 260. incip. Aliqua persona; & c. 243. incip. Minores.

Quòd, ꝑ parua summa in vit. cap. 167. incip. Nullus.

Quòd dicentes victualia infra cap. 67. Ferrum.

Quòd ꝑ debito priuato. cap. 167. vol. 1. incip. pro debito priuato.

Quid de claustro, & vestibulo ecclesiæ, & de 30. passib. circa ecclesiam minorẽ, & de 40. circa maiorem, & an procedat Statutũ pro, eo qui rõne delicti, capi vellet Lud. consil. 127.

Quòd nullus extrahatur de Domo, nec de Ecclesia. Cap. 65.

NUllus in præsenti Ciuitate Mediolani, nec Suburbijs, nec in Ducatu, de Domo habitationis propriæ, nec alterius personæ, nec de Ecclesia extrahatur pro aliquo debito publico Communis Mediolani, nec priuato.

Et, si contrafecerit non valeat, & Contrafaciens incurrat pœnam, ipso facto, vt supra proximè, & captus relaxetur, vt supra. Ita, quòd per hoc, non fiat preiudicium Decretis, nec Ordinibus Mercatorum, nec Regiæ cameræ.

De opera danda, Quòd Negociatores, & Negociationes, tute possint venire, & duci ad ciuitatem Mediolani. Cap. 66.

STatuitur, quòd, quoddam Capitulum insertum in Ducali Decreto, ædito de anno. M. CCCC LXXXX. septimo, de Mense Decembris, tenoris infrascripti, obseruari debeat, vt iacet ad literam. Saluò quòd infrascriptum nomen Stresie, debeat dicere Lesie, cuius Decreti, Capitulum, Tenor sequitur.

Item, & si à Nonnullis temporibus citra, exigi solitum sit vectigal, ex rebus cuiusuis generis essent, quę vehebantur in Ciuitatem, aut Ducatum nostrum Mediolani, ex locis Læsię, Castelleti, & Sexti, & e contra, quod tamen, ex vetusta Consuetudine, & Ordinibus, fieri non solebat. Nihilominus, vt in hoc etiam, erga vniuersos populos nostros, liberalitatis nostrę manum, extendamus, pręter alia onera, quę illis remisimus, Decernimus, & Mandamus, quòd post hac, nihil penitus exigi possit pro quacunque Re, sit quid velit, quę vehatur, tam Terrestri, quàm Nauali itinere per aliquem Mercatorem, siue aliam personam ex prędictis Locis Læsiæ, Castelleti, & Sexti, ad Ciuitatem, vel Ducatum Mediolani prædictum.

Ita,

Ita, vt liberè vehi, & importari, omnia ab omni Datio immunia. Nam cùm prædicta Loca de Ducatu sint, ea quoque Ducatus priuilegijs vti debere, ac esse equum censemus, & propterea, vectigal, ipsum, & quicquid oneris, ea de caussa exigebatur, extinguimus pœnitus, & abolemus, & exigi amplius, de cętero, non debere mandamus.

Quòd Ferrum, Victualia, & alia Negociationes securè ducantur versus ciuitatem Mediolani. Cap. 67.

Ducentes victualia & c. Cap. 17. Incip. Quilibet inf. hoc 1. vol.

FErrum, & Azarium, Carbones, Bladum, Vinum, Lignamina ab opere, & Ligna à foco, Calcinæ, Cæteræq; Negotiationes, & Res cuiuscunque generis, & alia quæcunque Victualia securè trahi, & duci posśint, versus Ducatum, & Ciuitatem Mediolani, tam per terram, quàm per aquam, quocunq; modo, & non posśint dęprehendi, impediri, nec derobari, nec aliquo modo contestari, nec retineri per aliquem, nec aliquos, ex quo erunt super Districtu Communis, & Ducatus Mediolani, dum ducantur versus Ciuitatem Mediolani, siue per terram, siue per aquam.

Ita, quòd Conductoribus licitum sit, eas Mercantias, Negociationes, & res, vt supra, tutè, & liberè conducere, prohibitione, vel impedimento omni cessante, ad hoc, vt hæc Ciuitas Mediolani, cui aliæ Ciuitates Dominij Mediolani, correspondent, & in quam, aliæ Ciuitates ipsius Dominij confluunt, sit Fertilis, & abundans. & Vbertate fungatur; & Potestas, & Officium Prouisionū Mediolani, & quilibet Iusdicens Ducatus Mediolani, & quilibet eorum in solidum intelligantur, ad hoc specialiter delegati, teneantur, & debeant omni cum diligentia, & omnibus efficacioribus Iuris remedijs, etiam per personalem detentionem, operam cum effectu dare, q prædicta omnia exequantur, & effectum sortiantur.

Et Contrafacientes incurrant pœnam Refectionis, & Restitutionis omnium expensarum, damnorum, & interesse quæ factæ, aut passa fuissent ex tali contrafactione, & vlterius librarum quadraginta Imperialium pro qualibet vice, qua contrafactum fuerit, in quas pęnas, Incurrant, ipso Iure, & Facto. Et quilibet de prædictis posśit accusare, & Accusatori cum Sacramento, & vno Teste fide digno, credatur, & medietas dictæ pœnæ librarum quadraginta Imperialium, applicetur Ducali Cameræ, & altera Parti læsæ, vbi Pars accusauerit, vbi autem alius fuerit Accusator, applicetur medietas dictæ Medietatis Accusatori, & altera Parti læsæ, quas pœnas, nisi soluerint infra octo dies post accusationem, & verificationem eis contrafacientibus notificatas, puniantur in ictibus tribus Curli; & quæ pœnæ exigantur per quemlibet Iusdicentem, absque; aliqua condemnatione, per omnia Iuris remedia, etiam per personalem detentionem, & applicentur, & dentur, vt supra.

Ita tamen, quòd per hoc, non fiat præiudicium Solutionibus faciendis Datiarijs, secundum Ordines factos, & faciendos.

Quòd

Quòd Scholares, & certi alij adiscentes, non impediantur. Cap. 68.

Qd impediti extra Iurisd. conseruentur Indémnes infra c. 241. Incip. Si quis. Qd capti, vel Impediti pro alio, cóseruétur, vt sup. in 1. vol. c. 240. incip. Quilibet. Vide etiam cap. 92. eod. volum. incipié. Quilibet.

Quilibet Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & aliunde, vndecunque sit, possit liberè stare, & morari in Ciuitate, & Burgis adiunctis Ciuitati in Studio, & pro Studio Legum, Decretalium, Physicæ, Chyrurgiæ, Tabellionatus, & pro adiscẽdo scribere, & cuiuslibet alterius artis liberalis, absque eo, quod capi possit pro aliquo debito alicuius Vniuersitatis, publico, vel priuato, & si contrafieret, non valeat, & statim relaxetur sine aliqua expensa, & omni exceptione remota. Quod tamen non habeat locum, vbi ille fuerit principaliter nominatus, & obligatus in debito, vel hæres nominati, & obligati, pro quo capietur, & hoc, vbi alias dictus debitor nominatus, vel heres debitoris nominati de Iure possit detineri, Et hæc omnia, aliquo Iure Municipali non obstante.

Quòd fugitiui capi possint, quolibet die, etiam Feriato. Cap. 69.

In Nouiss. Cóstitut. lib. 5. Quicunq;. Captus cósignetr Iudici anteq̃ ad carceres ducatur, sup. vol. 1. cap. 197. incip. Item, quód Nullus. Preceptú exequutiuú nó cócedatur ad petitioné nó suppositi vol. 1. cap. 172. incip. Non concedatur.

Quilibet, qui fugam fecerit pro debito publico, vel priuato, capi possit quolibet die feriato, & non feriato, etiam in honorem Dei, & Sanctorum, exceptis diebus natiuitatis, & Paschæ Epiphaniæ, & Resurrectionis, & Pentecostes Domini nostri Iesu Christi, Annunciationis, & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, & Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, & festo diui Ambrosij Protectoris nostri, die septimo Decembris.

Et per hoc Statutum non intelligatur derogatum Decretis, & Ordinibus Mercatorum Mediolani, & Ducalis Cameræ, & quilibet qui fugam fecerit, vt supra, possit per quemlibet Creditorem, vel quemlibet alium de eius creditoris cõsensu, capi, etiam propria auctoritate, cum licentia, & sine licentia Iudicis, dummodo captus, eadem die, vel sequenti, consignetur in forcijs alicuius Iusdicentis, in cuius Iurisdictione captus fuerit.

De personis, & Pignoribus indebite captis, relaxandis sine vlla expensa. Cap. 70.

Si contingat aliquem capi, vel pignora indebitè robari, vel Nouitatem, aut exequutionem fieri contra Formam Statutorum Communis Mediolani, statim, sine vlla expensa relaxentur, aut reuocentur, & ipso Iure pro reuocatis habeantur, sub pœna Iusdicenti librarum vigintiquinque Imperialium, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera indebitè Molestato, & sub pœna Seruitori, & Famulis librarum sexdecim Imperialium, applicanda, vt supra.

Que

Quæ pœnæ, ipso Iure, & incótinenti, exigãtur, & durantibus Officijs, Quã pœnã, Si Seruitor, & Famuli nõ soluerint, ponãtur ad cathenã, Vbi stent per vnũ diẽ.

Si autem prædictis Iusdicentibus tantum contra facientibus ex forma Statutorum, apposita esse reperiatur maior, vel minor pęna pecuniaria, in illa mulctentur, & illa exigatur, vt supra.

Et ipsis, Seruitori, & Famulis volentibus contrafacere, vel molestare contra formam, vt supra, posit resisti de Facto.

Et Vicarius Prouisionũ Communis Mediolani sit Cognitor, & exequutor huius Statuti. Ita tamen, ꝙ per hoc, non derogetur Iurisdictioni Protectorum Carceratorum Mediolani.

RVBRICA GENERALIS

De Eleemosinis, & ratione Hospitalium.

De Testamentis Registrandis pro eleemosinis, vel Relictis ad pias caussas. Cap. 71.

De vlt. volunt. Registr. in. Et in Nouiss. Constitut. lib. 3. rub. de donat.

Quia sæpe contingit fieri legata in vltimis voluntatibus, vel per aliam Dispositionem inter viuos pro eleemosinis faciendis, vel ad pias Caussas, quæ exequutioni non mandantur, in maximum Damnum, & Detrimentum animarum taliter disponentium, & eorum, in quos collata est talis dispositio.

Statuitur, ꝙ omnes Notarij Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, ac aliorum locorum, quę Statutis Mediolani ligantur, teneantur, & debeant, ac obligati sint tales Dispositiones, in quibus pro eleemosina, seu ad eleemosinam, quocunq; modo, sit aliquid relictum, seu dispositum, vel aliter ad pias Caussas, de quibus per eos rogata fuerint Instrumenta, videlicet, Habitantes in Ciuitate Mediolani, vel eius Suburbijs, intra Mensem. In Ducatu verò, & alijs Locis, quæ Statutis Mediolani ligantur, intra duos Menses, vt supra, a die scientię mortis legantis, seu ordinantis. In dispositione verò inter viuos, à die celebrati instrumenti, pro eleemosina, vel ad pias Caussas, teneantur infra Mensem, videlicet, habitantes in Ciuitate, vel Suburbijs, vt supra. In Ducatu, vel alijs Locis, vt supra, intra duos Menses notificare in scriptis, & dimittere penes officium Gubernatoris Statutorum Communis Mediolani, quod nuncupatur de Panigarolis, tales dispositiones, quantum ad continentiam, siue effectum ipsius legati, vel dispositionis, vt supra, cum anno, Mense, & die Rogationis cuiuslibet ipsius dispositionis, cum Nomine Notarij, & eius habitationis, & cum Nominatione hęredis principalis, vel illius, qui erit obligatus ex tali Dispositione.

Ita tamen, ꝙ talis scriptura solum operetur effectum noticię, & fidem non faciat in Iudicio, nec extra.

Et prædicta non habeant locum, vbi aliter per Disponentes, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, ordinatum fuerit.

Qui Gubernator, sine aliqua solutione, teneatur dictam Continentiam, siue effectum, registrari facere in vno libro sui Officij, de quo libro, teneantur Abbates Collegij Notariorum Mediolani, temporibus debitis ei prouidere.

Et Dominus Vicarius Prouisionum Communis Mediolani, & illi de Collegio Iudicum Mediolani, qui per tempora erunt Præsidentes, Officio Prouisionum, & quilibet eorum insolidum. Ita, ꝙ præoccupantis non sit melior conditio, habeant Facultatem, & Potestatem ac Bailiam, prouidendi, ꝙ tales Dispositiones per omnia efficaciora Iuris remedia exequantur.

Eodem modo fiat de relictis certis personis Communi, Capitulo, Collegio, vel Vniuersitati pro vsuris, vel malè ablatis, vel Damnis datis restituendis.

Et prædicti Notarij quicquam accipere non possint pro dicta præsentatione, & Notificatione, vt supra.

Notarij autem qui fuerint negligentes in prædictis exequendis, vel aliquo prædictorum, Ipso Iure, & facto, Incurrant pœnam librarum sexdecim Imperialium pro qualibet dispositione separata, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera illi, vel illis, in quem collata fuerit talis Dispositio, & plus, & minus, Arbitrio ipsorum Vicarij, & Iudicum supra memoratorum exigenda per suprascriptos Dominum Vicarium, & Iudices sine vlla condemnatione, & ad aliam pœnam non teneantur.

Respectu autem Dotium Donationum, & Testamentorum in quibus etiam non contineantur Legata ad pias Caussas, vel pro eleemosinis.

Notarij prædicti teneantur rubricare ad Officium Gubernatorum Statutorum Communis Mediolani, sub pœna prædicta circunscripta alia pœna in Decreto contenta, ædito die vigesimo octauo Aprilis. M.cccc.lxxxv. signato Philippus Comitis, & hoc, nisi per Testatorem, vel disponentem aliter dispositum fuerit.

Quid importent ista verba. vid. Bal. In L. ipsis c. Med. C. vt In poss. lega.

De supplicatione facienda Domino Archiepiscopo Pro eleemosinis perpetuis, et etiam temporalibus, quæ fieri debent per Monasteria, & loca Religiosa, vel pia.

Cap. 72.

Potestas Mediolani sub debito sacramenti, & sub pœna librarum centum Imperialium sui Salarij, applicanda Communi Mediolani, teneantur primo Mense sui Regiminis supplicare Reuerendissimo Domino Archiepiscopo Mediolani, qui nunc est, & pro temporibus erit, ꝙ dignetur cogere, & cogi facere, per se, vel suos Vicarios, Quoslibet Abbates, Præpositos, Priores, Archipresbyteros, Archidiaconos, & quoscunque Rectores, & administratores, quorumcunque monasteriorum Canonicarum, & aliarum Ecclesiarum sæcularium, & Regularium, & alias quascunque personas Ecclesiasticas, cuiuscunque sexus fuerint, ad dandum in scriptis per sacramentum. & sub pęna Excommunicationis, & vltra, prout placuerit prælibato Archiepiscopo, vel eius Vicario, omnes eleemosinas perpetuas, & etiam temporales, quas facere teneantur eidem Domino Archiepiscopo, vel eius Vicario, exprimendo per quem, vel quos ordinatæ fuerint, & super quibus possessionibus, vel redditibus, & quomodo, & qualiter fuerint ordinatę, & per quos Notarios Instrumenta sint confecta, si exinde constant publica Instrumenta, & ꝙ sic registrentur in libris mem-

membranarum Cameræ Communis Mediolani, & secundum, quòd fuerint registratę, omnibus modis, exequutioni mandentur.

Et eodem modo teneatur Potestas supplicare, vt supra, quòd præfatus Dominus Archiepiscopus, qui nunc est, & pro temporibus erit, dignetur Partes suas interponere, quòd prædicta, & quodlibet prædictorum fiant, & Exequutioni mandentur per exemptos.

Præterea idem Dominus Potestas teneatur supplicare, vt supra, q̄ præfatus Dominus Archiepiscopus, qui nunc est, & pro temporibus erit, dignetur taxare, & taxari facere eleemosinas faciendas Pauperibus, & Egenis personis, per quaslibet Domos religiosas, pro rata Fortunarum, & Facultatum cuiuslibet religiosæ Domus, quæ eleemosinæ sint taxatæ, sub pęna Excommunicationis, & vltra, prout videbitur Præfato Domino Archiepiscopo, & fiant ipsæ eleemosinę, temporibus quadragesimæ, caritatis, vel penuriæ, & alijs temporibus, quibus necessitas subueniendi pauperibus, & ægenis occurrerit.

Et prædicta non habeant derogare auctoritati, & Potestati, vel Priuilegijs concessis Hospitali Pietatis Mediolani.

De Prædicationibus, & de Eleemosinis, Quæ fieri debent singulis annis pro festo Sancti Benedicti. *Cap. 73.*

VIcarius Prouisionum, sub pœna librarum centum Imperialium teneatur, quodlibet anno, facere obseruari, & exequutioni demandari, ea, quæ fieri debent per Commune, & homines Mediolani de Prædicationibus, & eleemosynis Sancti Benedicti, Iuxtà tenorem, & Formam literarum Apostolicarum, & de hoc fieri facere publica Instrumenta, & facere registrari ad Cameram Communis Mediolani, & ad Officium Statutorum.

De illis, qui debent ire per ciuitatem, ad inquirendum pauperes, & infirmos, *Cap. 74.*

PEr Vicarium Officij Prouisionum, eligantur sex Probi Viri Ciuitatis Mediolani, & potissimè, ex aliquibus Deputatis, in Locis pijs Ciuitatis Mediolani, Qui quotidie vadant per Ciuitatem, & Suburbia, & inquirant, & colligant Pauperes Infirmos, originarios Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, Euntes, vel Mendicantes, & aliter quàm de eleemosynis viuere non valentes, & prout videbitur prædictis Viris, eos reducant ad hospitalia, vbi subueniatur eis de necessarijs, in necessitatibus.

RVBRICA GENERALIS.

De Seruitoribus salariatis, & eorum Officijs.

De Seruitoribus Domini Vicarij, & duodecim Prouisionum, et eorum Salario. Cap. 75.

SEruitores Dominorum Vicarij, & Duodecim Profionum, sint quattuor, qui omnes habeant pro quolibet eorũ, pro Salario, libras tres, & soldos quattuor Imperialium in Mense, Soluendo de Intratis Communis Mediolani, vltra honorantias, quas soliti sunt habere ab eis Dominis Vicario, & Duodecim, singulo anno, & teneantur ipsi Seruitores, & quicunque alij Seruitores Communis Mediolani deferre Schudazolum vnum, in quo sit Imago Diui Ambrosij, ad latus dextrum, qui Schudazolus, appareat, sub pœna soldorum quinq; Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice, quæ pœna, applicetur Communi Mediolani.

Quòd liceat cuilibet mittere quemlibet Seruitorem Communis Mediolani etiam pro Maleficijs. Cap. 76.

LIceat cuilibet, mittere quemlibet Seruitorem Communis Mediolani, vbi necesse fuerit, pro requirendo, & præsentando quaslibet Inquisitiones, & quælibet Præcepta, & Citationes, & alia quæcunq; facienda in Caussis Maleficiorum, de mandato tamen Iudicis Maleficiorum, ac etiam Capitanei Iusticiæ, & eius Vicarij, & quoruncunque aliorum Iudicum exercentium Iurisdictionem Circa Caussas Criminales, Nec possint prædicti Iusdicentes, exercentes Caussas Criminales, vt supra, vti Opera aliorum, quam Seruitorum Communis Mediolani, vt supra, sub pœna librarum vigintiquinq; Imperialium, cuilibet Iudici, & totidem Notario contrafacienti, pro qualibet vice, applicandarum Communi Mediolani, & irremissibiliter exigenda, absq; alia condemnatione, per quemlibet Iusdicentem Ciuitatis, & Districtus Mediolani, in Terris, siue Locis, in quibus contra prædicta factum fuerit.

De Seruitoribus, qui exercentur circa Actus Criminales. Cap. 77.

NOn possint Iudices, etiam delegati, Iurisdictionem exercentes circa Maleficia, & circa Damna data, & Turbationes possessionum, nec etiam Notarij dictorum Officiorum, nec eorum Coadiutores, vti opera aliorum Seruitorum, quam Communis Mediolani, nec ipsi

ipsi Seruitores, posint pro quibuscunque Inquisitionibus, præceptis, & alijs quibuscunque, plus accipere, nec ipsi Notarij, nec Coadiutores, pro suprascriptis, quam sit eis limitatum, ex Forma Statutorum Communis Mediolani, loquentium de Remuneratione, & Mercede ipsorum Seruitorum, sub pœna librarum vigintiquinque Imperialium, cuilibet eorum contrafacienti, pro qualibet vice, applicanda, & exigenda, prout in proximè præcedenti Statuto, continetur.

RVBRICA GENERALIS.

De Tubatoribus, & de eorum ordinibus, & solutionibus, & de Pulsatoribus Campanarum.

De Tubatoribus. Cap. 78.

SEx sint Tubatores Communis Mediolani, qui teneantur facere Cridas ad Scalas Palatij magni Broleti Communis Mediolani, & ad Arengheriam, quæ est super Lobia de Oxijs, in eo Broleto, & ad Carrubia Portarum, videlicet. Orientalis, Romanæ, Ticinensis, Vercellinæ, Cumanæ, & Nouæ Mediolani, & etiam alibi, prout requiritur ex forma Prouisionum Statutorum, & Decretorū, vel prout sibi iniunctum fuerit per illum, de cuius mandato fient Cridæ, & ibi, Tubam, seu Tubas, sonare, ad congregandum gentes, pro audiendis Cridis, & sub pęna librarum quattuor Imperialium, singula vice, applicandarum Communi Mediolani, pro quolibet inobediente.

Et habeant pro suo Salario, id, quod taxatum fuerit in Literis sui Officij, & etiã pro Cridis, & Relationibus, id, quod taxatum est in præsentibus Statutis, respectu expressorum in præsentibus Statutis.

De Tubis argenti manutenendis per commune Mediolani, et dandis Tubatoribus. Cap. 79.

MAnuteneantur per Commune Mediolani sex Tubæ argenti, Bonæ, & Idoneæ, quæ tradantur, & asignentur Tubatoribus Communis Mediolani pro vsu tantum Officij sui, secundum consuetum, & recipiatur ab eis, per Officium Prouisionum Communis Mediolani, in actu traditionis dictæ Tubæ, Idonea Satisdatio, de eis gubernandis, saluandis, & restituendis Communi Mediolani, quotiescunq; requisitum per Officium Prouisionum fuerit, & non Vastandis, alienandis, nec pignorandis, nec quouismodo accomodandis, sub pœna priuationis, perpetuo, illius Officij sui, ac etiam sub pœna librarum vigintiquinque Imperialium, qualibet vice, qua, contrafactum fuerit, applicanda Communi Mediolani.

Et, quòd nullus posſit, nec debeat mutuare ſuper ipſis, nec eas emere, nec aliquam ipſarum, ſub pœna reſtitutionis dictarum librarum Communi Mediolani, abſque aliqua reſtitutione pecuniæ.

Quæ ſatisdatio, ſcribatur ad Officium Prouiſionum.

De Cridis dandis in ſcriptis Tubatoribus. Cap. 80.

QVilibet Iuſdicens, in Ciuitate Mediolani, teneatur, & debeat dare in ſcriptis, Tubatoribus Communis Mediolani, omnes Cridas, quas voluerit debere fieri ad Scalas Palatij, vel alibi, qui Tubatores, teneantur, & debeant dictas Cridas facere, & eis factis, teneantur eas, ita ſcriptas dare, & conſignare incontinenti Gubernatoribus Statutorum Communis Mediolani, qui eas ponant in quaterno, iuxtà conſuetum.

Et ſi Iuſdicens, vel Tubatores contrafecerint, condemnentur in libris centum Imperialium, applicandis, ſingula vice, qua contrafecerint, Cõi Mediolani, & exigenda, abſq; aliquo proceſſu, per Vicariũ, & Duodecim Prouiſionũ.

De Ordinibus ſeruandis per Tubatores, & pro Tubatoribus communis Mediolani. Cap. 81.

STatuitur, ꝙ Tubatores Communis Mediolani, Qui ſunt, & & per tempora erunt, teneantur inter ſeipſos communicare, quæcunq; lucra, quæ per eos, & quemlibet eorum, ex Cauſſa eorum Officij, fient, & pro quibuslibet Cridis, & communiter inter ſe diuidant æqualiter.

Item, quòd Tubatores ipſi, Qui nunc ſunt, infra octo dies proximè ſequuturos, & ſucceſſores ſui in dicto Officio infrà octo dies, immediatè ſequuturos, poſtquàm electi fuerint, teneantur perſonaliter comparere coràm Domino Vicario Prouiſionum Communis Mediolani, ad eius Officium, & ibidem, in ſcriptis Iurare ad ſancta Dei Euangelia, corporaliter tactis ſcripturis, quòd Officium ſuum prædictum, facient, & exercebunt fideliter, ac bona fide, & ſine fraude, ac horis debitis, & quòd pro Cridis, per eos faciendis, eorumq; relationibus, & andatis, quicquam non petent, nec accipient, vltra Limitationes factas, per præſentia Statuta Communis Mediolani, & quòd eis contenti remanebunt.

Et, quòd cridas, & Proclamationes, per eos faciendas, facient, & proclamabunt benè, & diligenter, ac bona fide, & horis debitis in Broleto Communis Mediolani, & per Ciuitatem, ac Ducatum Mediolani, debitè referendo, ſecundum Ordines ſuperinde æditos, & copias earum, quæ dimitti debuerint, dimittent in partibus, ſeu locis debitis, earumq; Relationes facient exinde, infra tempus debitum, & reliqua facient, quæ facienda erunt, ex forma Ordinum.

Nec

Nec officium prædictum facere possint, Elapsis dictis diebus octo, proximè sequutis, si non præstiterint, in eo termino, sacramentum prædictum.

Et, si ipsi Tubatores, seu aliquis, vel aliqui eorum, contrafecerint, seu contrafaciet istis Ordinibus, vel alicui, vel aliquibus ex eis, priuetur dicto Officio.

Quæ priuatio, fiat, per ipsum Dominum Vicarium, seu de eius mandato, sono Tubæ.

Et liber Prouisionum, super quo annotabitur ipsum sacramentum, habeatur pro producto, in qualibet Caussa, vbi vellet disputari, quòd tale sacramentum præstitum fuerit, vel ne.

Item, quòd ipsi Tubatores teneantur, facere coràm præfato Domino Vicario Prouisionnm Cōmunis Mediolani, & ad Officium Statutorum ipsius Communis Mediolani, Relationes quarumlibet Cridarum, quæ factæ fuerint, de, & pro quibuslibet bonis, ad cridas ponendis, & vendendis, secundum formam Prouisionis, & Ordinum, superinde æditorum.

Et hoc saltem, infra octo dies, immediatè sequuturos, post finem ipsarum Cridarum, sub pœna librarum decem Imperialium, qualibet vice, applicandarum, Ipso Iure, Communi Mediolani.

Et, quòd, de qualibet Crida facienda, & quæ fiat, non possint facere, vltra quinq; Relationes.

Saluò, si bona essent in pluribus partibns, in Ducatn Mediolani, eo casu, possint fieri plures Relationes, habito respectu ad numerum Locorum, vbi situata essent bona.

Item, quòd ipsi Tubatores, Cridas faciendas, pro bonis qnibuslibet, secundum formam Ordinum, facere teneantur publicè, & alta voce, sono tubæ præmisso, in locis, prout requiritur, ex forma Prouisionis, superinde æditę, de bonis vendendis ad Cridas, & copias dimittere, secundum formam ipsius Prouisionis.

Item, quòd ipsi Tubatores, pro Cridis, & Relationibus ipsarum Cridarum faciendis, & quæ factæ fuerint de bonis, vt supra, & computatis Relationibus, & Testibus, non possint accipere, nisi, prout infra, videlicet.

Si, vendere Volens, seu Ponens, seu Volentes vendere, seu Ponentes ad Cridas, habitabit, seu habitabunt in Cinitate, vel Burgis, vel Corporibus Sanctis Mediolani, & bona vendenda, sita sint in ea Ciuitate Mediolani, vel, vt supra, possint accipere libram vnam, & soldos Duodecim Imperialium tantum.

Si, verò bona, sita sunt in Ducatu Mediolani, extra Corpora Sanctorum, pro Andata, & Reditu, in totum habeant, vltrà Florenum, ad computum soldorum duorum Imperialium, pro qnolibet militari, distanti à Ciuitate Mediolani, videlicet.

Ad computum soldi vnius, pro miliari, eundo, & totidem redenndo, vltrà Equum, aut vecturam Equi.

Sed si, aliqua bona, qnæ ponentnr ad Cridas, erunt in illis Partibus, vel propè locum habitationis Ponentis, siue Ponentium, per miliaria sex, vel, erunt in itinere faciendo, occasione dictarum Cridarum ab ipsa Terra, vel, Loco, versus Mediolanum, quòd à Strata recta, & consueta, solum per miliaria sex distent ipsa bona, nihil aliud habeant ipsi Tubatores, pro ipso itinere.

Si, verò Ponens, vel Ponentes, habitanerit, seu habitauerint in Ducatu Mediolani, vel Terris communibus, vel diuersis de quibus in Statutis Communis Mediolani fit mentio, taliter, quod Cridæ essent faciendæ, sex vicibus, ibi,

& in Contrata domus habitationis cuiuslibet Ponentis, vel Ponentium, tunc habeant Tubatores libras quattuor, soldos sexdecim Imperialium in summa, vltra expensas Cibarias faciendas Tubatori, & Equo, & etiam vltra vecturam Equi.

Et si bona Ponenda ad Cridas, essent in loco habitationis Ponentis, vel Ponentium, vbi Cridæ fierent sex vicibus, vt supra, vel ibi propè, infra sex miliaria, vel longe à Strata recta, vt supra, infra miliaria sex, nihil aliud habeant.

Saluò, ꝙ habeant Tubatores ipsi, vecturam Equi, vt supra.

Et, si fuerint plures Ponentes ad Cridas, eadem Corpora bonorum, pro indiuiso, vel ꝙ vnus ponat directum Dominium, & alter Vtile, & ipsi Ponentes habitauerint in Ciuitate Mediolani, vel Burgis, vel Corporibus Sanctis, vel in Ducatu Mediolani, in eodem Loco, Burgo, vel Cassina, reputetur pro vna Crida tantum, & pro vna Crida fiat solutio ipsis, Tubatori, vel Tubatoribus.

Si, verò habitauerint ipsi Ponentes, vt supra, in diuersis Locis, tunc fiat solutio, abinde supra, ad ratam itineris.

Si verò fuerint plures Ponentes diuersa bona ad Cridas, siue diuersas Cridas fieri Facientes, in eodem Loco, Burgo, vel Cassina, aut suo Territorio, in Ducatu Mediolani, vel, vt supra, extra Corpora Sanctorum, siue, ibi habiteut, siue non, & eodem tempore, possint Cridę fieri, tunc, non possint accipere, à Ponentibus, ibi non habitantibus, pro itinere, nisi ad computum, ut supra, pro quolibet miliari, & vnica solutio mercedis itineris, pro omnibus sufficiat, vltra vecturam Equi.

Si verò Ponentes, ibi habitabunt, tunc, non possint accipere, pro ipsis Cridis, nisi libram vnã, & soldos. xij. Imperialium, pro qualibet Crida, licet fiat pluribus vicibus, & diebus, & vltrà, non possint accipere, nisi libras tres, & soldos quattuor Imperialium, ab ipsis omnibus Ponentibus, habitantibus in eodem Loco, vel, vt supra, vltra expensas cibarias, dum ibi stabit, ipsa de Caussa, Tubator, pro ipsis Cridis, Habeant, tamen, ipsi Tubatores vecturam Equi.

Item, ꝙ ipsi Tubatores, solummodo, accipere possint, pro qualibet Reuocatione, cuiuslibet Procurę, vel Mandati, seu Mandatorum, soldos nouem Imperialium, & non plus, & similiter, pro alijs Cridis faciendis, solummodo, ad Schalas Palatij suprascripti.

Cridas verò faciendas, ex parte Abbatum Collegij Dominorum Iurisperitorum Mediolani, vel, Abbatum Collegij Notariorum Mediolani, quę, vt plurimum, concernunt, bonum publicum, facere teneantur, siue aliqua solutione, & similiter, nihil accipere possint, pro cridis faciendis, pro bono publico, & etiam pro Ducali Camera, sed, pro eis, sufficiat emolumentum, quod annuatim habent, à Ducali Camera, & etiam, pro Auantagiis Datiorum.

Item, ꝙ ipsi Tubatores, sine solutione, teneantur ire ad Oblationes, quæ fieri contingent in Ciuitate Mediolani.

Item, ꝙ ipsi Tubatores, pro alijs Cridis faciendis, cuiusuis maneriei sint, ad instantiam priuatorum, & pro priuatis negocijs, ad Schalas Palatij suprascripti, ad Arengheriam, & per Ciuitatem Mediolani, non possint accipere, nisi, soldos viginti Imperialium, pro qualibet Crida, intelligendo, ꝙ sit solummodo vna Crida, licet fiat in pluribus Partibus, seu Locis.

Si verò Cridæ fiant, per Ducatum, ad instantiam priuatorum, tunc fiat solutio, pro itinere, & pro expensis, ac vectura Equi, prout supra in alijs casibus dictum fuit.

Pos-

Posſint, tamen, Tubatores ipſi, ſi de iſtis Ordinibus, ſenſerint ſe grauatos, renunciare dicto Officio, & Loco ſui, fiet Prouiſio.

Item, quòd, ipſi Tubatores, teneantur incipere Cridas, ad omnem requiſitionem, eas fieri facere, volentium. Non expectato alio tempore, ſub pœna, vt ſupra.

Item, quòd, Tubatores, quando citantur abſentes, vel Forenſes, ſono tubæ premiſſo, teneantur, & quilibet eorum teneatur ire cum Seruitore, pro ipſa Citatione facienda, & præmittere ſonum tubæ, prout fieri ſolet, in quolibet trium Locorum, ſcilicet, ad Schalas Palatij magni, & ad Arengheriam in Broleto Communis Mediolani, & ad Fores Eccleſiæ Maioris.

Et non poſsit accipere, vltra ſoldos nouem Imperialium, pro ipſis tribus Locis.

De Pulſatoribus Campanarum Communis Mediolani. *Cap. 82.*

Ille, vel, illi, qui fuerit, vel, fuerint Deputati ad pulſandum Campanas Broleti Communis Mediolani, habeant claues Turris, ſeu, Campanilis Communis, penes ſe, & teneantur bene cuſtodire Turrim, ſeu ipſum Campanile, pro ipſo Communi, & pulſare Campanas ipſas, ſingulis diebus, & de nocte, iuxta conſuetum, & etiam pulſare horas, quolibet die, tam feriato, quàm non feriato, de die tantum, Incipiendo primam horam, poſt Auroram, nec debeant pulſare Campanas, ſiue Campanam, ad Stramitam, niſi caſu Ignis, & habeant Salaria, & præheminentias conſuetas à Communi Mediolani.

Et teneantur idoneè ſatiſdare ad Officium Prouiſionum, tempore, quo fuerint Deputati ad dictum Officium, de prædictis omnibus, & ſingulis attendendis, & obſeruandis, ſub pœna reſeruata Arbitrio Domini Vicarij, & Dominorum Duodecim Prouiſionum, applicanda Communi Mediolani.

RVBRICA GENERALIS.

De Aduocatis, Procuratoribus, & Medicis pauperum, & miſerabilium perſonarum.

De Aduocatis pauperum, & Miſerabilium perſonarum. *Cap. 93.*

Vid. etiã in cõſtitut. Nouiſs. In 1. lib.

Duo Aduocati de Collegio Iudicum Mediolani, eligantur per dictum Collegium, de menſe Decembris, tempore, quo fiet electio Deputatorum, ad electionem Officialium Fabricæ Eccleſiæ Maioris Mediolani.

Quorum Officium, duret per annum vnum, incipiendo in proximis Calendis Ianuarij.

Qui

De Aduocatis, Procuratoribus &c.

Qui debeant gratis,& Amore Dei,aduocare pro pauperibus,& inhabilibus personis,& hæc omnia, benè, & legaliter, more bonorum Aduocatorum, & sine spe alicuius remunerationis.

Et electi, teneantur acceptare,& exercere Officium, nec cogi possint ad dictum Officium, nisi elapsis annis duobus.

De Procuratoribus pauperum, & inhabilium personarum. Cap. 84.

ILli, qui fuerint Abbates Collegij Notariorum Mediolani, finito Officio suæ Abbatiæ, intelligantur, ipso Iure, electi,pro Procuratoribus pauperum, & vt supra, pro anno proximè sequenti, qui habeant, in eorum Officio, facere, prout, facere tenentur Aduocati, vt supra.

De electione,et Officio Medici Physici pauperum, & miserabilium personarum. Cap. 85.

DVo Medici Physici, per eorum, Collegium eligantur singulo Mense Decembris.

Quorum Officium,duret per annum,incipiendo in proximis Calendis Ianuarij,Qui habeant curare,suo posse,infirmos pauperes, & inhabiles, in Ciuitate Mediolani, gratis, & Amore Dei, & sine Solutione,& sine spe præmij temporalis. Idem seruetur in Cyroycis.

RVBRICA GENERALIS.

De Officialibus.

De Iure reddendo in Broleto. Cap. 86.

POtestas, & eius Iudices,& omnes Iudices Ordinarij, reddentes Ius in Ciuitate Mediolani, teneantur, & debeant sedere in Broleto Communis Mediolani, pro Iure reddendo, & ibi, reddere Ius,& non alibi,videlicet.

Teneantur Bancha Tribunalium suorum ascendere,diebus,& horis Iuridicis, videlicet. In mane, pulsata hora sextæ, & hora vesperarum, Broleti prædicti, & ibidem stare debeant ad minus, per spacium horæ vnius, sub pœna contrafacienti, qualiber vice,librarum vigintiquinque Imperialium,applicanda, pro medietate, Communi Mediolani, & altera Accusatori,& exigatur, Ipso Iure, seu sine mora, etiam durante Officio, & quæ pœna exigatur per Vicarium,& Duodecim Prouisionum.

De

De Probationibus faciendis de Idoneitate Fideiussorum. Cap. 87.

SI contingat coràm aliquo Iusdicente, vel Delegato, in Ciuitate, vel Ducatu, aut Districtu Mediolani, prestari quouismodo Fideiussorē, vel Fideiussores, & opponatur non esse Idoneos, sufficiat, quòd Satisdantes, circa Idoneitatem Fideiussorum, Probationes faciant coràm ipso Iusdicente, vel Delegato, Citatis Aduersarijs, vel eis præsentibus, vel eorum Procuratoribus, qui Iusdicens, vel Delegatus, habeat dicta ipsorum Testium videre, & examinare, vtrum probent Idoneitatem, vel ne, & superinde debitum suum faciat.

Notarij autem Iusdicentium, pro tali Testium receptione, & eorum expletione, non possint accipere, plusquam accipere possunt, pro receptione, & expletione aliorum Testium, prout ex Statutis disponitur, sub pœna limitata per Statuta Communis Mediolani.

Adde, q̄ possessores prædiorum rusticorum dicuntur magis idonei, quam vrbanorum, quia vrbana subiacent maioribus periculis, vt incendij, & ruinæ. Bart. in l. fin. C. de debit. ciui. lib. 10.

Quòd nullus compellatur dare Campsorem pro Fideiussore, nec pignus. Cap. 88.

NOn cogatur aliquis, qui alias de Iure possit cogi ad satisdandum, dare Campsorem, pro Fideiussore, nec pignus, pro securitate, dummodo satisdet per alium Fideiussorem, suppositum Iurisdictioni Domini potestatis Mediolani, & eius Ducatus, siue Districtus, vbi satisdare continget, nisi alias, per Ius municipale, reperiatur dispositum, vel conuentum fuerit per partes.

De Exactione Communis Mediolani. Cap. 89.

EXactos qui præerit exactioni pecuniæ Communis Mediolani, possit, & debeat exigere omnes Condemnationes, & Debita, & pœnas, quæ in Commune Mediolani solummodo, vel in ipsum Commune, pro parte, & in alium, vel alios, & illam partem, quæ in alium, vel alios, peruenire deberet, ei, vel illis, dari facere, teneatur.

De licentia danda Tribus, de Burgo, & duobus de loco, Standi & Manutenendi in Ciuitate. Cap. 90.

POtestas, & quilibet Iusdicens, posśint, & debeant dare licentiam Tribus hominibus cuiuslibet Burgi, & Duobus, cuiuslibet Loci, quod Ipsi posśint, & debeant stare, & morari in Ciuitate Mediolani, pro Negocijs, & Causśis Burgorum, & Locorum suorum.

Ita, quòd occasione alicuius debiti publici, vel priuati, de quo teneretur Commune Burgi, vel Loci sui, non posśint capi, nec detineri, aliquo modo, per aliquem Præsidentem, alicui Officio, nec per aliquam aliam personam, exercentem Iurisdictionem in Ciuitate Mediolani, & si contrà hoc caperentur, Potestas, & quilibet Iusdicens, teneantur, & debeant, modis omnibus, eos facere relaxari.

Quòd nullus compellatur ad Solutionem pecuniæ, vel oneris, pro altero, nisi in Statutis caueatur. Cap. 91.

NUllus Ciuitatis, & Ducatus, ac Districtus Mediolani, compelli posśit, ab aliquo Iusdicente, ad solutionem alicuius pecuniæ, vel Oneris, pro altero, nisi reperiatur contrarium, Iure, vel Statuto, vel Ordinibus Cameræ cautum, & contrà hoc, non posśit fieri præposita, vel reformatio, & si contrafieret, ipso Iure non valeat, nec teneat, & Iusdicens, seu Officiales, qui contrafecerint, condemnentur in libris ducentum Imperialium, qualibet vice.

Et insuper, Potestas, vel Iusdicens, contra hoc præponens, ipso Iure, pro condemnato habeatur, in libris quinquecentum Imperialium, & Consultor, in libris ducentum Imperialium, & Iudex, hoc facere debeat præcisè, & debeat seruare.

Et, quòd non posśit, huic Statuto, in aliquo derogari, per aliquod arbitrium concessum, vel concedendum alicui Potestati, vel Officiali, aut Iusdicenti.

De regressu exigendi, & consequendi, quem habet captus, vel robatus, vel coactus pro alio. Cap. 92.

A Sñtijs cõtra debitores Fisci latis, nõ appellatur, vt i Nouiss. cõstit. lib. 4. §. Hisq; confectis. sub rub. de iure fisci.

Et an qlibet teneat restituere p eo solutũ, & qd, de eo. q pro represalijs cõcessis, cõtra, eũ fuit coact' soluere Tex. in l. a. §. Itẽ si in facto, de verb. oblig. vbi Lud. in a. col. post omnes.

QVilibet, qui steterit, vel stabit captus, vel robatus, seu coactus, vel molestatus pro aliquo Communi, Vniuersitate, vel singulari persona, ad instantiam Ducalis Cameræ, vel Communis Mediolani, vel habentis Datum ab ea, vel ab eo, ad instantiam alicuius Officialis ipsius Cameræ, vel Communis, posśit, omne, & totum id, quod soluisse reperiatur, eum, vel rationabiliter soluisse, & expendisse pro

eo Communi, Vniuersitate, vel singulari persona, consequi, & exigere, ac si esset hauere Ducalis Cameræ, vel Communis Mediolani, & quòd talem habeat Actionem, qualem habeat Ducalis Camera, pro creditis suis, & tam pro capitali, quàm Expensis, & Damnis.

Quòd Exactio alicuius condemnationis, non fiat per pronunciantem. Cap. 93.

NVlla Exactio condemnationis, nec pecuniæ, quæ peruenire debeat in totum, vel pro parte, in Cameram Ducalem, nec in Commune Mediolani, exigatur per eum Iudicem, vel Officialem, qui eam fecerit, vel pronunciauerit, aliquo modo, nisi ei, demandaretur per habentem ad hoc Potestatem.

Quod nõ habeat locum in Magistris Intratarum, nec in Exequutionibus Cameræ, nec in habentibus aliter facultatem à Ducali Camera, vel Agentibus per eam, nec in Iudice Stratarum.

RVBRICA GENERALIS.

De Iurisdictione, & Officio Communium, Ducatus, & Rectorum suorum.

Quòd, quilibet Burgus, Locus, & Cassina, possit facere, & habere Consules, Syndicos, & Officiales. Cap. 94.

QVilibet Burgus, Locus, & Cassina separata, possit facere, & habere suos Consules, Syndicos, & Officiales, qui sint de ipsa Vniuersitate, prout habere consueuerunt, & Aduocatos, & Syndicos ad Caussas, qui sint de Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, Dummodo tamen, prædicta non faciant in fraudem prælibati Domini, Domini Mediolani, nec Communitatis Mediolani, & possint exigere suas Talleas, & Onera, & constituere inter se, suos Camparios, Caneparios, & Officiales.

Qui exerceant, secundum quod per prælibatum Dominum Mediolani, concessum est.

Et nullus alius possit, aliquo modo, in eis se exercere, vltra formam comprehensam in Statutis Mediolani.

Et quilibet Iusdicens requisitus, teneatur dare auxilium cum effectu ipsis Consulibus, & Officialibus ad exigendum, ac Regimen, & Officium viriliter exercendum.

De Sacramento praestando per Rectores Ducatus Mediolani antequam vadant ad regimina. Cap. 95.

POtestas Mediolani teneatur, & debeat compellere omnes Vicarios, & Iusdicentes Ducatus, non habentes merum, & mixtum Imperium, antequam vadant ad regimina, Iurare ad sancta Dei euangelia, quòd non tenebunt, nec teneri permittent, via ordinaria, caussas in Iurisdictionibus suis, vltra quantitates limitatas per praesentia Statuta, & si sciuerint aliquem tenere Caussas de Maiore quantitate, contra formam huius Statuti, quòd infra tertiam diem notificabunt ipsi Potestati.

Et nullus Iusdicens, vt supra, possit ire, nec admittatur ad regimen, nisi prius praestito dicto Iuramento, quod redigatur in scriptis, pro qua redactione, & ipsius expletione Notarius non possit accipere vltra soldos quattuor Imperialium in totum, etiam computata scriptura.

Contrafacientes autem, ipso Iure, incurrant poenam librarum viginti Imperialium, pro qualibet vice, applicandarum pro dimidia parte, Communi Mediolani, & pro altera dimidia, Accusatori.

Quae poena, exigatur absq; aliqua condemnatione.

De Iurisdictione Iusdicentium Ducatus Mediolani. Cap. 96.

De Stat. Seruan. In Terris Cõib. in 1. vol. cap. 319.

In quib. Terris. infra eod. cap.

Quid importet declarat gl. in clem. 1. in verb. oimodã de fo. compet.

IVSDICENTES DVCATVS MEDIOLANI, habeant Iurisdictiones in Locis sibi suppositis, prout infra.

Burgus Varisij, cum eius Vicariatu, habet merum, & mixtum Imperium, & Omnimodam Iurisdictionem.

Capitaneus Martesanae, habet Iurisdictionem, vsque ad libras viginti Imperialium, ex Iurisdictione Ordinaria.

Vicarius Montis Brianzae, habet Iurisdictionem, vsq; ad libras decem Imperialiũ.

Burgus Leuci, habet merum, & mixtum Imperium, & omnimodam Iurisdictionẽ.

Laesa, Castelletum, & Sextũ, sunt de Ducatu, sup. eo. 66. incip. Statuitur.

Ripalta, similiter, habet merum, & mixtum Imperium, & omnimodam Iurisdictionem.

Burgus Canturij, cum pertinentijs, habet merum, & mixtum Imperium, ac omnimodam Iurisdictionem, ex Priuilegio feudali.

Mendellum, habet merum, & mixtum Imperium.

Dernium, similiter.

Varena, similiter.

Angleria, similiter.

Bellanum, similiter.

Galeratum, habet Iurisdictionem, vsq; ad libras duodecim, cum dimidia, Imperialium, ex Iurisdictione Ordinaria.

Abbiatum Crassum, habet merum, & mixtum Imperium, & omnimodam Iurisdictionem, ex Priuilegio.

Ter-

Terra Binascbi, habet merum, & mixtum Imperium, & omnimodam Iurisdictionem.
Carauagium, habet merum, & mixtum Imperium, & omnimodam Iurisdictionem.
Burgus Proletia, habet merum, & mixtum Imperium, ex priuilegio Feudali.
Melegnanum, in ipsa Terra, & eius Territorio tantum, habet merum, & mixtum Imperium, & non in alios homines, nec habitantes extra dictam Terrã, & eius Territorium, non autem in Plebibus Sancti Iuliani, Sancti Donati Locate, & Mezate.
Quæ Plebes, sunt ex forma Decretorum Ducalium, de Iurisdictione Iusdicentium in Ciuitate Mediolani.
In Terris, autem, in Fæudatis, habeant Iurisdictionem sibi tributam ex priuilegijs.
Ita tamen, q͂ seruetur Decretum de Maiore Magistratu, in casibus, in ipso Decreto, comprehensis.

De inquisitione facienda contra Rectores, seu Iusdicentes Ducatus Mediolani. Cap. 97.

Potestas Mediolani, & quilibet alius Iusdicens in Ciuitate Mediolani, & Vicarius Prouisionum, & quilibet eorũ insolidum, possint, & debeant inquirere contra Rectores, seu, Iusdicentes Burgorum, locorum, vel aliarum Vniuersitatum, Ducatus, Districtus Iurisdictionis, vel Diœcesis Mediolani, si in aliquo fecerint contrà Ordinamenta, Decreta, & Statuta facta super Iurisdictionibus Rectorum, & Vniuersitatum, ac Iusdicentium Ducatus, Districtus, vel Diœcesis Mediolani, vel aliquod prædictorum.
Et, q͂ super prædictis, habeat purum, & merum Arbitrium, inquirendi, puniendi & condemnandi contrafacientes.
Et si aliquis processus factus fuerit coràm Rectore, vel Iusdicente Burgi, Loci, Cassinę, vel Alicuius Vniuersitatis contrà Ordines, & Decreta, vt suprà, Ipso Iure, sit nullus, & non valeat, Et nihilominus Rector, vel Iusdicens Burgi, vel vt suprà, condemnetur in libris quinquaginta Imperialium, qualibet vice, Et Notarius, in libris quinque Imperialium, & perpetua notetur infamia.
Quæ pœnæ pecuniariæ applicentur Communi Mediolani.

De pœna Petentis coram aliquo Iusdicente Ducatus Mediolani, vltra Iurisdictionem concessam ipsi Iusdicenti, vel, Diuidentis creditum suum. Cap. 98.

Quod nullus possit petere coràm aliquo Iusdicente Ducatus Mediolani, vel Terrarum suppositarum Statutis Communis Mediolani, vltra quantitatem, pro qua, ei Iusdicenti concessa est Iurisdictio, Et, si vltrà petierit, Ipso Iure, cadat à Iure suo, respectu superflui, pro quo, ipse Iusdicens non habet Iurisdictionem.

Et,

Et, si, diuiserint Ius suum, petendo Quotam, seu, Partem aliquam Crediti sui, corām ipso Iusdicente, vt suprà, Ipso Iure, priuatus sit, toto Credito suo, respectu dicti superflui, vt suprà.

Vbi, autem, in Ciuitate Mediolani, aliquis se pretendat creditorem alicuius, ex vna, & eadem Caussa, pro tempore maturo, & petierit, agendo, aliquam Partem dicti Crediti corām vno Tribunali, seu, Officiali, quòd durante ipsa Instantia, non possit residuum, nec aliquam aliam Partem dicti Crediti maturi, corām alio Iudice, vel, Officiali, petere, & si, contrafecerit, Ipso Iure, & Facto, cadat à residuo dicti Crediti sui, à quantitate, primò, petita supra.

Si, verò petatur Exequutio alicuius partis, Crediti maturi, non possit Exequutionem impetrare, pro reliquo, in toto, nec in parte, infrà sex menses, à die impetratæ primæ exequutionis coram eodem Iudice, nec alio Officiali.

Et si, contrafecerit, cadat vt suprà.

¶ Trad. Marian. in c. pe. ad fi. de fo. cōpet. Et de pœna facientis aliquem citare, p eadem re, coram diuersis Iud. vol. 1. cap. 7. Incip. citatus.

Quòd, petita Commissione, non currant tempora, in certis Casibus. *Cap. 99.*

Idē, petito cōpromisso, vol. 1. c. 116. petito. Et de Iure, Cōmuni vid. Iaf. c. n°. 35. lib. 1. col. 1. vbi plura adducit ad demostrā. etiam tempora probatoria nō currere, durante disputatione super admissione capitulorum.

IN Casibus, in quibus, ex forma Statutorum, sit facienda aliqua Commissio.

Si, illa Pars, quæ voluerit Commissionem ipsam fieri, citari fecerit alteram Partem, pro ipsa Commissione facienda, & per ipsam Partem, quæ voluerit Commissionem fieri, non steterit, quominus ipsa Commissio fiat, tunc, Tempora non currant, sed in suspenso stent, donec Commissio facta fuerit, quę tamen Commissio, fieri possit, suspensione non attenta.

RVBRICA GENERALIS.

De Fabris, & Aurificibus, & de eorum Schola, & Arte.

De electione Syndicorum. *Cap. 100.*

STatuitur, q in Schola sancti Eligij, & Arte, seu Vniuersitate Aurificum, & Fabrorum Ciuitatis Mediolani, per Scholares dictæ Scholæ, & Artis, eligantur, & manuteneantur duodecim Syndici, Qui quidē reuocari, & mutari possint. Qui Syndici, qui per tempora erunt electi, habeant illā Potestatem, quę eisdem data, & attributa est, & dabitur, & attribuetur in futurum, per ipsam Scholam, & Scholares, & Vniuersitatem dictæ Artis Aurificium, circa ipsos, de dicta, Arte, & circa res concernentes, & spectantes ad dictam Artem, & ad ipsos & inter ipsos Aurifices, per publica Instrumenta Syndicatus confecta, & quæ conficientur, singula singulis, & congrua congruis, debitè, semper, referendo.

Et, etiam, vltra prædicta, habeant Potestatem, & Bailiam, quæ, & prout, in sequentibus Statutis, declarabitur:

De

De Abbate, & Consulibus eligendis, & eorum Bailia. Cap. 101.

STatuitur, quod eligantur, per Vniuersitatem Fabrorum, & Aurificum, quolibet anno, vnus Abbas, & tres Consules, in dicta Schola, seu Arte de Scholaribus, seu Aurificibus ipsius Scholæ, seu Artis.
Quorum Officium, duret per annum vnum, & non vltrà.
Qui Abbas, & Consules, habeant Bailiam, Potestatem, & Auctoritatem procedendi contra quoslibet, de dicta Schola, Arte, seu Vniuersitate, & Laborantes, & Laborari Facientes, de, & in dicta Arte, tam in Ciuitate, quàm in Suburbijs, & Ducatu Mediolani, & eos puniendi, & condemnandi.
Et hoc, secundum Formam, & Tenorem infrascriptorum Statutorum, & Ordinũ.
Quæ quidem electio prædictorum, Abbatis, & Consulum, fiat, & fieri debeat, Singulo anno, per Abbatem, & Consules præcessores, in dicto Officio.
Et, facta ipsa electione, ante festum Sanctæ Catharinę, de Mense Nouembris.
Eorum Officium, incipiat in dicto Festo sanctæ Catharinæ.
Et qui Abbas, & Consules, collaudentur, per Syndicos dictæ Scholæ, Artis, seu Vniuersitatis, antequam in publicum, eligantur.
Qui, quidem, Abbas, & Consules, taliter, eligendi, vt supra, singulo anno, tempore dictæ eorum electionis, aut antequam intrent in eorum Officium, Iurare teneantur, & debeant, in manibus Abbatis, & Consulum, pręcessorum suorum, vel saltem, maioris Partis eorum, de faciendo, & exercendo eorum Officium, bene, legaliter, & fideliter, secundum eorum conscientiam bonam, & secundum formam ordinum dictæ Scholæ, siue Artis.
Et quod, de ipsa electione, fiat publicum Instrumentum.
Et qui Abbas, & Consules noui, & successores, vna cum pręfatis Syndicis, siue maior Pars eorum, possint, & debeant Syndicare eorum, proximè, pręcessores, infra menses duos, immediatè sequturos finem, & Tempus Officij, & Regiminis dictorum, Abbatis, & Consulum veterum, vt supra, Syndicandorum.

De Iurisdictione Abbatis, & Consulum. Cap. 102.

ABbates, & Consules, qui sunt, & per tempora erunt, habeant Bailiam, & Iurisdictionem cognoscendi, declarandi & terminandi omnes Quęstiones pertinentes, & spectantes ad dictam Artem Fabrorum, & Aurificum, cuiuscunque maneriei sint, & inter Artifices Fabros, & omnes exercentes Officium, & Laborantes, seu laborari Facientes, de, & in dicta Arte, tam in Ciuitate, quàm in Suburbijs, & Ducatu Mediolani.
Dummodo, tales Quæstiones ortæ sint, & oriantur, occasione ipsius Artis Fabrorum, & Aurificum, vel Negociationum pertinentium ad ipsam Artem, & de omnibus Mercantijs, & Laborerijs, Exercitijs, & Trafficis factis, & faciendis, ac ortis, & oriendis, & quæ orientur occasione dictæ Artis, & depen-

& dependentium abinde, ac etiam, exequendi, & exequutioni mandandi ipsas omnes Differentias, ac Quæstiones, ac Sententias, & Declarationes, quæ proinde fient, omnibus modis, & remedijs.

In omnibus, & per omnia, secundum q̄ eisdem Abbati, & Consulibus, seu Maiori Parti eorum, melius videbitur expedire, etiam, absq; alio consilio Sapientis, si eidem Abbati, & Consulibus, aut Maiori Parti eorum, videbitur.

Saluò, q̄, si, talis Differentia excederet summam Ducatorum vigintiquinq; auri, q̄ eo casu, teneantur ipsi Abbas, & Consules, ad Requisitionem Partium, vel alterius earum, assumere Consilium Sapientis, de Collegio Dominorum Iurisperitorum Mediolani, Partium Confidentis, vel alterius eorum, casu quo, altera Pars, suos Confidentes, dare recusauerit, vel neglexerit, pro tali differentia terminanda, & decidenda.

Secundum eius Consilium, Prefati, Abbas, & Consules, habeant Pronunciare, & Declarare, & facta præsentatione Consilij, habeantur, pro Declarata, & Pronunciata.

Et, quę præsentatio Consilij, possit fieri corám Notario, siue, Scriba ipsorum Abbatis, & Consulum, & habeatur pro legitimè facta.

Et, q̄ omnis Sententia, omnisque Declaratio, & omnia, & singula, quæ per eos Dominos, Abbatem, & Consules, seu, vt supra, in prædictis fient, ac per eos factum, Pronunciatum, Sententiatum, & Declaratum fuerit, valeat, & teneat, & exequutioni mandetur, omnibus Iuris remedijs, & realiter, & personaliter, & prout eis videbitur. Aliquibus Statutis, Decretis, & Ordinibus, in contrarium disponentibus, non attentis.

Possit, tamen, à talibus Sententijs, & Declarationibus, appellari, dummodo, tales Appellationes, Cognoscantur, Terminentur, & Decidantur, per Syndicos dictæ Societatis, Scholæ, seu, Artis, vt supra, & non aliter.

Qui Syndici, teneantur assumere Consilium Sapientis, vt supra, si, requisitum fuerit, vt supra.

Et casu, quo, prima Sententia, seu Declaratio fuerit in Caussa Appellationis cōfirmata, mittatur exequutioni in totum, seu, pro illa parte, pro qua confirmata fuerit, nec de eius nullitate dici, nec ab ea appellari possit, & si, appellatum fuerit, aut, de nullitate dictum, non admittatur.

De Electione Caneparij, & eius Officio. Cap. 103.

Eligatur vnus Canepartius in dicta Schola, Arte, seu, Societate, per, Abbatem, Consules, & Syndicos, seu, per maiorem Partem eorum.

Et, qui Canepartius, eligendus, vt supra, sit Vir bonus, Probus, & Idoneus, & iurare teneatur, in Introitu sui Officij.

Qui Introitus, sit in dicto Festo Sanctæ Catharinę, de exercendo, benè, & legaliter, Officium, sibi commissum, & de saluando ea omnia, quæ, ad eius manus, peruenerint, de Denarijs, Bonis, & Rebus dictæ Scholę, & Societatis, & de restituendo, & red-

reddendo dictis, Abbati, Consulibus, & Syndicis, toties quoties requisitus fuerit, bonum Cunctum, & bonam Rationem, & omne, totum id, quod, ad eius manus peruenerit, de Bonis, & Rebus pertinentibus, & spectantibus dictæ Scholæ, seu, Societati.

Et qui recipere debeat omnes Intratas, Condemnationes, & Inuentiones dictæ Scholæ, & Societatis, & de eis, Rationem facere, & reddere teneatur, & debeat, vt supra.

Et eius Officium duret, per annum vnum tantum.

Et teneatur dictus Caneparius, tempore Introitus sui Officij, accipere consignationem in scriptis, per Instrumentum Publicum, de Bonis, & Rebus dictæ Scholæ, quæ sibi, consignabuntur, & de eis, reddere bonam Rationem, vt supra, & vt supra.

Possintq;, dicti Abbas, Consules, & Syndici, siue maior Pars eorũ, facere quamlibet necessariam Liberationem, & Confessionem dicto Canepario.

Quòd nullus, possit esse Abbas, & Consul, nisi de quattuor annis, semel. Cap. 104.

Nullus, de dicta societate, possit esse Abbas, neq; Consul, nisi, elapsis quatuor annis continuis, post finitum ipsum Officium.

De illis, qui se robari permittere vetarent, & de eorum pœna. Cap. 105.

Si aliquis, de dicta Societate, deberet, vel teneretur, aut in futurum tenebitur aliquid dare dictæ Societati, vel etiam alicui Fabro, & de dicta Arte, Societate, seu Schola, occasione alicuius cõdemnationis, vel Talleæ sibi factæ, vel aliqua alia occasione, & non daret, vel vetaret dare pignus præfatis Abbati, & Consulibus, vel eorum Seruitoribus, Nuncijs, & Officialibus, vel alicui eorum, condemnetur, & pro condemnatò habeatur ille talis, in soldis viginti Imperialium, qualibet vice, qua vetauerit ipse, vel eius familia, vel pignus non dederit, vt supra, & non admittatur ad aliquam defensionem faciendam, nisi prius dederit pignus, quæ, pena, perueniat in dictam Scholam, & si indebitè pignoratus fuerit, eidem restituatur pignus, absq; vlla solutione pecuniæ, & expensa.

Quòd Abbas, & Consules, possint robari facere quemlibet, de dicta Societate, Schola, et Arte. Cap. 106.

Abbas, & Consules huius Societatis, Scholæ, & seu, Artis, & quilibet eorum, habeant Bailiam, & possint, & debeant robare, & robari facere, tutè, & impunè, per se, & Seruitores, & Nuncios suos quemlibet, de ipsa Schola, Arte, seu Societate, & laborantes de ipsa Arte Aurificum, siue Fabrorum, qualibet occasione, spectante, & perti-

nente ad ipsam Artem, vel connexa ipsi Arti, & dependẽti ab eadem Arte, & pro tali exequutione facienda, possint, & valeant accipere, de familia Domini Potestatis Mediolani, expensis, derobandi.

Et præfatus Dominus Potestas, & omnes de Familia sua, si, & prout, requisiti fuerint, per ipsos Abbatem, & Consules, teneantur, & debeant prestare ipsis Auxiliũ, Iuuamen, & Fauorẽ, pro tali exequutione Reali, & personali faciẽda.

De Laboratoribus, Debitoribus sui Magistri, Laborantibus ad Mercedem diei, euntibus ad Laborandum cum alijs Magistris. Cap. 107.

QVoniam, sæpe, contingit Magistros dictæ Artis Aurificiũ, & Fabrorum, accipere laboratores ad mercedem diei, & eisdem dare mutuo pecunias in adiutorium, & præstantiam, quos, postea, compensare conueniunt in eorum Mercedibus, aut, restituere.

Statuitur, ꝙ, Nullus magister possit, nec valeat, de cætero accipere, nec tenere, vltra tres dies cõtinuos, aliquos laboratores laborantes, &, seu, qui laborauerint cum alijs magistris, debitores, vt supra, nisi, prius, fuerit tali primo Magistro satisfactum, de eo, quod habere debuerit, à dicto tali Laboratore, &, ꝙ, tali Magister, teneatur infra tres dies proximè futuros, post factam sibi Denunciam, per primum Magistrum Creditorem talis Laboratoris, expellere ipsum Laboratorem, aut debitum prædicti Laboratoris, pro eo soluere.

Alioquin, elapso dicto termino, dictus secundus Magister, teneantur ad solutionem dicti debiti principaliter, & insolidum Cum omnibus Expensis, Damnis, & interesse, quæ, per talem Magistrum, passus fuerit, & ad ipsum soluendum cogi possit, omni exceptione remota.

De Familiaribus, & Domicellis, et alijs Laboratoribus ad salarium Mensuale, et Annuale, vel, vltra, et de alijs stantibus cum Magistris, ad aliquod tempus ad adiscendum, & laborandum. Cap. 108.

NVllus Magister possit, nec valeat accipere aliquem Laboratorem, Domicellum, vel Familiarem Garzonum, nec puerum, ad aliquod tempus, vltra quàm, ad mercedem Diei, nisi, prius, aut, saltem, infra vnum mensem, postquàm illum acceperit, illum scribi fecerit ad Banchum præfatorum Dominorum Abbatis, & Consulum, ac Scholæ prædictæ, sub pœna librarum decem Imperialium, & teneatur dictus puer, vel eius Magister, pro eo. Si, dictus puer fuerit inhabilis, & non soluerit, pro intrata, libras duas Imperialium, tempore quo, eum scribi fecerit.

Et quòd nullus Magister, aliquem famulum, Domicellum, Garzonum, puerum, vel Laboratorem, qui cum alio Magistro accordatus fuerit ad tempus, vt supra, accipere posit, nec valeat illum, vltra dies tres, vt supra, postquàm facta fuerit sibi, per talem primum Magistrum, debita noticia, de tali Concordio suo, & requisitum fuerit, quòd illum excumiet.

Alioquin, elapso ipso termino trium dierum, vt supra, teneatur ipse secundus Magister, si, non excumiauerit realiter, & cum effectu, vt supra, soluere totum debitum, quod talis famulus laborator, & vt supra, habuerit cum eo primo Magistro, occasione bonorum denariorum, & rerum datarum, per ipsum Magistrum tali Laboratori, Famulo, &, vt supra.

Item, teneatur soluere pœnam appositam in instrumento Accordij facti inter Magistrum ipsum primum, & Laboratorem, &, vt supra.

Et, de ipsa pœna, credatur Instrumento prædicto.

Quodque etiam, teneatur soluere, dare, & restituere ipsi Magistro dictum debitum, vna cum omnibus Expensis, Damnis, & Interesse, quæ, proinde, ipse primus Magister, dederit, & fecerit, ac passus fuerit.

De quibus Expensis, Damnis, & interesse, stetur Declarationi, & Decisioni præfatorum Dominorum Abbatum, & Consulum, aut, Maioris Partis eorum.

Et, vlterius, ipse secundus Magister, cadat in pœnam librarum decē Imperialiū. Quæ in totum, perueniant in ipsam Scholam.

Quid Abbas, et Consules, et alij Officiales, teneantur Officiū sibi commissum assumere, & illud exercere. Cap. 109.

SI aliquis huius Scholæ, Artis, seu, Societatis, electus fuerit in Abbatem, Consulem, Syndicum, vel, ad aliud Officium, vel, aliter, pro vtilitate dictæ Scholæ, deputatus, & ordinatus fuerit, Teneatur, ipsam Abbatiam, & illud Officium sibi commissum, &, vt supra, acceptare, sub pœna librarū decem Imperialium, applicanda Scholę prędictę.

Et, vlterius, teneatur, etiam, Officium prædictum Abbatię, vel aliud quodcunq; Officium sibi commissum, &, vt supra, acceptare, & illud exercere benè, ritè, & fideliter, ac sollicitè, iusto impedimento, iustaq; Caussa Excusationis, & Defensionis, cessantibus, sub eadem pœna, de quibus Caussa, & impedimento, vt suprà, stetur Declarationi, & Cognitioni Abbatis, & aliorum Officialium dictæ Scholæ, Artis, & Societatis, aut, maioris partis eorum.

De Inquisitionibus faciendis contra furantes Aurum, et Argentum, et alia pertinentia ad dictam Artem, & Scholam. Cap. 110.

ABbas, & Consules dictæ Scholę, posint, ac teneantur, & debeant inquirere, & procedere, & Inquisitionem facere, & fieri, & procedi facere contrà omnes, & singulos, de dicta Arte, Furantes, vel aliter, Barantantes Aurum, vel Argentum, vel Zoias, vel aliud Metallum, vel aliquam aliam Rem; pertinentem ad Negociationem dictæ Artis, & etiam, contra receptores de dicta Arte, & Schola, scientes,

Talium Furtorum, Bonorum, & rerum furatarum, vel baratatarum, & eos punire, & condemnare, si culpabiles reperti fuerint, arbitrio præfatorum Officialium, vel Maioris Partis eorum, & deinde, tales Condemnationes exigere, secundum quod eisdem Abbati, & Consulibus ac Syndicis ipsius Scholæ, aut Maiori Parti eorum videbitur, quæ pœna, perueniat in præfatam Scholam.

Et q, si, talis culpabilis, & receptator, vt suprà, non soluerit pœnam, & condemnationem sibi factam, ac damna, & Interesse, illi, cui Furatum, vel vt suprà, fuerit, & prout, per eos Abbatem, & vt suprà, pronunciatum fuerit, priuetur, & priuatus sit, Ipso Iure, & facto, dicta Arte, nec possit vlteriùs, Artem prædictam exercere.

Et tamen, teneatur ad Satisdationem Rei, vt suprà, baratatæ, vel furatæ, & condemnationis, vt suprà.

Quòd, quilibet, ad cuius manus peruenerit Aurum, Argentum, & similia, furata, teneatur illa notificare. Cap. III.

QVilibet, de dicta Schola, Societate, & Arte Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, vt suprà, ad cuius manus peruenerit aliqua quantitas Auri, Argenti, Zoiæ, vel alterius Metalli, vel rei pertinentis ad dictam Artem, quam sciuerit, vel crediderit fuisse furatam, teneatur, & debeat, infrà triduum, sub vinculo Iuramenti, illam notificare Abbati, & Consulibus dictæ Scholæ, Artis, & vt suprà, vel alicui eorum, & personam, à qua, talem rem habuerit, & etiàm, sub pena valoris rei, quam, vt suprà, non notificauerit, & librarum trium Imperialium, qualibet vice, dictæ Scholæ applicanda, & ipsa, Aurum, & Argentum, & res furatæ, vt suprà, reddantur illi, & illis, cuius, & quorum erunt.

Et si, non reperiretur ille, cuius bona ipsa essent, perueniant in dictam Scholam.

Quòd quilibet teneatur ire ad Consilium, & ad Corpus, siue Exequias. Cap. 112.

QVilibet dictæ Societatis, Scholæ, seu Artis, siue Officialis, siue non, teneatur venire ad Consilium, ad eorũ Oblationes, & ad Exequias cadaueris cuiuslibet Magistri apothecæ, & etiam aliorum, de eorum familia, si, & prout requisitum fuerit, & ad ea omnia, ad quæ fuerit requisitus, per Abbatẽ, Consules, aut Seruitores dictæ Scholæ, seu Artis, vel per aliquem alium Nuncium, vel per aliquem ipsorum, sub pœna, qualibet vice, soldorum duorum Imperialium, & cuilibet Officiali, dictę Scholæ, soldorum trium, pro qualibet vice, quam pœnam, Abbas, & Consules teneantur statim exigere, sub eadem pœna, de suo proprio ęre, danda, & soluenda in continenti, sine vllo remedio, quæ pœnæ, perueniant in præfatam Scholam.

Quòd

Quòd, quilibet, de dicta Schola, Arte, seu, Societate, teneantur obseruare precepta Abbatis, & Consulum. Cap. 113.

QVilibet, de dicta Shola, Arte, seu Societate, teneatur obseruare, & exequutioni mandare omnia precepta Abbatis, & Consulum, ac Syndicorum, & suorum Nunciorum, & Seruitorum, de spectantibus, & pertinentibus ad ipsam Artẽ. Et, qui contrafecerit, componat dictæ Scholæ, Arti, seu Societati pœnam sibi iniunctam, de qua imponeretur, quæ non sit maior soldis decem Imperialium, incontinenti, dũmodo, tale preceptum, fiat occasione, dictę Scholę seu, Artis, & dependentium abinde, & de eo facta sit relatio, siue oretenus, siue in scriptis per Seruitorem, siue Nuncium dictę Artis, quam, quidem, pœnam, Abbas, & Consules predicti possint impunè exigere, etiam per pignorum derobationem.

Ita tamen, quòd presens Statutum, & Ordinamentum, non fiat, nec factum sit, aliquod præiudicium, Statutis predictis, & contentis in eis. Immo, ipsa in robore suo, permaneant.

De fide adhibenda Abbati, et Consulibus. Cap. 114.

FIdes, adhibeatur Abbati, & Consulibus, & Syndicis, & cuilibet eorum Nuncio, vel Seruitori, & eorum, aut alicuius eorum relationi, & credatur cum Iuramento de omni eo, quod dixerint vidisse, inuenisse de die, ac nocte factum fuisse, per aliquem dictæ Societatis, contra Statuta, & Ordinamẽta dictæ Societatis, sine aliqua probatione Testiũ. Item, credatur relationi Seruitoris, vel Nuncij dictæ Artis, & Scholæ, quoruncunq; Præceptorum, Citationum oretenus, & in scriptis factarum, & aliorum omnium, quæ fient, de mandato præfatorum Dominorum, Abbatis, Consulum, & Syndicorum, absque alia probatione.

Quòd Abbas, & Consules exigant condemnationes, ante exitum eorum Officij. Cap. 115.

ABbas, & Consules dictæ Scholæ, Societatis, seu Artis, antequàm exeant, de suo Regimine, seu Officio, debent facere, atque fecisse, omnes Condemnationes, ac eas exigere, & exigi facere, quæ per eos fient, dumtamen, sint exigibiles, & quæ perueniant in Scholam prædictam.

Quòd

Quòd si aliquis receperit iniuriam, pro Negocijs dictæ Artis, debeat per Scholam restaurari. Cap. 116.

SI aliquis, vel aliqui dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis sustinuerit aliquod damnum, vel iniuriam contra Ius, faciendo, vel gerendo negocia dictæ Societatis, Artis, seu Scholæ, quòd dicta Societas, Ars, seu Schola, teneatur de ære dictæ Societatis dare ipsi sustinenti, vel sustinentibus damnum, vel iniuriam, completam restitutionem laboris, & impedimenti, per eum, vel eos passi.

Quòd aliquis non possit, pro eo, aliquem alium mittere ad Consilium. Cap. 117.

ALiquis dictæ Societatis Artis, seu Scholæ, si, fuerit requisitus ad consilium ipsius Scholæ, Artis, seu Societatis, vt supra, non possit mittere aliquem pro eo, ad illud Consilium, nisi fuerit frater, vel filius, vel nepos Legitimus, & Idoneus, vel Socius, ad gerendum, dictam Artem cum eo, & nisi, ille talis, qui venerit ad dictum Consilium, sit maior annis viginti, sub pœna soldorum decem Imperialium, cuilibet Contrafacienti, qualibet vice, quæ perueniat in Dictam Scholam.

De verbis Iniuriosis. Cap. 118.

SI aliqua persona dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis dixerit aliquod verbum Iniuriosum Abbati, Consulibus, Syndicis Canepario, & Notario dictæ Scholę, Artis seu, Societatis, vel alicui eorum in exercendo eorum Officium, condemnetur per ipsos Abbatem, & Consules, & pro condemnato habeatur ille talis, in libris tribus Imperialium, pro qualibet vice.

Si verò Seruitori eorum, in libra vna Imperialium.

Et si, quis, insultum fecerit, contra eos, vel, aliquem eorum, absque Armis, in libris quinque Imperialium, & si cum armis, in libris decem Imperialium.

Et ad prædictas Condemnationes soluendum, compellantur, sine aliqua remissione facienda, quæ pecunię perueniant in præfatam Scholam, vt supra.

Et vlterius, ille, vel illi, qui dixerint, fecerint, vel commiserint prędictas Iniurias, & insultus, vt supra, vel aliquam earum, puniantur per Potestatem Mediolani, & eius Iudices, secundum Formam præsentium Statutorum, & etiam, secundum Formam Statutorum, & Ordinamentorum Communis Mediolani, & illi, qui passi fuerint, pro prædictis, vel aliquo prędictorum, sustineantur, per dictam Scholam, Artem, seu Societatem, de ære ipsius Scholę, seu Societatis.

De

De Pensis, Balanceijs, & Marchis inquirendis, per Officium, & Seruitores. *Cap. 119.*

Quoniam, per retroacta tempora, Officiales, & Seruitores dictę Scholæ Artis, seu Societatis, consueti sunt inquirere, & inquiri facere, per ipsam Artem, & alia Loca, quoscunque contra facientes, & Artem prędictam, Aurum, Argentum, & Alia pertinentia ad ipsam Artem, falsificantes, aut in minori bonitate, quàm esse debeat, facientes, & excludendo fraudes, & insidias malarum personarum.

Statuitur, quòd pręfati Abbas, Consules, Syndici, & alij Officiales, dictæ Scholę, Artis, seu, vt supra, ac Seruitores, & Nuncij eorum possint, & valeant etiam secundum eorum consuetudines, & vsus consuetos, & propria auctoritate, & impunè, quemlibet locum, & quamlibet domum, cuiuslibet, de dicta Arte, intrare, ad inquirendum tales Contrafacientes, & Falsificantes, vt supra, & vt supra, & quælibet, Aurum Argentum, & Alia quælibet, ad prædictam Artem spectantia, tochare, sagiare, ponderare, & Marcos, Balancias, & Alia Pondera, videre, & aiustare.

Et quòd si repertus fuerit aliquis de dicta Schola, seu Arte, Contrafaciens, & Fraudans dictam Artem, tam in vendendo vnam rem, pro alia, Et Aurum, & Argentum de vna liga, & vna Bonitate, pro vna alia, vel aliud Metallum minus bonum, pro vno alio Metallo Meliori, & etiam, vtens aliquibus Balancijs, Ponderibus, & alijs Instrumentis, in dicta Arte minus veris, & iustis, & non sigillatis, seu Bullaris, per ipsos Abbatem, & Consules, & seu de Sigillo, Bullo, vel Stampo dictæ Scholæ, & Artis, seu vt supra, condemnetur, per ipsos Dominos Abbatem, & Consules, in soldis viginti Imperialium, pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice, à dictis soldis viginti infra, attenta rei, & Negocij qualitate, & plus, attenta qualitate rei, & Conditione personarum, Arbitrio ipsorum Abbatis, ac Syndicorum, vel Maioris Partis eorum.

Et quòd aliquis Iudex, & Officialis, de cætero, non possit, nec valeat, se aliqualiter intromittere de prædictis, nec ipsi de dicta Schola, Arte, seu Societate, præsentes, & futuri, teneantur, nec obligati sint, eorum tales Balancias, Marcos, Pondera, nec aliqua alia eorum Instrumenta, ad dictam Artem pertinentia, Bullari, nec signari facere, per aliquem Iudicem, vel Officialem pręsentem, nec futurũ, nisi, prout, temporibus retroactis, obseruatum est, circa præmissa.

Cui Obseruationi, per præsens Statutum, nullo modo, intelligatur esse derogatum. Sed ipsi Abbas, & Consules soli in prædictis, sint Iudices, & Officiales, quibus meritò, tale negocium tangit, & tangere debet, tanquam in ipso melius expertis, cum sit Ars dissimilis ab alijs, & eorum pondera sint ab alijs dissimilia.

Et hæc omnia, non obstantibus aliquibus Statutis, Decretis datis, & Reformationibus factis.

Et quòd aliqui, alij Officiales Ciuitatis, & Ducatus Mediolani præsentes, & futuri, non possint, nec valeant de prædictis se intromittere, sicuti, per retroacta tempora, etiam consuetum fuit.

Et hoc tamen, tantum, respectu rei Ciuilis.

De

De Praeceptis, & Processibus. Cap. 120.

OMnia præcepta, omnisque Processus, & omne Ordinamentum factum, & faciendum, & omnes Condemnationes scribantur in libro dictæ Scholæ, Societatis, seu Artis.

Quòd Abbas, & Consules, habeant Bailiam puniendi. Cap. 121.

ABbas, Cõsules, ac Syndici dictæ Societatis præsentes, & futuri, habeant potestatem, & Bailiam prouidendi, ordinandi, examinandi, & declarandi omnia, & singula, ea quæ voluerint, & eisdem videbuntur fore vtilia, & necessaria dictæ Societati antiquæ, Dummodo, sint circa Artem, prædictam, & inter ipsos, de dicta Arte, vt supra, ac etiam, condemnandi, & puniendi.

Et quòd quicquid per eos Abbatem, & Consules, ac Syndicos, vel maiorem Partem eorum, in prędictis, prouisum, ordinatum, & declaratum fuerit, ac condemnatum, & punitum valeat, & teneat, & obseruari debeat, & exequutioni mandetur, per quoscunq; dictæ Scholæ Artis, seu Societatis, In omnibus, & per omnia, prout ordinabitur, ac si per totam Scholam, Artem, seu Societatem, & Vniuersitatem Aurificum, & Fabrorum ordinatum, & prouisum esset, Et ac si Prouisiones, Ordinationes, Condemnationesq;, quæ per eos, vt supra, fient, essent comprehensæ, in Volumine præsentium Statutorum.

De Robatione. Cap. 122.

SI contigerit aliquem dictæ Societatis derobari, occasione alicuius Condemnationis, vel Taleæ, vel aliqua alia occasione, nomine dictæ Scholæ, Artis, Societatis, vel ad petitionem Abbatis, & Consulum, teneatur, & debeat, ille taliter derobatus, exigere, & recuperare, res sibi derobaras, vt supra, infra mensem vnum, proximè futurum, postquàm derobatæ fuerint. Alioquin, elapso termino, dicta pignora, seu, res, vendi possint per ipsos Abbatem, & Consules, vel eorum Officiales, nomine dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis, absq; aliqua Denuncia, sibi de robato facienda, nec, eo casu, teneatur ad restitutionem dictorum pignorum, & rerum.

Saluò, quòd teneantur superfluum præcij talium rerum, deducto eo, cuius occasione derobatum fuerit, vt supra, & deductis expensis proinde factis, restituere tali derobato, cuius talis res, & tale pignus erat.

Et hæc omnia, aliquibus, in contrarium, non obstantibus.

Quòd

Quòd nullus audeat conqueri. Cap. 123.

NVllus de dicta Arte, audeat, nec præsumat conqueri, nec Querelam facere, vel portare coràm aliquo Iudice, vel Vicario, Prætore, Consule, Officiali, vel Iusdicente in Ciuitate Mediolani, vel alibi.

Saluò corã prælibato Domino, Domino Mediolani nostro. De aliquo, vel aliquibus Præceptis, Condemnationibus, Mulctis, Exequutionibus, & Robationibus factis, & in futurum faciendis de aliqua re, vel aliqua occasione.

Dum facta fuerint secundum formam Statutorum dictę Scholę, Artis, seu Societatis, sub pęna, conquerenti, seu Quærelam Mouenti, & Facienti, soldorum sexaginta Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice, soluendorum Canepario dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis, & Scholæ prædictæ.

Quòd Abbas, Consules, & Officiales possint intrare Domos, & cætera. Cap. 124.

ABbas, Consules, & Syndici, Pręsentes, & futuri, possint, & valeant ire, & intrare, ac mittere eorum Officialem, in quacunque Domo, habitationę, Hospitijs, & in Loco hominum, & Personarum existentium de dicta Arte, pro inquirendo Contrafacientes, & Falsificantes Aurum, & Argentum, & de Vendentibus, & de vendere Facientibus Aurum, & Argentum falsum, seu minus bonum, & de vna ligna, pro vna alia, & non finum pro fino, vel aliter Fraudantibus, seu fraudare Nitentibus personas in vendendo, & fabricando Aurum, & Argentum nouum, vt infra, atq; puniendi, & condemnandi quoscunque Contrafacientes, & Falsificantes, prout in præsentibus Statutis continetur.

Saluò, quòd si ille, qui repertus fuerit habere, vel tenere, aut vendere, vel aliter, vti, quouis modo, auro, & argento falso, seu minus bono, vt supra, & vt supra, nominauerit, & consignauerit personam, à qua, talia, Aurum, & Argentum habuerit, quòd eo casu, sit ipse liberatus, & contra eum, aliqualiter procedi non possit.

Sed, eo casu, procedatur contra talem Consignatum, & puniatur, vt supra, nisi, docuerit iustam caussam defensionis, & hoc, tamen, nisi, & ipse, criminis, aut doli particeps fuerit.

Et vlterius possint, & valeant, ipsa, Aurum, & Argentum accipere, & exportare, & de eo dispensare, prout eisdem placuerit.

Et hæc omnia, tute, liberè, & impunè, aliquibus, in contrarium, facientibus, non attentis.

Et prædicta, locum habeant in Auro, & Argento de nouo fabricato, & in nouis laborerijs posito, & non aliter.

Quòd, si, quis, aliquid commiserit contra Statuta, illa Quæstio cognoscatur per Abbatem, & consules dictæ Schola. Cap. 125.

SI aliqua Persona de dicta Arte, seu, Schola accusaretur cōmisisse contra ea, quæ scripta sunt in præsentibus Statutis, vel aliquo, vel aliquibus eorum, quòd illa Quęstio debeat cognosci, examinari, & terminari, seruata, tamen Forma, præsentium Statutorum, per Abbatem, & Consules dictæ Artis, Scholæ, seu Societatis, aut, per maiorem Partem eorum.

Qui Abbas, & vt supra, possint, & valeant procedere, cognoscere, & terminare talem Caussam, & Quæstionem, seu Caussas, & Quæstiones, & etiam pronunciare, & condemnare quemlibet Contrafacientem, & talem Condemnationem exigere, & perueniat, vt in præcedenti Statuto continetur.

Et, hoc, tutè liberè, & impunè, vt supra.

Quòd nullus Abbas, Consul, nec Caneparius audeat facere aliquam Expensam. Cap. 126.

NVllus Abbas, Consul, nec Caneparius audeat, nec præsumat facere aliquam Expensam, nec promissionem, sine consensu Abbatis, Consulum Syndicorum, & Caneparij dictæ Scholæ Artis, seu Societatis, vel Maioris Partis eorum, nisi, circa ea quæ pertinent ad altare sancti Eligij, & ad Sacerdotes ipsius altaris, nec non, ad Annualia, & Eleemosinas obligati, & obligata, quæ fieri possint per Syndicos, & per Canepariam dictæ Scholæ Artis, seu Societatis.

Quòd nullus possit habere in libro, nisi vnum Signum. Cap. 127.

NVllus de dicta Arte audeat tenere in libro signorum dictæ Artis, nec in Apotheca, vltra vnum signum, neq; ponere in libro, nec in Apotheca, aliquod Signum, contrafaciens signo alicuius alterius personæ, sub pœna librarum viginti Imperialium, cuilibet contrafacienti, applicanda, vt supra, nec tenere aliquod signum, nisi sit in libro.

Quòd

Quòd Vniuersitas Scholæ possit remittere pœnas. Cap. 128.

Vniuersitas dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis, aut maior Pars eorum, possit, & valeat remittere omnes Pœnas, & Condemnationes, ac liberè absoluere quemlibet, & qualibet bona, à qualibet pœna, ac condemnatione, factis, per Abbatem, & Consules dictæ Scholæ, Artis, & vt supra.

De pœnis applicandis Scholæ prædictæ tantum. Cap. 129.

Omnes pœnæ perueniant in præfatam Scholam, quia ex omnibus Intratis dictæ Scholæ fiunt quotidie duæ Missæ ad Altare Sancti Eligij, & residuum dispensetur pauperibus Christi, deductis tamen expensis, quæ contingent fieri, occasione, & pro vtilitate dictæ Societatis.

Quòd vnus Faber cum vno Consule, & vno Syndico, possint inquirere Domos Officialium contrafacientium dictæ Artis. Cap. 130.

Si aliquis ex Officialibus dictæ Scholæ, Artis, seu Societatis contrafecerit, seu tentauerit contrafacere in tenendo, vendendo, &, seu faciendo, vel fieri faciendo Aurum, & Argentum, quilibet Magister dictæ Scholæ, seu Artis, possit, & valeat cũ vno Consule, & vno Syndico inquirere, & inquiri facere contra ipsum talem Officialem contrafacientem, seu de quo esset suspectus contrafaciendi, vt supra, & intrare domum, & Apothecam talis Officialis, vt supra.

Et, quòd si repertus fuerit in aliqua falsitate, & dolo, eo casu, possit, & valeat condẽnari, & puniri, prout in Statuto incipiente. *Item quoniam, per retroacta tempora continetur per Abbatem, & Consules, seu per Maiorem Partem eorum.*

De pœna Ponentis vitrum, aut lapidem, vel aliquid aliud contrafactum in aliquo Auro. Cap. 131.

Vitrum, Crystallum, Dupla, nec Lapis contrafactus alligetur in Auro, sub pęna librarum quinquaginta Imperialium, & pluriũ, & pauciorum, Arbitrio Abbatis, Consulum, & Syndicorum dictæ Artis seu Scholæ, inspecta qualitate facti, & personarum, qualibet vice, quod quidẽ non intelligatur in anulis, vel alijs operibus Argenti.

Et quòd si aliquis contrafecerit, tribus vicibus, in prædictis.

Quod, eo casu, priuetur, & cancelletur dicta Arte, & Schola, & de cætero non possit laborare, nec laborari facere in dicta Arte Aurificum, & Fabrorum, & vltra, si repertus fuerit in, & de dicta Arte laborare, quòd eo casu, puniatur, qualibet vice, in libris quinquaginta Imperialium, & vlterius amittat opus.

Et quòd nullus Magister possit dare sibi ad laborandum, nec ipsum receptare in aliqua Apotheca, & Loco, sub pęna totidē librarum quinquaginta Imperialium, qualibet vice, nec affictare aliquam partem Apothecæ.

Quòd nullus possit facere anulum, nisi habeat lapidem in eo apponendum, & illum apponat. Cap. 132.

NVllus de dicta Arte, seu Schola possit, nec valeat facere aliquem anulum auri, pro apponendo in eo, aliquo lapide, cuiuslibet maneriei, & Formæ, nisi talis Magister eo tunc, habeat talem Lapidem apponēdum in eo, & eum lapidem ipsemet Magister in eo alliget, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, qualibet vice & plurium, & pauciorum, vt supra, & si repertus fuerit per aliquem de dicta Arte fuisse, quouismodo, & titulo, datus factus, vel venditus aliquis anulus, vt supra, sine lapide in eo allegato, quòd cadat, & cecidisse intelligatur, in pœnam prædictam.

De Eodem. Cap. 133.

ARamen, Aurichalcum, nec aliquod opus Araminis, & Aurichalchi, non possint deaurari, nec Argentari, nisi à Parte inferiori, & seu de aduerso appareat, & demonstretur, ac cognoscatur ipsum opus esse, quod est, nec super eis apponi aliquod Smaltizolum Argenti Smaltati, & Aniellati, sub pœna librarum trium Imperialium, & plurium, & pauciorum, arbitrio Abbatis, & Consulum, vt supra.

Saluò, quòd possint deaurari, & inargentari tremolantes ab vtraq; Parte, dummodo magieta, super quā erit alligatus tremolans, non sit deaurata, nec argentara, sub pœna, vt supra.

De pœna vendentis, vel Pignorantis opus araminis, vel Aurichalchi, pro opere Auri, vel Argenti. Cap. 134.

SI quis, aliquód opus Araminis, vel Aurichalchi deauratum, vel deargentatum vendiderit, vel Pignoranerit, vel nominauerit, vel appreciauerit pro volendo vendere, vel Pignorare, pro opere Auri, vel Argenti, condemnetur in libris ducentum Imperialium, & plurium, & panciorum, arbitrio, vt supra.

Et vlterius priuetur dicta Arte, nec ea vti, vlterins, possit, sub pęna contenta in Statuto incipiente. ITEM STATVERVNT, QVOD VIRVM CHRISTALLVM, DVPLA, NEC LAPIS CONTRAFACTVS, ET CAETERA.

De

De Eodem. *Cap. 135.*

ITem, quòd nullus Faber, nec aliqua alia persona cuiuscunq; Status, & conditionis sit, possit, nec valeat deaurare aliquam monetam Argenti, Aurichalchi, nec Araminis, cum foramine, nec sine, sub pœna Ducati vnius auri, & in auro pro qualibet petita, qualibet vice, applicanda dictæ Scholæ, & vlterius incidantur.

Quòd nullus possit plantare Apothecam. *Cap. 136.*

NVllus possit, nec valeat de cætero plantare, nec facere aliquam Apothecam à Magistrò, in, & pro dicta Arte, nisi prius praticauerit per annos octo, ante plantationem ipsius Apothecæ, & ipsam Artem continuè, & vt supra, per dictum tempus exercuerit.

Et, quòd tempore quo, & quando ipsam Apothecam pro se fecerit, vt supra, teneatur soluere Florenos decem Auri, valoris soldorum trigintaduorum Imperialium pro Floreno, dictæ Scholæ, & antequam ponat Banchum, vel Apothecam, habeat Licentiam, in scriptis, à suprascriptis Officialibus.

Quòd fures, & Vsurarij possint priuari Arte Aurificum, & Fabrorum. *Cap. 137.*

DOminus Abbas, Syndici, & Consules de dicta Vniuersitate, Arte, & Schola, & seu maior pars eorum, possint, & valeât priuare quoscunque de dicta Vniuersitate, Arte, & Schola Fures, & Vsurarios, ipsa arte, & Schola, ac Beneficijs eorum. Ita, & tali modo, quòd de cętero vti non possint Arte ipsa, nec in ea se exercere, nec operari, nec Beneficijs prærogatiuis, & Priuilegijs dictæ Artis gaudere, nec vti, & ad eam quomodolibet pertinentibus, & vltrà, etiam sub pœna, quæ eisdem Domino Abbati, Syndicis, & Consulibus, & vt supra, placuerit, & videbitur.

In quam, incurrant, & incurrisse intelligantur quotiescunq; reperti fuerint se aliqualiter de ipsa Arte intromittere, postquam priuati fuerint Arte prædicta, vt supra, aliquibus in contrarium facientibus, non obstantibus.

Quòd falsificantes ferra, & Stampos dicta Artis, & eis scienter vtentes, possint priuari dicta Arte, & proinde puniri. *Cap. 138.*

ABbas, Syndici, & Consules de dicta Vniuersitate, Arte, & Schola, seu maior Pars eorum, possint, & valeant procedere, & procedi facere contra quoscunq; Falsificantes, & Facientes Falsificari aliqua Instrumenta, Stampos, vel Ferros dictæ Artis Aurificum, & Fabrorum, & ad

ad ipsam pertinentia, & spectantia, & etiam contra quoscunq; vtentes, & vti Facientes talibus Instrumentis, Stampis, & Ferris, & eos omnes, tam facientes, & Falsificantes, & vt suprà, quàm etiam vtentes, & vt supra, priuare, ipsa Arte, atq; Beneficijs, Commoditate, Prærogatiuis ipsius Artis, & ad ipsam spectantibus, & eos etiam proinde punire, & condemnare, illis modo, & Forma, ac pœnis, & Condemnationibus, quibus eisdem Domino Abbati, Syndicis, & Consulibus, & seu, vt supra, placuerit, & alia omnia in præmissis, & circa præmissa expedientia, & ab eis dependentia facere, quæ eisdem Domino Abbati, Syndicis, & Consulibus, & vt supra, placuerit, & videbitur.

Et hæc omnia tutè, liberè, & impunè, Statutis, Decretis, & Ordinamentis in contrarium facientibus, non attentis.

Quòd nulla Persona dictæ Artis præsumat alligare Lapillos vitreos, vel christallinos. Cap. 139.

NVlla Persona dictæ Artis in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, audeat, vel præsumat Lapillos Vitreos, & Christallinos, vel aliquos alios Lapillos adulterinos in Auro alligare, sub pœna librarum centum Imperialium, pro qualibet vice, cuilibet Contrafacienti.

Cuius pœnæ, tertia pars applicetur, Ipso Iure, Accusatori Contrafacientium, vbi Contrafacientes reperti fuerint in Ciuitate Mediolani, vel eius Ducatu, & aliæ duæ Partes applicentur Scholæ Aurificum Mediolani, quæ duæ Partes erogentur Pauperibus, per Abbatem, & Syndicos ipsius Scholæ.

Et si reperti fuerint Contrafacientes in alijs Ciuitatibus, vel Locis extra Ducatum Mediolani, seruentur Concessiones Ducales.

De Eodem. Cap. 140.

SI inueniantur aliquæ ligaturæ in Auro contrafactæ, & adulterinæ penes aliquam personam dictæ Artis, vel penes Mercatorem Iocalium, possint ipsæ ligaturæ tolli per ipsum Abbatem.

Et vlterius, possit, & valeat ipse Abbas, ipsos ex dicta Arte, & ipsos Mercatores, Condemnare, eo modo, ac si ipsi contrafecissent tales ligaturas, & etiam, vbi penes ipsos, vel aliquem ex ipsis inueniretur aliquis lapillus falsificatus, alligatus Auro, possit ipse Abbas, eos tollere, & frangere, ac mulctare, & condemnare illos, penes quos reperti fuerint ipsi Lapilli falsi, in pœna prędicta applicanda, prout in pręcedenti Statuto continetur.

De

De Eodem. Cap. 141.

SI aliqua Iocalia falsa inueniantur ligata in Auro, tam in dicta Arte, quàm ad Domum, & Apothecam Feneratorum, & quamlibet aliam personam, ea tenendo, & vendendo, Ipsi tales, in eandem pœnam, de qua, in præcedenti Statuto fit mentio, cadant, modo, tales personæ Feneratores, & Paterij sint, qui verisimiliter cognoscere potuerint qualitatem dictorum Iocalium.

Et qnando aliquæ, ex prædictis Personis essent, quæ cognitionem ipsorum Iocalium non haberent, teneantur tamen, omni casn, omnes, penes quos reperta fuerint aliqua Iocalia falsa venalia, ligata in Auro, propalare à quibus ea habuerint, aliter, cadant in pœnam, de qua supra, applicandam, vt supra, etiam, si peritiam de his non haberent, vt ipsi, qui ea Iocalia falsa vendenda tradiderint, eadem pœna, de qua supra, applicanda, vt supra, ac, si, cognitionem de ipsis Iocalibus haberent, vt supra, incurrant.

De Eodem. Cap. 142.

SI pęnes aliquem Nobilem, & Ciuem, & aliàm Personam, exceptis illis, quæ sunt conditionis, in præcedentibus Statutis memoratæ, inueniantur aliqua Iocalia, in Auro contrafacta, & adulterina, possint à prædictis Abbate, Consulibus, & Syndicis frangi, & ipsi Nobiles, & personę prędictæ, amittant ipsum Aurum, vbi alligati fuerint ipsi Lapilli adulterini.

Et medietas dicti Auri, applicetur Accusatori, & altera medietas dictæ Scholæ.

Et hoc, casu, qno, cognoscent vitipm dictorum Iocalium illi, qui ea penes se habuerint, teneantur ramen, etiam, si, bona fide, penes se, ea habuerint, indicare à quibus, eis data fuerint, vt pœna, plecti possint, de qua supra, si in dolo fuerint, aliter, si non indicauerint, cadant in pœnam, de qua supra, applicandam, pro tertia parte Accusatori, & pro alijs duabus partibus, dictæ Scholę.

De Transfilatoribus Argenti Auri. Cap. 134.

NVllus Transfilator Argenti Aureati possit, nec debeat transfilare, nec dare aliquo modo alicui Argentum Aureatum, tantæ grossitudinis, ex quo possint fieri cathenæ, vel aliud opus fraudolosum.

Et si continget, & necessarinm fuisset transfilare, & dare alicni, hoc possint, Dummodo fiat cum licentia Officialium Scholę, & Artis Aurificum, & pro qua licentia, nil soluatur dictis Officialibus, aut Scholæ.

Et

Et, qui contrafecerit, cadat in pœnam Ducati vnius Auri, & in Auro, ipso facto, qualibet vice, qua, contrafactum fuerit, quæ pœna applicetur pro medietate dictæ Scholæ, & alia medietas Cõmuni Mediolani, & Accusatori æqualiter.

De Assagiatoribus, & Bullatoribus. Cap. 144.

NOn possint Assagiatores Ciuitatis, & Ducatus Mediolani habere duo Officia, videlicet, Assagiandi, & Bullandi Bullo sancti Ambrosij, ad hoc, ne possit committi aliqua Fraus, & quòd Officialis Deputatus per Syndicos Scholæ, siue Artis Aurificum ad bullandum dicto bullo Sancti Ambrosij, teneat cunctum Argẽti Bullati, & Bullandi, & Iuret in manibus Abbatis, & Consulum, siue Maioris Partis, eorum Officium Bullandi, fideliter, et iustè exercere.

Et nullus alius possit Bullare Bullo Sancti Ambrosij, nisi, dumtaxat ille, qui erit Deputatus per Syndicos, aut Maiorem Partem eorum, vt supra.

De Eodem. Cap. 145.

ASsagiatores, sint sub Iurisdictione dictæ Scholæ, & Artis, respectu duntaxat Assagiorum.

Et in hoc, non comprehendantur Assagiatores monetæ, seu Cechæ Ducalis, respectu Assagiorum ipsius monetæ, seu Cechæ tantum.

De Eodem. Cap. 146.

NVllus de dicta Schola, seu Arte, possit, nec debeat bullare Bullo suæ Apothecę, aliquod opus Araminis, aut Auricalchi, vel alterius operis contrafacti, sub pœna ducatorum vigintiquinq; Auri, & in auro, applicandorum pro medietate Scholæ, seu Arti, vt supra, & pro alia medietate Communi Mediolani, & Accusatori æqualiter.

De Vendentibus Argentum ad minorem bonitatem Aßagiorum. Cap. 147.

VEndentes Argentum ad Assagium, teneantur manutenere Argentũ, eius bonitatis, qua factum fuit, & est Assagium.

Et si contrafactum fuerit, tales vendentes, teneantur stare Correctioni Syndicorum ipsius Artis, siue, Maioris Partis ipsorum.

De Eodem. Cap. 148.

ABbas, Consules, & Syndici dictæ Artis habeant Potestatem, & Bailiam inquirendi, procedendi, condemnandi, & mulctandi contra omnes, & singulos Contrafacientes, ac etiam exequendi, & exequutiones Reales, & personales fieri faciendi. pro omnibus, & singulis, de quibus in suprascriptis Statutis ipsius Artis, continetur.

De

De Eodem. 149.

OMnes Iusdicentes in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, teneantur, & obligati sint, quodlibet Auxilium, Iuuamen, & Fauorem ipsis Abbati, Consulibus, & Syndicis pro pertinentibus ad eorum Artem, secundum Formam Statutorum Fabrorum, & Aurificum Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, prout, & sicut per eos requisitum fuerit, dare, & præstare.

RVBRICA GENERALIS. De Officio, & Potestate Dominorum Protectorum, seu Defensorum Carceratorum Mediolani, & de Carcerum custodibus, & de Satisdatione superstitum Carcerum. Cap. 150.

Vid. Nouiss. cōstit. in tract. de Offi. Protect. Carcerat.

ET quorum Dominorum Protectorum nomina, sunt hæc videlicet.

VENERABILES VIRI, DOMINI.

Presbyter Ioannes de Lignacijs.
Presbyter Matheus de Bonetis.

MAGNIFICI DOCT. D.

Alexander Archintus.
Ludouicus Moresinus.
Io. Baptista Pamgarola.
Hieronymus Montius.
Io. Baptista Pecchius primus in ordine.

PROCVRATORES.

Hieronymus Terzagus.
Marcus Beaqua.
Io. Stephanus Villa.
Franciscus Vergus.
Io. Philippus Carpanus.

CIVES MEDIOLAN.

Io. Angelus Porrus.
Marcus Crassus.
Aluisius Citadinus.
Ludouicus de Comite.
Baldessar Capra.

De electione Dominorum Protectorum. Cap. 151.

STatuitur, quòd si contingat aliquem, vel aliquos ex dictis Dominis Protectoribus deficere, vel se ab Officio absentare, vel ex alia causa, nolle, vel non posse Officium exercere, præfati Domini Protectores, vel maior Pars eorum, & qui per tempora erunt, debeant nominare Sacro Senatui Mediolani alium, vel alios subrogandos, loco deficiētis, seu deficiētiū, prout eis Dominis Protectoribus melius videbitur.

Et qui eligendi, & vt supra, habeant eandem Potestatem, prout habent alij Protectores.

Et tales, postquam deputati, & electi fuerint, describantur ad Officium Statutorum. Et intelligantur deputati, & electi, eo ipso, quòd reperiantur descripti in libris, ad dictum Officium Statutorum.

De Visitatione Carceratorum. Cap. 152.

PRæfati Domini Protectores, vel saltim duo ex eis saltim semel, omni hebdomada, debeant visitare Carceres, & Carceratos Ciuitatis Mediolani, & eorum Carceratorum habeant protectionem, & Defensionem, & intelligant Caussas Detentionum, ipsorum Carceratorum.

Et si cognoscent, vel reperient aliquos ex dictis Carceratis fuisse minus legitimè Detentos, vel non posse retineri, eos relaxari faciant, ac Ordines, & Statuta concernentia fauorem ipsorum Carceratorum, seruari faciant.

Vid. ét in Nouiss. Cõstit. sub rub. de Iud. §. si per parentem & §. satisfacto.

Et si quis aliquem indebitè, vel iniustè, detineri fecerit, cogatur ad solutionem omnium expensarum, Ipso Facto, & sine processu, ad Arbitrium ipsorum Dominorum Protectorum.

De Intratis, & Eleemosinis Carceratorum. Cap. 153.

PRotectores, & Defensores Carcerum, & Carceratorum, prouideant, quòd designatæ Intratæ, & Eleemosinæ, Legata, & alia, quæ tendunt ad vtilitatem ipsorum Carceratorum, & eorum sustentationem, fideliter, & rectè exigantur, & distribuantur, prout ipsis Dominis Protectoribus melius videbitur, & placuerit.

Et quòd Custodes, vel Incantatores ipsorum Carcerum, nec aliquis de eorum familia, vel ad dictos Carceres Deputatus per ipsos Custodes, vel Incantatores, aliquo modo, se intromittat de dictis Eleemosinis, quę erogantur ipsis Carceratis.

Et si ipsi Custodes, vel Incantatores, vel aliquis Deputatus, vt supra, contrafecerint, puniantur illis pœnis, prout, ordinatum fuerit per præfatos Dominos Protectores.

De Obedientia præstanda Dominis Protectoribus. Cap. 154.

STatuitur, quòd Iusdicentes Mediolani, & Dominus Capitaneus Iusticiæ, & Domini, Vicarius, & Duodecim Prouisionum Mediolani, ac quicunque Exactores, ac Executores, tam Ducales, quàm aliter, Conestabiles Portarum, & Officiales Mediolani, & alij tenentes

nentes Carceratos, quomodocunque nuncupentur, teneantur, & debeant, omnes quoscunq; captiuos, siue captos pro debitis pecuniarijs priuatis transmittere ad ipsos Carceres Malæstallæ, vt suffragium, tam Eleemosynarum, quàm Protectionum, vel aliter habere possint. Præfatisque protectoribus, & agentibus Pro eis credant, auxiliumque Iuuamen, & Fauorem, ac Brachium præstent pro quibuscunque Ordinationibus, quæ contingent fieri per præfatos Dominos Protectores, vel saltim, per quinque eorum, & inter quos adsint adminus duo Doctores.

Possintq; ipsi Domini Protectores accipere quascunque Satisdationes, prout eis videbitur, pendente Cognitione Detentionis, seu Detentionum de soluendo debitum, pro quo facta fuit Detentio, aut de se consignando, & prout eis videbitur.

An liceat de Iure. Tiraq. i tract. lignier. § 3. in 3. glosa ad fi.

De Satisdatione Superstitum Carcerum, seu Incantatorum, & eorum Officio. Cap. 155.

Superstites, seu Incantatores Carcerum Malæstallæ, qui sunt, & per tempora erunt, teneantur Idoneè satisdare coràm Dominis Magistris Intratarum Extraordinariarum, de custodiendo benè, & legaliter omnes Carceratos, qui consignati fuerint in eorum custodiam in dictis Carceribus Malæstallæ.

Et de prædictis Carceratis, in fine Officij sui consignandis Iusdicenti, de cuius Mandato detenti fuerint, siue Successori in dicto Officio ad custodiendum Carceratos illi, qui fuerit constitutus nouiter per Incantum, & siue qui de nouo incantauerit, & seu ipsis Dominis Protectoribus, & de soluendo Cameræ Ducali, & seu illi, cui donata, seu data fuerit Intrata dicti Incantus debitè referendo, & congruis temporibus limitatis.

Et hoc antequàm se intromittat de dicto Carcere, seu eius Incantu. Et non accipiendo à Carceratis, vel ab Alijs, occasione Carceratorum, vltra concessa per Statuta, aliquid directè, nec per indirectum. Et hoc sub pœna Florenorum centum valoris ad computum soldorum triginta duorum Imperialium, pro Floreno, Ducali Cameræ applicandorũ, & vlterius ad restitutionem dupli eius, quod acceperit, & dandi, & soluendi Carcerato, seu Carceratis, vel qui pro Carceratis soluerit, & de qua quidem Subtractione, credatur ipsi Carcerato, cum vno teste idoneo, & admittatur etiam alius Carceratus, seu alij Carcerati pro Teste.

De Mercede Custodum Carcerum. Cap. 156.

Nullus Officialis, nec Custos Carcerũ, nec alius pro eis Deputatus possit, nec valeat accipere, consequi, nec habere directè, nec per indirectũ ab aliquo Carcerato pro Introitu, Exitu, Cõsignatura, Clauibus, Cõpeditura, Ceppo, Ligatura, Lecto, vel aliter qualitercunq;, præter expensas Cibi, & Potus, nisi tantummodo soldos quatruor Imperialiũ, Et pro Custodia cuiuslibet diei denarios sex Imperialiũ. Et non intelligatur dies, quo ibidẽ consignatus fuerit, pro quo die, aliquid habere non possit.

Saluo, quòd Custodes Carcerum Domini Capitanei Iusticiæ Mediolani, & eorum Deputati pro prędictis Introitu, & Exitu posint habere duplum dictę quantitatis. Et pro custodia cuiuslibet diei denarios sex Imperialium tantum, & non vltra. Et hoc, sub pœna Florenorum decem, Ducali Camerę applicandorum; pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice, de cuius Contrafactione credatur ipsi Carcerato cum vno Teste idoneo. Et Exequutio cõtra prędictos posit fieri per quemlibet Iusdicentem Mediolani. Et qui Iusdicens teneatur facere; seu fieri facere Exequutionem, sub pœna librarum vigintiquinq; Imperialium, eisdem irremissibiliter auferendarum, durante eius officio, & Communi Mediolani applicandarum.

De Eodem. *Cap. 157.*

DIcti Canepari j, siue Canepari us Domini Capitanei Iusticię, & Potestatis Mediolani, & Conestabiles, vel alij, qui haberent in custodiam aliquem Carceratum, seu aliquos Carceratos, pro temporibus, quibus contingat habere ipsos Carceratos, & seu diebus, quibus retenti fuerint dicti Carcerati in Carceribus non habeant, nec accipere posint, nec valeant ab aliquibus Carceratis pro Cibo, & Potu dandis ipsis Carceratis, nisi tantummodo ad computum soldorum quattuor Imperialium in die, & nocte.

Nec aliquis qui detentus fuerit pro aliqua particulari persona, vel pro aliquo Communi, vel Vniuersitate, occasione alicuius debiti, vel Fideiussionis, posit, nec valeat cogere, nec compellere talem Vniuersitatem, Commune, vel singularem personam ad expensas Cibi, & Potus in Carceribus factas, & soluendas, nisi ad computum soldorum quattuor Imperialium in die, & nocte.

Et hoc vltra expensas Carceris Introitus, & Exitus.

De pœna Custodum, seu Superstitum Carceratorum, qui relaxauerint extra Carceres sine Relasso. *Cap. 158.*

CVstodes, seu Superstites Carceratorum, & eorum Deputati non posint aliquo modo relaxare extra ipsos Carceres aliquem Captum, seu Detentum in dictis Carceribus ex præcepto alicuius Iusdicentis, vel Domini Capitanei Iusticię, si non habuerit Relaxum signatum per Iudicem, siuè Iusdicentem, de cuius mandato talis detentus fuerit, & seu per eius Successorem, vel Locumtenentem, vel mandato præfatorum Dominorum Protectorum, & siuè, nisi fuerit de consensu Creditoris, tunc teneatur relaxare, sinè aliquo Relaxo.

Et si contrafactum fuerit per ipsos Custodes, & vt suprà, teneantur dicti Custodes seu Superstites, etiam pro Deputatis per eos, vt infrà, videlicèt.

Si

Si fuerit captus pro debito, cogatur, Ipso Iure, vltrà ipsum debitum, pro quo detentus fuit, in quarta parte talis debiti, applicanda pro medietate Creditori, & pro alia, dictis Dominis Protectoribus, Distribuenda pro redemptione Carceratorum, & absq; aliò processu.

Si verò fuerit captus ex Caussa Maleficij, teneatur ad illud supplicium, ad quod tenebatur talitèr Relaxatus.

De Eodem. *Cap. 159.*

SI contingat aliquos ex Carceratis fugam facere, à Carceribus, teneãtur, & obligati sint, Custos, & Superstites, & siuè Deputati ab eis, puniri possint, & condemnari in Persona, vel in Rebus, secundum qualitatem Facti, & Personarum, & prout in præcedenti proximè Statuto continetur, & Custos, & Superstites teneantur pro Deputatis per eos, Ad Custodiam Carceratorum, vel Carcerum.

De Oneribus sustinendis per Superstites, seu Incantatores Carcerum.

Cap. 160.

INcantatores, seu Superstites Carcerum teneantur, & debeant, ac obligati sint ad omnes expensas, quas occasione Custodiæ ipsorum Carcerum, & Carceratorum, fieri contingerit, & etiam tenere ipsos Carceres liberos, & nitidos à putredine, nec possint aliquo modo tenere aliquid, pro vsu suo, nec etiam permittere, maximè in nocte, ꝙ Feminæ commisceantur cum Masculis, sed Fæminas tenere in loco separato, & clauso cũ clauibus, Sub pœna Florenorum decem applicandorum ipsis Dominis Protectoribus, pro erogando ad vtilitatem ipsorum Carcerarorum.

Et de prædictis, & quolibet prædictorum, stetur Sacramento duorum, vel trium ex ipsis Carceratis & pro qua pœna, possit fieri exequutio, mandato Præfatorum Dominorum Protectorum.

Et casu quo aliquis ex dictis Carceratis decederet, quòd ille qui fecerit illum detineri, teneatur ad expensas funeris. Et possit cogi mandato Præfatorum Dominorum Protectorum, etiam pro quantitate expensarum stetur arbitrio Præfatorum Dominorum Protectorum.

Et, quòd proptèr aliquem Incantum, non intelligatur esse derogatum huic Statuto, nisi expressè fuerit facta mentio in Incantu, de Derogatione præsentis Statuti.

De

De pœna Auferentis aliquid, alicui capto, vel Incarcerato, vel ei, Inferentis aliquam iniuriam, vel grauamen, pro pecunia extorquenda. *Cap. 161.*

NVllus Cuſtos, vel Superſtes Carcerum Mediolani, nec aliquis Deputatus per ipſos Cuſtodes, ſeu Superſtites, inferat, nec inferri permittat aliqua grauamina illicita, vel iniurias, nec alias nouitates, tàm circa Perſonam, q̃ Bona Carceratorũ, aliquibus Carceratis detentis, occaſione debiti pecuniarij. Et hoc, niſi alitèr demandatum fuiſſet, vel ordinatum per Iuſdicentẽ, qui eũ detineri fecerit, vel per prefatos Dominos Protectores. Et hoc ſub pœna Florenorum decem, & plurium arbitrio Præfatorum Dominorum Protectorum, applicandorum Ipſo Iure, & abſq; aliqua declaratione, in erogationem ipſorum Carceratorum, & eorum commoditatem.

Et quòd per præfatos Dominos Protectores poſsit inquiri, procedi, & condemnari, & exequutioni demandari, prout eis Dominis Protectoribus meliùs videbitur, & placuerit.

De his, qui non poſsint incantare Carceres, nec habere partem in datio, nec eſſe Fideiuſſores. *Cap. 162.*

SI quis Captus, ſeu Scriptus fuerit ad Carceres, pro Capto, non poſsit, nec valeat Carceres incantare, nec incantari facere, nec eſſe Cuſtos, nec Datium Carcerum habere, nec etiam poſsit eſſe Fideiuſſor Superſtitis, ſeu Cuſtodis, vel Incantatoris Carcerum, ſub pœna librarũ octuaginta Imperialium, Ducali Cameræ applicandarum.

Et vlteriùs, talis Incantus, vel Fideiuſsio non valeat, nec teneat, & hoc Statutum ſit precisum, nec eidem poſsit renunciari, & Renunciatio exindè facta, ſit ipſo Iure nulla.

Quòd Coneſtabiles Portarum non recipiant aliquos Carceratos, pro debitis priuatis. *Cap. 163.*

NVllus Coneſtabilis alicuius Portæ, ſiuè Puſterlæ, audeat, nec præſumat, nec debeat acceptare, nec retinere aliquem Captum pro debito priuato, in Carceribus dictæ Portæ, ſeu Puſterlæ, & vt ſupra. Et hoc ſub pœna priuationis eius Officij. Et vlteriùs, ſub pœna librarum centum ſexaginta Imperialium, Ducali Cameræ applicandarũ.

Et hoc, niſi habuerit licentiam, ſeu mandatum Ducale, ſpecialiter ad hoc, vel ab aliquo alio Magiſtratu.

Et ſi continget aliquos detineri, vel retineri in Carceribus dictarum Portarum, ſiuè dictis Portis, vel Puſterlis, abſq; mandato vt ſuprà, Præfati Domini Protectores poſsint eos relaxari facere, ſinè aliqua expenſa.

De

De Pane malcocto, alitèr reprobato. Cap. 164.

DOminus Vicarius, & Duodecim Prouisionum, Iudex Datiorum, vel Iudex Victualium, qui sunt, & per tempora erunt, teneantur, & debeant, omni exceptione remota, mittere, & consignari facere Præfatis Dominis Protectoribus, vel eorum Deputatis Panem malcoctum, vel alitèr reprobatum, pro erogando, & distribuendo Carceratis Mediolani. Et hoc sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, applicandarum pro medietate Ducali Cameræ, & pro alia medietate Dictis Carceratis, & distribuenda, & eroganda prout videbitur Præfatis Dominis Protectoribus, ad commodum dictorum Carceratorum, siuè Carcerum.

Quòd nullus, qui habuerit aliquem in Carceribus, possit eum retinere pro expensis. Cap. 165.

NVllus Iusdicens, Commissarius, vel Delegatus, Vicarius generalis, Capitaneus, Conestabilis, vel Castellanus, vel alius in cuius forzijs Captus existit, possit, nec valeat aliquem, qui fuerit captus, seu detentus, pro debito publico, vel priuato, vel delicto, vbi etiam ingeretur, siuè ingeri posset pœna sanguinis, siuè corporis afflictiua, siuè pecuniaria, siue quomodocunque retinere in dictis Carceribus, pro expensis in dictis Carceribus factis. Sed postquam fuerit liberatus, vel habuerit gratiam, vel remissionem, Ita, quòd possit à Carceribus exire, seu relaxari pro eo, pro quo detentus fuerit, mittatur ad Carceres Malęstallæ Mediolani, vbi postea moretur, donec prouisio pro dictis expensis facta fuerit.

Et si quis contrafecerit, incurrat pœnam librarum octuaginata Imperialium; pro medietate Ducali Cameræ, & pro alia medietate Carceratis Malæstallæ Communis Mediolani applicanda, & quæ medietas applicanda Carceratis, dispensetur per Præfatos Dominos Protectores ad vtilitatem dictorum Carcerum, & Carceratorum.

Et intelligatur dictus Retinens nolle remittere ad Carceres si postquàm liberatus fuerit, vt supra, mittere noluerit infra sex dies.

De Custodibus Carcerum, qui tenētur relaxare debitores Carceratos, quando habent licentiam, seu Relaxum à Creditore. Cap. 166.

ITem Statuitur, ꝙ quicunq; Custos, vel Deputatus ad Custodiã Carcerũ, teneatur, & debeat relaxare quemcunq; Carceratũ, seu Detentũ ad instantiã alicuius Creditoris, & hoc fine Relaxo aliquo in scriptis concedendo per Officialẽ, qui eũ detineri fecerit, seu per Notarium

rium Banci eiusdem Officialis, vbi & quando processerit de voluntate dicti Creditoris sui, vel oretenus, vel in scriptis, sub pœna Floreni vnius applicanda Carceratis Malæstallæ, distribuenda per Dominos Protectores, ad commodum Carceratorum.

De his, q nō possunt capi ratione ætatis, cap. 143. Incip. Minores, vol. 1. fol. 56.
Quod pro debito priuato non capiatur, nisi &c. cap. 167. Incip. Pro debito. vol. 1. f. 39
Quod certis diebus nullus impediat cap. supra cap. 260. incip. Aliqua persona.
Quod ducentes victualia &c. supra cap. 67. incip. Ferrum.

Quòd, pro pauca summa, nòn possit fieri captio. Cap. 167.

NVllus possit capi, detineri, nec retineri pro aliquo debito publico, vel priuato, quod sit minoris quantitatis librarum sex Imperialiū. Et hoc saluo, & præterquam à Condemnationibus, quæ contingent fieri per Dominum Vicarium, & Duodecim Prouisionum, & Iudicem Victualium, ac Iudicem Stratarum. Et Contra faciens incurrat pœnam, ipso facto, arbitrio Præfatorum Dominorum Protectorum, & captio sit nulla.

De exequutionibus faciendis contra Debitores Carcerum, seu Carceratorum. Cap. 168.

PRæfati Domini Protectores possint, & valeant, fieri facere quaslibet Exequutiones expedientes, reales, & personales, etiam per missionem in possessionem, per eorum Seruitorem, siue Nuncium, & cum Famulis Domini Potestatis Mediolani, & aliorum Iusdicentium, & Exequutorum, contra quoslibet Debitores, siue Obligatos dictis Carceratis, vel Carceribus, & eorum occasione, & quòd possint vti beneficio concesso locis pijs circa Exequutiones.

De Brachio, & Auxilio concedendo per Officiales. Cap. 169.

QVilibet Magistratus, Iusdicentes, Capitaneus Iusticiæ, Officiales, Exequutores, Milites, & Conestabiles, & Quilibet eorum, etiam insolidum, teneantur, & debeant Auxilium, Iuuamen, & Fauorem, ac Brachium pręstare Præfatis Dominis Protectoribus, pro quibuscunq; per eos, vel eorum Nuncium, & Deputatum, requirendis in pertinentibus, ad eorum Officium.

Et hoc respectu Caussarum pecunialium, & Condemnationum, quę per eos fieri contingent, ac omnimodum auxilium, & fauorem præstent, pro prædictis exequendis, & pro Statutis ipsorum Carceratorum obseruandis. Et hoc sub pœna Ducatorum centum auri Ducali Cameræ applicādorum, si per aliquem ex ipsis contrafactum fuerit.

Quòd

Quòd Protectores Carceratorum sint etiam exequutòres Statutorum. Cap. 170.

PRotectores Carceratorum, qui sunt, & per tempora erunt, intelligantur electi, etiam ad obseruationem Statutorum, & ad obseruari faciendum ipsa Statuta Communis Mediolani, etiam sub pœnis, quæ eis videbuntur.

RVBRICA GENERALIS. De Legibus.

De obseruatione Statutorum. Cap. 171.

POtestas Mediolani, & eius Iudices, & Milites, & Notarij, & omnes alij Iurisdictionem exercentes, in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, & in locis suppositis Statutis Communis Mediolani, & quilibet eorum teneantur, & debeant obseruare omnia Statuta Communis Mediolani, & quicunq; ex prædictis neglexerit, vel non obseruauerit, vel omiserit, Ipso Iure, & facto cadat in pœnam librarum centum Imperialium, pro qualibet vice, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori, Saluis alijs maioribus pœnis, quæ in Statutis continentur, quæ pœna possit exigi, etiam durante Officio, & possit cogi per quemlibet Iusdicentem, ad satisfactionem.

Idē Statuitur vol. 1. c. fi. in primis verbis.

De Pœna Opponentis, quòd non sit Standum Statutis, & ordinibus Communis Mediolani. Cap. 172.

¶ De Potestate Statuentiū an sit disput. Calch. consi. 3. col. 2. Et de validitate Statuti an sit dubit. Dec. consi. 331. in primis.

NVlla Persona, Commune, Consortium, Collegium, vel Vniuersitas possit, nec valeat opponere, nec allegare, ꝙ, non sit standum Statutis, & Ordinibus Communis Mediolani, vel Equipollens, prætextu alicuius Iuris in contrarium loquentis, nec aliter, & qui contrafecerit, sit, & esse intelligatur, Ipso Iure, & Facto, extra protectionem Domini, & Cōmunis Mediolani, videlicet, ꝙ non possit vti & gaudere beneficio Statutorum, & Ordinum, Decretorum, & Priuilegiorum Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & Terrarum suppositarum Statutis Communis Mediolani, & si Opponens fuerit Actor, etiam repellatur ab agendo, & si Reus fuerit à defendendo repellatur, & Aduocatus allegans vt supra, cadat in pęnam, Ipso Iure, librarum centum Imperialium, & Procurator in libris quinquaginta Imperialium.

Et nihilominus talis Oppositio, & Allegatio nullius sit momenti, & Iusdicens, & Consultor seu Assumptus admittens talem Allegationem, seu oppositionẽ, cadat in pœnam librarum ducentum Imperialium, & quæ pœnæ applicentur, pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori.

Quòd Rubricæ non disponant. Cap. 173.

Rubricæ Statutorum Communis Mediolani non disponunt.

Quòd Iura Municipalia seruentur ad litteram. Cap. 174.

Verba Statutorum Communis Mediolani seruentur, vt iacet littera.

Nota, ꝙ stante hoc Statuto, nunquam excluditur interpretatio, ratio euitandæ absurditatis, Soc. in consi. 84. num. 4. Alex. consi. 80. col. 3. & seq. vol. primo.

Et omnino vide Aret. consi. 109. vbi ad propositum multa adducit.

Recipiunt tamen interpretationem, & distinctionem ab alio statuto, Alex. consi. 32. num. 3. vol. 7. & idem in d. consil. 80. supra allegato, col. 3 num. 5.

Operatur tamen Statutum, ꝙ vbi regula Correlatiuorum haberet locum, ꝙ stante hoc Statuto non procedat, vt per Brun. de Stat. excluden. fœm. q. 3. col. prima, ante fin. & clar. Iureconf. D. Cotta in suis memor.

Quòd Iura Municipalia seruentur in terris Ducatus, & Iurisdictione Mediolani. Cap. 175.

An impediat argũ a contrario sensu, Dec. in l. 1. ff. de offic. eius. col 18. post Alexã. & alios ibi. Et an admittatur tacita interpretatio Dec. consil. 64. col. 2. per tex. in l. 1. §. legi. ff. d his q̃ in test.

De ista generali exclusione exceptionũ, vide Ias. post alios in l. postq̃ liti. in fi. C. de pact.

Statuta Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, inuiolabiliter obseruentur, & locum habeant, etiam in quibuscunque Terris, Castris, Locis, & Partibus, & Personis, Ciuitatis, Ducatus, Districtus, Diœcesis, vel Iurisdictionis Mediolani, & etiã in alijs Locis suppositis Statutis Cõmunis Mediolani. Non obstantibus aliquibus Exceptionibus, Priuilegijs, Immunitatibus, Concessionibus, vel Prærogatiuis, vel quibusuis alijs, quæ dici, vel allegari possent in contrarium, quibus omnibus per præsens Statutum derogatum sit, & derogatum, ipso iure esse intelligatur. Ita tamẽ, ꝙ per pręsens Statutũ non ligetur Camera Ducalis.

Ibi, Non obstantibus aliquibus exceptionibus, priuilegijs, &c. adde, ꝙ non intelligitur sublatum priuilegium insertum in corpore iuris, Item nec Constitutio, nec Pacta Iuramento firmata, item nec ad pias causas ordinata, ita D. Vital. in Tract. Clausul. in clausula incipien. Non obstantibus quibuscunque Statutis.

Declaratio Consuetudinum, et Obseruantiarum, quæ de cætero obseruari debent, vel non debent. Cap. 176.

Et an ex detentione præsumatur possessio Alex. in l. A diuo Pio §. si super reb. col. 1. ff. de re iud.

Consuetudines non allegentur, contra Iura scripta, nec ad eas probandas, recipiatur probatio, nisi quatenus hoc reperiatur in scriptis, Iure municipali cautum.

Ex possessione, tam de præterito, quàm de præsenti, singulariter referendo

ferendo, præſumatur quis habuiſſe, vel habere Dominium, niſi contra præſum ptionem prædictam probetur.

Obſeruentur etiam Conſuetudines generales, de quibus fit mentio in Gloſis Iuris ciuilis.

Vide Dec. pro declaratione horum verborum, Conſuetudines non allegentur, in conſi. 2. col. 6. ſeq. & 8. vol. primo.

De Commißionibus faciendis Doctoribus de Collegio Iudicum Mediolani, de Cauſsis forenſibus. Cap. 177.

De Quæſt. extra Collegium Mediol. non com. vol. 1. cap. 59. Incip. Dñs Poteſtas. f. 16

VBi contingat per Iuſdicentes, Commiſsiones debere fieri Iuriſperitis, in Terris communibus inter Mediolanum, & Papiam, vel Mediolanum, & Laudem, vel etiam in Terris infeudatis, vel alijs habentibus iuriſdictionem ſeparatam, ſiue limitatam, ſiue non, de aliquibus cauſsis Appellationum, vel de cauſsis Reuiſionum, Arbitramentorum, & Grauaminum, vel alijs Cauſsis, vel Articulis committendis, ſiue ad decidendum, ſiue ad conſulendum, fiant tales Commiſsiones Doctores de Collegio Iuriſperitorum Mediolani, videlicet, Vni de Collegio, pro ſingula Commiſsione Confidenti Partium, vel vnius Partis in alterius contumaciam. Aliter Commiſsio, quæ in contrarium fieret, & Sententia inde ſequuta, non valeant ipſo iure.

RVBRICA GENERALIS.

De Extraordinarijs Iuriſdictionum.

Quod ducentes Victualia, & Negotiationes, non impediantur. Cap. 178.

QVælibet perſona, (exceptis Bannitis Maleficij, & Inimicis Prælibati Domini Mediolani, & etiam Infectis Peſtilentia, ſeu Morbo) tutè poſsit ducere, veniendo ad, ſeu verſus Ciuitatem Mediolani, Blada, Vinum, Lignamina, Ligna, & quælibet alia Victualia, Carbones, Azariũ, Ferrum, Graſſas, Fenum, Palleam, Calcinam, & cæteras Negotiationes, abſque eo, quod poſsit, nec debeat capi, detineri, nec aliter moleſtari, nec impediri, in Perſona, nec in Rebus, nec Beſtijs modo aliquo, pro aliquo debito publico, nec priuato, nec Conceſsione, nec aliqua alia de cauſſa veniendo, morando, & redeundo, pro prædictis.

Quod pro debito priuato &c. cap. 167. ſupra hoc vol. Incip. pro debito priuato.
Quod pro debito publico deten. non ſeq. cap. 242.
Quod pro pauca ſumma ſup. cap. 167. incipien. Nullus.
Quod certis diebus ſupra cap. 260. incip Aliqua perſona.

Et, quod non ſit Aliquis Iudex, qui debeat ipſos impedire, modo aliquo, Sed cum no

uerit ipsam Personam, prædictas Res, vel aliquam earum, duxisse, vel portasse ad, seu versus Ciuitatem Mediolani, incontinenti, omni mora postposita, faciat ipsam Personam relaxari, sine aliquibus impensis, sub pœna Iusdicenti librarum quinquaginta Imperialium, applicandarum pro dimidia parte Communi Mediolani, & pro altera Molestato, ad quam compelli possit, & debeat etiam durante Officio, & ille, ad cuius petitionem Detentio, seu Molestatio facta fuerit, Si ipsam molestiam, scienter indebitè, vt supra, fieri fecerit, vel aliter contra dixerit, quin Restitutio, vel Relaxatio fiat, condemnetur in libris vigintiquinque Imperialium, & Seruitor, & Famuli, qui scienter ipsam molestiam fecerint, in libris decem Imperialium, pro quolibet eorum applicandis vt supra. Et nullum Datum fiat contra prædicta, nec aliquod prædictorum, & si contrafieret, Ipso Iure, nullum, & irritum sit. Et hoc Statutum sit præcisum, & præcise seruetur, ipso Dato non obstante. Saluis tamen Statutis, & Ordinibus Mercatorum Mediolani.

¶ De Clericis, an dicantur subditi. Dec. consi. 114. col. 2 ad fi.

De Satisdatione præstan. per nõ subd. vol. 1. cap. 4. incip. si de cetero fol. 2. a tergo.

De Alienat nõ fien in non subd. Infr. 488. Incip. quilibet

De his, qui non obed. sta infr. sta. seq.

Super hoc Statuto vid. Socy. consi. 140. col. fi. lib. 2. Alcia. In epistola inter claras ad fi. de sum. Trin.

De Iure reddendo non Subdito Iurisdictioni Iusdicentium Mediolani, et eius Ducatus. *Cap.* 179.

IN omnibus Præparatorijs Iudiciorum, & in omnibus Decisorijs, & generaliter in quibuscunque Processibus, siue procedatur Ciuiliter, siue Criminaliter, siue Ordinariè, siue Extraordinarie, siue ex Officio, siue non, & generaliter quacunque via procedatur, tale Ius reddatur, & reddi debeat Vnicuiq; cuiuscunque Status, & Conditionis existat, non Subdito Iurisdictioni Iusdicentium Mediolani, & eius Ducatus, vel qui non tenetur subire Forum Iusdicentium Mediolani, & eius Ducatus, quale reddetur Supposito Iurisdictioni Iusdicentis Mediolani, si litigaret in Iurisdictione Iusdicentium ipsius non Suppositi. Si ibi esset controuersialis caussa, Contentio, vel Quæstio. Et si Dubium emerserit, qualiter, & quale Ius reddatur Subditis, Iurisdictionibus, vt supra, in alijs Ciuitatibus, Locis, & Terris, credatur, & stetur Verbo, seu Dicto Duorum Abbatum Stratæ Mercatorum Mediolani, vel aliorum Duorum bonorum Virorum, qui Stratis vtantur. Et si fides, per dictam formam facta non fuerit, habeatur pro constanti, quod in alijs Locis, & Ciuitatibus, ac foris, Ius Commune seruetur.

Et si contra prædicta, vel aliquod prædictorum fieret, sit cassum, & irritum, & nullius sit valoris, & momenti. Et ad prædicta obseruanda, & quodlibet eorum teneatur quilibet Iusdicens, sub pena librarum quinquecentum Imperialium, soluenda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera Accusatori, incontinenti, & non expectato Sindicatu, exigenda, per quemlibet Iusdicentem, & vltra hoc, teneatur talis Iusdicens, qui prædicta non obseruauerit, ad restitutionem omnium Damnorum, & Interesse in duplum, damnum Passo.

Quis dicatur proprie subditus, vide glos. in Clem. 1. in §. eisdem, in verbo, subditos, de foro compet. Bal. in l. omnes § si vero apparitor, col 2. C. de epis. & cler. appost. ad Bar. in l. assumptio. §. filius. in littera A. item in eo. ff. ad municipal.

Et quis dicatur forensis Deci. cons 550. ad fin. & inter forensem, & non subditum ponit differentiam Paul. Castr. consi. 89. col. fi. lib. secundo, & Alex. in cons. alleg. per Dec. vbi supra.

Et, quod suppositus seu subditus iurisdictioni non intelligatur de ratione originis paternæ, vel auitæ. Card. consi. 135. Felin. in cap. col. vlti. de spons.

De

De his, qui non obediunt Statutis, quòd habeantur extorres ab eis. Cap. 180.

Vid. add. ad Stat. superius.

IN fauorem Subditorum Dominorum Iusdicentium Mediolani, & eius Ducatus tantum, Statuitur, ꝙ, qui, Statutis Communis Mediolani non obediunt, ab eis habeantur Extorres.

De expedita Ratione in certis casibus reddenda Mercatoribus, et transeuntibus per istas Partes. Cap. 181.

MErcatoribus, & Transeuntibus per istas Partes, fiat bonum, & expeditum Ius, vt Nostratibus, tàm pro se, quàm contra se, tàm super Robarijs, Captionibus, & Restitutionibus, quàm etiam super Contractibus, Vltimis Voluntatibus, & Iudicijs.

An Intelligatur de pertinétibus ad Mercaturam Dec. consi. 40. col. pe. & fi.

Non habet locum hoc statutum, in illo, qui semel tantum mercatus fuisset, secundum Bar. in l. legatis. ff. de leg. 3.

Additio, & Correctio ad certa Statuta. Cap. 182.

SVper Stat. sub rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali de exequutione Instrumenti, vbi legitur, *Et si contingat, ibi, ab ipsis Arbitramentis*, intelligantur addita, post illud verbum Arbitramentis, ista verba videlicet, *peti, & concedi reuisionem arbitramentorum*.

Supèr Statuto posito sub Rubrica generali de Ferijs, & quod incipit, AD HOC VT NVLLVM DVBIVM, tollitur Festum sanctorum Fælicis, & Fortunati, quod est die vigesimo sexto Februarij, & loco ipsius ponitur Festum sancti Ioseph, sub die vigesimo Martij.

Super Statuto, quod incipit, Oblationes, posito sub Rubrica generali de Celebratione, & Veneratione sanctorum, & sub Rubrica speciali, de Oblationibus pro festiuitatibus, &c. Adduntur Prior, & Fratres Sancti Ambrosij ad nemus, pro festo suo, quod est die primo Iouis, post festum Pascæ Resurrectionis, & hoc pro quantitate librarum. 75. Imperialium omni anno, Iuxtà formam Literarum Illustris. quon. Ducis Philippi Mariæ, registratarum, ad Officium Prouisiionum Communis Mediolani.

Supèr Statuto posito sub Rubrica generali de Arbitris, Arbitramentis, & Compromissis, & sub Rubrica speciali, ꝙ Arbitramenta non possint dici iniqua, Statuitur, firma semper manente dispositione ipsius Statuti, ꝙ vbi petatur, & concedatur Reuisio aliquorum Arbitramentorum, quę ex forma dicti Statuti non possunt dici iniqua, & simpliciter concedatur, non facta aliqua mentione, de infrascriptis Ordinibus, nec Limitatione, respectu contentorum ipsis Ordinibus, tunc ipse Petens Reuisionem talium Arbitramentorum, teneatur soluere, & numerare alteri Parti, totum id, in quo condemnatus fuerit in ipsis Arbitramentis, occasione Expensarum Litis, & pro Salario. Item teneatur, & debeat deponere penes Idoneam Personam Partium confidentem, vel Vnius in contumaciam alterius omnes expensas faciendas, pro ipsa Reuisione, taxandas per Commissarium, si Commissarius datus sit per Literas.

Aliter

Aliter per Delegatum, Cui emanabuntur Literæ, pro ipsa Reuisione facienda, vel committenda. Non obstantibus infrascriptis Ordinibus. Ita tamen, ꝙ si ipse Petens Reuisionem, obtinuerit, pro maiori parte in caussa dictæ Reuisionis, eo casu, tale Depositum restituatur ipsi, qui deposuerit.

Si verò succubuerit, detur Parti, contra quam petita erit Reuisio, si in tanta parte condemnabitur. Et nihilominus, Condemnatio, si pro expensis fuerit maior, teneatur etiam ad Residuum ille Petens Reuisionem.

Item, ꝙ per ipsum Petentem Reuisionem talium, Arbitramentorum, deponantur illa quantitas Denariorum, occasione pœnæ appositæ in Compromisso, & Expensarum in caussa Reuisionis faciendarum, de quibus inspecta quantitate ipsius pœnæ, & Personarum, ac Rei qualitate, quæ videbitur ipsi Delegato, vel ei, cui facta fuerit Commissio Reuisionis per Literas.

Et prędictæ Solutiones, & Depositiones fiant, antequàm fiat ipsa Commissio, per Delegatum, vel per eum, cui per Literas facta fuerit Commissio, anteq̃ se intromittat de cognitione ipsius caussæ. A qua Taxatione facienda, non possit Appellari, Quærelari, nec alitèr Reclamari, nec de nullitate dici.

In Reliquis autem, & saluis præmissis, seruentur infrascripti Ordines.

Si verò Literę concedantur alitèr, vel cum Derogationibus Infrascriptorum Ordinum Literæ ipsæ obseruentur ad litteram. Quorum Ordinum Tenor talis est, videlicet.

Circà Requisitiones, quæ fiunt, de Reuisione Arbitramentorum, quæ ex forma Statutorum non possunt dici iniqua, Deliberatione vtriusq; Consilij ordinatum est, vt infrà, videlicèt,

Quòd Petens Reuisionem Talium Arbitramentorum, si Reuisio concedenda videbitur, primò, & ante omnia teneatur, & debeat soluere, & numerare, alteri Parti, totum id, in quo condemnatus fuerit in ipsis Arbitramentis, occasione expensarum Litis, ac pro Salario.

Item, ꝙ Petens, vt supra, teneatur, & debeat deponere pęnes personam Idoneam partium Confidentem omnes expensas faciendas pro ipsa Reuisione per Dominos de Consilio eligendam, vsq; ad illam denariorum quantitatem, de qua ipsis Dominis de Consilio videbitur.

Et pro expensis verisimiliter fiendis in tali caussa Reuisionis.

Ita tamen, quòd si Petens Reuisionem obtinuerit pro maiori parte in Caussa dictę Reuisionis, eo casu, tale Depositum restituatur ipsi, qui deposuerit.

Si verò succubuerit, detur Parti, contra quam, petita erit Reuisio, si in tanta condemnabitur. Et nihilominus, si Condemnatio pro expensis fuerit maior, teneatur etiam ad residuum ille Petens Reuisionem.

Item, ꝙ per Ipsum Petentem Reuisionem talium Arbitramentorum, deponatur illa quantitas, occasione pænæ appositæ in Compromisso, de qua, inspecta quantitate ipsius pęnæ, & personarum, ac Rei qualitate, illis videbitur, quibus pro suprascripta Reuisione supplicabitur.

Item, ꝙ Commissarius, qui dabitur, teneatur ad Instantiam eius, contra quem petita erit Reuisio, non attenta eius emolegatione tacita, vel expressa, cognoscere, & moderari, si contra eum lęsionem contineant ipsa Arbitramenta.

Item, ꝙ Commissarius, qui dabitur, ipsa Arbitramenta non moderetur, reperiendo etiam lęsionem, quando non excedat sextam Partem.

De

De Prorogationibus, & Suspensionibus. Cap. 183.

SI contingat aliquam Caussam, vel Instantiam alicuius Caussæ, siue Caussæ principalis, siue Caussæ Appellationis vel Appellationum, vel alterius maneriei, prorogari, vel suspendi, non apposito aliquo termino in ipsa Prorogatione, vel Suspensione, vel etiam, apposito termino, & durante tempore talis Prorogationis, vel Suspensionis, labatur tempus limitatum ex forma Statutorum Communis Mediolani, vel Decretorum, aut Iuris ad prosequendam ipsam Caussam, quòd intelligatur tale tempus prorogatum, vel suspensum, vsque ad tempus ipsius Prorogationis, vel Suspensionis, seu tantum, quantum durabit ipsa Prorogatio, vel Suspensio.

Vide in Nouiss. Cōstit. in lib. 2. in tit. de iud. in §. Et quia.

Et dictio, AD, posita in Prorogationibus, vel Suspensionibus, intelligatur inclusiuè, nisi aliter ex earum tenore appareat. Et prædicta in præsenti Statuto comprehensa, similiter locum habeant in caussis, tam pendentibus, quàm futuris.

De Noua Productione Iurium. Cap. 184.

SI contingat fieri aliquam productionem Capitulorum, vel quorumcunque aliorum Iurium in aliqua Caussa principali, vel Appellationis, seu Appellationum, siue Caussa fuerit Summaria, siue Ordinaria, in vltimo termino à Statutis Communis Mediolani limitato ad faciendas probationes, vel Iurium productiones, quòd talis Productio fieri non possit, nec admittatur, nisi fiat saltim per tres Dies vtiles ante finem dicti vltimi termini.

Et si contingat fieri nouam productionem ante dictos tres Dies vtiles, isto casu, vel casibus, Pars, contra quam facta fuerit talis Productio, habeat, ipso iure, totum residuum temporis termini limitati ex dispositione ipsorum Statutorū à die factæ dictæ Productionis, ad probandum, opponendum, & resistendum, ac infringendum, & ad faciendum quicquid vult contra ipsam Productionem & eius effectum.

Possit etiam producens, vt supra, in residuo dicti termini suam Productionem coadiuuare, & corroborare per legitimas Probationes.

Et prædicta non habeant locum in Caussis Contradictionum, & Cridarum, quæ verterentur coram Vicario Prouisionum Communis Mediolani, nec in Caussis Compromissorum, nec Reuisionis Arbitramentorum.

Declaratio Statuti positi sub Rubrica generali, In quos, & quas Res, & Personas prohibentur fieri Exequutiones. & sub Rub. speciali, De Bestijs Aratorijs, & vtens. &c. quod Statutum incipit, Nullę Bestię Rusticorum. Cap. 185.

DEclaratur dictum Statutum, vbi habetur mentio de Bestijs Rusticorum, vt intelligatur tantummodo de Bestijs Aratorijs.

De

De Inquisitione facienda contra illos, qui tenent aliquid pertinens Communi Mediolani. Cap. 186.

Poteſtas Mediolani, à modo, teneatur inquirere prout melius, & ſubtilius, & velocius poterit omnes homines, & ſingulares perſonas Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & Communia Burgorum, Locorum, & Caſsinarum, ac Molendinorum, qui vel quæ habent, vel habebunt, tenent, vel tenebunt aliquid pertinens Communi Mediolani, & qui, vel quæ dare, vel tenere, vel facere aliquid, debent, vel debebunt Communi Mediolani, & tenentur, vel tenebuntur, aliqua occaſione, & ipſas ſingulares Perſonas, vel Communia, vel Vniuerſitates compellere, omnibus Iuris remedijs, ad dimittendum, & dandum, & ſoluendum ipſi Communi omne, & totum id, quod ipſi Communi dimittere, & reſtituere, dare, & facere tenentur, & tenebuntur, & etiam omnes Perſonas, & Homines vbicunq; ſint dictorum Burgorum, Locorum, & Caſsinarum, & Molendinorum, & Vniuerſitatum, qui, & quæ tunc temporis, quando debitum fuit ſcriptum habitabant in eo Burgo, Caſsina, vel Molendino, & capere, & robare, & captos detinere, donec ſatisfecerint partem ſibi contingentem, & paruerint ipſis Poteſtati, & Communi.

Et hoc ſub pæna librarum centum Imperialium, applicandarum Communi Mediolani.

Quòd Debitor, et Creditor Communis Mediolani poſſit compenſare. Cap. 187.

Si aliquis fuerit Debitor, & Creditor Communis Mediolani poſsit compenſare, & Ipſo Iure Compenſatio facta ſit vſque ad concurrentem quantitatem, ac ſi oppoſita eſſet ab homine. Et hoc, non obſtante, quod in Condemnatione ſit dictum, quod ipſa Condemnatio non poſsit compenſari, & non poſsit moleſtari, aliqua occaſione, vſque ad illam quantitatem, quam habere debuerit, per aliquem Iuſdicentem, vel Officialē, nec per aliquem alium, qui haberet cauſſam à Communi Mediolani.

Et, quod Vicarius Prouiſionum exequutioni mandare teneatur, quod Statutum non habeat locum in Creditore ex Iure ſibi ceſſo.

De Antianis Parrochiarum. Cap. 188.

Eligantur Vnus, vel Duo Antiani Parrochiarum Ciuitatis Mediolani & Suburbiorum per Parrochianos, ſeu illos de Parrochia, ſecundum exigentiam neceſsitatis ipſius Parrochiæ, ſeu Vicinantiæ, qui incumbere habeant neceſsitatibus ipſius Vicinantiæ, ſeu Parrochiæ, & facta, de eis electione, teneantur ſcribi facere ad Officium Prouiſionum

num Communis Mediolani, & ad Officium Statutorum sine aliqua solutione. Et teneantur dicti Antiani taliter electi vt supra, indicare Iudici, & eius familiæ debentes, & eorum bona in eorum Parrochia consistentia, & facere in omnibus, & per omnia singulariter, & debitè referendo, prout facere tenentur Consules Locorum Burgorum, & Terrarum Ducatus Mediolani ex forma Statutorum Ciuilium. Nec possint Antiani capi pro aliquo debito Vicinantiæ suæ.

Quòd fideiubens, vel Obligatus ad fideiubendum teneatur se obligare insolidum. Cap. 189.

¶ De fideiuss. exoner. sup. cap. 413. incip. ad petitionem lib. 1.

Fideiubens pro alio, vel Obligatus pro alio ad fideiubendum, siue talis Fideiussio præstetur ex dispositione Iuris Municipalis, vel ex Contractu, vel quasi, vel ex vltima voluntate, vel aliter teneatur se insolidum, & omnia bona sua, & tanquàm principalem obligare. Item, quod Beneficium Excussionis in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, & in alijs Locis suppositis Statutis Communis Mediolani locum non habeat.

Alba cons. 374. n. 16.

Benef. Excussionis

Ibi, item, quod beneficium excussionis, limita vt per Rom. in consil. 241. col. 2.

De Peremptorio ad audiendum Sententiam. Cap. 190.

Statuitur, Volens emanare Peremptorium principali, vel eius Procuratori absenti, vel absentibus, qui ex forma Statutorum Mediolani possit in Ciuitate, & Ducatu Mediolani conueniri, quod ipso volente, transmittere Peremptorium, vel eius Procuratores ad Caussas, Iurante se ignorare vbi moram trahant, peremptoriè Citandus, vel Citandi, quod tunc, etiam eo casu, sufficiat transmittere ipsum Peremptorium, secundum formam Statuti secundi, Rubricæ generalis de Citationibus, & alijs &c. Quod incipit, QVOD QVILIBET CIVITATIS, ET DVCATVS MEDIOLANI, & seruata forma illius Statuti.

¶ Ista Exceptio est de Apicib. Iuris, nec procedit quãdo proceditur sola facti veritate, & quãdo constat Debitorem notoriè non esse soluẽdo, Dec. cõs. 29. col. pe. In fi. capi. decis. 54. vbi alios allegat.

Vide Statu. Ciuile in volumine. 1. cap. 3. incip. Item quod quilibet, & cap. 5. Incip. licet lis sit contestata.

De Instantia Caussæ literarum Ducalium. Cap. 191.

Instantia Caussæ Literarum Ducalium incipiat à die legitimæ præsentationis ipsarum Literarum Ducalium coram Ordinario delegato, vel subdelegato, & deinde sequatur termini limitati ex forma Statutorum.

De Relationibus faciendis per Seruitores. Cap. 192.

Relationes faciendæ per Seruitores, tam de Citationibus, quàm aliter, etiam de Peremptorijs, fieri possint, & valeant infra dies quinque post terminum comparendi, vbi adsit Terminus, vel essendi ad Caussam.

Pp Quæ

Quæ tamen Relationes posſint, & valeant poni ante, vel in termino comparendi, vel aliud faciendi.

Relationes verò eorum, quæ non habebunt terminum comparendi, nec aliud faciendi, coràm Iudice, fiant infra triduum, respectu eorum, quæ fiunt in Ciuitate, vel intra Corpora Sanctorum Mediolani, & infra quinque dies, respectu eorum, quæ fiunt in Ducatu Mediolani, vel in Terris ſuppoſitis.

De Vigilijs Beatæ Virginis Mariæ. Cap. 193.

IN Vigilijs Beatæ Virginis Mariæ Ius non reddatur, non habito respectu ad numerum dierum appoſitum in Statuto de Ferijs.

De publicatione Testium in Cauſsis Summarijs. Cap. 194.

TEſtes, & Proceſſus recipiendi, & faciendi in Cauſsis Summarijs, Ipſo Iure, ſint publicati finitis dilationibus datis, vel pro datis habitis, ex forma Statutorum, vel à Iudice datis, vel Abbreuiatis.

quomodo Interroga. & rñdeat vol. 1. cap. 75. Incip. Interrogatus.

De Pœna negantis Propriam Scripturam. Cap. 195.

SI quis in Iudicio Interrogatus, an ſcripſerit, vel ſubſcripſerit, vel ſcribi, vel ſubſcribi fecerit aliquam ſcripturam, & negauerit, & contrarium probatum, vel oſtenſum fuerit ipſo Iure cadat in pœnam dupli quantitatis, vel æſtimationis Rei, vel Iuris, in dicta ſcriptura comprehenſi, ſub pœna Iudici, qui prædicta non obſeruauerit librarum vigintiquinque Imperialium, quæ pœna in totum applicetur Parti, contra quam negata fuerit dicta ſcriptura.

Et vbi interrogatus ad terminum Statutum per Iudicem non reſponderit clarè, habeatur, Ipſo Iure, pro confeſſo in eo, quod erit in maius præiudicium non reſpondentis, vel obſcurè reſpondentis.

Idem habeat locum, vt habeatur pro Confeſſo, & Pronunciato, vt ſupra in alijs Interrogationibus, in quibus, de Iure Interrogatus reſpondere tenetur, niſi aliter reperiatur prouiſum per Statuta, vel Decreta.

In fine præſentis ſtatuti, ibi, vt habeatur pro confeſſo, quid ſignificet haberi pro confeſſo. vide Bar. in l.eius, qu delatorem .ff. de iur.fiſci, c.2. de conf. lib. 6. & circa talem confeſſionem intelligitur, ſi iudici videbitur, & ſic ſuper hoc interloquendum. Ita not. Bal. in l. prima. C.

De *appellatione interloquutoria.* *Cap. 196.*

APpellans à mera Interloquutoria, à qua, de Iure, vel ex forma Statutorum Communis Mediolani possit appellari, teneatur infra quattuor dies proximè sequuturos post ipsā interloquutoriam, ipsam Appellationem interponere, & infra duos dies vtiles proximè sequuturos post ipsos quattuor dies teneatur ipsam Appellationem Committi faceret Partium Confidenti, vel vnius in Contumacia alterius, per aliquem Iusdicentem videndam, & decidendam infra dies viginti, à die Commissionis exclusiuè, facto prius Deposito, ante ipsam Commissionem de libris sex Imperialium penes Campsorem, quæ cedant, Lucro Aduersario, in casu quo, Appellans succubuerit in caussa dictæ Appellationis, & vbi prædicta non obseruauerit, Appellans intelligatur renunciasse dictæ Appellationi, & vbi dicta Interloquutoria lata fuerit in aliqua Caussa, Instantia ipsius Caussæ, & Tempora probatoria, stent in suspenso.

¶ Quæ dicatur Mera Interloq. Ea. Fel. in rubr. de re Iud. & ꝙ terminetur ex eisdē actis, & quando non grauet, consi. 182. in prin.

De Solutione facienda hospitibus, vel Depositarijs Pro Custodia, & Pastura Bestiarum. *Cap. 197.*

SI aliquis Hospes, vel alius Depositarius Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, vel Terrarum suppositarum Statutis Communis Mediolani habet, vel habebit penès se aliquas Bestias derobatas contestatas, vel in Depositum, habere, & consequi possit, & valeat pro Custodia, & Pastura earum, vt infrà, & non vltrà, sub pœna Soldorum decem Imperialium, pro quolibet Imperiali, quem plus acceperit, scilicet.

Pro qualibet Bestia Grossa, ad computum soldorum quattuor Imperialium, excepto Equo, vel Equa, pro quo, vel qua possit accipere soldos quinque Imperialium pro quolibet Die, & Nocte, & pro qualibet Bestia minuta accipere possit tantummodò Soldum vnum, & Denarios sex Imperialum, quolibet Die & Nocte, & teneatur eas Bestias Custodire, & Pasturare pro dicta Solutione.

Saluò si deposita fuerit Vaccha à lacte sinè vitulo, pro Pastura nihil accipere possit, sed tantummodo lac accipere, & habere possit loco pasturæ, hoc tamèn intellecto, ꝙ ipse Hospes, vel Depositarius non possit operari dictas Bestias, sub pœna Soldorum viginti Imperialium pro quolibet die, & qualibet Bestia.

Et hoc vltrà Damnum datum in dicta Bestia, quod soluere teneatur, quæ pœna applicetur in totum Pattono dictarum Bestiarum.

Vbi debeat fieri, vol.i cap.6. Incip. denũtiationes.

Quòd Denunciantes, & facientes Oblationes, teneantur eligere Habitaculum. Cap. 198.

Quilibet nõ habitans in Ciuitate Mediolani, nec intrà Redefossa eiusdem, qui faciet alicui, vel aliquibus Habitantibus in Ciuitate Mediolani, vel Suburbijs, Denuncias, seu etiam oblationes extrà Iudiciales, teneatur in Instrumento ipsius Denunciæ, seu Oblationis, eligere Habitaculum in ipsa Ciuitate Mediolani, nominando Domum, & cuius Parochia sit ipsa Domus, vbi fieri possint Responsiones, Requisitiones, Citationes, Contradictiones, & alia, quæ fieri voluerint circà prædicta, & quodlibet prædictorum per Denunciatum, vel oblatum, vel quamlibet aliam tertiam personam Denuncianti, occasione eorum, quæ continebuntur in Denuncia, vel Oblatione, & abindè dependentium.

De his, quibus licitum est iurare pro Creditis. Cap. 199.

Quoniàm aliqui Habentes facultatem ex forma Statutorũ, vel Ordinum, vel Literarum iurandi contrà Debitores vsq; ad certas summas, Ita, ꝙ stari debeat Iuramento suo vel etiam cum libris suis, vel vno Teste, possent abuti tali facultate contrà rectam mentem Statuentium, & illorum, qui talem Facultatem concesserunt.

Statuitur, ꝙ tales iurare Possentes, & Iurantes, præstito semèl tali Iuramento, non possint, nec sibi, nec Factoribus, nec Famulis suis liceat amplius, vti ipsa facultate iurandi, contrà illum, vel illos, contrà quem, seu quos iuratum fuisset pro quibuscunque partitis, à Die præstiti talis Iuramenti retrò caussatis.

Sed Iuramentum ipsum operetur illa vice tantum pro partitis abindè retrò, pro summa tantummodò pro qua licitum fuerit iurare, ex forma Statutorum, vel Ordinum, aut Priuilegiorum, vel Literarum, vt suprà.

Saluò tamen Iure ipsi prętenso Creditori verificandi aliter quàm per Iuramentum, residuum Crediti sui à quantitate, pro qua iurare potuit suprà.

Saluò, ꝙ Iuramentum interesse non comprehendatur in præsenti Statuto.

¶ De sequestris. vid. sup. vol. 1.208. incip. Nullus & cap. 212. & 213. cum sequent.

Quòd non concedatur aliquod relaxetur de rebus sequestratis, nisi constet de Credito. Cap. 200.

Ad tollendum Abusus, qui in dies fiunt, Statuitur, quòd aliquis Iusdicens non possit, nec valeat, nec debeat de rebus sequestratis concedere aliquod Relaxetur, nec Præceptum relaxandi alicui, qui Sequestrum fieri fecerit, licet præteriti sint quindecim dies, & nulla pendente Contradictione, nisi saltem per summmarias informationes, parte vocata, constet de Credito, vel Iure illius, qui sequestrari fecerit. Cuius vigore possit ipsum Relaxetur, vel Præceptum concedi.

De

De termino probandi contra exequutionem infrascriptorum. Cap. 201.

STatuitur si per apparentem, primafacie, Debitorem, vel eius heredes, aut legitimum eius nomine Procuratorem, contra impetratas Exequutiones, aut impetrata Sequestra, Contradictionem, vel Contradictiones fieri contigerit, producto, per Creditorem, vel Verificatos, vel apparentes Hęredes Instrumento, seu Chirographo verificato, & non prӕscripto, prӕfixus, Ipso Iure, esse intelligatur Debitori terminus dierum quindecim vtilium, probandi, & probatum habendi, quocunque probationum genere, quicquid contra Instrumenta, & Chirographa ipsa velit.

Ipsoq; Termino prӕterito, nec solutione probata, aut quare ad ipsam non teneatur Solutionem, Iuris omnibus remedijs, excepta personali detentione, vbi alias de iure capi non posset, Debitorem apparentem cogi debere, omni prorsus exceptione supposita, etiam Statuto de Sapientibus dandis, nec de Compromisso faciendo non obstante, & absque alia Monitione, vel Censura ad ipsi satisfaciendum Creditori.

¶ Vid. etiam Statutũ, si quis prima facie, ꝙ est i 1. vol. cap. 42. incip. Si quis cap. 111. quolibet die vol. 1.

¶ Contradictio fienԑ. Infra biduum vtile vt sup. vol. 1 ca. 149. Incip. Si quis. Productio fienԑ. Infra. 8. dies vt sup. vol. 1. cap. 111. quolibet die versi. & vbi ille Quolibet die ad fi. Et est necessaria ad hoc, vt currat tempus secundum Bar. in l. Inficiatus. ff. depos.

Quod si de parte Solutionis, aut non debendӕ partis eiusdem per legitimam Caussam sit probatum, ad reliquam Debitor partem Crediti persoluendam, compellatur.

Et, vt omnino Calumniantium dolis, toto conatu, occurratur. Si satisfacto creditore, infra triginta Dies vtiles à die Solutionis connumerandos, indebitè exactam à se pecuniam, vel rem, Debitor, seu indebitum soluisse probauerit, quę tamen probatio, breui termino nequaquam obstante, admissa, Ipso iure, censeatur ad duplum Debitori eius, quod indebitè exactum constiterit restituendum.

Statuitur Creditorem ipsum irremissibiliter compelli, si in eius personam Creditum, aut alium pro eo causatum sit, aliter ad exactum indebitè duntaxat retrodandum, nisi appareat ipsum sciuisse tale debitum fuisse solutum, quo casu, ad duplum retrodandum teneatur, vt supra.

Et vlterius declaratur etiam per huiusmodi Statuti Prouisionem, non excludi, nec aliqualiter immutari ea remedia, quibus ex aliqua lege Municipali, vel aliter celerius Creditoribus, vel Quibusuis spectat, consultum sit, vel consuli posit pro exequutione facienda.

Ita tamen, ꝙ Forenses non suppositi Iurisdictioni eius Iudicis, corám quo attemptari velit huius Statuti Beneficium gaudere non posint Beneficio huius Statuti, nisi ante omnia, Parte, contra quam velit obtineri exequutio, legitimè citata, per talem Forensem non suppositum, renuncietur Priuilegio fori, & ipse se subiciat Iurisdictioni ipsius Iusdicentis, & idoneum prӕstet Fideiussorem eidem Iudici subiectum, qui constituat se principalem Debitorem de restituenda omni quantitate, de qua supra, vna cum omnibus expensis, casu quo apparuerit eum indebitè exegisse, vt supra.

Ita tamen, ꝙ si quis, etiam elapso termino dictorum quindecim dierum vtilium voluerit deferre Iusiurandum alteri Parti, id facere posit, & valeat, prout etiã facere

facere potest ex forma alterius Statuti de Iureiurando, lapsu dicti termini non obstante.

Seruata forma Statuti ipsius de Iureiurando.

Vide supra in 1. vol. cap.42.

Si verò in Termino aliquid sit productum, tunc circa Consilium Sapientis dandum, vel non dandum, seruetur forma dicti Statuti allegati, vt supra. Quod incipit, *Si quis prima facie*.

De computatione dierum vtilium. Cap. 202.

IN Causis, vbi de Iure, vel ex Forma Statutorum, vel Decretorum, vel Ordinum Mediolani, vel ex forma Compromissorum procedi potest quolibet die Feriato, & non Feriato, seu Ferijs non obstantibus, seu non attentis, Dies vnaqueq; sit vtilis, & singula Dies, pro vtili Die numeretur, exceptis tamen Ferijs introductis in honorem Dei, vel Sanctorum, iuxta formam Statutorum Communis Mediolani, quæ non numerentur in diebus vtilibus.

Et in Alijs Causis, vbi semel, tantum, in Die, redditur Ius, duo Die, qui non sint feriati in honorem Dei, vel Sanctorum, pro vna Die vtili, numerentur. In alijs vero Causis summarijs, vbi ex forma Statutorum, vel Ordinum, vt supra Ius reddi debet in manè tantum, vbi non protestatur de non causando per Partes, vel alteram earum. Si ante protestationem de non caussando, aliqui Dies in Ferijs decursi fuerint, ipsi decursi numerentur pro media Die vtili, vsq; ad Diem Protestationis, de non causando, exclusiuè.

Ad tollendum certas Abusiones, & Supplantationes. Cap. 203.

DEclaratur, quòd si contingat in Præceptis, Denuncijs, Citationibus, & Alijs Actis à Iudice, Arbitro, vel Arbitratore, aut Delegato, vel Consultore, aut Commissario signandis, poni verba, Firmo remanente præsenti Præcepto, vel æquipollentia verba, seu contineat aliquam Reiectionem, vel non Admisionem, ꝙ ipsa talia verba, pro non appositis, immò reiectis, habeantur, nisi de talibus verbis Iudex, Arbiter, vel Arbitrator, vel, vt supra, in eius Signatura mētionē de eis fecerit.

Declarationes quorundam Statutorum.

De Reuocatione Statuti quarti, Rubricæ generalis, De Citationibus, & alijs, etc. quod incipit, Si de cætero contigerit. Cap. 204.

Vide i 1.vol.cap.4

STatutum quartum Rubricæ generalis de Citationibus quod incipit, *Si de cætero contigerit*, & contenta in eo habeantur pro abolitis, & annullatis, & super secundo Statuto dictæ Rubricæ, quod incipit, *Quòd quilibet* Ciui-

Ciuitatis, addantur, & pro additis habeantur, post illa verba, vbi religitur debito publico, vel priuato, hæc verba, videlicet, vel Actione merè reali, vel mixta.

¶ Vide ubi sup. uol. 1. cap. 4.

ITem, licet Statutum positum in Volumine Statutorũ, sub Rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali, quod Exceptiones sint saluę in fine litis, seu de eodem, quod incipit *Caussa autem, quæ de sui natura, vel ex forma Statutorum*, &c. vbi legitur, *& omnes dies intelligantur vtiles*, sit clarum etiam mediantibus alijs Statutis, tamen pro clariori intelligentia Statuitur, ꝙ quando semel tantum in Die Ius redditur, duo dies computentur pro vno Die vtili, exceptis Causis comprehensis in Statuto, quod incipit, *Dominus Potestas, & quilibet exercens Iurisdictionem*, &c. & Causis Cridarum, quæ fiunt pro Bonis immobilibus vendendis, & Causis Compromissorum, in quibus, quælibet Dies habeatur pro Die vtili integra, exceptis Ferijs introductis in Honorem Dei, & Sanctorum.

Vide in 1. vol. Cap. 25 & cap. 23. Statuitur.

Cap. 47. vol. 1.

ITem Statuitur pro declaratione Statuti, positi sub Rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali de Summaria Ratione facienda, in certis Casibus, quod incipit, *Dominus Potestas*, vbi legitur *alimentorum*, intelligatur de Alimentis presentibus, & futuris, vbi vero in Statuto polito sub Rubrica generali de Dilationibus, & Ferijs, quod incipit *Temporibus feriarum*, vbi fit mentio de Alimentis, intelligatur de præteritis.

Vide in 1. vol. cap. 47

Vide vbi supra vol. cap. 107.

ITem pro declaratione Statuti positi sub Rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali de Exequutione Instrumenti, & Scripti, quod incipit. *Si quis prima facie*, vbi legitur, *Et facto dicto compromisso, & per Arbitrum, vel Arbitratorem, seu Arbitros, & Arbitratores, acceptato, quod acceptari debeat infra quattuor dies continuos post factum Compromissum.* &c.

Vide in 1. vol. cap. 42.

Ad minuendum Lites, & expensas Litium, ac Dispendia, Statuitur, ꝙ facto Compromisso, Ipso Iure, intelligatur acceptatum, iuxta formam Statuti positi sub Rubrica generali, de Arbitris, Arbitramentis, & Compromissis, quod est cap. 120. incip. *Compromissa* vol. 1. & sub Rubrica speciali de Temporibus Instantiæ Compromissi.

ITem ad clariorem intelligentiam Statuti, seu Capituli positi sub Rubrica generali de Iudicijs, quod incipit. *Et prædicta etiam habeant locum* &c. declaratur respectu Solutionis soldorum decem Imperialium ipsam solutionem non esse faciendam Notarijs Caussarum Ciuilium Iusdicentium, vbi quidem de Iure, Solutio Salarij, esset facienda ipsis Notarijs Caussarum Ciuilium, vt supra, vel Alicui eorum, sed sufficiat Solutio ipsius Salarij, vbi fiat.

Sup. cap. 30. vol. 1

Declaratio super Statuto primo Rubricæ de Arbitris. *Cap. 205.*

DEclaratur, ꝙ quando incipitur agere via exequutiua, videlicet, alia via, quàm via Statuti incipientis. *Si quis prima facie*, ꝙ non admittatur Denunciatio Compromissi, etiam si Instrumentum non esset iuratum.

Pro

Vide i 1.vol.cap.174.

Pro declaratione Statuti positi in volumine Statutorum Ciuilium, sub Rubrica generali de Exequutionibus, & sub Rubrica speciali de Preceptis exequutorijs, quod incipit, *Item Statuitur quòd in quolibet pracepto exequutorio reali*, & cætera,& alterius Statuti fituati sub Rubrica generali de Seruitoribus, & sub Rubrica speciali de Famulis Domini Potestatis Mediolani,dãdis pro exequutionibus faciendis,quod incipit,*In quolibet pracepto exequutorio apponatur quantitas Fangiorum*, &c. Statuitur, ꝙ disposita in dictis Statutis, intelligantur, & habeant locum tantummodo in preceptis robandi.

Vide vbi sup.cap.204

In alijs verò preceptis exequutorijs,tàm realibus,quàm personalibus, Iusdicens possit concedere numerum Famulorum, prout sibi videbitur expedire,inspecta qualitate facti,& personarum, qui tamen numerus Famulorum describatur in præcepto.

Item pro declaratione Statuti positi sub Rubrica generali de Seruitoribus, & sub Rubrica speciali de pœna Seruitoris, vel Officialis non exigentis Pignora,vel Deposita, quod incipit, *Si quis Seruitor*, & cætera, vbi legitur, vel ille, ad cuius Petitionem, ibi ad pignorandum, etiam quilibet eorum insolidum intelligantur ipsa verba, quo ad ipsum qui fecit derobare, quando pignora non fuissent descripta secundum formam Statuti,positi sub dicta Rubrica generali, & sub Rubrica speciali de pignoribus describendis, coràm Iudice, quod incipit, *Quilibet, qui Robauerit*, & cætera, vel quando ille, ad cuius Petitionem facta fuisset Robaria, vel eius Nuncius non notificasset coràm Iudice Robariam fuisse factam.

Vide i 1.vol.cap.246

Vide vbi sup.cap.234

Cap.229.

Vide vbi sup.cap.232

Item pro declaratione Statuti, positi sub Rubrica generali *De Robationibus*, & cætera, & sub Rubrica speciali *De Licitis, & Concessis exequutionibus*, & cætera, quod incipit, *Licitum sit*, & cætera, Statuitur ipsum, Statutum in illa parte, vbi legitur de quo debito stetur proprio Sacramento Locatoris, vel eius Heredi,vsque ad quantitatem librarum quinquaginta Imperialium,ꝙ ipsa facultas iurandi contra Fictabiles,non habeat locum nisi contra Fictabiles,qui sunt rurales, laborantes proprijs manibus,vel ad suas manus laborari faciunt,& illos de familia sua declaratur,in eo Statuto, & in reliquis partibus dictum Statutum firmum remaneat.

Vide vbi sup.cap.204

Item Statuto,quod incipit,*In quolibet precepto situato*, sub Rub. generali de Seruitoribus,vbi legitur *Quattuor*,declaratur, ꝙ in Ducatu Mediolani pro prima Vice seruetur, ꝙ seruandum est ex forma dicti Statuti in Ciuitate, taliter, ꝙ pro prima Vice non sint vltra duos,computato Seruitore.

Additio Statuti positi sub Rubrica Speciali de Libellis exhibitorijs, seu Prauentorijs Cap.206.

Cap.46.lib.1.

STatuitur, ꝙ disposita in Statuto posito sub dicta Rubrica, quod incipit, *Quod nullus iusdicens libellum aliquem exhibitorium*,& cætera,habeant etiam locum in quocunq; Actu iudiciali, vel impedimento, qui,vel quod fieret ante Exequutionem impetratam.

Cor-

Correctio Statuti de Re paterna luenda. Cap. 207.

IN Statuto de Re paterna luenda, vbi legitur, qui vendiderit, & Communi cum alio, illa dictio, &, intelligatur, etiam, & vbi legitur Iure, vel Ratione vtilis Dominij tantum, habeatur pro addito hoc verbum, Pleno, ante illud verbum, Iure.

Declaratio Statuti de Interrogationibus, & cætera. Cap. 208.

AD declarationem Statuti positi sub Rubrica generali de Interrogationibus, quod incipit, *Teneatur quilibet producens Instrumentum, vel aliam scripturam*, &c. & Quorumcunque aliorum Iurium loquentium de Interrogationibus, si quis velit vti, vel per æquipolentia verba.

Statuitur, quod Aliquis non posſit interrogari si vult vti aliqua Relatione Seruitoris.

Nec etiam quis posſit interrogari si vult vti aliquo Instrumento, vel aliqua scriptura, facto, vel facta per alium, vel alios, quàm per ipsum Interrogatum.

Nec etiam si vult vti aliquibus Dictis Testium examinatorum inter alias personas.

Nec etiam posſit produci, nec admitti aliqua Interrogatio si vult vti aliquo Instrumento, vel aliqua scriptura, vel aliquo Actu Iudiciali, nec Dictis Testium, in facto proprio, quando sunt confecta de antiquo, videlicet, ab annis decem retro, à die Interrogationis.

De Relationibus, quæ fieri posſint ad instantiam Citati, vel illius, cui præceptum fuerit, &c. Cap. 209.

RElationes Seruitorum posſint, & valeant fieri per Seruitores, ac ipsi Seruitores cogantur ad faciendum Relationes ad instantiam illius, qui fuerit Citatus, aut, cui præceptum fuerit, & cuiuslibet alterius, cuius intererit, etiam Tempore, seu Termino superinde limitato præterito, & hoc, infra sex menses, à die Citationis, seu Præcepti, & ponatur in Relatione ipsa, eo casu, ad cuius instantiam fiet talis Relatio, & quo Tempore, & inseratur in ea Relatione tenor Præcepti, seu Citationis: quæ Relatio taliter facta, non prosit illi, ad cuius instantiam, ipsa Citatio facta, vel præceptum factum fuerit.

Alioquin, quomodo debet intelligi, vide Dec.consi.13.col.pe.

De Contradicentibus Cridis pro Fictis libellarijs Temporis futuri. Cap. 210.

Statuitur, quod si per aliquem, cui præstatur Fictum Libellarium super aliqua Proprietate, seu aliquibus Proprietatibus, vel Iure, aut Iuribus pecuniæ, vel aliarum Rerum contradictum fuerit aliquibus Cridis, secundum formam Prouisionis, & Ordinum æditorum super Bonis immobilibus vendẽdis de aliquibus alijs Bonis sibi obligatis, occasione dicti Ficti Libellarij, Iure Hypothecę pro ipso Ficto Libellario temporis futuri, quod talis Contradictor, si Emphyteota obligatus ad præstationem dicti Ficti Libellarij, vel ille, qui posuit ad Cridas, aut ille, qui esset Obligatus Bona ad Cridas posita, defendere aut Alius habens, Ius in Bonis ad Cridas positis, obtulerit cum effectu, durantibus sex mensibus limitatis, & forma ipsius Prouisionis, ad contradicendum Cridis, vel infra tres menses, post ipsos sex menses, acquirere ipsum directum Dominium, & Ciuilem Possessionem Bonorum, super quibus, seu pro quibus, ipsum Fictum Libellarium præstari debuerit, & ipsa Bona, super seu pro quibus, ipsum Fictum Libellarium præstari debuerit, respectu directi Dominij, & Ciuilis Possessionis, & Ius dicti Ficti Libellarij, ad computum librarum centum Imperialium, pro quibuslibet libris quattuor Imperialium ipsius Ficti Libellarij, pecuniæ, seu Valoris Rerum, quæ dari deberent pro ipso Ficto Libellario, æstimandi per vnum ex Aestimatoribus Communis Mediolani, Partium Confidentis, vel vnius Partis, in contumaciam alterius, vbi adsit, & duret Pactum liberandi per Contracambium, vel Contracambia vbi verò adesset, & duraret Pactum liberandi ad pecunias, ipse Contradictor, cogatur vendere ipsi Ponenti, pro illo precio, pro quo, ipse Emphyteota poterat se liberare, quo in casu, Saluum sit Ius, ipsi Emphyteotæ luendi ab eo Emptore, prout poterat à Venditore, quo, vltimo casu, ipse Venditor teneatur tantum promittere pro suo Dato, & Facto tantum, declarato in Statuto de Re Paterna luenda.

Si verò non adesset Pactum, vel esset extinctum, ad computum librarum centum Imperialium, pro quibuslibet libris tribus, & soldis decem Imperialium ipsius Ficti Libellarij, seu Valoris, vt supra, teneatur ipse Contradictor, aut Bona ipsa, vt supra, & Ius dicti Ficti Libellarij, dicto precio vendere, in Forma Communi, & Iuris, ipsi Volenti emere, nisi alias, ipsum Directum legitimè esset prohibitum alienari, aut renunciare ipsi Contradictioni, & Bona ad Cridas posita, liberare ab eo Ficto Libellario temporis tunc futuri, in Electione illius Contradictoris, quam electionem, ipse Contradictor teneatur facere, & intimare ipsi Offerenti velle emere, vt supra, infra dies triginta, post Oblationem, & Requisitionem ipsius emere Offerentis, dummodo fuerit Laycus, & Suppositus Statutis Communis Mediolani, Aliter, dictæ Contradictioni, Ipso Iure, intelligatur renunciatum fuisse, & Bona ad Cridas posita, Ipso Iure, intelligantur liberata, à contentis in ea Contradictione, respectu ipsius Ficti Libellarij, temporis tunc futuri, tantum.

Hoc intellecto, quod vbi ipsa Electio fiat, & intimetur, vt supra, Ipse, qui obtulerit velle emere, cogatur per omnia Iuris remedia, etiam per personalem detentionem,

tionem, ad emendum, & ipsum Precium soluendum.

Saluò, si ostenderet ipsa Bona esse prohibita alienari, vt supra, & hoc Statutum etiam obseruetur in Causis, & Casibus pendentibus.

De Instrumentis Dotalibus, vltimis voluntatibus, et certis Donationibus Rubricandis. Cap. 211.

STatuitur, quòd illæ Rubricæ, quæ ordinatæ fuerunt fieri, ex forma Ducalis Decreti æditi Anno. 1495. die 28. Aprilis, de Instrumentis Dotalibus, & Protestationibus Rerũ Parafrenalium, Donationibus, Testamentis, & Vltimis voluntatibus, licet reperiantur non factæ in termino limitato, ex forma ipsius Decreti, respectu Instrumentorum, quæ fuerint rogata, à die publicationis præsentium Statutorũ retro, prosint, ac effectum sortiantur, perinde, & ac si factæ fuissent in eo termino, dummodo ipse Rubricæ fiant infra tres menses, immediatè sequuturos diem Publicationis horum Statutorum. Quodque Rubricæ ipsæ faciendę de Vltimis voluntatibus, & Donationibus, quæ ex Forma ipsius Decreti fieri debebant, possint fieri quocunque tempore, ad instanriam illorum, quorum intererit, etiam eo termino limitato, ex forma dicti Decreti, elapso, ne Exequutiones, quæ factæ fuerint de vltima Voluntate, vel Donatione, nullæ reddantur.

Et, quòd ipsa Rubrica, etiam possit fieri, fine aliqua solutione, ad Officium Abbatum Collegij Notariorum Mediolani, quodque vbi in eo Decreto fit mentio de Vltimis voluntatibus, intelligantur de vltimis voluntatibus non reuocatis.

De Test. regist. etiam quòd contineant causam piam, supra cap. 71. hoc eodem vol. Const. lib. 3. de donat.

De Agrimensoribus, & eorum Mercede. Cap. 212.

AGrimensores, & Liuellatores aquarum non possint pro suo Salario, seu Mercede, & Famulo, si Famulum habuerint, habere vltra Libram vnam, & soldos duodecim, Imperialium, singulo die, quo iuerint, steterint, & redierint, pro mensurando, & liuellando, vltra expensas cibarias.

De Salario Aestimatorum vol. 1. cap. 171. Incip. Aestimatores, vbi puniuntur si vltra summam taxatam acciplent.

Quòd adhibeatur Fides Christi Nomine Sententia. Cap. 213.

REperitur Christi nomine, cuiuslibet Sententiæ subscripto per Notarium, qui rogatus fuerit Sententiam huiusmodi, vel per habentem auctoritatem eam explendi, fides adhibeatur, quemadmodum si in Authentica Forma redacta fuisset, modò alias opponi possit, quemadmodum Autentica, qui Notarius teneatur illud subscribere, & non possit plus accipere, prout accipere posset, pro subscriptione Autenticæ.

Quòd qualibet Relationes transmitti poßint, & earum Relationes fieri in tempore suspenso, vel feriato. Cap. 214.

Quid de iure Cōi, tā in Cit. q̄ in Relatione, Bal. in l. in minorū vers. quæro de tali. C. in qb. cau. in integ. restit. non fit necess.

AD tollendum omne dubium circa Transmißiones Citationum, & earum Relationum, Statuitur, ꝙ quælibet Citationes, earumq; Relationes, transmitti, & fieri poßint, & valeant In tempore feriato, vel suspenso, cum termino comparendi, vel aliquid faciendi in tempore Iuridico, vel non suspenso.

Quòd Constitutiones factæ contra Hæreticam prauitatem, obseruentur. Cap. 215.

STatuta, & Constitutiones factæ contrà hæreticam Prauitatem, quæ obseruari debent, & de quibus fit mentio in Statutis Communis Mediolani, quorum tenores registrati sunt ad Officium Statutorum Communis Mediolani, obseruentur.

Ordines rerum Ciuilium, Taxationes solutionum Notariorum, Iusdicentium, & Officialium Communis Mediolani. Cap. 216.

NOtarij Banci Caussarum Ciuilium Mediolani, per se, suosq; Coadiutores, non poßint accipere in eorum Actibus, & Scripturis, per eos, vel aliquem eorum, recipiendis, scribendis, extrahendis, exemplandis, pro Prætijs, seu Mercedibus, nisi, vt infra, singula singulis congruè referendo, sub pœna dupli eius, quod vltrà Limitationes infrascriptas, exegerint, quæ pœna applicetur Communi Mediolani pro medietate, & pro altera medietate Accusatori. Teneanturque etiam ipsi Notarij, sine aliqua exceptione, subscribere omnia præcepta, & alios cuiuscunque generis Actus, posteaquàm per Iudicem signati fuerint, sub pœna quarti æstimationis eius, quod continebitur in præcepto, vel actu, Parti applicanda, habita tamen prius solutione, vel ea solutione oblata effectualiter, iuxta Limitationem, vt infra, factam.

ITem, ꝙ Notarij ipsi, non poßint accipere, nisi vnum Salarium, quando contingit dari Adiunctum, in aliqua Caussa, scilicet, tantum, quantum acciperent, Adiuncto non dato.

Teneanturq;, in quibuscunq; Incantibus, ab hodie in antea faciendis, Iurare in manibus Præfectorum rei pecuniariæ, siue Magistrorum Intratarum Ducaliū, qui Incantum deliberabunt, quòd Limitationem, & Taxationem, vt infra, ser

uabunt.

uabunt. Quodq; contra eos, si non seruauerint, credatur Accusatori, seu Denunciati, vel Patti, cum Iuramento, & vno Teste fide digno, nisi Notarius probauerit in contrarium.

Et Abbates Collegij Notariorum Mediolani habeant Ius, & Facultatem cogendi, & puniendi dictos Notarios, & Coadiutores, pro contrafactione facienda huius Limitationis, seu Taxationis, non obstante aliqua in contrarium Ordinatione, aut Inhibitione, quæ pro reuocata habeatur.

Si tamen Pars grauata, vellet adire alios Officiales, sit in ipsius Facultate, Iidemque Abbates, vel alius à parte, pro eius voluntate adeundus, facultatem habeant puniendi, & corrigendi, Notarium, seu Notarios Banci Capitanei Iusticiæ Mediolani, & alios, in sequenti Capitulo, seu Statuto, comprehensos, pro Contrafactionibus Ordinum Limitationum, & Taxationum, vt infra, seruandorum.

Solutiones autem faciendæ pro Actis, Processibus, & scripturis, ac Copijs explendis, seu faciendis per Notarios Palatij, tàm Caussarum Ciuilium, quàm aliorum Notariorum dicti Palatij Coadiutorumq; suorum, & etiam aliorum, quorumcunq; Notariorum Iusdicentium, Vicariorum generalium, & Commissariorum, & Delegatorum, sunt istę, videlicet.

In primis, quòd prædicti Notarij Caussarum Ciuilium, non possint accipere pro Signatura alicuius Pręcepti, cuiuscunque generis, & maneriei, vltra Denarios quattuordecim Imperialium, etiam, si in eis Præceptis fiat Narratiua, & seu Mentio de aliquibus Processibus, seu Instrumentis, qui non essent expleti, sub pœna quatrupli eius, quod exigeretur indebitè, applicanda Communi Mediolani.

ITem, quòd prædicti Notarij Caussarum Ciuilium, suique Coadiutores, tàm in præsenti Ciuitate Mediolani, quàm eius Ducatu, vbi Ius redditur, non possint accipere vltra Soldum vnum, & denarios sex Imperialium, pro aliqua Ordinatione, Reiectione, vel Admissione, vel non Admissione, Reuocatione, Moderatione, vel alio quocunque Actu principali, vel Accessorio, etiam, si haberet vim Interloquutoriæ, quæ fieri contigerit, tàm coniunctim, quàm diuisim per aliquem Iusdicentem, tam Ordinarium, quam Delegatum, aut Consultorem, vel Aliquem, vel Aliquos eorum, in quibuscunque Causis coràm eis, vel aliquo ex eis vertentibus.

Similiterq; accipere non possint de aliqua quacunque firmatione cuiuscunque Præcepti, seu Sequestri, quæ fieri contigerit, ex quacunque Caussa, etiam, si Plures nominati sint Rei, & Actores, nisi soldum vnum, & Denarios sex, pro qualibet Firmatione, in quibus Actibus non comprehendatur Sententia Diffinitiua, nec comprehendantur Termini essendi ad Caussas, nec dandi Confidentes, nec deliberandi super Mandatis, pro quibus, Limitationes infrascriptæ, seruentur, & sub pœna vt supra.

ITem, quòd ipsi Notarij teneantur, & obligati sint dare, seu dari facere Copiam quorumlibet Actuum per memoriam factorum, seu ipsarum memoriam, quę fieri, & scribi contigerint coràm quolibet Iusdicente, vel, vt supra, siue fint portati, siue portatæ extensæ, siue non.

Et quòd pro talibus Memorijs, seu Actibus accipere possint solummodo denarios Scripturæ, seu solutionem pro ipsa Scriptura tantum.

Item, quòd Notarij, tam Caussarum Ciuilium, quàm Criminalium Mediolani, vel eius Ducatus, non possint accipere pro aliqua Dilatione, vel aliquo termino, Statuta, seu Statuto ad probandum, & etiam pro productione aliquorum Capitulorum probè producendorum, nisi Soldum vnum, & Denarios sex Imperialium, & non plus.

Item, ꝙ non possint accipere pro aliquo Relaxo reali, vel Personali, plusquam Soldos quattuor Imperialium, etiam si Relaxetur fieret de pluribus rebus, aut Personis relaxandis.

Item, quòd non possint accipere pro aliquibus Testibus, qui examinarentur ad aliquas summarias Informationes faciendas, nisi soldos duos Imperialium pro quolibet Teste recipiendo.

Et, quòd teneantur ipsos Testes explere, & dare Partibus, seu alteri earum requirentibus in forma fidem faciente, eis soluentibus scripturam tantum, & non vltra, vt supra.

Item, ꝙ non possint accipere pro quolibet Præcepto, ad describendum, seu Descriptionem faciendum de aliquibus Bonis mobilibus cuiuscunque quantitatis, & æstimationis existant, pro subscriptione ipsius Præcepti, nec Emolumento ipsarum Descriptionum, nisi soldos octo Imperialium in totum, parte soluente Notario, seu Coadiutori, qui ad prædictam Descriptionem accesserit, Si steterit per totam diem, soldos sexdecim, & si pro parte, soldos octo Imperialium, & non plus. Pro extrahendo verò ipsam Descriptionem in publicam formam, soluatur Scriptura duplicata tantum.

Item, ꝙ de Dationibus in solutum, seu venditionibus, quæ fieri contigerint per aliquem Iusdicentem, tam Delegatum, quàm non, Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, ac Terrarum, vbi vigent Statuta Mediolani, rogari possint Instrumenta per quoscunque Notarios de Collegio Notariorum Mediolani. Et prædicti Notarij dicti Banci Caussarum Ciuilium habeant, & habere debeant pro singulis Dationibus in solutum, seu Venditionibus pro sua honorantia soldos octo Imperialium pro singulo Dato in solutum, seu Venditione cuiusuis quantitatis existat, & non vltra.

Item, ꝙ non possint accipere de qualibet Comparitione, & Requisitione cuiusuis maneriei, nisi soldum vnum, & denarios sex Imperialium.

Pro Infilatura verò cuiuslibet Actus extensi, nihil soluatur.

Item, ꝙ prædicti Notarij non possint accipere vltra soldos octo Imperialium, pro qualibet æstimatione Bonorum mobiliũ, seu immobilium, cuiusuis quantitatis existat, quæ fiat per aliquem, vel aliquos ex Aestimatoribus Communis Mediolani, vel alias personas ad id electas.

Et hæc omnia sub pœna quadrupli, & priuationis Notariæ, illius, qui contrafecerit cum omni suo emolumento.

Item,

ITem, quod Incantatores, & Socij, suiq; Coadiutores, non posint aliquid petere, nec consequi pro Clauibus pro querendis scripturis, cuiusuis generis sint, etiam elapso tempore sui Incantus.

ITem, quod Incantatores ipsarum Caussarum, nec eorum Coadiutores, non possint vltra soldum vnum Imperialium aliquid accipere pro Andatis faciendis, siue ad Cameram Domini Vicarij, vel aliorum Iusdicentium, vel subtus Collegium, vel alibi, ad quos Iusdicentes, vel Commissarios, siue Ordinarios, vel aliter pro aliquo Actu faciendo, vel ostendendo, sed eis sufficiat habere Limitationem supradictam pro Actibus, vltra ipsum soldum.

ITem, quòd ipsi Notarij non posint accipere pro vno termino deliberandi super aliquo Instrumento Procuræ, vel aliqua Procura, seu etiam ad dandum Confidentes pro committendo aliquam Caussam, vel pro assumendo aliquem tertium Arbitrum, & Arbitratorem, nisi Denarios sex Imperialium, pro qualibet Parte, & non plus, sub pœna vt supra, & vt supra. De vno autem simplici termino essendi ad Caussam, nisi Denarios sex Imperialium ab ambabus Partibus, vbi talis Terminus de per se statueretur.

ITem, quòd de qualibet memoria Comparitionis, & Exceptionum, Contradictionis, Iurium productionis, Capitulorum probè exhibitorum, Denunciationis, Cõpromisi Petitionis, seu Requisitionis, Interpositionis, Grauaminis & similium, cum termino ad comparendum, sit qualiscunq; memoria, & cuiusuis effectus velit, non posint, nec debeãt dicti Notarij accipere plusquam Denarios decemocto Imperialium monetæ nunc currentis, & non plus. sub pœna quadrupli exigenda statim ab eis, & quòd de hoc posint Syndicari, & conueniri, etiam, durante eorum Officio.

ITem, de quolibet Folio Processuum scripto, prout Statuta Communis Mediolani ædita super Testibus recipiendis, disponunt, non posint accipere plusquam Denarios viginti quattuor Imperialium, & non plus, computando, & bonos faciendo in Solutionibus dictorum Processuum Denarios, per eos habitos, de memorijs dictorum Actuum.

De productionibus verò Literarum Ducalium, vel aliarum quarumuis Literarum, vel memoriarum cum Termino ad comparendum, vel Relatione Ducali, vel de mandato Dominorum Senatorum, vel Dominorum Magistrorum, aut Præsentatione Literarum inhibitoriarum, accipere posint Denarios vigintiquattuor monetæ nunc currentis Imperialium, & non plus, & de Memoria cuiuslibet Satisdationis qualiscunq; fuerit, cum termino ad comparendum, Soldos tres Imperialium, & non plus, sub pœna, vt supra, & quòd posint Syndicari, & conueniri, vt supra.

DE Contumacijs accipere posint Denarios nouem Imperialium, & non plus, de Bannis, Denarios decemocto Imperialium, & pro Canzellando Contumaciam, Denarios sex Imperialium, & non plus, etiam si plures, & quotquot numero sint, siue ponantur in vna Contumacia, seu vno Banno, & Possessionibus Tedialibus, Denarios decemocto Imperialium, & non vltra, sub pœna prædicta, vt supra.

Et

Et, ꝙ Seruitor, qui tales Contumacias, Banna, & similia cridabit, non posit à Partibus quicquam accipere, occasione prędicta, & eas, & ea cridare teneatur.

Et, quòd Notarij non posint opponere Partibus, ꝙ non sit penes ipsas Partes extracta in Processu.

DE Testibus verò receptis, seu recipiendis extra Iurisdictionem Domini Potestatis Mediolani, vel aliorum Iusdicentium Ducatus Mediolani, & præsentandis coràm eo Potestate Mediolani, vel alio Iusdicente, vel Delegato, aut Consultore in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, nihil posint, nec debeant accipere, nisi Mercedem scripturæ, seu Copię, si fuerit requisita, & posint Syndicari, & conueniri, vt supra.

ITem, ꝙ de Testibus recipiendis per Notarium Caussarum Ciuilium in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani in Iuris subsidium, scilicet, in Exequutione Literarum Iusdicentium, vel Delegatorum forensium, scilicet, Exercentium Iurisdictionem Ordinariam, vel Delegatam, aut vigore Compromissi, extra Ciuitatem, & Ducatum Mediolani, vt moris est, non posint accipere, plusquam accipi potest, pro Receptione Testium, qui recipiuntur per Notarios de Pilastro Mediolani, iuxtà Taxationem limitatam per Statuta Mediolani.

ITem, ꝙ ipsi Notarij subscribere teneantur quaslibet Sententias, per quoslibet Iusdicentes, & Commissarios prolatas, & datas, nec posint opponere, ꝙ ea, de quibus in Ordinibus ipsarum Sententiarum fit mentio, non existent, nec ꝙ non sint penes Partes extracta in Processu, & hoc sub pœna prædicta, vt supra, cum debeat sufficere, ꝙ semel, videlicet, tempore prolatæ Sententiæ solutum fuerit. Quo tempore, de qualibet Sententia habeant medietatem eius, quod datur Commissario Caussæ, & ꝙ etiam nihil accipere posint pro Coadiutoria, tempore, quo tales Sententię proferuntur, nec ante, nec post, sub pœna, vt supra, & vt supra.

ITem, ꝙ ipsi Notarij non posint accipere pro Subscriptione Pręceptorum plusquàm Denarios quattuordecim, vt supra dictum est, etiam, si Præceptum esset intrandi in Possessionem, seu quicquid aliud contineret, etiam si esset Præceptum præcipiendi Testibus, ꝙ perhibeant Testimonium; quotquot sint numero Testes ipsi, qui in talibus Præceptis describentur, & non posint accipere nisi Solutionem dictorum Denariorum quattuordecim, prout si esset vnicum Præceptum solum, sub pœna, vt supra, & prout supra.

ITem, ꝙ Notarij Officij Iudicis Datiorum ad prædicta omnia seruanda, similiter teneantur pro concernentibus dictum Officium Iudicis Datiorum.

Et, quòd de quolibet non Molestetur faciendo per Iudicem Datiorum Alicui, sit quid id velit, & quotquot velint in vno non Molestetur, non posint accipere pro illud subscribendo, nisi Imperiales duodecim monetæ, nunc currentis.

Et ipsa talia non Molestetur, indistinctè subscribere teneantur postquàm erunt signata manu dicti Iudicis Datiorum, seu eius Locumtenentis sub pœna, vt supra, & Syndicari posint, vt supra, & vt supra. Quę omnes Solutiones, de quibus in omnibus præcedentibus Capitulis dictum est, habeant locum, & seruari debeant, etiam per quoscunq; Notarios aliorum Tribunalium Ciuilium.

Saluò,

Saluò, quòd si illi, aliam Limitationem habuerint capiendi minorem Solutionem, illam obseruent. Insuperq; per prædictas Limitationes Solutionum non derogetur aliquibus Exemptionibus, hactenus concessis pijs Locis Eleemosynarijs, vel Alijs, sed ille, in eorum Statu, & gradu remaneant.

ITem, quod dicti Notarij Datiorum, non possint Testes aliquos recipere, nec examinare, contradicentibus Partibus, aut altera earum, & si aliquos examinabunt de Partium consensu, non possint habere, nisi ad computum Denariorum duodecim monetæ, vt supra nunc currentis Imperialium pro quolibet Folio Testium scripto in modum Processus, computata prima nota, seu Imbreuiatura ipsorum talium Testium, sub pœna, vt supra, & vt supra.

IDem, in omnibus, & per omnia, prout supra dicitur, respectu Notariorum Officio victualium, Stratarum, Pontium, & aquarum, ac Commissarij, super Flumine Nauigij, & aliorum Fluminum.

ITem, quod dicti Notarij Officio Datiorum, non possint pro quauis Sententia per Iudicem Datiorum proferenda, sit ipsa Sententia cuiuscunq; summæ, & ex quacunq; Caussa, & inter quasuis personas, etiam si plures essent, & in vna, & eadem Sententia nominari, accipere plusquam libram vnam, & Soldos duodecim Imperialium monetę nunc currentis, & minus etiam accipere teneantur, inspecta qualitate rei, & personarum, arbitrio ipsius Iudicis Taxationi, respectu minoris summæ librę vnius, & Soldorum duodecim Imperialium, dicti Notarij, stare teneantur.

ITem, de qualibet Contradictione facienda, nomine alicuius Communitatis, sit ipsa Communitas qualis velit, nō possint accipere dicti Notarij Datiorum plusquam Denarios decem dicto monetæ, vt supra Imperialium, etiam, Termino computato, siue talis Contradictio fiat contra Denuncias, & pro vna Re, vel pluribus.

DEclarando tamen, quod dictus Notarius Datiorum, in Datio Turris Credentię, pro Deliurationibus, pro Præcepto cercandi Imbotatutas, pro Vachera infilanda, pro Tubatoribus, & Auantagijs, quæ sequuntur super Deliurationibus omnium Datiorum habeat, & habere debeat Solutionem ad monetam nunc currentem.

IDem dicitur pro Comparitionibus, quæ fiunt per Communia Ducatus Mediolani, bis in Anno, Officio Stratarum, quòd similiter Notarij Stratarum accipere possint, & debeant ad monetam currentem.

In reliquis verò scripturis tractentur, prout Notarij Ciuilium Notariæ Palatij tractantur.

ITem, quod Domini Abbates Collegij Caussidicorū, & Notariorum Mediolani, habeant plenam Potestatem, & Iurisdictionem compellendi eos Notarios Caussarum Ciuilium, eorumq; Coadiutores, seu Scriptores, & eos condemnandi, prout in Literis Magistralibus, datis Mediolani, Die quatto Ianuarij Millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, continetur, & fit Mentio.

Et hoc, vltra alias Iurisdictiones, quas habent præfati Abbates per alia Statuta, & per alios Ordines, Tenor verò Literarum Magistralium sequitur, videlicet.

EGREGII VIRI Amici Charissimi, Ex multis plurimorũ, Querimonijs, qui Ciuiles Caussas in Palatio Prætoris Mediolani agũt, sæpe nobis innotuit, quòd Notarij Caussarum ipsarum, vt Effreni, & quadam cupiditate ducti; contra Dispositionem dicti Datij, & Incantus sui, precium scripturarum, & Actorum, quæ in ipsis Caussis fieri contingit, vltra debitum extorquent. Cui quidem Deformitati.

Nos pro debito nostri Magistratus Prouisionem adhibere nequaquam in hunc vsq; diem distulissemus, nisi spes retinuisset Nos, quòd ipsi Notarij manum retrahere ab huiusmodi Extorsionibus indebitis, se abstinere iam tandem debuissent, verùm, crescente in dies Abusione ipsorum, & apud nos nostrũq; Tribunal nondum deficientibus quottidianis Litigantium querelis, qui ad Solutiones indebitas de quibus supra diximus, compelluntur.

Necessario commoti sumus pro indemnitate Rei publicæ, quæ tota in hoc detrimento versatur, vt diutius promissionem, quam animo conceperamus minime differamus, Vt igitur Communi indemnitati Lites, & Caussas in eodẽ Palatio agentium occurramus, & consulamus.

Hortamur, & oneramus vos, ac etiam Auctoritate nostri Magistratus, vobis præcipimus, & mandamus, quatenus habitis coràm vobis Notarijs antedictis, & eorum, & cuiuslibet eorum Coadiutoribus, qui in Caussis ipsis Ciuilibus scribendi Officium gerunt, eos, & quemlibet eorum Iure iurando astringatis, ne posthac, de Actis, & scripturis subscriptis, quæ in dies per eos notabuntur, & fient vltra limitatam summam pecuniarum, & quantitatem subscripti Datij, & Incantus recipere, aut petere, aliquo pacto, præsumant, sub pœna Periurij, & sub ea, etiam, quæ in Ducali Decreto continetur, & Cameræ Ducali applicanda, Caussidicos, & Alios quoslibet Caussarum Ciuilium Solicitatores ad iurandum astringatis, ne sub pena Periurij Solutiones indebitas, & vltra Datum præmissi Datij per eorum Clientulos fieri, memoratis Notarijs, faciant, neq; consentiant.

Dantes vobis per præsentes, Arbitrium, Facultatem, & Omnimodam Auctoritatem præcipiendi, mulctandi, & condemnandi quoscunq; ex dictis Notarijs, in genere, & in specie.

Qui vltra quàm in eodem Dato Datij contineatur Solutiones pro scripturis earumdem Caussarum receperint, vel aliter Mandatis vestris, circa hanc rem, ipsis, & vnicuiq; eorum faciendis, inobedientes se præstiterint, & cætera faciendi ad restringendas, & prohibendas indebitas Solutiones prædictas, quæ vobis pro bono publico necessaria, honesta, & debita videbuntur.

Saluis tamen conditionibus Dati Incantus prædicti, quas velut ab eisdem Notarijs in exigendo precio transgredi nolumus. Ita etiam debito, & limitato præmio, pro eorum labore fraudari non intendimus. Dat. Mediolani, die quarto Ianuarij. Millesimo quadrigentesimo nonagesimoprimo. Magistri Ducalium Intratarum Aquilanus.

Egregijs Iuris Amicis nostris charissimis Dominis Abbatibus Notariorum Mediolani.

Item,

ITem, quòd prędicti Notarij tàm Caussarum Ciuilium, quàm Criminalium, Dationum, & Victualium, & quorumlibet aliorum Iusdicentium, & Officialiũ Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, non possint, nec valeant accipere, tàm pro Officijs suis debitè referendo, quàm pro Scriptore pro accopiando, siue exemplando Instrumenta, & alias Scripturas in Iudicio, per aliquam partem producta, seu productas, nisi ad computum Soldi vnius, & denariorum sex Imperialium pro quolibet Folio papiri scripto.

Et, quòd sit scriptum linearum Triginta, pro qualibet Impagina, & Verborum septẽ, pro qualibet Linea ad minus. Folium autem processus, scriptum sit, & esse debeat Linearum vigintiduarum, & literarum ad minus quinquaginta, non computatis Titulis, nec Abbreuiationibus, pro qualibet Linea, sub pœna, vt supra, & vt supra.

NOtarij aũt, & Scribæ Caussarum Criminalium Potestatis Mediolani, Capitanei Iusticię, Vicariorum generalium Ducalium Capitaneorum Seprij, & Mattesanæ, & aliorum Iusdicentium Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & quorumcunq; Delegatorum in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, non possint, nec valeant, nec aliquis, nec aliqui eorum possit, nec valeat accipere, vltra infrascriptas Taxationes, seu Limitationes, sub pęna quadrupli, & Restitutionis eius, quod contra huiusmodi Taxationes, seu Limitationes debitè referendo, plus exegerint, pro quolibet eorum, Ducali Cameræ applicanda pro tertia parte, & pro alijs duabus partibus Accusatori, & credatur Accusatori, cum vno Teste fide digno. Quæ quidem Taxationes, & Limitationes, sunt istæ, videlicet.

IN primis, pro vna Satisdatione, de non Offendendo, nec offendi faciendo, in Aere, nec in Persona Soldos sex Imperialium soluendos per Requirentem talem Satisdationem.

Ita tamen, quòd si constiterit, quòd ille, qui Requisitus fuerit ante talem Requisitionem, minatus fuerit de offendendo, vel aliter Insultum fecerit contra talem Requirentem, eo casu, Ille, qui soluisset, habeat Ius petendi, & consequendi ab eo Requisito ipsos Soldos sex Imperialium, quos soluisset, vt supra. Et hoc coràm eo Iudice, coràm quo Satisdatio præstita fuisset. Et ad hoc de Facto, sine alio Processu, compellatur.

Et si plures de eadem Familia, & in Communione viuentes, satisdederint, fiat vna tantum Solutio dictorum Soldorum sex Imperialium, & si non steterint in Communione, vt supra, pro quolibet Satisdante, soluatur, vt supra.

ITem, Si quis Citatus comparuerit, & fideiusserit super aliqua Inquisitione formata. In qua, de pœna Corporis afflictiua non agatur.

Si plures ex eadem familia in Communione viuentes Inquisiti fuerint, Notarius habeat tantummodo Soldos decem, & Denarios octo Imperialium.

Si autem tales Inquisiti plures fuerint, & non ex eadem Familia, nec in Communione viuentes, tunc Quilibet soluat suprascriptos Soldos decem, & Denarios octo Imperialium, & non vltra. Et si vnus pro omnibus Comparuerit, & Satisdederit coràm Iudice, tanquàm Defensor, & defensorio nomine, tunc, Notarius habeat tantum modo Soldos vigintiunum, & Denarios quattuor Imperialium, pro omnibus.

Si verò vnus tantummodo Inquisitus fuerit, & comparuerit, & satisdederit, tunc, Notarius habeat tantummodo dictos Soldos decem, & Denarios octo Imperialium.

Si verò, quis Inquisitus comparuerit, vbi pœna corporis afflictiua ingeratur, tunc, duplum soluatur, & non plus. Nec in aliquo casu Notarius, vltra prædictas Solutiones, quicquam accipere possit per se, nec per aliquem Coadiutorem, nec Alium, sub prætextu Scripturæ Inquisitionis, nec pro ponendo Cōparitionem in libro, sub pęna, vt supra, & applicanda, vt supra.

IN describendis verò Processibus, etiam in Examinibus Constitutorum, vel Detentorum, in quibus pœna Corporis afflictiua non ingeratur, pro singulis Folijs, Soldos duos Imperialium accipere possint, & non plus. In quibus autem de pęna Corporis afflictiua agitur, Soldos tres Imperialium tantum.

SI lata fuerit Sententia per quam aliquis condemnatur in pena Corporis afflictiua, Notarius nihil à Partibus habeat, Saluò, si spontè oblatum fuerit ipsi Notario, pro ipsa Sententia, non possit Notarius plus habere, quàm Soldos viginti Imperialium.

Si verò, Sententia Condemnatoria, fuerit lata super Delicto, vel Delictis, pro quo, vel quibus non ingeratur pęna corporis afflictiua, nihil habere possit.

DE Delicti, seu Delictorum, Remissione, si ea Remissio, vel ante Datū Bannum, vel Relegationem, vel eo tempore, quo dari debuerit, facta fuerit. Notarius habeat Soldos decem Imperialium tantum, nec, aliquo modo, aliud habere possit Notarius, prætextu Denariorum Comparitionis, nec aliter.

Et si Aliquis Comparuerit, & sui Delicti, vel suorum Delictorum Remissionem, eodem quoq; tempore, impetrauerit, & ea, vno Actu, à Notario, Acta conficiantur, Notarius in totum, habeat Soldos decem Imperialium tantum.

Sed si post Comparitionem, interiecto tempore, Remissio facta fuerit, Dimidium soluatur, Nec de Processibus, aliter, quicquàm possit peti, nec exigi, nisi extrahantur in Processu, ad Requisitionem ipsius Remissi.

SI quis pro eo Delicto, seu eis Delictis, pro quo, vel quibus non ingeratur pęna corporis afflictiua, absolutus fuerit, pro Absolutione, Notarius tantū habeat Soldos decem Imperialium.

Si verò pro Delicto, vel Delictis, vbi corporis afflictiua pęna ingeratur, Absolutus fuerit, Notarius habeat soldos viginti Imperialium, & non plus.

Et si plures, pro eadem Re Inquisiti, & Absoluti fuerint, vnica Solutio sufficiat, ac si vnus solus fuisset Inquisitus, & Liberatus.

SI quis Remissionis Literas pręsentauerit antequā Condemnatus sit, Is soldos decem Imperialium Notario soluet, etiam si plures Complecterentur.

Si post Condemnationem, Soldos viginti Imperialium numerabit, & non plus, nec de Processibus exigatur, nisi vt supra.

PRo Testium Receptione, & Interrogatione, vel Examinatione alicuius Incarcerati, si ea Res, de qua tractabitur Vtilitati Cameræ cedet, Notarius nihil habeat.

PRo Inhibitionibus, & Suspensionibus, Notarius habeat solummodo Soldos decem Imperialium, siue Literæ fiant pro vno Actu, siue pro pluribus, & siue pro vna persona, vel pluribus, etiam Communitatibus, & Vniuersitatibus, Si tamen, postea, contingat tolli talem Inhibitionem, vel Suspēsionem, ipsi Soldi decem Imperialium, computentur in sequentibus Actibus.

CIrca verò Personas miserabiles, Statuitur, quod Notarij, & Scriptores, tam Ciuilium, quàm Criminalium Iusdicentium, Commissariorum, & Delegatorum, Actus, & Scripturæ qualibet, cuiuslibet generis existant, gratis, & absque vlla prorsus Solutione, scribantur, & tradantur, sub pœna vt supra, & vt supra.
Secretarijque, & Cancellarij, ac eorum Coadiutores, Literas dent gratis, sub pœna vt supra.

ITem, quod inchoato Processu, vel Cognitione inchoata alicuius Delicti, vel Imputationis per aliquem ex Iusdicentibus Maleficiorum in Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, & per aliquem alium Iusdicentem Maleficiorum, vt supra, si procedere contingat, Notarius secundi Procedentis, vel procedere volentis, vt supra, non possit accipere, ea occasione, nisi Soldos quattuor Imperialium ab Imputato, vel Imputatis, & pro ponendo in Actis scriptum, vel Literas primi Iusdicentis, vt supra.

ITem quod Quilibet habens à Ducali Camera, vel Agentibus pro ea, seu à Serenissimo Rege Francorum, & Duce nostro, vel aliquo suo Prædecessore in Ducatu Mediolani, Notarius dictorum Officiorum, vel Alicuius, vel Aliquorum eorū, & voluerit illas, vel aliquam earum dare Alteri, vel Alijs ad exercendum, quod tunc, de tali Datione fiat publicum Instrumentum, in quo apponatur Sacramentum ipsius exercere Debentis ipsam Notariam, vel ipsorum exercere debentium tales Notarias, scilicet, quod per Se, nec aliquem suum Coadiutorem, nec aliquos suos Coadiutores, nec Alium, nec Alios, quicquam petent, nec accipient, directè nec per indirectum, ratione dictorum Officiorum, nec Alicuius eorum, vltra Limitationes factas per Statuta Communis Mediolani.
Et si Iuramentum ipsum, appositum non fuerit, Ille, qui faciet talem Deputationem, Ipso Iure, sit priuatus qualibet Concessione ipsius Officij, ei facta.

ITem, si contingat per Literas Regales, vel Rescripta, aut Relationes cōmitti alicui Iusdicenti Officiali, & pręcipuè Capitaneo Iusticiæ, quòd assumat Informationes, de aliquo Delicto, vel aliquibus Delictis, seu eorum Imputationibus, deinde referat, vel similia, quòd pro talibus Informationibus recipiendis, & Relationibus faciendis, Ipse Officialis quicquam accipere non possit directè, nec per indirectum, sub pęna Ducatorum vigintiquinq; Ducali Cameræ applicandorum pro medietate, & pro altera medietate, Accusatori, & exigatur, sine alio Processu, etiam, durante eius Officio.
Notarius verò pro Informationibus, & scriptura earum, nō possit accipere, nisi prout potest accipere pro Processibus, vt in Statutis, seu Ordinibus continetur.
Et pro qualibet Relatione facienda per Literas, Notarius non possit accipere vltra Soldos decem Imperialium, sub simili pęna, applicanda vt supra, & credatur Accusatori cum vno Teste fide digno.

Item,

ITem, quòd Cancellarij, & Notarij, ac Coadiutores Deputati, vel Deputandi ad Officium Exactoris, vel Exactorum vtriusq; Cameræ, cui Officio de præsenti deputatus est Ioannesantonius de Robecho, non possint accipere Solutiones vltra limitationes factas alijs Notarijs Caussarum Ciuilium, sub pœna, vt supra proximè, & applicanda, vt supra proximè, & credatur vt supra.

ITem, quòd Si contingat Annullari, seu Cancellari aliquos Processus Criminales ad Officium Magnificorum Dominorum Magistrorum Ducalium Intratarum Extraordinariarum, Notarij, seu Cancellarij dictorum Dominorum Magistrorum, non possint accipere pro tali Cancellatura nisi Soldos decem Imperialium, computato Registro literarum Ducalium, vel Mandati, quarum, vel cuius vigore fiat Cancellatio.

ITem, quòd si contingat Aliquem puniri Aliqua pœna corporali, Citra mortem, quouismodo in publico, extra Carceres, non possit postmodum pro aliquibus Expensis cuiuscunq; generis, & maneriei, nec pro Captura, nec pro Scripturis Introitu, nec Exitu, Corda, Ligatura, Compedibus, Pensione, Carceris, nec aliter, Iterum conduci ad Carceres, sed liberè relaxetur, & in pristina libertate, restituatur.

Saluò, si sibi daretur aliquod Bannum extra Ciuitatem, vel Ducatum Mediolani, vel extra Dominium Ducale, quòd non fiat præiudicium ipsi Banno, & saluò, quòd si Aliquis torqueretur in publico, & Officialis, de cuius Mandato tortus fuisset, & quassatus vellet ipsum Tormentatum, iterum conduci facere ad Carceres, possit ad ipsos Carceres Iterum conduci.

ITem, quòd aliqui Notarij Commissariorum, Delegatorum, Syndicatorum, seu Vicariorum generalium, & quorumlibet aliorum Iusdicentium, pro Processibus Ciuilibus non possint accipere maiores Solutiones, Solutionibus, in præsentibus Statutis, limitatis, pro Processibus Ciuilibus;

Saluò, si alibi in Statutis Communis Mediolani esset sibi taxata minor Solutio, quòd ipsi Notarij stent contenti de ipsa minori Solutione.

ITem, quòd vbi supradictum fuit de Notarijs, idem in omnibus, & per omnia intelligatur esse dispositum, de quibuscunq; Cancellarijs, & Scribis dictorum Officialium, etiam Delegatorum, vt supra.

ITem, quòd dicti Notarij, Scribæ, & Cancellarij Caussarum Criminalium, si acceperint aliquos Denarios pro recipiendis Testibus, teneantur eos Denarios taliter receptos, computare in Denarijs Processus.

PRo reperitura autem Sententiarum, siue Bannorum, vel aliorum Processuum, non possint accipere, plusquàm accipere possent pro explendo in publicas formas ea, de quibus fierent ipsa reperitur.

Et hoc, tàm de Præteritis, quàm de Futuris.

NOtarij Maleficiorum, non possint scribere aliquas Remissiones aliquorum Delictorum, nec aliquarum Imputationum, quæ fiant per Offensos, nisi prius tales Remissiones factæ fuerint per publicum Instrumentum, vel pu-

publica Instruméta, & fides adhibeatur de tali Remissione per vnum Pateat, manu propria subscriptum, per Notarium, qui tradiderit dictam Remissionem, seu dictas Remissiones.

Ita tamen, quod illa Delicta, quæ non possunt per Offensos remitti, non intelligantur per hoc, fieri remissibilia, & Prædicta, contenta in præsenti Statuto, non comprehendant Notarios Officij Damnorum datorum, & vetitorum.

Declarationes, & correctiones Taxæ, Instrumentorum, & Scripturarum, & de ætate Notariorum.

Cap. 217.

STATVITVR, quòd in qualibet Parte Taxationis ipsius factæ sub Rubrica generali de Statutis nouis, Collegij Notariorum Mediolani, vbi legitur, *Notario Chartam, & Scripturam soluente*. intelligatur, Parte, Chartam, & Scripturam, Soluente.

Item, in Capitulo ipsius Taxationis, vbi leguntur ista verba, videlicet, *Pro una Inuestitura temporali*, & cætera, hoc modo, videlicet.

Et si Inuestitura temporalis fuerit ad annos quattuor, uel ultra, quòd Notarius habeat tertium plus, quòd ipsa verba habeantur pro Crassis, & vbi legitur. *Et si fuerit Emphyteotica*, & cætera, vbi legitur *soldos decem Imperialium*, intelligatur, & abinde supra, vsq; ad omnem quantitatem, vltra, vt supra, Soldos duos Imperialium, pro singulo centenario librarum Imperialium, & reliqua contenta in eo Capitulo, cassa, & reuocata intelligantur.

Item, in Capitulo, vbi legitur *Pro una simplici Venditione*, & cetera, intelligatur, quòd respectu diuisionis, habeatur ratiò solummodo æstimationis super medietate Bonorum diuisorum.

Item in Capitulo vbi legitur hoc modo. *Et pro Ratificatione talium Instrumentorum medietatis* intelligantur Soldos sexdecim Imperialium, loco ipsius verbi, Medietatis.

Item in Capitulo, quod incipit *Pro una simplici diuisione crediti*, vbi legitur *Soldos decem Imperialium*, intelligantur Soldi sexdecim Imperialium, etiam, si in ea, adesset Liberatio vnius ex Debitoribus.

Item super Capitulo, vbi legitur *Pro uno Testamento*, vbi legitur *Solutionem*, addita esse intelligantur ista verba, vel Expletionem, idest, Alicui datam.

Item in eodem Capitulo, illa copula. *Et*, quæ est inter verbum Hæredis, & Legatarij, pro non apposita intelligatur, & loco ipsius copulæ, intelligatur. *Vel.*

Item,

Item in eodem Capitulo, ante illud Verbum, *Salvo*, pro appositis habeantur ista verba, videlicet.

Et, quòd Notarius, eo casu, non teneatur explere Institutionem Hæredis, nec Substitutionem.

Et, quòd Legatarius habeat Regressum contra Heredem scriptum, pro Consequutione Denariorum per eum solutorum pro Expletione sui Legati, si Hæreditas est solvendo.

Item, in Capitulo, quod incipit, *Pro una tutela, &c.* vbi legitur *Litis generalis, vel specialis ad vnam specialitatem*, ipsa verba habeantur pro Cancellatis.

Item, in Capitulo, quod incipit, *Pro arbitramentis*, vbi legitur *Ita tamen, quod Notarius solum semel, tale instrumentum explere teneatur illi, in cuius maiorem fauorem essent rogata*, Dicta verba habeantur pro cancellatis, & loco ipsorum verborum, habeantur pro appositis, ista verba, videlicet.

Ita tamen, quòd Notarius teneatur explere prædicta, vtriq; Parti, illa Requirenti, super Salario antea soluto, pro Rogatione ipsorum, ipso secundo, Requirente ipsam Expletionem, Soluente, Notario Soldos duodecim Imperialium, pro eius Mercede examinandi, & subscribendi, & soluente Chartam, & Scripturam.

Item in Capitulo quod incipit. *Item pro insilatura cuiuslibet actus, soldum vnum, cum dimidio*, Statuitur dicta verba, *Soldum unum, cum dimidio*, habeantur pro Cancellatis, & ibi intelligantur addita ista Verba, videlicet, pro nihilo, & absq; aliqua Solutione.

Item, in Capitulo, quod incipit. *Item, quòd ualor*, & cętera, vbi legitur. *Pro singulo modio*, post ipsum verbum, *Modio*, intelligatur additum hoc verbum, Mixturæ.

Item in Capitulo, quod incipit. *Item, quòd expletis semel Instrumentis*, & cętera, intelligantur addita ista verba, ante verba, si postea, videlicet, exceptis instrumentis Testamentorum, vel Arbitramentorum, vel Scientiarum.

Et vbi in ipso Capitulo legitur, *Tertiam partem*, intelligatur quartam Partem.

Item in Capitulo, quod incipit. *Si contingat*, post illud verbum, *Consultor*, intelligantur addita, & adesse hæc verba, videlicet, vel Arbiter, vel Arbitrator.

Item, pro Instrumentis explendis per Auctoritatem, tàm Rogatis ante Calendis mensis Ianuarij Anni .M. CCCCLXXXXIX. quàm post, Aliud non detur pro ipsa Auctoritate, sed solum prout daretur pro Expletione Instrumentorum, quæ non explentur ex Auctoritate.

Item, q̃ Taxatio ipsa cum præsenti Declaratione, seu Moderatione habeat locum de Instrumentis, tàm expletis, quàm explendis, & tàm Rogatis, quàm rogandis.

Item, quòd expletis Instrumentis, vel Scripturis, & eis Alijs datis, postmodum,

dum, de eis non possit allegari per Notarium sibi non esse satisfactum ab eo, cui Data, vel Datæ fuissent.

ITem, quòd de Pace, vel Remissione Delicti, vel Delictorum, Notarius non possit habere pro Rogatione, & Expletione ipsius Instrumenti, vltra Soldos trigintaduos Imperialium.

ITem, ad Declarationem Statuti positi sub dicta Rubrica de Statutis Nouis Collegij Notariorum Mediolani, de Ordine Examinandi Notarios, & cætera.

Statuitur, quòd Aetas annorum vigintiduorum, de qua, in Statuto ipso, fit mentio, intelligatur de Notarijs ad omnia laudandis, non autem de Notarijs, qui secundi Notarij appellantur. Respectu quorum secundorum Notariorum sit in Arbitrio Abbatum ipsius Collegij Notariorum, vel alterius eorum, quo ad Aetatem, etiam abinde infra.

Et, quòd ipsi secundi Notarij iurent gerere Officium benè, fideliter, & legaliter, ac parere Mandatis ipsorum Abbatum in concernentibus Officium, & notificare Falsitates, & reliqua, vt Iurare tenentur Notarij laudandi ad omnia, excepta Rubrica Instrumentorum.

Notarij autem laudandi ad omnia, soluant pro Fabrica ecclesiæ Maioris Mediolani Soldos quinq; Imperialium pro quolibet eorum.

ITem, quòd vbi in antescriptis Ordinibus Notariorum non reperiantur apposita certa pœna, intelligatur apposita pœna quadrupli eius, quod indebitè exigeretur, applicanda Communi Mediolani pro medietate, & pro altera medietate Accusatori, si Accusator aderit.

Aliter, in totum pœna applicetur Communi Mediolani, & vltra, Arbitrio Abbatum Collegij Notariorum Mediolani.

RVBRICA GENERALIS

De Oneribus.

De his, qui tenentur sustinere Onera. *Cap. 218.*

OMnia Onera Rusticorum, soluere debeant omnes illi, qui erunt Habitatores Villarum in Festo Sancti Martini alicuius anni, & intelligantur Habitatores Villarum in Festo Sancti Martini, etiam si die Festi Sancti Martini ibi non Habitassent, dũmodo, ibi habitauerint ante ipsum Festum, aliquo die, infra octo dies proximè præcedentes ipsum Festum, & post ipsum Festum, citra Festum Natiuitatis Domini, reperiantur ibi habitare cum Familia, vel maiori parte Familiæ, vel laborabunt, seu laborari facient Terras, à perticis vigintiquinq; Terræ supra, ad suas manus, seu suis sumptibus, vsq; quo Grossum ab eis seminatum fuerit.

Et vnusquisq; suam partem Onerum sustineat, & soluat.

Et hoc, pro illo anno, quo steterit in ea Terra in festo S. Martini, vt sup. vel Terrã laborauerit, vel laborari fecerit, vt sup. secundum Aestimũ suũ, qd ibi habet, & habebit.

Et illa Onera, Consules, seu Officiales ipsarum Villarum, Consilio Sociorum suorum, & de Vicinis, tàm Diuitum, quàm Pauperum, diuidanr, quæ Onera, soluere debeant omnes homines, præterquàm Capitanei, & Nobiles, & Ciues Mediolani, scilicet de Prosapia Mediolanensi ex Paterna Linea, aut, qui per Habitaculum steterint in Ciuitate Mediolani cum sua Familia annis triginta continuis.

Idem in omnibus, & per omnia disponatur de Burgensibus.

De Cernedis sustinendis. Cap. 219.

Cernedæ fiant in ea Parte, in qua, quis habitabit, rempore ipsius Cernedæ tantum, & si aliter factum fuerir, non valeat, nec renear, Ipso Iure, & si qua Condemnatio, ea occasione, fieret, non valeat, nec teneat, Ipso Iure, nec exigi possit, aliquo modo.

De compartitione Salariorum, & certorum aliorum onerum. Cap. 220.

Quæ munera sint, & an per capita Imponátur Rusticis B. in l. 1. C. de Mulier. & in quo Loco lib. 10. Col. 5. in prin. vbi allegat. L. 1. C. de annonis.

Salaria Vicariorum, Rectorum, Consulum, Officialium, Aduocatorum, Syndicorum, Viandatæ, & Victuræ, aliter, quàm pro Exercitu, Fracturæ, seu Reapturæ Ecclesiæ, Puthei, Viciniæ, Campanæ, & Similium, diuidantur duæ Partes, pro hauere, & Tertia, pro Personis.

De diuisione, & compartitione, quàmplurium Onerum. Cap. 221.

Custodiæ, quæ fiunt super Stratis Tensæ, Restitutiones Robariatum, Redemptionum, Damnorum, Homines, & Plaustra, qui, & quæ mandantur, tàm pro Guastatoribus, quàm pro Lanceis, quam etiam Cernedis, ad aliquem Exercitum, vel Andatam, seu Custodiam. Regolciaturæ Fortiliciorum, Aptaturæ Stratarum, Pontium, & consimilia, & Expensæ quælibet, quæ pro prædictis fieri contingent, soluantur, & sustineantur per eos, qui ad hoc tenentur, super Aestimis, seu Facultatibus, quæ inter se haberent inter Maiores annorum decemocto, & in ea Parte, in qua habitabunt, tempore Impositionis talis Oneris, videlicet, duæ Partes, pro Hauere, & Tertia, pro Personis.

An Comitatēses Onera p̄sonalia soluāt in comitatu, Anch. cons. 351. Bal. declarat. cōs. 139. lib. 3. & An On⁹ salis sit p̄sonale. Rub. cōs. 21. col. 1. vbi etiā dic. quanto t̄pe vna Cassina p̄scribit, cōtra Ciuitatē, vel Gabellarios. vide infra cap. 237.

De Onere Salis. Cap. 222.

Onus Salis sustineatur medium pro Hauere super Aestimis, & mediū pro Personis, inrer maiores annis septem, & in ea Parte, in qua, quis habitabit, nisi aliter ex Ordinibus Ducalibus caueatur, vel ex Consuetudine in Villis, & Locis, ac Terris Ducatus Mediolani, hactenus obseruata.

De

De diuersis Oneribus sustinendis omnimodè. Cap. 223.

Debita, Expensæ, & Dispendia, aliter quàm, vt supra dispositum est, diuidantur, & soluantur, habito respectu ad Caussam, ob quam, illud debitum euenit.

De his, qui tenentur sustinere certas condemnationes, & pœnas. Cap. 224.

A Condemnationibus, & Pęnis in quas incurretur pro Maleficijs, non Denunciatis, & pro Vetitis, ac Captis, & Depositis, & Sequestris, non benè custoditis, siue non saluatis, & pro consimilibus, Rectores, Consules, & Consiliarij, seu illi, in quibus fuerit Negligentia, siue Malitia, seu Culpa, per Capita sua, seu numerum personarum, conseruet Communia sua Indemnia, & alios Homines ipsorum Communium Indemnes.

Sed propter hoc non impediantur Exequutiones contra ipsa Communia, & Homines, quæ alias fieri posśint.

De Eodem. Cap. 225.

Omnia Banna, Omnesq; Condemnationes, Inobedientiæ, Pœnæ, Damna, Expensæ, Solutiones, & Dispendia, in quas incurrerent, occasione illorum, qui non soluerint sua Debita, & consimilia, sustineantur, & soluantur per illos, quorum occasione incurrerent, pro rata Parte eius, ad quod tenentur, congruè referendo.

Ita tamen, quòd per hoc non impediantur Exequutiones contra ipsa Communia, & Homines, quæ alias fieri possent.

Quod Ciues, aut Nobiles non teneantur sustinere certa Onera. Cap. 226.

Ciues, aut Nobiles non teneantur sustinere Onera Guastatorum, nec Plaustrorum mittendorum ad Exercitum, de mandato Domini, vel Communis Mediolani, nisi specialiter Ordinetur, vel contineatur in Præceptis, quod Ciues, & Nobiles teneantur ad illa Onera.

De generali Diuisione Onerum non Determinatorum in Statutis. Cap. 227.

ALia verò Debita, Expensæ, Solutiones, & Dispendia, quæ incurrent, aliter, vel alia de Caussa, quam determinatum sit secundum Formam præsentium Statutorum, soluantur, & diuidantur, habito respectu, per Comparationem, ad alia Statuta facta, super Oneribus sustinendis.

Quòd illi de eadem Familia, teneantur ad Contributionem Oneris impositi vni ex eis, licet Alij non sint nominati. Cap. 228.

FRatres, Sorores, Patrui, Nepotes, Cognati, & Cognatæ, & Ceteri de Familia eadem, si vni ex eis facta sit Impositio Oneris, simul teneatur ad Contributionem illius Oneris, pro rata Bonorum inter se, licet specialiter nominati non sint, & hoc, nisi alibi reperiatur facta esse Impositio, Tallea, seu Aestimum.

De ijs, qui tenentur sustinere Onera pro facultatibus diminutis. Cap. 229.

SI contingeret, quòd ex Successione aliqua diminuatur Facultas alicuius, & crescant Facultates alterius, teneatur Iudex cùm super hoc dignam habuerit Informationem, diminuere Aestimum illius, cuius Facultates fuerint diminutæ, & accrescere Aestimum illius, cuius Facultates creuerint, occasione prædicta, eatenus, quatenus fuerint illa Bona, quæ translata fuerint, vel occurrerint trasferenda de persona ad Personam, vt supra.

Idem per Omnia locum habeat, si Aliquis de Familia, cuius Caput fuerit Aestimatum cum aliquibus Bonis transtulerit, vel qualitercunq; recesserit extra illam Familiam.

Materiam onerum habes per Ias. in l. placet. C. de sac. eccl. sed adde, quod quando fit æstimum, emphyteota, debet taxari, & alibrari pro re emphyteota, deducto eo, quod soluit per canone, & sic tantum debet soluere taleas respectu vtilis dominij. Pro æstimatione vero directi debet soluere Dominus directi, secundum Sing. doct. And. de Iser. in tit. quæ sint reg. vers. & plaustrorum, col. 2. post med. vers. vnde soluit emphyteota.

Quòd Diuisi soluentes pro sua portione, non teneantur pro Alijs. Cap. 230.

SI fuerint plures, quibus Impositio aliqua facta sit, vel fiet communiter, & sint diuisi, & diuisim, seu separatim habitent, tempore Oneris Impositi Quilibet eorũ obediens, pro sua rata Portione sit liberatus à residuo, nec pro Alio, vel Alijs posit molestari, saluò Iure, Cameræ Ducalis.

De

De ijs, qui possunt habitare in Ducatu per certa Tēpora absq; eo, quòd teneantur sustinere onera. Cap. 230.

QVilibet Ciuis habitator Mediolani possit ire cum Familia sua extra Ciuitatem Mediolani ad habitandum in quamlibet Partē Ducatus Mediolani, vbi habet Possessiones suas, vel Prædia sua, aut Conductas, vel Conducta, & ibi possit stare, à Calendis Maij, vsq; ad Festū Sancti Martini, absq; eo, q̄ teneatur soluere, & sustinere aliquid cum Nobilibus, vel cum Communitate, tàm Nobilium, quàm Vicinorum de Condicijs, & Oneribus, quæ imponerentur Communitati Nobilium, vel Communitati, tàm Nobilium, quàm Vicinorum, nisi laborauerit, vel laborari fecerit Terram ad suas manus, vel suis sumptibus, vltra Perticas vigintiquinq;.

Saluò, quòd semper teneatur, quousq; ibi habitauerit cum Familia, vel maiori Parte Familiæ ad Saluamentum Terræ, vbi steterit.

Si verò vltra prædicta Tempora, ibi habitauerit cū Familia, vel maiori Parte Familię, vel si, etiam intra dicta Tēpora laborauerit, vel laborari fecerit ad suas manus, vel suis sumptibus, vltra perticas viginriquinq;, vt supra, teneatur sustinere Onera, & Cōdicia cum Cōmunitate Nobilium, si fuerint ibi Nobiles, vel cum Communitate Vicinorum, si ibi nō fuerint Nobiles, sed Vicini rantū.

Et hoc pro toto Tempore, quo ibi steterit, & habitauerit cum Familia, vel maiori Parte Familiæ post dictum Festum Sancti Martini, etiam, si Terras, suis manibus, vel suis sumptibus, non laborauerit.

Et intelligatur, ibi habitasse, si reliquerit ibi Filium, vel Filios, vel Aliquos, Descendentem, vel Descendentes, vel Vxorem, vel Nurum.

Eodem modo, teneatur ille, qui etiam intra dicta Tēpora habitauerit in Terris, vel Locis Ducatus Mediolani, si laborauerit, vel laborari fecerit Terras ad suas manus, sed suis sumptibus, & expēsis, vltra quātitatē Perticarū vigintiquinq;.

Et hoc, vsq; ad id, quod teneretur Massarius, qui laboraret illas Terras per respectum ad quantitatem Terræ, quam ipse Dominus laboraret, seu laborari faceret ad suas manus, seu suis sumptibus, & expensis, vt supra.

Saluò, quòd per hoc Statutum non fiat præiudicium Alicui, qui Ius aliquod haberet non soluendi.

Quòd Nobiles per se, et Vicini per se teneantur sustinere Onera. Cap. 231.

SI aliqua Onera Condicia, vel Condemnationes fuerint imposita, vel impositæ, vel facta, vel factæ, de aliqua Plebe, vel super aliqua Plebe, quæ Condicia, Onera, vel Condemnationes, tangant, tàm Nobiles, quàm Vicinos, vicinis soluentibus suas Contingentes Portiones, seu Partes, non compellantur, aliquo modo, ad soluendum pro Nobilibus, seu Partibus eis tangentibus, sed Ipso Iure, sint liberati, & e conuerso.

Et,

Et, si vicini paterentur aliquod Damnum, vel Expensas pro eo, quod Nobiles non soluerent, totum restituatur per Nobiles ipsis Vicinis, & e conuerso.

Et, si Burgus, vel Locus, Castrum, & quilibet alius Locus soluerit suam Partem de Oneribus, & Condicijs, & Condemnationibus factis, & impositis de Plebe, & super Plebe sua, non possit vlterius pro ipsis Oneribus, & vt supra molestari, inquietari, nec aggrauari, sed, Ipso Iure, sint liberati.

Et, si fuerint Nobiles in Loco, vel Burgo, vel vt supra, & Onera, Condicia, vel Condemnationes fiant, & imponantur super ipso Loco, vel Burgo, & vt supra, tantum, & non super Plebe, quæ tangant tàm Nobiles, quàm Vicinos, similiter, soluentibus Vicinis suam Partem non teneantur, nec molestentur pro Parte pertinenti Nobilibus, sed, Ipso Iure, sint liberati, & e conuerso.

Et, si quis Exequutor, vel Rector contra prædicta fecerit, incurrat Ipso Facto, pęnam librarum quinquaginta Imperialium.

Et, si fuerit alius Officialis, qui contrafecerit, condemnetur, qualibet vice, in libris vigintiquinq; Imperialium.

Et Iudex, qui erit Deputatus ad Syndicandum Officialem de prædictis inquirere teneatur, & condemnare, & facere restitui omnes Expensas, & Damna illis, qui fecissent Expensas, vel Damna habuissent, occasione prædicta, quæ pœnæ, de quibus supra, applicentur pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate, damnum Passo.

Et, si Quæstio oriretur inter Nobiles, & Vicinos de Parte, teneatur Iusdicens infra decem Dies, ex quo fuerit Denunciatum, Ordinare, & Determinare, quę Pars pertineat Nobilibus, & quæ Pars pertineat Vicinis, & si non concordarentur de hoc, infra decem Dies compellantur Nobiles, & Vicini per Iusdicentem ad concordandum inter se, captis Pignoribus, & omnibus alijs, Iuris remedijs, vel teneatur committere Aliquibus Probis Viris, qui eam Diuisionem faciant.

De Eodem. Cap. 232.

SI Burgus, vel Locus esset diuisus per Partes, illa Pars, quæ soluerit suam Partem, non teneatur vlterius ad Expensas, nec Damna, quæ fierent, & paterentur, occasione, illius Oneris, vel Datij, vel Condemnationis, cuius Caussa soluerit suā Partem, seu obedierit pro sua Parte, Et Rectores, seu Exequutores, vel Officiales teneantur recipere illam suam Partem Volentium satisfacere, & omnes Alij de Alia Parte compellantur per Iusdicentem summariè, & sine strepitu Iudicij, & Datione Libelli, Officio suo ad restituendum omnes Expensas, & omnia Damna integraliter, quæ incurrerent, vel obuenirent super Communi, Burgi, vel Loci, vel Illis, vel Aliquibus ex illis, qui soluissent, seu super illa Parte, quæ soluisset pro suis, vel super illis, vel aliquo de illa Parte, secundum quod casus occurrerit, Et Rectores, seu Exequutores, Iusdicentes, si inde fuerint requisiti, teneantur, & debeant compellere incontinenti, cum eis, vel Alicui eorum fuerit denunciatum, summariè, sine strepitu, & figura Iudicij, vt supra, ad Requisitionem illius Partis, vel alicuius, vel aliquorum de illa Parte, quæ soluerit, Alios de Parte, quæ non soluerit in simul,

mul, vel diuisim, ad restituendum omnes Expensas, & Damna, quas, & quæ passa fuisset Pars, quæ soluit, seu Ille, vel Illi de illa Parte, quę soluerit, seu Commune illius Burgi, vel Loci, de quo esset illa Pars, quę non soluisset.

Ita, ꝙ Obedientes, & Soluentes omnino sine Damno conseruentur ad expensas Inobedientis, De quibus Expensis, Damnis, & Interesse, credatur Sacramento Syndici illius Burgi, vel Loci, si Burgus, vel Locus fuerit passus illud Damnum, & Sacramento Syndici illius Partis, quæ soluerit, si illa Pars, quę habuerit illud Damnum, haberet Syndicum, vel tribus de illa Parte, si non haberet Syndicum, Taxatione Iudicis prędhabita.

Et, si Iudex, qui Requisitus fuerit de prædictis negligens fuerit, incurrat, Ipso Iure, pœnam librarum vigintiquinq; Imperialium, applicandam, vt supra, qualibet Vice.

Et si Contentio esset inter illas Partes alicuius Burgi, vel Loci, Ita, quòd inter se non concordarent de Facultatibus habendis, Iusdicens compellat quamlibet ipsarum Partium propalare suas Facultates, vt sciatur quantum debet soluere, & sustinere vnaquæq; ipsarum Partium.

Et hoc, postquàm ipsi Iudici fuerit Denunciatum per vnam Partem, seu per aliquam de ipsis Partibus. Non obstante quòd Alij velint recusare, sub prætextu, quòd non esset alia Pars.

Et hoc faciat ipse Iudex ex Officio suo, captis Pignoribus, & Mulctam indicendo, & alijs modis, & remedijs Iuris, quibus melius poterit.

De Eodem. *Cap. 233.*

SI quis de aliqua Vniuersitate Burgi, vel Loci Ducatus Mediolani, vel de alia Vicinantia, Ducatus Mediolani comparuerit coràm aliquo Iusdicente, & exposuerit, quòd in sua Vniuersitate sint aliqui Potentes, vel Magnati, vel qui aggrauant eum, & alios suos Vicinos, volentes soluere, & sustinere eorum contingentes partes suæ Vniuersitatis, nec Communi Mediolani, obedire, prout debent.

Ita, quòd Commune, illius Vniuersitatis, seu Terræ desertum; seu deserta redditur, & petierit ab eo Iusdicente Aestima Homini illius Terræ, vel Vniuersitatis coràm ipso Iusdicente fieri, teneatur, & debeat ille Iusdicens, cui fuerit expositum, vt supra, cogere illud Commune, seu Vniuersitatem, & Homines eiusdem, ad eligendum Aestimatores, qui illa Aestima, in præsentia ipsius Iusdicentis faciant, & factis illis Aestimis, quilibet de ipsa Terra, seu Vniuersitate, compellatur soluere suam contingentem Partem Onerum illius Terræ, vel suæ Plebis, vel alterius Vniuersitatis, & soluta sua contingenti Portione, non posit aliquis de ipsa Terra, vel Vniuersitate, quouismodo, cogi ad soluendum pro ipso Communi, vel Vniuersitate, nec pro alijs suis Vicinis, sed penitus, ab ipso Onere, sit absolutus, & liberatus.

De

De conseruando indemnem illum, qui sustinuerit damnum pro alieno defectu, vel negligentia. Cap. 234.

SI aliquod Commune, vel Vniuersitas, Condemnationem, vel damnum sustinuerit pro alicuius singularis Personæ illius Vniuersitatis, vel Communitatis Maleficio, Negligentia, Contumacia, vel Defectu, ꝙ Ille, cuius Caussa sustinerentur illa Damna, & Condemnationes, teneatur ad conseruandum Indemnem, & Indemnes ipsa Communia, Consules, & Personas eorum Communium.

Quòd Communia non teneantur extra suum Territorium obedire Datiarijs. Cap. 235.

COMMVNIA non teneantur extra suum Territorium ad petitionem Datiariorum, ire ad aliquam Exequutionem, nec ipsos extra suum Territorium teneantur associare, nec in aliquo eis obedire.

Cum quibus Terris, Cassinæ teneantur sustinere Onera. Cap. 236.

OMnes Cassinæ, & omnia Molendina, Follæ, Pistæ, Trauersetæ, Maliæ, & Reseghæ, ab aqua Ducatus Mediolani, teneantur soluere, & sustinere Onera, & Condicia, cum illis Burgis, & Locis, in quorum Territorijs sint.

Et si Dubium emerserit, de quo Territorio sint, teneantur sustinere Onera cum propinquiori Terra, vel Loco, nisi per quinque annos ad minus, sustinuerint Onera cum alio Loco, vel Terra.

Et tunc, quo ad Onera, intelligatur esse de Territorio illius Terræ, vel Loci, cum qua, vel quo sustinuerint, vt supra.

Rub. consil. 21. & an sufficiant anni 40. Tex. in l. fi. ad fi. C. de fund. patr. lib. 11.

Saluò, ꝙ si aliqua Cassina posita in aliquo Territorio, vel si dubium fuerit, de quo sit Territorio, fuerit per decennium continuum in Possessione, seu quasi, libertatis non soluendi Onera cum aliqua Terra, vel Loco, habeatur pro libera, nec aliqualiter possit inquietari occasione Onerum, quæ imponerentur Terræ, in cuius Territorio, fuerit, seu illi Terræ, cui fuerit propinquior, quando est dubium, vt supra.

Et saluo Iure Pactorum, quæ aliqua Cassina, vel Dominus, vel Domini eiusdem habuerit, vel haberet, seu haberent, si qua haberent, cum Communi, Terræ, vel Loci, cum qua ipsa Cassina soluere, & sustinere deberet, secundum Formã principij huius Statuti.

Et hoc Statutum non habeat locum in illis Cassinis, quæ essent separatæ ab alienis Territorijs, solitis de per se sustinere Onera, nec habeat locum in illis Cassinis, de quibus in sequenti proximè Statuto fit mentio, nec in alijs Cassinis.

finis hactenus ædificatis, durantibus temporibus Immunitatis, ex Forma Statutorum. Finitis autem ipsis temporibus limitatis Exemptioni, ex Forma Statutorum Communis Mediolani, Statutum præsens habeat locum.

De Immunitate Casinarum. Cap. 237.

SI contingat de cętero, de nouo ædificari Cassinam, vel aliam Habitationem in Territorio alicuius Burgi, vel Loci, longè ab ipso Burgo, vel Loco, saltem per medium miliare, illa Cassina, seu Habitatio, ac etiam Habitatores ipsius Cassinæ, vel Habitationis, sint, & esse debeant Immunis, & Immunes ab omnibus Oneribus Communis ipsius Burgi, vel Loci, vsq; ad annos viginti quinq;, à tempore cępti Aedificij, computandos, & hoc duntaxat, respectu Onerum Personalium.

Barb. Inti. cons. Alex. cons. 6. per totū lib. 4.

Onus Salis quo diuidatur super psonas, & sup hauere. sup. c. 223

Respectu verò Onerum Realium, & mixtorum, sint Immunes, & Exempti ibidem Habitantes pro Bonis duntaxat, quæ tempore cępti Aedificij, vt supra, vel per menses sex ante erant inculta, & non laboratiua.

Et Volentes vti Beneficio huiusmodi Immunitatis, teneantur comparere ad Officium Prouisionum Cōmunis Mediolani, primo anno, quo Aedificiū ipsum inchoari, vel fieri fecerit, qui gaudere Intendunt Immunitate presentis Statuti.

De Fodro, Oneribus, et Datijs non imponendis. Cap. 238.

DE cæterò non imponatur Fodrum, Tallea, Mutuum Datium, Onus, nec Aestimum per Commune Mediolani, nec aliquid aliud, infraudem, aliquo quæsito colore, nisi quatenus per Dominum, Dominū nostrum Mediolani fuerit ex Caussa visum vtile, vel necessarium, sub pœna Contrafacienti librarum quinquecentum Imperialium, pro quolibet. applicanda Communi Mediolani, & illud, quod fieret in contrarium, nullius sit Valoris.

Quòd Suburbiani non teneantur, nisi, vt Ciues. Cap. 239.

ANtiani Burgorum, Ciuitati Mediolani Coniunctorum, nec Corporum Sanctorum Mediolani, nec Communitates eorum, & illi, qui in eis habitant, non teneantur ad aliqua Onera, vel Factiones, nec ad aliqua Alia, nisi sicut tenentur alij Ciues Mediolani, qui habitant in corpore Ciuitatis, nec ad aliqua Deposita, nec Robationes, nec Sequestrationes, nec Aestimationes, quæ non possint fieri de eis, nec super eis, nisi sicut fit, & potest fieri de Habitantibus in corpore Ciuitatis.

Et si aliter fieret, non valeat, & sit irritum, non obstantibus aliquibus Exceptionibus, quod Statutum non habeat locum, respectu Sequestrorum, & Depositorum, quæ ex Forma Statutorum Communis Mediolani, penes eos fieri possunt. Nec habeat locum in his, quæ in contrarium ordinata sunt, seu in futurum ordinabuntur per Dominum, Dominum nostrum Mediolani.

Si per Decreta Ducalia, vel Ordines Ducales reperiatur circa Onera aliter quã per præsentia Statuta, esse dispositum, seruentur, & seruari debeant ipsa Decreta, & Ordines Ducales, quo ad ipsam Cameram tantum.

RVBRICA GENERALIS.

De Aqua, & Iure Molendinorum, & de Stratis.

Quòd habentes antiquam sedem Molendini, possint illud Molendinum construere, nulla obstante temporis præscriptione. Cap. 240.

An sufficiat noiare Molendinũ, & cõprehẽdant Aque, & Molæ, & oia Instrumẽta. Ruin. cons. 94. nu. 8. lib. 4.

An potuerit per Statu. Induci, Ruin. cõs. 191. nu. 11. lib. 1.

Si quis Sedem Molendini habeat, quamquàm longissimo tempore, seu tanto tempore, cuius Initij memoria non existat, steterit, quòd illud non construxit, & inferior, vel superior Vicinus aliud Molendinum ædificauerit, vel aliquid aliud fecerit, quod antiquo Molendino, seu antiquæ Sedi noceat, etiam si triginta, vel quadraginta annis illud possedit, vel sine aliqua Interruptione tenuerit, Domino veteris Molendini, seu Sedis antiquę non obsit, quominus, in statum antiquum suum possit Molendinum construere, & possit Superiorem, & Inferiorem Vicinum cogere, vt omne Opus, ab eo factum, quod antiquæ Sedi, seu antiquo noceat Molendino, destruat, nulla obstante temporis Præscriptione, cum de antiquo Molendino, seu de antiqua Sede, constet, vel ipsum ibi antiquitus fuisse, vel stetisse appareat, vel aliqua vetustatis Molendini veteris Signa, seu Vestigia appareant.

De fodendo, & purgando Lectum Aqua in fauorem Molendini, et qualiter potest conduci Aqua ad Prata irriganda. Cap. 241.

Molendinorum Caussa, quorum Fauor publicus est, Iure nostro Municipali, alia Regula approbata est, vt qui Molendinum habet, possit Alueum fodere, purgare, Limam secare, Lutum proijcere, ab vtraq; Parte, prope Ripas dextrorsum, & sinistrorsum, & omne Obstaculum, quod esset in eo Alueo nociuum ipsi Molendino, si noceet antiquo Molendino remouere, non obstante aliqua Præscriptione, Inuitis, etiam,

etiam, illis, qui prope Ripas, etiam ab vtraq; Parte, Prædia possident.

Et hoc, vsq; ad inferius Molendinum. Sed, & illi qui Prata irrigare possunt, & volunt prohibere non possunt, ne hoc faciat.

Et Iusdicens Molendinorum, fauore, pęnam possit apponere librarum sexdecim Imperialium, si contrafactum fuerit, & Camparios ad custodiendum Aquam deputare, excepto, si cui permissum foret Prata irrigare, vel per Sententiam, aut alio legitimo modo, & excepto, quod quilibet Habens Ius deriuandi Aquam possit tenere Obstaculum, die Sabbati post occasum Solis, vsq; ad ortum Solis secundæ Feriæ, eo intellecto, quòd per hoc Statutum non acquiratur Ius irrigandi, nisi, vt supra, nec auferatur illi, qui Ius habet irrigandi, vel nisi tempore plenæ. Quibus temporibus plenæ, seu plenarum prædicta non seruantur.

Et idem habeat locum in Vigilijs beatæ Mariæ, & Apostolorum, & aliorum Festorum Principalium.

Quibus Vigilijs, ab Occasu Solis, vsq; ad Ortum Solis sequentis Diei post illud Festum possint Prata irrigari, vt supra per Habentes Ius deriuandi, vt supra.

Quòd penes Flumen publicum non fiat Caput Sorcedilis. Cap. 242.

NVllus de cætero possit facere Caput alicuius Sorcedilis penes Flumen publicum, per Citatas quatuor sub pena librarum centum Imperialium cuilibet Contrafacienti applicandarum, Ipso Iure, Communi Mediolani.

Et vltra teneatur Contrafaciens, suis expensis, reduci facere Opus in Pristinum Statum.

Quòd penes Fontanile non fiat aliud Fontanile. Cap. 243.

PEnes aliquam Testam Fontanilis non possit fieri alia Testa Fontanilis per Brachia trecentum ad Brachium Terræ, & si contrafactum fuerit, Contrafaciens incurrat pęnas, de quibus in præcedenti Statuto fit mentio. Et reliqua faciat, prout in proximo precedenti Statuto continetur.

Quòd in Flumine publico non fiat Obstaculum. Cap. 244.

IN Flumine Publico non remaneat, nec teneatur de cætero aliqua Clusa, vel Obstaculum, quominus aqua fluat liberè per Flumen Publicum.

Et, si adsit, quilibet, sua auctoritate, impunè possit remouere, & & remoueri facere.

Et insuper, quilibet Iusdicens teneatur, & debeat postquam ei denunciatum fuerit, remoueri facere.

Saluò Iure Molendinorum, & saluò Iure illorum, qui habent legitimum Ius tenendi ipsum obstaculum.

Qualiter liceat ducere Aquam ad transuersum Fluminis, vel Rugiæ, vel Soratoris, non obstante Contradictione Vicini sui. Cap. 245.

AD Transuersum Fluminis, tàm publici, quàm priuati, vel alicuius Rugiæ, vel Soratoris, non obstante Contradictione alicuius Prętendentis habere Ius in conductu dictæ Aquæ, Fluminis, Rugiæ, vel Soratoris, liceat Vicino, habenti Terras ab vtraque Parte, Aquam ducere.

Et hoc, impunè facere possit, & sub forma infrascripta, videlicet, per Canalem superponendum, vel Canales superponendos ad dictum Flumen, vel Rugiam, vel Soratorem, absque lęsione decursus Aquæ dicti Fluminis, vel Rugię, vel Soratoris.

Et eodem modo, liceat Vicino, habenti Terras ab vtraque Parte, vel si ab vna Parte habeat Terram, & ab alia sit via, ad transuersum dicti Fluminis, Rugiæ, vel Soratoris, Pontem facere, & manutenere.

De Eodem. Cap. 246.

LIceat vnicuique, & licitum sit, etiam Conducere, & Deriuare, seu Conduci, & deriuari facere Aquam sub Alueis, quorumcunque Habentium Ius Aquæ ducendę, fieri faciendo quæcunque Cauamenta oportuna, & necessaria.

Ita tamen, q̀ per talem conducere volentem, fiant Aquæductus oportuni, de Lapidibus, & Cemento, vel Lignamine, prout fieri poterit cum minori detrimento talis conducere volentis, qui Aquæductus fieri debeant, vt præmittitur, Lapidibus, & Cemento, aut Lignamine, ad Electionem, & Arbitrium eligendi per Dominum Vicarium Prouisionum.

Ita tamen, q̀ Firmi, & stabiles sint; & Aquæ illorum, qui per Alueum superiorem Ius ducendi habent, possint, & valeant liberę decurrere, absque eo, quòd vlla Pars ipsius Aquæ diuertatur, seu decidat inferius, quem quidem Aquæductũ, teneantur, & obligati sint tales Conducentes, semper, & omni tempore, manutenere firmum, & illęsum.

Ita, vt Conducenti Aquam desuper, nullum per hoc præiudicium possit generari in Aquę suę decursu.

Qui Aquæductus, taliter construi debeant, q̀ Alueus ipse superior, nec eleuatus, nec depressus, vltra solitum, remaneat, sed Aqua dicti Aluei superioris, iuxta solitum, liberè, & absque vllo impedimento decurrat.

Et pro tollendis discordijs, primò, ante ipsam Fabricationem adsit Fabricatio-

ni

ni prædictorum vnus Deputandus per Dominum Vicarium Prouisionum, Confidens Partium, vel vnius in Contumaciam alterius, qui in talibus sit expertus, qui modum det circa prædicta.

Et, si aliqua Partium, ab eius Ordinatione fortè quærelauerit, de huiusmodi Querela cognoscatur per ipsum Dominum Vicarium, qui eam reijciat, vel admittat, & deinde Rem moderetur, & reformet, vt sibi videbitur.

Liceat tamen, & licitum sit omni tempore, Habenti superiorem Alueum, ipsum fundare, si id sibi necessarium, & vtile fuerit, absque Contradictione Habentis inferiorem Aquæductum.

Quo casu, talis Habens Aquæductum inferiorem, teneatur suis expensis, ipsum inferiorem Aquæductum, ita aptare, & etiam fundare, vt nullo modo, obsit, vel obesse possit Habenti Alueum superiorem.

Et, si super prædictis contigerit oriri Differentiam. Primò, videatur, & declaretur per ipsum Dominum Vicarium, seu per Aliam Personam Confidentem Partium, seu vnius in Contumaciam alterius, per ipsum Dominum Vicarium eligendam, & in talibus expertam, antequam possit ad talem Nouitatem deueniri.

De Aquis conducendis. Cap. 247.

OMnibus, & singulis Habentibus Ius, & Facultatem Aquæ deriuandæ, tàm ex Fontanilibus, quàm aliter, liceat ipsam Aquam deriuare, & conducere, seu deriuari, & conduci facere, cauando Clusas, & alia quælibet necessaria faciendo, per quascunq; Terras, & Possessiones cuiuslibet Personæ, Cmmunis, vel Vniuersitatis, Ducatus Mediolani, & per Vias publicas, & etiam priuatas, & Accessia, & etiam deredente, & secus vias Publicas, ad minus, tamen Damnum, & Incommodum Partium.

An sit Correctorium, aut Limitatoriū Iuris Rub. c6s. 92. vbi ēt habes an respiciat publicā vtiliti. vid. ēt Constitut. In tit. de Aqs, & flu. lib. 4. Et multa trad. Veron. in tit. de Seruit. rust. p̄d. C. de seruit. aqued. col. 48. vers. vlterius quæro. Et Ias. cons. 150. lib. 2.

Ita, quòd liber sit ipsius Aquæ decursus, ipsis tamen, deriuantibus, & Conducentibus, prius soluentibus omne, & totum illud Terrenum, quod occupabitur in ipsis Cauamentis, ex Terreno alieno, ad æstimationem duorum, vel plurium Virorum, in talibus expertorum, per Partes eligendorum.

Et hoc, tàm respectu Precij, & Valoris Rei, quæ occupabitur, quàm etiam Damni dandi, quod æstimari possit, vsq; in duplum, & non vltra.

Et quilibet Conducentes, & Deriuantes huiusmodi Aquam, & Quicunq; ea gaudentes, teneantur, & debeant facere, & manutenere Pontes, & Soratoria, & Aggeres, ac alia necessaria, prout expediens fuerit.

Ita, quòd Prædia, & Possessiones aliorum, ex ipsa Aqua conducenda, maximè Temporibus pluuiarum, non habeant inundare, nec aliquod Damnum supportare, nec etiam Stratæ Viæ Publicæ deuastari possint.

Ita, quòd Pontes construendi, & manutenendi super Stratis, & Vijs Publicis, fiant de Saricio, vel de Lapidibus coctis, & fortibus, & Cemento, ac in bono Ordine, & debeant Ingerari, & hoc, in electione facere Debentis.

De Eodem. Cap. 248.

NVLLVS cuiuscunq; Conditionis, vel Status existat, vltra Formam Statutorum Cõmunis Mediolani, debeat, nec possit immittere aliquam Aquam super Stratis Publicis, vel iuxta Stratas Publicas, per quam, Stratæ deuastentur, vel deteriores fiant, nec aliud facere, nec fieri facere in deteriorationem ipsarum Stratarum, nec per quod ipsæ Stratæ deuastentur, nec deteriorentur.

Et, si quis contrafecerit, condemnetur in libris quinquaginta Imperialium, & pluribus, inspecta qualitate Rei, arbitrio Iudicis Stratarum, applicandis Communi Mediolani, & vlterius compellatur, sine aliquo Processu, ad refectionem ipsarum Stratarum, & ad tollendum, seu reformandum omne Opus, per quod ipsæ Stratæ deteriores fierent, vel factæ erunt.

Et pro prædictis, omnia eius Bona sint Communi Mediolani obligata.

Et hoc, si Contrafaciens fuerit Subditus Potestati Mediolani, vel Iusdicentibus Ducatus Mediolani.

Si verò non fuerit Subditus, vt supra, liceat vnicuiq; impunè auctoritate propria, remouere, & remoueri facere omne id, cuius occasione, Strata in aliquo lædatur.

Et, si super hoc data fuerit Accusa, vel Querela, aut Denuncia ad Instantiam alicuius non Suppositi, vt supra, vel aliter, per nullum Iusdicentem recipiatur, & Processus factus, in contrarium, non teneat.

De Eodem. Cap. 249.

NVllus possit conducere Aquam extra Ducatum Mediolani, nec extra Terras Communes, ad alia Territoria, nisi prius ipsa Aqua seruiuerit Molendinis, & Irrigationi Pratorum Ducatus Mediolani, & Terrarum Communium, debitè referendo, quibus commodè, seruire possit, sub pœna Amissionis cuiuscunque Iuris, quod habuerit, seu habuerint, Ille, vel Illi, qui contrafecerit, seu contrafecerint.

De hoc verbo vid. in l. nepos proculo. ff. de verb. Sign. vbi Alcia.

Per Fossatis faciendis per habentes Terras iuxta Stratas. Cap. 250.

OMnes, & singuli cuiuscunque Status, Conditionis, & Prçeminentiæ existant, habentes Terras iuxta Stratas mastras in Ducatu Mediolani, longe à Redefossis Mediolani, vsque ad sex miliaria, debeant manutenere, & facere, debitè referendo, super ipsis Stratis Fossata, quæ sint latitudinis Brachiorum duorum cum dimidio.

Saluò, ꝙ ex talibus Fossatis non diminuatur amplitudo Stratarum, ad hoc, vt illa Fossata recipiant Aquas illarum Stratarum, Et prædicta expediantur per Iudicem Stratarum.

De Stratis Ciuitatis, & Suburbiorum reaptandis. Cap. 251.

Omnes Stratæ Ciuitatis, & Burgorum Mediolani, videlicet, intra Redefossa, reaptentur, & aptatæ teneantur, taliter, quòd Aquæ decurrant, vbi consueuerunt decurrere, vel vbi melius decurrere possint, cum minori incommodo cuiuslibet, & taliter, quòd non morentur super ipsis Stratis.

Illud est Onus reale l. prouinciâ de Immun. neconced. lib. 10.

Et, quòd Iudex, qui erit super ipsis Stratis, teneatur hoc fieri facere, & si non fecerit, Ipso Facto pro Condemnato habeatur in libris quinq; Imperialium, qualibet vice, qua contrafecerit.

Et prædicta fieri debeant, quolibet anno, de Mensibus Martij, Aprilis, & Maij.

Et hæc fiant expensis habentium Domos super ipsis Stratis, pro rata ipsarum Domorum, & vbi non adsunt ipsæ Domus, tunc fiant expensis habentium Prædia super ipsis Stratis, pro rata ipsorum Prædiorum.

Et si reperientur aliqua Loca occupata, seu impedita per quæ aqua solebat decurrere ad Nironem, vel Seuisum, vel ad alium Locum pro fugando, quòd ipsa Loca spacientur, & euacuentur expensis illorũ, qui, ea habent occupata.

Et hoc, nisi reperiatur aliquas Fagias, aliquorum Communium ad hoc esse obligatas.

Quod Stratæ reducantur ad antiquum modum. Cap. 252.

Omnes Stratæ, & Viæ publicæ, & Fossata Stratarum, & Viarum publicarum, reducantur ad antiquos, Modum, & Statum, à quocunq; detineantur occupatæ, & quilibet, qui aliquid occupasset ex prædictis, incontinenti cogatur ad spaciandum eas, & ea per Iudicem Stratarum, & per quemlibet alium Iusdicentem, etiam ex Officio, & omni Iuris solemnitate prætermissa.

Saluò si in contrarium haberet Dispensationem, vel Concessionem, auctoritate Ducali.

Quòd fiat Impositio de Stratis aptandis. Cap. 253.

Fiat Impositio generalis omnibus, & singulis Communibus Collegijs, & Vniuersitatibus Districtus, Diocesis, & Iurisdictionis Mediolani, de Stratis, seu Squadris Stratarum reformandarum, & manutenendarum.

Ita, quòd Nulli, aliquo modo, prosit Priuilegium, nec Prorogatiua, qualiscunq; sit. Nec possint se iuuare ex aliqua Sententia proinde incontrarium lata, nec Consuetudine, nec alia, quauis Concessione, vel Ordinatione, quin omnes teneantur ad Contributionem quaruncunq; expensarum, occasione ipsarum Stratarum. Et idem intelligatur esse Statutum de Pontibus.

De

De Banchis, & Obstaculis non tenendis in Stratis Publicis. Cap. 254.

NUllus in Ciuitate Mediolani possit, nec debeat tenere aliquod Banchum, nec aliquod aliud Obstaculum in Stratis, & Vijs publicis. Et qui contrafecerit condemnetur, qualibet vice, in libris quinq; Imperialium, & quilibet possit accusare, Medietas, cuius Condemnationis sit Accusatoris, & altera Communis Mediolani, & quòd Iudex Stratarum possit ex Officio procedere, & Inquirere, & condemnare Contrafacientem, & teneatur dictus Iudex semel omni Mense ire, vel mittere per Ciuitatem ad inquirendum si quis fecerit contra prædicta. Et hoc teneatur facere præconizari semel singulis Mensibus, sub pęna Iudici Stratarum librarum quinq; Imperialium, qualibet vice, quæ pœna perueniat, vt supra.

Saluò prout in præsentibus Statutis.

Quòd Turpitudo non fiat in Ecclesia, nec Cimiterio. Cap. 255.

QVicunque, qui fecerit Turpitudinem in Ecclesia, vel Cimiterio condemnetur in libris quinq; Imperialium omni vice, cuius pœnæ medietas sit Accusatoris, & altera sit Cōmunis Mediolani, & quilibet possit accusare.

De Cloacis, et Magolcijs remouendis. Cap. 256.

CVm Cloacæ, & Magolcia in Ciuitate Mediolani Pestilentem reddāt aerem, Statuitur, quòd Aquę, quæ de Plateis decurrunt in domibus Priuatorum, & ibi faciunt Cloacas, vel Magolcia, si possibile est, reducantur ad Fossatum, vel ad Nironum, vel ad Seuisum, vel Cantarahām, vel Canossiam, per viam illam, per quam melius, & facilius decurrere possint.

Et, quòd Iudex Stratarum, sub pœna librarum quinq; Imperialium, qualibet vice, si Requisitus fuerit, teneatur hoc exequi.

Et possint hoc facere illi, in quorum domibus sunt Cloacæ, vel Magolcia. Hoc tamen fiat expensis illorum, in quorum domibus sunt ipsæ Cloacæ, vel Magolcia hoc fieri Petentium, & cum minori læsione aliorum, quām fieri potest.

Quòd nullus eiciat aliquod Turpe de Domo. Cap. 257.

SI de Domo alicuius, aliquod Turpe deiectum fuerit, vel effusum in Vijs publicis, qui habitat in ea Domo condemnetur in Soldis triginta Imperialium, qualibet vice, & quilibet possit accusare, medietas, cuius Condemnationis sit Communis Mediolani, & altera Accusatoris.

Liceat

Liceat tamen vnicuiq; habere, & tenere Riuos, seu Riáles, ex quibus Aqua, & Schoratucium Domus illius posit fluere, & fluat in Vijs publicis, tempore pluuiæ, & quando Nix dissoluitur, vel etiam Glacies.

Quòd nullus teneat Ledamen in Vijs publicis. Cap. 258.

NVllus teneat, nec teneri permittat in Vijs publicis ante Domum suæ habitationis aliquod Ledamen, nec aliquam Rem putridam, vltra triduum, Aliter, Contrafaciens, qualibet vice, Condemnetur in Soldis quinquaginta Imperialium, applicandis, vt supra proximè. Cętera verò non putrida, posint teneri per octo dies.

Quòd nullus debeat scortichare Equos in Ciuitate. Cap. 259.

NVlla Persona debeat Scortichare Equum, vel Equam, Mulum, vel Mulam, Asinum, vel Asinam, Canem, vel Musipulam in Ciuitate Mediolani, nec prope Ciuitatem, per miliare vnum, nec alibi in Strata, nec prope eam; sub pęna Soldorum quinquaginta Imperialium, qualibet vice, Et quilibet posit accusare, & habeat medietatem Condemnationis, & alteram habeat Commune Mediolani. Et Iudex Stratarum posit, & debeat contra prædictos procedere, & eos inquirere, & condemnare.

De Pœna ædificantis, vel occupantis super Solo Communis Mediolani. Cap. 260.

NEmini, qui sine licentia Ducali, occupauerit Solum Communis Mediolani super ædificando, vel alio modo inuadendo, vel ab alio occupatum detinendo. Si, de hoc existat memoria, reddatur Ius in Ciuili Caussa, donec certiorauerit Dominum Vicarium Prouisionum Communis Mediolani, & Officialem Stratarum, se tale inuasisse, & paratũ se dicat, ratione eius Soli congruam Pensionem præstare Communi Mediolani. Et si multum Vsui publico noceat talis Occupatio, Arbitrio ipsius Domini Vicarij relinquatur, donec talis Soli, sic occupati, facta fuerit Restitutio Communi Mediolani.

Similis pęna infertur ei, qui aliquid ex prædictis, vel aliquid aliud Communis Mediolani sine licentia Ducali occupauerit. Et vltra condemnetur in libris duodecim cum dimidia Imperialium, soluendis Communi Mediolani, nisi denunciauerit ipsi Domino Vicario dictam occupationem infra dies triginta, numerandos à die Occupationis eiusdem.

De Eodem. Cap. 261.

SI fuerit aliqua Persona, Commune, Collegium, vel Vniuersitas, quæ occultauerit, vel in Futurum occultabit Ficta, vel Iura, vel alias Res, vel Iura de quibus illud Fictum solet præstari Communi Mediolani, vel tenuerit illas Res, pro quibus illa Ficta sint occulta, quæ debebantur, seu debebuntur Communi Mediolani, seu Commune Mediolani solitum sit habere, vel Res, & Iura, de quibus illud Fictum solet Præstari Communi Mediolani. Infra dies decem, à die publicationis horum Statutorum debeat prædicta propalare ipsi Domino Vicario, sub pœna dupli Valoris Rei, vel Iuris occultatę, vel occultati.

Et præteritis dictis diebus decem, liceat cuilibet accusare Contrafacientes, quę pœna perueniat, vt supra.

De Putredine non portanda in Pasquarijs. Cap. 262.

DOminus Iudex Stratarum Mediolani teneatur, & debeat curare, quòd nullum Lutum, nec aliqua Putredo, nec Animal mortuum conducatur, portetur, nec deferatur in Pasquario Sancti Ambrosij, Brolio, nec in alia Parte intra Ciuitatem Mediolani, & quòd nullum Molticium proijciatur in Stratis publicis, nec Cimiterijs Ecclesiarũ.

Quòd Processus, et condemnationes Iudicis Stratarum, & Aquarum fiant per Scripturam, & secundum Ordinem Iuris. Cap. 263.

OMnes Condemnationes, Banna, Mulctæ, Præcepta, & Exequutiones, cæterisq; Processus, cuiuscunq; conditionis, & modi existãt, quæ fient per Iudicem, vel Officialem Stratarum, seu Pontium, vel Aquarum, fiant secundum Iuris Ordinem, & Dispositionem, & per Scripturam solemniter, & registrentur in Libro Actorum ipsius Officij, aliter non valeant, nec teneant, aliquo modo.

Saluò in Casibus, in quibus specialiter per Statuta Communis Mediolani sit aliter dispositum.

Et pecunia, quæ occasione ipsius Officij exigetur, soluatur Caneuario Communis Mediolani deputato, vel deputando ad recipiendum illas Condemnationes, seu pecunias Communis Mediolani.

Et, si contrafactum fuerit, condemnetur, & puniatur Officialis ipse in triplo eius, de quo aliter processerit, vel exegerit, etiam durante suo Officio.

Et nihilominus, teneatur conseruare Commune Mediolani indemne de talibus Condemnationibus, Bannis, Mulctis, Præceptis, & Exequutionibus.

Et

Et prædictæ Condemnationes, & alia, vt supra non fiant sine consensu Dominorum sex Cameræ, vel maioris Partis eorum.

De Stratis, et certis Pradijs Communis Mediolani, non locandis. Cap. 264.

Stratæ publicæ, Prata communia Ciuitatis Mediolani, Plateæ, Pasquaria, & Loca, in quibus consueuerunt fieri Nundinæ, vel Mercata, non locentur de cætero, nec in emphyteosim dentur, nec occupari permittantur, & ea, quæ sunt occupata, siue de eis facta sit Inuestitura, siue non, spacientur, & ipsæ Inuestituræ factæ, vel, quę fierent, Ipso Iure sint inanes, & non valeant, nec obseruentur, sed ipsæ Stratæ, Prata, Plateæ, Pasquaria, & Loca, spacientur, & in Statum pristinum reducantur, & spaciata remaneant perpetuò Vsui publico ad seruiendum.

Et prædicta expediantur, & fiant, & exequutioni mandentur per Officium Stratarum, sub pena librarum duodecim cum dimidia Imperialium, cuius pœnæ medietas perueniat in Accusatorem, & altera in Commune Mediolani, & quilibet possit accusare, Saluis tamen Concessionibus factis per Dominum, Dominum nostrum, seu de eius licentia.

Quòd Brolium, in quo fit Mercatum Bestiarum spacietur. Cap. 265.

Brolium, vbi fit Mercatum Bestiarum apud Ecclesiam sancti Stephani spacietur, & euacuetur, & coadequetur, & de cætero nulli locetur, sed coæquatum, spaciatum, & euacuatum teneatur, & in pristinum Statum reducatur.

Et prædicta expediantur, fiant, & Exequutioni mandentur per Dominum Vicarium Officij Prouisionum, & per Officialem Stratarum, & per quemlibet eorum.

De Officio Iudicis Stratarum super Vijs Publicis, et aliis, ad vsum publicum pertinentibus. Cap. 266.

Officiales Stratarum teneatur Solicitè curare, quòd aliqua Via publica, vel aliquod ad vsum publicum pertinens non occupetur. Et si occupatum fuerit, relaxetur, & spacietur. Non obstante Præscriptione temporis, & illud, debito sui Officij, notificare Officio Prouisionum.

Iterum de Officio Iudicis Stratarum. Cap. 267.

Officiales Stratarum teneantur exequutioni mandare omnia Ordinamenta de Stratis, & Pontibus, & Immundicia Ciuitatis sub pęna librarũ xij. Imperialium applicandarum, vt supra, & qualibet vice, qua contrafactum fuerit.

De Necessarijs in Aestate non spaciandis. Cap. 268.

NVllum Necessarinm spacietur in Ciuitate Mediolani, à Calendis Aprilis, vsq; ad Festum Sancti Michaelis, sub pęna librarum trium Imperialium applicandarum, vt supra, qualibet vice.

A Festo, autem Sancti Michaelis, vsq; ad proximas Calendas Aprilis, absq; aliqua Impetratione alicuius licentiæ possit spaciari.

Idem habeat locum in Cloacis, & Cisternis.

Pro Rebus Fetidis ducendis extra Ciuitatem. Cap. 269.

PAltanum, Nec aliquod Fetidum, non deferatur in Stratis, nec Locis publicis, infra Ciuitatem, sub pœna prædicta, applicanda, vt supra, sed extra Ciuitatem sint Loca ad hoc apta, vbi Res fętidæ conducantur. Et hoc expediatur per Officium Stratarum.

De Eodem. Cap. 270.

IVdex Stratarum, Pontium, & Aquarum, teneatur, & debeat, sine spe alicuius Remunerationis, ac etiam sine Salario ire ad videndum Stratas, & Pontes Communis Mediolani, & notificare earum, & eorum Defectus Officio Prouisionum Communis Mediolani, quę Officia Prouisionum, & Stratarum, & vtrunq; eorum, teneantur sub pœna librarum duodecim cum dimidia Imperialium reformari facere Defectus notificatos, vt supra.

De electione Iudicis, et Dominorum sex Camera Stratarum, Pontium, & Contrascriptoris. Cap. 271.

ELigantur per Dominum, Dominum Mediolani, vel eius Locum tenentem Iudex Stratarum, & Pontium, Necnon Domini sex Cameræ probi Viri, inter quos sit vnus Doctor de Collegio Dominorum Iudicum Mediolani, & qui etiam sit Consultor pro dicto Officio, vbi non sit suspectus, videlicet, vnus pro qualibet Porta, maiores annis vigintiquinq; pro quolibet.

Qui omnes, præsint Officio Stratarum, & Pontium.

Et qui omnes, antequàm se intromittant in dicto Officio, Iurent in manibus Domini Vicarij Prouisionum, vel eius Locumtenentis, quòd iustè, rectè, & fideliter, & sine Fraude, exercebunt Officium eis iniunctum, & qui omnes, vel saltim maior Pars eorum, semper interueniente ipso Doctore Consultore, vt supra, debeant solicitè, & cum omni cura, & diligentia prouidere, quòd omnes Stratæ Ciuitatis, Suburbiorum, necnon omnes Stratæ Magistræ, & Pontes Ducatus Mediolani benè, ordinatè, aptatæ & refectæ sint, & manuteneantur, & qui se presentare habeant quottidiè, saltim die Iuridica

ad

ad Officium Stratarum, iusto cessante impedimento; nec possit Iudex aliquid agere, aut Ordinare, sine Consensu, & interuentu ipsorum Dominorum sex, vel maioris Partis eorum, & inter quos semper adsit Doctor, vt supra.

Item eligatur Contrascriptor, qui non possit esse ex Dominis sex, ad dictum Officium, qui habeat in concernentibus dictum Officium Stratarum, & Pontium facere quaslibet expedientes, & necessarias scripturas, maximè in Visitationibus Stratarum Mastrarum, & tenere bonum Contum, ne Communia, indebitè condemnentur.

De Visitatione Stratarum facienda per Iudicem, & socios. Cap. 272.

Teneatur Iudex Stratarum bis in anno visitare Stratas Mastras, & Fagias, & Pontes super eis existentes, videlicet, de Mensibus Martij, Aprilis, Augusti, & Septembris, quibus temporibus, secum habeat Contrascriptorem, Notarium dicti Officij, Seruitorem, & vnum ex Dominis sex, eligendum per Alios ex dictis sex, vel per maiorem Partem eorum.

Aduertendo tamen in eligendo, ne eligatur ille, de illa Porta, extra quam Visitationem fieri contingat.

Et, quòd ipsi visitantes Fagias, & Pontes super Stratis prædictis, non recedant à loco cuiuslibet Fagiæ Visitatæ, donec cognitum, & ordinatum fuerit per ipsos omnes tres, in scriptis, an Fagiæ sint benè aptatæ, vel sint reaptandæ, vel condemnandæ, singulariter referendo.

Et idem de Pontibus fit.

Et, quæ Ordinatio reducatur in scriptis per dictos tres, Iudicem, Contrascriptorem, & tunc Electum ex sex, ac ipsum Notarium, vt possit postea videri publicè.

Et perfectis omnibus Visitationibus, & dictis omnibus Ordinationibus, infra quindecim dies, tunc proximè futuros, teneantur Iudex, Contrascriptor, & Electus ex sex, conferre prædictas Ordinationes super dictis Stratis factas, cum alijs ex sex, semper interueniente Doctore, vt supra, & qui omnes, siue maior Pars eorum, prius Visis Relationibus, ordinent, & declarent, & condemnent, interueniente semper Doctore, prout eis Iuri videbitur conuenire.

Et, quæ Condemnationes, & Declarationes describantur super vno Quaterneto per Notarium Officij Stratarum, & super vno alio Quaterneto per Contrascriptorem, & qui Quaterneti ambo, sint subscripti per Iudicem, Contrascriptorem, Dominos ex sex, qui Interuenerint, Declarationibus, & per Notarium, antequàm fiant Condemnationes, & Declarationes ipsæ; & quorum Vnus, tunc detur Exactori, alter remaneat penes Notarium dicti Officij; & si contrafactum fuerit Condemnationes sint nullæ, & Iudex ipse, & Contrascriptor cadant in pœnam Ducatorum quinquaginta, pro quolibet eorum, qualibet vice, Communi Mediolani applicanda.

De Officio, & potestate Iudicis Stratarum, et Dominorum sex Camerae. Cap. 283.

STatuitur quoque, ꝙ Iudex Stratarum vna cum dictis sex, vel maiori parte eorum, inter quos semper adsit Doctor, habeant Auctoritatem, Bailiam, & potestatem cognoscendi, terminandi, iudicandi, & declarandi, & quaslibet Condemnationes pecuniarias faciendi, pro quibuscunque occasione dictarum Stratarum, & Pontium, & depēdentium ab eis.

Et, ꝙ prædicta expediri possint summariè, simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, & sola facti veritate inspecta, & etiam, remoto omni Ordine Iudiciario procedenti, seruatis tamen præsentibus Statutis Stratarum.

¶ An per ista verba sublata sit Instantia Alex. cons. 40. col. 3. vers. pro hoc facit, & col. fi. lib. 2. vbi etiam alios referendo. Et, ꝙ manu regia teneat decidere, & sm facti veritatem Ias. in leg. certi cód. §. si nũmos col. 6. ad fi. ff. si cer. pe. & ꝙ tanquàm De. Aret. In c. dilecti col. pe. vers. in quæstione autē, de Iud.

De Citationibus faciendis pro Stratis visitandis. Cap. 284.

ITem, ꝙ Iudex Stratarum, & Domini sex, teneantur citari facere omnia Communia, seu Consules, seu Agentes pro Communibus, Locorum, Terrarum, Burgorum, & Cassinarum descriptarum super libro Stratarum, ante Visitationes Stratarum, per Seruitores ad id deputatos de xv. diebus ante Visitationes, vt Fagias suas aptent, & lapides cum literis apponant, & compareant in die Visitationis eis ordinata, super Fagia sua, & ad videndum, & audiendum laudari, vel reprobari, & pro condemnato haberi, si Fagiam suam non bene aptauerint, quarum Citationum fiant Relationes, nec possint allegare aliquod Priuilegium, Immunitatem, Concessionem, Gratiam, aut Exemptionem, quomodocunque, & qualitercunque concessam, quia quilibet ad Onera Stratarum, & Pontium tenetur, & si reperiantur aliquæ Fagiæ vacantes, quòd dicti Iudex Stratarum, & Domini sex, vel maior Pars eorum prouideant secundum Ordines, Statuta, & Decreta, ꝙ Stratæ ipsæ aptentur, omni Exceptione remota.

De Citationibus antequàm fiant Exequutiones Condemnatorum. Cap. 275.

FActis Condemnationibus per Iudicem Stratarum, & sex, vel maiorem Partem eorum, pro erroribus Stratarum visitatarum contra aliqua Communia, Loca, vel Burgos, Terras, Villas, vel Cassinas, quocunque nomine nuncupentur, Ducatus Mediolani, anteq̃ concedantur exequutiones aliquæ contra tales Condemnatos. Statuitur, ꝙ prius citentur tales Condemnati, & eis statuatur Terminus dierũ decem, à die Citationis, ad comparendum coràm Domino Vicario Prouisionum Communis Mediolani, ad docendum, & allegandum, quare Condem-

demnationes factas soluere non teneantur, vel quare, Fagias suas, temporibus Visitationum, non aptauerunt.

Qui, si Termino prædicto elapso, nihil legitimè, & Iuridicum probauerint; Exequutiones Reales, & Personales fieri posint. Et si probatum, vel ostensum fuerit in Termino prædicto Condemnationes fuisse contra Ius factas, Condemnationes ipsæ sint nullæ, qui visitauerint dictas Fagias, soluere teneantur dictas Condemnationes, sic contra Ius factas, vna cum expensis exinde factis, & ad hoc compelli posint Realiter, & Personaliter per Dominum Vicarium Prouisionum Communis Mediolani, ad soluendum.

Quòd per Iudicem Stratarum, nec Alios, non fiant Compositiones. Cap. 276.

NOn posit Iudex Stratarum, nec qui visitabunt Stratas cũ eo, nec alij in Actu Visitationum Stratarum, vel Pontium nec ante, nec post, facere aliquas Compositiones, vel Pactiones, occasione Aptaturæ, Stratarum, vel Pontium, vel dependentium ab eis, vsque ad tempus Declarationum, & Condemnationum.

Et, si contrafactum fuerit, cadat, Ipso Iure, Contrafaciens in pœnam librarum centum Imperialium, qualibet vice, applicandarum pro duabus Partibus Communi Mediolani, & pro tertia Parte Accusatori, & de qua Contrafactione credatur Accusatori, cum sacramento, & cum vno Teste fide digno, & nihilominus, Stratę aptentur.

De Electione Thesaurarij Stratarum. Cap. 277.

ITem eligatur Vnus ex dictis Dominis sex, excepto Doctore, per Dominum Iudicem Stratarum, & Alios ex sex, pro Thesaurario, ad recipiendum Pecunias condemnationum Stratarum, & qui vna cũ Contrascriptore teneat libros Rationum, & Contorum, de Datis, & Receptis, & de eis, quæ contingent exigi, occasione Condemnationum, & dicti Officij.

Qui Thesaurarius postea dicto Iudici, & Alijs, ex Dominis sex, & Alijs Officialibus Deputatis, & salariatis satisfaciet, iuxta solitum. Nec audeat aliquis alius pecunias aliquas Condemnationum exigere, recipere, nec componere, nisi consignauerit dicto Thesaurario, postquàm exegerit, infra tres dies, & si contrafactum fuerit, condemnetur, qualibet vice, Contrafaciens in Salario Mensis vnius, pro duabus partibus Communi Mediolani, & pro tertia parte Accusatori applicando, & Contrascriptor, & Thesaurarius iurent in manibus Iudicis Stratarum, & aliorum Dominorum sex, vel maioris Partis eorum, benè, fideliter, & sine Fraude administrare, ac bonum Contum, & Rationem reddere de receptis, & agitatis per eos, dicto Iudici Stratarum, & Alijs ex Dominis sex Cameræ, & ad eorum, vel partis eorum Requisitionem, Rationes ostendere.

De electione Seruitorum ad Officium Stratarum, Cap. 278.

Et Dominum Iudicem Stratarum, & Dominos sex, vel maiorem partem eorum, eligantur tres Seruitores, & Officiales, pro occurrentibus dicto Officio Stratarum, & qui habeant facere, adimplere, & exequi, quæ per dictum Dominum Iudicem, & Dominos sex, vel maiorem partem eorum, iniunctum fuerit.

Et hoc, cum Salario, prout Ordinatum, & Taxatum fuerit, soluendo de Condemnationibus, quæ fient ad dictum Officium, & quando satisfiet Iudici Stratarum, & Dominis sex Cameræ.

Quòd Iudex Stratarum, & Domini sex, non se intromittant, nisi de Stratis Mastris. Cap. 279.

Statuitur, quòd Iudex Stratarum, nec Domini sex, non possint se aliqualiter intromittere de aliquibus Accessijs, Vijs nec Stratis Ducatus Mediolani, sitis extra Redefossum Mediolani, nisi de Stratis Mastris, descriptis in libro Chartæ ad Officium Stratarum, nec aliqua Dispensatio fieri possit in contrarium, & si fieret, non valeat, & sit nullius momenti.

De electione Officialis Aquarum. Cap. 280.

Eligatur vnus Officialis Forasterius Iurisperitus, prout videbitur, Domino, Domino nostro Mediolani, qui debeat superesse ad faciendum, quòd Aqua Olonæ, Vepre, Nauigij, Nironis, & Seuesi continuè fluant ad Ciuitatem Mediolani, & prohibere, ne Aquæ dictorum Fluminum deriuentur contra Formam Statutorum Communis Mediolani.

Et, quòd etiam sit Officialis aliarum Aquarum Communis Mediolani.

Cuius Officium duret per Annum, & non vltra, quo elapso, Sindicetur, & Sindicari debeat, & teneatur Satisdare, prout tenentur alij Officiales Communis Mediolani, ex Forma Statutorum.

Qui Officialis non habeat aliud Officium.

De Rugijs, seu Bucchis Aquæ Olonæ. Cap. 281.

Iudex Officialis Aquarum, teneatur, & debeat quàm velocius poterit, videre omnes Rugias, seu Bucchas exeuntes de dicto Olonæ, & eas reduci facere ad modum, & Ordinem, prout continetur in præsentibus Statutis.

De

De Satisdatione facienda per Deriuantes de Aqua Olone. Cap. 282.

NVlla Persona possit Releuare aliquam Rugiam, nec ponere, seu infigere aliquod Incastrum, per quod deriuari possit de Aqua Olonæ pro adaquando aliqua Prata, nisi prius habuerit Ius, id faciendi, & nisi prius Satisdederit coram Officiali Aquæ Olonæ, de libris quinquaginta Imperialium, applicandis, vt supra, de non deriuando de dicta Aqua vltra Formam præsentium Statutorum, & qui contrafecerit condemnetur in Soldis quinq; Imperialiũ, pro qualibet Pertica Prati, quæ adaquari posset per Contrafacientes de dicta Aqua per dictam Rugiam, seu Incastrum; Et Notarius Officij Aquarum non possit accipere pro omnibus Remunerationibus, quæ requiruntur circa ipsam Satisdationem vltra Soldos duos Imperialium à quolibet Satisdante, & quæ Satisdatio non requiratur, nisi semel in Anno.

De pœna tenentis Clusam, vel Obstaculum in lecto Olona. Cap. 283.

NVlla Persona audeat, nec præsumat facere, nec fieri facere, nec habere, nec tenere aliquam Clusam, nec aliquod Obstaculum in Lecto Olonæ pro deriuando de Aqua Olonæ, & qui contrafecerit condemnetur, pro qualibet Clusa, seu Obstaculo in libris vigintiquinq; Imperialium.

Saluo, quòd hoc Statutum non habeat locum in Molendinis, nec occasione Molendinorum tantum illorum, qui haberent Ius vtendi illis Aquis.

De Incastris ordinandis, & aptandis. Cap. 284.

NVlla persona possit habere, nec tenere super Alueo Olonæ aliquã Rugiam, nec aliquod Incastrum, nisi Ius habuerit illam, vel illud tenendi, & nisi illa Rugia, seu Incastrum habuerit Pedem cum suis Spallis de Lapidibus, & Cemento, altum à fundo Aluei Olonæ per tertias duas vnius Brachij, ad Brachium terræ, & lignaminis, accipiendo mensuram per medium Aluei, seu Lecti Olonæ, & nulla Rugia, seu Buccha Rugiæ fieri possit, nec teneri super dicto Alueo pro deriuando de dicta Aqua, quæ sit lata, vltra Brachia duo, & medium, ad dictum Brachium.

Et, si qua Buccha aliter reperiatur, reducatur, ad modum prædictum.

Et prædicta fiant, aptato prius Alueo Olonæ, secundum formam horum Statutorum.

Et qui contrafecerit cõdemnetur in libris vigintiquinq; Imperialium, qualibet vice, applicandis, vt supra.

De Lecto Olonæ adamplando in certis Partibus.

Cap. 285.

Alueus Fluminis Olonæ aptetur à loco de Certiate, vsque ad locum de Castignate, taliter, quod dictus Alueus sit largus, seu in amplitudine ad minus per Brachia duodecim, ad Brachium terræ, & lignaminis, & illa adamplatura fiat ab illa Parte dicti Loci, quæ videbitur Iudici ipsarum aquarum.

Qui Iudex teneatur, quàm citius fieri poterit, ire ad examinandum, & videndum dictum Alueum, & determinandum per quos, & quorum expensis, & in quibus Partibus dictus Alueus debeat adamplari.

Quibus diebus, & horis licitum est deriuare de aqua Olonæ. Cap. 286.

Licitum sit cuilibet Habenti Buccham aliquam Rugiæ super Flumine Olonæ, secundum Formam præsentium Statutorũ, vel Habenti ex Forma horum Statutorum, Ius deriuandi, & deriuari faciendi per ipsam Rugiam de Aqua Olonæ, deriuare, & deriuari facere de dicta Aqua, pro adaquando eorum Prata, & Terras, ab hora Vesperarum dierum Sabbati, vsque ad horam Vesperarum dierum Dominicorum, Et ab hora Vesperarum Vigiliarum beatæ Virginis Mariæ, videlicet, de Mensibus Februarij, Martij, Augusti, & Septembris, & cuiuslibet Apostoli, vsque ad horam Vesperarum cuiuslibet ipsarum Festiuitatum, Et ab hora Vesperarum diei Iouis Sancti, vsque ad diem Dominicam sequentẽ, post Festum Pascatis Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, Et ab hora Vesperarum Vigiliæ Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, vsq; ad Octauã, post Festum dictę Natiuitatis, Hora vesperarum.

Et prædictæ concessa sunt, & conceduntur fieri posse, vt supra. Et hoc impunè, & liberè.

In alijs verò Diebus, & Horis, Nulli liceat deriuare, nec deriuari facere de dicta Aqua, sub pęna Soldorum quinq; Imperialium, pro qualibet Pertica, qualibet vice, nisi aliter expresse concessum reperiatur, vigore præsentium Statutorum.

Quòd tempore plenæ superfluitatis Aquarum, quilibet possit deriuare. Cap. 287.

Tempore plenæ superfluitatis Aquarum, licitũ sit cuicunq; Habenti Buccham Rugiæ, & Ius in Aqua fluenti ex dicta Rugia, secundum Formam horum Statutorũ deriuare, & deriuari facere de Aqua Olone, quocunq; Die, Nocte, & Hora, tam feriata, q̃ non feriata, & hoc liberè, & impunè.

 Quòd

Quòd tempore Siccitatis nullus possit deriuare, etiam Diebus festis. Cap. 288.

TEmpore Siccitatis, non liceat Alicui deriuare, nec deriuari facere de aqua Olonæ, aliquo Die, Nocte, & Hora, etiam si sit Dies Dominica, vel aliud Festum quoduis.

Et hoc, si per Iudicem aquarum preceptum, & prohibitum fuerit eis, ne vtantur de dicta aqua, tempore illius Siccitatis, tunc durãte.

Et qui contrafecerit, condemnetur in Soldis quinque Imperialium pro qualibet Pertica, & qualibet vice.

Quòd deriuantes de aqua Olonæ habeant Soratorem. Cap. 289.

QVilibet, qui deriuabit, vel deriuari faciet de Aqua Fluminis Olonę, teneatur & debeat facere, seu habere Soratorem, per quem Scoraducium dictæ Aquæ possit reuerti, & reuertatur in lecto Olonæ, antequam attingat ad tertium Molendinum, existens ab ea parte lecti dictæ Aquæ, ex qua deriuatur ipsa Aqua.

Et hoc, à loco de Parabiago infra, versus Mediolanum.

A loco verò de Parabiago supra, antequam attingat ad quartum Molendinum, existens ab ea parte lecti dictæ Aquæ, ex qua deriuatur ipsa Aqua.

Et qui contrafecerit, condemnetur in Soldis quinque Imperialium pro qualibet Pertica, & qualibet vice.

De pœna deriuantis Aquã Olonæ Contra formã præsentium Statutorum. Cap. 290.

DE cætero, nullus audeat, nec prȩsumat deriuare, nec deriuari facere de Aqua Olonæ, aliter quàm concessum sit per Formam præsentium Statutorum.

Et, si quis contrafecerit, vel fieri fecerit, condemnetur Contrafaciens, vel fieri Faciens in Soldis quinque Imperialium pro Pertica terrę, quæ irrigaretur ex tali deriuatione;

Et intelligatur quemlibet contrafecisse, in cuius Prato, vel Terra reperta fuerit fluere Aqua in die, vel hora, aliterquam sit concessum per Formam præsentium Statutorum.

De Auxilio dando Iudici Aquarum per Communia. Cap. 291.

COmmunia Burgorum, Locorum, Cassinarum, & Molendinorum propinqua per tria miliaria prope dictum lectum Olonæ, teneantur, & debeant si Requisiti fuerint ex parte Iudicis ipsarum Aquarum, ire cum Sappis, Badilibus, Securibus, & alijs Instrumentis oportunis,

pro splanando omnia Fossata, per quæ deriuari possent dicta Aqua Olonæ, & hoc, sub pœna Librarum quinque Imperialium, pro quolibet Communi.

Quod Capitulum habeat locum tantum vna vice, quolibet anno.

Qui Iudex ipsarum aquarum fieri facere teneatur contenta in hoc Capitulo, expensis illorum, qui habebunt prædictas Rugias explanandas, seu in Casu debendi esse explanatas, secundum Formam præsentium Statutorum.

De pœna deriuantis de Aqua Olonæ propter eius Potentiam. Cap. 292.

SI quis cuiuscunque, Conditionis, & Status sit, qui propter eius potentiam Per Vim deriuauerit, vel deriuari fecerit vel derinatam tenuerit de Aqua Olonæ, contra Formam præsentium Statutorum, condemnetur in Libris quinquaginta Imperialium, qualibet vice.

Et insuper ipse Iudex Aquarum cum auxilio Potestatis Mediolani, teneatur facere arari cum Bobus, & Aratris dicta sua Prata per Longum, & Transuersum, ita, quod non videantur esse Prata.

Et hoc infra quindecim dies, proximè futuros postquàm sibi significatũ fuerit.

Quod Iudex Aquarum teneatur procedere super Accusis coràm eo delatis. Cap. 293.

IVdex Deputatus Officio Aquarum, teneatur, & debeat ad petitionem cuiuslibet Accusantis aliquem fecisse contra Formam præsentium Statutorum de Aquis, procedere super Accusis coràm eo delatis, & super eis facere Condemnationes secundum Formam horum Statutorum, si dictæ Accusę fuerint probatæ per Sacramentum Accusatoris legitimè, & per vnum Testem fidedignum.

Aliter teneatur facere Absolutiones.

De satisdatione facienda per Iudicem Aquarum. Cap. 294.

IVdex, qui Deputatus erit Officio Aquarum, teneatur, & debeat facere bonam Satisdationem coràm Dominis Magistris Ducalium Intratarum Extraordinariarum, vel coràm Officio Prouisionum Communis Mediolani, de Libris quinquecentum Imperialium de faciendo Officium suum Aquarũ benè, iustè, & legaliter, & de non faciendo, nec committendo aliquam Baratariam in dicto suo Officio, & aliter non possit dictum Officium exercere.

De

De Officio Campariј, qui per tempora fuerit electus per Molenarios Aqua Olona à Raude infra. Cap. 295.

Campatius, qui per tempora fuerit electus per Molenarios, seu Consules Molenariorum Aquæ Olonæ de Raude, & citra Raude, si fuerit Confirmatus per Officium Prouisionum habeat Bailiam Accusandi, & denunciandi quoslibet, quos inuenerit fecisse, vel commisisse contra præsentia Statuta de Aquis.

Quòd liceat Molenarijs adaquare certas Insuletas. Cap. 296.

Licitum sit Molenarijs adaquare eorum Insuletas, omni die, tàm feriata, quàm non feriata, dum non sint vltra perticas quinque, pro quolibet Molendino, sine pæna.

Saluò, quàm in tempore Siccitatis.

De pœna Iudicis Aquarum negligentis in eius Officio. Cap. 297.

SI Iudex Deputatus Officio Aquarum fuerit negligens in eius Officio, vel aliter deliquerit, possit, etiam durante eius Officio, Condemnari per Dominũ Vicarium Prouisionum Communis Mediolani, vel per alium Iudicem Deputandum, si deputabitur, Arbitrio suo, inspectæ qualitate negligentiæ, vel facti.

De pœna Offendentis Iudicem Aquarum, vel Camparium Aqua. Cap. 298.

NVllus præsumat, nec debeat Offendere, nec offendi facere Iudicem Deputatum Officio Aquarum, nec aliquem Camparium Aquæ, nec alterum eorum impedire quominus ipsi, & vterque eorum possint exercere suum Officium.

Et hoc sub Pæna, & Banno, Arbitrio Domini Potestatis Mediolani auferenda, inspecta qualitate Personarum, & Facti.

Quòd Molenarij debeant tenere Incastra leuata, & Hostieras Canalium Molendinorum apertas. Cap. 299.

QVilibet Molenarius teneatur, & debeat cum habuerit Aquam ad suum Molendinum tenere Incastra leuata, & Hostieras Canalium ipsius Molendini leuatas, quæ fuerint necessaria pro deriuando Aquam per illum lectum, & dum possint macinare.

Ita,

Ita, quòd aqua liberè posſit fluere per lectum Olonæ.

Et qui contrafecerit condemnetur qualibet vice, & pro quolibet Incastro, seu Hostiera, clauso, seu clausa, in Soldis triginta Imperialium, applicandis, vt supra.

De Molendinis Aqua Olona, Seuexi, Aqualonga Fontana, Areſij, Carraria, & Romani, abaſſandis. *Cap. 300.*

QVolibet Molendinum Aquæ Olonæ debeat abaſſari, expensis illorum, quorum sunt illa Molendina, Ita, vt Aqua liberè fluat ad Ciuitatem Mediolani, Arbitrio Iudicis Aquarum.

Idem fiat de Molendinis Fluminum Seuexi, Aquæ longæ Fontanæ, Areſij, Carrariæ, & Romani.

Et ad hoc compellantur per Iudicem super Aquis Deputatum, vel deputandum.

De Riali communis loci de Parabiago ordinando, & manutenendo. *Cap. 301.*

LIceat, Communi, & Vniuersitati loci de Parabiago, quacunq; Die, nocte, & Hora, tàm feriato, quàm non feriato deriuare, & deriuari facere, & vti de Aqua Fluminis Olonæ per Riale illud dicti Fluminis per quod deriuare consuetum est per ordinem infrascriptum, videlicet, quòd dictum Commune faciat taliari, seu perforari in vno Lapide Marmoreo, vel Sarricio, taliter, quòd per dictum foramen posſit fluere aqua in dictum Riale in quantitate Onciarum sex scilicet, tertiam vnam vnius Brachij ad brachium Terræ, & lignaminis, in longitudine dicti Fluminis, & mediam quartam ad dictum Brachium in altitudine dicti Foraminis.

Et, quòd dictus Lapis ita taliatus, seu perforatus debeat claudi ad Buccham, seu spondam lecti Olonæ de bono Muro, facto de lapidibus, & Cemento, taliter, quòd dictum Foramen, seu spacium Foraminis remaneat altum à Fundo dicti lecti Olonæ per tertiam vnam vnius Brachij.

Quibus, Lapide, & Muro sic aptatis, Nulla Persona singularis, Communitas, nec Vniuersitas audeat dictum Lapidem, & Ordinem deriuandi remouere, nec remoueri facere, sub pęna librarum centum Imperialium, pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice.

Et vltra, Contrafaciens, vel fieri Faciens teneatur suis expensis reducere in pristinum Statum. Dum tamen de dicta aqua non adaquetur aliquod Pratū. Et dum tamen dicta aqua postea reuertatur ad lectū, seu Alueū Fluminis Olonæ.

De Riali Communis de Raude ordinando, & manutenendo. Cap. 302.

Liceat Communi, & Vniuersitati Loci, seu Curiæ Raude, quocunque Die, Nocte, & Hora, tam feriato, quàm non feriato deriuare, & deriuari facere, & vti de Aqua Fluminis Olonæ per Riale illud dicti Fluminis, per quod deriuare consuetum est per ordinem certorum Foraminum, & per infrascriptum Ordinem, Videlicet, quod dictum Commune faciat taliare, seu perforari in vno Lapide marmoreo, vel Sarricio, taliter, quod ex dicto Foramine possit fluere Aqua in dictum Riale vnciarum sex, scilicet, Tertiam vnam vnius brachij ad brachium Terræ, & lignaminis in longitudine dicti Fluminis, & mediam quartam ad dictum brachium in altitudine dicti Foraminis.

Et, quòd dictus Lapis ita taliatus, seu perforatus, debeat claudi ad Buccham, seu spondam lecti Olonæ de bono muro, facto lapidibus, & cemento, taliter, quod dictum Foramen remaneat altum à fundo dicti lecti Olonæ per tertiam vnam vnius brachij.

Quibus, Lapide, & Muro sic aptatis, nulla Persona singularis, Communitas, nec Vniuersitas audeat dictum lapidem, & Ordinem deriuandi remouere, nec removeri facere, sub pœna librarum centum Imperialium, pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice.

Et vltra, Contrafaciens, vel fieri Faciens, teneatur suis expensis reducere in pristinum statum. Dum tamen ex dicta Aqua non adaquetur aliquod Pratum, & dum tamen dicta Aqua postea reuertatur ad locum, seu Alueum Fluminis Olonæ.

De his, qui non possunt esse Camparij, nec Officiales Fluminis Olonæ. Cap. 303.

NVllus, qui habeat Prata super Flumine Olonæ, nec cuius Prata adaquantur de Aqua dicti Fluminis, nec aliquis eius Agnatus possit esse Camparius, nec Officialis dicti Fluminis Olonæ, & si aliter electio facta fuerit, non teneat.

De certis Bucchis Olonæ banniendis, et claudendis. Cap. 304.

SI qua Rugia, seu Buccha per quam deriuetur, vel deriuari possit aqua Fluminis Olonæ de cætero reperiatur, cuius Schoraducium nô reuertatur in lectum Mastrum Fluminis Olonæ, antequàm attingat ad tertium Molendinum, seu secundum quòd est dispositum per Formam præsentium Statutorum, ipsa Rugia, seu Buccha sit bannita, & debeat claudi, & taliter stoppari, quod non possit deriuari aqua per ipsam Buccham.

Et

Et hoc Capitulum mandetur Exequutioni per Officialem aquarum, quàm citius fieri poterit, dum fiat infra duos menses, à tempore inchoati sui Officij.
Et prædicta non intelligantur de Rugijs, quæ fuerunt Cameræ Illustrissimi Principis, & Ducis nostri Mediolani, seu quondam Illustrissimorum Prædecessorum suorum.

De Pontibus construendis, et manutenendis per habentes Bucchas Rugiarum super Flumine Olona. Cap. 305.

QVilibet Habens aliquam Buccham Rugiæ super Flumine Olonæ teneatur construere, & manutenere supradictam Buccham, & iuxta lectum Fluminis Olonæ, Pontem vnũ bonum, & sufficientem, de bonis lapidibus, & cemento, largum per brachiatria ad brachium Terræ, & lignaminis, & ad construendum, & manutenendum dictum Pontem teneantur omnes, & singuli Habentes vtilitatem ex aqua fluente ex dicta Rugia.
Et hoc, sub pena Librarum vigintiquinq; Imperialium, applicanda, vt supra, cuilibet prædictorum.

De aqua multiplicanda in lecto Olona. Cap. 306.

SI reperiatur modus, per quem possit multiplicari, & addi aqua in lecto veteri aquæ Olonæ, & videatur Iudici aquarum illud opus fore bonum, & vtile, & possit deduci ad effectum, tunc fiat illud Cauamentum, seu Opus in deliberatione ipsius Iudicis, & Peritorum in talibus, qui ad illud Opus deputabuntur per Dominum Vicarium Prouisionum.

De Fontibus remondandis pro multiplicando aquam in lecto Olona. Cap. 307.

OFficialis aquarum teneatur, & debeat quàm velocius poterit fieri, cũ Consilio, & Deliberatione sex, vel Quattuor de Habentibus Prata in Valle Olonæ, facere remondari Fontes veteres, & nouos, ex quibus aliqua aqua fluat in lecto Olonæ in eis partibus, in quibus videbitur eis conuenire, ad hoc, vt aqua possit multiplicari, & abundantius fluere in lecto Olonæ, quàm fluat, nec fluxerit hinc retro.
Et prædicta fiant expensis illorum, qui habent Prata, & Molendina super flumine Olonæ, & alijs aquis exeuntibus de lecto Olonæ.
Et de cetero, singulis annis, cũ consilio, vt supra, remondari, & aptari debeant, cura,

cura, & sollicitudine dicti Officialis in partibus, in quibus disposuerit fore vtile pro multiplicando aquam, vt supra, dum expensæ soluantur, vt supra, quę quidē expensæ cōpartiri, & diuidi debeant per ipsum Officialē, cum consilio prædictorum Habentium Prata, & Molendina super dicto Flumine, vt supra.

Quòd Dealbatores Fustaneorum, Aciarum, et Drapporum, possint auferre aquam pro Arte sua. Cap. 308.

Dicitum sit Dealbatoribus Fustaneorum, Aciarum, & aliorum Drapporum, quocunq; Die, & tempore, & in quacunq; Parte Ciuitatis, Suburbiorum, & Corporum Sanctorum Mediolani, impunè deriuare, & auferre quamlibet aquam eis necessariam, & vtilem pro dicta sua arte exercenda, dumtamen non vtantur ipsa aqua pro adaquando aliqua Prata.

Et, si quis deriuaret, vel deriuari faceret in fraudem, condemnetur in Soldis quinq; Imperialium, qualibet vice, & pro qualibet pertica Prati, quæ adaquaretur ex ipsa aqua.

De electione vnius Camparij, & vnius Notarij super certis aquis. Cap. 309.

Eligantur per Officium Prouisionum Camparius, & vnus Notarius, qui Camparius cum eius Notario inquirant, & inuestigent, si aqua Fluminis Seuesi, Aquæ longæ Fontanæ, Arrisij, Carrariæ, & Romani extrahitur de lecto contra Statuta, & Ordinamenta Communis Mediolani, & scribatur in Quaterno, cuius est terra, per quam aqua ipsorum fluminum ducatur, & condemnetur Deriuans in Libris quinq; Imperialium, qualibet vice, & credatur Sacramento dictorum Camparij, & Notarij, cum vno Teste fidedigno.

Saluò, quòd tempore siccitatis, Iudex Officij aquarum deputatus possit maiorem pœnam imponere. Quibus, Notario, & Campario satisfiat de eorum mercede, siue Salario, prout dispositum fuerit in Literis eorum Officij.

De camparijs aquæ Lambri. Cap. 310.

Eligatur per Officium Prouisionū Communis Mediolani vnus Camparius, qui sit Camparius, & Custos Lambri, à Carsenzago supra, & qui habeat Solutionem, prout in Literis Officij sui continebitur. Et, à dorso de Carsenzago infra non possit ille Camparius, nec Iudex Officij aquarum Deputatus se intromittere de illa Camparia, nec Aqua, nec aliquid exigere, occasione illius Campariæ.

De lecto Seuesi spaciando quando expedierit. Cap. 311.

Lectus Seuesi spacietur, & spaciari debeat quando expedierit, à Molendino Monasterij Sancti Dionysij existentis extra portam Orientalem, vsq; ad Molendinum Fratrum de la Columbeta, & illud laborerium fiat expensis illorum, qui habent ab opposito, ab vtraq; parte dicti Seuesi.

Et ad hoc compellantur, & compelli poſsint per Camparium, & Notarium, qui fuerint poſiti, & electi ſuper dicta aqua Seueſi.

Et ad hoc teneantur Poteſtas, & eius Iudices dare dictis Officialibus efficax auxilium ad prædicta.

Et, ſi reperiretur lectum dicti Seueſi tranſire per terram alicuius Communitatis, ad hoc teneatur ipſa Communitas, & Iudex aquarum ex debito ſui Officij hoc fieri facere quando expedierit, vt ſupra.

De Cluſa pontis Archeti manutenenda, et reficienda. Cap. 312.

CLuſa Pontis Archeti debeat tenſari, & defendi per Commune Mediolani, & per Iudicem Officio Aquarum Deputatum ne deuaſtetur.

Et, ſi deuaſtaretur, omnes, & ſinguli habentes, & percipientes aliquam vtilitatem de aqua, quæ decurret occaſione dictæ deuaſtationis, ſeu rupturæ teneantur, & compelli debeant per Iudicem aquarum ad reſtituendum, & reintegrandum ipſam Cluſam in priſtinum ſtatum.

Et vltra hoc condemnetur Delinquens, in libris quinque Imperialium, qualibet vice.

Et prædicta, in hoc Capitulo contenta, non habeant locum tempore pleæ ſuperfluitatis aquarum, quo tempore, ſi ipſa Cluſa ſe romperet, vel deuaſtaretur, tunc omnes, & ſinguli habentes vtilitatem ex aqua Nironis à dicta Cluſa infra teneantur, & compelli poſsint reficere, & reaptare ipſam Cluſam.

Quibus diebus, et horis licet deriuare de aqua Nironis. Cap. 313.

NVlli Habenti Ius liceat aquam Nironis de lecto auertere, nec deriuare, nec deriuari facere, niſi ab hora veſperarũ dierum ſabbati, vſque ad horam veſperarum dierum Dominicorum. Et ab hora veſperarum vigiliarum beatæ Virginis Mariæ de Menſibus Februarij, Martij, Auguſti, & Septembris, & cuiuſlibet Apoſtoli, vſque ad horam Veſperarum cuiuſlibet ipſarum Feſtiuitatum, & ab hora veſperarum diei Iouis ſancti, vſque ad diem Dominicam ſequentem poſt Feſtum Paſchatis Reſurrectionis Domini hora veſperarum. Et ab hora veſperarum Vigiliæ Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, vſq; ad octauam poſt Feſtum dictæ Natiuitatis hora veſperarum, & prout in Statutis aquæ Olonæ continetur.

Et, ſi quis contrafecerit condemnetur in Soldis viginti Imperialium, omni vice.

De

De pœna deriuantis Aquam Nironis si non habuerit incastrum schiaßarum. Cap. 314.

NVlli liceat deriuare, nec deriuari facere aquam Nironis, nisi habuerit iuxta domum Incastrum schiassarum, per quod non dimittat deriuare dictam aquam.

Et, si quis contrafecerit, condemnetur in soldis sexaginta Imperialium omni vice.

De pœna acclusantis lectum Nironis. Cap. 315.

NVlli liceat acclusare lectum Nironis de palis, nec lignis, vel terra ad ad hoc, ꝙ aqua non possit fluere ad Ciuitatem Mediolani.

Et, si quis contrafecerit condemnetur in Soldis quadraginta Imperialium, qualibet vice.

Quòd lectus Nironis teneatur spaciatus, & ampliatus. Cap. 316.

QVilibet Habens Bona supra, vel iuxta dictum Nironem debeat eatenus, quatenus dictum Flumen tendit iuxta Aedificia, vel Prędia sua, pro portione sua spaciare, & spaciatum tenere lectum dictæ aquæ amplum, secundum mensuram per Commune Mediolani alias datam, quæ est ad Sanctam Trinitatem extra portam Cumanam Mediolani, ad terminum dandum per Iudicem aquarum, sub pęna, Soldorum viginti Imperialium omni vice pro quolibet.

De lecto Nironis aptando taliter, quòd aqua sit alta per medium Brachium. Cap. 317.

LEctus Nironis taliter aptetur, & manuteneatur, ꝙ Aqua sit alta in illo lecto per medium Brachium ad Brachium terræ, & lignaminis.

De Soratore habendo per quemlibet deriuantem de aqua Nironis. Cap. 318.

QVilibet, qui deriuabit, vel deriuari faciet de Aqua Nironis teneatur, & debeat facere seu habere Soratorem, per quem Scoraducium dictæ aquę fluere possit in dictum lectum Nironis, antequam attingat ad secundum Molendinum, existens ab ea parte lecti dictæ aquæ, ex qua deriuatur ipsa aqua & qui contrafecerit condemnetur in Libris quinq; Imperialium, qualibet vice, & vltra non possit ipsa aqua vti.

De Lino non adaquando in Nirono propè Ciuitatem. Cap. 319.

NOn liceat alicui adaquare Linum in dicto Nirono per milliare vnum, propè Ciuitatem Mediolani, sub pæna Soldorum viginti Imperialium, omni vice, & pro quolibet.

Quòd Iudex aquarum personaliter accedat ad cercandum Contrafacientes. Cap. 320.

IVdex aquarum debeat personaliter ire cum Campario, vel sine ad suam voluntatem ad cercandum, & videndum si quis faceret contra præsentia Statuta aquæ Nironis in toto, vel in parte.
Et, si inuenerit contra esse factum, Ipse Contrafaciens condemnetur in Soldis viginti Imperialium, qualibet vice, qua contrafecerit.

De Eodem. Cap. 321.

SI prædictus Iudex, vel alius inuenerit, ꝙ Camparius Nironis permitteret deriuare de dicta aqua fraudolosè, se sciente, vel verisimiliter scire possente, ꝙ ipse Camparius condemnetur per ipsum Iudicem, prout condemnari deberet ille, qui indebitè deriuasset de dicta aqua.

De Molendinis Nironis coadequandis, & moderandis. Cap. 322.

MOlendina, quæ sunt in Flumine Nironis, debeant coadequari, & moderari, Arbitrio Iudicis aquarum.

Quòd aqua Nironis decurrat ad Ciuitatem. Cap. 323.

IVdex Officio aquarum Deputatus, teneatur, & debeat, omnibus modis, Bona fide, operam dare, vt aqua Nironis decurrat, seu fluat & decurrere, seu fluere possit, liberè ad Ciuitatem Mediolani.
Et ille, qui est, vel erit Camparius super illa aqua, Campariam illam faciat, & facere debeat, Bona fide, & illæ aquæ, quæ decurrunt, vel decurrere consueuerunt, seu fluere in suprascriptum Flumen Nironis, decurrant, seu fluant in ipsum Flumen, & maximè, Aqua, quæ dicitur Pubigera, & Rouersella, & ꝙ alibi non decurrant, nec ducantur.
Et si quis dictas aquas alibi, quàm in dictum Flumen duxerit teneatur Camparius accusare Contrafacientem coram Iudice aquarum, & Contrafaciens condemnetur in Soldis viginti Imperialium, qualibet vice.

De Officio Camparij Aquæ Nironis. Cap. 324.

STatuitur, quod Camparius aquæ Nironis possit, & debeat accusare quoslibet Facientes contra prædicta Statuta Nironis, vel aliquod eorum coràm Iudice aquarum toties, quoties inuenerit Facientes contra ipsa Statuta, vel aliquod eorum.

Et detur Fides sacramento Accusatoris, cum vno Teste fide digno, Et iudex Officio aquarum Deputatus teneatur super ipsis Accusis, sic delatis, & probatis, vt supra, facere Condemnationem.

De illis, qui debent sustinere expensas quæ fient pro Clusa, Pontis Archeti, Nirono, & Rouersella. Cap 325.

OMnes, & singuli de Vniuersitate Aciariorum, & Dealbatorum fustaneorum, & illi, qui habent Prædia super Lecto, seu Ripa Nironis percipientes vtilitatem ex aqua Nironis, & Rouersellæ, & maximæ habentes Molendina super Lecto Nironis, siue in Ciuitate, siue extra Ciuitatem, teneantur, & debeant soluere, & sustinere suam partem expensarum, quæ fient in clusa Nironis, quæ est prope Pontem de Archeto, & aliarum expensarum, quæ fient in Nirono, & Rouersella, & in defendendo, & manutenendo illam aquam, Ad hoc, vt liberè fluat ad Ciuitatem Mediolani, tàm in Clusa, quàm extra Clusam.

Et Iudex aquarum teneatur cogere quemlibet prædictorum ad soluendum suã partem prædictarum expensarum, & si necesse fuerit Talleam fieri, occasionibus prædictis, vel aliqua earum, fiat Tallea per Prudentes Viros super hoc deputandos per Officium Prouisionum.

Quòd Dealbatores Fustaneorum debeant tenere Aquam in Rozalibus. Cap. 326.

STatuitur, quod Aciaroli, & Dealbatores Fustaneorum teneantur aquam, quam extraxerint de Lecto Nironis, tenere in Rozalibus, & Areis suis, ita, quod non exeat de ipsis Rozalibus, nisi reduci facerent, vt ea ad Lectum Nironis reuertatur.

Et, quod eodem die, ducant, vel dimittant illam aquam ire, seu fluere per brachia decem prope Stratam, quæ dicitur de Monacha, Et si quis contrafecerit condemnetur, qualibet vice, in Soldis viginti Imperialium, Et Dealbatores Fustaneorum non possint extrahere, nec deriuare illam aquam de Lecto, nisi quando habent Fustaneos, vel Telas in Area, vel Prata, Et, si contrafecerint, Camparius possit accusare, omni vice, qua contrarium fecerint, & Iudex aquarum teneatur eos condemnare, vt supra.

De

De pœna illius, qui recusaret sustinere suam partem expensarum, quæ fierent pro Aqua Nironis.
Cap. 327.

SI aliquis se defenderet, vel recusaret sustinere suam partem expensarum, quæ à modo fieret, occasione aquæ Nironis, & Clusæ, quæ est propè Pontem de Archeto, defendendo, vel manutenendo, vel alia occasione, illius Aquæ, Non posit illam Aquam deriuare, nec vtilitatem super ea habere, donec soluerit id, quod debuerit.
Et, si eam deriuaret, Camparius debeat accusare Contrafacientem sicut alias, vt supra dictum est, & Iudex aquarum teneatur condemnare Contrafacientem accusatum, in Soldis viginti Imperialium, omni vice.

De aqua Ticinelli, seu Nauigij Communis Mediolani.
Cap. 328.

NVlla persona vndecunq; sit, & cuiuscunq; Conditionis, & Status existat, posit, nec debeat ducere, trahere, nec duci, nec trahi facere, modo aliquo, vel ingenio, aquam de flumine Ticinelli, seu Nauigij magni, nisi per legitimam, & rationabilem Concessionē eis, vel Antecessoribus suis per Commune, vel Dominationem Mediolani factam, vel faciendam, vel aliter Ius Habentibus deriuardi de ipsa aqua, & maximè per illos, quibus per Formam Statutorum, & Ordinamentorum, & Prouisionum Communis Mediolani fuit, & est concessum ipsos posse conducere, & trahere, nec maiorem quantitatem Aquæ vltra Ius sibi competens in dicta aqua, & non per aliquos alios, aliquo modo, Caussa, vel ingenio, directè, vel per indirectum, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, cuilibet Contrafacienti, qualibet vice, Ipso Facto, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori.

ITem ad Declarationem quantitatum aquarum, quæ exire debent de ipso Nauigio.
Statuitur, quòd infrascripta Flumina, quæ intrant in eo, & quòd illi, qui habent Iura, & quibus concessum fuit, & est, legitimè per Commune Mediolani in ipsis Fluminibus intrantibus, & in Bucchis exeuntibus de ipso Nauigio, habere posint tantam aquam, à parte inferiori dicti Nauigij, quantam inferius declaratur.

Nomina quorum fluminum sunt hæc. Cap. 329.

FLumen Mischiæ, quod est à manè, parte Pontis de Vermetio, vbi est quędam Buccha, quæ Buccha sit, & esse debeat alta, à fundo Lecti Nauigij versus cœlum per tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis, & lata, & longa taliter, quod aqua exinde posit fluere

fluere in quantitate sufficienti pro duobus Rodiginis, arbitrio Dominorum Magistrorum intratarum extraordinariarum.

FLumen Baronæ de Gagiano, vbi est quædam Buccha, quæ fit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij versus Cælum per tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis, & lata, & longa taliter, quod aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro vno Rodigino in Arbitrio præfatorum Dominorum Magistrorum.

FLumen Baronæ de Luyrano, vbi est quædam Buccha à manè, parte Loci de Treciano.

FLumen, vbi dicitur ad Horonellas, vltra Locum de Corsico, citra Pontem de Solcio, vbi est quædam Buccha, quæ fit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij versus Cęlum per tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis lata, & longa taliter, quòd aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro vno Rodigino, in arbitrio præfatorum Dominorum Magistrorum.

FLumen, vbi dicitur ad Refregium, vbi est quædam Buccha, seu Bouaregius, prope locum de Corsicho, fit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij, versus Cęlum, per tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis, & lata, & longa taliter, quòd aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro duobus Rodiginis in Arbitrio præfatorum Dominorum Magistrorum.

FLumen Restochani, quod est citra Locum de Roncheto, vbi est quædam Buccha, fit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij versus Cęlum per Tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis, & lata, & longa taliter, quòd aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro duobus Rodiginis.

Et hoc, si legitimè probatum fuerit posse, & debere de Iure habere tantam quantitatem aquæ. Alioquin, Gaudentes ipsa aqua, à parte inferiori, soluere teneantur Communi Mediolani, vel Habenti Datum ab eo, singulis annis, ad Computum libræ vnius Imperialium, pro qualibet vncia dictæ aquæ, qua inde vteretur sine legitimo, & probato Iure, vt supra.

An ex diuturno vsu, quis releuetur, an teneatur de Iure suo docere, Ias. consil. 150. col. 1. lib. 2.

Et hoc, vltra vncias vigintiquattuor aquæ dicti Ticinelli, quæ vnciæ vigintiquattuor dicti Ticinelli possint similiter fluere de lecto Nauigij.

Pro quibus tamen Vncijs vigintiquattuor, solui debent Communi Mediolani, singulis annis, libræ vigintiquattuor Imperialium.

FLumen Lambrelli cum Mayrola, quæ est prope Sanctum Eustorgium, vbi est quædam Buccha, seu Bouaregius, fit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij, versus Cęlum, per tertias duas vnius Brachij ad Brachium Terræ, & lignaminis, & lata, & longa taliter, quòd aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro duobus Rodiginis in Arbitrio præfatorum Dominorum Magistrorum.

No-

NOmina verò Buccharum, ex quibus possit extrahi, & deriuari de aqua Nauigij, ab illa Buccha, quæ est in Territorio de Boffalora, exclusiuè, versus Mediolanum, sunt hæc.

IN primis Buccha, seu Rugia vna, quæ est in Territorio de Treciano, à Sero, parte dicti Lecti, quæ fluit versus Prata, quæ alias tenebantur per Dominum Mediolani, & nunc tenentur per Monasterium Chartusiæ Papiæ.

ITem, Buccha, seu Rugia vna, quæ est, à Meridiè, parte Loci de Gagiano, & à Serò, parte Pontis de Gagiano, quæ est magis propinqua Soratori Communis Mediolani, qui est vltra Pontem de Gagiano.

Et prædictæ duæ Bucchę proximè, sint, & esse debeant altæ à fundo Lecti Nauigij, versus Cęlum in ea mensura, prout disponetur per præfatos Dominos Magistros, & latæ, & altæ, prout per ipsos Dominos Magistros disponetur.

ITem Buccha, seu Cornicius, quam, seu quem Lancialotus, & Fratres de Robiano solebant tenere in Flumine Nauigij prope locum de Roncheto, debet esse larga, seu lata, per brachium vnum, & terzias duas. Et solia dictæ Bucchæ, seu Cornicij, debet esse alta per tertias duas à fundo Lecti Fluminis Nauigij, & alta ipsa Buccha, & vacua, & expedita tota à dicta Solia, versus Cœlum, absq; aliquo obstaculo, vel impedimento, ita, & taliter, quòd à dicta Solia supra, nullum ponatur, nec dimittatur obstaculum, capellum, nec impedimentum, Et Spallæ dictæ Bucchæ debeant æqualiter intrare in dictum Flumen Nauigij, ita, & taliter, quòd vna Spalla dictæ Bucchæ non intret plusquàm altera dicto Flumini Nauigij.

Vt supra fol. præced. Itè Buccha seu Rugia.

ITem, Buccha vna, seu Cornicius vnus, quæ, seu qui est citrà Locum de Roncheto, & fluit versus Batiuaccham, sit, & esse debeat alta à fundo Lecti Nauigij, versus Cęlum, per tertias duas vnius brachij ad brachium Terræ, & lignaminis. Et lata, & longa taliter, quòd aqua exinde possit fluere in quantitate sufficienti pro duobus Rodiginis, in arbitrio præfatorum Dominorum Magistrorum.

EX istis Bucchis, siue Rugijs, & Cornicijs possunt ducere, & deriuare de aqua Nauigij, seu Ticinelli, illi, qui soliti sunt deriuare, & eorum Successores à dictis Bucchis, siue Rugijs, & Cornicijs, ipsis soluentibus Communi Mediolani, pro qualibet vncia aquæ, ad computum libræ vnius Imperialiũ, pro qualibet vncia dictæ aquæ, nisi doceant legitimè habere Ius ducendi ipsa aqua, sine aliqua Solutione pecuniæ.

BVccha, seu Cornicius, qui appellatur Cornicius de Bernate, ad requisitionem Monasterij de Bernate, aptetur expensis ipsius Monasterij per hunc modum, videlicet.

Quod Neruile dicti Cornicij sit altum à fundo dicti Nauigij, versus Cęlum per brachia tria ad brachium Terræ, & lignaminis.

Et, quòd dictus Cornicius, seu Buccha, debeat fieri de bono Muro, videlicet, de bonis lapidibus, & cemento.

Et, quòd de subtus à dicto Cornicio fiant Schalæ lapidum viuorum, prout est

ad

ad Cornicium de Gagiano, quo Cornicio sic aptato, vt supra, & non aliter, licitum sit ipsi Monasterio deriuare, & deriuari facere quocunq; Die, Nocte, & Hora, tàm Feriato, quàm non Feriato, de aqua dicti Nauigij per dictum Cornicium aptatum, vt supra, ipso Monasterio soluente Communi Mediolani, ad computum libræ vnius Imperialium, pro qualibet Vncia dictæ aquæ, omni anno, nisi ipsum Monasterium doceat legitimè habere Ius docendi, & deriuandi de dicta Aqua, sine Solutione pecuniæ.

BVccha, seu Cornicius situs in Territorio Loci de Boffalora, qui dicitur Cornicius de Cribellis aptetur per hunc modum, videlicet, quòd Neruile dicti Cornicij sit altum à fundo Lecti Nauigij, versus Cęlum per Brachia duo ad brachium Terræ, & lignaminis, Et Solia dicti Cornicij sit, & de cętero remaneat lata, prout steterit, & est, ad præsens.

Et, quod dictus Cornicius, seu Buccha debeat claudi de bono Muro, videlicet, de bonis lapidibus, & cemento.

Et, quòd desubtus à dicto Cornicio fiant Schalæ lapidum viuorum, prout est ad Cornicium de Gagiano.

Et hæc omnia Expensis illorum, qui percipiunt vtilitatem de aqua fluente ex dicto Cornicio, quo Cornicio, sic aptato, & non aliter, liceat ei, vel eis, qui potest, vel possunt ducere aquam per dictum Cornicium, quocunq; Die, Nocte, & Hora, tàm Feriato, quàm non Feriato, deriuare, & deriuari facere de aqua dicti Nauigij, ex dicto Cornicio aptato, modo prædicto. Et de ipsa aqua facere suam vtilitatem.

Et, quòd ipsæ, vel ipsi, soluere teneantur Communi Mediolani, ad Computum libræ vnius Imperialium pro qualibet Vncia dictæ aquæ omni anno, nisi doceant legitimè habere Ius ducendi, & deriuandi dictà aqua sine aliqua Solutione pecuniæ.

A Buccha de Bernate, exclusiuè, superomnes Bucchæ per quas defluit, seu deriuatur aqua ex flumine Nauigij, seu Ticinelli, obturentur, & obturatæ teneantur, realiter, quòd aqua non fluat, nec possit deriuari per ipsas Bucchas, nec aliquam earum.

Et de prædicta non intelligantur in Soratoribus Communis, vel Domini Mediolani.

BVccha vna, seu Sorator, qui appellatur Sorator de Corbis, manuteneatur per Commune, vel Dominum Mediolani per modum descriptum de flumine Lambrelli, pro qua Soluantur Communi Mediolani, singulo anno, libræ vigintiquattuor Imperialium, pro Vncijs vigintiquattuor aquæ dicti Nauigij fluentis per ipsum Soratorem.

Et hæc per illos, qui soliti sunt soluere dictos Denarios, vel per eorũ Successores.

OMnes Soratores Bouaregij, seu Bucchæ Nauigij, de quibus inferius mentio habetur, aptentur expensis Communis, vel Domini Mediolani, quàm citius fieri poterit, secundum Dispositionem, & Ordinem præfatorum Dominorum Magistrorum, per quos Soratores, seu Bouaregios, vel Bucchas, vel per aliquem ipsorum non possit, aliquo modo, extrahi, nec deriuari aqua Ticinelli, aliquo tẽpore, per aliquam personam, Collegium, nec

 Vni-

Vniuersitatem, nec de ipsis Soratoribus, seu Bouaregijs, vel Bucchis possit, aliquo modo, de dicta aqua defluere, nec exire, nisi per maximam abundantiam, & superfluitatem aquarum.

QVi, & quæ sunt hæc.

IN primis Clusa magna de Nosate, quę est apud Buccham magnam.

CLusa, quæ est, vbi dicitur ad Portas de Lauandera.

SOrator vnus, vbi dicitur in Prera de Retro, siue de Castano.

BVccha vna, seu Sorator vbi dicitur ad Cigogneram, qui est in Territorio de Torbicho.

BVccha vna Quæ est subtus Pontem de Padregnano.

SOrator Sãcti Andreæ, qui ęst in Territorio de Cugiono, siue de Padregnano.

BVccha vna, vbi dicitur ad Gambironum.

CLusa vna, prope Gagianum.

SOrator vnus, vbi dicitur ad medium inter Trecianum, & Bonayrolam.

BOueregius vnus, vbi dicitur ad Pontem de Solcio.

BOueregius vnus, vbi dicitur ad Oronellas.

BOueregius vnus, vbi dicitur ad Pontem Sancti Christophori.

BOueregius vnus, inter Corsichum, & Ronchetum.

FIant Portæ super flumine Nauigij, expensis Communis, vel Domini Mediolani, largæ, & magnę: & in illis partibus, in quibus, & prout pręfatis Dominis Magistris videbitur in tempore superfluitatis aquarum, si expedierit, vt aqua possit per ipsas exire de lecto ipsius Nauigij.

ITem Statuitur, quòd per suprascripta Statuta non intelligatur esse derogatum aliquibus Habentibus Priuilegia, Concessiones, vel aliquod Ius extrahendi de dictis aquis, vel aliqua earum, sed ea Iura in robore suo persistant.

De electione, et officio Cãparij Ticinelli, siue Nauigij. Cap 330.

COnstituatur per Officium Prouisionum, vel Dominum Mediolani vnus Camparius, qui habeat Curam, & Custodiam fluminis Ticinelli, seu Nauigij, qui ad illud Officium intendat, & qui habeat Bailiam accusandi, &

& pignorandi quemlibet deriuantem de aqua dicti Fluminis Nauigij, seu Ticinelli cōtra Formam præsentium Statutorum, & Quemlibet, qui aliquid commiserit in dicto Flumine contra Formam Statutorum.

Et habeat pro suo Salario secundū quòd eidem ordinabitur per Dominum Mediolani, vel per dictum Officium.

Cui Campario credatur, & credi debeat de his, quæ spectabunt ad ipsius Officium cum Sacramento suo, & vno Teste fidedigno.

De Molestatis indebitè, occasione, Officij Stratarum, et Aquarum. Cap. 331.

SI contingat aliquod Cōmune, Vniuersitatem, vel singularem Personam Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, detineri, robari, vel aliter molestari, in persona, vel rebus, indebitè, occasione Officij Stratarum, vel Aquarum, pro eo, quod non teneatur ad id, per quod sit, vel fuerit molestatus, vt supra, vel pro eo, quod reperiatur obediuisse ante talem Molestationem, Tunc, in prædictis casibus, & vtroq; eorum, talis Molestatus non teneatur ad aliquod Salarium, nec expensas.

Sed liberè, & sine expensis conseruetur indemnis per Officiales dictorum Officiorum, & eorum Notarios, & Seruitores, sub pœna Officiali Procedenti, & prædicta non Obseruanti, qualibet vice, librarum decem Imperialium, & eius Notario librarū trium Imperialiū, & Seruitori Soldorum viginti Imperialiū.

Et quilibet possit accusare, & habeat medietatem, & stetur Sacramento eius, cum vno Teste fidedigno.

Et quilibet Iusdicens in Mediolano ad instantiam molestati Accusantis, hoc Statutum Exequutioni mandare teneatur.

RVBRICA GENERALIS. De Seruitutibus.

Quòd Seruitutes acquirantur Præscriptione Temporis. Cap. 332.

SEruitutes tàm Prædiorum vrbanorum, quàm Rusticorum, Præscriptione temporis acquirantur, & amittantur, eo modo, quo est dispositum de Iure Communi.

In dubio Seruitus nō præsumitur, l. a. Ias. In rep. l. quominus. cōs. 31. ff. de flum.

¶ De præscript. 30. annorum, vid. s. In 11 vol.

De ista mat. la. veron. In tract. suo de seruit. vrb. & rust.

ITem in Seruitutibus, tàm Prædiorum vrbanorum, quàm Rusticorum, allegato Titulo, per illum, qui bona fide, vsus fuit Seruitute longo tempore, videlicet, Spacio annorum decem, inter Præsentes, & viginti, inter Absentes, præsumatur Seruitus constituta, nisi in contrarium, per illum, contra quem præsumitur, probetur, quòd vi, aut clàm, vel Præcario vsus fuerit.

Qñ liceat facere fenestrã la. Parif.conf.63. per totum lib. 1.

De Fenestris, et Stillicidijs. Cap. 333.

Si aliquis in Pariete domus, de nouo Fenestram, seu Fenestras, quæ respiciat, seu respiciant immediatè in Alienũ, fecerit, seu fieri fecerit, vel Stillicidium in Alienum immiserit, vel immitti fecerit, à proximo suo Vicino posfit coerceri, etiam summariè, & de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, vt Fenestram, vel Fenestras obturet, & Stillicidium remoueat, nisi doceat se habere Seruitutem Luminis vel Stillicidij immittendi, vel nisi Pedem; Saltem vnum, extra illum Parietem habuerit, Quo casu, Fenestras, & Stillicidium intra dictum Pedem, ei habere permissum sit.

Quòd ædificanti super suo, non sit necesse aliquid extra relinquere. Cap. 334.

Cvm quis, Domum, vel Parietem super suo vult construere, non habeat necesse aliquid extra relinquere.

Sed, si Pedem vnum foris non reliquerit, nec Fenestras habere, nec Stillicidium immittere, ei permissum sit.

Quando liceat Bal. conf.233.lib.1. Parif. conf.63.col.1.lib.1. Murus an præsumit cõis cepol. de seruit. vrb.c.40.col.4.

De Volenti ædificare super Muro Communi. Cap. 335.

Si contingat adesse Parietem, seu Murum Communem inter Domum alicuius, & Domum Vicini, liceat cuilibet ipsorum in eo, & super eo infigere, & ædificare, vbi verò Paries sit proprius vnius tantum, pleno Iure, vel respectu vtilis Dominij, iuxta domum Vicini pleni Iuris; vel vt supra, quæ Domus, seu Aedificium nullam debeat seruitutem luminis domui dictæ Parietis, existentis iuxta dictum Aedificiu, posfit Ipse Vicinus in dicto Pariete infigere, & superius Aedificare, inuito Domino dicti Muri, ipso tamen Soluente, vel cum effectu parato soluere medietatem Aestimationis Muri ipsius proprij, vel, vt supra, & Fundi, super quo Aedificatus est Murus ipse, vsq; ad eam partem, ad quam infigi, vel Aedificari voluerit, etiam computato fundamento ipsius Muri, secundum Aestimationem faciendam per Aestimatorem Communis Mediolani Partium Confidentem, vel vnius tantum in Contumaciam alterius.

Et hoc, vbi Murus ipse sit sufficiens ad sustinendum Onera vtriusq; Aedificij, Iudicio dicti Aestimatoris, vt supra.

Qui Murus, facta Solutione, vel facta solemni Depositione, in casu negligentiæ, seu renitentiæ sit Communis, Ipso Iure, pro ea parte tantum, pro qua, immissum fuerit, vt supra, & fiat Solutio medietatis dicti Muri, & Fundi, vt supra, Domino, vbi non erit Murus emphiteoticus.

Vbi verò esset emphyteoticus, pro medietate primò Domino Directi, & pro altera medietate Emphyteotæ existenti in actuali, & naturali Possessione.

Et si Murus non fuerit sufficiens, vt supra, & facta per prius Solutione, vel Depositione, vt supra, tunc liceat Vicino volenti ædificare, seu infigere in eo Muro, ipsum Murum reficere, seu sufficientem facere, suis tamen proprijs sumptibus, & Expensis, sine tamen aliqua Repetitione ipsarum Expensarum in toto, nec in Parte.

Et nihilominus ipse Murus refectus, seu factus sufficiens, remaneat communis absque alia Solutione.

Si verò, ipsa Domus, seu Aedificium debeat Seruitutem luminis, vel Prospectus dictæ Domui ipsius Parietis, similiter Vicinus ipsius, possit in dicto Muro infigere, etiam inuito Domino dicti Muri, seruata Forma Statuti, incipientis. *Si seruitutem stillicidij in alieno quis habuerit,* positi sub Rubrica præsenti generali. Nec occasione contentorum in præsenti Statuto Compromissum peti possit.

A quibus tamen, Aestimatione, & Iudicio Aestimatoris, vt supra, singulariter, & debitè referendo, non possit appellari, quærelari, nec supplicari, nec de nullitate agi, nec Beneficium restitutionis in integrum peti, nec Officium Iudicis implorari, neque Reductio ad arbitrium Boni Viri peti.

Ita tamen, quod per disposita, in præsenti Statuto non intelligatur derogatum infrascripto Statuto, posito sub rubrica speciali, de Communi Pariete, seu Muro construendo, quod incipit. *Si quis in ciuitate Mediolani,* & cætera, nec Contentis in eo.

Quòd Vicinus possit ædificare vltra Pedē Vicini sui. Cap. 336.

SI quis Pedem extra Domum suam habet, vltra illum Pedem, Vicinus in suo poterit ædificare, vt in suo non videat, nec aquam Stillicidij eius recipiat, dimisso Pede aliprando, extra Stillicidium, qui Pes, sit, & esse debeat ipsius Aedificantis.

¶ Vid. Tex. in l. f. §. fin. regund. cepol. de Ser. vrb. c. 18. cons. 8. & 9.

Quòd non possit fieri opus in præiudicium Habentis Seruitutem luminis, vel Stillicidij. Cap. 337.

SI Seruitutem Stillicidij in Alieno, quis habuerit, ille, qui Seruitutem talem debet, nullum opus in præiudicium Habentis dictam Seruitutem Stillicidij, poterit construere, firma tamen manente Dispositione præcedentis proximè Statuti.

Si verò Seruitutem luminis, vel prospectus habuerit, vel ne luminibus officiatur, nullum opus ad oppositum ex opposito, intra Spacium brachiorum decem ad brachium lignaminis, & intra Spacium brachiorum quinque ex latere ad brachium, vt supra, facere possit in præiudicium dictæ Seruitutis.

Vltra verò mensuram prædictam, ille, qui Seruitutem debet, quodcunque opus construere poterit ad sui libitum, & etiam quodcunque opus facere poterit in Muro, in quo est Seruitus, à Seruitute luminis infra, videlicet, à dicta Fene-

stra

ſtra infra, dimiſſo tamen dimidio brachio à dicta Feneſtra infra, ſoluendo medietatem Muri, vt ſupra.

Et prædicta habeant locum, ſiue Prædium Vrbanum, vel Prædia vrbana ſint, proprium, vel propria, emphiteoticum, vel emphiteotica, & intelligatur eſſe Seruitus luminis, vel proſpectus, vel ne luminibus officiatur, quando talis Seruitus eſt appoſita in Frontiſpicio, vel aliter appareat eam Seruitutem eſſe legitimè conſtitutam.

De Seruitute luminis. Cap. 338.

¶ Quando Seruitus durior poſſit Imponi Corn. conſ. 50. col. 6. lib. 2.

Foramina, et relaxa.

S, cui Seruitus luminis debetur, plures Feneſtras, vel maiores, quàm conſueuerit, vel in alio Loco facere non poſſit, nec in Muro tenere aliqua Foramina, vel Relaxa.

De Seruitute Stillicidij. Cap. 339.

Vid. Tex. gl. & doct. In l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi Seruit. vend.

S, qui Seruitutem Stillicidij habet, maiorem aquam, quam conſueuit immittere, vel in alio loco facere non poſſit.

De Satisdatione volentis ædificare ſuper ſuo, vel Communi, cui fuerit denunciatum, & de opere demoliendo. Cap. 340.

An Iud. poſſ. precipere alicui ne ędificet, parte non citata Imol. vbi ref. Io. Andr. In l. de vnoquoq; ff. de re Iud.

SI cui volenti ædificare, vel aliud opus facere ſuper. ſuo, vel Communi, denunciatum fuerit nouum opus. & paratus fuerit cum effectu ſatiſdare cum idoneo Fideiuſſore de opere demoliendo, ſi iniuſtè, ædificaſſe, vel laboraſſe repertum fuerit, admittatur, vt ſtatim præſtita Satiſdatione, in ipſo laborerio poſſit procedere.

Et contenta in præſenti Statuto non habeant locum, vbi notoriè conſtet de non Iure ędificare volentis per Inſtrumentum, vel Sententiam, vel Arbitramenta, quæ Sententiæ, vel Arbitramenta, tranſiuerint in Rem Iudicatam, & mereantur exequutionem, & ſuperinde ſit publica Scriptura, vel de aliqua Seruitute debita conſtet, aut per inſpectionem loci, vel aliter, quo caſu, non audiatur Talis ædificare Volens, etiā pręſtita dicta Satiſdatione, & niſi prout in præſentibus Statutis continetur.

Et Opponens ſupraſcriptas Exceptiones, vel aliquas ex eis, teneatur eas verificare intra dies tres vtiles, à die Oppoſitionis factę coràm Iudice, coràm quo talis Exceptio, propoſita fuerit.

Et vlterius, non audiatur Talis opponens ad impediendum ædificare volentem.

Et in prædictis, & occaſione prædictorum, poſſit procedi, etiam in Ferijs, non introductis in honorem Dei, vel Sanctorum, nec admittatur Petitio Compromiſsi.

Vt in rubr. de fer. vol. 1. cap. 110.

De

De refectione Parietis Muri sui proprij. Cap. 341.

¶ Veron. In Seruit. Vrb. tit. de refectione q̃ est c. 59. Socy. conf. 44. In fi. lib. 4.

Licitum sit cuilibet reficere, vel refici facere parietem, seu Murum suum, siue pleni Dominij, siue respectu vtilis Dominij, & occasione ipsius refectionis ire, & mittere, & quæcunque oportuna ad id deferre, & deferri facere in Domum, vel prædium Vicini sui, vel Confinantis, cum ipso Pariete, seu Muro reficiendo.

Ita tamen, q̃ cum minori dispendio sui Vicini, possit ire, mittere, & opportuna, vt supra deferre, & deferri facere.

Vbi verò Paries, seu Murus sit Communis, etiam, eo casu, liceat, vt supra, & vt supra & possit cogere Vicinum, etiam summariè, & per omnia Iuris remedia, efficaciora, & sine Petitione Consilij Sapientis, & non admissa Petitione, nec Denunciatione Compromissi ad reficiendum, vel reparandum dictum Murum communem, & ad contribuendum circa expensas necessarias pro sua contingenti portione.

Decl. Papien. In vlt. forma lib. In vlt. & in futurum percipien. & est Tex. In l. si Aedes, ff. cõi diuid.

Et hoc, vbi Murus indigeat refectione, vel reparatione, & vbi refricetur in dubium, an Murus indigeat refectione, vel reparatione, vel ne stetur Declarationi Domini Vicarij Prouisionum Ciuitatis Mediolani, vel vnius ex Consulibus Iustitiæ de Collegio Dominorum Iudicum Mediolani, Remota omni Appellatione, Nullitate, Querela, Supplicatione, Iudicis Officio, & Reuisione.

De communi Pariete, seu Muro construendo. Cap. 342.

Vid. T. cap. 4. de vol. ędif. super cõi. An liget clericos, & an extendatur ad Parietem alieni, Atec. consi. 31 ad fi.

Si quis in Ciuitate Mediolani, videlicet intra Muros Ciuitatis Mediolani, de nouo Parietem construere voluerit inter Curtem suam, & Curtem Vicini, possit vicinum suum, etiam summariè, & de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, Iure nostro, compellere, vt medietatem expensarum Muri illius, seu Clausurę, vsque ad brachia quinque cum dimidio, computato brachio vno, pro fundamento, ad brachium lignaminis, persoluat.

brachia 5. ½. comp.º brachio uno pro fundam.º

Et, si vltra dictam mensuram Alter ipsorum ædificare voluerit, suis proprijs expensis, hoc sibi liceat, etiam inuito Vicino, vsque ad brachia nouem, suprascripta mensura computata, tantum.

Et, si alter Vicinus postea, eo Muro Aedificato, vltra dictam primam mensurã vti voluerit per suorum Tignorum impositionem, & versus eius Curiam Aedificare à dicta prima mensura supra, id sibi liceat, eo soluente vicino, qui Aedificari fecisset, vt supra, vltra dictam primam mensuram, medietatem dicti Muri Aedificati ab inde supra.

Tantũ dictio exclusiua, Bar. In l. vnica in prin. col. 1. ff. si qs Ius dic. non obtẽp. Cec. consi. 183. col. 1.

Alioquin possit prohiberi ab eo, qui expensas fecit, vt non immittat, & si immissum habet extrahatur, nec possint vicini ipsi aliquod nouum Aedificium separatum à dicto Muro, nec aliquid aliud Nouum separatum ab ipso Muro facere, versus partem suam, penes dictum Murum, per brachia quatuor ad mensuram suprascriptam, quod in altitudine excedat dictam mensuram brachiorum nouem.

Quando liceat agere ad demolitionem, aut ad interesse. Bart. & com. In l. q bona. §. si quis Iusta vbi etiam gl. ff. de dam. inf. Bart. & Paul. In l. labeo de aqua Pl. arcẽd. Bal. in l. fabinus, vbi bonus Tex. ff. cõi diuid.

In Clausuris verò Hortorum, intra Muros, vt supra, vel inter Curtem, & Hortũ licet in Ciuitate fuerint, non nisi clausuram de sepe facere cogitur.

Saluò,

Saluò, si quis Hortum, vel Brolium habuerit in Ciuitate Mediolani, videlicet, inter Muros, vt supra, iuxta Hortum, vel Terram alterius, posit in loco Communi, super quo diuiditur vnum ab altero, fieri facere Murum grossum de vno lapide, & dimidio, vel minus, prout ei placuerit, in altitudine duntaxat brachiorum quattuor cum dimidio, à Terra supra.

Ita, vt ipse Murus in eius latitudine se extendat tantum versus vnum Vicinum, quantum versus alterum, & posit ea Caussa, ire, & mittere ad partem Vicini magistros, & laboratores quæcunq; opportuna ad illud Laborerium faciendum.

Ita tamen, quod aduersus Vicinum, non posit facere Fenestram, vel Fenestras, & Vicinus posit vti eo Muro, & in eo insigere, eo soluente illi, qui fecit ædificari Murum, vel Hæredi suo, vel Habenti Caussam ab eo, pro medietate ipsius Muri, prout æstimabitur per vnum Aestimatorem Communis Mediolani, Confidentem Partium, vel vnius, in Contumaciā alterius, & non aliter.

Et ipse Murus cooperiatur de lapidibus coctis, cum vno Cuppo, & fiat, vt aqua fluat ad vtranq; Partem.

Et, si quis eidem Muro voluerit Aedificium apodiare, vel in eo insigere. Id sibi liceat, modo soluat, vt supra, & faciat aquam sui Stillicidij pluere super suo, & non super Muro prædicto, nec super Solo Vicini.

Et, si alter voluerit Aedificium separatum à dicto Muro, à sua parte facere, tunc seruentur ea, quæ dicta sunt inter Curtem, & Curtem, vt supra.

De concessis habentibus domum prope Murum veterem ciuitatis antiquæ Mediolani. Cap. 343.

INter illos Ciues, aut Vicinos, qui prope Murum veterem Ciuitatis antiquæ, Intus, & foris, Prædia, siue Sedimina possident Statuitur. Quòd, Is, qui prope Murum ipsum, seu Fundamentum Muri veteris, domum habet, destructo Muro, totum pedem, seu Fundamentum illius Muri occupare posit, & quicquid ei vtile fuerit, posit super pedem, vel Fundamentum ipsius Muri construere.

De aqua non immittenda in Terram, siue domum Vicini, qui extra Pedem, vel Fundamentum Muri ciuitatis antiquæ Mediolani, Domum, vel Terram possidet. Cap. 344.

NVllus, Stillicidium, nec aliquam aquam immittere posit in Terram, siue Domum Vicini, qui extra pedem, seu Fundamentum Muri Ciuitatis antiquæ Mediolani, Domum, uel Terram possidet. Sed, nec Fenestras, nec aliqua Foramina, nec Relaxa in eo, ei habere liceat, nisi, is, cui totus Pes, seu totum Fundamentum ipsius Muri accessit, ut dictum est, dimiserit Pedem aliprandum ex ipso Fundamento

mento dicti Muri, quòd vtiq; necesse facere Habeat, si voluerit habere Fenestras, vel immittere aquam.

De Area *De Seruitute Luminis, & prospectus.* De Area: vide s. razudame in hoc Cap.
Cap. 345.

SEruitus Luminis, & Prospectus, & ne Luminibus officiatur Iure nostro idem repræsentant.

An dicat real. veron. l serui. vrb. c. 39. col. 2

Declaratio qualiter quis intelligatur habere Pedem. *Cap. 346.*

SI dubium fuerit, vtrum, quis Pedem habeat, vel non, qui Fenestras, & Stillicidium, vel Stillicidium tantum, habere, longo tempore, consueuit, pedem vnum habere intelligatur, & longum tempus intelligatur, inter præsentes, decem annis, & inter absentes, viginti, & si Fenestras tantum habeat, sine Stillicidio, seruitutem Luminis, & non Pedem, habere intelligatur.

Decl. pedis aliprandi inf. stromento. incip. Mensura. cap. 350.

De eo, qui habet inferiorem partem domus, et illo, qui habet superiorem. *Cap. 347.*

SI quis habet inferiorem partem domus, seu Aedificium inferius, Alter verò habet partem superiorem domus, seu Aedificium superius, Partes ipsæ communiter teneantur ad faciendum, & factum manutenendum, & reparandum, debitè referendo, cęlum existens inter Aedificium inferius, & superius, & hoc, de bono lignamine, cum Astrego bono, seu Solo de Medonis, vel de bonis Planellis.

Habens verò Aedificium superius, teneatur facere, & factum manutenere, & reficere, suis proprijs impensis, Tectamen superius, cum Muris, ipsum Tectamen sustinentibus, à dicto Cęlo Communi, supra, nec possit desubtus dictum cęlum Aquã, Terrã, nec quicquam aliud mittere, nec mitti permittere.

Habens verò inferius, teneatur reparatos tenere, & vbi expediens fuerit, reficere Muros à dicto Cęlo infra, suis Sumptibus.

Et ad prædicta cogi possint per omnia efficaciora Iuris remedia, singulariter referendo.

De Baltreschis, Ponticellis, et Glorieris construendis. *Cap. 348.*

SI quis de cętero construere, seu construi facere voluerit aliquam Baltreschã, Pôticellum, vel Glorietam in eius Domo, super Muro proprio, vel Cõi, per quam immediatè prospici possit in Domũ Vicini, hoc ei liceat,

& licitum sit, dummodò obturet, seu obturari faciat talem Baltreſcham, Ponticellum, uel Glorietam in totum, uerſus Vicinum, de lapidibus, & cemento, nec in tali Muro proprio, uel Communi, poſsit infigere, nec appodiare aliquam Baltreſcham, Ponticellum, uel Glorietam ſuperegredientem dictum Murum, & ut ſupra, niſi facta obturatione, prout ſupra, uerſus Vicinum, eatenus, quatenus ſupergrediatur dictum Murum.

Quòd præſentia Statuta habeant locum, etiam in Seruitutibus iam conſtitutis. Cap. 349.

Præſentia Statuta poſita ſub præſenti Rubrica generali de Seruitutibus, habeant etiam Locum, & ſeruentur in Seruitutibus iam Conſtitutis, ſeu exiſtentibus.

Declaratio Pedis liprandi. Cap. 350.

¶ Vid. Tex. In l. fi. ff. fin. regund. Et Alcia. In, l. mille paſſus. ff. de verb. ſign.

Menſura Pedis liprandi, ſit, & eſſe intelligatur, de Vncijs nouem ad brachium Lignaminis.

RVBRICA GENERALIS. De Priuilegijs Doctorum Collegij Mediolani, & Medicorum.

Quòd nullus de Collegio Iudicum Mediolani cogatur ire ad exercitum, nec cernedam. Cap. 351.

¶ Vid. Tex. in l ſancimus vbi Bal. C. de Aduo. diu. Iud.

Nullus de Collegio Doctorum Iudicum Mediolani teneatur, nec cogi poſsit ire ad Exercitum, nec ad aliquam Cernedam, nec Andatam, quouiſmodo, nec facere aliquam Cuſtodiam de Die, nec Nocte, niſi tempore Exercitus generalis.

Quo caſu, ſufficiat mittere perſonam Idoneam, loco ſui.

Idem ſeruetur in Procuratoribus Mediolanenſibus, Artem Procurationis exercentibus, deſcribendis in uno libro, ex Forma præſentium Statutorum, nec nõ in Deputatis ad gubernãdu Statuta Mediolani.

Idem habeat locum in Phyſicis Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, de eorum Collegio, & Magiſtris Grammaticæ, & in Medicis Oſſorum ruptorum, & Neruorum diſlongatorum, ac in Medicis Cyroicis, de eorum Collegio.

De

De Priuilegijs Scholarium legum. Cap. 352.

LEgum Scholares Studium continuantes, non compellantur ire ad Exercitum, nec ad Cernedam.

IDem seruetur in fauorem Studentium in Scientia Physicæ, vel Medicinæ.

Quod nullus de Collegio Iudicum possit esse Fideiussor. Cap. 353.

NVllus de Collegio Iudicum Mediolani possit, quouismodo, esse Fideiussor, nec penes Cameram; nec in Iudicijs, nec extra, nec etiam se Principalem constituendo, vel Insolidum obligando pro alio. Et huic Statuto non possit, aliquo modo, renunciari, nec pacto tolli, & Iuramentum in contrarium præstitum non valeat, nec teneat.

Vide sup. cap. 321

IDem seruetur in Procuratoribus Mediolanẽsibus exercentibus Officium Procurationis, & quo ad hoc tantum, intelligantur Procuratores, vt supra, illi, qui mandato Abbatum Collegij Notariorum Mediolani cum Antianis, vel maiori parte Antianorum ad Officium ipsorum Abbatum descripti fuerint Pro Procuratoribus, in vno libro tenendo specialiter super hoc ad ipsum Officium.

Quòd nullus Medicus Cyroicus possit mederi, nisi sit receptus in suo Collegio. Cap. 354.

NVllus Medicus Cyroicus possit mederi in Ciuitate, nec Suburbijs Mediolani, nisi prius fuerit receptus in suo Collegio.

ITem, quòd nullus debeat recipi in dicto Collegio, nisi prius fuerit examinatus, & approbatus per aliquos alios bonos Medicos dicti Collegij, & Sapientes ad hoc electos.

Saluò, quòd contenta in præsenti Statuto non habeant locum in illis Medicis, qui iam annis duodecim proximè præteritis, Officium medẽdi exercuerint.

De Cadauere dando Medicis, pro faciendo Anatomiam. Cap. 355.

DOminus Potestas Mediolani, & Capitaneus Iusticię, & vterq; eorum, teneantur concedere, vel tradi facere vnũ Cadauer Rectoribus, seu Abbatibus Medicorũ, tàm Physicæ, quàm Chirurgiæ petẽtibus pro Anatomia faciẽda ex illis Corporibus, de quibus facta fuerit Iusticia. Dũ tñ illud, quod cótinget dari, sit vilis, & humilis conditionis.

Et ad hoc teneantur ipsi Domini Potestas, & Capitaneus, & vterq; eorum, singulis annis, sub forma infrascripta, videlicet.

Cadauer Masculi, vno anno, & Mulieris alio anno, prout Casus euenerit.

Et pro prædicta Anatomia facienda, Vicarius Prouisionum teneatur concedi facere locum in Domibus Hospitalis Brolij, prout expediens fuerit.

De Pauperibus medendis, amore Dei, sine aliqua remuneratione. Cap. 356.

SInt in Ciuitate Mediolani Collegia Medicorum Physicæ, & Chirurgiæ, & teneantur ipsi Medici dictorum Collegiorum visitare, & mederi Pauperes, & Egenos gratis, & amore Dei, & super hoc per Collegia sua, apponatur modus Idoneus, singulo anno.

Et ad hoc exequendum, possint cogi, per Vicarium Prouisionum, & Potestatem Mediolani.

De Medicis Physicæ examinandis, antequàm recipiantur in eorum Collegio, & inducendo ægros ad Penitentiam, & Confessionem. Cap. 357.

NVllus recipiatur in Collegio Medicorum Physicæ in Mediolano, nisi steterit in Studio generali, & dederit operam Scientiæ Medicinæ ad minùs per tres annos continuos, & dato, quòd steterit per dictos tres annos, saltim, non recipiatur in Collegio Medicorum Mediolani, nisi etiam fuerit examinatus, & licentiatus in Studio generali, & nisi etiam fuerit examinatus per Medicos ipsius Collegij Mediolani, & approbatus per maiorem partem Medicorum dicti Collegij, qui interfuerint prædictæ Examinationi.

Et, si quis Venerit ad habitandum in Mediolano, vel in Ducatu pro medendo in Arte Physicæ, Rectores dicti Collegij teneantur cogere illum, aut illos, ad recipiendum Examen dicti Collegij, vt suprà, infrà vnum mensem, postquam venerit ad habitandum, & si recusauerint Examinationem eorum recipere infrà mensem vnum, à die Requisitionis, Nullus alius Medicus audeat esse cum illo, vel illis in Cura aliqua, nec Curam aliquam illi, vel illis committere.

Et teneantur, quemcunq; Examinatum, & repertum Idoneum, vt suprà, admittere, & recipere in dicto Collegio.

Et nullus admittatur in ipso Collegio, nisi priùs iurauerit ad sancta Dei Euangelia, corporaliter tactis scripturis, seruare Dispositionem Capituli, C V M I N F I R M I T A S, & obedire Rectoribus, seù Abbatibus dicti Collegij, in licitis, & honestis, & Statuta dicti Collegij, tàm ædita, quàm ædenda seruare. Cuius Capituli effectus, sequitur, videlicet. Quòd Medici ipsi cùm

eos.

eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos antè omnia moneant, & inducant, vt Medicos aduocent Animarum, vt postquàm fuerit Infirmo de spirituali salute prouisum, ad Corporalis Medicinæ Remedium, salubriùs prouideatur.

De Magistris Physica eligendis ad legendum. Cap. 358.

ABbates, seu Rectores Collegij Medicorum Physicæ Mediolani, de Consensu, & Ordinatione maioris partis Collegij prædicti, eligere teneantur vnum, vel duos Legentes Scientiam Medicinæ in Mediolano, omni anno, dùm sint Scholares audire volentes.

De Sententijs Medicorum dandis super Vulneribus. Cap. 359.

NVllus Medicus Physicus, sinè Ciroico, cogatur dare aliquod Iudicium, vel Apparere, per aliquem, vel aliquos; coràm aliquo Iusdicente, & Deputato, & de tali Iudicio, Seu Apparere, priùs soluatur illis, secundùm qualitatem Rei, & laboris, & Personarum, de quibus Iudicium, vel apparere, est dandum, sub pena, tali Iudici, librarum viginti Imperialium, applicandarum Communi Mediolani.

Idem in Ciroico, sinè Physico, Et prædicta habeant locum in Caussis Criminalibus motis, seu remouendis.

De Triaca, & Medicinis examinandis. Cap. 360.

NVlla Persona, audeat, nec præsumat componere Triacam, nec aliam Medicinam Opiatam, nec Laxatiuam, vel Solutiuam sicut Electuarium de Suco Rosarum, aut Triphoram Saracenicham, & Seram, & Pillulas matas, & similes Medicinas, nisi prius earum Dispensationes fuerint examinatæ, & approbatæ per Abbates, seu Rectores Collegij Medicorum Mediolani, vel per aliquos Medicos electos per ipsos Abbates, seu Rectores ipsius Collegij, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, applicanda Communi Mediolani, pro qualibet vice, pro duabus ex tribus partibus, & pro alia tertia parte Accusatori, Et quilibet possit accusare, & quòd nullus præsumat dare aliquam Medicinam Solutiuam, nec venenosam, nec Opiatam, sine licentia Physici de dicto Collegio, vel Medici, qui per duodecim annos Officium medendi exercuerit, sub pœna suprascripta, nisi Cassiam, & Pillulas omnes, compositas, ex Aloe, Mirra, & Croco tantum, sub pœna prædicta, quæ applicetur, ut supra.

De

De fide danda Aromatarijs de rebus vendendis ad credentiam. Cap. 360.

STatuitur, quod de, & super Speciarijs, & rebus apothecæ, quæ traduntur & venduntur, seu de cætero vendi continget ad Minutum, & ad Credentiam, ad constituendum, & faciendum Aliquem Debitorem à quantitate librarum viginti duarum Imperialium infra, & vsque ad dictam quantitatem, stetur, & stari debeat Libris Speciariæ, siue Apothecæ, cum Sacramento Speciarij, seu Domini ipsarum Specierum, & Rerum traditarum, & venditarum, vt supra, & siue alicuius Factoris, seu Famuli sui de apotheca informati de Venditione, & Traditione dictarum Rerum, & specierum.

De valore tamen, & Præcio Rerum huiusmodi, non Libris ipsis, nec Sacramento stetur, sed dicto duorum aliorum in ipsa Arte peritorum, cum sacramento suo, & eligendorum ab illo sufficiente, coram quo Litem verti continget.

Et cum hoc etiam, quod in libris ipsis, seu eorum Receptuario, & in Listis fiat mentio specialis de rebus nominatim, & earum quantitate.

Et in præsenti Statuto comprehendatur summa librarum sexdecim Imperialium, pro qua iurari poterat, secundum formam alterius Statuti, seu Facultatis.

Ita tamen, quod à die, quo, præstitum fuerit dictum Sacramentum ferro, non possit iurari, nisi pro ipsa vna vice, tantum.

Quòd liceat aromatarijs laborare Ceram Albam, non obstante aliquo Statuto. Cap. 361.

LIceat Aromatarijs, non obstante aliquo alio Statuto, laborare & laborari facere Ceram Albam, licet non sit tota sequens in albedine, videlicet, possit fieri facere Copertam, vel Copertas de supra de cera plus alba, quàm sit cera intrinseca, Dummodò ipsa tota cera sit munda, & pura, sine aliqua fraude, siue mixtura alterius rei.

De fideli Ordine, & cura solicita habenda per Magistros Grammaticæ, & Repetitores. Cap. 362.

MAgistri Grāmaticæ, & Repetitores eorum, teneantur fideliter, & benè, ac bona fide, & cura diligenti, docere Scholares suos, singulis diebus, in manè, & post prandium, more consueto, exceptis diebus Dominicis, & Festiuitatibus Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi, & Paschatis Resurrectionis eiusdem, cum septem diebus sequentibus post Paschatis, Pentecostem, cum duobus diebus sequentibus, & Epiphaniæ Domini, Ascensionis Domini, & Corporis Christi, & quattuor Festiuitatibus Gloriosissimè Mariæ Virginis, & Nati-

Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ; Festiuitatibus duodecim Apostolorum, Sancti Nicolai, & sancti Ambrosij mensis Decembris, sub pœna librarum quinq; Imperialium, applicandarum Communi Mediolani pro quolibet eorum, & qualibet vice.

Et qui Magistri, vna cum Repetitoribus, petere, nec exigere possint, nec eis liceat, vltrà libras tres Imperialium, pro primis sex mensibus, post Festum Sancti Michaelis, & totidem pro alijs sex mensibus, pro mercede, tàm pro Magistris, quàm Repetitoribus, ad super totum, pro quolibet Scholare.

¶ Super Salario adest Decretum publicatū die primo Augusti. 1468. quod est Ducis Galeaz. & quod tribuit Iurisdictionem Vicario Prouisionum.

Quòd Salarium, seu Mercedem, non possint exigere pro primis sex mensibus ante Festum Paschatis Pentecosten, sub pœna prædicta.

Et quilibet possit accusare, & habeat Medietatem Condemnationis, & altera medietas sit Communis Mediolani. Qui magistri non audiantur ad petendū dictam eorum Mercedem, elapsis sex mensibus, post annum, nisi saltim intra dictos sex menses, interposuerint, querimoniam coràm Iusdicente.

RVBRICA GENERALIS

De damno dato, & Camparijs Constituendis, & eorum Officio.

Quòd licitum sit cuilibet tenere super suo Bestias. Cap. 365.

Licitum sit cuilibet tenere quascunque Bestias super suo, dum non vadant super alieno ad pascendum, Et, si ipsæ Bestiæ iuerint super alieno, ad pascendum, componat tenens ipsas Bestias Damnum Passo, vt in infrascripto proximè sequenti Statuto continetur.

Et quilibet Tenens Porcos, Capras, Moltonos, Oues, vel Castronos, possit, & debeat cogi ad Requisitionem Consulis Loci, vbi tenentur dictæ Bestiæ, vel propè Territorium dicti Loci per milliaria duo, ad satisdandum, de libris quinquaginta Imperialium, Quòd ipsi Porci, Capræ, Moltoni, Castroni, & Oues eius, non dabunt alij Damnum. Et vlterius, quòd restituet Damna Data in duplum, Damnum Passo.

Et sufficiat vnica Satisdatio, etiàm si plures requisiuerint.

Et Notarij Damnorum Datorum habeant tantummodo, pro qualibet Satisdatione, Soldos quatuor Imperialium, & non plus.

Ità tamen; quòd nemo proindè molestetur de mandato Officij Damnorum Datorum, nisi prius appareat legitima Caussa, pro qua molestari voluerit, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, applicandarum pro medietate Molestato, & pro altera Communi Mediolani, & auferendarum, per Iudicem Damnorum Datorum, & per eius Notarium, Ipso Iure, & Facto, absque alia Declaratione proindè facienda.

Ità tamen, quòd vbi Condemnationes factę fuissent, vsque ad summam dictarum librarum quinquaginta Imperialium, occasione Damni dati, seu Damnorum

Dato-

Datorum; & vt suprà; qui nihilominus teneatur iterum satisdare pro libris quinquaginta Imperialium, Et sic, toties quoties contingat iterùm alias Condemnationes fieri pro dicta summa librarum quinquaginta Imperialiũ occasione Damnorum, & vt suprà. Iterum, & de nouo reiteretur Satisdatio, vt suprà, & vt suprà.

De pœnis ordinatis contrà Dantes Damnum. Cap. 365.

¶ An Dominus, aut Fictabilis posit accusare, Bart. sing. in l. si Iur. ff. de vsufr. Ang. de Malef. in verf. Scicet, & dolosè, col. 1. Abb. in c. qui frequenter, col. fi. vt lite Pe. & Guid. pa. sing. 643.

Si quis Damnum, vel Guastum dederit contrà Vetita, per Statuta, vel Ordinamenta, Communis Mediolani condemnetur, vt infra; videlicet, pro qualibet Bestia Grossa, quæ Damnum dederit, in aliquo Blado seminato, vel Leguminibus, vel Riso, Prato, Silua, vel Busco, in Soldis quinq; Imperialium pro qualibet Bestia Grossa, & qualibet vice, & pro qualibet Bestia minuta, in Soldis duobus Imperialium.

Et, si in Vitibus nouellis, antequàm tendantur, in Soldis quadraginta Imperialium, pro qualibet Bestia, siue Grossa, siue Minuta, & qualibet vice, & in Busco nouello duorum annorum, vel infrà, in Soldis viginti Imperialium Damnum Passo applicandis.

De Eodem. Cap. 366.

Si quis abstulerit Scharlionum, siue Amanegias, siue Palos, vel Paretas, vel Cayronos, de aliqua planta Vitis, condemnetur pro quolibet Scharliono, Amanegia, siue Palo, vel Caytono, in Soldis tribus Imperialium, applicandis Damnum Passo.

De Eodem. Cap. 367.

Si quis Plantam, seu Plantas arboris fructiferę inciderit, vel extirpauerit, condemnetur in libris sex Imperialium, pro qualibet Planta, Damnum Passo, & vlteriùs ad resarctionem Damni, Damnum Passo.

Si verò inciderit, vel extirpauerit Plantam non fructiferam. vel Plantas non fructiferas à Cima, condemnetur in libris quatuor Imperialium, & ad restitutionem Damni, in duplum Damnum Passo.

Et prædictæ pęnæ, de inferentibus damnum, in Bonis alterius, contentæ sub præsenti Rubrica generali, de Damno Dato, applicentur Damnum Passo.

Quòd

Quòd Communia Terrarum teneantur habere Camparios, & de Sacramento Campariorum. Cap. 367.

Quodlibet Commune Burgi, Loci, & alterius Terræ Ducatus, & Districtus, vel Iurisdictionis Mediolani, teneatur, & debeat habere Camparios ad custodiendum, & pro custodiendo, & saluando sua Territoria, & Laboreria, Prata, Siluas, & Buscos, Aquas, & Ductus aquarum, & etiam Fructus, etiam separatos à Solo, in Solo existentes, Hominum habentium, tenentium, vel possidentium Bona in ipsis Territorijs, videlicet, Quodlibet Commune Burgi, ad minus quatuor Camparios, & Loci Habentis quadraginta Familias, vel abinde suprà, ad minus, duos Camparios, vel alterius Vniuersitatis Habentis Familias abinde infrà, ad minus, vnum Camparium, sub pęna librarum vigintiquinq; Imperialium pro quolibet Communi Burgi, & librarum decem Imperialium, pro quolibet Communi Loci, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate Accusatori.

Et licitum sit eis Communibus, vel Præsidentibus in eisdem; ipsos Camparios constituere, vel si velint, à Iudice Damnorum datorum Mediolani facere constitui, qui Iudex si inde fuerit requisitus, teneatur eos constituere.

Qui Camparij iurare teneantur tempore eorum constitutionis, de custodia sua, bona fide, & solicitè facienda, & de accusando, seu notificando quamlibet Personam, & Bestiam, seu Detentorem eiusdem Bestiæ, quam inuenerit dare, vel dedisse Damnum, vel ire, vel esse in Vetitum, seu contra Vetitum, per Ordinamenta Mediolani.

Et ad prædicta compelli possint, tàm Communia, quàm Camparij, per omnia Iuris remedia. Et nihilominùs, quilibet habere volens Camparium, vel Camparios, ad custodiendũ possessiones suas habere possit & cõstituantur, vt alij.

Quòd Camparius teneatur accusare Dantes Damnum. Cap. 368.

Qvilibet Camparius, teneatur, & debeat accusare, seu notificare Quemlibet, quem inuenerit dare, vel dedisse Damnum, vel Damnum, quod inuenerit esse datum, vel factum, ipso die, vel sequenti, suo Communi, vel Consuli, vel Damnum Passo, vel Agenti pro eo.

An Dñi possint Deputare Cãparios ad custodiam Alber. in l. si ita legatus. ff. de vsu, & habit.

Et ad requisitionem ipsius Consulis, vel Damnum Passi, vel Agentis pro eo, ad tardius, infra quintam diem, Camparius ipse teneatur accusare, vt supra, ad Officium Damnorum datorum, sub pęna dupli eius, ad quod teneatur ille, qui Damnum dederit, & refectionis in duplum eius, quod ipse Damnum Dans reficere deberet.

Et qualiter Cãparius excusetur. Ang in l. si ideo c. de his, quib. vt Indign.

Et si reperiretur, ꝙ Camparius Pactum, vel Remissionem faceret cum aliquo, vt eum non accuset, Ipso Iure, & Facto, pro condemnato habeatur ipse Camparius in quadruplum eius, quo puniretur Damnum Dans, & ad refectionem, vt supra, & contra eum Camparium procedatur ad Solutionem, absq; aliquo processu, & declaratione.

Et si contingat aliquem Camparium, uel aliquem de sua Familia dare, uel dedisse Damnum in Bonis alterius in Territorio, ubi est Camparius, Ipso Iure, & Facto, pro condemnato habeatur in dictam pœnam quadrupli, & quæ pœnæ applicentur Damnum Passo, absq; alio Processu.

Quòd Camparius possit accipere pignus Dantis Damnum. Cap. 369.

Quilibet Camparius possit accipere pignus cuiuslibet Dantis Damnum, usq; in Soldis decem Imperialium, & facere sibi Restitutionem Rei ablatæ, etiam si, ille Dãnum Dans non esset de suo Territorio, Si Damnum fuerit à Soldis decem Imperialium infra, & si Pignus abinde supra acceperit, tunc liceat, & teneatur illud consignare, ipso Die, uel proximè sequenti, in fortiam Consulis Burgi, uel Loci, cuius esset Camparius, uel Domini Iudicis Damnorum datorum, infra triduum, ex quo, illud acceperit, sub pœna librarum decem Imperialium, applicanda damnum Passo pro medietate, & pro medietate Communi Mediolani.

Et ultra teneatur pignus restituere, sine aliquibus expensis, Eodem modo, possit accipere, & abducere Bestias Dantes, vel Facientes damnum, sed eas teneatur consignare, vt supra, sub pœna prædicta, applicanda pro medietate Communi Mediolani, & pro altera damnum Passo.

Et idem sit in Domino Fundi, & in quolibet Conductore ipsius Fundi, vt possit accipere per se, vel eius Factorem pignus Dantis Damnum in Fundo, & teneatur consignare, vt supra, & similiter possit in Fundo accipere, & abducere Bestias dantes, vel inferentes Damnum in dicto Fundo, & eas consignare teneatur, vt supra, & vt supra.

Bar. & Alex. in l. hoc amplius. §. de his, in vlt. no. ff. de dam. inf.

Quòd Camparij durent, donec fuerint reuocati. Cap. 370.

Camparij constituti, & constituendi durent, donec fuerint reuocati.

De Arborum Deuastatione notificanda. Cap. 371.

Statuitur, quòd si Damnum datum, sit per Incisionem arborum, vel Depopulationem, à Soldis viginti Imperialium supra, Fictabilis, Massarius, Partiarius, vel Conductor, Tenens, vel Laborans Bona, in quibus, tale Damnum datum fuerit, teneatur illud notificare Domino, seu Locatori suo, infra dies quinq;, à Die Damni Dati.

Alioqui ad eius Damni Restitutionem, teneatur ipse Fictabilis, Partiarius, Colonus, vel Massarius, vel Conductor, sub cuius custodia fuerit Terra, in qua Damnum Datum sit.

Et

Et supèr Damno Dato, credatur aduersus dictum Fictabilem, vel Partiarium, vel Conductorem, Sacramento Domini, seu Locatoris, vsq; ad quantitatem librarum sexdecim Imperialium.

Et abindè suprà, credatur ei, cum vno Teste Idoneo, & cum Sacramento Domini, seu Locatoris.

¶ Domino mortuo an stabitur Sacro Heredis Lud. in l. in §. Iurari col. 2. vers. Sed qd si Dãnũ. ff. de Iur. Iur.

De Damno Dato alitèr. Cap. 373.

SI quis dederit Damnum, vel Guastum, alitèr, quàm per Incendium, & alitèr quàm in Casibus comprehensis in præsentibus Statutis, positis sub præsenti Rubrica generali, de Damno Dato, à decem libris Imperialium suprà, condemnetur in libris vigintiquinq; Imperialium, Communi Mediolani applicandis, & in duplum Damni Dati, Damnum Passo.

Si verò, à dictis libris decem Imperialium infrà, condemnetur Arbitrio Iudicis, dummodò Condemnatio non excedat libras duodecim, & Soldos decem Imperialium, applicandas Communi Mediolani, & ad Restitutionem Damni in duplo, Damnum Passo, & contrà ipsum, & quemlibet alium Dantem Damnum, proût in præcedentibus Statutis continetur, possit fieri Exequutio, etiam per Personalem detentionem.

Et, si fuerit captus, non possit relaxari, donec satisfecerit integrè pro prædictis.

¶ De vi Molestatura, & Turbatura vid. in Stat. Crim. vbi et habes istud Statut. & ibi addi aliquid. De vlt. Guastum, Bal. in l. pignus. C. de pign. act.

Quod Communia debeant habere Homines Iuratos. Cap. 374.

QVodlibet Commune Burgi, & alterius Loci teneatur habere, vltrà Camparia, Homines Iuratos, de melioribus illis Terræ, qui, eodem modo, possint, teneantur, & debeant accusare, & notificare suo Communi, vt ipsi Camparij.

Et credatur eis Camparijs, & Hominibus Iuratis, & cuilibet eorũ, cum Sacramento, contrà Damnum Dantem, pro quantitate, & vsq; ad quantitatem librarum quattuor Imperialium, pro qualibet Accusa.

Abindè uerò suprà, non credatur, nisi cum vno Teste idoneo, & cum ipsius Camparij, seu Iurati, Sacramento.

¶ An Contrariũ probari possit. Cep. cautela 167. Dec. cõs. 83. per tot. & An stetur Iuramento super quantitate latiss. Fel. in c. 4 col. 2. & seq. de Prob. vbi omnes.

Qualitèr Communia teneantur ad Restitutionem pro Damnum Dato. Cap. 375.

SI de cætero, in aliquo Burgo, vel Loco, Cassina, vel Molendino, seù Territorio, aliquod Damnum, vel Guastum Datum, vel factum fuerit, de Die, vel de Nocte, per Incẽdium, vel Inuasionem, Incisionem, vel Depopulationem, vel alium modum, in Domibus, Terris, Pratis, Vineis, Buschis, Arboribus, vel aliquibus Seminatis, vel Seminerijs,

¶ Pro Intellecto, Alb. in 2. par. Stat. cons. 63. & sequentibus.

Burgherijs, vel Charregijs, vel Siluis, aut Insulis, Commune, & Homines Nobiles, stantes in dicto Burgo, vel, vt supra, post Festum Sancti Martini, secundùm Formam Statutorum, de Oneribus, positorum in præsenti Volumine, Necnon, & vicini illius Burgi, & vt supra, siuè Territorij, teneantur, & debeant, infrà triduum, à Die Damni Dati, capere, & in forcijs Iudicis competentis consignare illum, vel illos, qui illud Damnum, seù Guastum dederint, vel fecerint, alioqui Commune, & Homines, tàm Nobiles habitātes, vt suprà, quàm Vicini illius Burgi, & vt suprà, teneantur, & debeant Damnum restituere, & resarcire Damnum Passo, secundùm æstimationem supèr hoc faciendam per illos, qui ad illam faciendam fuerint electi per Iudicem Ordinariũ, & ad ipsam Restitutionem compellantur Ciuiliter tantum, summariè, & sine strepitu, & figura Iudicij, & sine Libelli Datione, & Declaratione, ex Officio, & extra Ordinem, & omni die, de Datione, cuius Damni dati, vbi aliter non appareat, credatur Damnum Passo, cum Sacramento suo, & vno Teste fidedigno.

Quid, si in Confinijs duarum villarum? dic Ambas teneri. Abb. cōs. 75. in 2. par. Stat.

Et, si esset dubium, de cuius Territorio esset ille Locus, in quo Damnum Datum fuerit, intelligatur, quo ad contenta in præsenti Statuto, esse de Territorio illius Terræ, Burgi, vel Loci, cui proximior fuerit ille Locus, in quo Damnum ipsum datum fuerit.

Saluò, quòd Commune, & Homines prædicti, qui ad ipsam Restitutionem compulsi fuerint, Regressum habeant Liberum, & Efficacem, & Summarium, & vt supra, vsq; ad quantitatem, quam restituerint, seu soluerint, & de Damnis, & Expensis, contra illos, & eorum Bona, & quemlibet eorum, Insolidum, qui illud Damnum, vel Guastum dederint, vel fecerint.

Et saluò, quòd, si prædicta Communia consignauerint Malefactorem, vel Malefactores, infra mensem vnum, post Damnum Datum, & factum, in forciam Iusdicentis, ꝙ non teneantur ad dictam Restitutionem, quo casu, Malefactor, seu Malefactores teneantur ad Restitutionem Damni Dati, in duplum, iuxta Aestimationem faciendam, vt supra.

Alber. vt sup. cōs. 66. vbi dic. an Taxa fiat pro Faculta. an p numero Personarum.

Et saluò, ꝙ Viduę, & Orphani, Minores annis quatuordecim, & Miserabiles personæ, non teneantur ad dictam Solutionem, nec Restitutionem.

Ita tamen, ꝙ si ille, qui passus fuerit Damnum reperiret Malefactorem, vel Malefactores, post Solutionem factam per Commune, ꝙ à Solutione, habita à Communi supra, prout in præsentibus Statutis continetur, posśit contra Malefactorem, vel Malefactores abinde supra, etiam Satisfactionem habere, vsq; ad supplementum Damni Dati, in duplum, computata Solutione, iam habita, à Communi.

De Exequutione facienda, Vigore damnorum datorum pro Statutis comprehensis, in præsenti Rubrica generali. Cap. 376.

QVilibet Iudex competens, qui inde fuerit requisitus teneatur exequutioni mandare prædictas pęnas, & prædicta Statuta realiter, & personaliter.

Quòd

Quòd à Sententijs, vel Declarationibus latis, super Damnis datis, non possit appellari, & quando possit. Cap. 377.

A Sententijs, vel Condemnationibus latis, vel ferendis super Damnis datis, non possit appellari, nisi Condemnatio excedat libras quinquaginginta Imperialium.

Quòd condemnationes Accusarum fiant intra certum tempus. Cap. 378.

QVilibet Iusdicens competens, teneatur, ex quo delata fuerit Accusa verificata, Modò, & Forma, prout in præsentibus Statutis continetur, condemnare ipsos Accusatos, infra quindecim dies, post ipsam Accusam verificatam, vt supra.

Et hoc, summariè, extra Ordinem, & de plano, & sine Strepitu, & Figura Iudicij, & omni Iuris solemnitate Ommissa.

RVBRICA GENERALIS.

De Locatione, & Conductione, & fictis ac similibus.

An appllatione Dñi in ista materia veniat vsufructª la. Alex. cõs. 129. circa med. lib. 2.

De Colono debitore, non recipiendo, si denunciatum fuerit. Cap. 379.

¶ An Statutũ cõprehendat Locationem m[i]xtam Alex. cõs. 28. col. 1. lib. 4

NVllus Colonus, Partiarius, Fictabilis, vel Molenarius, nec Foll[at]or, cuiuscunq; generis, nec Pistator Risi, vel alterius Bladi, nec aliquis de sua Familia, possit Terram cõductam, vel ad Massaricium acceptam, vel Molendinum conductum, nec Follam, nec Pistam, nec Trauerseram, nec Resegam, nec Maleum Conductam, quæ sint extra Portas Ciuitatis Mediolani, dimittere, seu relinquere, etiam Termino lapso, nisi prius Domino, seu L[oc]atori satisfecerit de omni eo, in quo esset dicto Domino, vel Locatori, obligatus, occasione dictæ Terræ conductæ, vel ad Massaricium acceptæ, vel Molendini conducti, vel Follę, vel Pistæ, vel vt supra.

¶ Colonª quis? Alex. consil. 32. col. 1. lib. 1. Tex. in l. si merces. §. vis maior. ff. loca.

Et, si dictus Colonus, Partiarius, Fictabilis, vel Molenarius, vel Follator, vel Pistator, vel vt supra, vel aliquis Masculus de familia sua Contrafecerit, possit dictus Colonus, & alij, vt supra, & quilibet de sua Familia, Masculus maior annis quatuordecim, personaliter capi, & detineri, ad petitionem Domini, seu Locatoris, & non possit, nec debeat aliquo modo relaxari, nisi prius satisfecerit, vt supra, nec possit cedere Bonis suis, in præiudicium Domini, seu Locatoris, etiam, non obstante, q̃ esset maior annis sexaginta, nec possit petere Denarios decemocto in Die, secundum Formam Statutorum.

Quid dicaſ, vid. inf. cap. 3. & est Tex. in l. cum quis. ff. de dolo.
¶ Vt in 1 cap. 408. sub Rubr. decess. bonorũ.
¶ Vt sup. vbi de istis denarijs decemocto. cap. 244. vol. 1.

Et

Et vlterius, non posſit, nec debeat aliquis de Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, nec de alijs Locis ſuppoſitis Statutis Mediolani, eidem Colono, nec alijs, de quibus ſupra, nec alicui de ſui Familia, locare ad tempus, nec ad libellum, nec aliter concedere aliquam Terram, Molendinum, Follam, Piſtam, Tranſuerſeram, vel Poſſeſsionem, citra tranſlationem directi dominij, nec aliter accipere, nec tenere, nec receptare, nec receptari permittere, ſuper ſuo, nec ſuper eo, quod teneret, vel eius nomine teneretur, vel laboraretur, nec dare ad laborandum, nec permittere dari ad laborandum, ſuper, ſuo, nec ſuper eo, quod per eum, ſeu eius nomine teneretur, vel laboraretur, etiam ad mercedem Diei, nec aliter, ipſi, nec alicui de eius Familia.

Et, ſi quis Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, aut Terrarum ſuppoſitarum Statutis Communis Mediolani contrafecerit, vel non obſeruauerit prædicta, vt ſupra, & eidem denunciatum fuerit per publicum Inſtrumentum per Dominum, ſeu Locatorem, aut mandato Iudicis per Seruitorem publicum Communis Mediolani, ꝙ ipſum Conductorem, vel alios ſupra nominatos, quem vel quos receperit, vel cui, aut quibus ad laborandum dederit, vt ſupra, expellat, & ad laborandum ei, vel eis, nôn det, & vt ſupra, vel Debitum ſoluat, facta mentione, & fide, de Credito ſuo, & ipſum Conductorem, & alios nominatos, vt ſupra, quos receptauerit, non expulerit, vt ſupra, infra menſem vnum, à tempore dictę Denunciationis, teneatur dictus alius Locator, ſeu Dominus, vel Receptator, ſeu qui dederit ad laborandum, vt ſupra, ſatisfacere dicto Domino, ſeu Locatori de dicto ſuo Credito, occaſione prędicta.

Et ad prædicta, compelli poſsit ſummariè de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, & ſine Litigio, ſola Facti veritate inſpecta, & ſine Exceptione, Beneficio, & Auxilio, etiam, non obſtante Requiſitione Compromiſsi.

Et prædicta, quæ dicta ſunt de Debito, intelligantur de puro Debito, Reſpectu autem Debiti, in diem teneantur, talis Colonus, & Alij, vt ſupra nominati antequàm recedant idoneè ſatiſdare de ſoluendo debitum, adueniente Die.

Et ſimiliter teneatur talis Receptator idoneè ſatiſdare, ſi non expulerit de ſoluendo tale debitum, vt ſupra, adueniente Die.

Et etiam, quæ dicta ſunt ſupra, & infra dicentur de familia, teneantur ad debita contracta per Maſſarium, & vt ſupra tantummodo ſibi vendicent locum in familia eius Conductoris, & ſupra nominatorum, qui proprijs manibus laborant, vel laborari faciunt.

Et prædicta vendicent ſibi locum tantum in Filijs, & Famulis Ruralium, non autem Nobilium.

IDem per omnia locum habeat, ſi dictus Colonus, vel alius ex, ſuperius, nominatis, vel aliquis de ſua Familia Excumiatus, vel Expulſus fuerit per Dominum, vel Locatorem, & extra Coloniam, vel Bona locata, vt ſupra, & vt ſupra, & vltra, dictus Colonus, vel alius ex ſuperius, Nominatis, & quilibet de eius Familia, Maſculus, maior annis quatuordecim, ad Petitionem olim Domini, ſeu Locatoris, poſsit perſonaliter capi, & non poſsit relaxari, etiã ſi eſſet Sexagenarius, nec poſsit cedere Bonis, nec poſsit petere Denarios decemocto in Die, vt inferius diſponitur, & ſi contingat dictum Colonum, vel aliquem ex ſupradictis, vel aliquem Maſculum de ſua Familia, maiorem annis xiiij. deuenire Maſſarium, Partiarum, Fictabilem, vel Molenarium, vel Em-

Emphiteotam alicuius non Suppositi Iurisdictioni Cõis Mediolani, vel Locorum suppositorum Statutis Cõis Mediolani, vel per aliquem nõ subditum, vt supra, super suo, vel quod tenetur per eum, quouismodo reneretur, receptaretur, vel permitteretur receptari, vt supra, teneatur, eodẽ modo, ille Colonus, & quilibet ex prænominatis, vt supra, & quilibet de sua Familia Masculus, maior annis xiiij. satisfacere olim Domino, vel Locatori.

Alioqui ipse Colonus, & quilibet ex prædictis, vt supra, & de sua Familia, Masculus maior annis xiiij. Contrafaciens ad petitionem, olim Domini, seu Locatoris, personaliter capi, & in Carceribus publicis detineri possit, donec satisfecerit ipsi, olim Domino, seu Locatori, de eo, quod habere debebit, vt supra, non obstante Collatione Captionum facta, vel in futurum facienda, nec possit ille Colonus, nec aliquis ex prædictis, vt supra, nec alius de sua Familia, taliter captus, & detentus petere ipsi olim Domino, seu Locatori Denarios decemocto in die, qui peti possunt per alios Carceratos secundum Formam Statutorum Communis Mediolani, nec possit taliter Captus relaxari, sub prætextu Sexagenarij, vt supra, nec cessionis Bonorum, nisi satisfecerit, vt supra, & etiam, liceat ipsi, olim Domino, vel Locatori, capere, & robari facere, tali Colono, & cuilibet ex prædictis, vt supra, & cuilibet de sua Familia, vt supra, Boues, & Plaustra, & omnia alia Bona quę reperirentur in custodia, vel habitatione talis Coloni & cuiuslibet ex prædictis, vt supra, vel alicuius de eius Familia, & vt supra, quę Bona, quo ad hoc, præsumantur esse ipsius Debitoris, nec admittatur Probatio in contrarium.

Et, quilibet non Suppositus Iurisdictioni Communis Mediolani, vel Locorum suppositorum Statutis Communis Mediolani, qui commiserit contra prædicta, vel aliquod prædictorum, Ipso Iure, intelligatur esse, & sit exemptus, & alienus à Protectione, & Defensione Communis Mediolani, & Locorum suppositorum Statutis.

Si non soluerit, vel non excomunicauerit, infra decem dies, postquàm ei fuerit notificatum, quod Statutum, & disposita in eo, habeant locum, tàm in Locatoribus, & Debitis præteritis, quàm præsentibus.

Et, si Controuersia oriatur inter Dominum, seu Locatorem præsentem, vel præteritum, & dictum Colonum, vel aliquem ex prædictis siue separatim, siue mixtim, superius, nominatis, vel aliquem de sua Familia, vel inter Dominum, seu Locatorem præsentem, vel præteritum, vel eius Inquilinum, super quantitate Debiti, Occasione Massaricij, vel Fictaliciæ, vel Pensionis, vel alia occasione, abinde dependenti, vel connexa, quilibet Iusdicens in Ciuilibus, aut superinde Delegatus summariè, de plano, & sine strepitu, & Figura Iudicij, & sola facti, veritate inspecta, faciant Ius, remota omni Appellatione, Nullitate, Reuisione, & Officio Iudicis.

Controuersia inter Locatores, et Conduct.

Et prædicta etiam habeant locum si talis Caussa commissa, fuerit de voluntate Partium, Consilio sapientis, vel Arbitro, vel etiam Arbitratori.

Et vbi in præsentibus Statutis dictum fuit de illis de Familia, Masculis maioribus annis quatuordecim, non intelligatur, nisi de Filijs eorum, qui actualiter prædicta Bona laborant, vel ad suas manus laborari faciunt.

Vide sup. in princ. Idem per omnia.

In illis verbis, Et ad prædicta compelli possit, &c. adde, quod in casu præsentis Statuti, vnus testis facit plenam probationem, vt concludit Math. suo Not. primo & secundo.

De Familiaribus, qui possunt cogi pro debito Massarij, Partiarij, vel Fictabilis. Cap. 380.

¶ Vt sup. cap. pr. ad §. Qui dicat de Fam. Iaf. post alios. In l. fi. C. de verb. Sign.

QVilibet Masculus, maior annis quatuordecim, qui fuerit de Familia alicuius Massarij, vel alicuius alterius ex prænominatis in proximè præcedentibus Statutis, exceptis illis, de Familia Inquilini, sub præsenti Rubrica generali, situatis, teneatur, & obligatus sit cum vniuersis Bonis eius, quæ Bona intelligãtur hypotecata, simul cum Bonis Principalis, ad omnia Debita, quæ fuerint contracta cum Domino vel Locatore suo per illum Massarium, & quemlibet alium ex prædictis, vt supra, de cuius Familia fuerit, occasione Massaricij, vel Bonorum locatorum, quod, vel quæ laborauerit vel tenuerit, ab eo Domino, vel Locatore, ille Massarius, & quilibet ex prænominatis, vt supra, Stando in eadem Familia cum illo, qui ad ipsum Debitum debet, vt supra, teneri, & ad omnia Debita, quæ fuerint facta ex Caussis expressis in Statuto, posito sub Rubrica generali de Robationibus, & cætera, quod incipit, LICITVM SIT, & cætera, folio 55. De quibus omnibus, stetur Sacramento Domini, vel Locatori, prout in dicto Statuto continetur.

¶ Ex hoc Stat. & alio posito sub rub. de Iud. quòd Incip. SI QVIS PRIMA FACIE, nata est Communis obseruãtia, vt super Instrumẽto Inuestiturę etiam simplicis, parte non Citata, concedatur exequutio.

Et ad prædicta soluenda, possint compelli summariè, & de plano, sine strepitu, & figura Iudicij, & sine Litigio, sola facti veritate inspecta, & remota omni Appellatione, Nullitate, & Iudicis Officio, & vt supra.

Quòd Coloni teneantur ingrassare terras Dominorum vt suas. Cap. 381.

¶ An malè Colens, Pos. expelli. Alex. cõs. 5. lib. 4.

COlonus, Partiarius, vel Fictabilis, qui diuersorum Dominorum, seu Locatorum, Terras laborat, vel laborari facit, teneatur, & debeat eas Terras, vt suas, æqualiter ingrassare, & laborare, seu ingrassari, & laborari facere.

Alioqui ad Damnum teneatur.

Idem, si suas terras, & vnius Domini, seu Locatoris, vel plurium Laborat, seu Laborari facit.

Quòd Massarij non Moueant Fructus sine præsentia Domini, vel sui Nuncij. Cap. 382.

¶ An Colonus debeat potius vendere fructus Domino, quàm alteri Iusto precio Bar. In l. 1. ad fi. C. de Metal. lib. 11.

MAssarij, vel alij, qui Partem dare debent de Fructibus, Domino, vel Locatori, non audeant dictos fructus secare, nec colligere, nec extrahere de Terris, nisi facta noticia Domino, vel Locatori, vel eius Domini, vel Locatoris negociorum Gestori, vel Nuncio, ac etiã sine eius præsentia, si adesse voluerit, & sub pæna omnis Damni, & interesse, quæ pateretur Dominus, vel Locator, de quibus stetur Sacramento Domini, seu Locatoris de credulitate præstanda.

Quòd Domini possint Fructus in fundo diuidere. *Cap.* 383.

Domini, vel Locatores, quibus pars fructuum debetur, possint ipsos Fructus in Fundo diuidere, Ita, quod Colonus teneatur, & debeat partem ipsorum Fructuum Dominicalem conducere ad domum ipsius Domini in Rure positam, & Blada ipsa triturare, & ordinare, ipsaq; consignare super Solario Domini, vel Locatoris, in Rure, seu loco ipso.

Et, si pactum fuerit, teneatur, & debeat conducere, vbi conuentum fuerit.

De Poscha. *Cap.* 384.

Possint Massarij, vel Partiarij facere Poscham, Vuis competenter praechalcatis.

Quòd Massarij nihil recipiant pro colligendo fructus Domini. *Cap.* 385.

Massarij, vel Partiarij, nihil recipere debeant de parte Domini, seu Locatoris pro vindemiatura, nec conductura vuarum, nec pro faciendo vinum, nec illud reponendo in ipsa Villa, vel Loco, nec pro Area, etiam, si Domini, vel Locatores Vuas diuidere voluerint in Fundo, quo casu, Conductor ipse teneatur Vuas Domini conducere ad Torcular, & vinum facere, & reponere in Vasis, vt supra, suis expensis, nisi aliter conuentum sit, quo casu, conuenta seruentur.

De Vuis non portandis ad vendendum Mediolani, vel alibi. *Cap.* 386.

Non audeant Massarij Partiarij, Vuas vendere, nec Mediolanum, nec alibi conducere ad vendendum, sine licentia Domini, vel Locatoris. Alioqui Damnum in quadruplum restituant Domino, seu Locatori, & quilibet possit eis ipsas Vuas auferre impunè.

De Sacramento praestando pro Fictu, & Re Libellaria, et decima. *Cap.* 387.

Si contingat inter Dominum, seu Locatorem praesentē, vel praeteritum, & Colonū, de Ficto praeteriti temporis, quęstionem moueri, Colonus possit Iurare Fictum esse solutum, vel se soluere non teneri in toto, nec in parte, à Triēnio supra, vel, quod ipse Colonus referat Dño, seu Locatori Sacrum.

An trans. in hęredē, & cōtra hęredē. Alex. in l. pe. con. hoc Iudiciū, vbi gl. sing. & doctor. ff. ne qs cū, vt ibi latiss. per Ias. vid. & Lud. cōs. 290. col. 2. Socy. cōs. 89. col. fi. lib. 3. & cōs. 42. col. 2. lib. 2. ¶ Vid. Lud. cōs. 102. quē sequit Fel. in c. fi. col. 5. de pscript. vbi q d si esset certū, Solutionē nō esse factam.

E contra, Locator cō tra Cōductoré Iurat, vsq; summā librarum 50. vt in 1. cap. 232. licitum sit in fi.

Hoc idem seruetur, si Fictum Rei Libellariæ petatur.

Idemq; obseruetur in Solutione Decimæ, & idem obseruetur in Partiario, & etiam idem fit in Inquilino.

Et prædicta, locum non habeant, si Dominus, vel Locator intra dictum Triennium Querimoniam deposuerit.

Quòd Domini non possint petere contra Colonum, nisi deposuerint Querimoniam, intra decennium. *Cap. 388.*

An valeat istud Statutum, & quid in foro Canonico, disputat Comens.cōs.67. post Bar.in l. Sequitur.§.si viam, vbi latissimè Paul. de vsucap.

SI Colonus steterit extra Coloniam per Decennium, & steterit in eadem Iurisdictione cum Domino, vel Locatore, & Dominus, vel locator, interim Querimoniam non deposuerit, vlterius Dominus, vel Locator, pro Ficto petendo, non audiatur.

IDem habeat locum in Inquilino.

IDem seruetur in Emphiteota, & Decimario.

IDem habeat locum in Partiario.

In tex. ibi, per decennium, nota, quod dictio, Per, denotat perfectionem, & sic oportet quod tempus sit omnino præteritum, & qualiter debeat capitulare, qui se fundat in præscriptione, unde Bar. in l. Celsus. col. vlt. ff. de vsucap. Pract. Pap. in for. lib. respon. Rei conuen. in glo. præscriptionis, vers. posthec, & seq. volum. 5.

Bona fcdi Conduct. an cēseantur obligata. Lud. Sing. 389.

Quòd Dominus possit accipere Decimam in Campo. *Cap. 389.*

Vt in Stat. licitum sit. sup. vol. 1. cap. 232.

DOMINVS, vel Conductor Decimæ, possit in Fundo Decimam accipere.

Quòd Dominus præferatur alijs Creditoribus, & in certis casibus. *Cap. 390.*

Stat. cap. 232. vol. 1.

DOminus, vel Locator præferatur omnibus Creditoribus, etiā, tempore, anterioribus, vel quocunq; Priuilegio Priuilegiatis, Coloni, vel Inquilini, vel Partiarij cum Hypotheca, vel sine, in Fructibus, qui ex Terris suis, seu, quas locauerit, exierint, & in rebus inuectis, vel illatis in domum conductam pro Fictis, & Redditibus suis, & pro alijs Caussis comprehensis in Statuto incipiente, LICITVM SIT, posito sub Rubrica generali de Robationibus, & Contestationibus, in Volumine Statutorum Ciuilium, in fol. 54. & adhibeatur fides de prædictis omnibus, prout in dicto Statuto continetur, salua Reformatione facta, respectu Fictabilium ex forma præsentium Statutorum.

Et,

Et, quòd res sit nata ex Terris Domini, vel Locatoris credatur Sacramento ipsius Domini, vel Locatoris, intelligendo, vbi in dicto Statuto legitur, non obstante Statuto incipiente, NVLLA BESTIA ARATORIA, quòd voluit dici, Nullæ Bestię Rusticorum.

Intelligendum est, illa bona inuecta, & illata esse obligata, quæ illa sunt in domo, vt ibi permaneant, secus si apponerentur res vendibiles, vt est tex in l. Si prædijs. §. fin. ff. in qui. ca. pig. tac. contr.

De Ruderibus, & Straminibus, & certis alijs relinquendis Domino per Massarios, & partiarios.

Cap. 391.

SI contingat Colonum Partiarium, vel Massarium, vel Partiarium, & Fictabilem simul in Ducatu, vel intra Corpora Sanctorum Mediolani recedere, teneatur relinquere Domino, seu Locatori, Palleam ligatam, & non ligatã, Culmum, Meliacham, Stipulam, Rappas, Stacias, Scharlionos, Pallos, Trosos Vitium, & Pachas, si sint de Materia illius Massarij, & alia Rudera, & Stramina illius Massaricij & quę relinquenda præsumantur esse de Materia illius Massaritij, nisi probetur contrarium.

Quòd tenetur dimittere in gradu in quo eã inuenit. L. de Vbal. in Tract. de duobus Fratribus in 11. par. col. 17. & seq.

De Eodem. Cap. 392.

SI Fictabilis sit tantum, qui conduxerit ad denarios, vel aliter Sedimen, & Terras, vel Terras tantum in Ducatu vel intra Corpora Sanctorum Mediolani, ab aliquo Domino, vel Locatore, & contigerit ipsam Fictaliciam relinquere, teneatur dimittere Domino, vel Locatori Ledamen, Palleas ligatas, & non ligatas, Stipulam, Culmum, & Meliacham.

De Eodem. Cap. 393.

TEneantur Coloni, Partiarij, vel Massarij, vel Fictabiles relinquere Sępes, seu Cesias, & Arbores Ceduas, seu Cedi Consuetas, & quæ non sunt cum Cima, in, & de tot Folijs, vt erant tempore inchoatæ Fictaliciæ, vel inchoati Massaricij. Illas verò, quæ fuerint cum Cima, nullo modo, sine licentia Domini Locatoris, vel eius negociorum Gestoris, incidere, nec agabare, nec schaluare, nec ammouere possint, nec extirpare aliquas Arbores cum cima, nec sine cima, absq; speciali licentia, vt supra, & alias, Contrafacientes incurrant pęnam dupli, applicandam in totum Damnum Passo.

In quibus casibus Colonus non tenetur soluere Fictum, vel Redditum, & posit impunè ad aliam Coloniam ire. Cap. 394.

Est Tex. in l. si in lege. §. loca. vbi L. & fulg. limitant, nisi primus Dñs velit satisfacere pro secunda Inuestit.

SI Colonus, vel alius Fictabilis propter Domini, vel Locatoris sui, Guerram, vel Inimicitiam, vel Caussam, vel propter Communem Guerram migrauerit, seu recesserit. Ita, quod in Colonia sine periculo permanere non posset, Fictum, vel Redditum futuri temporis soluere non compellatur, & ad aliam Coloniam se posit impunè transferre, & si postea pax fuerit, antequàm ad aliam Coloniam se transferat REM, quam antea conduxerat, colere teneatur.

De Eodem. Cap. 395.

SI verò ad tantam paupertatem peruenerit Colonus, vel Fictabilis, quòd Oneri Coloniæ inutilis fuerit effectus, impunè posit abire, & Dominus, vel Locator ab eo Coloniam auferre.

Qualiter Dominus posit auferre Massaricium à Colono, & fictabili. Cap. 396.

Quid sit Massaricium. Bar. in l. 1. de Supel. leg. & an Dñs possit hoc propria authoritate, Ias. in l. 2. col. 29. circ. med. C de Iur. Em ph. vbi reprob. Saly.

SI extra Locum, vel Territorium, Colonus vel Partiarius iuerit ad habitandum sine licentia Domini, vel Locatoris, Dominus, vel Locator ab eo impunè Massaricium, & Coloniam auferre posit.

Quòd in casu, Diuisionis Colonorum, posint Bona sibi Locata auferre. Cap. 397.

COloni, vel Partiarij, vel Fictabiles, non posint durante eorum Inuestitura, seu Locatione, de Bonis sibi, vel eorum Patri, locatis, aliquam Diuisionem facere, nec diuersis personis locare, sine licentia Domini, vel Locatoris sui, & si contrafiat, posint impunè ab eis auferri Bona locata.

De restitutione Rei locatæ. Cap. 398.

Negans restituere, dr spoliare Alex. cõs. 90. col. 1. lib. 5.
An liget Clericos. Alex. cons. 93. col. 1. & 11. lib. 2.

SI aliquis locauerit Alicui, vel Aliquibus, aliquam Rem, vel Ius extra Redefossa Mediolani, & inde appareat publicum Instrumentũ, vel probetur per duos Testes, quòd ille Conductor elapso Termino, Locationis, teneatur, nulla exceptione obstante, & non obstante Statuto, de Sapientibus dandis, nec admissa aliqua Denunciatione

ciatione Compromissi, dimittere Rem conductam, vel Ius conductum Locatori, si denunciatum fuerit, seu notificatum per Locatorem, vel Habentem Ius, vel Caussam ab eo, ante Calendas mensis Maij.

Quid si sit absens Locator Bal. in l. 1. §. In pro Tutelæ, per illum Tex. ff. de eo, qui pro Tut.

Intra verò Redefossa, vel in Ciuitate, ante Calendas Mensis Augusti.

Et, si Conductor voluerit recedere, teneatur similiter denunciare, vt supra Domino, vel Locatori, & si per Locatorem, vel Conductorem denunciatum non fuerit, vt supra, tunc Inuestitura intelligatur Renouata, de anno in annum, donec denunciatum fuerit, vt supra, & vt supra, in omnibus casibus suprascriptis.

Et vbi Relaxatio sit facienda, vt supra, cogatur ipse Conductor per quemlibet Iusdicentem, ad ipsam Relaxationem faciendam, sub pœna Iusdicenti, librarum Centum Imperialium, & Conductori, librarum centum Imperialium, applicanda Communi Mediolani pro medietate, & pro altera medietate, Locatori.

An Intelligat de prima vice tm. Alex. cons. 16. lib. 4. quem sequit Fel. in cap. 2. col. 2. de Treg. & Pace.

Et hoc, absq; aliqua Declaratione.

An, hoc Statutum habeat locum in casu mixto, videlicet in conductione, cum pacto Francandi, Alex. cons. 28. 4. vol.

In illis verbis, intelligatur reuocata, Nota quòd intelligitur de prima reconductione, secundum Ias. in l. Diuortio, §. Quod in anno col. fin. vers. vltimo facit. ff. sol. Matrim. licet non firmet.

De Re Locata, quæ alienetur. *Cap. 399.*

CVm Res locata infra tempus Locationis, vendatur, vel aliter alienetur, inter Viuos, Emptor, vel Acceptor, Locationi stare necesse non habeat, si Conductor, vel Partiarius, vel Massarius fuerit requisitus in tempore annotato in præcedenti proximè Statuto, congruè referendo, & vterq; Contrahentium Iurauerit, vt infra, videlicet, ad Sancta Dei Euangelia, manibus corporaliter tactis scripturis, ipsam Inuestituram libellariam, vel Acquisitioné, vel Alienationem, esse bonam, & veram, & non Fictam, nec simulatam, nec in fraudem factam, & absq; pactione, & spe renunciandi ipsi Inuestituræ libellariæ, vel Acquisitioni, vel Alienationi, singulariter, & debitè referendo, respectu Contractuum de cetero faciendorum, Conductore, vel Partiario, vel Massario, Regressum Habente contra Locatorem suum ad Interesse.

An sufficiat Notarium attestari Iuratú fuisse, prout in Statuto Cep pol. caut. 274.

Et prædicta, etiam locum habeant in Conductore, vel Partiario, vel Massario: sicut in Emptore, vel Acquisitore.

Et in prædictis, & in infrascriptis comprehensis in præsenti Statuto Ius reddatur, aliquibus Ferijs non attentis, exceptis Ferijs introductis in honorem Dei, vel Sanctorum.

Ita, quòd Emptor, vel Acquisitor Locationi temporali Datoris sui stare non teneatur, ita demum, si in Instrumento Inuestituræ Libellariæ, vel alterius Alienationis, vel Acquisitionis vtraq; pars iurauerit, vt supra.

Et prædicta etiam habeant locum, nisi aliter legitimè in Contrarium conuentum fuerit.

Si autem contigerit Rem locatam alienari, titulo Assignationis, in partem, vel Diuisionis, tunc necesse sit stare Locationi temporali, sine dicto Iuramento.

Et

Et per Alienationem Fundi rustici, non intelligantur Fructus pendentes, pertinentes Conductori, esse alienati, quin eos percipere possit, & satisfacere debeat secundo Domino, vt Priori, pro illo Anno.

Non admittendo in prædictis Denunciam Comptomissi, nec Petitionem Consilij Sapientis.

De Melioramento facto super Fundo Locato, in quem debeat peruenire. Cap. 400.

SI quod Aedificium Colonus, vel Partiarius, vel Fictabilis de lignis vel materia Bonorum locatorum fecerit super Fundo locato, totum Domini vtilitati cedat, & præsumatur factum de materia, vt supra, nisi probetur contrarium.

Verum, si aliunde materiam sumpserit, Domino, vel Locatori concedatur facultas superficiẽ tantũ, emendi, quantũ, ea detracta, posset ęstimari.

Alioqui, Colonus, vel Partiarius, vel Fictabilis illam sine lęsione ptioris status possit impune auferre, nisi aliter conuentùm sit.

Colonus, qui plantauit, an ipse, an Dominus, qui locauit, habebit, vide glo. mag. in l. certo, in prin. ff. de Ser. Rust. præd.

¶Quod acquisita per fratres sint cõmunia, infra cap. 433. incip. Inter fratres. Bal. in Tract. de duob. fratr. col. 9. ver. sed pone. & col. fin.

Qualiter Fructus Colonorum debent diuidi. Cap. 401.

COloni, Partiarij, & Massarij diuidant inter se, tàm Masculos, quam Fęminas, maiores annis septem, per Capita, Fructus perceptos, Opera rusticana, vel operibus rusticanis, ex Terra cõducta ad tẽpus.

Et similiter id, quod processit ex dictis fructibus.

Idem disponatur de Fructibus perceptis, Opera rusticana, vel Operibus rusticanis, ex Terra propria, vel ad Libellum, seu in Emphiteosim cõducta, pro medietate Fructuum, quæ Medietas, intelligatur Pars rusticana.

Altera verò Medietas, diuidatur per Stirpes, cum Onere soluendi Fictum Libellarium, si quod debetur.

De pœna Coloni, qui non benè curauerit Vineas Dominorum. Cap. 402.

De Vuis non portan. ad venden. supra cap. 386.

COloni, vel Partiarij, vel Massarij Vineas Locatorum bene custodiant, & colant, videlicet.

Descalciando, deinde regolciando, & postea sapando, Temporibus debitis, & eas Vites impinguant.

Et, si contrafecerint, arbitrio Iudicis, Locatori damnum resarciant.

De

De Re libellaria distracta, non seruato Iure Domini. Cap. 403.

¶ Si fit secūd' Emph. cuius Domini Ius dēc seruari? Socy.cōsi.109 col.fi.c.prin.lib.2.Iaf. in l. fi. col. 12. In 8. Questione C. de Iur. Emph.

Dominus directi Dominij, Rei Libellariæ, ex qua Fictum solui debet, alienatæ sine Onere soluendi ipsum Fictum, in toto, vel in parte, à quolibet Possessore, vel Detentore, possit, sine aliquo Precio Rem taliter alienatam, vendicare.

Et, si totam recuperauerit, exinde Ficti Præstatio, cessabit.

Si verò, partem, pro rata recuperata, extinguatur, & expensas, quas Dominus fecerit in recuperatione ipsa, Ille, qui dictam Rem Libellariam alienauerit, resarcire teneatur.

Quòd Inuestitura Bonorum Ecclesiasticorum fieri possint vltra nouem annos, modo registrentur. Cap. 404.

Statuitur, quod non Obstante aliqua Prohibitione temporali, Inuestituræ temporales, in easdem Personas, de Bonis prohibitis, locari, vltra nouem annos, finito Nouennio, vel minori tempore prioris Inuestituræ, impunè fieri possint ad aliud Nouenium, seu pro minori tempore, & sic successiuè. Dummodò infra mensem, à die earum Confectionis, ad Officium Statut. Cōis Mediolani, in libro, vbi rubricantur Testamenta, & cętera alia Instrumēta, rubricentur, hoc modò, videlicet.

Quòd ponatur Nomen Inuestientis, & eius Dignitatis, & eius, qui se inuestit, & vbi consistunt Bona, ad quantum tempus, & nomen Notarij, qui rogatus fuerit de dicta Inuestitura, & apponatur dies, qua fiet talis Rubrica, quæ Rubrica, fiat per Gubernatorem Statutorum, sine aliqua Solutione.

De pœna Recipientis secundam Inuestituram, absque voluntate Primi Inuestientis. Cap. 405.

Declarat Alex. cōs. 81. col. 6. vers. non ob. lib. 3.

Si aliquis Inuestitus fuerit de aliqua Re Vrbana, vel Rustica, vel de aliquo Iure, & se Inuestiuerit ab alio, absque voluntate primi Inuestientis, vel eius Hæredum, Talis, secundò, Inuestitus, Ipso Iure, cadat in pænam librarum centum Imperialium, applicandarum primo Locatori, vel eius Hæredibus.

Et talis Inuestitura, sit nullius valoris, & momenti.

Et, si primus Locator, durante Inuestitura, Rem locatam, alij, secundò, locauerit, Ipso Iure, cadat in pœnam similem, applicandam primo Inuestito, Et talis Inuestitura, nullius sit valoris, & momenti, nec prosit in aliquo, secundò, Inuestienti, nec Inuestito.

Et prædicta non habeant locum, quando Volens, secundò, Inuestire, missus esset in Possessione, Ex decreto Iudicis, quo casu, noua Inuestitura, fieri possit impunè.

Quòd

Quòd Colonus, vel Partiarius, vel Massarius, aut Fictabibilis, non possit, absque voluntate Domini, abducere, nec abduci facere Certas Res extrà Possessionem locatam. Cap. 406.

NOn possit aliquis Colonus, vel Partiarius, vel Massarius, vel Fictabilis alicuius Possessionis, inuito Domino, vel Locatore suo, abducere, vel abduci facere, sub quouis prætextu, desuper Possessione, eidem locata, aliquas Bestias, Animalia, Plaustra, Aratra, nec aliqua Vtensilia Domus, nec alia Vtensilia apta ad Laborerium terræ, quæ, ipse Colonus, vel alij superius nominati, habeat, teneat, vel possideat, seu habeant, teneant, vel possideant, super Bonis locatis.

Et, si contrarium fieri voluerit, possit Dominus, vel Locator, per se vel Nunciũ, vel Nuncios, sua propria auctoritate, & absque alicuius Iusdicentis auctoritate, seu Licentia, obuiare ipsi Conductori ne contrafiat, & eas Bestias, Animalia, & alia superius expressa, apprehendere, & retinere, nec propterea, possit, aliquo modo, prædictus Dominus, vel Locator, vel eius Nuncij, vel negociorum Gestores, accusati, nec, alio modo, per aliquem Iusdicẽtem, inquietari, ciuiliter, nec criminaliter.

Et, si in contrarium processu fuerit, Processus, Ipso Iure, non valeat.

De adiutorio Massaricij. Cap. 407.

SI quis Colonus, vel Partiarius, vel Fictabilis, erit, vel fuerit Debitor, occasione Adiutorij Massaricij, & in Instrumento, vel in Cõuentione, dictum fuerit de Termino soluendi, præterito tali Termino, durante Inuestitura, & eo Conductore stante super Re locata ad laborandum, & laborante Bona locata, non possit, durante Inuestitura, & Colonia ipsa, pro dicto Adiutorio Massaricij, inquietari, nec molestari in Aere, nec in Persona, nisi suspitio Fugæ superuenerit, post Cõtractum debitum, vel nisi in contrarium, per Pactum speciale, fuerit aliter conuentum, vel nisi in vltimo anno dictæ Inuestituræ, vel quo Inuestitura durare debeat.

Nec possint ipsi superius nominati laborare alterius Bona in vltimo anno, dictæ Inuestituræ, vel quo, Inuestitura durare non debeat, nisi satisfacto primo Domino, vel Locatore de Credito Adiutorij Massaricij, vel aliter, cum eo, Concors fuerit.

Et interim, nulla Præscriptio currere possit contra Locatorem.

Saluo, quod ipse Locator Creditor, durante Inuestitura, vti possit Credito dicti Adiutorij Massaricij, in præiudicium cuiuslibet Tertij.

¶De Licitis Exequutionibus, quæ fieri possunt pro Domino, contra eius Massarium in 1. vol. cap. 232. incip. licitũ sit & apostil. cap. 167. vol. 1.
Quod non poss. dare Bona Insolutum, infr. cap.
Quod Dñs præferatur alijs Creditoribus supra. cap. 390. Dominus.

Quòd

Quòd Coloni, vel Partiarij, vel Fictabiles, vltimo anno Conductionis suæ, non possint occupare Prædia Milio, et Similibus, vt noui Conductores possint ire ad laborandum. Cap. 408.

STatuitur, quòd Fictabiles, qui pecunia Prædium conduxerunt, vltimo anno dictæ Inuestituræ, vel quo durare debeat dicta Inuestitura, non possint, nisi dimidiam Terrarum laboratiuarum, seminare Milio, Panico, & similibus.

Alij autem, qui dicta Prædia, pecunia, non conduxerunt, possint tantummodò Tertiam Partem dictorum Prædiorum laboratiuorum, videlicet.

Aratiuorum, Milio, Panico, & similibus, seminare.

Liceat autem nouis Conductoribus Residuũ dictarum Terrarum laboratiuarũ, elapso die quinto Iulij, vltimi Anni, Cultiuare, Laborare, & Seminare.

Si quis autem Colonus, vel Fictabilis, vel Parciarius, plus, Portione prędicta, occupauerit, vt supra, Superfluum illius, quod seminatum fuerit, cedat in totum, Lucro dicti Locatoris.

¶ De Ruderib. & Stram. & certis alijs relinquendis Domino, supra eo. c 91.

De Prætendente, quòd locus sit Caducitati, vt non possit apprehendere Bona, propria Autoritate. Cap. 409.

IN casibus prętensę Caducitatis, contra Emphiteotam, prætextu Canonis non soluti, etiam vigore Pactorum insertorum in Instrumento Emphiteotico, non facta, Declaratoria super Caducitate, non liceat Alicui, propria autoritate, nec Iudiciaria, prętextu ipsius Caducitatis, expellere aliquem Emphiteotã de Bonis immobilibus Empiteoticis, nisi citato illo, contra quem prætenditur Caducitas, vt supra, ad allegandum, & si poterit ostendendum Caussam, quare non possit expelli à Bonis ipsis, & eo comparente, & aliquam Oppositionem faciente, actorque producente Iura sua, per quæ, seu per quorum Inspectionem, appareat Fundatam esse Intentionem ipsius Actoris, post ipsam Productionem, Ipso Iure, Statutus sit, & esse intelligatur Terminus Reo, quindecim dierum vtilium, tunc proximè futurorum, ad Probandum, & Probatum Habendum, per omne genus Probationum, quicquid voluerit, Contra Intentionem Actoris, & eo non probante quicquam in ipso termino, tunc ad instantiam ipsius Actoris, possit concedi per Iusdicentem Licentia expellendi illum, quem prætenderit cecidisse, vt supra, à tenuta Bonorum, non attenta Petitione Consilij Sapientis, nec Compromissi.

Eo verò, aliquid probante, obseruentur disposita in Statuto, posito in Volumine Statutorum Communis Mediolani, sub Rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali de Exequutione Instrumenti, & scripti manu Debitoris facti, vel subscripti, quod incipit, SI QVIS PRIMA FACIE, & cætera, debitè referendo.

Quid in Conductore ad longum Tēpus, Alex. consi. 11 2. lib. 1. & quid in simplici, Socy. consi. 15. col. 5. in prin lib.

An requiratur sententia declarat, & quod Inuestitura diceret, quod Ipso Iure caderet, quod Dec. consi. 185. col. 5. vers. vlterius reuocat & col. seq. Iasō l. 2. col. 2. C. de Iure Emph.

Qualiter fieri possint diuersæ Commissiones, et Ferri diuersæ Sententiæ in Caussis Cridarum. *Cap. 410.*

Item, quia sæpenumero ponuntur ad Cridas secundum Formam Prouisionis, & Ordinum Communis Mediolani, aliqua Bona immobilia, in diuersis corporibus existentia, vendenda secundum Formam Prouisionis, Ordinum, sine Fideiussore.

Et Cridis ipsis contradicitur pro omnibus Bonis, & aliquando non pro omnibus Corporibus Bonorum, sed pro aliquo, vel aliquibus ex eis, & ex Forma Prouisionis, ac Additionum factarum, circa Prouisiones æditarum super Cridis faciendis, videtur in effectu, vt Contradictiones, vnica Sententia declarentur,

Statuitur, quòd quando pro omnibus Bonis contradicitur aliquibus Cridis, sufficiat vnica Sententia decidere Contradictiones factas pro omnibus Corporibus Bonorum, Sed quando Contradictum fuerit particulariter aliquibus Corporibus Bonorum, vel etiam omnibus Bonis, diuisim, per diuersos Contradicentes, possint, & valeant decidi per separatam, seu separatas Sententias dictæ Contradictiones, & sic diuisim, & eis in casibus, vel altero eorum, possint fieri separatæ Commissiones ad consulendum Vicario Prouisionum, citatis tantummodò his, inter quos facienda erit Commissio.

Qualiter præsumantur Bona posita ad Cridas fuisse illius, à quo Ponens dixerit habuisse Datum. *Cap. 411.*

Item quia sæpenumero Ponentes ad Cridas in Comparitione exprimunt de Bonis ipsis habuisse Datum Dominij, seu etiam Possessionis ab aliquo, ad releuandum quemlibet Contradicentem ab Onere probandi Bona ipsa, de quibus Ponens dixerit, vel in Comparitione apposuerit, habuisse Datum Dominij, seu etiam Possessionis, vt supra.

Statuitur, quod præsumatur, Bona ipsa fuisse in Bonis illius, à quo dixerit habuisse Datum Dominij, seu etiam Possessionis, quantum est, & erit in Præiudicium ipsius Ponentis.

¶ Alex. consi. 208. col. pe. vers. & ex Ho. lib. 2. post Paul. consi. 370 c. prin. vbi allegat l. siue possideris. C. de prob. & l. cum res. eo. tit.

Saluò Iure cuiuslibet alterius Tertij.

Et hoc præsens Capitulum, & proximè præcedens Capitulum seruentur, & seruari debeant etiam in Caussis, & Casibus præsentibus, & futuris.

Declaratio Statuti de Interesse. *Cap. 412.*

Item, quia ab aliquibus videtur hesitari super Statuto posito in volumine Statutorum Communis Mediolani, sub Rubrica generali de Iudicijs, & sub Rubrica speciali de Damno, & Interesse.

Ad tollendum omnem Hesitationem, declaratur, & Statuitur.

Statu-

Statutum ipsum, locum tantum habere debere, in Instrumentis, & Contractibus factis, & celebratis, a Calendis Ianuarij. 1499. citrà, & à modò in antea & etiam in Contractibus antea celebratis. Quorum dies Solutionis, vel Obligationis euenerit, post ipsas Calendas Ianuarij. 1499.

Similiter, etiam in Contractibus conditionalibus, quorum Conditiones fuissent purificatæ, post dictas Calendas Ianuarij,

Quòd in Contractibus celebratis ab anno. 1499. retro, quorũ dies solutionis cessit ante Cal. Ianuarij, anni. 1499. vid. Ord. Collegij factam die 28. April. anni. 1518.

De his, qui volunt offerre dare de Bonis suis, Insolutum Creditoribus suis. Cap. 413.

Debitor, ex Caussa Ficti temporalis, vel Libellarij, aut Pensionis, aut Adiutorij Massaricij, non possit offerre de Bonis suis Insolutum Creditori suo, ex prædictis Caussis, nec aliqua earum.

Debitor, & eius hæres potest Bona Insolutum data, redimere infra annum, vt habes in 1. vol. sub Rubr. de Exequut. cap. vers. ilt eo casu.

De additione facta Statuto, posito in Volumine Statutorum Ciuilium, sub Rubrica generali de Statutis Nouis Collegij Notariorum Mediolani, & sub Rubrica speciali, de Diebus, quibus Instrumenta rogari non possint, & in quibus diebus, autoritates, et Decreta interponi valeant, quod incipit, In diebus. Cap. 414.

Statuto prædicto, post illa verba, in eo Statuto, vbi legitur, SEX DIEBVS PROXIME PRECEDENTIBVS FESTVM PASCHAE RESVRRECTIONIS, adduntur ista verba, videlicet. Et totidem post.

Declaratio Statuti, positi in volumine Statutorum Ciuilium, sub Rubrica generali, de Solemnitatibus Instrumentorum, & sub Rubrica speciali, de Notarijs apponendis in Contractibus. Cap. 415.

Voniam, Notarij, & alij Habitatores Terræ Binaschi, Terre per se, inter Mediolanum, & Papiam, & alij Notarij, & Habitatores Terrarum Communium, inter Mediolanum. & Papiam, conquesti sunt, de dicto Statuto, allegando, ꝙ in ipsis Terris, & eorum Territorijs, ante Publicationem, & Confirmationem dicti Statuti, narrati in præcedenti Rubrica speciali, tàm Notarij Mediolani, quàm Papiæ. poterant rogare, & rogabant Instrumenta.

Et, ꝙ ibi, in Contractibus, & Distractibus, non ponebantur Pronotarij.

Et, ꝙ Notarij Papienses, ibi rogant Instrumenta sine Pronotarijs, Et Notarij Mediolanenses, non audent ibi Instrumenta rogare, sine Pronotarijs.

Et, sic Notarij Mediolanenses remanent damnificati.

Statuitur, ꝙ in eis Terris, & Territorijs duntaxat, possint, & valeant rogari quælibet Instrumenta Contractuum, & Distractuum, & sine Pronotarijs, & ita valeant, & teneant, effectumq; sortiantur, ac si Pronotarij appositi fuissent.

¶ Quòd, pro Debito priuato nemo capiatur, nisi in aliquibus Casib. vol. 1. sub Rub. de Exequut. cap. 167. incip. nullus.
Quód pro parua summa, supra, eo. vol. cap. 167. sub Rub. De Officio, & Potestate Dominorum Protectorū.
Quòd vestes muliebres, & certa alia, nó robentur, vol. 1. cap. 154. sub Rub. in quos, & quas, &c. Incip. vestes.

Declaratio Statuti, positi sub Rubrica generali, De Extraordinarijs Ciuilium, et sub Rubrica speciali, de Re Paterna Luenda, seu de eodem, quòd incipit, Et prædicta Statuta *de re Paterna luenda.* *Cap. 416.*

STatuitur, quod vbi contingat Emphiteotam emere Directum Dominium, & Ciuilem Possessionem, & se, & Bona conducta liberare infra annum, à die inuestituræ Libellariæ, vbi in eo Statuto disponitur pro precio æstimando, per Aestimatorem, vel Aestimatores Communis Mediolani, vel Amicum, vel Amicos Communes, eo in casu tantum, Volentem luere, posse eam Rem, pleno Iure luere, soluendo Precium integre, & alia obseruando, vt disponitur, ex Forma dicti primi Statuti DE RE PATERNA LVENDA, & in omnibus, & per omnia, prout in Statuto disponitur.

Quòd Inquilini, vel Pensionantes pro Debito Pensionis, possint capi. *Cap. 417.*

PEnsionantes, seu Inquilini Ciuitatis, Suburbiorum, idest intra Redefossa Mediolani, spaciantes, seu spaciari facientes Domos conductas, non satisfacto Domino, seu Locatore de pensione, sine Licentia ipsius Domini, seu Locatoris, possint pro Debito Pensionis, temporis præteriti, capi, & detineri.

Et vtrum euacuauerint Domum sine licentia Domini, seu Locatoris, vel ne, stetur eius Locatoris Sacramento.

RVBRICA GENERALIS.

De Paraticis, & marosserijs.

De Paraticis non habendis. *Cap. 418.*

¶ Bal. in l. 1. C. de Monop. Arec. consi. 45 c. Med. Ias. in l. omnes Inf. col. 8. de Iust. & Iur. Capit. decis. 209. versi 5. difficult.
Nullus Forensterius poss. exercere. infra cap. 440. sub Rubr. de ecpres.

NVllum Paraticum, nec Schola, nec Congregatio alicuius Artis de cætero sit in Ciuitate Mediolani, nec eius Ducatu.

Et, si aliquando cōtigerit, ex Concessione Duci Mediolani, aliquod Paraticum, vel Scholam, vel Congregationem alicuius Artis de cætero esse, nullum Statutum quod per ipsum Paraticū, Scholam, vel Congregationem alicuius Artis factum esset, vel fieret, valeat nec teneat, nec obseruetur, nisi inter ipsos de Paratico, in Concernentibus Artem suam, sed solummodò seruentur Statuta Communis Mediolani.

Et prædicta non habeant locum in Collegijs, vel Congregationibus Habentibus Statuta in Voluminibus Statutorum Communis Mediolani.

Quòd, quilibet posit impune exercere quamlibet Artem licitam, Si aliàs non sit Probibitum per Statuta Ciuitatis Mediolani. Cap. 419.

QVilibet Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & Terrarum subiectarũ Statutis Communis Mediolani, vel aliunde, tàm Masculus, quàm Femina, tutè, & impunè, & vbique, & in quolibet Loco, in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, & in Locis suppositis Statutis, vt supra, posit facere, & exercere, ac operari quamlibet Artem, seu Artificium, Ministerium, & Laborerium cuiuscunq; Generis, & Maneriei sit, nisi in contrarium, Iure Municipali, reperiatur cautum.

ITem, ꝙ Calderarij, & quælibet Persona, posit portari facere, & vendere, etiam super Nundinis, & Ferijs, quodlibet Aramen laboratum, tàm Nouũ, quàm Vetus, non obstantibus aliquibus in contrarium.

An iustud Exercitiũ sit honestum. Sal cõs. 440. col. 1. lib. 5.

ITem, ꝙ quilibet posit vendere Ferrum, & Aciale laboratũ, tàm Vetus quàm Nouum vbique, etiam in Plateis publicis, ac in Nundinis, vel Ferijs, & quolibet die, non obstante aliqua Prohibitione.

De Remuneratione Marosseriorum, & eorum Satisdatione. Cap. 420.

NVllus Marosserius, nec Mediator alicuius Mercati, cuiuscunque Generis, & Maneriei, vel Matrimonij, posit accipere, nec habere aliqualiter pro Marosso, vel eius Mercede alicuius Marossi, vt supra, vltra Soldos decem Imperialium, ab Ambabus Partibus, pro quolibet centenario, librarum Rei, vel Iuris, de qua, vel quo factum fuerit Mercatum, vel Dotis datæ, vel Promissæ, vel Bonorum datorum in Dotem, vel Promissorum, occasione Contracti Matrimonij.

Opera Marosseriorum non est Improbabilis, & eorum Salarium debetur l. 6. in fi. de Profess.

Et, si, quis contrafecerit, Ipso Iure, & Facto, cadat in pęnam quadrupli eius, quod petierit, vel acceperit, applicandam pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate, illi, à quo peritum, vel receptum fuerit.

Et insuper, non posit in perpetuum Officium Marosseriæ exercere, & quilibet Iusdicens posit de prædictis, & quolibet prædictorum, inquirere, & procedere, ex Officio, & de prædictis, & quolibet prædictorum, credatur Sacramento eius, à quo petitum, vel receptum fuerit, cum vno Teste fide digno, nec in contrarium fieri posit Pactum, nec Promisio, neque Conuentio.

Et, si facta fuerit, non valeat, nec teneat.

De

De Eodem. Cap. 421.

An valeat. Bart. in l. seq. §. si viam. ff. de vsucap.

Marosserij, elapsis sex mensibus, post Mercatum, non audiantur, occasione mercedis suæ, nisi interim Querimoniam deposuerint.

Quòd Marosserij non vtantur eorum operibus, in certis Partibus. Cap. 422.

Nullus Marosserius, seu Mediator, vndecunque sit, audeat, nec præsumat ire ad Ripas Nauigiorum, nec Laghetos, nec ad Sostas Mediolani, Caussa Marossandi Ligna, à Foco, nec Carbones, nec possint se intromittere de aliquo Marosso prædictorum, sub pœna cuilibet Contrafacienti, librarum decem Imperialium, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori, & credatur Accusatori cum Sacramento, & vno Teste Fidedigno.

Et, si quis Marosserius repertus fuerit loqui cum aliquo Mercatore Lignorũ, vel Carbonum, intelligatur contrafecisse, & cadat in pœnam, vt supra.

De Eodem. Cap. 423.

Aliquis, qui teneat Postã, pro vendẽdo Carbones, non possit se intromittere de portando Carbones per Ciuitatem; aliter, quàm ad suam Postam, vel Apothecam.

Et si contrafecerit, cadat in pœnam, de qua in præcedenti Statuto, applicandam vt supra, ipsis Iure, & Facto.

De Ligatoribus Ballarum, & eorum Officio, Sacramento, & Satisdatione. Cap. 424.

Ligatores Ballarum, singulis Annis de Mense Ianuarij teneantur iurare, & satisdare ad Officium Prouisionum Communis Mediolani, vel ad Officium Abbatum Mercatorum Mediolani, quòd Artem ligandi Ballas, benè, & legaliter exercebunt, & nullam Fraudem committent, quæ redundet contra Communem Vtilitatem, vel Particularem.

Et quòd nullam Conuentionem, nullumque Pactum de cætero facient, quæ, vel quod possit aliqualiter redundare contra Vtilitatem Publicam, vel Priuatam.

Et qui prædicta non obseruauerit, penitus eximatur per Vicarium Officij Prouisionis, vel per Abbates Mercatorum Mediolani ab Arte ligandi Ballas; & taliter Reiectus, nullo modò possit ligare Ballas, nec Fachotos, nec esse de dicta Arte, nec participare cum aliquo Ligatore Ballarum.

Et insuper, taliter Reiectus, nunquam ad dictam Artem admittatur, nisi primò composuerit Communi Mediolani libras quinquaginta Imperialium.

Pro quibus, Iuramento, & Satisdatione tantummodò soluatur ad Computum Soldorum duorum Imperialium, pro singulo Ligatore, singulo Anno.

De Eodem. *Cap. 425.*

TEneantur, & debeant Ligatores Ballarum, & Fachotorū publicè, & palàm ligare Ballas, & Fachotos, & in conspectu omnium addiscere Volentium, præstentq; Patientiam omnibus addiscere Volentibus de dicta Arte, nec prohibeant Aliquem vti volentem addiscere dictam Artem, seu Ministerium dictæ Artis.

Teneanturq; docere benè, & legaliter omnes addiscere Volentes de dicta Arte. Non obstantibus aliquibus Conuentionibus, nec Pactionibus per ipsos Ligatores, hinc retrò factis, vel de cætero Fiendis.

Et, si quis Ligator contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit, vel omiserit, pro qualibet vice, componat libras vigintiquinq; Imperialium, ad quam pœnam compelli possint, etiam sine aliquo Processu, vel Sententia, cuius medietas sit Notificatoris, & altera medietas sit Communis Mediolani.

De Eodem. *Cap. 426.*

MErcatoribus Communis Mediolani, & alijs quibuscunque, licitum sit ligare, vel ligari facere Ballas, per se, vel per quamcunque Personam, per quam voluerint.

RVBRICA GENERALIS.

De Broleto Spaciando, & aptando.

De Palacio Spaciando. *Cap. 427.*

MEdietas Palacij Magni Broleti, quæ est versus Plateam Mercatorum Mediolani, sit & remaneat, prout aptata fuit nouiter, expensis Mercatorum Mediolani.

Reliqua autem medietas ipsius Palacij, quę est versus Campanile Broleti subtus, & etiam extra Voltas, spacietur, & euacuetur, ab vno Capite, vsq; ad aliud, & etiā à Capitibus. Et Voltæ eiusdem, quæ sunt à Capitibus ipsius Palacij, & etiam versus Campanile, & versus Collegium Notariorum, & versus Portam Nouam, totaliter, & liberæ spaciatæ, & apertæ remaneant, & remoueantur omnia Obstacula, nec possit aliqualiter locari, exceptis Banchis Campsorum, quæ sunt versus Contratam Fabrorum, & versus Domum Potestatis.

Et, si contrafactum fuerit, non valeat; & Contrafaciens condemnetur in libris centum Imperialium, applicandis Communi Mediolani.

Quòd

Quòd Mercatum Farinæ, fiat extra Broletum. Cap. 428.

IN Broleto Communis Mediolani, non vendatur Farina ad Postas, sed in Sacchis posſit vendi Farina, per Conducentes de eis, Dummodò ipsam vendant minori precio denariorum sex Imperialium, pro Stario Farinæ, precio quo, Farinarij tenentes Postas, vendere debent.

De Eodem. Cap. 429.

NVllus moretur, nec de cætero morati audeat, nec præsumat, in Broleto Communis Mediolani pro vendendo Carnes Recentes, nec Salsas, Crudas, nec Coctas, Pisces recentes, Nauona, Rapas, Parapsides, nec Scutellas, Fodras, nec Pelliceas, nec exercere Tabernam, sub pœna cuilibet Contrafacienti librarum decem Imperialium, singula vice, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate Accusatori.

De Loco Collegij Iurisperitorum Spaciando. Cap. 430.

COllegium Dominorũ Iurisperitorum Mediolani spacietur, & spaciatum teneatur, à quibuscunque Impedimentis, & Obstaculis, à Schalis Palacij Prouisionum, quæ sunt penes Officium, Abbatum Mercatorum, vsq; ad Portam Broleti, quę est ab vno latere dicti Collegij, & per quam itur ad Cordusium, & ꝙ Aspectus dicti Collegij remaneat liber, absque aliqua Offuscatione Aeris, & alio quocunque Impedimento.

Quòd Loca Communis ad vsum publicum Vtilia, remaneant, & seruentur Communi. Cap. 431.

OMnia Loca Communis Mediolani, siue ædificata, siue non, seruentur Communi Mediolani, & ad ipsum vsum Publicum, si Vsui publico prosunt, & non obstante aliqua Locatione, Alienatione, vel Inuestitura, ad Commune Mediolani, pro publico Vsu retrahantur, & seruentur, si seruando contractum Vsui, vel Vtilitati publicæ esset nociuum.

Lo-

Loca Deputata pro Barruerijs Potestatis. Cap. 432.

BArruerij Potestatis Mediolani, non stent, nec morentur in Broleto, sed stent, & morentur in Fundo Schalę Lapideæ, quæ est versus Curtem, & Stallam, ac Canepam Potestatis Mediolani.

Et Seruitores Communis Mediolani, stent subtus Portã Broleti, qua itur ad Portã Nouã Mediolani, vbi nouiter plantatæ sunt Banchæ.

Quòd Auantores Corregiolæ, et certi alij non morentur in Broleto. Cap. 433.

AVantatores Corregiolę, Puluerettę, nec Dantes Gratiam Sancti Pauli nec Sanctæ Appolloniæ, nec Predicantes Breuia pro Febribus, vel alijs de Caussis, non morentur, nec exerceant prædicta, nec aliquod prædictorum in Broleto Communis Mediolani, & si reperti fuerint Contrafacere, componant libras tres Imperialium, qualibet vice, sine alia Condemnatione. Et notificans habeat Medietatem dictæ pænæ, & altera Medietas sit Communis Mediolani.

Quòd Officium Prouisionum teneatur manutenere in Broleto putheum. Cap. 434.

OFficium Prouisionum teneatur in Broleto manutenere Putheum vnum cum Rota vna, & Cathena vna ferrea, & duabus Segijs Araminis, scilicet vna Segia ab vtroque Capite Cathenæ. Ita ꝙ quilibet possit haurire aquam libere de ipso Putheo.

De Collegio Notariorum Mediolani. Cap. 435.

ILla Pars Broleti, quæ est à pede Campanilis dicti Broleti, vsq; ad Anditum Portæ dicti Broleti, qua itur ad Portam Nouam, vbi adsunt Cancelli Magni Notariorum, & inter Stratam mastram, quæ nuncupatur de Farinis, & Plateam dicti Broleti, & etiam Camereta, quæ est in Solario, inter Campanile, & dictam Stratam, simul cum Cancelletis paruis, per quas itur in Cameram inferiorem Allegationum Dominorum Aduocatorum Mediolani, remaneãt ad Vsum Collegij Notariorum Mediolani. Ita, vt liberè, & absq; aliquo impedimento, ibi commorari possint, & habere Discos, & Banchas, & Sedes suas, & ibi Exercitium suum Exercere, Saluis Iuribus ipsorum Dominorum Aduocatorum, quæ habent in ipsis Cancelletis.

De Officio Custodis Broleti. Cap. 436.

CVstos Broleti debeat aperire, & claudere Palacium, & Broletum, sicut expedierit, & debeat custodire Broletum, & omnes Banchas & alia, quæ erunt in Broleto ipso, tàm Communis, quàm singularium Personarum, Et omnia quę consignabuntur ei, per Caneparium, vel Masſirolum Communis Mediolani.

Et Caneparius, seu Masſirolus Ipse, teneatur ei consignare in scriptis Banchas Lapides, & alias Res, Communis Mediolani, exceptis Scripturis, siue Actis Communis Mediolani, quas, & quæ tamen custodire debeat.

Et, si quid de ipsis Rebus siue Denarijs surreptum, vel diminutum fuerit, teneatur Communi Mediolani, seu Singularibus, quorum erunt, restituere.

Et debeant mondificari facere Broletum ipsum.

De Eodem. Cap. 437.

CVstos Broleti, debeat tenere Claues, & debeat aperire, & claudere Broletum quando est necesse, & conueniens, Et debeat custodire omnes Res, quę erunt in Broleto ipso, tàm Communis Mediolani, quàm singularium Personarum, suis Periculis, & Expensis, Et debeat etiam, suis Expensis, tenere Schalas remondatas à luto, & portas Broleti, & ipsum Broletum netum, & netas, Et etiam teneatur tenere purgata Loca necessaria dicti Broleti, & quibus necessarijs, quilibet, sine impedimento, vti possit.

RVBRICA GENERALIS.
De Repræsalijs.

De Repræsalijs. Cap. 438.

SI quis Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani, fecerit aliquod Debitum, cum aliquo Forensi, non de Dominio Ducatus Mediolani, vel aliud commiserit, vel fecerit extra dictum Dominium, & proinde querimonia facta fuerit Potestati, & Vicario Prouisionum Mediolani, quod ille, de quo facta fuerit querimonia literis, vel alio modo, teneatur, & debeat, & compelli possit, & debeat per ipsos Dominos Potestatem, & Vicarium facere bonam, & idoneam Satisdationem de exonerando, & conseruando Commune, & singulares Personas Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, & Terrarum suppositarum Statutis Mediolani, Et de soluendo omne, & totum id, quod fecisset Debitum, vel quod requiritur ab eo, & de eundo personaliter, vel per sufficientem Nuncium, vel Procuratorem ad Partes illas, in quibus requiritur aliquid ab eo, & de stando Iuri, & curare, & facere cum effectu, quod Commune, & Homines Ciuitatis, & ducatus Mediolani, & Ter-

rarum suppositarum, vt supra, proinde Molestiam, vel Damnum aliquod, non recipiant, nec habeant.

Et hoc, infra quindecim dies, si fuerit in Lombardia, & si extra Lombardiam, infra mensem vnum.

Et, si quis Ciuitatis, vel Ducatus Mediolani fuerit impeditus extra Iurisdictionem Mediolani pro Debitis, vel factis alicuius, qui sit de Ciuitate, vel Ducatu Mediolani, ꝙ ille, pro cuius Debito, vel Facto, vel occasione, vel Caussa cuius impeditus fuerit, teneatur, & debeat, & compellatur summariè, & sine strepitu, & Figura Iudicij, & sine Libelli Datione, & quàm velocius compelli poterit, ipsum taliter Impeditum conseruare indemnem ab omnibus Expensis, Damnis, & Interesse, quas, & quæ proinde passus fuerit, ipsum personaliter Capiendo, & per venditionem Bonorum suorum, & modis omnibus, arbitrio ipsius Domini Potestatis, vel Vicarij, quibus melius, & velocius compelli poterit, Non obstantibus Caussis collocatis, & prohibitione, seu interdicto Repræsaliarum, seu Captionum facta, seu Facto.

Et in omnibus suprascriptis, & in quolibet prędictorum, Potestas, vel Vicarius vt supra, teneatur, & debeat contenta in suprascripto Statuto Exequutioni demandare, & habeat in prædictis, & super prædictis merum Arbitrium, sub pæna librarum quinquaginta Imperialium, toties, quoties contrafecerit, si requisitum fuerit.

De Eodem. *Cap.* *439.*

SI aliquis Negociator, vel aliqua Persona Ciuitatis vel Ducatus Mediolani impediretur in Persona, vel Rebus, in aliqua Parte, ratione alicuius Debiti Communis Mediolani, vel occasione alicuius Robariæ, vel alicuius Concessionis datæ, vel quæ daretur contra Commune Mediolani, ꝙ Ille Negociator, seu Persona ab illo Impedimento, & ab omni Damno, & Interesse, debeat releuari, & indemnis conseruari, per Commune Mediolani, & ad expensas ipsius Communis, nisi per Commune Mediolani, seu Mandato alicuius Iusdicentis fuisset prohibitum, & pręconizatum publicè ad Scalas Palacij Magni Broleti Communis Mediolani, ne aliquis Mediolanensis, vel Ducatus Mediolani, iret ad illas Partes, in quibus fuerit Impeditus, vel Derobatus.

Et, si acciderint prædicta post illud Præconizamentum, seu Prohibitionem, non vendicet sibi locum, hoc Capitulum.

Contra Forasterios Negociatores, vt, non possint stare Mediolani. *Cap.* 440.

NVllus Forasterius Negociator possit stare in Ciuitate Mediolani, si est de aliqua Terra, in qua Negociatores Mediolani stare, & vti, & negociari non permittantur.

¶ Quòd quilib. poss. exercere artem, supra cap. 419. sub. Rub. de parat. fo. 441.

 Quòd

Quòd Impediti, prò alio, vel capti, conſeruentur indemnes vol. 1 cap. 140. incip. quilibet ſub Rubrica de Robationibus fol.

Quòd Scolares, & certi alij non Imped. ſup. cap. 68. ſub Rubr. de prohibitis Captionibus,

Quòd Impediti extra Iuriſdictionem Mediolani, conſeruentur Indemnes. Cap. 441.

SI quis de Ciuitate, vel Ducatu Mediolani Captus fuerit in Perſona, vel Rebus extra Iuriſdictionem Mediolani, pro Debito alicuius Mediolanenſis teneatur, & debeat compelli Ille Mediolanẽſis ſummariè, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij ad conſeruandum indemnem illum, qui eius occaſione vel eius Debito, fuerit Impeditus.

RVBRICA GENERALIS.
De Auibus, & certijs beſtijs prohibitis capi.

De pœna Capientis Columbos. Cap. 442.

NVlla Perſona capiat aliqualiter Columbos, ſub pœna librarum vigintiquinq; Imperialium pro quolibet Columbo, & qualibet vice, & reddat Columbos, & perdat Retia, Et quilibet poſsit accuſare, & Medietatem habeat Condemnationis, & Habenti Columbaria detur plena Fides, cum Sacramento.

Et qui repertus fuerit cum Retibus, & cum Stellono, poſsit condemnari tanquàm, ſi repertus foret capere Columbos, vel cæpiſſe, & vbi pœnam prædictam ſoluere non poſsit, fuſtigetur per Ciuitatem.

De pœna Ementis Columbos ab Vſellatoribus. Cap. 443.

QVicunq; emerit Columbos ab Vſelatoribus, condemnetur in libris decem Imperialium, pro qualibet vice, applicandis pro Medietate Communi Mediolani, & pro altera Accuſatori.

De pœna Capientis Ciconias, vel Hirundines. Cap. 444.

NVllus capiat Ciconias, nec Hirundines ſub pœna librarum quinq; Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice quæ pœna applicetur pro Medietate Communi Mediolani, & pro altera Accuſatori.

De pœna Capientis, vel retinentis Canẽ alterius. Cap. 445.

NVllus capiat, nec furetur Canem alterius, à venando, nec à Maſſarijs, nec ipſum retineat, ſub pœna librarum vigintiquinq; Imperialium, applicandarum Domino Canis.

De pœna Capientis Aues à rapina, si non Consignauerit. Cap. 446.

QVicunque acceperit aliquem Accipitrem, Falconem, Astorem, vel aliquam Auem de rapina, cum Sonalijs, vel Getibus, teneatur, eodem die, vel sequenti, illi, cuius fuerit, si de hoc noticiam habuerit, aliàs Iudici Victualium consignare, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, pro quolibet, & qualibet vice, & si consignauerit, vt supra, dentur sibi Soldi decē Imperialium, pro Mercede sua.

De pœna Communium non accusantium Capientes Aues probibitas. Cap. 447.

COmmunia, in quorum Territorio capti fuerint Columbi, & aliæ Aues, supra prohibitę, quæ capi non possunt, teneantur denunciare, & accusare, & capere quoslibet Capientes.
Aliter contra eos procedi possit ad Exactionem similis pænæ, ad quam tenentur Capientes Columbos, & vt supra,
Et sine preiudicio pænæ Primi Contrafacientis.

De Remuneratione Consignantium Lupos. Cap. 448.

OMnes illi, qui consignauerint Officio Prouisionum Mediolani Lupos captos, intra Abduam, & Ticinum magnum, habeant, & habere debeant, pro quolibet Lupo magno, libras quatuor Imperialium, Et, pro quolibet Lupo paruo, libras duas Imperialium, & stetur Sacramento illius, qui consignauerit, Iurantis illos cæpisse, vel captos fuisse, inter Abduam, & Ticinum magnum, Et incidatur vnus Pes Lupi, & Lupus sit Consignantis.

RVBRICA GENERALIS.
De diuersis Ornamentis, & vestibus mulierum.
Cap. 449.

QVoniam Arrogantes, suis Diuitijs abutentes, In tantam prorumperunt Lasciuiam, & Inhonestatem, ꝙ sibi ipsis attulerunt Derisionem, & alijs Damnum, Detractionem, & Verecundiam, eo maximè, quia Digniores, & Prudentiores nequeuntes honestè, & commodè talibus attingere sumptibus, in tantum læduntur, ꝙ suas Virgines nequeunt (vt deceret) suis Paribus Copulare, nec alia facere, nec expedire, vt deberent, propter Prodigas, & diffusas Expensas inductas, quas si Nobiliores patiuntur, Vsurarum Laqueis se inuoluunt, & si minus faciunt, Verecundia confunduntur.

Quod

Quod, quidem ad Lęsionem, & Ruborem multorum Nobilium, & bonorum Ciuium, necnon, & Communis Boni dignoscitur esse repertum, Fiantq; Expensæ superfluę, & excessiuæ in Puerperio, seu Partu, & Baptismate, Cùmq; multæ Requisitiones, & Instigationes, assiduæq; Lamentationes super prædictis, & infra dictis sępe, & sæpius, per quam multos Nobiles, & Prudentes, & Alios Ciues, Rem publicam, ac Commune Bonum, & Honestatem Ciuitatis, & Ciuium Mediolani, & Districtus diligentes, factæ sint.

Idcircò cùm in Personis, plerumq; habenda sit Exceptio, & tamen, in omnibus sit vna Virtus, seruare modum.

De Perlis, et Alijs Iocalibus non portandis. Cap. 450.

¶ In legato vxoribus an veniant prohibita portari, Socy. cons. 10 col. 2. lib.

STatuitur, quod nulla Mulier maritata, vel non maritata, exceptis Vxoribus Senatorum, Comitum, Marchionum, Baronum, Militum, Doctorum, tàm Iuris Ciuilis, quàm Physicæ, aut Licentiatorum in Studio Generali, debeat, audeat, nec præsumat portare, seu deferre, quouismodo, super persona, nec circa personam, ad ornatum Personæ aliquas Perlas in Rechamis, nec aliter, nec etiam aliquam Collanam Auri, nec Aureatam, Firmalios, Vezetos, nec Lapides præciosos, ligatos, vel non ligatos.

Saluò, & præterquàm in Anulis ligatis. & in Digitis, sub pæna Amissionis, Ipso Iure, quartæ Partis prædictorum, vt supra; seu valorum suorum, quæ pęna, pro medietate, Ipso Iure, applicetur Communi Mediolani, & pro altera medietate Accusatori.

IDem habeat locum in Viris non existentibus in Gradibus suprascriptis, singulariter referendo.

De Vestibus portandis, vel non portandis. Cap. 451.

NVllus Masculus, nec aliqua Femina, exceptis Masculis, & Fæminis comprehensis in Præcedenti proximè Statuto, audeat, nec præsumat, nec possit, quouismodo, deferre, seu portare circa dorsum, vel Ornatum Personæ aliquas Vestes Brochati, nec Drappi Aurei, nec Argentei, Tilati, nec Filati, nec Vestes Rechamatas.

Saluò, & præterquàm, quod Mulieres portare possint manicas Drappi, vel Brochati Auri, & Argenti, sub pœna comprehensa in Præcedenti proximè Statuto, applicanda, vt supra.

Vxores autem Nobilium, vel Mercatorum, vel Causidicorum discribendorum secundum Formam Statutorum Communis Mediolani, ad Officium Abbatum Collegij Notariorum Mediolani, & Causidicorum Curiæ Archiepiscopalis, deferre possint, seu portare quascunque Vestes Sericas, non Aureatas, nec Argentatas, nec Rechamatas præterquàm in Manicis, vt supra, quas Manichas Aureatas, & Argentatas, & non Rechamatas, possint portare, seu deferre.

Aliæ verò Vxores Inferiorum, deferre posſint, ſeu portare Veſtes Sericas non Aureatas, nec Argentatas, nec Rechamatas in Giuppis, & Manicis tantum ſub eadem pœna, vt ſupra, applicanda, vt ſupra.

De Sertoribus contrafacientibus, & eorum pœna. *Cap. 452.*

NVllus Sertor, aut Sutor Maſculus nec Fęmina, audeat, nec debeat, nec pręſumat per ſe, nec Laboratores ſuos, Maſculos, nec per Fæminas, nec Aliam ſubmiſſam Perſouam, taliare, nec cuſire, nec veſtire aliquam Veſtem, contra Formam, & Intentionem pręſentium Statutorum, præſentis Rubricæ Generalis, ſub pæna librarum vigintiquinque Imperialium, applicandatum, vt in primo Statuto præſentis Rubricæ Generalis continetur.

De Muneribus prohibitis. *Cap. 453.*

MAritus, ſeu Sponſus, non poſsit per ſe, nec per ſubmiſſam Perſonam mittere, nec donare, nec dare aliquid alicui, nec Aliquibus de Familia Sponſæ, vel Vxoris, nec aliquibus Vxori, vel Sponſæ attinentibus, Et ſimiliter Vxor, vel Sponſa mittere, donare, nec dare aliquid alicui, nec aliquibus, de Familia Mariti, nec Aliquibus attinentibus Marito, vel Sponſo.

Saluò, ꝙ poſsint donari Famulis, & Seruitoribus, Caligæ, & Manicæ Drappi lanæ tantum, Et hoc, ſub pœna, vt ſupra, applicanda, vt ſupra.

Quòd non fiant Nuptiæ, niſi vna die. *Cap. 454*

NVptiæ fieri non poſsint, niſi vna Die, & vltra illam Diem, extra Familiam; non habeantur aliæ perſonę ad domum Sponſi, ſeu Mariti. Reuertiale verò, nullo modo, fieri poſsit, ſub pœna librarum centum Imperialium, qualibet vice, & pro quolibet Contrafaciente, applicanda Communi Mediolani pro medietate, & pro alia Medietate Accuſatori.

Quòd nullus in publico, nec priuato debeat offerre Munera Sponſæ, ſeu Vxori. *Cap. 455.*

CVM Mulier fuerit Sponſa, vel Matrimonio copulata, nullus, excæpto Marito, vel Sponſo, debeat eidem, Munus, nec Munera offerre in Publico, nec Occulto, ſub pæna librarum quinquaginta Imperialium, pro quolibet Contrafaciente, & qualibet vice, applicandarum, vt ſupra.

De

De Mulieribus, quæ possunt ire ad Sociandum Mulierem in Religionem, & ad Sponsas. Cap. 456.

AD Associandum aliquam Mulierem in Religionem, non vadant vltra quàm Mulieres quindecim, & nullus Homo Laycus vadat ad associandum, vt supra, sub pœna librarum centum Imperialium ei, qui ipsam mitti, applicandarum, vt supra.

Idem ad visitandum Sponsas, vel Vxores ad Domum, & ad Sociandum Sponsam, seu Vxorem, extra Domum, nec per Stratas, non vadant, vltra, vt supra, sub pœna, vt supra.

De Expensis superfluis, quæ fiunt in Puerperio, siue Partu, & Baptismo. Cap. 457.

STatuitur, ꝙ in Puerperio, seu Partu, vel occasione Partus, non possit nec valeat super lecto Paiolæ apponi Cooperta aliqua Serica alicuius generis, nec maneriei, nec etiam aliqua Cooperta Rechamata, nec laborata Auro, nec Argento, neq; Seta, exceptis Celonis; etiam Setæ laboratis, nec etiam apponi Linteamina Rechamata, nec laborata Auro, Argento, Perlis, nec Gemmis, nec etiam possint apponi, nec fieri aliqui Cossini, cooperti aliquo Serico, nec habentes Bottonos de Auro, nec Argento, nec Serico, nec Perlis, nec Gemmis, nec super ipsis Cossinis possint apponi Fidreghetæ, nisi Lineæ tantum, quæ non habeant aliquod Laborerium, nisi de Bistorto, nec etiam supra ipsum lectum Paiolæ possit teneri Moschetum, nec Capicelum de Serico nec laboratum, nec Rechamatum, vt supra, nec etiam dicta Paiola possit tenere in Dorso aliquod Braccirolum Rechamatum, de Serico. Et hoc sub pœna, vt infra.

De Eodem. Cap. 458.

NOn possint fieri, nec teneri aliquæ Cunæ laboratæ Auro, Argento, nec Azurlo fino, seu Vltramarino.

Saluò, ꝙ Testalia Cunarum possint depingi, prout placuerit, sine tamen aliquo Releuo, nec etiam super eis Cunis possint apponi, nec teneri aliqua Cooperta Serica, nec Rechamata Auro, Argento, Perlis, nec Gemmis, nec etiam aliquod Linteamen Laboratum, nec Rechamatum, vt supra, nec etiam aliquem Cossinum, nec Fidrighetas, nisi prout supra, nec etiam circa Personam Nati, vel Natæ tenere aliquod Iocale, nec Perlas, nec aliqua alia Iocalia, in Rechamis, nec aliter, sub pœna infrascripta.

Saluò, ꝙ possit apponi in Capite Infantis Birretum Sericum cuiuscunq; generis absq; aliquo Rechamo, nec Appositione alicuius Iocalis.

De

De Eodem. *Cap. 459.*

CVm Infans defertur ad Baptismum, non possint apponi circa Personam ipsius Infantis ea, quæ sunt prohibita teneri, super Lecto, & Cunis, sub pæna infrascripta.

Et hæc omnia contenta in suprascriptis tribus proximè Capitulis, præsenti computato, sub pæna Amissionis quartæ Partis eorum quæ fierent, vel tenerentur contra Formam præsentium Statutorum, seu eius valoris, quæ pæna, Ipso Iure, & Facto, applicetur pro medietate Communi Mediolani, & pro altera medietate Accusatori, nec per Officium Prouisionum superinde possit fieri Remissio, nec Compositio aliqua, & adhibeatur Fides Accusatori cum vno Teste fidedigno.

De Eodem. *Cap.* *460.*

VT Euitentur expensæ, quę fiunt ob Visitationes Mulierũ, in Partu. Statuitur, quod talibus Mulieribus Visitantibus, dari non possint pro Colationibus, nisi Fructus naturales, nec non Offele, Canoni, & aliæ Res compositæ de Farina, sub pæna librarum vigintiquinq; Imperialium, pro singula vice auferendarum à Capite Familiæ ipsarum Mulierum, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori, Cui Accusatori cum vno teste fidedigno, & cum eius Sacramento, credatur.

Et similiter Compatribus, post Baptismum, non possint dari pro Colationibus, nisi, vt supra, sub pœna, vt supra, applicanda, vt supra, & credatur, vt supra.

De Eodem. *Cap.* *461.*

AD Mulierem existentem in Partu, nec occasione Partus, mitti non possint aliqua munera, nisi, Aesculenta, & Poculenta, non excedentia Valorem librarum sexdecim Imperialium, sub pœna aliter Mittenti, seu Contrafacienti, librarum Vigintiquinq; Imperialium, pro singula vice, applicandarum, vt supra, & Accusari possit, vt supra, & credatur, vt supra.

De Eodem. *Cap.* *462.*

MVlieres, non possint portare Faldias, sub pœna, vt supra, applicanda, vt supra, & credatur, vt supra.

De Eodem. *Cap. 463.*

NOn liceat alicui tenere Currum, seu Carretam à Mulieribus, sub pœna librarum ducentum Imperialium, applicandarum, singula vice, qua, aliqua Mulier reperta fuerit vti ipsa Carreta per Ciuitatem Mediolani, quæ pœna, applicetur, vt supra, & auferatur à Marito, vel Socero ipsius Mulieris.

Et hoc, si ipsa Mulier steterit cum Marito, vel Socero.

Si verò ipsa Mulier, non steterit cum Marito, vel Socero, tunc ipsa Mulier teneatur ad pœnam prædictam.

ET prædicta omnia disposita in suprascriptis Statutis huius Rubricæ Generalis de diuersis Ornamentis & Vestibus Mulierum circa prohibita, non vendicent sibi locum, in Vxoribus Senatorum, Comitum Habentium merum, & mixtum Imperium, Marchionum, Baronum, Magnatum, Aduocatorum, nec Syndicorum Fischalium, qui sint Doctores, nec in ipsis Senatoribus, Comitibus, Marchionibus, Baronis, nec Aduocato, nec Syndico, nec in eorum Filijs Masculis, Nuribus, nec eorum Infantibus.

De Scholaturis, & alijs Moderandis. *Cap. 464.*

NVlla Mulier cuiuscunq; Status, vel Conditionis existat, debeat, audeat, nec præsumat portare, seu deferre, nec tenere aliquam Vestem, nec Giuppam, nec Schollaturam, taliter, quòd videri possint Manullæ, nec Pectus, discoopertum, nec etiam cum Cauda, quæ trahatur per Terram, sub pœna comprehensa in primo Statuto, huius Rubricæ Generalis, applicanda, vt supra.

RVBRICA GENERALIS.

De Obsequijs Defunctorum, & Expensis Funerarijs.

Quòd nullus induatur Vestibus Lugubribus, Exceptis infrascriptis. *Cap. 465.*

OCcasione Funeris, vel Mortis alicuius nullus induatur Vestibus Lugubribus, vel nigris, Exceptis, Vxore Defuncti, & Filijs abiaticis, ex linea Masculina descendentibus, & Fratribus, & Sororibus, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium pro quolibet Contrafaciente, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro alia Accusatori, & nullus etiam ex prædictis Occasione Funeris, vel Mortis alicuius, possit portare in Dorso Mantellũ nigrum, sub simili pœna applicanda, vt supra.

De

De Defunctis, nisi per Ecclesiasticas personas extra suam Parrochiam, non portandis. Cap. 466.

NVlla persona portetur extra Parrochiam suam ad Sepulturam, nec ad Ecclesiam, nisi per personas Ecclesiasticas, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium Hæredibus illius Defuncti, vel Capiti Familiæ ipsius Defuncti, quæ pœna applicetur Communi Mediolani.

De Defunctis non portandis, nec tenendis discoopertis. Cap. 467.

NVllum Cadauer induatur, taliter, quòd discoopertum deferatur, nec discoopertum portetur, nec in Ecclesia discoopertum teneatur, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, hæredibus illius Defuncti, vel Capiti Familiæ ipsius Defuncti, applicandarum Communi Mediolani, exceptis tamen Doctoribus, tàm Iuris Ciuilis, quàm Iuris Canonici, quàm etiam Physicæ, aut Publicè licentiatis, Comitibus, Marchionibus, Militibus, & Senatoribus.

De Pallijs, Crucibus, & cereis pro Defunctis. Cap. 468.

AD obsequium alicuius Defuncti, vel Defunctę, vel supra Cadauer alicuius, aliquis nõ vtatur Pallijs Brocchati, nec Drappi Auri, nec Argenti, exceptis Cadaueribus Comitum, Baronum, Marchionum, Doctorum, vel Militum, & & eorum Vxorũ, nec in Funeralibus posƒint deferri Cruces, nisi modo infrascripto, videlicet, pro Marchionibus, Baronibus, & Comitibus, vel Vxoribus suis, Cruces sex, vltra Cruces Fratrum, vel Monachorum, aut Canonicorum Regularium, & Torchiæ xxiiij. non excedentes pondus vnciarum xviij. pro singula.

In Funeralibus verò Doctorum, vel Militum, vel Vxorum suarum non possint deferri vltra Cruces quattuor, vltra Cruces Fratrum, & vtsupra, & Torchiæ decemocto, non excedentes pondus suprascriptum.

In Funeralibus verò aliorum Nobilium, vel Mercatorum, vel Vxorum suarum, non possint deferri, nisi Cruces tres, vltra Cruces Fratrum, & vtsupra, & Torchiæ duodecim, non excedentes pondus, vtsupra.

In alijs verò Funeralibus, non possint deferri, nisi Cruces duæ, vltra Cruces, & vtsupra, & Torchiæ octo.

Quòd Vexilla, Bandera, nec Equi cooperti, nec Scuta non deferantur ad Obsequium. Cap. 469.

AD Obsequium alicuius Defuncti, nec Defunctæ, non deferantur Vexilla, Banderæ, Scuta, nec Equi cooperti, sub pæna librarum quinquaginta Imperialium, Heredibus Defuncti, del Defunctæ, applicandarum Communi Mediolani.

Quod Statutum non habeat locum in Funeralibus Potestatis Mediolani, nec Rectorum Ciuitatis, nec Capitaneorum Gentium Armigerarum.

Quòd nullus debeat flere alta voce, nec percutere palmas extra Domum Defuncti, vel Defunctæ. Cap. 470.

NVllus extra Domum Defuncti, vel Defunctę, alta voce, debeat flere, nec percutere Palmas, sub pæna librarum vigintiquinque Imperialium, pro quolibet Contrafaciente, applicandarum Communi Mediolani.

De his, qui possunt morari ad comedendum, ad domum Defuncti, vel Defunctæ. Cap. 471.

POst mortem alicuius, ad Exequias, vel Septimum vel Trigesimum in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, nec in Terris suppositis Statutis Communis Mediolani, non sit licitum alicui stare ad comedendum cum Familia Defuncti, vel Defunctæ in domo Defuncti, vel Defunctæ, nisi fuerit Agnatus, vel Cognatus, vsque ad quartum gradum inclusiuè, secundum Iura Ciuilia computandum, & nisi fuerit de personis deputatis ad seruiendum pro ipsis Funerarijs, Septimo, vel Trigesimo, sub pæna librarum quinquaginta Imperialium applicandarum pro tribus partibus Communi Mediolani, & pro reliqua quarta parte Accusatori.

Et de prædictis omnibus, & singulis, conrentis in præsenti Statuto, & in omnibus alijs, & singulis Statutis, positis sub præsenti Rubrica generali de Obsequijs Defunctorum, & expensis Funerarijs, teneatur Potestas Mediolani, & eius Vicarius inquirere, & procedere per Officium, & Anciani Parrochiarum, & Consules Terrarum teneantur notificare infra quinque dies. sub pæna Anciano Parrochiæ ipsius Defuncti, seu Defunctæ librarum decem Imperialium, & pœna Consuli ipsius Terrę totidem librarum decem Imperialium applicandarum, vt supra. quæ disposita in pręsenti Statuto non habeant locum in casibus infrascriptis, videlicet.

Pro Obsequijs Comitum, Doctorum, Militum, Baronum, vel pro his, qui habuerint Regimen Ciuitatis, vel qui fuerint Capitanei Armorum.

RVBRICA GENERALIS.
De Meretricibus, & Bordello.

De pœna Tenentis Bordellum. *Cap. 472.*

SI quis tenuerit Bordellum in Ciuitate Mediolani, vel Suburbijs, alibi, quàm in Loco consueto, videlicet apud Ecclesiam Sancti Martini in Compedo, Ipso Iure, & Facto cadat in pœnam librarum vigintiquinq; Imperialium, pro qualibet vice, & Locator domus, in qua Bordellum teneretur, in totidem cadat, vt supra, si scienter domum locauerit, vt ibidem Meretricium exerceatur, pro qualibet vice, & Medietas pœnæ sit Accusatoris, & alia Medietas Communis Mediolani, & intelligatur scienter locasse, vt suprà, cum ipse Locator Noticiam habuerit de dicto Meretricio, tolleret ibidem Meretricium exerceri, & in qualibet Inuestitura facienda de Domibus sitis in Ciuitate, intelligatur appositum Pactum, q; in Domo locata, non posint teneri fœminæ Meretrices, seu Meretriciam artem, exercentes.

Et, si in ipsa Domo reperirentur Meretrices, seu Meretricium exercentes, impunè posint expelli.

Et, si Locator contradixerit dictę Expulsioni, Ipso Iure, cadat in pænam, vt supra, & Anriani Parrochiarum teneantur denunciare prędicta Potestati Mediolani, vel Officio Bulletarum, sub pœna librarum decem Imperialium, applicandarum, vt supra, singula vice, qui Potestas, vel Officialis Bulletarum teneatur de prædictis inquirere, & Exequutioni mandare dictas pœnas.

Et Lupanaria non posint dari ad Incantum, nec alio modo vendi, nec concedi.

Quòd Meretrices publicæ portent Mantelletos Fustanei. *Cap. 473.*

QValibet Meretrix publica Quęstum faciens in Bordello publico, quod est inter Stratam existentem prope Ecclesiam Sancti Pauli in Compedo, & Cursum Portæ Tunsæ, & domum Quatuor Mariarum Mediolani, & Ecclesiam Sancti Zenonis extra Bordellum, portet Mantelletum Fustanei uigri supra spatulas latitudinis tertiæ vnius ad Brachium Fustanei, sub pæna librarum decem Imperialium, qualibet vice, qua contrafecerit, applicandarum pro medietate Communi Mediolani, & pro alia medietate Accusatori, quæ pæna exigi posit per Officialem Bulletarum, & quemlibet alium Iusdicentem, quam Pœnam, si non soluerit, fustigetur ipsa Meretrix, mandato cuiuslibet Iusdicentis Criminalis, absq; aliquo processu.

Et alibi, quam in dicto Bordello, Lupanaria non teneantur in præsenti Ciuitate.

Quòd

Quòd Meretrices, & Ruffiani non morentur in Broleto. *Cap.* 474.

NVlla Meretrix, nec Ruffianus moretur, nec de cætero audeat, nec presumat stare, nec morari in Broleto Communis Mediolani de die, sub pœna Soldorum decem Imperialium, pro qualibet vice, eorum, & earum, quæ Pœna, ab eis, & à quolibet eorum, exigatur, sine aliquo processu, per quemlibet Iusdicentem, quæ pena applicetur pro Medietate Communi, & pro alia Medietate Accusatori, sine aliquo Processu.

De Eodem. *Cap.* 475.

OMnes Meretrices, quæ reperiantur morari in Broleto Communis Mediolani, expellantur de dicto Broleto, & eis recusantibus, illicò recedere, fustigentur per Ciuitatem.

Per nouiss. Constitut. etiam fuit prouisum In. 4. lib. sub rub. de malef. & lesionib. [illegible]. 101.

Quòd Meretrices expellantur de Parrochijs Mediolani. *Cap.* 476.

POtestas Mediolani, & eius Iudices, & quisque eorum, in totum teneantur, & debeant inquirere, si in aliqua Parrochia Mediolani, alibi, quàm in dicto Bordello stet, vel habitet, vel moretur aliqua Fæmina, Meretricium Faciens, & hoc, si fuerit testificatum per tres, ex vicinis ipsius Parrochię, qui sint maiores annis triginta, pro singulo, quod expellere teneatur, & expulsam tenere ipsam Feminam de dicta Parrochia.

RVBRICA GENERALIS.

De Certis Datijs non Imponendis, nec Exigendis.

De Datio Mixturæ non imponendo nec exigendo. *Cap.* 477.

DE cætero, nullo modo, vel Ingenio imponatur, nec aliqualiter exigatur in Ciuitate, nec Ducatu Mediolani, nec in Terris suppositis Statutis Communis Mediolani Datium Macinæ Farinæ Mixturæ.

Et quilibet, qui proposuerit, vel consuluerit, aut consenserit contra prædicta, vel aliquod prædictorum, vel aliqualiter procurauerit, quod ipsum Datium imponatur, vel exigatur Puniatur, & Condemnetur, Ipso Facto, in libris quinquecentum Imperialium, applicandis pro Medietate Communi Mediolani, & pro alia Medietate Accusatori, quas, intra quindecim dies, soluere teneatur, alioqui Amputetur ei lingua.

Et

Et vlterius expellatur de Ciuitate, & Ducatu Mediolani, tanquam Bannitus de proditione Patriæ suæ, & etiam impunè posit offendi, in ære, & in Persona, Nec vnquàm habere posit Officium, nec Beneficium in Ciuitate Mediolani, nec à Communi Mediolani, & Dominus Potestas, & eius Iudices ad Maleficia, Et quilibet eorum, posit, & debear inquirere, procedere, condemnare, & punire ex Officio suo, omni solemnitate Iuris, & Statutorum, omissa.

De Datio rotarum non imponendo. Cap. 478.

De cętero non imponatur, nec imponi posit, nec exigi aliquod Datium Rotarum, Plaustrorum, nec Carretarum.

RVBRICA GENERALIS.
De Decimis.

De pœna Opponentis, Quòd reddentes Ius in Ciuitate Mediolani, non possint reddere Ius de Decimis. Cap. 479.

An Statutum posit disponere de Decimis Ecclesię Dec. in. c. q. in Ecclesiarum in g. no. de Constitut.

Nulla persona posit opponere, nec allegare, quin Ius reddatur inter Laycos de Decimis, & Fructibus earum per Dominum Potestatem, & Iudices eius, & alios reddentes Ius in Ciuitate, & Ducatu Mediolani.

Et, si quis contrafecerit aduocando, procurando, Litigando, vel alio modo, sit extra Protectionem Communis Mediolani, videlicet.

Quòd non posit vti Priuilegijs, Statutis, & Decretis, ac alijs Ordinibus Ciuitatis, & Ducatus Mediolani.

Et contenta in præsenti Statuto, non habeant locum in Decimis Ecclesiasticis.

Quòd, qui tenuerint Decimam per annos quadraginta continuos præsumatur esse sua, et defendantur per Potestatem, et commune Mediolani. Cap. 480.

Si qua decima possessa, vel quasi, seu detenta fuerit per aliquem Sæcularem per annos quadraginta, computato tempore suo, cum tempore Datorum, vel antecessorum suorum, præsumatur sua, & habeatur, & censeatur pro Possessore legitimo, vel quasi, & quo ad Defensionem proprietatis, & omnem effectum Possessionis, vel quasi, ipsius Decimæ.

De Præscriptione Decimarum, Paul. cons. 391. Fel. In c. caussam q. col. 1. de Præscrip. Bald. In 1. parte, vltimæ partis vers. tertius Casus. in Tract. Præscripe.

Et, si quis eum impedierit, quocunque modo, quilibet Iusdicens, & Commune Mediolani teneatur eum adiuuare, & defendere, omnibus modis, ad voluntatem illius, qui illam Decimam possederit, vel quasi, vel detinuerit, vt supra, sub pena librarum ducentum Imperialium applicandarum pro Medietate Communi Mediolani, & pro alia Damnum Passo.

Et Impediens, Ipso Iure, sit exemptus à Protectione Communis Mediolani, vt supra, declarata.

Et

Et quilibet Iusdicens de prædictis teneatur procedere ad petitionem Actoris, sub pæna librarum decem Imperialium applicãdarum, vt supra, qualibet vice.
Et de hoc posſit Syndicari, etiam pendente Officio, non obstante aliqua Lege, vel Statuto, vel Reformatione, vel Prouisione in contrarium loquente.

De pœna inquietantis aliquem, occasione alicuius Decimæ, contra pacta, facta inter Partes, siue contra illud quod scriptum est de Consuetudinibus Communis Mediolani. Cap. 481.

Qvicunq;, cuinscunque Status, & Condictionis existat, siue sit Subditus Domino Potestati Mediolani, siue non, in Iudicio, vel extra, inquietauerit aliquem, occasione alicuius Decimæ, contra Pacta inita inter Partes, siue etiam illud, quod scriptum est in Consuetudine Communis Mediolani, siue Iure Municipali, vel inquietanti, Auxilium, vel Fauorem dederit, Ipso Iure, & Ipso Facto, sit exemptus à Protectione Communis Mediolani, declarata, vt supra.
Et idem sit in Massarijs, & Fictabilibus, & Pensionantibus eorum. Et expensis Communis Mediolani, inquietatus, defendatur per Syndicum Communis Mediolani.

¶Cridę non præiudicant huic Statuto, vt i Constitur. lib. 2. § Per Cridas prędictas.

Qualiter Laycus, habens Decimam, tenetur eam vendere, Domino Fundi. Cap. 482.

SI quis Laycus habens Decimam, vel Ius decimandi fructus, in, vel super alieno Fundo, teneatur ipsam vendere Domino Fundi, Volenti eam emere, ad Computum librarum centum Imperialium, pro quibuscunque libris quinq; Imperialium Redditus ipsius Decimę Facta Aestimatione Valoris ipsius Decimæ, vel Redditũum, vel Fructuum eiusdem Decimæ per Aestimatorem Communis Mediolani, & eo casu, Venditor non Teneatur Emptori dare Fideiussorem, nec ei promittere de Defensione, nisi pro suo Dato, & Facto tantum, quod Datum, & Factum intelligatur, vt Declaratum est in Statuto de Re paterna Luenda, & ꝙ cogi posſit dictus Habens decimam, vel Ius decimandi, vt supra, per quemlibet Iusdicentem summariè, & de Facto, sine strepitu, & figura Iudicij, & per omnia Iuris remedia, & si Decimarius habuerit Decimam, vel Ius decimandi super pluribus Fundis eiusdem Personæ, & Dominus Fundi voluerit redimere Decimam, vel Ius decimandi vnius Fundi, vt supra, teneatur, eodem modo redimere Decimam, vel Ius decimandi omnium Fundorum suorum, super quibus, idem Decimarius Decimam, vel Ius decimandi habuerit, si hoc placuerit ipsi Decimario.

IDem habeat locum in Emphiteota Fundi, seu Fundorum, ita, vt posſit luere, vt supra.

RV-

RVBRICA GENERALIS.
De Socijs, & Socedis.

De Acquisitis per Fratres in Communi domo, vel Habitatione viuentes, post mortem Patris, quòd Communia debent esse inter eos. Cap. 483.

INter Fratres quoq;, inter quos est quoddam Ius Societatis, illud obtineat, vt quicquid in Communi, Domo, vel Habitatione, post mortem Patris, simul viuendo, acquisierint, inter eos, Commune sit, quæ non habeant Locum in Acquisitis ex Successione Intestati, & etiam ex Caussa Testamenti, vel Codicillorum, vel Donationis, Caussa Mortis, nec etiam occasione Donationis inter Viuos, legitimè factæ, vel Dotis, vel in Iis, quæ contingeret Maritũ Lucrari propter Mortem Vxoris, & intelligantur Fratres stare in Communi Habitatione, etiam, si contingat aliquem ex prædictis Fratribus, se absentare, ęp Caussa concernente communem Rem, vel commune Negocium omnium Fratrum, vel ex Caussa Studij cuiuslibet Scientiæ.

In tex. ibi, simul uiuentes; qualiter, intelligatur, simul viuere, Bar. in l. Si quis ita, ff. de Cond. & Demonstr. Et ibi, in Appost. citatur Alex. consi. 20. vol. 2. Amod. in tract. de Synd. in verbo non retinuit familiam dicto tempore.

¶ An liget Clericos. Alex. consi. 93. col. 1. & 2. lib. 5. Qualiter Fruct⁹ colonorũ deb. diuidi. sup. cap. 401. sub Rubr. de loca. fo. 136. vbi etiam qualiter Bona per eos ex fructib. acq sita, diuid. De materia habes tract. Bal. de duobus Fratribus & Petri de vbal. de duobus Fratribus, & Ang. de Peru. l. de Societat.

De Socijs, seu Socedis Animalium. Cap. 484.

SI Pactum à Iure non improbatum inter Socios fuerit, illud seruetur.

Si verò sine Pacto, Societas Animalium celebretur, hoc modo, obseruetur.

Si Oues in Socedum datæ fuerint, de Precio earum, & Fętuum earum, debeat primò satisfieri Domino, & Residuum, si quod affuerit, communiter diuidatur.

Idem erit in Bestijs Bouinis, Equinis, & Asininis, & Porcinis, sed, si ante Desolutam Societatem, mortuæ fuerint, vel deterioratę absq; culpa Socij, Periculum commune sit.

In prædictis casibus, semper intelligatur Dominum dantem in Socedum Potiorem esse in dictis Bestijs, & eorum Fetibus, cæteris Creditoribus, etiam Anterioribus, cum Hypoteca, vel sine, donec de Precio, & sua Parte, fuerit satisfactum.

Et prædicta non habeant locum, quando dictę Bestiæ ante dictum Socedum factum, peruenissent à dicto Socedario, in dictum Dantem in Socedum.

La. Vbald. in tract. de duobus Fratribus, & Ang. in Tract. de Societ.

De Solem. I Emancip. obser. sup. ca. 326. vol. I. Et an pater possit cogi ad emancipan. Cum. cons. 82. & Cepol. caut. 184.

De parte assignanda filio Emancipato. Cap. 485.

SI pater, vel Ascendens Masculus, Filium, vel Descendentem emancipauerit, Partem debitam, Iure naturæ, Bonorum suorum, ei assignare compellatur.

De Rebus Donatis per Maritum, seu Contemplatione Mariti, Vxori vel Sponsæ. Cap. 486.

STatuitur, addendo ad Statutum, positum sub Rubrida generali de Successionibus ab intestato, quod incipit, *Si aliqui ex rebus Sponsalicijs, seu parafrenalibus*, & cetera, quòd disposita in dicto Statuto habeant etiam locum in Rebus datis, vel Donatis Vxori, vel Sponsæ per Maritum, vel per alium, contemplatione ipsius Mariti, siue ante consumatum Matrimonium, siue post.

Animal vmbriosum est vitiosum l. Boues, in prin. de ædil. ædict.

RVBRICA GENERALIS.

De Redhibitione Animalium.

De Redhibitione Equorum. Cap. 487.

Quia circa tales morbos recurrit ad Peritos, qualiter eligantur tales Periti, Fel. In c. significasti, cle. 2. in 2. col. de Homicid.

REdhibitio equorum fieri possit, & debeat, si equus fuerit Orbus, vel Disfilatus, vel Bulsus, vel Morbum Commorbij habuerit, & non in alijs casibus, nisi sit Pactum, Et prædicta habeant locum, si Emptor, vel Acquisitor recursum habuerit ad Iudicem, aut denunciauerit Venditori, vel Alienatori, infra quindecim dies, à die talis Alienationis.

REdhibeantur Porci gramegnosij, Bouès morbosi, & Oues marcidæ, siue morbosæ.

SI inter Alienantem, & Acquisitorem, Quæstio morbij, vel defectus fuerit, nec Testibus, aut alijs legitimis argumentis probetur, Sacramento Alienatoris negantis, quod Bestia erat morbosa, vel defectuosa, tempore Alienationis, Stetur.

QVæcunq; dicta sunt In equis, habeant etiam locum in Mulis, & Asinis.

Ru-

RVBRICA GENERALIS.

De Extraordinarijs libri Extraordinariorum.

De Alienationibus fieri prohibitis in non Subditos Iurisdictioni Potestatis Mediolani. *Cap. 488.*

¶ Habes Decretũ ęditũ die.14. martij.1370 & in Nouiss. Constitut. lib.4. In titulo de Pęnis. §.Collegijs.

An liget Clericos. Alex. consi. 93.col.2. lib.2.Signorol.cõsi.21

An possit non Subditus succedere, Ias. ĩ §.diui col. 21.ad fi. & seq. & In l.si ita consi. 9. ea lege, col.pe. de verb.Oblig.

Quid In vltima volũtate Imol. in l. si ita quis.§.ea lege,col.pe. de verb. oblig. Alex. consi. 120. col. 1. lib. 1.Paul. consi.283.col. 1.in term.

Q Vilibet Ciuitatis, & Ducatus Mediolani, vel Terrarum suppositarum Statutis Mediolani, qui in aliquam personam, Collegium, vel Vniuersitatem non subditam, vel non suppositum Iurisdictioni Potestatis Mediolani, vel Iurisdictioni Iusdicentium Ducatus Mediolani, vel Terrarum suppositarum dictis Statutis aliquam Rem immobilem, Pleno Iure, vel respectu vtilis, vel Directi, vel Ius aquarum, subditum, vel subditam Iurisdictioni præfati Domini Potestatis, vel Iusdicentium Ducatus Mediolani, quoquo modo, aliter quàm per viam Cambij, seu Contracambij, scilicet, Respectu Bonorum immobilium, & Iurium consistentium in Ciuitate, Ducatu, & Diœcesi Mediolani, & in Terris suppositis Statutis Communis Mediolani, alienare voluerit inter Viuos, soluat de vera æstimatione Rei, vel Iuris aquarum, quam, vel quod alienat, vel in alium non suppositum, vt supra, Iurisdictioni Domini Potestatis Mediolani, vel vt supra, transfert, de qualibet libra Imperialium, Soldos decem Imperialium Communi Mediolani, & omnes Res immobiles pleno iure, seu vt supra, & Ius aquarum, quæ, & quod possidentur vel possidebuntur, vel quasi, in futurum per Suppositos Iurisdictioni, vt supra, In Iurisdictione Potestatis Mediolani, vel aliorum Iusdicentium, vt supra, quas in futurum in non Suppositos, vt supra, contingeret alienari, non facta dicta Solutione, Ipso Iure, ex tunc, prout ex nunc, cadant, & cecidisse intelligantur in Ius, & Dominium Communis Mediolani, absq; aliqua alia Declaratione.

Et super hoc, per Officium Prouisionum, non possit aliqua Remissio, nec Compositio fieri in contrarium.

Et, si quis, huic Statuto, aliquo modo, directè, vel per indirectum, Fraudem fecerit, maximè de persona ad personam, vltra dictam pœnam, condemnetur in veram Rei, vel ipsius iuris æstimationem, applicandam pro Medietate Communi Mediolani, & pro alia Medietate Accusatori, & nihilominus soluat, vt supra, Notarij autem, qui scienter aliquod instrumentum tradent contra Dispositionem huius Statuti, puniantur in libris centum Imperialium, & Contractus, vel quasi distractus, ipso iure, sit nullus.

Et, si contingeret Personam, vel Commune, Capitulum, Collegium, vel Vniuersitatem, de non Iurisdictione, vt supra, possidere, vel quasi, a modo, Rem, vel Ius aquarum, vt supra, quæ, vel quod fuerit alicuius Suppositi Iurisdictioni, vt supra, pro plena Probatione habeatur, quod contra hoc Statutum, seu in eius Fraudem alienatio facta sit, quod non habeat locum, vbi Acquisitio facta fuerit cum beneficio Literarum, vel Ordinum, aut Decretorũ Ducaliũ.

Et, ꝙ Poteſtas Mediolani præſens, vel futurus, teneatur, & debeat de prædictis, & quolibet prędictorum, cum ad eius Notitiam peruenerit, inquirere, cognoſcere, & condemnare.

In quibus, vel aliquo eorum, ſi Negligens fuerit, pœnam librarum quinquecentum Imperialium, incurrat, applicandarum, vt ſupra.

Limita, iſtud Statutum non procedere, ſi fieret Proclama, ꝙ quicunque caperet talem Bannitum, vel aliter, lucretur domum, quia tunc fauore publicæ vtilitatis, poſſet talis Forenſis etiam non obſtante tali Statuto acquirere, Iaſ. in l. 1. num. 13. C. de Sacr. Eccl.

Et ad declarationem, & limitationem huius ſtat. vide Dec. conſi. 300.

De Eodem. *Cap. 489.*

S I quis non Suppoſitus Iuriſdictioni Domini Poteſtatis Mediolani, acquiſiuit, vel de cætero acquirere contigerit aliqua Bona immobilia, ſuppoſita Iuriſdictioni præfati Domini Poteſtatis, aut aliorum Iuſdicentium Suppoſitorũ Statutis Communis Mediolani, etiam cũ Beneficio Literarum Ducalium, & poſt modum, pro ipſis Bonis, vel eorum occaſione, recuſauerit ſoluere omnia Onera incumbentia, vel dietim incumbitura ipſis Bonis, vel aliter contrauenerit ipſis Ducalibus Literis, Quòd, tunc, & eo caſu, Bona ipſa applicentur, & applicata eſſe intelligantur, Ipſo Iure, & Facto, Fiſco Ducali.

Et in qualibet Alienatione facta inter Viuos, & vt ſupra, & Ipſo Iure, intelligantur appoſitæ iſtæ Clauſſulæ, videlicet.

Bonis tranſeuntibus cum Onere ſuo, maxime Soluendi Onera incumbentia Bonis alienatis, in illa parte, in qua, tempore Contractus, ſoluebatur, & ſine pręiudicio Iurium Tertij, & Fori Declinatione.

De Communantijs Paſcuis, & Vicanalibus non alienandis, nec obligandis. *Cap. 490.*

¶ An valeat etiã reſpectu Forenſiũ, Bart. in l. Filius familias. §. Diui in 3. q. de leg. 1. Dec. cõſi. 661. vbi late.

A Liquæ Communantiæ, Vicanalia, vel Paſcua, vel Bona aliqua immobilia, vel Iura aquarum Ciuitatis. & Ducatus Mediolani, vel alicuius Vniuerſitatis, quæ etiam præſentibus Statutis ligetur, non poſſint ab aliqua ſingulari Perſona, vel Vniuerſitate vendi, alienari, nec obligari.

Et, ſi alienarentur, vel obligarentur, ipſa Alienatio, vel Obligatio, non valeat, nec teneat, Ipſo Iure, & pro infecta habeatur.

Item, qui fecerit, vel receperit dictam Obligationem, vel Alienationem, Si fuerit ſingularis Perſona, cadat in pœnam, Ipſo Iure, & Facto, librarum quinquaginta Imperialium.

Et, ſi fuerit Vniuerſitas, librarum centum Imperialium.

Et quilibet poſſit accuſare, & habeat Medietatem pęnę, & alia Medietas perueniat in Commune Mediolani, Et omnes Alienationes, hinc retrò factę, ſine Ducali Diſpenſatione, de prędictis, vel aliquo prædictorum, & quę fierent in futurum, Ipſo Iure, ſint nullæ, & habeantur pro infectis.

Et, quod omnes, & singulæ Personæ, Collegium, & Vniuersitas, cuiuscunq; Conditionis existant, quæ contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerint, teneantur infra tres Dies, postquàm sibi Intimatum fuerit, sub pœna librarū vigintiquinq; Imperialium, applicandarum, vt supra, ea spaciare, & vacuare, qua pœna soluta, vel non soluta, nihilominus ad spaciandum compellātur sine vlla Dilatione, & quilibet Iusdicens teneatur precisè, hoc Statutum, infra octo Dies, ex quo sibi notificatum fuerit, Exequutioni mandare, sub pœna librarum quinquaginta Imperialium, pro quolibet eorum, de suo Salario, qualibet vice, applicanda, vt supra.

Et, si Fructus, vel Redditus dictarum Vicanalium, vel Communantiarum, vel Pascuum, vel Bonorum ipsius Vniuersitatis, venderentur, vel compartirentur, detur sua Pars cuilibet Habenti facere in eis.

Si contingat supplicari, vt possint alienari, debent bona specificari in supplicatione, Dec.consi.142. col.fin. Et debent seruari solemnitates seruandæ in Alienatione rerum Ecclesiæ, & pupilli, cum æquiparentur; l.Remp.C.de iur. reip.lib. 2.Bal.consi.204.in 3.par.secundum ult. impress.

De Gubernatore Statutorum. Cap. 491.

Gubernatores, Statutorum, Ordinamentorum Prouisionum, & Refomationum Communis Mediolani, & Scriptores Cridarum, & Præconizamentorum, quę fiunt ex parte Domini Ducis Mediolani, & Potestatis, & aliorum Magistratuum Communis Mediolani, habere debeant, & habeant pro eorum Fæudo, & Remuneratione, de Hauere Communis Mediolani, Soldum vnum Imperialium, qualibet Die, & hoc pro Remuneratione librorum, quos necesse est, ipsos habere, quotidie in domo Domini Mediolani, & Potestatis, & pro prędictis ostendendis eisdem, & eorum Iudicibus, & Consulibus, & Dominis sex, & Caneuarijs Communis Mediolani, & Dominis Doctoribus Collegij Mediolani, & quibuslibet alijs Officialibus Communis Mediolani, & pro eis instruendis de prædictis, quæ Solutio eorum Salarij fieri debeat per Caneuarium Communis Mediolani de pecunia dicti Communis, absq; aliqua Nota, vel Præcepto, omni Mense, eo modo, quo Solutio fit Dominis sex Cameræ, & Caneuarijs Communis Mediolani, Et in omnibus reputentur, & sint Officiales Camerę, & sic habeantur, & tractentur.

Quòd Statuta, Prouisiones, Cridæ, & ordinamenta, stent penes Gubernatores Statutorum. Cap. 492.

Statuta, Prouisiones, Reformationes, Cridæ Decreta, & ordinamenta facta, & factæ, & quę fient in futurum, stent, & remaneant penes Gubernatores Statutorum Communis Mediolani, vt hactenus fuerunt, & steterunt, nec illud Officium alij concedatur, nec vendatur, nec detur ad Sortes.

Statutum in Fauorem Piorum Locorum.
Cap. 493.

AD hoc, vt Pauperes Hospitalium Mediolani conseruātur ab Oppressura malorum Hominum, Potestas Mediolani, eiusque Iudices, & quilibet Iusdicens in Ciuitate, & Ducatu Mediolani, suo Sacramento, toto tempore sui Regiminis teneantur dictà Hospitalia defendere, & manutenere in suo Statu, & Iure, tanquàm aliquam Rem specialem Communis Mediolani, & per quemlibet Iusdicentem fieri debeat Ius summarium, sine strepitu, & figura iudicij dictis Hospitalibus, quolibet Die, Feriato, & non Feriato, exceptis Ferijs introductis in honorem Dei, & Sanctorum.

Vt in vol. 1. cap. 107. de Iudic.

Et quilibet Iusdicens possit, & debeat, ex Officio inquirere, & procedere contra omnes, & singulos, qui aliquid commiserint, vel committerent in Præiudicium, vel Damnum ipsorum Hospitalium, nec alicuius eorum, & ipsos punire, & condemnare, sub pœna librarum centum Imperialium cuilibet Iusdicenti, vt supra, de suo Salario, applicandarum Communi Mediolani.

Idem per omnia seruetur in Fabrica Ecclesiæ Maioris Mediolani, & in Consortijs Domus Misericordiæ, Quatuor Mariarū, Charitatis, Diuinitatis, Humilitatis, Pietatis Pauperum Christi Mediolani, Pignatellæ, Scholæ Protectorum Carceratorum Mediolani, Scholæ Hospitalis Sancti Iacobi Portæ Vercellinæ Mediolani, Scholę Sanctæ Catherinæ super Cimiterio Sancti Nazarij, in Brolio Mediolani, Hospitalis Sanctorum Petri, & Pauli in Burgo Portæ Romanę.

Quodque per præsentia Statuta intelligantur expressè confirmata, & approbata omnia, & singula disposita in Decreto, aliàs ædito, videlicet, Die secundo Ianuarij, Millesimi quadringentesimi octuagesimi sexti, signato Io. Moronus.

Et, φ pia Loca Eleemosynaria, comprehensa in ipso Decreto, & etiam dicta alia pia Loca comprehensa in præsenti Statuto, possint, & valeant gaudere Beneficio dicti Decreti, & contentorum in eo.

Quòd Brentatores debeant currere ad ignem, tempore Incendij. Cap. 493.

BRentatores habitantes in Ciuitate Mediolani, tempore Incendij, teneantur currere cum eorum Brentis ad seruiendum, & ignem extinguendum, donec à Domino, seu Conductore domus fuerint licentiati, sub pœna illis Brentatoribus, illius Portę, in qua fuerit Incendium, Soldorum viginti Imperialium, pro quolibet eorum, Quibus Brentatoribus exinde satisfiat per eum, qui habitat in domo, vbi fit Incendium, secundum quòd per Dominum Vicarium prouisionum taxabitur, Ad quam Solutionem compellatur de Facto per ipsum Dominum Vicarium, quæ pœna imposita Brentatoribus, applicetur Habitatori domus prędictæ.

De domicello vestito, qui recesserit ante finem anni, sine licentia Patroni. Cap. 494.

SI Domicellus, vel alius Familiaris Masculus, vel Fæmina, fuerit vestitus, vel vestita per aliquem eius Patronum, vel Patronam, & recesserit, contra, vel præter voluntatem Patroni, vel Patronæ, ab ipso vel ipsa, ante spacium anni, à tempore Confectionis Robæ, de qua fuerit vestitus, vel vestita, teneatur ipsam Robam dimitterre Patrono, vel Patronę, alioqui tanquàm Furto subtracta habeatur, & reputetur. Pro quo tamen Furto non possit procedi Criminaliter, sed tamen Ciuiliter possit cogi, etiam per Personalem Detentionem, quolibet die. Et nihilominus pro temporibus, quibus dicti, Domicellus, vel Domicella portauerit dictam Robam, vel ea usus, vel vsa fuerit, solutum, & satisfactum esse intelligatur, dicto Domicello, uel Domicellæ, vsq; ad quantitatem, quam ascenderit Deterioratio dictę Robæ, & de non licentia, vt supra, stetur Sacramento Patroni, vel Patronæ, vt supra.

Declarat Bar. & alij Scrib. In l. pe. §. 1. ad fi. ff. Sol. ma.

Qualiter Domicellus, vel Familiaris teneatur pro Furtis, vel Rebus subtractis. Cap. 495.

SI continga aliquem Domicellum, vel alium Familiarem recedere à Patrono, vel Patrona, sine eius Licentia, & post eius Recessum, infra octo dies, Patronus, vel Patrona asseruerit aliquod mobile esse deperditum, vel non reperiri in eius domo habitationis, affirmet eius proprio Sacramento, & credere esse subtractum per eum Domicellum, pro plena Probatione Habeatur contra Domicellum, vel Famulũ, & intelligatur recessisse sine licentia, si hoc, Patronus, vel Patrona, Iuramento suo affirmauerit.

Ita tamen, ꝙ vigore huius Statuti non possit procedi Criminaliter, sed tamen possit fieri exequutio Realis, etiam per Personalem Detentionem, & quolibet die.

De domicella, vel Famula inhonestè se habente, in domo Patroni, vel Patronæ. Cap. 496.

SI contingat Domicellum, vel Familiarem, aut Domicellam, vel Familiarem, inhonestè se habere in domo sui Patroni, vel Patronæ, possit Patronus, & Patrona, autoritate propria, ipsum Domicellum, vel Familiarem, duci facere in Forciam Domini Potestatis. Et, si hoc firmiter se credere Patronus, vel Patrona sub Sacramento affirmauerit, ꝙ tunc Domicellus, vel Domicella teneatur in Carceribus, per annum vnum, vel minus, arbitrio Patroni, vel Patronę.

Quòd

De extraordinarijs Libri extraordinariorum.

Quòd stetur Sacramento Patroni, vel Patronæ super Solutione Salarij. Cap: 497.

SI oriatur Controuersia inter Patronum, & Domicellum, vel Familiarem super quantitate Salarij, vel Mercedis, vel super Solutione Salarij, vel Mercedis, stetur Sacramento Patroni, vel Patronę singulariter referendo.

Dec. cõsi. 391. col. pe.

Quòd prædicta Capitula de Domicello intelligantur etiam in Domicella, Famula, Baiula, vel Nutrice. Cap. 498.

PRædicta omnia, quę dicta sunt de Domicello, vel Familiari habeant locum in Domicella, Famula, ac Baiula, vel Nutrice.

Quòd mulier possit consentire alienatione Bonorum hypotechatorum pro Iuribus Dotalibus. Cap. 499.

POssit mulier, Constante Matrimonio, consentire cuilibet Alienationi Bonorum hypothecatorum pro Iuribus Dotalibus, & Parafrenalibus, & ea Bona, & alia quælibet Bona abinde retrò alienata, per quæ Regressus posset haberi ad ea Bona, quę tunc alienarentur, & liberarentur, liberare ab ipsa hypotheca, siue sint vltimum Pignus, siue non, etiam quando se petat securam in Toto, vel in Parte super alijs Bonis, Dummodò in actu huiusmodi Consensus, & Liberationis, accedat Cõsensus Patris, si Patrẽ ipsa mulier habuerit, & vnius alterius Agnati pximi. Et, si Patrem non habuerit, accedat Consensus duorum Agnatorum proximorum. Ita. ꝙ existentibus Agnatis, interueniant, ipsi Agnati, & non existentibus Agnatis, interueniant Cognati.

Existente verò Solùm Agnato vno, ipse interueniat cum vno Cognato, Et in omnibus Casibus, etiam interueniat cõsensus Mariti, in quo Consensu iurare debeãt ipsi Cõsentientes ad Sãcta Dei Euãgelia, manibus corporaliter tactis scripturis, Consensum ipsius Mulieris, eidem expedire, & eorũ credere, nullũ alium meliorem modum adesse, quàm Consensum Alienationis prædictæ.

Onerantes grauiter Conscientias Iurare Debentium, vt diligenter aduertant ne in præmissis Calumniosè interueniant.

IDem in omnibus, & per omnia locum habeat in Renunciationibus contradictionum factarum aliquibus Cridis factis pro Bonis vendendis, & Liberationibus Bonorum ad Cridas positorum, quando aliquibus Cridis, per aliquam Mulierem, vel eius nomine, ex Caussa Iurium Dotalium, & Parafrenalium contradictum fuisset.

¶ De solem. in alien. & oblig. & renuntis mulierum obser. vol. 1 cap. 328. sub Rubr. de Solemn.

De solem. obser. per mulieres i Iurib. Dotal. vol. 1. cap. 451 sub Rubr. de cessionibus.

¶ An Iuramẽtum suppleat, Communis est ꝙ sic, vt la. disp. Ias. In auth. Sacramenta Puberum, col. 1. num. 49. & seq. C. si aduers. vend. Socy. consi. pe. numero. 10. & 11. in 4. Paris. cõsi. 16. num. 88 lib. 2. Gram. decis. 12. num. 6. & seq. Tamen Senatus Mli non patitur mulieres propter vim talis Iuramẽti In dotatas remanere.

¶ Anch. consi. 69. col. 2. vers. qđ sub. Alex. cõsi. 80. col. 3. lib. 5 Et an huic solem. possit renũciari Pen. in Rubr. de Decret. decur. lib. 10. col. 2.

Adde tamen, ꝙ Maritus potest alienare rem datam in dotem æstimatam, tali æstimatione, quæ facit venditionem, vt est quando datur fundus pro centum, in dotem, facto ꝙ æstimatio restituatur, vel ꝙ restituatur fundus, vel æstimatio simpliciter, vt bene declar. Paul. de Cast. in l. Si æstimatis. ff. solu. matrim.

Et de iure cõi, marito alienãte bona, quę sint vltimũ pignus, nullo modo potest mulier cõsentire, nec valet eius cõsensus, l. iubemus, ibi Bart. & Paul. de Cast. iũcta Aut. si qua Mulier. C. ad Sen. Vell.

Nota, ꝙ vbi in casu præsentis Statuti. Agnati requisiti, absq; causa legitima, nollent consentire, eo casu, Mulier potest sola consentire, Ias. in l. 1. col 7. C. qui admit.

De

De Statutis Communis Mediolani manutenendis. Cap. 500.

STatuta Communis Mediolani in Membranis ponantur, & manuteneantur, expensis Communis Mediolani, ad Officium prouisionum Cõmunis Mediolani, & ad Officiũ Gubernatorũ Statutorũ Cõmunis Mediolani.

Quòd dos post Biennium facta noceat Creditoribus, in certis Casibus. Cap. 501.

¶ De rebus Parafrenalib. supra vol. 1. cap. 300. sub Rubr. de succeß. & sup. eo. vol. ca. 483. sub. Rubr. de socijs.

LIcet ex forma Statuti positi sub Rubrica generali de Fraudibus remouendis, & sub Rubrica, speciali de Dote, post Biennium facta, incipientis. *Si quis a modo Vxorem duxerit*, & cętera, caueatur Chartam Dotis, & Consultus, factam post duos annos, à tempore Traductionis, ad domum Habitationis Mariti præiudicare Creditoribus Viri, vel Ascendentis, & cætera, prout in eo Statuto continetur.
Tamen Statuitur, ꝙ vbicunq; Dos, post dictos annos duos, reperiatur facta cum Iuramento præstito per Talem, vel Tales, Dotem ipsam Constituentem, seu Constituentes in ipsa Dote, ꝙ ipsa Dos non sit per Malitiam, nec in Fraudem alicuius Creditoris futuri, nec alterius.
Et, quòd talis Dos est vera, non autem Ficta, nec Simulata, & Rubricata fuerit ad Officium Statutorum, prout requiritur, noceat Creditoribus futuris, talis Constituentis, seu Talium Constituentium Dotem, cum Hypotheca, & sine, à die ipsius Dotis in antea, quæ Rubrica fiat sine Solutione.

¶ An noceat Hęredibus viri vt pote morte ipsius viri cõfirmata, Socy. In l. 1. col. 16 verf. 1. contracto. & conclusio ma.

De Obseruatione præsentium Statutorum, & de Annullatione, et Cassatione antiquorum Statutorum, et Decretorum obuiantiũ præsentibus Statutis. Cap. 502.

STatuitur, ꝙ saluis dispositis in isto Volumine Statutorum, nuncupatorum Iurisdictionum, & Extraordinariorum, cuius præsentis Voluminis, primum Statutum, positum est sub Rubrica generali de Sapientibus, & Consilio, & alijs accidentibus, & speciali de Electione Dominorum Duodecim Prouisionum, & cætera. Et incipit *Per Serenissimum, & Christianissimum Regem*. Vltimum verò est istud proximè autem præcedens Statutum incipit, *Licet ex forma Statuti sub Rubrica speciali de Dote post Biennium facta omnia* Statuta contenta in alio Volumine Statutorum nuncupatorum Iurisdictionum Publicatorum, & Confirmatorum, anno Millesimo tricètesimo nonagesimo sexto, cuius Voluminis primũ Statutũ incipit, *Decernentes ne aliunde Statuta*, vltimũ verò Statutũ incipit *Statuta & constitutiones facta contra hæreticam prauitatem*, & etiam contenta in alio Volumine Statutorũ, nuncupatorum, Extraordinariorũ Publicatorũ, & Confirmatorum, dicto anno

anno Millesimo trecentesimo nonagesimosexto, cuius primum Statutum incipit, *Omnia onera rusticorum soluere debeant*, & cætera, vltimum verò incipit *Quæcunque dicta sunt de redhibitione equorum*, & cætera.

¶ A quo tempore incipiant ligare Statuta Bart. In. l. oẽs populi col. 11. vers. 5. principaliter de Iust. & Iu.

Sint, & esse intelligantur Cassa, Irrita, & Abolita, à Calendis Mensis Iunij proximè futuri, videlicet anni præsentis Millesimi quingentesimi secundi, in antea, vt isto medio tempore Suppositi Iurisdictionibus Mediolani, & eius Ducatus, & Locorum, & Terrarum Suppositarum Statutis Communis Mediolani.

Ita, quòd in præmissis cõprehendatur etiam Terra Binaschi, possint de eis edoceri. Nec contra disposita in præsenti Volumine à dictis Calendis mensis Iunij in antea, admittatur aliqua Dispositio Iuris Municipalis, nec Decretorũ Ducalium, nec Prouisionum, in quibus Prouisionibus non comprehendatur Prouisio ædita super Bonis Immobilibus vendendis sine Fideiussore, nec eius Additiones, nec Reformationes.

Et sufficiat in peragendis expressis in isto Volumine obseruare disposita in præsentibus Statutis.

Saluò, & præterquam in Caussis in dictis Calendis mensis Iunij, tunc pendentibus, quibus, per præsentia Statuta nullum fiat præiudicium, nisi aliter in præsentibus Statutis sit dispositum.

Et saluis, quibuscunq; Priuilegijs, quæ reperiantur concessa in Beneficium Domini Domini Mediolani, & Ciuitatis, & Ducatus Mediolani.

Et saluò etiam, quòd firmæ remaneant Reuocationes appositæ in dicto primo Statuto Voluminis Iurisdictionum reuocati, quod incipit, *Decernẽtes ne aliunde*, &c.

Saluò, quòd ipsa Reuocatio non se extendat ad aliqua cõtenta in Voluminibus Statutorum Nuncupatorum Maleficiorum, Victualium, Datiorum, Mercatorum, & Mercatorum Lanæ publicatorum, & Confirmatorum dicto anno Millesimo trecentesimo nonagesimo sexto.

¶ Publicatio requiritur L. verifica. §. fi. vbi Bal. no. C. de cad. tol. Alex. consi. 39.

Saluò, vt in præsenti Volumine continetur, quæ Volumina ad huc restant reuidenda, & reformanda.

Et saluò, ꝙ Decreta ædita ab hodie retrò, firma remaneant, dummodò non contradicant Statutis, positis in præsenti Volumine, & in alio Volumine nuncupato Statutorum Ciuilium publicatorum, anno Millesimo quadrigentesimo nonagesimo octauo.

Saluis Correctionibus factis in præsenti Volumine.

F I N I S.